

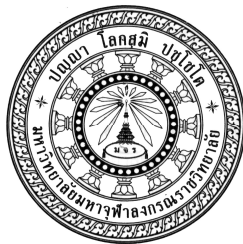
รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

DEVELOPMENT OF SUSTAINABLE COMMUNITY TOURISM MANAGEMENT
MODEL IN AYUTTHAYA PROVINCE

นายคิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร

คุณูปนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๒

รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

นายคิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร

ดุชนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๒

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

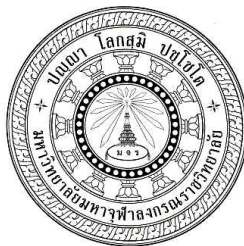
Development of Sustainable Community Tourism Management Model in Ayutthaya Province

Mr. Sinlapawit Noisommit

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirement for the Degree of
Doctor of Philosophy
(Public Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E.2019

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

.....
(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบดุษฎีนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รศ.ดร.วัชรินทร์ ชาญศิลป์)

..... กรรมการ
(รศ.พล.ท.ดร.วีระ วงศ์สรรค์)

..... กรรมการ
(ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง)

..... กรรมการ
(ศ.พล.ต.ท.หญิง ดร.นัยนา เกิดวิชัย)

..... กรรมการ
(รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม)

คณะกรรมการควบคุมดุษฎีนิพนธ์

ศ.พล.ต.ท.หญิง ดร.นัยนา เกิดวิชัย ประธานกรรมการ
รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

.....
(นายศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร)

ชื่อคุณิพนธ์	: รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ผู้วิจัย	: นายศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร
ปริญญา	: ปรัชญาคุณิพนธ์ (รัฐประศาสนศาสตร์)
คณะกรรมการควบคุมคุณิพนธ์	: ศ. พล.ต.ท.หญิง ดร. นัยนา เกิดวิชัย, น.บ. (กฎหมาย), ร.บ. (รัฐศาสตร์), น.ม. (กฎหมายมหาชน), ร.ม. (การปกครอง), อ.ม. (ปรัชญา), รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) : รศ. ดร. สุรพล สุยะพรหม, พธ.บ. (มานุษยสังเคราะห์ศาสตร์), M.A. (Politics), Ph.D. (Political Science)
วันสำเร็จการศึกษา	: ๒๗ กันยายน ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

คุณิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการคือ ๑. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ ๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การดำเนินการแบ่งเป็น ๒ ระยะ ระยะที่ ๑ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณในรูปของการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อตรวจสอบความตรงของรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่พัฒนาขึ้น และศึกษาอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมระหว่างตัวแปรในโมเดล โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๑๐ คน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ใช้การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเพื่อตรวจสอบความตรงตามกรอบแนวคิดในการวิจัยด้วยโปรแกรมทางสถิติ ระยะที่ ๒ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน ๑๒ คน เพื่อยืนยันโมเดลหลังจากการสังเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๔๔$, $S.D. = ๐.๕๑๕$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ ๑) การตลาดในแหล่งท่องเที่ยว ๒) การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ๓) การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ๔) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ๕) การส่งเสริมทักษะคนในพื้นที่ และ ๖) ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยว

๒. ความตรงของรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการตรวจสอบสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($p\text{-value} = ๐.๐๕๕$, $\chi^2 =$

๑๖๓.๒๐, df. = ๑๓๖, $\chi^2/df = ๑.๒$, GFI = ๐.๙๖, AGFI = ๐.๙๓, CFI = ๑.๐๐, SRMR = ๐.๐๒๓, RMSEA = ๐.๐๒๒) ผลการศึกษาพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของสมการโครงสร้างตัวแปรภายในแฝงพบว่ามีค่าเท่ากับ ๐.๘๓ แสดงว่าตัวแปรในโมเดลคือ บริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรมได้ร้อยละ ๘๓ และยังพบว่าสมการโครงสร้างตัวแปรภายในแฝงมีค่าเท่ากับ ๐.๗๘ แสดงว่าตัวแปรในโมเดลคือ บริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว และการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรม สามารถอธิบายความแปรปรวนของการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนได้ร้อยละ ๗๘ เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมระหว่างตัวแปรในโมเดลพบว่า บริบทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชนประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ การแก้ไขและปรับปรุง ความชัดเจนของเจ้าภาพ กฎหมายและการจัดระเบียบ การสนับสนุนจากภาครัฐ และการสร้างเครือข่ายมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ ๐.๓๖ และอิทธิพลทางอ้อม ๐.๑๕ เป็นอิทธิพลรวม ๐.๕๑ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรม ประกอบด้วย ความพร้อมเพียงกัน ร่วมวางแผน, ห่วงแทน รักษา ร่วมแก้ปัญหาสถานที่นั้น, เคารพให้เกียรติกัน ร่วมประเมินคุณค่า, และยึดกฎ กติกา ร่วมกันรับผลประโยชน์ มีขนาดอิทธิพลทางตรงส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนโดยมีค่าอิทธิพลร้อยละ ๖๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

๓. รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาต้องพัฒนาใน ๖ มิติดังนี้ ๑) ด้านการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ๒) ด้านการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่ ๓) ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยว ๔) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ๕) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว ๖) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีปัจจัยภายนอกที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนคือบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชนประกอบด้วย มีการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ การแก้ไขและปรับปรุง ด้านความชัดเจนของเจ้าภาพ ด้านกฎหมายและการจัดระเบียบ ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ และด้านการสร้างเครือข่าย และต้องมีการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรมให้ทุกคนเข้ามามีส่วนรวมด้วย ได้แก่ ความพร้อมเพียงกัน ร่วมวางแผน, ห่วงแทน รักษา ร่วมแก้ปัญหาสถานที่นั้น, เคารพให้เกียรติกัน ร่วมประเมินคุณค่า, และยึดกฎ กติกา ร่วมกันรับผลประโยชน์ ซึ่งจะก่อให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Dissertation Title : Development of Sustainable Community Tourism Management Model in Ayutthaya Province

Researcher : Mr. Sinlapawit Noisommit

Degree : Doctor of Philosophy (Public Administration)

Dissertation Supervisory Committee

: Prof. Pol.L.t.Gen.Dr. Naiyana Kerdvichai, LL.B. (Laws), B.A. (Political Science), LL.M. (Public Law), M.Pol.Sc. (Politics and Governments), MA (Philosophy), D.P.A. (Public Administration)

: Assoc. Prof. Dr. Surapon Suyaprom, B.A (Sociology), M.A. (Politics), Ph.D (Political Science)

Date of Graduation : September 27, 2019

Abstract

The objectives of this research were 1. to study states on Development of Sustainable Community Tourism Management in Ayutthaya Province, 2. to analyze causal factors to effect on Development of Sustainable Community Tourism Management in Ayutthaya Province and 3. to propose the model on Development of Sustainable Community Tourism Management in Ayutthaya Province. The methodology of this research was the mixed methods, this research was conducted by 2 steps, step 1, step 1 is quantitative research in survey for validity checking of model on Development of Sustainable Community Tourism Management in Ayutthaya Province well, and studying on direct effect, indirect effect and total effect between the variables in model. This research was conducted by collecting data from 410 sampling to analyze descriptive data and Confirmatory Factor Analysis (CFA), by statistic program. Step 2, is qualitative research by In-dept interview from keys informant 17 persons and focus group had about 12 persons to confirm after analyzing data.

The results of the research were as follow:

1. Development of Sustainable Community Tourism Management in overall had high level ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.515), considered, in each section found that the level was high in all section, averages by Mean ($\bar{X}$): 1) Marketing in tourist attractions, 2) Tourism restoration, 3) Creating activities in tourist attractions, 4) development basic structure, 5) Promoting people skills in the area and 6) Efficiency of tourist attraction.

2. The validity in model of Development of Sustainable Community Tourism Management in Ayutthaya Province found that analysis had conformed with

the empirical data (p -value = 0.055, $\chi^2 = 163.20$, $df. = 136$, $\chi^2/df = 1.2$, $GFI = 0.96$, $AGFI = 0.93$, $CFI = 1.00$, $SRMR = 0.023$, $RMSEA = 0.022$) showed that the statistics of coherence of model has conformed to the empirical data. Study found that (R^2) = 0.83 means that the variables in model is context of Travelling management and participation on Travelling management that the data can explained to practical in variance by Aparihaniyadhamma = 83%, Structural Equation Modeling = 0.78 showed that the variables in model is context of Travelling management, participation on Travelling management, and practical though Aparihaniyadhamma can predicted in variance of Development of Sustainable Community Tourism Management at 78%, considered, direct effect and indirect effect between the variables in model found that the role of public and private management, consisting of planning, implementation of plans, monitoring, correcting and improving. The clarity of the host Legal and organized Government support And networking which divided by direct effect = 0.36, indirect effect = 0.15, and total effect = 0.51, had effected to Development of Sustainable Community Tourism Management with significantly statistics at the level of 0.01, Therefore, the variables of practical by Aparihaniyadhamma as well as being ready to join, plan, cherish, maintain and solve the problems of that place, respect and honor Evaluate the value, and adhere to the rules of mutual benefit, had effect to development of sustainable community tourism management at 60% with significantly statistics at the level of 0.01.

3. Model of sustainable community tourism management development in the Ayutthaya province, it was found that The development of sustainable community tourism management in Ayutthaya Province must be developed in 6 dimensions as follows: 1) Rehabilitation of tourist sites 2) Enhancement of personnel skills in the area 3) Tourism efficiency 4) Tourism activities 5) Marketing Tourism 6) Infrastructure development. There are external factors that promote sustainable development, namely the role of public and private management, consisting of planning, implementation of plans, monitoring, correcting and improving. The clarity of the host Legal and organized Government support And networking And must comply with the principles of morality for everyone to join in as well as being ready to join, plan, cherish, maintain and solve the problems of that place, respect and honor Evaluate the value, and adhere to the rules of mutual benefit Which creates sustainable tourism management.

กิตติกรรมประกาศ

ดุชนิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จเรียบร้อยตามความมุ่งหมายได้ ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ศาสตราจารย์ พลตำรวจโทหญิง ดร.นัยนา เกิดวิชัย และรองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและที่ปรึกษาร่วม และยังได้รับความอนุเคราะห์ให้คำปรึกษาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ ที่ได้ให้คำแนะนำและให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ด้วยความเมตตา รวมทั้งให้ความอนุเคราะห์แก่กุลในการตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และช่วยปรับปรุงให้เกิดความถูกต้อง มีความสมบูรณ์ของเนื้อหาเพิ่มมากขึ้น ด้วยความเอาใจใส่ตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อย ซึ่งผู้ทำการศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการควบคุมการสอบป้องกันดุชนิพนธ์ทั้ง ๕ ท่าน ประกอบด้วย รศ.ดร.วัชรินทร์ ชาญศิลป์ ประธานกรรมการ, รศ.พล.ท.ดร.วีระ วงศ์สรรค์ กรรมการ, ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง กรรมการ, ศ.พล.ต.ท.หญิง ดร.นัยนา เกิดวิชัย กรรมการ, และ รศ.ดร.สุรพล สุษะพรหม กรรมการและเลขานุการ ที่ได้ให้คำแนะนำและเสนอปรับปรุงงานวิจัยนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณาจารย์บัณฑิตศึกษาภาควิชารัฐศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือชี้แนะถึงข้อบกพร่องทุกอย่าง ทั้งตอนเรียนจนถึงเมื่อทำดุชนิพนธ์ฉบับนี้ได้ลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้บริหารการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และผู้ประกอบการการท่องเที่ยวทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษาในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง ๑๗ รูป/คนที่เมตตาให้ข้อมูลอย่างดียิ่งและเต็มใจในการสัมภาษณ์เชิงลึก และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน ๑๒ ท่านและให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะอย่างดียิ่ง

ท้ายนี้ผู้จัดทำดุชนิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับกำลังใจเป็นอย่างสูงจากมารดาซึ่งเป็นที่ยรักและเคารพบูชายิ่ง และจากญาติพี่น้องทุกท่าน รวมทั้งเพื่อนสนิทที่ได้คอยให้กำลังใจจนประสบความสำเร็จขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขออานิสงส์แห่งความเพียรพยายามในการศึกษาในระดับปรัชญาดุชนิพนธ์บัณฑิต หากเป็นกุศลข้าพเจ้าขอน้อมถวายเป็นพุทธบูชาแด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายแด่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ผู้ทรงสถาปนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อุทิศให้กับบูรพาจารย์ของมหาวิทยาลัย และบูชาพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่สั่งสอนข้าพเจ้าในทุกระดับชั้น และผู้มีพระคุณทั้งหลายทุกท่าน

นายศิลปวิชัย น้อยสมมิตร

๒๗ กันยายน ๒๕๖๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(๓)
กิตติกรรมประกาศ	(๕)
สารบัญ	(๖)
สารบัญตาราง	(๘)
สารบัญภาพ	(๑๐)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(๑๒)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๕
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๖
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๗
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๘
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๑
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๓
๒.๑ แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	๑๓
๒.๒ บทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว	๒๗
๒.๓ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	๕๐
๒.๔ แนวคิดหลักการบริหารด้วยหลักการบริหารนิยธรรม	๕๙
๒.๕ แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว	๖๒
๒.๕ บริบทพื้นที่วิจัย	๖๔
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗๐
๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๙๔
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๙๕
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๙๕
๓.๒ ระยะเวลาที่ ๑ การออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ	๙๖
๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๙๖
๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๙๗
๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๐๑
๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๐๑

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
๓.๓ ระยะที่ ๒ การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ	๑๐๙
๓.๒.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๑๐๙
๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๑๐
๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๑๐
๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๑๒
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๑๓
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น	๑๑๓
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์	๑๓๕
๔.๒.๑ สภาพการพัฒนากิจการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๑๓๕
๔.๒.๒ ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนากิจการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๑๔๒
๔.๒.๓ รูปแบบการพัฒนากิจการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๒๐๓
๔.๓ องค์กรความรู้จากการวิจัย	๒๑๔
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๒๒๑
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๒๒๒
๕.๒ อภิปรายผล	๒๒๗
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๒๓๕
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๒๓๕
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	๒๓๖
๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	๒๓๖
บรรณานุกรม	๒๓๘
ภาคผนวก	๒๔๗
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๒๔๘
ภาคผนวก ข ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	๒๕๔
ภาคผนวก ค ผลการหาค่าความเชื่อมั่น	๒๖๙
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย	๒๗๕
ภาคผนวก จ หนังสือขอเชิญร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)	๒๘๖
ภาคผนวก ฉ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๓๐๑
ประวัติผู้วิจัย	๓๔๑

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	แสดงความถี่การทบทวนวรรณกรรมปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	๒๖
๒.๒	แสดงความถี่ของปัจจัยของบทบาทการบริหารจัดการ	๔๘
๒.๓	สรุปรงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชน	๗๗
๒.๔	สรุปรงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	๘๘
๒.๕	สรุปรงานวิจัยในต่างประเทศ	๙๒
๓.๑	แสดงการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งตามสัดส่วน	๙๖
๓.๒	แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	๑๐๑
๔.๑	จำนวน และร้อยละของข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	๑๑๓
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลปัจจัยด้านบริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยวในภาพรวม	๑๑๕
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลปัจจัยด้านบริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยวจำแนกเป็นรายชื่อ	๑๑๕
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนในภาพรวม	๑๒๐
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนจำแนกเป็นรายชื่อ	๑๒๑
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมในภาพรวม	๑๒๓
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมจำแนกเป็นรายชื่อ	๑๒๔
๔.๘	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในภาพรวม	๑๒๖
๔.๙	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนจำแนกเป็นรายชื่อ	๑๒๗
๔.๑๐	ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้ในรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๑๓๐
๔.๑๑	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรสังเกตได้ในรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีตัวแปรการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมเป็นตัวแปรส่งผ่าน	๑๓๔
๔.๑๒	แสดงค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลบริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยวเกี่ยวกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับโมเดลการวิจัย	๑๓๖
๔.๑๓	แสดงค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลบริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยว	๑๓๖

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๑๔	ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับโมเดลการวิจัย	๑๓๘
๔.๑๕	แสดงค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน	๑๓๘
๔.๑๖	ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรม	๑๓๙
๔.๑๗	แสดงค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรม	๑๔๐
๔.๑๘	ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน	๑๔๑
๔.๑๙	แสดงค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน	๑๔๒
๔.๒๐	ค่าสถิติความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับโมเดลการวิจัย	๑๔๔
๔.๒๑	ค่าสถิติผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรในโมเดลรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรม เป็นตัวแปรส่งผ่าน	๑๔๕

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒.๑	องค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	๒๗
๒.๒	องค์ประกอบของกระบวนการบริหาร	๓๓
๒.๓	องค์ประกอบของบทบาทการบริหารจัดการ	๔๙
๒.๔	องค์ประกอบของบทบาทการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชน	๔๙
๒.๕	องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม	๕๘
๒.๖	องค์ประกอบของการปฏิบัติตามหลักอปrianานิชธรรม	๖๑
๒.๗	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๙๔
๓.๑	โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)	๑๐๕
๓.๒	รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ	๑๐๙
๔.๑	แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการบริหารจัดการท่องเที่ยว	๑๓๕
๔.๒	แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน	๑๓๗
๔.๓	แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการปฏิบัติตามหลักอปrianานิชธรรม	๑๓๙
๔.๔	แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการจัดการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน	๑๔๑
๔.๕	ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับโมเดลการวิจัย	๑๔๓
๔.๖	การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวจากการสัมภาษณ์เชิงลึก	๑๔๘
๔.๗	การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวจากการสัมภาษณ์เชิงลึก	๑๕๑
๔.๘	การตลาดในแหล่งท่องเที่ยวจากการสัมภาษณ์เชิงลึก	๑๕๓
๔.๙	การส่งเสริมทักษะคนในพื้นที่จากการสัมภาษณ์เชิงลึก	๑๕๕
๔.๑๐	ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยวจากการสัมภาษณ์เชิงลึก	๑๕๗
๔.๑๑	การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจากการสัมภาษณ์เชิงลึก	๑๖๐
๔.๑๒	การวางแผนจากการสัมภาษณ์เชิงลึก	๑๖๓
๔.๑๓	การปฏิบัติตามแผนจากการสัมภาษณ์เชิงลึก	๑๖๕
๔.๑๔	การตรวจสอบจากการสัมภาษณ์เชิงลึก	๑๖๘
๔.๑๕	การแก้ไขปรับปรุงจากการสัมภาษณ์เชิงลึก	๑๗๐
๔.๑๖	ความชัดเจนของเจ้าภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก	๑๗๓
๔.๑๗	กฎหมายและการจัดระเบียบจากการสัมภาษณ์เชิงลึก	๑๗๖
๔.๑๘	การสนับสนุนจากรัฐจากการสัมภาษณ์เชิงลึก	๑๗๙
๔.๑๙	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากการสัมภาษณ์เชิงลึก	๑๘๑

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่	หน้า
๔.๒๐	๑๘๔
๔.๒๑	๑๘๖
๔.๒๒	๑๘๙
๔.๒๓	๑๙๑
๔.๒๔	๑๙๔
๔.๒๕	๑๙๗
๔.๒๖	๒๐๐
๔.๒๗	๒๐๓
๔.๒๘	๒๐๔
๔.๒๙	๒๐๕
๔.๓๐	๒๑๖
๔.๓๑	๒๒๐

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

อักษรย่อในดัชนีฉบับนี้ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ ในการศึกษาค้นคว้าดัชนีฉบับนี้ ผู้วิจัยใช้ชื่อย่อและคำเต็มโดยเรียงลำดับดังนี้

ที.ม. = สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค (ภาษาไทย)

สำหรับการอ้างอิงเลขที่อยู่หลังชื่อย่อของคัมภีร์ใช้แบบ ๓ ตอน และ ๒ ตอน คือ เล่ม/ข้อ/หน้า และ เล่ม/หน้า

ส่วนการอ้างอิงเลขที่อยู่หลังชื่อย่อ เช่น วิ.มหา. ๑/๒. หมายถึง วินัยปิฎก มหาวิภังค์ เล่ม ๑ ข้อ ๒ เป็นต้น

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยถือเป็นประเทศในอันดับต้น ๆ ที่มีการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศและประชาชนในทุกระดับชั้น ณ สถานที่ท่องเที่ยวในหลายแหล่งจำนวนมากก่อให้เกิดการใช้จักรยานในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นการเดินทางขนส่งที่พกอาหารของที่ระลึกจากการท่องเที่ยวรวมถึงกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ทั้งนี้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจสร้างงานให้ประชาชนและเพิ่มรายได้ให้ประเทศรวมทั้งส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วทุกภูมิภาคตามนโยบายของรัฐบาลโดยส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนไทยโดยเน้นการประสานงานระหว่างเครือข่ายภาครัฐกับภาคเอกชนกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวภายในประเทศที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ประโยชน์ทั้งต่อประชาชนในท้องถิ่นและบุคคลต่างถิ่นอันจะนำไปสู่การสร้างประสบการณ์และกระตุ้นจิตสำนึกรักษาสิ่งแวดล้อมรวมทั้งให้เกิดความรักและภาคภูมิใจในเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยซึ่งเป็นการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากลอย่างยั่งยืน

แนวโน้มการท่องเที่ยวภายในประเทศจากผลการวิเคราะห์แนวโน้มของศูนย์วิจัยกสิกรไทยได้มองว่าตลาดการท่องเที่ยวภายในประเทศไทยปี ๒๕๖๐ ขึ้นไปจะมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องเพราะภาครัฐมีมาตรการกระตุ้นให้คนไทยใช้จ่ายในช่วงสงกรานต์ปี ๒๕๖๐ และวันในหยุดยาวอีกทั้งมีมาตรการที่สามารถนำค่าใช้จ่ายจากการท่องเที่ยวมาลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลได้ตลอดทั้งปี โดยภาพรวมศูนย์วิจัยกสิกรคาดการณ์ว่าคนไทยจะเดินทางภายในประเทศจำนวน ๑๔๖.๕ ล้านคนต่อครั้งเพิ่มขึ้นร้อยละ ๖.๕ จากปี ๒๕๕๙ และก่อให้เกิดเงินสะพัดในธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องในไทยมูลค่า ๘.๓๕ แสนล้านบาทสำหรับการทำการตลาดเพื่อให้ตอบโจทย์พฤติกรรมกลุ่มลูกค้าเป้าหมายนั้นผู้ประกอบการได้หันมาใช้ประโยชน์จากการให้บริการของแพลตฟอร์มดิจิทัลในรูปแบบต่างๆมากขึ้นโดยแพลตฟอร์มดังกล่าวส่วนหนึ่งให้บริการฟรีสำหรับบุคคลทั่วไปจึงเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในธุรกิจการท่องเที่ยวที่สามารถต่อยอดการทำการตลาดให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้โดยตรงและช่วยลดต้นทุนทางการทำการตลาด^๑

ปัจจุบันกลุ่มนักท่องเที่ยวมีความหลากหลายมากขึ้นซึ่งแต่ละกลุ่มต้องการประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวแตกต่างกันดังนั้นจึงมีรูปแบบทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายตามมาเพื่อตอบสนอง

^๑ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, การท่องเที่ยวประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมหนูนตลาตไทยเที่ยวไทยครั้งแรกของปี ๒๕๖๑, ฉบับที่ ๒๙๐๘, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทศูนย์วิจัยกสิกรไทยจำกัด, ๒๕๖๑), หน้า ๑๐.

ความต้องการของนักท่องเที่ยวทำให้แหล่งท่องเที่ยวในทุกพื้นที่ของประเทศไทยกำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมากมีการหลั่งไหลเข้ามาของนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะในช่วงวันหยุดต่าง ๆ และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้นไปตามกระแสการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศบวกกับกระแสการประชาสัมพันธ์ผ่านทางสังคมออนไลน์หาكمองในแง่ของระบบเศรษฐกิจการขยายตัวของการท่องเที่ยวในพื้นที่ยอมทำให้เกิดเม็ดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจจำนวนมากศาลเกิดการสร้างงานสร้างรายได้สร้างอาชีพให้แก่คนในชุมชน แต่อย่างไรก็ตามสิ่งเหล่านี้ยอมก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกันในส่วนของผู้ที่ได้รับผลประโยชน์คือตัวผู้ประกอบการและตัวนักท่องเที่ยวดังนั้นการส่งเสริมให้เกิดการตระหนักในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการคำนึงถึงคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและวิถีวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่นซึ่งจะนำไปสู่การบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างมีระบบโดยการพัฒนาการท่องเที่ยวสามารถตอบสนองความต้องการทั้งผู้ประกอบการนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนท้องถิ่นโดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นคือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงจากทรัพยากรการท่องเที่ยวมากที่สุดหากสามารถรักษาความสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่ดีไว้ยาวนานอย่างต่อเนื่องก็จะทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวอย่างไม่ขาดสายซึ่งเป็นผลดีต่อคนในชุมชนระยะยาว

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพอันทรงคุณค่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะมีแหล่งท่องเที่ยวหลาย ๆ รูปแบบ อาทิเช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมากซึ่งนักท่องเที่ยวได้ให้ความสนใจอย่างยิ่งต่อการท่องเที่ยวในหลาย ๆ รูปแบบ ซึ่งกิจกรรมที่ดำเนินการขึ้นภายใต้การท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ล้วนแล้วเป็นการสร้างภาพความประทับใจ และตราตรึงให้บุคคลที่มาท่องเที่ยวเกิดความสุขที่ได้รับจากการท่องเที่ยวในรูปแบบนั้น ๆ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนได้ใช้ศักยภาพหรือความสามารถด้านแนวคิดสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวเองเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างมุ่งมั่นตั้งใจในวิถีทางและประสบการณ์เรียนรู้ โดยที่นักท่องเที่ยวอาสาเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับท้องถิ่นผสมผสานกับแนวคิดใหม่ให้กิจกรรมนั้นเป็นที่น่าสนใจ เพื่อให้เกิดความประทับใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น

ในส่วนของสถานการณ์การท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาปัจจุบันมีรายได้จากการท่องเที่ยวมีสัดส่วนมากถึงร้อยละ ๑๐.๔ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) และส่งผลให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ทั้งสินค้าและบริการเติบโตในแนวขนานกับจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวซึ่งเพิ่มขึ้นจาก ๑๑.๗ ล้านคนและ ๐.๔ ล้านล้านบาทในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็น ๒๙.๘ ล้านคนและ ๒.๓ ล้านล้านบาทในปี ๒๕๕๘ จากสถิติดังกล่าวมีได้สะท้อนสถานภาพของการท่องเที่ยวไทยในปัจจุบันโดยสมบูรณ์เพราะในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาโครงสร้างนักท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากกล่าวคือจำนวนนักท่องเที่ยวจากตลาดใหม่ อาทิ ประเทศเพื่อนบ้านอาเซียนเติบโตอย่างก้าวกระโดดสวนทางกับนักท่องเที่ยวจากประเทศพัฒนาแล้วที่ประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวและประสงค์เดินทางไปยังจุดหมายใหม่ ๆ ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวมายังประเทศไทยค่อนข้างอึมครึมโดยในปี ๒๕๕๗

นักท่องเที่ยวจากยุโรปตะวันออกกลางและโอเชียเนียลดลงร้อยละ ๒.๓๕.๑ และ ๗.๘ จากปีก่อนหน้า ตามลำดับตรงข้ามกับจำนวนนักท่องเที่ยวไปยังประเทศเพื่อนบ้านเช่นเมียนมาร์ที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ด้วยปัจจัยหลายประการ อาทิ โครงสร้างพื้นฐาน การเดินทางทางบกไม่เอื้ออำนวย บุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่มีความสามารถทางภาษาต่างประเทศไม่เพียงพอข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการจำกัดรวมทั้งตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์และการตลาดของแต่ละกลุ่มจังหวัดไม่ชัดเจนนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวหลักในภาคตะวันออกภาคใต้ และภาคเหนืออันเป็นที่รู้จักในระดับโลกซึ่งก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจในแนวนานโดยกรุงเทพมหานคร ชลบุรี และภูเก็ตมีรายได้จากการท่องเที่ยวมากกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ล้านบาทต่อปีซึ่งมากกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมกัน ๒๐ จังหวัด

จากการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาพบว่าปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยของพระนครศรีอยุธยาและนนทบุรีสลับกันเป็นอันดับที่ ๑ สำหรับปทุมธานีอยู่ในระดับกลาง สิงห์บุรีและอ่างทองมีปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยต่ำที่สุด โดยเฉลี่ย ๓ ปี อยุธยา มีปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยสูงสุด ๕๑,๘๔๑ คน รองลงมาคือนนทบุรี ๔๔,๐๐๑ คน โดยพระนครศรีอยุธยามีปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยสูงสุดในเดือนมกราคมปี พ.ศ. ๒๕๕๗ จำนวน ๘๓,๗๗๖ คน และนนทบุรีมีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยสูงสุดในเดือนตุลาคมปี พ.ศ. ๒๕๕๕ จำนวน ๙๖,๓๖๕ คน โดยลักษณะของปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยของจังหวัดนนทบุรี และปทุมธานีมีความคล้ายคลึงกันคือเติบโตในเดือนตุลาคมและถดถอยในเดือนกรกฎาคม สำหรับพระนครศรีอยุธยาแตกต่างกับ ๒ จังหวัดแรกคือ ปริมาณนักท่องเที่ยวชาวไทยเติบโตสูงสุดในช่วงเดือนมกราคมถึงมีนาคมและถดถอยในช่วงสิงหาคมถึงตุลาคม^๒

ลักษณะของปริมาณนักท่องเที่ยวต่างชาติในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลางทุกจังหวัดมีความคล้ายคลึงกันคือ เติบโตในช่วงตุลาคมไปจนถึงกุมภาพันธ์ และถดถอยในช่วงพฤษภาคมไปจนถึงกันยายนของทุกปีโดยนักท่องเที่ยวต่างชาติในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลางกลุ่มใหญ่ ๓ กลุ่มแรกได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวจีนและฮ่องกงญี่ปุ่นและกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก (ร้อยละ ๒๘ ร้อยละ ๒๑ ร้อยละ ๒๐ ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตามลำดับ) การหลั่งไหลเข้ามาของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวจะพบกับการท่องเที่ยวในรูปแบบเดิมซ้ำกันซึ่งไม่มีการพัฒนาหรือการปรับเปลี่ยนแต่อย่างใด เมื่อมองรูปแบบการท่องเที่ยวแล้วในภาพรวมจะเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อขายสินค้าเฉพาะอย่าง ซึ่งเป็นสินค้าที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวเป็นหลัก เช่น โรงแรม และกิจกรรมนำเที่ยว โดยไม่ได้คำนึงถึงการนำเสนอคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งของสินค้าเหล่านั้นรวมเข้าไปด้วย การตระหนักถึงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวถือเป็นองค์ประกอบที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการท่องเที่ยวซึ่งควรมีการนำเสนอความสวยงาม เรื่องราวประวัติการตั้งรกรากของชุมชนแต่ละแห่งที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นเรื่องราวที่ดึงดูดสร้างความสนใจให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยี่ยมชมเยือนได้มากขึ้น เนื่องจากนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ และรู้สึกเกิด

^๒ กรมการท่องเที่ยว, สถิตินักท่องเที่ยว, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.tourism.go.th> [๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๘].

ความภาคภูมิใจในประสบการณ์จากการได้เดินทางมาเยี่ยมเยือนแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพิเศษเหล่านั้น ถ้ามองในบทบาทของการตลาดการท่องเที่ยวแล้วแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งสามารถเปรียบได้กับผู้ผลิตที่สามารถผูกขาดการผลิตได้แต่เพียงรายเดียว เพราะเมื่อพิจารณาถึงความสำคัญตัวผลิตภัณฑ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานที่ท่องเที่ยวแล้วจะไม่สามารถเปรียบได้กับสินค้าที่มีลักษณะเดียวกันแต่แตกต่างกันในพื้นที่ที่ขายสินค้านั้น ตามหลักการกฎของราคา เมื่อสินค้ามีปริมาณน้อยหายาก สินค้านั้นย่อมมีราคาสูง ดังนั้นในเมื่อสินค้าการท่องเที่ยวมีปริมาณน้อย จึงไม่สมเหตุผลในการลดราคา หรือขายการท่องเที่ยวในราคาถูกแต่อย่างไรในการดำเนินงานด้านการตลาดจึงมักมีการนำเสนอตราสัญลักษณ์ (Brand) เป็นเครื่องมือสื่อสารความเป็นเอกลักษณ์ และตัวตนด้านการท่องเที่ยวที่แตกต่างจากผู้อื่น ให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ จดจำได้ โดยให้ความสำคัญในลำดับต้น ๆ ว่าเป็นสิ่งหนึ่งที่ตั้งใจให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางมาเยี่ยมเยือน ดังนั้นกลยุทธ์การท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรม ถือเป็นกลยุทธ์ที่ให้ผู้มาท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว การประเมินรูปแบบวิถีท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ รวมถึงประเมินคุณภาพการให้บริการต่าง ๆ ในขณะเดียวกันก็มองว่าการดำเนินการนั้นทำให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสสัมผัสกับวิถีชีวิตที่แท้จริง และรู้ได้ถึงเอกลักษณ์ความแตกต่างของแต่ละพื้นที่ แม้ว่าพื้นที่เหล่านั้นจะมีลักษณะทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงกัน ตัวอย่างเช่น ทิเบต เนปาล ลิกซิม เป็นต้น การทำอย่างไรให้เมื่อตื่นขึ้นมา นักท่องเที่ยวสามารถตระหนักได้ถึงความเป็นประเทศไทยอันเป็นจิตวิญญาณที่แตกต่างไปจากสถานที่ที่นักท่องเที่ยวจากมาและแตกต่างจากประเทศอื่น ๆ ซึ่งสร้างความประทับใจ และให้คุณค่าในการท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยวได้อย่างมาก วิธีการนำเสนอที่จะทำให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส และเกิดความประทับใจถึงคุณค่าเอกลักษณ์ดังกล่าว น่าจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ พร้อมทั้งเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้กลับมาท่องเที่ยวซ้ำได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่ได้มีแต่ด้านบวกอย่างเดียว ยังมีด้านที่เป็นปัญหาหลายด้านด้วยกัน ซึ่งจากการสำรวจข้อมูลสถานการณ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา^๓ พบว่าปัจจุบันความเสื่อมโทรมและความเสียหายของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมกำลังเป็นปัญหาที่น่าวิตกเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีผลกระทบทำให้แหล่งศิลปกรรมที่สำคัญหลายแห่งถูกทำลายจนหมดสภาพหรือยากแก่การที่จะดำเนินการแก้ไขให้อยู่ในสภาพที่ทรงคุณค่าต่อไปได้ ต้นเหตุที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมที่สำคัญ มีดังนี้ ๑) วิกฤตการณ์ทางธรรมชาติ ความเสียหายจากภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับโบราณสถานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คืออุทกภัยหรือปัญหาน้ำท่วม ๒) ปัญหาที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ทั้งจากการบุกรุกพื้นที่โบราณสถาน จากการลักลอบขุดหาและโจรกรรมโบราณวัตถุ จากการท่องเที่ยว จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมาก ๓) ปัญหาที่เกิดจากการที่อยุธยาเป็นเมืองใหม่ซ้อนทับเมืองเก่า ปัญหาระหว่างส่วนราชการด้วยกันเอง เนื่องจากแต่ละหน่วยงานก็จะมีวัตถุประสงค์ของตนเองแตกต่างกันออกไป นอกจากนี้ยังพบความเสื่อมโทรมของภูมิทัศน์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้รวบรวมจากการลงพื้นที่สำรวจ รวมทั้งการเก็บข้อมูล

^๓ สถาบันอยุธยาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, รายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมฯ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://asi.aru.ac.th/?page_id=2646 [๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒].

จากช่องทางต่าง ๆ และนำมาเสนอในรายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น คือ ๑) ปัญหาขยะตามแหล่งโบราณสถาน ๒) ห้องน้ำสาธารณะที่ขาดการดูแลรักษาความสะอาด ๓) ขาดการบำรุงรักษาภูมิทัศน์ ๔) ปัญหาการทับซ้อนของอาคารบ้านเรือน เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาถึงรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้มีชื่อเสียงที่โด่งดังไปทั่วโลก และทัดเทียมการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่น ๆ นอกจากนั้นยังได้มีการบูรณาการหลักพุทธธรรมคือหลักอปริหานิยธรรมกับศาสตร์ตะวันตกด้วย โดยหลักอปริหานิยธรรมเดิมมี ๗ ด้านแต่ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้บูรณาการเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและประเด็นที่ศึกษาดังนี้ นัยที่ ๑) หมั่นประชุมกันเนื่องเนติภัยกับนัยที่ ๒) พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุม และทำกิจกรรมร่วมกัน รวมกันเป็นตัวแปรที่ ๑ คือ “ความพร้อมเพรียงกัน” นัยที่ ๔) ให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่กับนัยที่ ๕) ไม่ข่มเหงสตรี เป็นการให้เกียรติและคุ้มครองสตรี รวมกันเป็นตัวแปรที่ ๒ คือ “มีสัมมาคารวะ” นัยที่ ๖) เคารพบูชาสักการะเจตีย์ คือการให้ความเคารพศาสนสถาน ปุชนียสถาน อนุสาวรีย์ประจำชาติ เป็นตัวแปรที่ ๓ คือ “เคารพสถานที่” นัยที่ ๓) ไม่บัญญัติ หรือล้มเลิกข้อบัญญัติต่าง ๆ เป็นการไม่เพิกถอน ไม่เพิ่มเติมกับนัยที่ ๗) ให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์หรือผู้ทรงศีล เป็นการจัดการให้ความอารักขา บำรุง คุ้มครอง อันชอบธรรม แก่บรรพชิต รวมเป็นตัวแปรที่ ๔ คือ “ยึดกฎกติกาของท้องถิ่น” ผลจากการศึกษาจะสามารถนำไปสู่การส่งเสริมคุณค่าการท่องเที่ยวให้มีความสมดุลและมีความสอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของประเทศและสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงของยุคสมัย ปัจจุบันอย่างยั่งยืน

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ สภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นอย่างไร

๑.๒.๒ ปัจจัยใดเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๒.๓ รูปแบบพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๓.๒ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๓.๓ เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อสร้างรูปแบบพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยให้ครอบคลุมปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้ผลการศึกษสามารถตอบปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ซึ่งขอบเขตของการวิจัย ประกอบด้วย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งทำการศึกษเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามโดยมุ่งประเด็นการศึกษาให้มีทิศทางเดียวกันกับแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ และการสร้างรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยด้วยวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ดังนั้นตัวแปรจึงจัดแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทตามวิธีการวิจัย ดังนี้

๑) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดและข้อค้นพบจากผลงานวิจัยในบริบทปัจจัยที่ส่งต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เพื่อค้นหาค่าประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนพบว่าตัวแปรเชิงปริมาณ (Quantitative Variable) ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายนอก และตัวแปรแฝงภายใน ดังนี้

๑.๑) ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous Latent Variable) กล่าวคือ ตัวแปรเหตุที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ๒ ตัวแปร ได้แก่

(๑) ปัจจัยด้านบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables) ๘ ตัวแปรคือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ การแก้ไขปรับปรุง ความชัดเจนของเจ้าภาพ กฎหมายและการจัดระเบียบ การสนับสนุนจากรัฐ โครงสร้างพื้นฐาน

(๒) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables) ๔ ตัวแปรคือ การมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมแก้ปัญหา การมีส่วนร่วมประเมิน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

๑.๒) ตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous Latent Variable) ประกอบด้วย ๒ ตัวแปร ได้แก่

(๑) ตัวแปรส่งผ่านคือ หลักพุทธธรรมอุปทานิยธรรม ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables) ๔ ตัวแปรคือ ความพร้อมเพรียงกัน มีสัมมาคารวะ เคารพต่อสถานที่ ยึดกฎกติกาของท้องถิ่น

(๒) ตัวแปรการพัฒนาการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables) ๖ ตัวแปรคือ การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว การ

สร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว การตลาดในแหล่งท่องเที่ยว การส่งเสริมทักษะคนในพื้นที่ ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

๒) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตัวแปรเชิงคุณภาพ (Qualitative Variable) ประกอบด้วยรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑) ประชากร (Population) ที่ใช้ในศึกษาครั้งนี้คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน จำนวน ๓๖,๑๓๖ คน

๒) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน ประกอบด้วย

ผู้บริหารระดับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	จำนวน ๒ คน
ผู้ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวในจังหวัด	จำนวน ๒ คน
ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเอกชน	จำนวน ๓ คน
ตัวแทนประชาชน	จำนวน ๔ คน
ตัวแทนนักท่องเที่ยว	จำนวน ๓ คน
นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์	จำนวน ๒ คน
นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา	จำนวน ๑ คน
	รวม ๑๗ คน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้คือ กลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลางของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย ๑) เกาะเกิด ต.เกาะเกิด อ.บางปะอิน ๒) โสมสเทย์ไพรน้อย ต.ไพรน้อย อ.บางบาล ๓) บ้านต้นโพธิ์ ฝั่งหนอง (ต.มีดอรัญญิก) ต.ท่าช้าง อ.นครหลวง ๔) คลองจิก ต.คลองจิก อ.บางปะอิน ๕) บ้านป้อม ต.บ้านป้อม อ. พระนครศรีอยุธยา ๖) ปากจั่น ต.ปากจั่น อ. นครหลวง ๗) ลาดชะโด ต.หนองน้ำใหญ่ อ.ผักไห่ ๘) โสมสเทย์คลอง รางจระเข้ ต.บ้านโพธิ์ อ.เสนา

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาที่ศึกษา ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑ ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมเป็นระยะเวลา ๑๐ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑ รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานที่ ๒ ปัจจัยด้านบริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วม หลักกปริหานิยธรรม มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน หมายถึง การปรับปรุงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีความสวยงาม จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างลงตัว สร้างสรรค์สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยว สามารถสร้างคุณค่าทางจิตใจต่อนักท่องเที่ยวเพื่อการเก็บความทรงจำสามารถสร้างชื่อเสียงเพื่อเป็นที่รู้จักกับนานาชาติ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องการท่องเที่ยวถึงกลวิธีที่สร้างสรรค์ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวการจัดตั้งกลุ่ม หรือชมรมเพื่อการฝึกปฏิบัติต่อกระบวนการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์อย่างสร้างสรรค์ตลอดจนมีผู้เชี่ยวชาญ คอยให้คำปรึกษาถึงกลวิธีในการบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วย ๖ ประกอบด้วย การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว การตลาดการท่องเที่ยว การเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่ ประสิทธิภาพการท่องเที่ยว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง มีการปรับปรุงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีความสวยงาม มีการพัฒนาระบบการให้บริการ มีระบบสาธารณูปโภคที่ได้มาตรฐานและพร้อมใช้งาน และปลอดภัยต่อการใช้งานรวมถึงมีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมใช้ต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและระบบการให้บริการที่สอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวตลอดจนการพัฒนาตัวสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะแหล่งท่องเที่ยว

การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างลงตัวสร้างสรรค์สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยวมีความแปลกใหม่เมื่อเทียบกับพื้นที่ท่องเที่ยวอื่นผู้ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่มีความชำนาญในวิธีการดำเนินกิจกรรมและสร้างความน่าตื่นตาตื่นใจแก่นักท่องเที่ยว

การตลาดการท่องเที่ยว หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างคุณค่าทางจิตใจต่อนักท่องเที่ยวเพื่อการเก็บความทรงจำสามารถสร้างชื่อเสียงเพื่อเป็นที่รู้จักกับนานาชาติมีสินค้าเกี่ยวกับที่ระลึกที่สามารถดึงดูดความสนใจ มีสินค้าที่หลากหลายให้เลือกตามความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาพบเห็นการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อที่หลากหลายรวมถึงนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารเข้ามาเพื่อการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

การเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่ หมายถึง มีการฝึกอบรมต่อบุคลากร เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องการท่องเที่ยวถึงมารยาทการให้บริการหลักการและวิธีการให้บริการต่อนักท่องเที่ยวหาความรู้เพื่อการเพิ่มทักษะความสามารถต่อบุคลากร เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องการท่องเที่ยวถึงกลวิธีที่สร้างสรรค์ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวการจัดตั้งกลุ่ม หรือชมรมเพื่อการฝึกปฏิบัติต่อกระบวนการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์อย่างสร้างสรรค์ตลอดจนมีผู้เชี่ยวชาญ คอยให้คำปรึกษาถึงกลวิธีในการบริหารจัดการ และการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อให้คำปรึกษา และการอำนวยความสะดวกต่อแหล่งพื้นที่เมื่อพบปัญหาการจัดตั้งโครงการเพื่อการพัฒนาให้บุคคลในพื้นที่ทางด้านการความสามารถการเป็นมัคคุเทศก์เพื่อนำเที่ยวให้ได้ธรรมชาติ

ประสิทธิภาพการท่องเที่ยว หมายถึง จัดตั้งเวรรักษาการภายในพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างเพียงพอด้วยความรัดกุมการรักษาความปลอดภัยเป็นไปพร้อมกับการให้บริการที่ดีทางด้านการให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวการเพิ่มขีดความสามารถทางด้านความปลอดภัยให้กับ

นักท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่ออันตรายการจัดการอบรมต่อเจ้าหน้าที่ที่คอยให้บริการรักษาความปลอดภัยถึงการสร้างมิตรภาพที่ดีต่อนักท่องเที่ยว

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง การก่อสร้าง การปรับปรุง แก้ไข ซ่อมแซม เกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวซึ่งได้แก่ ถนน ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา

บทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน หมายถึง การระบุดึงขอบเขตในอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวที่จะใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว มีการควบคุมและจัดระเบียบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดการขยายตัวของสิ่งก่อสร้าง ให้การสนับสนุนทางด้านการประชาสัมพันธ์ ทางด้านการเงิน การดูแลทางด้านการให้ความรู้แก่บุคคลในพื้นที่ท่องเที่ยว ตลอดจนการจัดการส่งเสริมให้พื้นที่ท่องเที่ยวเป็นที่ประชุมและสัมมนา ของผู้บริหารหรือผู้ประกอบการท้องถิ่นที่การระบุดึงชัดเจนถึงอำนาจหน้าที่ขององค์กรและกลุ่มคนแต่ละกลุ่มการจัดการประชุมกลุ่มคนทุกฝ่ายเพื่อหารือต่อการตัดสินใจร่วมกันว่าจะใช้มรดกทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว

การวางแผน หมายถึง ฝ่ายบริหารมีการจัดทำแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงานที่กำหนด แผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่จัดทำมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายไว้วิธีการดำเนินงาน จัดทำงบประมาณ อัตรากำลังและระยะเวลาอย่างชัดเจน มีการวางแผนล่วงหน้าเพื่อการเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินงานทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว บอกให้บุคคลากรได้ทราบโดยทั่วกันในแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่วางไว้

การปฏิบัติตามแผน หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงในการดำเนินงานตามภารกิจได้รับการพิจารณาจากแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวฝ่ายบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีการติดตามผลเกี่ยวกับประสิทธิผลของกระบวนการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอการประเมินผลการดำเนินงานในระดับผลผลิต (Output) หรือผลลัพธ์ (Outcome) ของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดมีการนำมาตรการเข้ามาใช้จริงเกี่ยวกับการปรับปรุงประสิทธิผลของการดำเนินงานจากข้อเสนอแนะได้มีการนำไปปฏิบัติและการจัดทำเป็นเอกสารในรูปแบบที่สามารถแก้ไขปรับปรุงเพื่อการนำเสนอรายงานกับผู้บริหาร

การตรวจสอบ หมายถึง การประเมินความคืบหน้าของการบรรลุวัตถุประสงค์การดำเนินงาน การใช้จ่ายเงินจริงกับงบประมาณและสาเหตุของความแตกต่างของจำนวนเงินที่ใช้จ่ายจริงกับงบประมาณ ของแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทบทวนหรือปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานแผนและกระบวนการดำเนินงาน ประเมินความคืบหน้าการดำเนินการ คำนวณและเปรียบเทียบต้นทุนของการดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยวกับผลผลิตหรือผลลัพธ์ว่ามีความคุ้มค่า

การแก้ไขและปรับปรุง หมายถึง การแก้ไขส่วนที่เกิดข้อบกพร่องระหว่างการบริหารจัดการ การปรับเปลี่ยนงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการ การกำหนดภาระ หน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขในแต่ละจุดอย่างชัดเจน การแก้ไขปรับปรุงพื้นที่ท่องเที่ยวเมื่อเขียนรายงานต้องปรับแก้เอกสารให้เป็นปัจจุบันเสมอ และการรายงานผลการปรับแก้ให้ผู้บริหารได้ทราบผลความคืบหน้าอย่างสม่ำเสมอ

ความชัดเจนของเจ้าภาพ หมายถึง การระบุถึงขอบเขตในอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวที่จะใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวแต่ละพื้นที่อย่างชัดเจนการกำหนดขั้นตอนระบบการบริหารพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจนการจัดตั้งคณะกรรมการการจัดการท่องเที่ยวเพื่อการประสานงานกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น

กฎหมายและการจัดระเบียบ หมายถึง พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีการควบคุมและจัดระเบียบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดการขยายตัวของสิ่งก่อสร้างมากเกินไปการบัญญัติมาตรฐานในการให้บริการต่อผู้ประกอบการที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นไปตามมาตรฐานการบริการการออกกฎระเบียบ ลงโทษที่ชัดเจนต่อบริษัทนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ที่ไม่มีใบอนุญาตการกำหนดราคาสินค้าและบริการในพื้นที่ท่องเที่ยวที่เป็นไปอย่างเป็นธรรม การจัดตั้งองค์กร หรือประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องต่อการให้คำปรึกษาเพื่อการหาหรือทางด้านการออกข้อระเบียบที่ใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

การสนับสนุนจากภาครัฐ หมายถึง รัฐบาลให้การสนับสนุนทางการเงินการประชาสัมพันธ์ทางด้านการเงิน การดูแลทางด้านการให้ความรู้แก่บุคคลในพื้นที่ท่องเที่ยวถึงหลักการบริหารจัดการเบื้องต้น สนับสนุนต่อการพัฒนา บุคลากรและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมและให้การส่งเสริมทางด้านการขายและการสร้างชื่อเสียงผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่ระลึก ให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวได้ประทับใจและสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของ

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ หมายถึง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวกับนักการเมืองท้องถิ่นเพื่อการจัดการส่งเสริมให้พื้นที่ท่องเที่ยวเป็นที่ประชุมและสัมมนา ของผู้บริหารหรือผู้ประกอบการท้องถิ่นที่การระบุดังกล่าวชัดเจนถึงอำนาจหน้าที่ขององค์กรและกลุ่มคนแต่ละกลุ่มการจัดการประชุมกลุ่มคนทุกฝ่ายเพื่อหาหรือต่อการตัดสินใจร่วมกันว่าจะใช้มรดกทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว กำหนดแนวทางในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ตลอดจนภายหลังการติดตามประเมินผลการดำเนินงานมีการชี้แจงผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวเพื่อร่วมกันระบุปัญหาและหนทางแก้ไขปัญหาลงมาอย่างต่อเนื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การเสนอให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยว สามารถเข้าร่วมการมีส่วนร่วมในการเสนอข้อแก้ไขปัญหาลงมาเข้าร่วมการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหาตรวจสอบวิธีการประเมินผลเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้วประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและร่วมการตรวจสอบและการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การเสนอให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยว ร่วมเสนอข้อคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามแผนงานของคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ร่วมประชุมปรึกษาหารือร่วมกันตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เหมาะสมในการวางแผนร่วมปรึกษาหารือในการวางแผนเพื่อหาวิธีการติดตามผลและร่วมการประชุมปรึกษาหารือในการวางแผนเพื่อหาวิธีการการตรวจสอบและการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว

ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา หมายถึง สามารถเข้าร่วมการมีส่วนร่วมในการเสนอข้อแก้ไขปัญหาลงมาเข้าร่วมการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้การ

ยอมรับข้อมูลข่าวสารจากภาคประชาชนเมื่อประชาชนแจ้งข้อมูลในจุดที่พบปัญหา การจัดตั้งคณะบุคคลที่มาจากภาคประชาชนเพื่อให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น มีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหาหรือเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาต่าง ในการรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พื้นที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวและชุมชน

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง สามารถตรวจสอบวิธีการประเมินผลเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้วประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจตราดูแลร่วมการตรวจสอบและการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม การควบคุมการดำเนินกิจกรรมงาน ร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินต่าง ๆ ร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นและประเมินผลด้านข้อมูลสถิติต่าง ๆ เช่น สถิตินักท่องเที่ยว ความพึงพอใจ ความสำเร็จของโครงการต่าง ๆ

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัตถุประสงค์ทางสังคมส่วนบุคคลการลงทุนและปฏิบัติงานและการแบ่งปันผลตอบแทนของภาคประชาชนอย่างยุติธรรม

หลักการบริหารแนวพุทธตามหลักอปริยานิยธรรม หมายถึง แนวทางที่ใช้หลักความร่วมมือเพรียงกันทั้งการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวให้ยึดกฎกติกาของชาวคณะของสังคมและท้องถิ่น ยึดหลักการตามข้อสัญญาของท้องถิ่นที่มีไว้มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ที่มีบุญคุณและให้เกียรติแก่ผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นหรือสังคม และผู้มาเยือนเพื่อการท่องเที่ยวยึดแนวทางให้เคารพต่อสถานที่ที่อันเป็นที่เคารพสักการะของคนในท้องถิ่น เคารพบูชาสถานต่าง ๆ ของท้องถิ่น

ด้านความร่วมมือเพรียงกัน หมายถึง แนวทางที่ใช้หลักความร่วมมือเพรียงกันทั้งการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวก่อนมีการเปิดให้เข้าท่องเที่ยวจริง

ด้านการมีสัมมาคารวะ หมายถึง แนวทางการให้ยึดกฎกติกาของชาวคณะของสังคมและท้องถิ่น ยึดหลักการตามข้อสัญญาของท้องถิ่นที่มีไว้

ด้านการเคารพต่อสถานที่ หมายถึง ยึดแนวทางให้มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ที่มีบุญคุณและให้เกียรติแก่ผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นหรือสังคม และผู้มาเยือนเพื่อการท่องเที่ยว

ด้านกติกาของท้องถิ่น หมายถึง ยึดแนวทางให้เคารพต่อสถานที่ที่อันเป็นที่เคารพสักการะของคนในท้องถิ่น เคารพบูชาสถานต่าง ๆ ของท้องถิ่น เช่น ศาสนสถาน อนุสาวรีย์ผู้ทำประโยชน์แก่ชาติและท้องถิ่น รวมถึงการเอาใจใส่ตอบแทนให้การอุปถัมภ์สถานที่

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ได้ทราบถึงสภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑.๗.๒ ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตลอดจนการพัฒนาสมรรถนะการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

๑.๗.๓ จากรูปแบบที่ได้จากการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้มีความทันสมัยและเป็นที่ยอมรับจากบุคคลภายนอกพื้นที่

๑.๗.๔ สามารถนำผลการวิจัยที่ได้เพื่อการดำเนินงานให้เป็นตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดอื่นเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ และคุ้มค่าของนักท่องเที่ยวต่อการเที่ยวชม

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในหัวข้อดังกล่าวตามรายละเอียดดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- ๒.๒ บทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว
- ๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- ๒.๔ แนวคิดหลักการบริหารด้วยหลักอุปนิทานธรรม
- ๒.๕ แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว
- ๒.๖ บริบทพื้นที่วิจัย
- ๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

๒.๑.๑ แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในบริบทโลก

การจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติ (World Commission on Environment and Development) ได้เผยแพร่เอกสารชื่อ “Our Common Future” เพื่อเรียกร้องให้ชาวโลกเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตที่ฟุ่มเฟือย และเปลี่ยนแปลงวิธีการพัฒนาใหม่ เพื่อให้มีความปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาสิ่งแวดล้อม^๑ (The United Nations Conference on Environment and Development : UNCED) หรือการประชุม “The Earth Summit” ที่จัดขึ้น ณ กรุงริโอ เดอจาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อเดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งทำให้เกิดผลสรุปร่วมกันในการกำหนด “แผนปฏิบัติการ ๒๑” เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน หรือ “Agenda 21” ซึ่งถือเป็นแผนปฏิบัติการของ

---

^๑ กรมอาเซียน, กระทรวงการต่างประเทศ, การเตรียมความพร้อมของไทยสู่การเป็นประชาคมอาเซียน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/other-20140102-103348182352.pdf> [๙ มกราคม ๒๕๕๘].

โลกในศตวรรษที่ ๒๑ ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม^๒ การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในปัจจุบันนี้ได้ โดยไม่ขัดขวางหรือส่งผลกระทบต่อความต้องการของประชาชนในอนาคต นอกจากนั้นแผนปฏิบัติการ ๒๑ หรือ “Agenda 21” ยังได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนไว้ ๔ มิติ ดังนี้^๓

๑) มิติด้านสังคม และเศรษฐกิจ (Social and Economic Dimension) การพัฒนาเศรษฐกิจที่ต้องผสมผสานและควบคู่ไปกับการพัฒนาทางด้านสังคม ซึ่งจะต้องกระทำไปพร้อม ๆ กับการดูแลและใส่ใจสิ่งแวดล้อม โดยการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ให้มีความน่าสนใจ นำคันทารวมถึงเมื่อได้มาพบเห็นแล้วสามารถดึงดูดให้ผู้พบเห็นนั้นกลับคืนมาใหม่ได้อีกครั้ง

๒) มิติด้านการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากร (Conservation and Management of Resources Dimension) การทำนโยบายและแผนงานเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการบริโภคของประชาชนและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด รวมถึงแนวทางแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรต่าง ๆ โดยการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้คงอยู่กับท้องถิ่นนั้นไปนาน ๆ เพื่อสร้างประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้มีความคงทนและถาวรต่อไป

๓) มิติด้านการส่งเสริมบทบาทของกลุ่มที่สำคัญต่าง ๆ (Strengthening the Role of Major Groups Dimension) เพื่อให้มีโอกาสรับรู้และเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจพัฒนานโยบาย ตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงาน โดยเฉาะเรื่องที่ส่งผลกระทบโดยตรงกับชุมชนที่พวกเขาอาศัยอยู่ในการส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวนี้อาจจะได้แก่การสร้างกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับบริบทการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

๔) มิติด้านวิธีการในการดำเนินงาน (Means of Implementation Dimension) ต้องมีการแสดงให้เห็นถึงลำดับขั้นตอนการดำเนินงานและความต้องการ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนให้ชัดเจนซึ่งอาจจะนำเครื่องมือที่ใช้ในการบริหารจัดการดังเช่นหลักการจัดการที่ประกอบด้วย P = Plan คือ การวางแผนงานจากวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ได้กำหนดขึ้น D = Do คือ การปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนงานที่ได้เขียนไว้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง C = Check คือ การตรวจสอบผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของแผนงานว่ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้น จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนงานในขั้นตอนใด A = Action คือ การปรับปรุงแก้ไขส่วนที่มีปัญหา หรือถ้าไม่มีปัญหาใด ๆ ก็ยอมรับแนวทางการปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ผลสำเร็จ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานครั้งต่อไป

การที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน สิ่งที่สำคัญคือการปรับเปลี่ยนทัศนคติของชาวบ้านให้เห็นคุณค่าของสภาพแวดล้อมผ่านบทบาทของการศึกษาที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในชุมชนจะต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนากระบวนการจัดการตั้งแต่ต้น โดยจะต้องพยายามชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการท่องเที่ยว เพราะเมื่อชุมชนเห็นประโยชน์ที่จะ

^๒ คณะกรรมาธิการโลกว่าด้วยวัฒนธรรมและการพัฒนา, วัฒนธรรมอันหลากหลายของมนุษยชาติ, (ม.ป.ท.: ม.ป.พ).

^๓ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, “การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กระบวนทัศน์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวยุคใหม่”, e-TAT Tourism Journal การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ประจำปีไตรมาสที่ ๓ (๒๕๕๒): ๙๒.

ได้รับก็จะจูงใจให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว^๔ การพัฒนาอย่างยั่งยืนในบริบทไทยวาระแห่งชาติเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประกอบด้วยนโยบายต่อไปนี้ ๑) ให้การท่องเที่ยวเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่คนไทยทุกคนมีโอกาสได้รับ ๒) ให้มีการจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีเอกภาพและบูรณาการ เพื่อให้มีการอนุรักษ์มรดกการท่องเที่ยวของชาติเพื่อถ่ายทอดไปยังลูกหลานตลอดไป ๓) ให้การท่องเที่ยวเป็นวิธีการกระจายโอกาสการจ้างงาน การสร้างรายได้ และกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ๔) ให้มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ ยกกระดับมาตรฐานคุณภาพและการจัดการในภาครัฐและเอกชน เพื่อให้แผนนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติสัมฤทธิ์ผลจึงต้องมีแผนปฏิบัติการภายใต้วาระแห่งชาติเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งมีกลยุทธ์ดังต่อไปนี้

- ๑) กลยุทธ์การบริหารแผนปฏิบัติงานและปรับโครงสร้าง
- ๒) กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการบริหารการท่องเที่ยวส่วนท้องถิ่น
- ๓) กลยุทธ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- ๔) กลยุทธ์พัฒนาระบบสารสนเทศ และการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
- ๕) กลยุทธ์สนับสนุนการประชุมและนิทรรศการนานาชาติ
- ๖) กลยุทธ์พัฒนาชุมชนท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ SMEs ในอุตสาหกรรม

ท่องเที่ยว

- ๗) กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพและจัดทำมาตรฐานแห่งชาติ
- ๘) กลยุทธ์การท่องเที่ยวเพื่อสังคมปัญญา
- ๙) กลยุทธ์ส่งเสริมและขยายบริการด้านการท่องเที่ยว
- ๑๐) กลยุทธ์พัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภาคพื้นเอเชียและ

แปซิฟิก

ประเทศไทยได้มีผู้ให้ความหมายและอธิบายแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนไว้อย่างหลากหลายตัวอย่างแนวคิดที่น่าสนใจ ได้แก่ การพัฒนาอย่างยั่งยืนว่า เป็นการให้ความเจริญทางเศรษฐกิจอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม จึงมีการพัฒนา (Development) ควบคู่กับสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ ให้เศรษฐกิจคู่กับธรรมชาติหรือระบบนิเวศได้ หรือเศรษฐกิจ (Economy) กับนิเวศวิทยา (Ecology) การพัฒนาอย่างยั่งยืนนี้มีลักษณะเป็นการพัฒนาแบบบูรณาการ (Integrated) คือ ทำให้เกิดองค์รวม (Holistic) ซึ่งหมายความว่า องค์ประกอบทั้งที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์ และมีลักษณะที่เป็นดุลยภาพ (Balance) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การทำให้งิจกรรมของมนุษย์สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ธรรมชาติ^๕ จากการประชุมสุดยอดของโลกว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ณ นครโจฮันเนสเบิร์ก ประเทศแอฟริกาใต้ เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๔๕ คณะอนุกรรมการกำกับการอนุรักษ์ตามแผนปฏิบัติการ ๒๑ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้ร่วมกับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยให้คำนิยามของการพัฒนาอย่างยั่งยืนในบริบทไทยไว้ว่า เป็นการพัฒนาที่ต้อง

^๔ Kaye Chon Dean, School of Hotel & Tourism Management the Hong Kong Polytechnic University, [Online], Retrieved from: www.polyu.edu.hk [May 23, 2015].

^๕ พระธรรมปิฎก, (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทสื่อตะวันจำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๑๑.

คำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุก ๆ ด้านอย่างสมดุล บนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทย ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่มด้วยความเอื้ออาทร เคารพซึ่งกันและกัน เพื่อความสามารถในการพึ่งตนเอง และคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเท่าเทียมส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทยนั้นมีพื้นฐานมาจากแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แบ่งออกเป็น ๓ มิติได้แก่ ๑) มิติด้านเศรษฐกิจ เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อทำให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage) โดยพัฒนาในลักษณะระบบเศรษฐกิจแบบคู่ขนาน (Dual Track Economy) คือสร้างความแข็งแกร่งทั้งในระดับจุลภาคและมหภาค ภายใต้การรักษาความสมดุลระหว่างการผลิตและการอนุรักษ์ ซึ่งจะเป็นการกระจายความมั่งคั่งสู่สังคมทุกระดับของประเทศ ๒) มิติด้านสังคม เป็นการพัฒนาคนและสังคมให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล โดยให้ความสำคัญที่ตัวคนและชุมชน และการสร้างความเข้มแข็งให้ทุกภาคส่วนของสังคม รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๓) มิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญในเรื่องของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในปริมาณที่ระบบนิเวศสามารถฟื้นตัวกลับสู่สภาพเดิมได้ และปล่อยมลพิษอยู่ในระดับที่ระบบนิเวศสามารถดูดซับและทำลายได้ เพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ตลอดไป

๒.๑.๒ แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเพื่อสนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว โดยปกป้องและรักษาโอกาสให้กับคนในรุ่นต่อ ๆ ไปในอนาคต ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการทรัพยากรทั้งหมดที่จะสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในขณะที่จะสามารถธำรงรักษาเนื้อหาทางวัฒนธรรม กระบวนการทางนิเวศวิทยาที่จำเป็น ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเกื้อหนุนและระบบต่าง ๆ ที่เกื้อหนุนชีวิต พืช สัตว์ และมนุษย์ทั้งหลาย ซึ่งจากกรอบแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปเป็นหลักการได้ ๕ ข้อคือ^๖

๑) ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ ทรัพยากรทางวัฒนธรรม และทรัพยากรอื่น ๆ ในการท่องเที่ยว จะต้องได้รับการอนุรักษ์ไว้เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่องในอนาคต โดยจะยังสามารถอำนวยประโยชน์ให้แก่สังคมปัจจุบันได้

๒) จะต้องมีการวางแผนและจัดการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมและสังคม วัฒนธรรมในพื้นที่แห่งท่องเที่ยว

๓) คุณภาพของสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวโดยภาพรวมจะยังคงได้รับการรักษาไว้ได้และปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ เมื่อจำเป็นที่จะต้องจัดทำ

๔) จะต้องรักษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเอาไว้เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยว นั้นจะยังคงสามารถรักษาความเป็นที่นิยมอยู่ได้และสามารถทำการตลาดต่อไปได้

^๖ สมัย อภาภิรม และเยวานันท์ เขมฐรัตน์, สถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทย ๒๕๓๘, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโลกสีเขียวในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนากรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์, ๒๕๓๘), หน้า ๑๒๒.

๕) ผลประโยชน์ของการท่องเที่ยวจะต้องแผ่หรือกระจายไปในทุกภาคส่วนของสังคม^๗ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมีแนวความคิดที่มุ่งเน้นให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยรวม ปรับสภาพการจัดการเพื่อเข้าสู่ยุคใหม่ของกระแสโลกที่เปลี่ยนไป (Paradigm Shift) ที่เปลี่ยนจากสังคมบริโภคนิยมสู่ยุคสมัยสังคมเป็นใหญ่

ขอบเขตของการพัฒนาจึงครอบคลุมทุกองค์ประกอบทุกส่วนของการท่องเที่ยวหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งหมดต้องมุ่งสู่ความยั่งยืน^๘ ดังนั้นการพัฒนาที่ยั่งยืนมีลักษณะที่เป็นการบูรณาการ (Integrated) คือ ทำให้เกิดเป็นองค์รวม (Holistic) นั่นคือ องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่ง คือ มีดุลยภาพ (Equilibrium) หรือพูดอีกนัยหนึ่งคือ การทำให้กิจกรรมของมนุษย์สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ โดยการปลูกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นกับประชาชนทุกคนในประเทศสามัญสำนึกเป็นจุดเริ่มต้นของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ความสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมจะทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวคงอยู่บนโลกได้อย่างยาวนานเมื่อทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่เกิดความเสื่อมโทรม และสามารถอำนวยความสะดวกต่อบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดีแล้ว การท่องเที่ยวก็จะเกิดความยั่งยืนในที่สุด^๙

กิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องสามารถดำรงอยู่ได้ โดยมีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมเยือนอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงสามารถรักษาความดึงดูดใจไว้ได้ไม่เสื่อมคลายตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติที่จะรองรับได้ และตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชนขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว อีกทั้งประชาชนทุกส่วนต้องได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคกัน รวมถึงมีการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ยังสามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศของท้องถิ่นนั้นไว้ได้ ทั้งนี้ ผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม จะต้องไม่มีหรือมีน้อยที่สุด ซึ่งมีเพียงการจัดการอย่างยั่งยืนเท่านั้นจึงจะสามารถคงความยั่งยืนของการท่องเที่ยวไว้ได้^{๑๐}

๒.๑.๓ ความหมายการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่าง ๆ ของ

^๗ The International Ecotourism Society, The Ecotourism Society's definition, The Ecotourism Society Newsletter, [Spring, 1991].

^๘ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนินการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์บริการวิชาการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๒), หน้า ๓๖.

^๙ พระธรรมปิฎก, (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทสื่อตะวันจำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๙๖.

^{๑๐} สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนินการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์บริการวิชาการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๒), หน้า ๓๖.

อนุชนรุ่นหลัง การท่องเที่ยวนี้ หมายถึงการจัดทำทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศ เกิดแนวคิดใหม่เกี่ยวกับการพัฒนาที่เรียกว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development) ซึ่งเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ อันประกอบด้วยตัวแปรมากมายที่ทำให้บุคคลและชุมชนสร้างเอกลักษณ์แห่งตน มีลักษณะเฉพาะและสร้างความสามารถที่จะเผชิญกับโลกได้อย่างมีจุดหมายและภาคภูมิใจ กระบวนการนี้ได้เน้นการเติบโตอย่างกลมกลืนของบุคคลและชุมชนกับสภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง จิตวิญญาณของสังคมโดยส่วนรวม^{๑๑}

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เช่น ธรรมชาติ โบราณสถาน วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่มีอยู่อย่างจำกัด อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งในปัจจุบันและอนาคต พยายามลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากร หรือทำให้กระทบต่อทรัพยากรน้อยที่สุด ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และประชาชนเจ้าของท้องถิ่น ขณะเดียวกันก็ต้องสงวนรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวไว้ให้อนุชนรุ่นหลัง ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนี้มีแนวคิดที่เป็นองค์ประกอบ ๖ ประการ คือ^{๑๒} ๑) การพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค ๒) การมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น ๓) ขอบเขตของการพัฒนาการท่องเที่ยว ๔) การใช้วัสดุและผลผลิตของท้องถิ่น ๕) การกระจายรายได้ ๖) การจ้างงาน และยังกล่าวไว้ว่า แนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งมีอยู่ ๕ ประการ ๑) ควบคุมคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว ๒) ให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ๓) ควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความสามารถในการรองรับพื้นที่ ๔) ดูแลพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ๕) ให้บริการนักท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพื่อสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจ และธุรกิจท่องเที่ยวควรมีการปรับปรุงคุณภาพให้มีผลกำไรอย่างเป็นธรรม ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลตอบแทนอย่างเหมาะสม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมอย่างสม่ำเสมอ มีผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด โดยมีลักษณะสำคัญว่าเป็นการท่องเที่ยวทุกประเภททั้งแหล่งประเภทธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปกรรมประเพณี ต้องเน้นถึงคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว การมุ่งเน้นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ ต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวนั้น และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์เพื่อสัมผัสธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างแท้จริง และเป็นการท่องเที่ยวที่ได้ผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนยาว พร้อมทั้งให้ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น และเพื่อการคืนกำไรสู่ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นด้วย^{๑๓}

^{๑๑} นันทภัทร บุรุษจรรกุล, “การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในจังหวัดจันทบุรี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๑), หน้า (๑).

^{๑๒} ชูสิทธิ์ ชูชาติ, อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในโครงการตำราวิชาการราชภัฏเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมายุครบ ๖ รอบ, (เชียงใหม่: สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๔๒), หน้า ๕๖.

^{๑๓} บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน, (เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑๖.

นอกจากนี้การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนยังรวมถึง ๑) การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ๒) การลดการบริโภคที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็น และการลดของเสีย ๓) การรักษาและส่งเสริมความหลากหลาย ๔) การบูรณาการการท่องเที่ยวเข้าสู่แผนงานในระดับต่าง ๆ ๕) การสนับสนุนทางเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น ๖) การมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น ๗) การปรึกษาหารือกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการท่องเที่ยวและสาธารณชนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ๘) การฝึกอบรมบุคลากร ๙) การตลาดด้านการท่องเที่ยว ๑๐) การวิจัยและติดตามตรวจสอบและได้เสนอความเห็นว่าจะแนะแนวทางพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) จะสนับสนุนการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างฉลาดเพื่อให้ดำรงอยู่ยาวนาน ดังนั้นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) คือ การท่องเที่ยวผนวกกับโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องทั้งปัจจุบันและในอนาคต โดยดำเนินไปภายใต้ขีดความสามารถตามปกติสำหรับการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความสมบูรณ์ในอนาคตให้การสนับสนุนเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อประสบการณ์การท่องเที่ยวแก่คนทั่วไปและชุมชน รวมทั้งชนบธรรมเนียมและรูปแบบการดำเนินชีวิต ชุมชนต้องได้รับส่วนแบ่งที่ยุติธรรมจากผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยว และเป็นไปตามความประสงค์ของผู้คนและชุมชนท้องถิ่นในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ^{๑๔}

ส่วนหลักการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้น ประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ ๑๐ ประการคือ ๑) อนุรักษ์โดยใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (Using Resource Sustainable) ๒) ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นกับการลดของเสีย (Reducing Over-Consumption and Waste) ๓) รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม (Maintain Diversity) ๔) ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating Tourism into Planning) ๕) นำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น (Supporting Local Economy) ๖) การมีส่วนร่วม โดยการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น (Involving Local Communities) ๗) มีการประชุมกับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน (Consulting Stakeholders and the Public) ๘) การพัฒนาบุคลากร (Training Staff) ๙) การจัดเตรียมข้อมูลคู่มือในการบริการข่าวสารการท่องเที่ยว (Marketing Tourism Responsibly) ๑๐) ประเมินผล ตรวจสอบและวิจัย (Undertaking Research)^{๑๕} ยังมีนักการศึกษากล่าวถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่าต้องมีพื้นฐานดังนี้ ๑) ต้องดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ชนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต ที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว ๒) ต้องตระหนักดีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ชนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว ๓) ต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ๔) ต้องชี้ นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้น^{๑๖}

^{๑๔} สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนินการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์บริการวิชาการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๒), หน้า ๓๖.

^{๑๕} ราไพพรรณ แก้วสุริยะ, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๓), หน้า ๖๑.

^{๑๖} ฉันทวี วรรณถนอม, การวางแผนและการจัดนำเที่ยว, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทวิรัตน์เอ็ดดูเคชั่นจำกัด, ๒๕๕๙), หน้า ๘๖.

ส่วนการรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืนไว้ว่า การดำเนินการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ต้องอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ๗ ส่วน คือ แหล่งท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยว ตลาดการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ภาครัฐบาลที่ดูแลการท่องเที่ยวและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว ดังนั้นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจึงเป็นกระบวนการที่ตอบสนองความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาสังคม และเศรษฐกิจเป็นสำคัญและยังได้ขยายขอบเขตการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมถึง เรื่องการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่ต้องให้ความสำคัญกับทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และมีส่วนร่วมในกิจกรรมดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งประเภทแหล่งวัฒนธรรมและแหล่งธรรมชาติ^{๑๗} แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับทรัพยากรการท่องเที่ยวด้วย^{๑๘}

นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำว่า ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผน บริหารและจัดการการท่องเที่ยวทุกขั้นตอนและทุกกลุ่ม เนื่องจากชุมชนย่อมเข้าใจสังคมและวัฒนธรรมของตนได้ดีกว่าคนนอก จะทำให้มีศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวได้มากกว่าเจ้าหน้าที่รับหรือผู้ประกอบการธุรกิจจากภายนอกและช่วยลดปัญหาการเอาเปรียบในชุมชน ลดการผูกขาดกิจกรรมด้านการค้าและการท่องเที่ยว หรือกรณีชุมชนที่ยังไม่เข้มแข็งเพียงพอควรขอความช่วยเหลือจากภาครัฐด้านโครงสร้างพื้นฐานหรืองบประมาณ ส่วนเอกชนและนักวิชาการอาจขอความช่วยเหลือในด้านการฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเพื่อนำมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับชุมชน^{๑๙}

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเพื่อสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว โดยปกป้องและรักษาโอกาสให้กับคนในรุ่นต่อ ๆ ไปในอนาคต ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการทรัพยากรทั้งหมดที่จะสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในขณะที่จะสามารถธำรงรักษาเนื้อหาทางวัฒนธรรม กระบวนการทางนิเวศวิทยาที่จำเป็น ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเกี่ยวพันและระบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวพันชีวิต พืช สัตว์ และมนุษย์ทั้งหลาย ดังนั้นหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จึงมีหลักเกณฑ์ดังนี้ (๑) การมีส่วนร่วมของชุมชน (๒) ความร่วมมือของกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (๓) การสร้างโอกาสการจ้างงานที่มีคุณภาพ (๔) การกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว (๕) การใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่าเกิดประโยชน์สูงสุด (๖) การวางแผนระยะยาว (๗) ความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม (๘) ความสอดคล้องกันระหว่างแผนการท่องเที่ยวและแผนพัฒนาต่าง ๆ (๙) ความร่วมมือระหว่างผู้กำหนดนโยบายกับผู้ปฏิบัติ (๑๐) การประสานความร่วมมือระหว่างแหล่งท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ (๑๑) การประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยว (๑๒) การสร้างหลักเกณฑ์การ

^{๑๗} วศิน อิงคพัฒนากุล, **คุณลักษณะ ๗ ประการของผู้ให้บริการที่ดี**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://lib.dtc.ac.th/article /tourism> [๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๔].

^{๑๘} อุดม เขยกิจวงศ์, **หลักสูตรท้องถิ่นยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้**, (กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๔), หน้า ๑๘.

^{๑๙} มณีวรรณ ผิวนิม และคณะ, **โครงการพัฒนาการและผลกระทบของการท่องเที่ยวกรณีศึกษาชุมชนตลาดน้ำ**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๕๖), หน้า ๑๐๐.

ประเมินผลกระทบ (๑๓) การเน้นผลประโยชน์ชุมชน คุณค่าสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม (๑๔) การพัฒนาคน การศึกษาและหลักสูตรต่าง ๆ (๑๕) การเสริมสร้างลักษณะเด่นอัตลักษณ์ของชุมชนและพื้นที่ (๑๖) การคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของทรัพยากร (๑๗) การดำรงรักษาทรัพยากรมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมและ (๑๘) การทำการตลาดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน^{๒๐}

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) เป็นทางออกที่ดีทางหนึ่งของการใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงทรัพยากรธรรมชาติ โบราณวัตถุสถาน วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นแต่อุปสรรคที่สำคัญในการนำเอาแนวคิดมาลงมือปฏิบัติอยู่ที่ความสามารถในการสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างกระแสการพัฒนาและกระแสอนุรักษ์ ซึ่งจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ คนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐตลอดจนนักท่องเที่ยวในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและรอบคอบเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งสำหรับปัจจุบันและอนาคต โดยลักษณะสำคัญ ๖ ประการ ที่ประกอบขึ้นเป็นแนวคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ๑) การพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค ๒) ควรส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโครงการต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตคนในท้องถิ่น ๓) ควรมีการพิจารณาอย่างรอบคอบถึงขอบเขตที่เหมาะสมของการพัฒนา ๔) ควรสนับสนุนให้มีการใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นเพื่อการก่อสร้าง ๕) การพัฒนาการท่องเที่ยวควรเป็นรูปแบบที่สามารถนารายได้เข้าสู่ท้องถิ่น ๖) ควรมุ่งส่งเสริมรูปแบบของงานที่มีความน่าสนใจและได้ผลตอบแทนสูง^{๒๑}

ต่อมาได้มีนักการศึกษากล่าวถึงการพัฒนาการท่องเที่ยว จะสำเร็จได้จะต้องพัฒนาองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ๓ ประการ คือ ๑) สิ่งดึงดูดใจจากการท่องเที่ยว (Attractions) ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือสิ่งที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ อาจจะเป็นสิ่งดึงดูดใจเกี่ยวกับสถานที่ (Site) หรือสิ่งดึงดูดใจจากเหตุการณ์ (Events) ๒) ความสำราญจากแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) แยกออกเป็น ๒ ประเภท คือ ๒.๑) ปัจจัยพื้นฐาน อันได้แก่ การคมนาคม ยานพาหนะ ลานจอดรถ น้ำ ไฟฟ้า ระบบกำจัดน้ำเสีย ระบบกำจัดขยะ ระบบการสื่อสาร (โทรศัพท์ ไปรษณีย์ ฯลฯ) ๒.๒) สิ่งอำนวยความสะดวกสบาย ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร ภัตตาคาร ร้านขายของที่ระลึก สถานเริงรมย์ บริการรถเช่า บริการนำเที่ยว เป็นต้น ๓) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) คือ วิธีการเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว มีความหมายครอบคลุมเรื่องของ ยานพาหนะ ระยะทาง ระยะเวลา ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ซึ่งความสามารถในการเข้าถึงนี้ มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึง ๒ ประการคือ ๓.๑) องค์ประกอบเชิงปริมาณ หมายถึง ความเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น ความจุ

^{๒๐} เทิดชาย ช่วยบำรุง, บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่นสถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๒), หน้า ๖๘.

^{๒๑} ศรีพร สมบุญธรรม, การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. ททท. จุลสารการท่องเที่ยว ๑๒, (ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัดนครศรีธรรมราช, โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช: นครศรีธรรมราช, ๒๕๔๘), หน้า ๑๘.

และความถี่ของยานพาหนะ ๓.๒) องค์ประกอบเชิงคุณภาพ หมายถึง ความสะดวกสบายในการเดินทาง ความประหยัด และความปลอดภัย^{๒๒}

การจัดสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในแง่ของการอนุรักษ์ไว้ ๑๐ ประการ คือ ๑) การออกกฎหมายเวนคืนที่ดินในสถานที่ท่องเที่ยว เพราะถ้าสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในความครอบครองของเอกชน ซึ่งดูแล ปรับปรุง โดยเจ้าของที่ดินเอง อาจจะทำให้สถานที่ท่องเที่ยวเกิดความเสียหาย หรือหมดคุณค่า หรืออาจมีการเกิดค่าบริการที่ไม่เป็นธรรมกับนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าไปสถานที่ท่องเที่ยวนั้นน้อย ๒) สร้างสถานที่ท่องเที่ยวไว้ในย่านชุมชน หรือไม่ไกลจากย่านชุมชน ๓) จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานให้เพียงพอ ๔) จัดให้ระบบการรักษาความสะอาด เพราะความสะอาดคือหัวใจสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ๕) จัดให้มีร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มให้มีปริมาณเพียงพอ ราคาเหมาะสม การจัดร้านเป็นสัดส่วน มีระเบียบ ๖) สร้างร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง เพื่อเป็นการรวบรวมสินค้าที่เป็นสัญลักษณ์ หรือผลิตผลของท้องถิ่นที่กระจัดกระจายมารวมกันไว้ในที่เดียวกัน เพื่ออำนวยความสะดวกในการซื้อของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีเวลาค่อนข้างจำกัด ๗) สร้างสถานที่พักผ่อน ซึ่งควรจะอยู่ในรูปของบ้านพักประเภทเกสต์เฮาส์ (Guest House) แทนการสร้างอาคารสูงหลายชั้น เพราะจะบดบังทัศนียภาพที่สวยงาม ๘) การทำป้ายโฆษณาตามสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อชี้แจงข้อปฏิบัติเมื่อเข้าไปในสถานที่ท่องเที่ยว ๙) การเก็บรักษาค่าบริการซึ่งไม่ควรจะแพงมากนัก ๑๐) การรักษาความปลอดภัยสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบางแห่งจะอยู่ห่างไกลชุมชน หรือมีบริเวณที่กว้างขวาง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องคำนึง^{๒๓}

การพัฒนาจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ๑) ผู้มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ผู้ประกอบการ และชุมชนท้องถิ่น ควรรวมตัวกันสร้างข่ายงานในการพัฒนาร่วมกัน สังคมทุกระดับควรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ๒) ต้องทำความเข้าใจว่าชุมชนเป็นใคร และต้องทำให้ชุมชนเข้าใจถึงผลที่จะได้รับทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อที่จะได้หันมาให้ความร่วมมือในการจัดการร่วมกัน ๓) นักท่องเที่ยวควรได้รับข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่ตนจะไปเยือนก่อนเพื่อเป็นการเพิ่มคุณค่าของประสบการณ์ที่จะได้รับเมื่อเดินทางไปถึงสถานที่นั้น ๔) การพัฒนาชุมชนด้านจิตสำนึก ให้ความรู้ เตรียมทักษะในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ๕) สิ่งที่จะนำไปปฏิบัติต่อการท่องเที่ยวในแหล่งมรดกวัฒนธรรมจะต้องผ่านการยอมรับจากชุมชนท้องถิ่นก่อน^{๒๔}

ส่วนการพัฒนาแบบยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่เพิ่มคุณภาพชีวิตแก่มนุษย์โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาในยุคลูกหลานต่อไป^{๒๕} ภายหลังการพัฒนาแบบยั่งยืน

^{๒๒} ขยารณณ์ ชื่นรุ่งโรจน์, การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว, (เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๗), หน้า ๑๖.

^{๒๓} ศิริ ฮามสุโพธิ์, สังคมวิทยาการท่องเที่ยว, (เลย: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สถาบันราชภัฏเลย, ๒๕๔๓), หน้า ๒๓.

^{๒๔} สุดาพร วรพล, “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: วิถีสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน”, จุลสารการท่องเที่ยว ๔, (ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๓๘): ๒๑-๓๑.

^{๒๕} บุญจง ขาวสิทธิวงษ์, “การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง”, วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม, ปีที่ ๓ เล่มที่ ๒, (๒๕๕๐): ๒๙-๖๘.

เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ มีแนวทางลงทุนทางการเงิน การพัฒนาเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงด้านสถาบัน ซึ่งต้องสอดคล้องกับปัจจุบันและความต้องการในอนาคต จะต้องขึ้นอยู่กับการคิดเห็นทางการเมืองด้วยว่าจะออกมาในแนวทางไหน และมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ รวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในประเทศจึงมีความสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมาก เป็นโอกาสในการกระจายรายได้สู่ชุมชนในชนบทและการจ้างงานในท้องถิ่น ภาครัฐจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของชุมชน โดยกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาได้ให้การสนับสนุนให้องค์กรท้องถิ่นสามารถกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนงาน และกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวได้อย่างเป็นอิสระ โดยภาครัฐจะสนับสนุนด้านความรู้ ประสบการณ์ และงบประมาณอุดหนุนผ่านกลไกของรัฐในรูปแบบต่าง ๆ ปัจจุบันสำนักพัฒนาการท่องเที่ยวกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาได้ตั้ง “คณะกรรมการประสานงานเชิงบูรณาการระหว่างกระทรวงเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวตามยุทธศาสตร์การพัฒนา”

ในช่วง ๒ ทศวรรษที่ผ่านมาการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism) ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว และคาดว่าจะเป็นการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ เพราะเป็นการท่องเที่ยวแบบสร้างส่วนร่วมให้แก่ชุมชน สนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสร้างรายได้แก่เศรษฐกิจชุมชนของประชาชนในท้องถิ่นอีกด้วย ในด้านการตลาดการท่องเที่ยวในลักษณะนี้ยังเป็นกลุ่มเฉพาะ (Niche Market) การท่องเที่ยวโดยชุมชน Community-Based Tourism จึงหมายถึงทางเลือกในการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนเข้ามากำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวบนฐานคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและมีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยว โดยการนำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นต่าง ๆ ที่มีอยู่ไม่ว่าธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และวิถีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นต้นทุน หรือปัจจัยในการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ และบทบาทที่สำคัญในการดำเนินงาน ตั้งแต่การตัดสินใจ การวางแผนการดำเนินงาน การสรุปบทเรียน และมุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่รุ่นลูกหลาน และเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น โดยคำนึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ^{๒๖}

ส่วนนักการศึกษากล่าวถึงการพัฒนาการท่องเที่ยว มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ประสบความสำเร็จมีสิ่งที่จะต้องนำมาประเมินประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาได้แก่ ความปรารถนาของผู้ท่องเที่ยว ความสามารถในการใช้บริการของผู้ท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทางและการเข้าถึง และความสามารถที่จะรับได้ของพื้นที่ ประกอบด้วยความสามารถที่จะรับได้เชิงกายภาพ ความสามารถที่จะรับได้เชิงสังคม และความสามารถที่จะรับได้เชิงนิเวศวิทยา^{๒๗}

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวว่า การที่จะสร้างหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นพื้นที่ที่น่าสนใจให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้นั้น จะต้องคำนึงถึงจุดสำคัญในด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติทั้งในแง่กายภาพหรือภูมิภาค ตำแหน่งที่ตั้ง หรือชื่อเสียงของสถานที่ที่กระจายไปสู่โลกภายนอก สรุปได้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้ประสบความสำเร็จต้อง

^{๒๖} กมล รัตนวิระกุล, *ความคิดเห็นที่มีอิทธิพลต่อการซื้อหนังสือของผู้บริโภค*, (ม.ป.ท, ๒๕๔๐), หน้า ๖๔.

^{๒๗} มนัส สุวรรณ, *การจัดการสิ่งแวดล้อม: หลักการและแนวคิด*, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๙), หน้า ๗๕.

ประกอบด้วยความสามารถในการใช้บริการของผู้ท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทางและการเข้าถึง และความสามารถที่จะรองรับได้ของพื้นที่ ชื่อเสียงของสถานที่ที่กระจายไปสู่โลกภายนอก^{๒๘}

การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวตามหลักทางวิชาการนั้น ไม่ใช่เพียงการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมให้ดีขึ้นเท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีสภาพดีอยู่แล้วให้ดีขึ้นกว่าเดิมด้วย จึงต้องมีขั้นตอนการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว ดังนี้ ๑) ขั้นตอนการจัดแบ่งเขตพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว ๒) ขั้นตอนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวในแต่ละเขตของทรัพยากรท่องเที่ยว ๓) ขั้นตอนจัดกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมเสริมในทรัพยากรท่องเที่ยว ๔) ขั้นตอนประเมินขีดความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวแต่ละเขตพื้นที่ของทรัพยากรท่องเที่ยว ๕) ขั้นตอนให้การศึกษถึงผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมแก่เจ้าหน้าที่รัฐเจ้าหน้าที่ทรัพยากรท่องเที่ยว และผู้ประกอบการท่องเที่ยว ๖) ขั้นตอนจัดให้มีข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการรู้ ๗) ขั้นตอนจัดหางบประมาณในการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวให้เพียงพอ^{๒๙}

ต่อมาได้มีนักการศึกษากล่าวถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวว่าเป็นทุนทรัพย์ของชาติ และเป็นมรดกล้ำค่าที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษของเรา ได้รับการเอาใจใส่ ดูแลบำรุงรักษาไว้ให้เป็นสมบัติของแผ่นดินนี้ที่ยั่งยืนตลอดไปสมกับคุณค่าที่มีอยู่ คนไทยทุกคน ทุกหน่วยงาน และทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องน่าจะจะได้ให้ความเอาใจใส่ ทำหน้าที่ของตนให้เข้มแข็งจริงจังมากขึ้น และประสานสัมพันธ์ต่อเนืองกันไปอย่างน้อยที่สุดใน ๓ เรื่องสำคัญต่อไปนี้คือ

๑) ต้อนรับแขกด้วยไมตรีจิตอันดีงามต้องรณรงค์ให้คนไทยช่วยกันต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เป็นแขกของเราด้วยอัธยาศัยไมตรีจิตอันดี ด้วยความจริงใจ และซื่อสัตย์ ดุจการปฏิบัติต่อมิตรสหายด้วยวัฒนธรรมที่ดีของคนไทย สมกับเป็นดินแดนแห่งรอยยิ้ม ให้ละเว้นการประพฤติปฏิบัติที่เป็นการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เช่น ไม่คิดราคา (สินค้า หรือค่าบริการ) ที่แพงเกินเหตุ ไม่คดโกงขายสินค้า หลอกลวงเขาเป็นต้น เพราะนักท่องเที่ยวเขาคงไม่ได้ใจกว่าเรา ถ้าหากเขามาเที่ยวประเทศไทยแล้วมาพบเหตุการณ์ที่ทำให้เข็ดขยาด เขาก็คงจะไม่อยากมา หรือแนะนำ ชักชวนให้ใครมาอีกเป็นแน่

๒) ดูแลเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนหรือนักท่องเที่ยวก็ตาม รัฐต้องถือเป็นเรื่องสำคัญและต้องพยายามทำให้ได้มาตรฐานของประเทศที่เจริญแล้วให้ได้ เมื่อเขาเข้าพักในโรงแรมที่ไหน ทรัพย์สินของมีค่า (เช่น กล้องถ่ายรูป นาฬิกา บัตรเครดิต เงินตรา) ของแขกที่มาพักก็ควรได้รับการคุ้มครอง ดูแลให้ปลอดภัยจริง ๆ และเมื่อเขาจะออกไปเดินเล่น เดินป่า ปีนเขา ตั้งแคมป์ ลงเรือ เล่นน้ำอย่างไร ก็ต้องให้เขาได้รับความปลอดภัย เราจะต้องดูแลนักท่องเที่ยวให้ปลอดภัยอย่างจริงจัง ต้องป้องกันระวังไม่让他ถูกปล้น จี้ข่มขืน หรือถูกทำร้ายได้บ่อย ๆ เมื่อนักท่องเที่ยวจะนั่งยานพาหนะสาธารณะหรือจ้างเหมาไปไหนก็จะต้องเป็นยานพาหนะที่ได้ผ่านการดูแล บำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี มีอุปกรณ์ความปลอดภัยครบ รวมทั้งพนักงานขับชี่ก็ต้องมีวินัย มีจิตสำนึกในเรื่องความปลอดภัยของผู้โดยสารให้สูงขึ้นด้วยไม่มั่งง่าย

^{๒๘} นิคม จารุมณี, การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๖), หน้า ๑๓๔.

^{๒๙} บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. (กรุงเทพมหานคร: เพรสแอนด์ดีไซน์, ๒๕๔๘), หน้า ๙๘.

ประมาณ คนมอง ถนนหนทางก็ควรจะได้รับดูแลให้ปลอดภัย มีเครื่องหมายจราจร และป้ายบอกชัดเจน ร้านอาหารของกินก็ต้องควบคุมดูแลให้ได้มาตรฐานตามสมควร โดยเฉพาะเรื่องความสะอาด เมื่อรับประทานแล้ว จะต้องปลอดภัยจากโรคท้องร่วง ท้องเสีย ป้ายบอกรายการและราคาอาหาร ก็ต้องกำหนดให้ร้านต้องมีไว้อย่างเปิดเผย หากทำเป็นภาษาอื่น ๆ คู่กับภาษาไทยด้วยก็ยิ่งจะดี เป็นการคุ้มครองผู้บริโภคด้วย ในข้อ ๒ นี้ จะเห็นได้ว่า แค่เฉพาะหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องก็จะมีตั้งหลายหน่วยงานไม่ใช่เฉพาะตำรวจเท่านั้น คมนาคม สาธารณสุข เกษตร (ป่าไม้) มหาไทย องค์การปกครองท้องถิ่น ก็ล้วนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลทำงานประสานกัน ทำในส่วนของตัวเองให้ดีและช่วยกันทำทั้งประเทศ

๓) บำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้บริสุทธิ์คงสภาพธรรมชาติเดิมไว้ ต้องช่วยกันดูแล บำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้คงสภาพเดิม หรือเป็นธรรมชาติไว้ให้ได้มากที่สุดในส่วนนี้ต้องกระทำทั้งที่เป็นการรณรงค์ สร้างจิตสำนึก ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging) การดูแลบำรุงรักษาเผื่อระวังและการบังคับด้วย เช่นในแหล่งน้ำตก หาดทราย ก็ต้องคอยดูแลความสะอาดอย่าให้มีเศษขยะมูลฝอยการตั้งบ้านเรือน ร้านค้ารถม้าหรือเอาสัตว์ไปปล่อยเลี้ยง (เช่น เอาเปิดไปเลี้ยงในน้ำตก เป็นต้น) หากเป็นถ้ำหินงอกหินย้อยที่ธรรมชาติต้องใช้เวลานานนับพันปี หมิ่นปึงจึงจะมีสภาพงดงามเช่นนั้นได้ก็ต้องดูแลเผื่อระวังอย่าให้มีคนมั่งง่าย โยก บี หัก ชิด เขียน ระเบิดทำลายส่วนใดของธรรมชาติไปได้^{๓๐} บริเวณชายทะเล แม่น้ำ หากจะมีร้านอาหาร โรงแรมก็ต้องควบคุมเรื่องการบำบัดน้ำเสีย การจัดการเศษขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง เข้มงวด รวมทั้งเผื่อระวังให้มีสิ่งปลูกสร้างรูก้าที่สาธารณะ หรือทำให้ภูมิทัศน์เสียหายเกิดขึ้น ที่จริงนั้นทั้งสามประการดังกล่าวนี้ เราก็ได้ทำกันอยู่ส่วนหนึ่งแล้ว แต่ยังไม่จริงจังและทั่วถึงให้สมกับที่เรามีของดีมีชมทรัพย์ ที่จะใช้เป็นทุนในการกู้เศรษฐกิจของชาติได้แม้ว่าจะไม่ถึงกับทำให้เราร่ำรวยได้ทันใจ แต่ก็จะช่วยทำให้เราได้เงินตราต่างประเทศไปใช้หนี้เขาให้หมดสิ้นหรือเบาบางลงไปได้ในเวลาเร็วขึ้น และอาจจะดีกว่าการทำอุตสาหกรรมบางประเภทที่ถึงแม้ว่าจะได้เงินตราต่างประเทศเข้ามาเมื่อส่งสินค้าออก แต่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือสร้างมลภาวะไว้ในบ้านเรามากจนอาจไม่คุ้มกันการท่องเที่ยวยังช่วยให้เกิดวงจรเศรษฐกิจที่ดีในกลุ่มคนหลายอาชีพเช่น ร้านอาหาร ภัตตาคาร ขายของที่ระลึก ธุรกิจบันเทิง บริการขนส่ง ที่พักโรงแรมบริการจัดนำเที่ยว เป็นต้น ดังนั้นถ้าองค์กรท้องถิ่น เทศบาล และหน่วยงานที่เป็นกลไกของรัฐได้หันมาสนใจช่วยกันทำเรื่องข้างต้นดังกล่าวนี้ให้ดี เข้มแข็งจริงจังขึ้นก็จะช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจให้ดีขึ้นได้ทางหนึ่ง และเป็นการรักษาสมบัติหรือชมทรัพย์ที่เป็นมรดกของชาติไว้ให้คนไทยรุ่นต่อ ๆ ไปได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

สรุปจากการทบทวนวรรณกรรมของนักการศึกษาหลายท่านเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนพบว่า มีปัจจัยที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลางอันได้แก่ การจัดการการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวภายหลังจากนักท่องเที่ยวได้กลับจากการท่องเที่ยว การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ การเพิ่มระบบการตลาดในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยว และที่สำคัญต้องมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

^{๓๐} ประวิทย์ ชูศิลป์, เจตคติทางวิทยาศาสตร์, (ลพบุรี: คณะวิทยาศาสตร์สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๔๐), หน้า ๗๘.

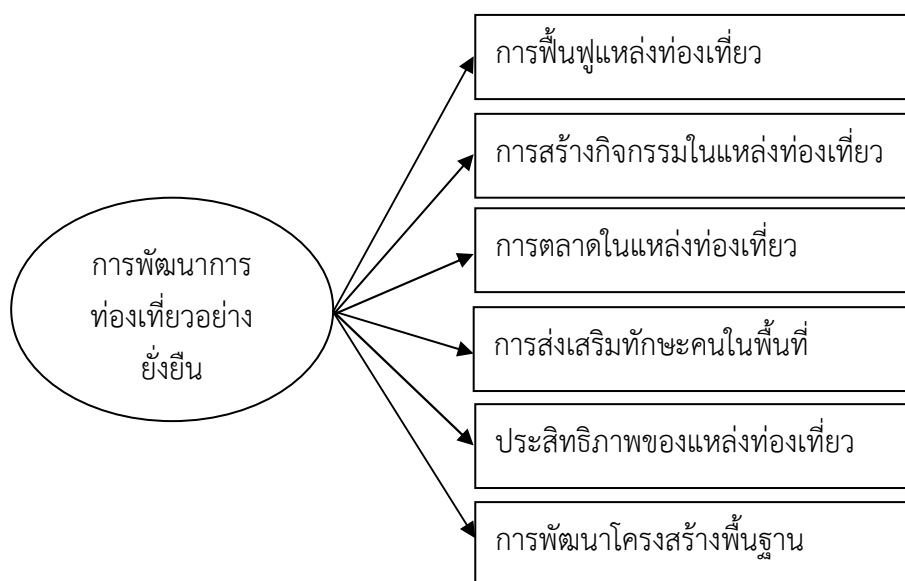
ตลอดจนความปลอดภัยในพื้นที่ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องจัดการให้มีเพื่อเป็นการรับประกันถึงการเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่ปลอดภัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยนั้นสามารถสรุปหลักการที่จะใช้ในการพัฒนาให้ระบบการท่องเที่ยวนั้นมีการพัฒนาจะต้องประกอบด้วยปัจจัยที่ต้องให้ความสำคัญตามแนวคิดของนักวิชาการหลาย ๆ ท่านดังนี้

ตารางที่ ๒.๑ แสดงความถี่การทบทวนวรรณกรรมปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

นักวิชาการ	การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน							
	การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว	ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยว	การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	การตลาดในแหล่งท่องเที่ยว	การส่งเสริมทักษะคนในพื้นที่	การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	ความปลอดภัยในพื้นที่	การวิจัยและติดตามตรวจสอบ
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (๒๕๔๒ : ๓๖)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ชูสิทธิ์ ชูชาติ (๒๕๓๘)	✓	✓	✓	✓	✓		✓	
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (๒๕๓๗)	✓	✓	✓	✓		✓		✓
จำเริญพร คุ้มสุริยะ (๒๕๔๗)	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
วศิน อิงคพัฒนากุล (๒๕๔๘)	✓		✓	✓	✓	✓		
มณีวรรณ ผิวนิม (๒๕๕๐)	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
ศรีพร สมบุญธรรม (๒๕๓๖ : ๑๘)	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
ความถี่	๗	๖	๗	๗	๗	๖	๒	๒

จากตารางที่ ๒.๑ พบว่าจากการทบทวนวรรณกรรมทำให้ผู้วิจัยนั้นได้ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่มีความถี่สูงสุดเพื่อใช้เป็นปัจจัยเพื่อการศึกษาทั้งหมด ๖ ปัจจัย ได้แก่ การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยว การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว การตลาดในแหล่งท่องเที่ยว การส่งเสริมทักษะคนในพื้นที่ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ภายหลังจากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยสามารถสร้างเป็นโมเดลย่อยเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๒.๑ องค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

๒.๒ บทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว

๒.๒.๑ บทบาทของรัฐในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว

บทบาทของรัฐในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวมีหลายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

บทบาทโดยทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในหลาย ๆ แนวทางที่รัฐบาลสามารถลดต้นทุนและผลักดันความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศ เช่น การสนับสนุนภาคเอกชนในการลงทุน การใช้กลไกของรัฐบาลในการผลักดันให้เอกชนมีการผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวรวมถึงการผลิตโดยรัฐเอง เพราะเนื่องจากการท่องเที่ยวมีความเกี่ยวข้องกับเป้าหมายทางเศรษฐกิจและสังคมโดยส่วนรวมของประเทศบางส่วนจึงเป็นหน้าที่ของรัฐโดยตรงที่จะทำการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรของชาติ หรือการสร้างปัจจัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่จำเป็นแก่สังคม บทบาทและหน้าที่ของรัฐบาลโดยทั่วไปในด้านการท่องเที่ยวได้แก่^{๑๑๑}

๑) การศึกษาวิจัยเพื่อการประเมิน

การศึกษาและการวิจัยเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของประเทศรวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติในเรื่องที่เกี่ยวข้องและจำเป็นเพื่อประโยชน์ทั้งการวิจัยและการกำหนดนโยบายทางการท่องเที่ยวของประเทศ รวมถึงการจัดทำหรือสนับสนุนการจัดทำการศึกษาหรือวิจัยด้านการตลาดการท่องเที่ยวเพื่อกำหนดศักยภาพในพื้นที่ตลาดที่จะดำเนินการส่งเสริมและเผยแพร่ ทำการสำรวจทัศนคติและความประทับใจของนักท่องเที่ยวจากประเทศต่าง ๆ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการส่งเสริมและเผยแพร่ให้สอดคล้องกับความสนใจและความชอบของ

^{๑๑๑} สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, คู่มือการกำหนดตัวชี้วัดตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ๒๕๔๒), หน้า ๖๔.

นักท่องเที่ยวในแต่ละประเทศ หรือแต่ละกระบวนการทางการตลาดต้องจัดทำแผนและวางกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับแนวทางการใช้ที่ดิน และแผนกายภาพเพื่อกำหนดศักยภาพในการพัฒนาและการจัดสรรทรัพยากรลงไปในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อการท่องเที่ยวรวมถึงการเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวพิจารณาและให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวให้มีการประเมินอุปทานทางการท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ เช่น โรงแรมและที่พักอาศัย ภัตตาคารและร้านอาหาร ความสะดวกสบายในการท่องเที่ยว โครงสร้างปัจจัยพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยว

๒) หลักการการบริหารจัดการ

การจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรดังกล่าวแล้วนั้นจำเป็นต้องกำหนดนโยบายโดยส่วนรวมให้ชัดเจนว่าจะต้องการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดังกล่าวมากหรือน้อยขนาดไหน ต้องจัดลำดับชั้นความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากร และต้องหาความสมดุลระหว่างอุปสงค์ คือความต้องการที่จะมาท่องเที่ยว หรือใช้บริการทางการท่องเที่ยว และอุปทานคือ แหล่งท่องเที่ยวและความสามารถรองรับนักท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ตลอดจนกิจกรรมที่จะกำหนดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ถูกนำมาใช้โดยเกิดประโยชน์สูงสุด (Optimum Utilization of Tourism Resource) รัฐจะต้องมีหรือจะต้องกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวในระดับชาติ (National Policy) ให้เป็นที่แน่ชัดและจะต้องมีองค์กรที่จะเข้ามารับผิดชอบและสนองนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งย่อมมีรูปแบบและลักษณะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมได้ดังกล่าวไว้แล้ว องค์กรที่มาจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวจะทำหน้าที่วางแผนโดยส่วนรวมตามนโยบายที่กำหนดซึ่งมีหลักเกณฑ์ใหญ่ ๆ ในทางปฏิบัติที่อธิบายได้พอเป็นสังเขปดังนี้ คือ การจัดทำบัญชีแหล่งท่องเที่ยว ประเมินคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวทั้งในด้านการพัฒนาและการตลาด จัดลำดับความสำคัญและความมีศักยภาพทางด้านการตลาด กำหนดความต้องการทางด้านปัจจัยพื้นฐานทั้งในปัจจุบันและในอนาคตของแหล่งท่องเที่ยว กำหนดความต้องการทางด้านปัจจัยสิ่งแวดล้อมความสะดวกทางการท่องเที่ยว ให้มีความสำคัญด้านการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้สมดุลกับการพัฒนา กำหนดนโยบายส่งเสริมการลงทุนด้านการท่องเที่ยว ประสานนโยบายในทุกระดับ เช่น นโยบายการbinพาณิชย์นโยบายการขนส่งระบบภาษีในธุรกิจท่องเที่ยวการเข้าเมือง กรมศุลกากร การให้ความปลอดภัย และการสร้างกำลังคนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การยกระดับมาตรฐานการบริการในสาขาต่าง ๆ การสำรวจทัศนคติและการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว การสร้างทัศนคติและความเข้าใจในความสำเร็จของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป กำหนดให้องค์กรที่รับผิดชอบดำเนินการพัฒนาในส่วนที่เกี่ยวข้องการติดตาม (Monitoring) และการประเมินผล (evaluation)^{๓๒} แนวทางทั้งหมดนี้หากมีการดำเนินการและประสานงานกันอย่างครบวงจร กล่าวคือหากสามารถประสานแผนทั้งหมดเข้าไว้ด้วยกันในลักษณะเป็นแผนเบ็ดเสร็จ (integrated plan) แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนานั้น ๆ จะเป็นแหล่งที่มีความสมบูรณ์ ลักษณะค่อนข้าง ideal แต่ก็มีหลายประเทศที่ดำเนินการได้เป็นผล อย่างเช่นพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งในประเทศอิสราเอล เป็นต้น

^{๓๒} ปทุมมาศ พูลทิพย์, “กระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัยเชิงบูรณาการของประเทศแบบมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อการวางนโยบายและแผนการวิจัยแห่งชาติ: ด้านอุตสาหกรรม”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๔๘), หน้า ๑-๓.

๒.๒.๒ ความหมายการบริหารจัดการ

การบริหารและการจัดการ มีความหมายใกล้เคียงกัน แต่ใช้ในบริบทต่างกัน กล่าวคือ การบริหาร (Administration) ใช้ในแวดวงของภาครัฐ หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนด โดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและใช้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การจัดการ (Management) ใช้ในแวดวงของภาคเอกชน หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การโดยอาศัยบุคลากรและทรัพยากรทางการบริหาร การบริหารจัดการเป็นกระบวนการทางสังคมที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่นำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ที่เป็นกระบวนการทางสังคมก็เพราะการกระทำเหล่านี้ส่วนใหญ่แล้วเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เป็นกระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์การ^{๓๓} ต่อมาเมื่อนักการศึกษาบางท่านได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการกับทรัพยากรประกอบด้วย มนุษย์สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การเงิน วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนทรัพยากรข้อมูลขององค์การ เพื่อกำหนดและทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ในสภาพแวดล้อมที่ผันแปรตลอดเวลา การบริหารจัดการจึงเป็นกระบวนการของการรวบรวมทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดเพื่อไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้บริหารเป็นผู้ชี้นำทรัพยากรมนุษย์ไปสู่การใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรอื่นที่ไม่ใช่มนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการนำทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรอื่น ๆ ไปสู่จุดมุ่งหมายร่วมกันขององค์การ^{๓๔}

การบริหารจัดการเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นศาสตร์ (Science) เพราะเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการสืบค้นหาความรู้ใหม่ ๆ ด้วยวิธีการเชิงวิทยาศาสตร์ มีการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล มีการตั้งสมมุติฐาน และทดสอบสมมุติฐาน เป็นศิลป์ (Art) เพราะบุคคลต้องใช้ทักษะและความรู้ทางการบริหารที่ได้รับการพัฒนามาเป็นอย่างดี จากการฝึกฝนจากการทำงานร่วมกันกับบุคคลอื่นเพื่อให้บรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้ การมีประสิทธิภาพจึงวัดจากทรัพยากรที่ใช้ (Input) กับผลผลิต (Output) ที่ได้ ถ้าได้ผลผลิตมาโดยใช้ทรัพยากรที่น้อยหรือประหยัดสุดก็ถือว่าเป็นประสิทธิภาพ ส่วนประสิทธิผลวัดจากความสามารถในการบรรลุเป้าหมายขององค์การซึ่งมักเป็นในระยะยาว บางครั้งการปฏิบัติงานอาจมีประสิทธิภาพแต่ไม่มีประสิทธิผล หากองค์การใดสามารถบรรลุทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล แสดงว่าองค์การนั้นมีผลิตภาพสูง (High Productivity) (รอบบีนส์, สตีเฟน พี. ๒๕๔๖: ๒) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลจึงเป็นดัชนีที่ใช้วัดความสำเร็จขององค์การว่าเลือกเป้าหมายที่เหมาะสมและบรรลุเป้าหมายนั้นได้ด้วยการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าหรือไม่ ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องคำนึงถึงความพยายามทั้งสองสิ่งเพื่อจะบรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ ซึ่งบ่อยครั้งจะพบว่าองค์การบางแห่งจะคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรโดยมีการวางแผน และกำหนดวิธีการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๓๕} สรุปความหมายโดยรวมของการบริหารจัดการ คือ การใช้ความรู้ที่เป็นศาสตร์และ

^{๓๓} นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, **หลักการบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, ๒๕๓๔), หน้า ๑๘๐.

^{๓๔} ศิริวรรณ เสรีรัตน์, ศุภร เสรีรัตน์, งามอาจปะทวานิชและปริญญาธิษิตานนท์, **การบริหารการตลาดยุคใหม่**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทธีระฟิล์มและไซเท็กซ์จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๑๐๖.

^{๓๕} นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, **หลักการบริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์จำกัด, ๒๕๓๔), หน้า ๑๖๓.

ทักษะที่เป็นศิลป์ในการนำเอาทรัพยากรการบริหาร คือ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และการจัดการ มาใช้อย่างเป็นกระบวนการ มีระบบ ระเบียบ แบบแผน เพื่อสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒.๒.๓ การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ

การพัฒนา (Development) หมายถึง การทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การกระทำหรือการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดีขึ้น มีคุณภาพมากขึ้น โดยผ่านกระบวนการ วิธีการและเทคนิคที่เป็นระบบและต่อเนื่อง อันมีผลทำให้การกระทำหรือการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ (Efficiency) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ทำให้ผลงานหรือผลผลิตมีคุณภาพเป็นที่น่าพึงพอใจมากขึ้น การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการจึงหมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารจัดการให้ดีขึ้น เหมาะสมกับช่วงเวลา สถานการณ์ บุคคล และเป้าหมายในการดำเนินงาน อันมีผลทำให้การปฏิบัติงานขององค์กรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้ผลผลิตขององค์กรมีคุณภาพเป็นที่น่าพึงพอใจ บุคคลสำคัญในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการคือ ผู้บริหาร เพื่อให้ผู้บริหารมีความสามารถในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการจะต้องมีการพัฒนาคุณภาพของผู้บริหารเป็นประการสำคัญ นั่นคือจะต้องมีการพัฒนาการจัดการหมายถึง กระบวนการซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารได้มีโอกาสรับประสบการณ์ ความชำนาญ ตลอดจนทัศนคติใหม่ ๆ ที่ถูกต้อง ที่จะเป็นผู้นำที่สมบูรณ์แบบและสามารถประสบความสำเร็จในฐานะของหัวหน้างานที่ดี^{๓๖}

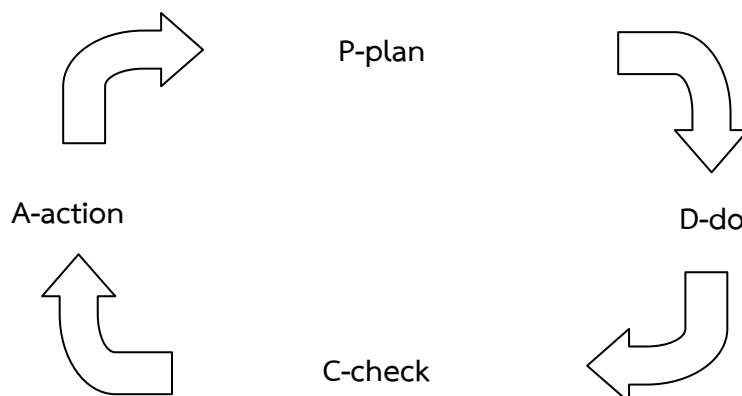
เป็นกิจกรรมประเภทหนึ่งซึ่งกำหนดขึ้นมาเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานและขยายความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการบริหารให้แก่ผู้บริหารที่อยู่ในองค์กรปัจจุบัน และเพื่อเตรียมผู้บริหารสำหรับอนาคตกระบวนการดำเนินกิจกรรมอย่างมีระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นประกันว่าองค์กรจะมีผู้บริหารงานที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสนองต่อความต้องการขององค์กรทั้งในปัจจุบันและอนาคต วัตถุประสงค์ของการพัฒนาการจัดการมีดังนี้ เพื่อหาทางช่วยให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพในตัวผู้บริหาร เพื่อช่วยสร้างความพอใจแก่พนักงาน เพื่อให้ถูกต้องกับบรรทัดฐานของประเพณีปฏิบัติที่ต้องการมีการดูแลและให้ความเจริญเติบโตแก่พนักงาน เพื่อให้เป็นเครื่องมือช่วยลดหรือป้องกันการล่าช้า ในทางการบริหารการพัฒนาการจัดการหรือการพัฒนาความรู้ความสามารถในการบริหารของผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการให้มีคุณภาพที่เหมาะสม เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรทางการบริหาร (4M's) อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการจึงเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบ การบริหารจัดการให้มีความเหมาะสมกับเป้าหมายในการจัดการศึกษาโดยใช้ทรัพยากรทางการบริหาร คือ บุคลากร (ครู) งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการอย่างประหยัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมีคุณภาพ^{๓๗}

^{๓๖} ธงชัย สันติวงษ์, พฤติกรรมองค์กร: การศึกษาการบริหารพฤติกรรมองค์กรเชิงบริหาร, (กรุงเทพมหานคร: ประชุมช่าง, ๒๕๔๘), หน้า ๒๐๕.

^{๓๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๐๕.

๒.๒.๔ กระบวนการพัฒนาคุณภาพรูปแบบการบริหารจัดการ (PDCA)

วงจรคุณภาพ หรือวงจร PDCA ประกอบด้วยกระบวนการ ๔ ขั้นตอน ดังนี้^{๓๘}

การวางแผน (Plan) เป็นจุดเริ่มต้นของวงจรการบริหารคุณภาพเพราะแผนจะกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพ โดยแผนจะอธิบายความจำเป็นและการสร้างความเข้าใจในการแก้ปัญหา ซึ่งต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจจากทุกหน่วยงานในการปรับปรุงแก้ไขอุปสรรคและข้อบกพร่องต่าง ๆ ขององค์การให้หมดไปอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้องค์การสามารถดำเนินงานบรรลุความสำเร็จตามที่ต้องการ การวางแผนการสร้างคุณภาพมี ๔ ขั้นตอน คือ ตระหนักและกำหนดปัญหาที่ต้องการแก้ไขหรือปรับปรุง โดยสมาชิกทุกคนจะร่วมมือกันในการระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน เพื่อที่จะร่วมกันทำการศึกษาและวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขต่อไป เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับวิเคราะห์และตรวจสอบการดำเนินงานหรือหาสาเหตุของปัญหาเพื่อใช้ในการปรับปรุง อธิบายปัญหาและกำหนดทางเลือก วิเคราะห์ปัญหา เพื่อใช้กำหนดสาเหตุของความบกพร่องและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้สมาชิกทุกคนในทีมงานคุณภาพเกิดความเข้าใจในสาเหตุและปัญหาอย่างชัดเจนแล้วร่วมกันระดมความคิด สร้างทางเลือกที่เป็นไปได้ในการตัดสินใจแก้ปัญหา เพื่อมาทำการวิเคราะห์และตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดมาดำเนินงาน เลือกวิธีการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงการดำเนินงาน โดยร่วมกันวิเคราะห์และวิจารณ์ทางเลือกต่าง ๆ ผ่านการระดมความคิดและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกเพื่อตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุดในการดำเนินงาน ให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะต้องทำวิจัยและหาข้อมูลเพิ่มเติม หรือกำหนดทางเลือกใหม่ที่มีความน่าจะเป็นในการแก้ปัญหาได้มากกว่าเดิม

การดำเนินงานหรือการปฏิบัติ (Do) เป็นการนำทางเลือกที่ตัดสินใจไปวางแผนปฏิบัติงานและลงมือปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าปัญหานั้นเป็นงานที่สามารถดำเนินการแก้ไขได้ภายในกลุ่มก็สามารถปฏิบัติได้ทันที หากปัญหามีความซับซ้อนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหรือกลุ่มอื่น ก็ต้องแจ้งให้ผู้บริหารสั่งการให้หน่วยงานอื่นประสานงานและร่วมมือแก้ไขปัญหาให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

^{๓๘} Deming, W. Edwards, Out of the Crisis, MIT Center for Advanced Engineering, Study, Journal of Education, 63 (1) (1986): 150-173.

การตรวจสอบ (Check) เป็นการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลงานที่ปฏิบัติโดยการเปรียบเทียบผลการทำงานก่อนการปฏิบัติงาน และหลังปฏิบัติงานว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด ถ้าผลลัพธ์ออกมาตามเป้าหมายก็จะนำไปจัดทำเป็นมาตรฐานสำหรับการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป แต่ถ้าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ทีมงานคุณภาพต้องทำการศึกษาและวิเคราะห์ หาสาเหตุเพื่อทำให้การแก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพขึ้น

การปรับปรุง (Act) เป็นการกำหนดมาตรฐานจากผลการดำเนินงานใหม่เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในอนาคต หรือทำการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทั้งที่เกิดจากความไม่สอดคล้องกับความ ต้องการ ปัญหาที่ไม่ได้คาดหวังและปัญหาเฉพาะหน้าในการดำเนินงานจนได้ผลลัพธ์ที่พอใจ และได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายแล้ว จึงจัดทำเป็นมาตรฐานการปฏิบัติงานในอนาคตและจัดทำรายงานเสนอต่อผู้บริหารและกลุ่มอื่นได้ทราบต่อไป^{๓๙}

ธรรมชาติของวงจรคุณภาพเต็มมิ่งจะไม่หยุดหรือจบลงเมื่อหมุนครบรอบ แต่จะหมุนไปข้างหน้าเรื่อย ๆ โดยจะทำงานในการแก้ไขปัญหในระดับที่สูงขึ้น ซับซ้อนขึ้น และยากขึ้น หรือเป็นการเรียนรู้ที่ไม่มีสิ้นสุด ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) อย่งไรก็ดี หัวใจของวงจรคุณภาพเต็มมิ่งไม่ได้อยู่ที่ PDCA เท่านั้น แต่อยู่ที่คนที่มีคุณภาพและเข้าใจคุณภาพอย่างแท้จริง หรือที่เรียกว่าคุณภาพอยู่ที่ใจ (Quality at Heart) ที่พร้อมจะเปิดใจเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาอย่างมุ่งมั่นและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค^{๔๐}

กระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการโดยใช้วงจรคุณภาพ คือ การวางแผน (Plan) เป็นการคิดเตรียมการไว้ล่วงหน้าเพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ในการวางแผนจะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา และทรัพยากรที่จะต้องใช้ เพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการการกำหนดเป้าหมาย เป็นการแสดงถึงคุณลักษณะหรือคุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาซึ่งควรระบุให้ชัดเจน และใช้เป็นหลักหรือทิศทางในการดำเนินงานการจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมายจะช่วยให้การวางแผนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะจะทำให้ทราบว่าเป้าหมายใดสำคัญมากน้อยกว่ากันเพียงใด เพื่อกำหนดกิจกรรมบุคลากร ทรัพยากรและช่วงเวลาที่จะดำเนินการในการพัฒนาเป้าหมายนั้น ๆ ให้เหมาะสมกำหนดแนวทางดำเนินงานหรือวิธีปฏิบัติงาน โดยคิดโครงการหรือกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการรวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จหรือตัวบ่งชี้ให้มีความชัดเจนด้วย การกำหนดระยะเวลาจะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพ เพราะผู้ปฏิบัติจะได้ทราบว่างานใดควรดำเนินการให้เสร็จเมื่อไร ต้องเร่งดำเนินการก่อนหรือหลัง และยังเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร หรือผู้ที่มีหน้าที่กำกับดูแลจะได้ติดตามงาน ได้ว่ามีความก้าวหน้าตามแผนเพียงใดการกำหนดงบประมาณ ควรคิดงบประมาณที่จะต้องใช้ในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์รวมทั้งค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมตามแผนอย่างรอบคอบเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุตามเป้าหมายโดยมีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าการกำหนดผู้รับผิดชอบเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้แผนดังกล่าวสามารถดำเนินการให้บรรลุ

^{๓๙} ณีฐพันธ์ เขจรนันท์ และคณะ, กลยุทธ์การสร้างองค์การคุณภาพ, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมมกลการพิมพ์, ๒๕๕๖), หน้า ๑๔๖.

^{๔๐} ศุภชัย อาชีวะระงับโรค, PDCA: แก้ปัญหาและปรับปรุงงานเพื่อความสำเร็จ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัดซีโนดีไซน์, ๒๕๕๗), หน้า ๑๕๕.

เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงควรกำหนดไว้ให้ชัดเจนว่าใครรับผิดชอบในเรื่องใด การปฏิบัติตามแผน (Do) เมื่อวางแผนการปฏิบัติงานและบุคลากรร่วมกันดำเนินการตามแผนที่จัดทำไว้แล้ว สิ่งที่จะดำเนินการต่อไปคือ

๒.๑ ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข

๒.๒ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓ การตรวจสอบ (Check) ทั้งระดับรายบุคคล รายกลุ่ม รายหมวด รายฝ่าย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผน

๒.๔ ให้การนิเทศในระหว่างการปฏิบัติงานผู้บริหารต้องกำกับและติดตามว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือแผนที่กำหนดไว้หรือมีปัญหาหรือไม่ หากไม่เป็นไปตามแผนหรือมีปัญหาจะได้ให้การนิเทศเพื่อปรับปรุง แก้ไข การกำกับและติดตามการปฏิบัติงาน ผู้บริหารอาจทำได้โดยสอบถามผู้ปฏิบัติงานหรือให้รายงานความก้าวหน้าของการทำงานเป็นระยะ ๆ อาจรายงานปากเปล่าหรือจัดทำรายงานเสนอ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล/กลุ่ม/หมวด/ฝ่าย การตรวจสอบประเมินผล (Check)^{๔๑}

ดังนั้น จึงสามารถสรุปขั้นตอนการทำงานของแนวคิดการบริหารคุณภาพตามวงจรคุณภาพของเดมมิงทั้ง ๔ ขั้นตอน ที่ต้องปฏิบัติต่อเนื่องไปไม่สิ้นสุด ดังภาพประกอบต่อไปนี้

P = กำหนดแผน

A = หากบรรลุแผนให้รักษามาตรฐานไว้

D = ทำตามแผนที่กำหนด

P = วางแผนใหม่ ตั้งเป้าหมายให้สูงขึ้น

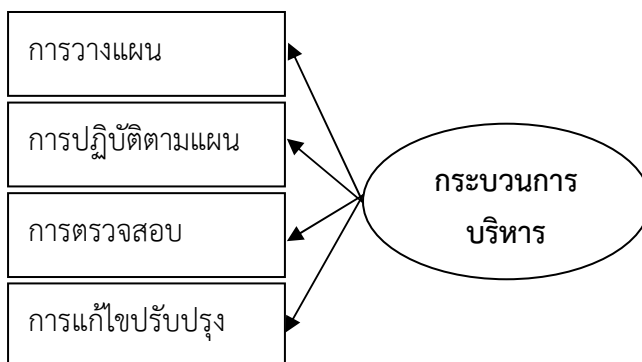
C = ตรวจสอบผลกับแผน

D = ทำตามแผนที่กำหนด

A = หากไม่บรรลุแผนให้หาสาเหตุ

C = ตรวจสอบผลกับแผนและวางแผนแก้ไขใหม่

A = หากไม่บรรลุแผน ให้วางแผนแก้ไขใหม่

แผนภาพที่ ๒.๒ องค์ประกอบของกระบวนการบริหาร

๑) การออกกฎระเบียบข้อบังคับ

บทบาททางด้านการควบคุมและจัดระเบียบในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ปัญหาสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในหลายประเทศส่วนใหญ่เป็นเรื่องความไม่พร้อมของแหล่งท่องเที่ยวและ

^{๔๑} กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการบริหารโรงเรียนปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๕), หน้า ๑๗๖.

การขาดอำนาจในการควบคุมและจัดระเบียบในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ปัญหานี้มองเห็นได้ชัดเจนในประเทศเช่น การขยายตัวทางด้านการลงทุนสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวในพื้นที่นำไปสู่การใช้ประโยชน์ที่ดินซึ่งไม่เหมาะสมและทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมคุณค่า มีปัญหาการสร้างโรงแรมมากเกินไปจนความจำเป็น ซึ่งนำไปสู่ปัญหาการตัดราคาและแก่งแย่งลูกค้า ในขณะที่เดียวกันก็ไม่มีข้อกำหนดมาตรฐานหรือลำดับขั้นของโรงแรม บริษัทนำเที่ยวโกลบอลทัวร์ มักคุเทศก์ไม่ได้มาตรฐานหรือประพฤติน่าเชื่อถือ ร้านค้าของที่ระลึกขายสินค้าโกลบอลทัวร์หรือขายสินค้าปลอด การทำลายธรรมชาติ พฤติกรรมทางเพศที่ขัดต่อประเพณีวัฒนธรรมอันดี เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นมาเพราะขาดองค์กรที่มีอำนาจที่เข้ามาเข้าไปควบคุมดูแลและจัดระเบียบหรือนัยหนึ่งคือ การขาดกฎหมายที่จะเข้ามาจัดการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยตรงนั่นเอง องค์กรที่เข้ามาจัดการด้านการท่องเที่ยวเป็นระดับทบวง หรือกระทรวงก็มีอำนาจค่อนข้างสมบูรณ์ที่จะเข้ามาควบคุมดูแล โดยสามารถออกกฎหมายที่จะนำมาจัดระเบียบในธุรกิจการท่องเที่ยวได้ บางประเภทมีกฎหมายแม่บทด้านการท่องเที่ยวโดยเฉพาะที่จะแตกลูกออกไปเป็นกฎหมายที่จะเข้าไปควบคุมและจัดระเบียบเกี่ยวกับโรงแรมและที่พัก ประเภทต่าง ๆ บริษัทนำเที่ยวมัคคุเทศก์ ร้านค้าของที่ระลึก สถานบริการและอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ธุรกิจท่องเที่ยวได้ดำเนินไปอย่างมีระบบ

๒) การให้การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนทางด้านงบประมาณ

บทบาททางการจัดการด้านการเงินการคลัง ด้านนี้อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นหัวใจของการบริหารเพราะรัฐจะแสดงบทบาททั้ง ๓ ประการดังกล่าวมาแล้วข้างต้นได้อย่างสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้รับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณตามความเหมาะสม เม็ดเงินที่นำมาใช้ย่อมต้องส่งผลตอบแทนที่แน่นอน และการจ่ายทั้งสิ้นต้องเป็นไปอย่างคุ้มค่างบประมาณที่นำมาใช้นอกจากเพื่อการบริหารองค์กรแล้ว ส่วนใหญ่จะถูกนำไปใช้ในเรื่องสำคัญ ๆ ดังนี้ ๑) เพื่อการลงทุนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยมีการศึกษาความเหมาะสมในด้านการลงทุน ซึ่งจะมีผลประโยชน์ตอบแทนทางเศรษฐกิจและการเงินอย่างคุ้มค่าการลงทุนดังกล่าว อาจเป็นเรื่องปัจจัยพื้นฐาน ซึ่งจะช่วยให้แหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ มีความพร้อมและเป็นการกระตุ้นให้เกิดการลงทุนเพื่อพัฒนา ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการทางการท่องเที่ยวที่จะติดตามมาซึ่งในส่วนหลังนี้มักจะเป็นการลงทุนของภาคเอกชนแทบทั้งสิ้น ๒) เพื่อการตลาด โดยมีการศึกษาและวิจัยลู่ทางทางการตลาดเพื่อที่จะให้การใช้จ่ายทางการส่งเสริมการขายเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม และมีผลต่อการชักชวนให้ผู้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น ๓) เพื่อพัฒนาด้านการบริการ ซึ่งมีขอบเขตครอบคลุมถึงการสร้างกำลังคนในธุรกิจการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและมาตรฐานในเพียงพอ และการปรับปรุงทางการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของผู้ประกอบการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดบริการนำเที่ยวมัคคุเทศก์ ร้านค้าของที่ระลึก ภัตตาคาร ร้านอาหาร หรือสถานบริการการขนส่ง เป็นต้น

๓) การให้การสนับสนุนทางภาครัฐและเอกชนด้านการพัฒนาภาคบริการ

บทบาทด้านการพัฒนาภาคบริการ ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานอันจำเป็นต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการของไทย เช่น การพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว กำหนดมาตรฐานโรงแรม (Hotel Ratio System) ให้บริการข้อมูลท่องเที่ยวเดินทางระหว่างประเทศไม่เกิน ๑๒ ชั่วโมง ก่อสร้างถนนเพื่อการท่องเที่ยว จัดให้หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องร่วมพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อให้มี

การใช้ศักยภาพบริการอย่างเต็มที่ โดยได้กำหนดให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็น ๑ ใน ๔ กลยุทธ์เพื่อแก้ไขปัญหาระดับของชาติ กำหนดมาตรฐานระดับในการพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยวัตถุประสงค์เร่งทำรายได้เข้าสู่ประเทศ เพื่อกระตุ้นและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของชาติ โดยเพิ่มค่าใช้จ่ายต่อคนต่อวัน กระตุ้นการกระจายรายได้สู่ชนบทและสังคมเมือง กระตุ้นให้คนไทยเที่ยวในประเทศ ชะลอการเดินทางออกนอกประเทศ หรือร่วมกับภาคเอกชนเพื่อกำหนดแนวทางและกิจกรรมกระตุ้นรายได้ให้บรรลุเป้าหมายการเพิ่มรายได้การท่องเที่ยวจากปีก่อน ๕๐,๐๐๐ ล้านบาท โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่ตลาดระยะใกล้และระยะกลาง กระตุ้นการเดินทางของกลุ่มที่เดินทางที่มาเที่ยวครั้งแรก (First Visit) และกลุ่มศักยภาพพักอยู่นานและค่าใช้จ่ายสูง โดยมีการจัดตั้งกรรมการอำนวยการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ก.พสท) นอกจากนี้ยังได้มีการพัฒนาผู้ประกอบการให้มีความรู้และทักษะ ทั้งด้านภาษา มาตรฐานการบริการและการจัดการเพื่อสร้างความเข้มแข็งต่อการเปลี่ยนแปลงของความตกลงระหว่างประเทศด้านการบริการ พื้นฟูระดับความสัมพันธ์และร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อให้ไทยเป็นประตูทางผ่านหลักของการท่องเที่ยวในภูมิภาค เช่น การทำความตกลง ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวไทย-กัมพูชา, ไทย-มาเลเซีย เปิดสนามบินนานาชาติจังหวัดเชียงใหม่สำหรับการบินไปเมืองพุกาม และมณฑลเลย์ของเมียมาร์ บริหารการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุกในหลายรูปแบบหลายโครงการ

อนึ่งรัฐบาลเห็นความจำเป็นที่จะต้องพัฒนา บูรณะฟื้นฟูมรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมทั้งในเขตเมืองและนอกเมืองเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่ด้วย จึงได้ดำเนินการจัดโครงการลดราคาสินค้าประจำปี (Amazing Thailand Grand Sale) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมทั้งเมืองหลักทางการท่องเที่ยวรวม ๗ แห่ง กิจกรรมสนับสนุนพื้นที่เมืองชายแดน และแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๗ กลุ่มพื้นที่ การจัดงานวัฒนธรรมสัมพันธ์ลุ่มแม่โขงสนับสนุนการจัดกิจกรรมงานประเพณีของจังหวัดต่าง ๆ เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม รวมทั้งยังให้ความสำคัญกับการกำหนดมาตรฐานการอำนวยความสะดวก ป้องกันและคุ้มครองโรคติดต่อในแหล่งท่องเที่ยว จัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเดินทางท่องเที่ยวในช่วงเทศกาล และยังได้ตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหาการหลอกลวงและเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ตลอดจนความร่วมมือกับองค์กรการท่องเที่ยวปกป้องเด็กและเยาวชนจากการใช้ประโยชน์ทางเพศจากเด็กในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวด้วย บทบาทของรัฐหรือองค์กรที่รับผิดชอบเรื่องการท่องเที่ยวดังที่ได้กล่าวไว้โดยสังเขปมาแล้วนั้น เป็นหลักการที่สำคัญที่รัฐบาลจะต้องให้ความช่วยเหลือสนับสนุนอย่างเพียงพอเพื่อที่จะให้องค์กรที่รับผิดชอบสามารถดำเนินการด้านการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลและเป็นบทบาทที่รัฐจำเป็นต้องเข้าไปแทรกแซงเพื่อให้การดำเนินการทั้งสิ้นเป็นไปอย่างมีระบบและสอดคล้องกับสาขาการพัฒนาในด้านอื่น ๆ อันจะนำประโยชน์มาสู่ประเทศชาติโดยส่วนรวม

๒.๒.๕ บทบาทขององค์กรภาคเอกชน

องค์กรภาคเอกชนมีบทบาทต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยมีบทบาทและหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวมีหลายหน่วยงานด้วยกัน ดังนี้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สมาคมโรงแรมไทย ทำอากาศยานแห่งประเทศไทย ดำรวจท่องเที่ยว (กองกักกับการ ๘ กอง

ปราบปราม) กองตรวจคนเข้าเมือง (ต.ม.) กรมศิลปากร สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งองค์กรภาคเอกชนเหล่านี้มีบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ดังนี้ คือ ๑) เผยแพร่ประเทศไทยในด้านความงามของธรรมชาติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา และวิวัฒนาการของเทคโนโลยี ตลอดจนกิจการอย่างอื่นอีกอันจะเป็นการชักจูงให้มีการเดินทางท่องเที่ยว ๒) ส่งเสริมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตลอดจนการประกอบอาชีพของคนไทยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ๓) อำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ๔) ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความเป็นมิตรไมตรีระหว่างประชาชนและระหว่างประเทศโดยอาศัยการท่องเที่ยว ๕) ริเริ่มให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว ๖) ส่งเสริมชักจูงให้นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเดินทางมาสู่ประเทศไทย เพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเข้าเพิ่มพูนเศรษฐกิจส่วนรวมโดยริบถ้วน ๗) ขยายแหล่งท่องเที่ยวให้กระจายรายได้จากการท่องเที่ยวให้ถึงประชาชนในทุกภูมิภาค ๘) อนุรักษ์และฟื้นฟูสมบัติวัฒนธรรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ความเป็นเอกลักษณ์ของไทยไว้ด้วยดีที่สุด ๙) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานที่ดีเพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนให้มากขึ้น ๑๐) เพิ่มความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้สามารถมั่นใจในความปลอดภัยของร่างและทรัพย์สินของตนและหมู่คณะ ๑๑) ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยภายในประเทศโดยเฉพาะกลุ่มผู้รายได้น้อยและเยาวชนเพื่อเป็นการเพิ่มสวัสดิการด้านการท่องเที่ยวให้แก่คนไทย ๑๒) สร้างกำลังคนที่เป็นคนไทยเข้ามาทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มากที่สุด ๑๓) ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอันเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น^{๔๒}

นอกจากนี้ในปัจจุบันยังมีองค์กรภาคเอกชนที่สำคัญอีกองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทต่อการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชนโดยตรง คือ องค์กรการบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. ซึ่งองค์กรนี้เป็นองค์กรที่มีบทบาทในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี และองค์กรนี้มีเครือข่ายและสามารถสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวที่กว้างขวางทั่วทั้งประเทศได้ และสามารถดำเนินการได้ในลักษณะต่าง ๆ ตามแนวคิดของสมบัติ กาญจนกิจ ได้ดังนี้^{๔๓}

๑) การใช้สื่อต่าง ๆ ในการเสนอข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน การนำเสนอข้อมูลข่าวสารดังกล่าวควรเป็นไปในลักษณะที่ตั้ง องค์กรการบริหารส่วนตำบล ชุมชน ประชาชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และสนใจได้มีโอกาสในการเสนอข้อมูล ข่าวสารและความคิดเห็นของแต่ละฝ่ายโดยไม่ควรเป็นเพียงการนำเสนอจากองค์กรการบริหารส่วนตำบลฝ่ายเดียว ประชาชนและชุมชนจะได้มีความรู้สึกที่เสียของเขาได้รับการรับฟังจากองค์กรการบริหารส่วนตำบล และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทำให้ชุมชนและประชาชนเกิดความมั่นใจ และรู้สึกว่าคุณภาพเพียงพอที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวด้วยกัน

^{๔๒} การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, **ข้อมูลท่องเที่ยว๗๖จังหวัดสถานที่พักแรม**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.tourismthailand.org/accommodation/bangkok> [๑ มีนาคม ๒๕๖๑].

^{๔๓} สมบัติ กาญจนกิจ, **นันทนาการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๘๘.

๒) นำกระบวนการกิจกรรมกลุ่มเข้ามาใช้ กิจกรรมกลุ่มจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกันในขณะที่ได้เข้ามาทำงานร่วมกัน อาทิ การจัดให้มีการณรงค์รักษาความสะอาด และความสวยงามของชุมชนโดยร่วมกัน การศึกษาดูงานในท้องถิ่นอื่น การบูรณะและการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว

๓) การจัดอาสาสมัคร องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดให้มีกลุ่มอาสาสมัครการท่องเที่ยวขึ้นเพื่อให้ผู้ที่มีความตื่นตัวและกระตือรือร้นเหล่านี้ได้มีช่องทางเข้ามาเป็นอาสาสมัคร โดยอาจมีกิจกรรมต่าง ๆ ให้อาสาสมัครดำเนินการ อาทิ การเป็นมัคคุเทศก์ให้กับนักท่องเที่ยว และการดูแลความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น

๔) การปลูกฝังเยาวชนชนด้านการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้การท่องเที่ยวในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างยั่งยืน องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดให้มีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนรุ่นต่อ ๆ ไป โดยอาจจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

๕) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบล การจัดการท่องเที่ยวในท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประสานความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีพื้นที่ที่มีความคาบเกี่ยวกัน ระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันหรือเป็นพื้นที่ที่มีประเพณีวัฒนธรรมร่วมกัน ดังนั้นการจัดการการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลจึงต้องมีการประสานงานและมีความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลใกล้เคียง

๖) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับองค์กรภายนอก นอกเหนือจากการประสานความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยกันเองแล้ว ควรมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ อาทิ ความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับสื่อมวลชนทั้งในท้องถิ่นและส่วนกลาง บริษัท หรือธุรกิจที่จัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชนและมูลนิธิที่ดำเนินกิจกรรมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้องค์การบริหารส่วนตำบลควรทำเป็นบัญชีรายชื่อองค์กร บุคคล สถานที่ติดต่อพร้อมเบอร์โทรศัพท์ และความเชี่ยวชาญหรือบทบาทขององค์กรหรือบุคคลนั้น ๆ เมื่อต้องการความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนใด ๆ ก็สามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลสนับสนุนเพื่อประสานความร่วมมือและการสนับสนุนการท่องเที่ยวให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล ได้

สรุปบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวได้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีการกำหนดแนวทางสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้หลายประการ เช่น ๑) จัดกระบวนการหรือกลไกการบริหารจัดการของรัฐที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการจัดทำแผนและดำเนินการแก้ไขปัญหาชุมชน ๒) จัดให้มีกระบวนการและช่องทางของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการพัฒนาเป็นระบบควบคุมกันไป คือ ระบบการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การพัฒนาร่วมกันภาครัฐซึ่งเป็นระบบที่มีการปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันและระบบการจัดการกิจกรรมการพัฒนาใหม่ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์ซึ่งภาครัฐเป็นฝ่ายส่งเสริมและสนับสนุนในด้านนโยบายมาตรการ

และงบประมาณสนับสนุน ๓) เสริมสร้างวิสัยทัศน์ และสร้างขีดความสามารถในการจัดการ หรือการมีส่วนร่วมให้แก่องค์กรของประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคเอกชน สาธารณสุข ภาคธุรกิจเอกชน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินแผนงานโครงการของรัฐหรือของชุมชน เช่น การใช้มาตรฐานจูงใจทางภาษี การสนับสนุนการฝึกอบรมทางด้านการจัดการและการส่งเสริมความร่วมมือกับฝ่ายอื่น ๆ ในสังคม

๒.๒.๖ กลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่มีคุณภาพ เพราะขาดการจัดการที่เหมาะสมกับสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม สาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวคือหน่วยงานต่าง ๆ และชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทที่ไม่สมดุลในการวางแผน การบริหารงาน และการตลาด ทั้งนี้เพราะแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากได้รับการพัฒนาไปตามนโยบายของรัฐ ซึ่งหน่วยงานส่วนกลางของภาครัฐมักมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย วางแผนงาน และดำเนินงาน ในขณะที่ชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวมีส่วนร่วมน้อยมาก จึงทำให้ไม่เข้าใจแผนและวิธีการพัฒนาพื้นที่ของตนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้การมีส่วนร่วมอย่างสมดุลระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ เพื่อความยั่งยืน ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มต้องครอบคลุมเรื่องการวางแผน และการกำหนดเครื่องมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน ซึ่งแต่ละประเด็นจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกันอย่างเป็นวงจร

กลยุทธ์ที่ ๑ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

โดยส่วนใหญ่ในประเทศที่เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่กำลังพัฒนานโยบายทางการท่องเที่ยวกำหนดขึ้นโดยผู้บริหารของหน่วยงานภาครัฐหรือนักการเมืองท้องถิ่นจากนั้นหน่วยงานภาครัฐหรือนักการเมืองท้องถิ่นจะนำนโยบายดังกล่าวมาใช้ในการกำหนดแผนพัฒนาต่าง ๆ ซึ่งจะถ่ายทอดไปสู่ผู้ปฏิบัติระดับท้องถิ่นในท้ายที่สุดกระบวนการดังกล่าวเป็นการกำหนดนโยบายแบบเบื้องบนสู่เบื้องล่าง (Top-Down) โดยผู้ปฏิบัติและคนท้องถิ่นไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายแนวทางหรือแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวประกอบกับงบประมาณและข้อมูลสำคัญต่าง ๆ จัดทำขึ้นในระดับชาติไม่ใช่ระดับท้องถิ่นผลที่ตามมาคือผู้ปฏิบัติและคนท้องถิ่นในชุมชนอาจมีความเข้าใจที่ไม่ตรงกับผู้บริหารหรือผู้กำหนดนโยบายและแผน ความไม่เข้าใจทำให้ชุมชนไม่สามารถจัดการกับการท่องเที่ยวที่โตขึ้นอย่างรวดเร็วในพื้นที่ของตนได้ ด้วยเหตุนี้แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญทั่วโลกจึงส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งครอบคลุม ๔ ประเด็นความร่วมมือดังนี้

๑. สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรและกลุ่มคนต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจการกำหนดนโยบายการวางแผนและการตลาดองค์กรและกลุ่มคนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องได้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว นักการเมืองท้องถิ่น นักการศึกษาคนท้องถิ่นที่พำนักอาศัยในชุมชนธุรกิจโรงแรมและร้านอาหารธุรกิจจัดนำเที่ยวสมาคมการท่องเที่ยวหอการค้าเจ้าของร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นกับอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผู้จัดการการขนส่งท้องถิ่นทั้งที่เป็นของภาครัฐและเอกชนเกษตรกรผู้จัดการประชุมและสัมมนาและผู้บริหารหรือผู้ประกอบการท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยว

๒. ระบุอย่างชัดเจนว่าองค์กรและกลุ่มคนแต่ละกลุ่มมีหน้าที่บทบาทและขอบเขตการจัดการระดับใด ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในด้านอำนาจและกระบวนการการทำงาน นอกจากนี้ทุกฝ่ายต้องตกลงร่วมกันว่าต้องคำนึงถึงผลได้และผลเสียของคนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นหลักเพราะหากเกิดภาวะวิกฤติคนกลุ่มนี้จะเป็นผู้เผชิญปัญหาและได้รับโดยตรง

๓. องค์กรและกลุ่มคนทุกฝ่ายต้องตัดสินใจร่วมกันว่าจะใช้มรดกทางวัฒนธรรมใดของชุมชนเพื่อเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวและกำหนดลักษณะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของพื้นที่ในทิศทางความยั่งยืนอย่างชัดเจนเช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องอนุรักษ์หรือคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตของท้องถิ่นเพิ่มพูนคุณค่าประสบการณ์ให้แก่นักท่องเที่ยวให้ความรู้และส่งเสริมชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมคำนึงถึงความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวรวมทั้งดำเนินกิจกรรมการตลาดที่สอดคล้องกับหลักการของการอนุรักษ์

๔. องค์กรและกลุ่มคนทุกฝ่ายต้องสนใจและดำเนินงานร่วมกันในการวางแผนและกำหนดเครื่องมือในการพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมรวมทั้งกำหนดแนวทางในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานซึ่งต้องประชาสัมพันธ์หรือถ่ายทอดผลการดำเนินงานให้แก่ทุกกลุ่มทราบอย่างชัดเจนและโปร่งใสในทางปฏิบัตินั้นความร่วมมือทั้ง ๔ ประเด็นข้างต้นอาจไม่มีประสิทธิภาพหากทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้องไม่เต็มใจหรือไม่เข้าใจประเด็นความร่วมมือดังกล่าวดังนั้นหน่วยงานหรือบุคคลที่เป็นผู้ประสานความร่วมมือจึงจำเป็นต้องมีเทคนิคที่เป็นรูปธรรมในการสร้างความร่วมมือซึ่งเทคนิคเป็นเทคนิคหนึ่งที่ประเทศสมาชิกในยูเนสโก (UNESCO) นำไปประยุกต์ใช้ในการกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนามรดกของประเทศซึ่งประกอบด้วยเทคนิคดังนี้

๑) แสดง “ความเชื่อมั่น” ให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มเห็นโดยเริ่มต้นจากผู้ประสานงานจำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับทุกกลุ่มตั้งแต่เริ่มประสานงานให้ความเท่าเทียมกันกับทุกกลุ่มไม่แบ่งพวกและดำเนินงานอย่างค่อยเป็นค่อยไปและต่อเนื่อง

๒) ใช้วิธีที่หลากหลายในการเข้าถึงและประสานงานกับทุกกลุ่มได้แก่เข้าไปสังเกตและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ กับคนในชุมชนใช้วิธีการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการซึ่งจะทำให้ทุกกลุ่มกล้าแสดงความคิดเห็นและความต้องการของตนและใช้การระดมสมองเพื่อให้ได้เสียงข้างมาก

๓) ชี้แจงผลดีและผลเสียที่ชุมชนจะได้รับจากการใช้มรดกทางวัฒนธรรมเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวและให้ทุกกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ตนเองต้องการรวมทั้งร่วมกันระบุปัญหาและหนทางแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากนั้นกำหนดแผนและเครื่องมือหรือกลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาและการแก้ไขปัญหา

๔) จัดหน่วยงานหรือองค์กรที่เป็นกลางและมีความชำนาญในการให้คำปรึกษาหรืออบรมคนท้องถิ่นให้เข้าใจวิธีการในการวางแผนการจัดการหรือการบริหารงานและการตลาดการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกด้านเป็นการให้ออกาสแก่คนท้องถิ่นในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นความต้องการและความหวาดระแวงที่ต้องนำมรดกทางวัฒนธรรมไปใช้เป็นประโยชน์ทางการท่องเที่ยว นอกจากนี้ทำให้ชุมชนตระหนักถึงจุดเด่นจุดด้อยโอกาสและอุปสรรคที่ต้องเผชิญซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ชุมชนบูรณาการประสบการณ์และความเชี่ยวชาญท้องถิ่นร่วมกับวิทยาการจากนอกพื้นที่เพื่อวางแผนและกำหนดเครื่องมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม

กลยุทธ์ที่ ๒ การวางแผน

การให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในชุมชนต้องมีอำนาจในการตัดสินใจและมีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนจะช่วยลดการต่อต้านการพัฒนาการท่องเที่ยวที่หน่วยงานและกลุ่มคนภายนอกพื้นที่ได้เข้ามามีบทบาท รวมทั้งเพิ่มความต้านทานต่อแรงกดดันหรือปัญหาที่เกิดขึ้นเพราะการวางแผนเป็นกระบวนการในการสรรหาและกำหนดแนวทางรวมทั้งวิธีการที่จะควบคุมและพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละชุมชนให้ดำเนินไปในทิศทางเดียวกันและการที่ทุกฝ่ายร่วมกันคิดและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบว่าจะทำอะไร ทำเพื่ออะไร ทำอย่างไร ทำเมื่อใด และใช้งบประมาณเท่าไร จะช่วยทำให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและมีทิศทางที่ชัดเจนและตรงกันในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนั้นการวางแผนโดยชุมชนมีส่วนร่วมจึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นผู้เชี่ยวชาญผู้วางแผนผู้ปฏิบัติหน่วยงานต่าง ๆ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มในชุมชนจำเป็นต้องมาประชุมหรือทำการปรึกษาหารือเพื่อแสดงความคิดเห็นและการยอมรับรวมทั้งทำการตกลงและความเข้าใจร่วมกันภายใต้คำแนะนำและคำปรึกษาของผู้เชี่ยวชาญ แม้ว่าแผนพัฒนาการท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายละเอียดมากเพื่อนักปฏิบัติจะได้ดำเนินการตามที่นักวางแผนกำหนดไว้ได้อย่างถูกต้องแต่แผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่ชุมชนมีส่วนร่วมนั้นจำเป็นต้องเข้าใจได้ง่ายและอาจประกอบด้วยประเด็นเพียงไม่กี่ประเด็นแต่สำคัญและชัดเจนเพียงพอที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มสามารถปฏิบัติตามได้ในทิศทางเดียวกันประเด็นในแผนอาจประกอบด้วยวิสัยทัศน์ของชุมชนวัตถุประสงค์ของแผนนโยบายของแผนเครื่องมือในการพัฒนาการจัดการและกำหนดงบประมาณวิธีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์คือการกำหนดสภาพหรือภาพอนาคตที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มของชุมชนพึงประสงค์อยากให้เป็นวิสัยทัศน์ที่ดีในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจำเป็นต้องสอดคล้องกับหลักการการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของแผนคือผลลัพธ์ในภาพรวมและกว้าง ๆ ที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นเมื่อได้ปฏิบัติการกิจต่าง ๆ เสร็จสิ้นวัตถุประสงค์จึงต้องอยู่บนพื้นฐานของการยอมรับและความสามารถในการจัดการของทุกฝ่ายรวมทั้งต้องปรับไปตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจสังคมและสภาพแวดล้อมของชุมชนด้วย

นโยบายของแผนคือแนวทางในการปฏิบัติหรือตัดสินใจเพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพวิธีการในการปฏิบัติงานที่กำหนดขึ้นมาจะช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ สามารถดำเนินงานในทิศทางที่สอดคล้องกันและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกันได้นโยบายหรือแนวทางปฏิบัติที่กำหนดขึ้นมาจึงต้องหลากหลายเพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถเลือกนโยบายที่ตนถนัดและปฏิบัติได้จริง

เครื่องมือในการพัฒนาคือสิ่งหรือกิจกรรมที่กำหนดขึ้นมาเพื่อดำเนินงานตามนโยบายหรือแนวทางในการปฏิบัติซึ่งจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มจำเป็นต้องเข้าใจข้อจำกัดของชุมชนเช่นข้อจำกัดด้านงบประมาณและเวลาข้อจำกัดในด้านการจัดการหรือการมีส่วนร่วมของคนท้องถิ่นข้อจำกัดในเรื่องขอบเขตของกฎหมายข้อจำกัดในด้านอำนาจของหน่วยงานที่

เกี่ยวข้อง ฯลฯ เพราะข้อจำกัดเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ตีกรอบประเภทและลักษณะของเครื่องมือในการพัฒนามรดกทางวัฒนธรรม

การกำหนดและจัดหางบประมาณควรเป็นหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวและหน่วยงานภาคเอกชนหรือองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ที่มีนโยบายในการพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนทั้งนี้งบประมาณจำเป็นต้องสอดคล้องไปตามประเภทและลักษณะของเครื่องมือในการพัฒนานอกจากนี้กลุ่มต่าง ๆ ที่กำหนดและจัดหางบประมาณต้องแสดงต่อสาธารณชนอย่างชัดเจนโปร่งใสและตรวจสอบได้ในเรื่องจำนวนเงินงบประมาณแหล่งงบประมาณและแนวทางการใช้เงินงบประมาณ

การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากที่ต้องปฏิบัติเป็นระยะและอย่างต่อเนื่องเพราะจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่มรู้ว่าการดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใดรวมทั้งสามารถช่วยหาแนวทางแก้ไขหรือปรับแผนได้ทันต่อสถานการณ์ ทั้งนี้การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานควรเป็นหน้าที่ของกลุ่มที่รับผิดชอบการวางแผนและการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนซึ่งจำเป็นต้องรายงานผลการดำเนินงานและการประเมินผลต่อสาธารณชนในชุมชนให้ทราบอย่างชัดเจนและทั่วถึงเพื่อกระตุ้นให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงานและร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานซึ่งจะทำให้มีประสบการณ์เพิ่มขึ้นในการวางแผนและการดำเนินงานในครั้งต่อไป

กลยุทธ์ที่ ๓ การกำหนดเครื่องมือเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว

แม้ว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานตามแผนและติดตามผลการดำเนินงานโดยตลอดแต่หากเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานไม่สอดคล้องกับลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชนก็จะมีผลให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไม่บรรลุวัตถุประสงค์และวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้เครื่องมือการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงควรกำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิจัยด้านการพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมซึ่งต้องสอดคล้องกับความต้องการและความสามารถในการดำเนินงานของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มรวมทั้งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน นอกจากนี้เครื่องมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมควรมีความชัดเจนและหลากหลายซึ่งควรประกอบด้วย ๕ เครื่องมือได้แก่การกำหนดตัวชี้วัดระดับการพัฒนาการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวการกำหนดมาตรฐานสิ่งก่อสร้างการพัฒนาคนท้องถิ่นและการตลาดหากเครื่องมือมีความชัดเจนหลากหลายและสามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรมก็จะก่อให้เกิดโอกาสสูงสุดที่จะบรรลุวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การกำหนดตัวบ่งชี้ระดับการพัฒนา

ตัวบ่งชี้ (Indicator) หมายถึงสิ่งที่บ่งชี้วัดหรือสะท้อนสภาพหรือสถานการณ์ ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งของชุมชนซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นสภาพเชิงลบของพื้นที่เพื่อทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มตระหนักถึงปัญหาและสามารถวางแผนแก้ไขหรือจัดการกับปัญหาได้ทันทั่วทั้ง นอกจากนี้ดัชนีสามารถสะท้อนให้เห็นสภาพเชิงบวกที่ชุมชนต้องการให้เป็นหรือเกิดขึ้นซึ่งจะช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มสามารถติดตามและตรวจสอบได้ว่าแผนโครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินไปนั้นทำให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่การกำหนดดัชนีให้

เป็นไปในทิศทางใดนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนตัวอย่างเช่น ถ้าแผนมีวัตถุประสงค์ที่ป้องกันไม่ให้เกิดเชิงลบดัชนีที่กำหนดขึ้นมาก็ควรชี้ให้เห็นสภาพการเปลี่ยนแปลงเชิงลบหรือปัญหาที่กำลังขยายตัวเข้าสู่ระดับสูงสุดที่ชุมชนยอมรับได้ (Limit of Acceptable Change: LAC) ซึ่งจะช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มเห็นว่าต้องจัดทำแผนหรือกิจกรรมในด้านใดบ้างเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วนก่อนที่จะสายเกินไปในทางตรงกันข้าม ถ้าแผนมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นต้นแบบแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดัชนีควรแสดงให้เห็นถึงสภาพเชิงบวกหรือประสิทธิผลของการพัฒนาที่ต้องการให้เกิดขึ้นหลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อให้ทุกกลุ่มทราบว่าแผนนั้นมีแนวโน้มที่จะบรรลุวัตถุประสงค์อย่างน้อยเพียงใดและสามารถปรับแผนในระหว่างการทำงานได้อย่างเหมาะสม ดัชนีที่กำหนดขึ้นไม่ว่าสะท้อนสภาพเชิงลบหรือเชิงบวกจำเป็นต้องสะท้อนให้เห็นสภาพการเปลี่ยนแปลง ๓ ด้านด้านเศรษฐกิจของคนท้องถิ่นซึ่งมีผลต่อความเป็นอยู่และสภาพสังคมของชุมชนด้านสังคมและวัฒนธรรมซึ่งประกอบด้วย ความร่วมมือและการช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในชุมชน ความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การอนุรักษ์และคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมและประเพณีของคนในชุมชน และสุดท้ายสะท้อนให้เห็นสภาพด้านสิ่งแวดล้อมระบบนิเวศความสะอาด รวมทั้งความปลอดภัยของที่อยู่อาศัยของคนในชุมชน หากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มร่วมกันกำหนดและเข้าใจดัชนีอย่างชัดเจนและตรงกันก็จะตระหนักและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้มรดกทางวัฒนธรรมเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวได้อย่างทันเหตุการณ์รวมทั้งสามารถบรรลุและวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาอย่างถูกต้อง

การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว

ชุมชนหลายแห่งได้ใช้มรดกทางวัฒนธรรมเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวแต่ในขณะเดียวกันก็ได้รับเชิงลบจากการท่องเที่ยวเนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเข้ามาชมในพื้นที่มากจนเกินไปจึงก่อให้เกิดความไม่พอเพียงในด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคสิ่งอำนวยความสะดวกและแรงงานรวมทั้งก่อให้เกิดมลภาวะทางทัศนวิสัยและสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้การสร้างสมดุลระหว่างทรัพยากรการท่องเที่ยวกับระดับการใช้ทรัพยากรโดยการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวจึงเป็นเครื่องมือสำคัญอีกประการหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวครอบคลุมเรื่องการกำหนดจำนวนและระดับความหนาแน่นของกลุ่มคนที่เข้าชมพื้นที่หรือแหล่งท่องเที่ยวการกำหนดความถี่ในการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวในแต่ละครั้งหรือแต่ละช่วงเวลารวมทั้งการกำหนดระดับการเปลี่ยนแปลงสูงสุดที่ชุมชนจะยอมรับได้แหล่งท่องเที่ยวหรือพื้นที่เชิงวัฒนธรรมส่วนใหญ่นิยมใช้เกณฑ์ ๒ เกณฑ์ต่อไปนี้เพื่อกำหนดขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวคือการกำหนดอัตราส่วนระหว่างนักท่องเที่ยวต่อคนท้องถิ่น (Relative Visitor Density-RVD) และการกำหนดระดับการเปลี่ยนแปลงสูงสุดที่ชุมชนจะยอมรับได้ (Limits of Acceptable Change-LAC)

ด้วยเหตุนี้ชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงใช้เกณฑ์นี้ในการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวเพื่อควบคุมอิทธิพลทางวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวทั้งนี้อัตราส่วนจะมีค่าเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับระดับการเปลี่ยนแปลงสูงสุดที่ชุมชนจะยอมรับได้

ระดับการเปลี่ยนแปลงสูงสุดที่ชุมชนจะยอมรับได้หมายถึงวงจำกัดการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์หรือสภาพด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ชุมชนยอมรับให้เกิดขึ้นได้ซึ่งกระบวนการกำหนดระดับการเปลี่ยนแปลงของสแตนด์บายเป็นวิธีการหนึ่งที่นักพัฒนาการท่องเที่ยวนิยมใช้มาจนถึงปัจจุบันซึ่งมีขั้นตอนต่อไปนี้

๑. จัดการประชุมหรือประชาพิจารณ์เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายของชุมชนร่วมกันกำหนดอัตราส่วนระหว่างนักท่องเที่ยวต่อคนท้องถิ่นรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเขตพื้นที่ที่จะพัฒนาระดับการพัฒนา นโยบายและกฎระเบียบในการพัฒนาซึ่งทุกประเด็นต้องเหมาะสมกับระบบนิเวศสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่นอกจากนี้กำหนดอย่างชัดเจนว่าจะไม่อนุญาตให้ทำกิจกรรมการท่องเที่ยวใดบ้าง

๒. กำหนดดัชนีเชิงลบของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่สามารถสะท้อนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มทราบว่าถ้าเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่กำหนดไว้เกิดขึ้นจริงทุกกลุ่มต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาหรือจัดการเชิงลบ ณ ตอนนั้นอย่างทันที

๓. ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มทบทวนรูปแบบและลักษณะกิจกรรมรวมทั้งดัชนีข้างต้นว่าบรรลุความประสงค์ของทุกฝ่ายและป้องกันปัญหาได้จริงหรือไม่

๔. ระบุทางเลือกในการปฏิบัติงานที่จะให้ชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นไปตามข้อจำกัดการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้รวมทั้งคิดต้นทุนของการปฏิบัติงานในแต่ละทางเลือก ต้นทุนในที่นี้ไม่ได้หมายถึงเพียงเงินและเวลาที่ใช้ไปแต่รวมถึงผลเสียทางสังคมที่อาจเกิดขึ้นจากการยกเลิกหรือการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวบางอย่าง จากนั้นทุกกลุ่มจะต้องเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดหากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการกำหนดขีดความสามารถ และปฏิบัติตามทางเลือกที่กำหนดไว้รวมทั้งใช้เครื่องมือ “การกำหนดมาตรฐานสิ่งก่อสร้าง” “การพัฒนาคนท้องถิ่น” และ “การตลาด” ก็จะทำให้การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวที่กล่าวมาข้างต้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การกำหนดมาตรฐานสิ่งก่อสร้าง

แม้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีหลักการที่มุ่งเน้นอนุรักษ์ลักษณะที่แท้จริงและความดั้งเดิมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวแต่เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องมีสิ่งก่อสร้างบางประการเพื่อการคมนาคมขนส่งความสะดวกและความปลอดภัยของทั้งคนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวแต่หากสิ่งก่อสร้างมีลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมวัฒนธรรมและธรรมชาติของพื้นที่ก็จะทำลายภูมิทัศน์ของพื้นที่ซึ่งมีผลทำให้นักท่องเที่ยวไม่ประทับใจต่อสิ่งที่พบเห็นและอาจมีผลต่อความปลอดภัยของคนในชุมชน รูปแบบสิ่งก่อสร้างในชุมชนไม่ว่าเป็นโครงสร้างพื้นฐานหรือสิ่งอำนวยความสะดวกจึงจำเป็นต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ภูมิทัศน์ วัฒนธรรม ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของท้องถิ่น การยอมรับ และความสามารถในการจัดการของคนท้องถิ่น รวมทั้งความต้องการและรูปแบบกิจกรรมของนักท่องเที่ยวซึ่งมาตรฐานสิ่งก่อสร้างในชุมชนหรือพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยส่วนใหญ่ครอบคลุม ๔ ด้านคือความหนาแน่นของสิ่งก่อสร้าง ความสูงของสิ่งก่อสร้าง รูปแบบสถาปัตยกรรมและการจัดการภูมิทัศน์^{๔๔}

^{๔๔} Saks, A, Helsinki's image as a tourism destination in St Petersburg, Journal of Business Tourism. [Online], Retrieved from: <http://www.theseus.fi/handle/10024/47672> [October 17, 2012].

ความหนาแน่นของสิ่งก่อสร้างหมายถึงจำนวนอาคารที่ตั้งอยู่ในบริเวณชุมชนหรือพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งจะมีความหนาแน่นเท่าใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับกฎหมายการยอมรับของท้องถิ่น วัฒนธรรมลักษณะทางธรรมชาติ ความเปราะบางทางระบบนิเวศ ชีตความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของพื้นที่ รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน อย่างไรก็ตามการกำหนดความหนาแน่นของสิ่งก่อสร้างอาจใช้หลักการพื้นฐานที่ไม่ซับซ้อนคือคิดเป็นอัตราส่วนระหว่างพื้นที่ที่มีสิ่งก่อสร้างต่อพื้นที่ทั้งหมดโดยส่วนใหญ่จะอนุญาตให้พื้นที่มีสิ่งก่อสร้างคิดเป็น ๒๕% ของพื้นที่ทั้งหมดหรือ ๑/๔ ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันไปในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะและระดับของการพัฒนาที่เป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม^{๔๕}

ความสูงของสิ่งก่อสร้างขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของพื้นที่การยอมรับของคนท้องถิ่นที่อาศัยรอบ ๆ สิ่งก่อสร้างนั้นและความต้องการของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ความสูงของสิ่งก่อสร้างต้องไม่บังหรือมีความสูงเกินกว่าสภาพพื้นดินจะทนรับได้เพราะอาจมีผลต่อความปลอดภัยของคนท้องถิ่นที่อาศัยรอบ ๆ ด้วยเหตุนี้นักพัฒนาชุมชนจึงกำหนดความสูงของสิ่งก่อสร้างให้เหมาะสมกับลักษณะของพื้นที่ตัวอย่างเช่นในพื้นที่ที่ยังคงมีความเป็นธรรมชาติสิ่งก่อสร้างจะถูกกำหนดให้มีความสูงเพียง ๑ หรือ ๒ ชั้น รวมทั้งต้องมีพื้นที่โล่งที่กว้างมากและมีการจัดภูมิทัศน์ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของพื้นที่ ส่วนในพื้นที่ที่เริ่มมีการใช้ที่ดินมากขึ้นแต่ยังจำเป็นต้องรักษาสภาพธรรมชาติของเดิมไว้ให้มากที่สุดสิ่งก่อสร้างที่อาจถูกกำหนดให้มีความสูงที่สุดได้ถึง ๔ ชั้นอย่างไรก็ตามสิ่งก่อสร้างที่มีความสูงเกิน ๔ ชั้นถูกกำหนดให้สร้างขึ้นได้ในพื้นที่ที่มีการพัฒนาแบบเมืองเท่านั้นรูปแบบสถาปัตยกรรมของสิ่งก่อสร้างจำเป็นต้องสอดคล้องกับรูปแบบสถาปัตยกรรมเดิมของท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและเพื่อป้องกันมลภาวะทางทัศนวิสัยที่เกิดจากความขัดแย้งทางสถาปัตยกรรมของสิ่งก่อสร้างใหม่และสิ่งก่อสร้างเก่า

นอกจากนี้รูปแบบสถาปัตยกรรมดั้งเดิมของพื้นที่ยังเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศได้ดีกว่ารูปแบบสถาปัตยกรรมใหม่เพราะคนท้องถิ่นย่อมรู้จักลักษณะภูมิประเทศของตนดี และสามารถสร้างสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่สอดคล้องหรือทนกับสภาพภูมิอากาศได้ อย่างไรก็ตามหากพื้นที่หรือแหล่งท่องเที่ยวไม่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมท้องถิ่นที่เด่นชัดหรือรูปแบบสถาปัตยกรรมเดิมไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้งานหลักเกณฑ์การออกแบบสิ่งก่อสร้างก็อาจปรับเปลี่ยนไปตามความเหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการใช้งานแต่ยังจำเป็นต้องมีรูปแบบที่สอดคล้องกับภูมิประเทศ ภูมิอากาศและวัฒนธรรมของพื้นที่ นอกจากรูปแบบสิ่งก่อสร้าง วัสดุสิ่งก่อสร้างเป็นอีกปัจจัยที่ต้องพิจารณา สิ่งก่อสร้างใหม่ควรสร้างด้วยวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพราะจะทำให้กลมกลืนกับสิ่งก่อสร้างเก่าและวัสดุที่ใช้ภายในท้องถิ่นอาจมีความเหมาะสมกับภูมิอากาศมากกว่าวัสดุจากท้องถิ่นอื่น นอกจากนี้การใช้วัสดุสิ่งก่อสร้างที่มีอยู่หรือสามารถผลิตได้ในพื้นที่นั้นจะช่วยทำให้ค่าใช้จ่ายในการขนส่งวัสดุลดลง อย่างไรก็ตามหากชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวกำลังเผชิญปัญหาความขาดแคลนวัสดุท้องถิ่นหรือการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้างจะมีผลเสียต่อสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหรือสร้างสิ่งก่อสร้างในชุมชนก็ไม่ควรจะนำวัสดุท้องถิ่นดังกล่าวมาใช้แต่ใช้วัสดุทดแทนที่มีความคล้ายคลึงกับวัสดุท้องถิ่นภูมิทัศน์ของพื้นที่หมายถึงลักษณะของพื้นที่ที่ปรากฏ ณ ช่วงเวลาใด

^{๔๕} Inskeep, Edward, *Tourism Planning: An Integrated and Sustainable Development Approach*, (Wiley; 1 edition, March 1, 1991), p. 135.

ช่วงเวลาหนึ่งและสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการทางนิเวศวัฒนธรรมและเทคโนโลยีของพื้นที่นั้น การเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของพื้นที่โดยขาดการวางแผนและการจัดการที่ดีจะทำให้ลักษณะของพื้นที่ขาดความเป็นดั้งเดิมและอาจเปลี่ยนระบบนิเวศของพื้นที่ได้

ดังนั้นการจัดการภูมิทัศน์ที่ดีต้องอยู่บนหลักการของการสร้างความสมดุลระหว่างความดึงดูดใจการรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติแบบยั่งยืนการใช้ภูมิทัศน์เดิมให้มากที่สุดรวมทั้งความกลมกลืนกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของพื้นที่ การจัดการภูมิทัศน์ไม่ได้หมายถึงเพียงแค่การออกแบบภูมิทัศน์ให้สวยงามและมีประโยชน์ในการใช้งาน แต่ยังรวมถึงการจัดระเบียบและการซ่อมบำรุงภูมิทัศน์ของพื้นที่อีกด้วยการควบคุมให้สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นไปตามมาตรฐานของสิ่งก่อสร้างจะช่วยรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติวัฒนธรรมและความปลอดภัยของชุมชนซึ่งจะทำให้ชุมชนมีความน่าอยู่ นอกจากนี้การที่ชุมชนมีสิ่งแวดล้อมที่สะอาดสวยงามเป็นระเบียบและมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมจะยิ่งทำให้ชุมชนมีความน่าดึงดูดใจและเสริมประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น^{๔๖}

การส่งเสริมทักษะคนท้องถิ่น

จุดเริ่มต้นที่สำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคือการมีส่วนร่วมของคนท้องถิ่นในทุกด้านและทุกกระบวนการของการพัฒนาอย่างไรก็ตามหากคนท้องถิ่นขาดข้อมูลประสบการณ์และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหรือการจัดการชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนจะทำให้คนท้องถิ่นไม่สามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดปัญหา วางแผน ดำเนินงาน และประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการพัฒนาคนท้องถิ่นโดยการอบรมให้ความรู้และประสบการณ์จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมให้คนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในทุกด้านมากยิ่งขึ้นซึ่งจะส่งผลให้คนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของตน เกิดความภาคภูมิใจและใช้มรดกทางวัฒนธรรมในทิศทางที่ยั่งยืน แม้ว่าข้อมูลและความรู้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมครอบคลุมหลากหลายเรื่องแต่การอบรมคนท้องถิ่นนั้นควรครอบคลุมเนื้อหาความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้จริงและทันต่อสถานการณ์ซึ่งประกอบด้วย “พลวัตของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” (Cultural Tourism Dynamics) “กระบวนการวางแผนและเครื่องมือการพัฒนา”

“การจัดการการเงินและการตลาดสำหรับธุรกิจขนาดเล็ก” และ “การสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” (Cultural Tourism Interpretation)

พลวัตของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหมายถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบและหลักการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มเข้าใจพลวัตของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมก็จะเข้าใจว่าแต่ละฝ่ายมีความสัมพันธ์และต่อกันอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจสาเหตุของปัญหาและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจรวมทั้งหาแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาได้ดีขึ้น

กระบวนการวางแผนและเครื่องมือการพัฒนาเป็นความรู้ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มและทุกระดับต้องเข้าใจเพราะจะทำให้ทุกกลุ่มมีความอดทนมากขึ้นที่จะรอให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

^{๔๖} Motloch, John L, *Introduction to Landscape Design*. 2nd ed. (New York: John Wiley & Sons, 2001), p. 177.

พัฒนาไปอย่างช้า ๆ แต่เป็นตามขั้นตอน นอกจากนี้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มสามารถบูรณาการความรู้ด้านการวางแผนและเครื่องมือพัฒนากับความรู้หรือความชำนาญของท้องถิ่นเพื่อตัดสินใจวางแผนและกำหนดเครื่องมือการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การจัดการการเงินและการตลาดสำหรับธุรกิจขนาดเล็กเป็นความรู้อีกหมวดหนึ่งที่สำคัญ เพราะจะส่งเสริมให้คนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนธุรกิจหรือเป็นเจ้าของธุรกิจได้เองโดยที่ไม่ต้องอาศัยความรู้และบุคลากรจากเมืองหรือต่างประเทศ คนท้องถิ่นจะได้รับผลประโยชน์โดยตรงและการรื้อไหลทางเศรษฐกิจก็จะลดลงซึ่งจะมีผลทำให้คนท้องถิ่นห่วงหาพันภัยการของตนและจะร่วมมือกันมากยิ่งขึ้น เพื่ออนุรักษ์หรือพัฒนาทรัพยากรในชุมชนให้มีความยั่งยืนสำหรับคนรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นต่อไป การสื่อความหมายทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหมายถึงการถ่ายทอดความคิดหรือความรู้สึกของคนท้องถิ่น รวมทั้งความสำคัญความหมายและคุณค่าของประวัติศาสตร์ความเชื่อและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้นักท่องเที่ยวเข้าใจการอบรมให้คนท้องถิ่นสามารถสื่อความหมายเชิงวัฒนธรรมได้อย่างมีคุณภาพนอกจากจะส่งเสริมให้คนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมของตนแล้วยังช่วยลดอคติด้านวัฒนธรรมอีกทั้งเพิ่มคุณค่าประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวอีกด้วย

การตลาดการท่องเที่ยว

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจำเป็นต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการตลาดกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับความต้องการความสนใจและประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่น ความพร้อมของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและความต้องการของนักท่องเที่ยวการตลาดจึงไม่ได้ทำขึ้นเพียงเพื่อดึงดูดใจหรือบรรลุความต้องการของนักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึงปัจจัยทั้งหมดที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแม้ว่าการตลาดแหล่งท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนส่วนประสมการตลาด ๕ ด้านคือผลิตภัณฑ์ (Product) การตั้งราคา (Pricing) การจัดจำหน่าย (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) และความร่วมมือ (Partnership) อย่างไรก็ตามกลยุทธ์หรือกิจกรรมการตลาดสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่วางแผนหรือกำหนดขึ้นในแต่ละครั้งอาจไม่ครอบคลุมส่วนประสมทั้ง ๕ นี้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ

ที่กล่าวมาข้างต้นด้วยเหตุนี้กลยุทธ์การตลาดสำหรับชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจึงไม่หลากหลายแต่มีความชัดเจนในการสร้างความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยวซึ่งสรุปได้ดังนี้กลยุทธ์การตลาดภายใต้ “ผลิตภัณฑ์” ส่วนใหญ่มุ่งเน้นด้านการจัดการสัมพันธภาพและประสบการณ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนท้องถิ่นซึ่งประกอบด้วย

การอบรมคนท้องถิ่นให้มีทัศนคติที่ดีตระหนักถึงคุณค่าและนำเสนออัตลักษณ์ของชุมชนรวมทั้งสามารถจัดการบริการได้อย่างมีคุณภาพ

การพัฒนาสื่อความหมายทางวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่นสื่อสิ่งพิมพ์สื่ออิเล็กทรอนิกส์กิจกรรมการสาธิต ฯลฯ

การจัดการภูมิทัศน์ทั้งภายในและรอบ ๆ พื้นที่เพื่อเพิ่มคุณภาพประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยว

การผสมผสานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ ที่สามารถพัฒนาขึ้นได้ในชุมชนเช่นการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา (Education Tourism) การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อทำอาหาร (Culinary Tourism) ฯลฯ

การพัฒนาของที่ระลึกที่สอดคล้องและสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นซึ่งนอกจากเพิ่มคุณภาพประสบการณ์ให้แก่นักท่องเที่ยวแล้วยังเพิ่มรายได้ให้แก่คนท้องถิ่นด้วย

กลยุทธ์การตลาดภายใต้ “การตั้งราคา” สำหรับชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนั้นคือการตั้งราคาให้สูงในช่วงเวลาและฤดูกาลของการท่องเที่ยวเช่นวันหยุดสุดสัปดาห์ช่วงเวลาของการพักผ่อนประจำปีในทางตรงกันข้ามตั้งราคาต่ำในช่วงนอกฤดูกาลกลยุทธ์การตั้งราคาจะช่วยควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับนอกจากนี้ยังช่วยทำให้ชุมชนสามารถมีรายได้ตลอดปี

กลยุทธ์การตลาดภายใต้ “การจัดจำหน่าย” เป็นสิ่งที่ช่วยเสริมความเข้มแข็งด้านการตลาดให้กับชุมชนทั้งนี้เพราะชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยส่วนใหญ่ไม่มีความชำนาญในการขายดังนั้นจำเป็นต้องมีตัวกลางที่มีความชำนาญช่วยนำเสนอและขายผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้กับนักท่องเที่ยวโดยตรงดังนั้นชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงจำเป็นต้องมีเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาคเอกชนได้แก่ โรงแรม บริษัทจัดนำเที่ยว บริษัทเดินทางขนส่ง บริษัทจัดการประชุมและนิทรรศการ เพื่อมีช่องทางจัดจำหน่ายที่หลากหลายและเพิ่มโอกาสในการขายให้มากยิ่งขึ้น

กลยุทธ์การตลาดภายใต้ “การส่งเสริมการตลาด” สำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมุ่งเน้นการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ (Integrated Marketing Communication-IMC) ซึ่งหมายถึงกระบวนการสื่อสารเพื่อจูงใจนักท่องเที่ยวในระยะยาวและต่อเนื่อง ทำให้นักท่องเที่ยวมีความรู้ความคุ้นเคยและความเข้าใจต่อทั้งคนและวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งจะมีอิทธิพลให้พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวไม่ขัดแย้งกับสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจำเป็นต้องใช้เครื่องมือที่หลากหลายได้แก่เว็บไซต์หนังสือแนะนำการเดินทางท่องเที่ยวโบรชัวร์ของแหล่งท่องเที่ยวชุดข้อมูลและไอสตัทส์สำหรับสื่อมวลชน (Press Kit) การจัดนำเที่ยวให้กับตัวกลางและสื่อมวลชน (Familiarization Trip: FAM Trip) และการจัดนิทรรศการทางวัฒนธรรม

กลยุทธ์การตลาดภายใต้ “ความร่วมมือ” เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของการตลาดท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพราะหากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มในชุมชนมีความขัดแย้งกันในวัตถุประสงค์ทางการตลาดเช่น หากฝ่ายหนึ่งต้องการดึงดูดนักท่องเที่ยวจำนวนมากเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน ในขณะที่อีกฝ่ายต้องการใช้การตลาดภายใต้หลักการของการอนุรักษ์ก็จะทำให้แนวทางและกลยุทธ์การตลาดที่จัดขึ้นมา โดยแต่ละฝ่ายขัดแย้งกันเองซึ่งจะกลายเป็นเชิงลูกโซ่ต่อการจัดการด้านคุณภาพการตลาดและภาพลักษณ์ของชุมชน ดังนั้นการตลาดท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงจำเป็นต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายและครอบคลุมการดำเนินงานด้านการตลาดในทุกระดับได้แก่การตัดสินใจกำหนด

อัตลักษณ์ของชุมชนและนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายการกำหนดและวางแผนกลยุทธ์การตลาดรวมทั้งการดำเนินงานและประเมินผลกลยุทธ์การตลาดร่วมกัน^{๔๗}

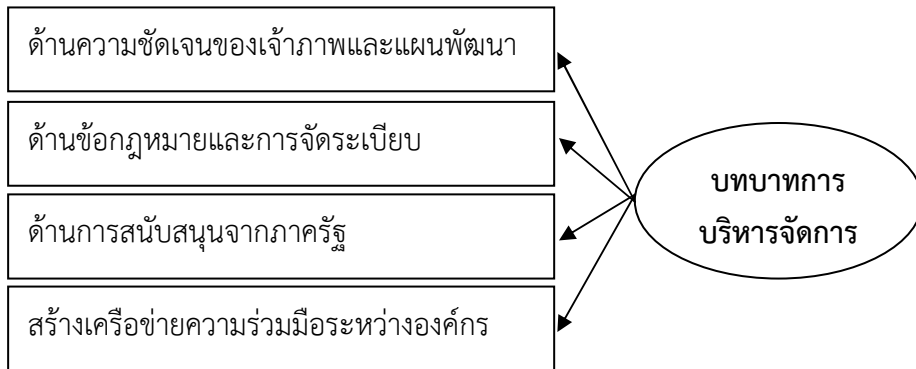
จากการศึกษาและการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นได้มีนักวิชาการที่เสนอแนวคิดไว้พอสังเขปดังนี้

ตารางที่ ๒.๒ แสดงความถี่ของปัจจัยด้านบทบาทการบริหารจัดการ

นักวิชาการ	ปัจจัยด้านบทบาทการบริหารจัดการ					
	ความชัดเจนของ เจ้าภาพและแผนพัฒนา	ข้อมูลทฤษฎีและการจัด ระเบียบ	การสนับสนุนจาก ภาครัฐ	การจัดการ	การกำหนดมาตรฐาน แหล่งท่องเที่ยว	สร้างเครือข่ายความ ร่วมมือระหว่างองค์กร
สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (๒๕๕๔)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (๒๕๖๑)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Motloch. (2001)	✓	✓	✓			✓
ความถี่	๓	๓	๓	๓	๒	๓

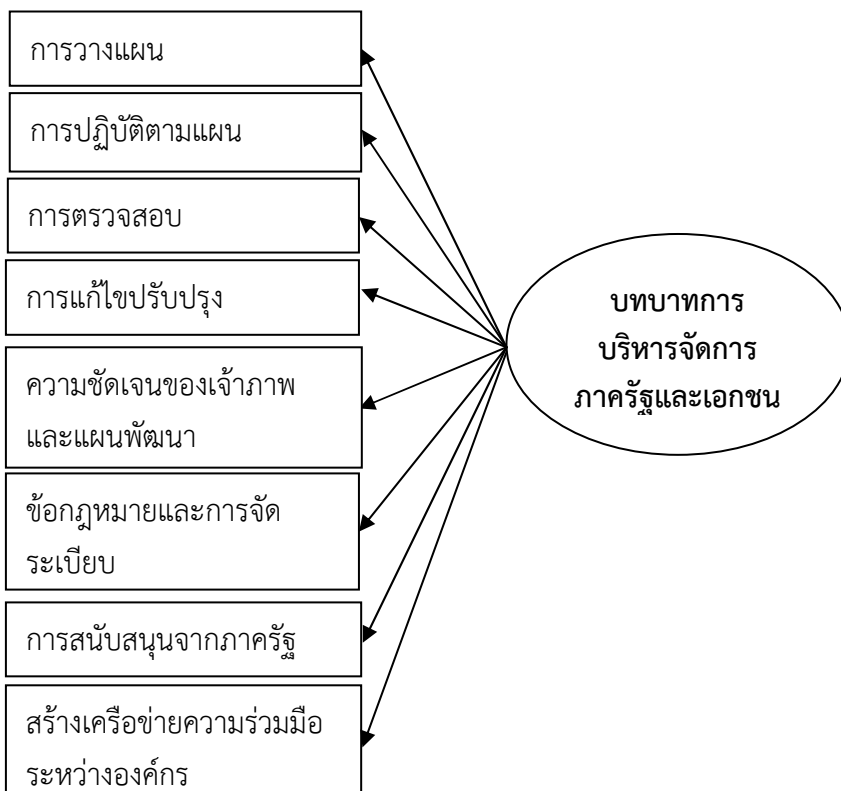
กล่าวโดยสรุปจากการทบทวนวรรณกรรมการท่องเที่ยวจะพัฒนาได้อย่างยั่งยืนและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อทั้งคนท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าของมรดกทางวัฒนธรรมและนักท่องเที่ยวได้นั้นจำเป็นต้องเริ่มต้นจาก “การมีส่วนร่วม” ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มทั้งผู้ที่อยู่ในชุมชนและผู้ที่ได้รับจากการใช้มรดกทางวัฒนธรรมเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนท้องถิ่นที่เป็นผู้อยู่อาศัยในชุมชนจำเป็นต้องมีบทบาทสูงสุดในการตัดสินใจว่าจะให้มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนนั้นพัฒนาไปในทิศทางใดโดยผ่านกระบวนการของการวางแผนที่เป็นระบบและกลยุทธ์การพัฒนาอื่น ๆ ได้แก่ ความชัดเจนของเจ้าภาพและแผนพัฒนา ข้อมูลทฤษฎีและการจัดระเบียบ การได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล ตลอดจนการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการประเมินเพื่อการปรับปรุงแก้ไข จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับบทบาทการบริหารจัดการทำให้ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาจากตัวแปรทั้งตามที่ได้ตั้งกล่าวโดยการพัฒนาเป็นโมเดลย่อยได้ดังนี้

^{๔๗}Derrett, Ros, “The Tourism Culture of Cultural Tourism: Planning through Community Consultation.” In Mike Robinson, Nigel Evans and Paul Callaghan, eds. *Tourism and Cultural Change: Tourism and Culture, towards the 21st Century*, Sunderland: The Center for Travel and Tourism and Business Education, 1996), pp. 61–74.

แผนภาพที่ ๒.๓ องค์ประกอบของบทบาทการบริหารจัดการ

จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งสองเรื่องผู้วิจัยเห็นว่าตัวแปรทั้งสองเป็นปัจจัยส่งเสริมเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยเป็นบทบาทของภาครัฐและของภาคเอกชนในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการผลักดันความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศ จึงได้รวบทั้งสองตัวแปรเป็นตัวแปรเดียวคือ บทบาทการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชนดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๔ องค์ประกอบของบทบาทการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชน

๒.๓ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

๒.๓.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วม

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี ให้ความหมายว่าเป็นกิจกรรมในการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาการตัดสินใจการร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันเป็นผลกระทบมาถึงตน^{๔๘}

ส่วนความหมายด้านการดำเนินงานโครงการการมีส่วนร่วมหมายถึงการทำงานร่วมกันกับกลุ่มเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจโดยกระทำการงานดังกล่าวในห้วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่ทรงประสิทธิภาพ^{๔๙} โดยให้ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความคิดความรู้ความสามารถแรงงานสนับสนุนหรือจัดการทรัพยากรเช่น เงินทุน วัสดุในกิจกรรมการพัฒนา^{๕๐}

ส่วนความหมายในด้านการจัดการหมายถึง การที่กลุ่มของประชาชนก่อให้เกิดการรวมตัวที่สามารถจะกระทำการตัดสินใจใช้ทรัพยากรและมีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่กระทำโดยกลุ่ม^{๕๑}

ในประเด็นการตัดสินใจหมายถึง เป็นการเข้าร่วมอย่างแข็งขันของประชาชนในการดำเนินการตัดสินใจในทุกระดับและทุกรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมืองและโดยเฉพาะในบริบทของกระบวนการวางแผนที่มีการกำหนดรูปแบบ^{๕๒}

จากศึกษาคำจำกัดความและแนวคิดข้างต้นสามารถสรุปความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนในความหมายกว้าง หมายถึง การทำงานร่วมกันกับกลุ่มเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมกระทำการตัดสินใจใช้ทรัพยากร และมีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่กระทำโดยกลุ่ม ให้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาการตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง การมีส่วนร่วมจึงเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย สำหรับการศึกษาคำนี้ขอนิยามคำว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานเทศบาล” หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามา มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมโครงการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในการร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน รวมทั้งร่วมรับผลประโยชน์หรือผลกระทบจากการพัฒนา

^{๔๘} ยูวัฒน์ วุฒิเมธี, *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท*, (กรุงเทพมหานคร: ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๓๖), หน้า ๑๔๕.

^{๔๙} นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, *กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงาน*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬา, ๒๕๓๗), หน้า ๑๖๕.

^{๕๐} ปรีชญา เวสารัชช์, *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท*, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยคดีศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘), หน้า ๑๗๗.

^{๕๑} Hoy, W. K. & Miskel, C. G, *Educational administration*, (2nd ed), (New York: Intrator Jessica, 2002), p. 145.

^{๕๒} Franklyn, *Popular Participation in Planning for Basic Needs*, (Great Britain: Black more Press. 1985), pp. 23-28.

๒.๓.๒ แนวคิดลักษณะการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถจำแนกตามลักษณะงานหรือกิจกรรมที่ดำเนินการได้หลายลักษณะทั้งในด้านบริหารจัดการ ด้านทางการเมือง การพัฒนาชุมชน รวมถึงด้านบริบทของการมีส่วนร่วม ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดและทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้หลากหลายประการได้แก่ ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการชุมชนสามารถแบ่งเป็นลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ ๕ ประการคือ

- ๑) เป็นสมาชิก (Membership): คณะกรรมการชุมชนสมาชิกองค์กรชุมชน
  - ๒) เป็นผู้เข้าร่วมประชุม (Attendance at Meeting): การปฏิบัติของโครงการฯ
  - ๓) เป็นผู้จ่ายเงิน (Financial Contribution): ผู้สนับสนุนทางการเงินและอุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน
  - ๔) เป็นกรรมการ (Membership on Committees): ผู้เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการฯ
  - ๕) เป็นประธานหรือผู้นำ (Position of Leadership) ในกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ
- ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมือง

การมีส่วนร่วมเป็น๓ประเภทคือ

๑) การมีส่วนร่วมในระดับแนวนอน (Horizontal forms of participation) เป็นการมีส่วนร่วมแบบดั้งเดิมที่กำหนดโดยการเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือพฤติกรรมทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียง กิจกรรมกลุ่มผลประโยชน์ การแนะนำชักชวน การมีส่วนร่วมแบบนี้ประชาชนจะเข้ามามีส่วนในความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจต่าง ๆ

๒) การมีส่วนร่วมในแนวตั้ง (Vertical forms of participation) เกิดในช่วงต่อจากแบบที่ ๑ การมีส่วนร่วมในแนวตั้งเป็นการที่ประชาชนมีความสัมพันธ์ในเรื่องต่าง ๆ กับผู้นำหรือเจ้าหน้าที่เพื่อได้รับผลประโยชน์จากกันและกัน

๓) การมีส่วนร่วมในการบริหาร (Participation in administrative process) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นทั้งแนวนอนและแนวตั้ง อาจเป็นการแบบของกิจกรรมที่กลุ่มผลประโยชน์กำหนดการตัดสินใจในการบริหารหรือแลกเปลี่ยนแต่มีการเข้าไปร่วมมากกว่า ๒ แบบข้างต้นเช่น การตัดสินใจยอมรับเทคโนโลยี การวางแผนทำกิจกรรมมุ่งหลังคาบ้านร่วมกัน การวางแผนการตลาด การเข้าร่วมรับการฝึกอบรม^{๕๓}

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนมีดังนี้

- ๑) ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนรวมทั้งความต้องการของชุมชน
- ๒) ร่วมคิดหาสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน

^{๕๓} Reeder, W.W, *Some Aspects of the Informal Social Participation of Farm Family*, (New York: Cornell University Press, 1963), p. 155.

๓) ร่วมวางนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ไขปัญหา ตลอดจนสนองความต้องการของชุมชน^{๕๔}

๔) ร่วมการตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

๕) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๖) ร่วมการลงทุนในกิจกรรมหรือโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง

๗) ร่วมปฏิบัติตามนโยบายและแผนงานโครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย

๘) ร่วมควบคุมติดตามประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้โดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ ดังนี้^{๕๕}

๑) ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชนตลอดจนเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในสนาม (Organizer)

๒) ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หาสาเหตุแห่งปัญหาและแนวทางต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ปัญหา

๓) ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหาและวางแผนเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันกับผู้ปฏิบัติงานสนาม

๔) ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนเพื่อแก้ปัญหา

๕) ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในสนาม

ในขณะเดียวกันได้กล่าวถึงลักษณะหรือมิติของการมีส่วนร่วมไว้ ๔ รูปแบบคือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโครงการการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จากแนวคิดดังกล่าวสามารถแบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้เป็นแนวทางไปสู่การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมแล้วเมื่อมองในมิติของการมีส่วนร่วม^{๕๖} ได้เสนอแนวคิดเบื้องต้นในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมว่ามี ๓ มิติ (Dimensions) โดยมีมิติการมีส่วนร่วมจะประกอบด้วยประเด็นคำถามดังนี้^{๕๗}

๑) มีส่วนร่วมอะไรบ้าง (What) แบ่งเป็น

๑.๑) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)

๑.๒) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation)

๑.๓) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits)

^{๕๔} ไพรรัตน์ เดชเชรินทร์, การพัฒนาชนบทแบบผสมผสานสำหรับประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๔), หน้า ๑๓๓.

^{๕๕} อคิน รพีพัฒน์, การมีส่วนร่วมของชุมชนในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๑๐๔-๑๑๑.

^{๕๖} ชินรัตน์ สมสืบ, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท, (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๙), หน้า ๑๓๒.

^{๕๗} Cohen, John M. and Uphoff, Norman T, Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation.' In Rural Development Monograph. 2 The Rural Development Committee Center for International Studies, (New York: Cornell University, 1977), p. 179.

๑.๔) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

๒) มีส่วนร่วมกับใครบ้าง (Whose) ได้แก่การมีส่วนร่วมกับชาวบ้านผู้นำชุมชนเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเจ้าหน้าที่ต่างชาติ (จากองค์กรที่ให้ทุนเป็นต้น) ทั้งนี้ให้พิจารณาคุณลักษณะทางประชากรสังคมและเศรษฐกิจของผู้เข้ามีส่วนร่วมในเรื่องอายุเพศสถานภาพครอบครัวระดับการศึกษาาระดับชั้นทางสังคมอาชีพระดับรายได้ระยะเวลาที่อยู่อาศัยการถือครองที่ดิน

๓) มีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง (How) โดยพิจารณาจาก

๓.๑) การมีส่วนร่วมเกิดจากเบื้องบนหรือเบื้องล่าง

๓.๒) ถูกบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรมหรือแรงจูงใจ

๓.๓) โครงสร้างชุมชน

๓.๔) ช่องทางการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้น

- การมีส่วนร่วมโดยผ่านปัจเจกชนหรือผ่านกลุ่ม

- การมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อม (ผ่านตัวแทน)

- การมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ

๓.๕) ระยะเวลา (Duration) ความต่อเนื่องของกิจกรรม

๓.๖) ขอบข่าย (Scope) ความครอบคลุมของกิจกรรม

๓.๗) ผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วม

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนามีลักษณะแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ดำเนินการโดยลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ปรากฏเช่น การร่วมคิด ร่วมศึกษา วางแผนดำเนินการ ตัดสินใจ ควบคุมติดตามประเมินผล ร่วมลงทุน และร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งสามารถดำเนินการโดยผ่านช่องทางทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยทางตรงได้แก่ การเป็นสมาชิก กรรมการ ประธานหรือผู้นำ ผู้เข้าร่วมประชุมผู้ออกเงินเป็นต้นส่วนทางอ้อมได้แก่การเลือกตั้งผู้แทนโดยสามารถแบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น ๓ ประเภทคือ

๑) การมีส่วนร่วมในระดับแนวนอน (Horizontal Forms of Participation)

๒) การมีส่วนร่วมในระดับแนวตั้ง (Vertical Forms of Participation)

๓) การมีส่วนร่วมในการบริหาร (Participation in Administrative Process) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นทั้งแนวนอนและแนวตั้ง

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกับเทศบาลในการศึกษานี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานเทศบาลในกิจกรรมทางการบริหาร ๕ กิจกรรมหลักโดยลักษณะการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าว ตั้งแต่การเริ่มดำเนินงานจนกระทั่งสิ้นสุดกระบวนการโดยเริ่มจากการร่วมลำดับปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุ ร่วมพิจารณาแนวทางแก้ปัญหา ร่วมดำเนินการตามแผน และร่วมติดตามผลการปฏิบัติงาน

๒.๓.๓ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามมิติระดับการมีส่วนร่วมใน๓รูปแบบดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่เท่าเทียมกันกล่าวคือฝ่ายหนึ่งรู้สึกด้อยอำนาจกว่ามีทรัพยากรหรือความรู้ด้อยกว่าอีกฝ่ายหนึ่งเป็นต้น

๒) การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (Partial Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากการกำหนดนโยบายของรัฐโดยไม่รู้ความต้องการของประชาชน ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงเป็นเพียงประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมบางส่วนบางเรื่องเท่านั้น

๓) การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Fully Participation) เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาด้วยความเท่าเทียมกันทุกฝ่าย จัดเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแท้จริงของประชาชนตามแนวความคิดและหลักการพัฒนาชุมชน เมื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้จะสนับสนุนและส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ^{๕๘}

รูปแบบการมีส่วนร่วมได้จำแนกตามลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง (Spontaneous) ซึ่งโดยการอาสาสมัครหรือการรวมตัวกันเองเพื่อแก้ไขปัญหาของตนเองโดยเป็นการกระทำไม่ได้รับการช่วยเหลือจากภายนอกซึ่งเป็นรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย

๒) การมีส่วนร่วมแบบชักนำ (Induced) ซึ่งเป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการความเห็นชอบหรือสนับสนุนโดยรัฐบาลซึ่งเป็นรูปแบบทั่วไปของประเทศกำลังพัฒนา

๓) การมีส่วนร่วมแบบบังคับ (Coercive) เป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการความเห็นชอบหรือสนับสนุนโดยรัฐบาลภายใต้การจัดการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือโดยการบังคับโดยตรงรูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลทันทีแต่จะไม่ได้ผลในระยะยาวและมักจะมีผลเสียตรงที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในที่สุด^{๕๙} รูปแบบของการมีส่วนร่วมของนักการศึกษาอีกท่านหนึ่งสามารถกล่าวได้ว่า

๑) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์กรที่จัดตั้งโดยประชาชน (Inclusive Organization) การรวมกลุ่มเยาวชนต่าง ๆ

๒) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect Participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Representative Organization) กรรมการของกลุ่มหรือชุมชน

๓) การมีประชาชนมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ (Open Participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (Non-Representative Organization) เช่นสถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวนหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไรก็ได้ทุกเวลา^{๖๐}

๒.๓.๔ แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วม

โครงการพัฒนาใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการสาธารณะในกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำและสร้างโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมดำเนินงานทั้งกระบวนการถือเป็นหลักการสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้โครงการนั้นประสบผลสำเร็จได้ง่ายขึ้น ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วม

^{๕๘} เฉลียว บุรีภักดี และคณะ, ชุมชนวิชาการวิจัยชุมชน สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, (กรุงเทพมหานคร: เอสอาร์พรีนติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๑๖๕.

^{๕๙} United Nations, “Popular Participation as a Strategy for Promoting Community Level Action and National Development”, In Department of International Economic and Social Affairs, (New York: United Nations, 1981), p. 187.

^{๖๐} นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงาน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬา, ๒๕๓๗), หน้า ๑๔๓.

เป็นขั้นตอนที่แสดงวิธีการและแนวทางการดำเนินงานที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ทั้งนี้มีองค์กรหน่วยงานนักวิชาการได้เสนอแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมไว้ในประเด็นต่าง ๆ หลายทัศนะแต่ก็เป็นไปในทิศทางเดียวกันตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ ทั้งนี้องค์การอนามัยโลกได้เสนอกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมไว้ ๔ ขั้นตอนดังนี้^{๖๑}

๑) การวางแผนประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาจัดอันดับความสำคัญตั้งเป้าหมายกำหนดการให้ทรัพยากรกำหนดวิธีติดตามประเมินผลและประการที่สำคัญคือต้องตัดสินใจด้วยตนเอง

๒) การดำเนินกิจกรรมประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการและบริหารการใช้ทรัพยากรมีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงิน

๓) การใช้ประโยชน์ประชาชนต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและการควบคุมทางสังคม

๔) การได้รับประโยชน์ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่าเทียมกันซึ่งเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวสังคมหรือในรูปวัตถุก็ได้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนามีกระบวนการขั้นตอนดังนี้ สอดคล้องกันคือ^{๖๒}

๑) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

๒) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ

๓) การมีส่วนร่วมในการลงทุนร่วมกันตัดสินใจและปฏิบัติงาน

๔) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

นอกจากนี้ในแง่การพัฒนาท้องถิ่นนักการศึกษากล่าวว่าประชาชนอาจเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นได้ ๕ ลักษณะคือ^{๖๓}

๑) การค้นหาปัญหาสาเหตุของปัญหาตลอดแนวทางแก้ไข

๒) การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา

๓) การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนา

๔) การได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

๕) ประเมินผลกิจกรรมการพัฒนา

ตามที่นักวิชาการได้ให้แนวทางกระบวนการมีส่วนร่วมไว้ในประเด็นต่าง ๆ สรุปได้ว่ากระบวนการมีส่วนร่วมเริ่มต้นจาก การศึกษาข้อมูล สาเหตุของปัญหา การพิจารณาตัดสินใจเลือกแนวทาง การวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหาการดำเนินการหรือปฏิบัติงาน และสิ้นสุดที่การติดตามประเมินผล โดยการดำเนินการที่ให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในฐานะเจ้าของชุมชนหรือทรัพยากรได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาจัดสรรทรัพยากรและมีส่วนร่วมตามกระบวนการใน

^{๖๑}เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทในการบริหารงานพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๗), หน้า ๑๗๖.

^{๖๒}อคิน รพีพัฒน์, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคม และวัฒนธรรมไทย, (กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภากการพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๖๘.

^{๖๓}สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต, แนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเมืองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๔), หน้า ๑๒๓.

ทุกขั้นตอนหรือมากขึ้นตอนให้มากที่สุด มิใช่มีส่วนร่วมเพียงขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งก็จะช่วยลดความขัดแย้งและสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานพัฒนาไปในทางที่ดีประสบผลสำเร็จได้ และเกิดผลดีต่อชุมชนระดับของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาอาจแบ่งตามระดับปริมาณของการมีส่วนร่วมได้เป็น๓ระดับคือการมีส่วนร่วมแบบถูกกระทำการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วนและการมีส่วนร่วมที่แท้จริง

ระดับที่ ๑ การมีส่วนร่วมแบบถูกกระทำ (Passive Participation) หรือการมีส่วนร่วมเทียม (Pseudo Participation) เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่คนในชุมชนไม่มีอำนาจใด ๆ ในการตัดสินใจแต่กระทำตามการตัดสินใจของผู้อื่น (Manipulation) เช่น หน่วยงานภาครัฐฯ ผู้นำเป็นต้นกิจกรรมสำคัญในการมีส่วนร่วมระดับนี้คือการชี้แจง (Therapy) ให้เข้าใจ

ระดับที่ ๒ การมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน (Partial Participation) หรือการมีส่วนร่วมในพิธีกรรม (Tokenism Participation) เป็นระดับการมีส่วนร่วมในส่วนใดส่วนหนึ่งเท่านั้นกิจกรรมสำคัญในระดับนี้คือการให้ข้อมูลข่าวสารแก่คนในชุมชน (Infoming) การปรึกษาหารือกัน (Consultation) และการให้แสดงความคิดเห็น (Placation) แต่ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ^{๖๔}

ระดับที่ ๓ การมีส่วนร่วมที่แท้จริง (Genuine Participation) หรือการมีส่วนร่วมที่อำนาจเป็นของประชาชน (Citizen Power) เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่รับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้ความสำคัญต่อประชาชนในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนของการพัฒนาให้อำนาจในการตัดสินใจเป็นของประชาชนซึ่งอาจจะผ่านตัวแทน (Delegated Poser) หรือประชาชนโดยตรง (Citizen Control) อันเป็นการมีส่วนร่วมในระดับสูงสุดและมีความสำคัญอย่างมากต่อการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนและการดำเนินงานพัฒนาชุมชน

๑. การมีส่วนร่วมแบบถูกกระทำ ประกอบด้วย

- ๑.๑ ถูกจัดกระทำ
- ๑.๒ การชี้แจง
- ๑.๓ การให้ข้อมูลข่าวสาร

๒. การมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน

- ๒.๑ การปรึกษาหารือ
- ๒.๒ การให้แสดงความคิดเห็น
- ๒.๓ ไม่มีอำนาจตัดสินใจ

๓. การมีส่วนร่วมที่แท้จริง

- ๓.๑ การรับฟังความคิดเห็น
- ๓.๒ การเป็นหุ้นส่วน
- ๓.๓ การใช้อำนาจผ่านตัวแทน
- ๓.๔ การใช้อำนาจของประชาชนโดยตรง

แต่ยังมีนักการศึกษาอีกส่วนมองว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการนั้นมี ๕ ระดับคือ

^{๖๔} Franklyn, *Popular Participation in Planning for Basic Needs*, (Great Britain: Black more Press, 1985), pp. 23-28.

๑) ประชาชนเข้าร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการโดยเป็นผู้รับบริการและรับความรู้จากเจ้าหน้าที่

๒) ประชาชนเข้าร่วมดำเนินโครงการในลักษณะแรงงานการบริจาคลังของอำนาจการตัดสินใจเป็นของเจ้าหน้าที่

๓) ประชาชนเข้าร่วมโครงการและร่วมตัดสินใจกิจกรรมนั้นดำเนินอย่างไรแต่วัตถุประสงค์และการวางแผนเจ้าหน้าที่เป็นผู้ตัดสินใจ

๔) ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมและเพิ่มบทบาทร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการควบคุมและประเมินโครงการว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่

๕) ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดและวางแผนโครงการโดยประชาชนหรือตัวแทนเป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทั้งหมด^{๖๕}

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมทั้ง ๕ ระดับดังกล่าวจะเห็นว่าการมีส่วนร่วมจากระดับ ๑-๔ เป็นการมีส่วนร่วมในระดับที่ผิวเผินเท่านั้นปลายทางของการบริการยังเป็นการประเมินโดยเจ้าหน้าที่เหมือนเดิมส่วนการมีส่วนร่วมในระดับที่ ๕ ถือว่าเป็นระดับอุดมคติที่ประชาชนได้มีส่วนในการตัดสินใจ

๒.๓.๕ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการดำเนินงานพัฒนาหรือกิจกรรมโครงการใด ๆ ก็ตามสิ่งสำคัญต่อการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนมีหลายประการทั้งด้านปัจจัยตัวบุคคลองค์กรและชุมชน ทั้งนี้ภาครัฐจำเป็นต้องคำนึงถึงการส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือประชาชนเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือในกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ ของชุมชนเพื่อให้ดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์และเกิดการพัฒนาดีเกิดผลดีต่อชุมชนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมเกิดจากความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศตำแหน่งอำนาจบับังคับที่เกิดจากคนที่มิอำนาจเหนือกว่าทำให้เกิดการบับังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ^{๖๖} ปัจจัยที่ผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นได้กล่าวถึงดังนี้^{๖๗}

๑) ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพเศรษฐกิจสังคมการเมืองการปกครองและความปลอดภัย

๒) ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่นโดยเฉพาะผู้นำ

๓) ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทนเช่นค่าตอบแทนแรงงานเงินปันผลจากสหกรณ์ออมทรัพย์

๔) ปัจจัยภายในตัวบุคคลได้แก่ความคาดหวังในประโยชน์ส่วนรวมความรู้สึกเกรงใจไม่กล้าปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนหรือความรู้สึกว่าเป็นพันธะที่ต้องเข้าร่วมเพื่อให้เกิดความสามัคคี

^{๖๕} Rifkin, S.B, Muller, F. & Bichman, W, Primary health care: on measurer participation, (SocSci Med 26, 1995), p. 156.

^{๖๖} นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงาน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬา, ๒๕๓๗), หน้า ๑๕๔.

^{๖๗} ปรัชญา เวสารัชช์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยคดีศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๘), หน้า ๑๓๒.

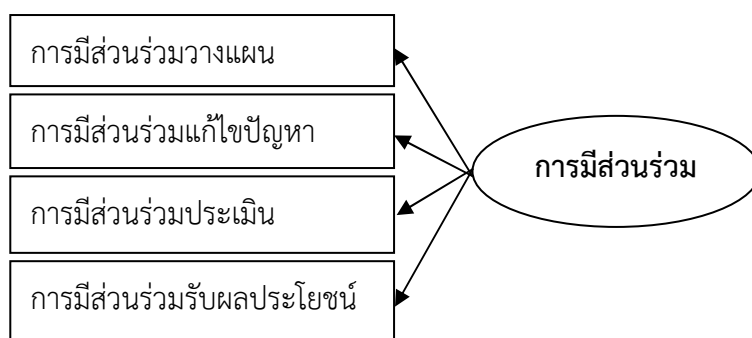
ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนได้แก่ความเกรงใจผู้ที่มีสถานภาพที่สูงกว่า ความต้องการเป็นกลุ่มเป็นพวกความเชื่อในตัวผู้นำความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐการคำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทนการยอมรับแบบอย่างความไม่พอใจต่อสภาพแวดล้อมการยอมรับในอำนาจรัฐ และฐานะทางเศรษฐกิจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนามี ๕ ประการ ได้แก่ปัจจัยด้านสังคมเศรษฐกิจการเมืองวัฒนธรรมและด้านจิตวิทยาทางสังคมปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของคนในชุมชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นไว้ด้วยกัน ๓ ประการได้แก่

๑) ด้านความผูกพันเป็นเครือญาติและความผูกพันในชุมชน

๒) ด้านการมีภาวะทางเศรษฐกิจและ

๓) ด้านการสนับสนุนจากองค์กรภายในหมู่บ้านในประเด็นเดียวกันจากการศึกษาของ Creighton^{๖๘}

จากผลการทบทวนวรรณกรรมเอกสารและแนวคิดของนักการศึกษาพบว่า การที่คนเราจะพิจารณาว่าตนได้รับผลกระทบและเลือกที่จะมีส่วนร่วมในโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ ๖ ประการคือ ความใกล้ชิดปัญหา ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ การเข้าถึงประโยชน์ใช้สอยหรือบริการ ประเด็นทางด้านสังคม/สิ่งแวดล้อม ค่านิยมและอำนาจ ดังนั้นในการบริหารจัดการเมื่อต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมต้องนึกถึงปัจจัยเหล่านี้เพื่อพิจารณาเป็นสิ่งจูงใจต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคกลางโดยมุ่งประเด็นไปศึกษาในปัจจัยต่าง ๆ ดังที่ได้รับการมอบหมายตามกฎหมายนอกจากนี้ประชาชนโดยทั่วไปจะเข้ามามีส่วนร่วมปัจจัยที่เป็นส่วนสำคัญคือการให้ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชนทั่วไปถึงผลที่จะติดตามมาของการมีส่วนร่วมหรือการไม่ทำตามกิจกรรมที่น่าเสนอและต้องแสดงให้เห็นชัดเจนเพื่อให้ประชาชนเห็นช่องทางการเข้ามีส่วนร่วมได้ถ้าเขาต้องการที่จะมีส่วนร่วมจึงได้มาซึ่งตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๕ องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

^{๖๘} Creighton, JamesL., *The Public Participation Handbook: Making Better Decisions through Citizen Involvement*, (San Francisco: Jossey Bass, 2005), p. 135.

๒.๔ แนวคิดการบริหารด้วยหลักอภิธานิยธรรม

หลักอภิธานิยธรรม คือ ธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญ ถ้ายาวเดียว สำหรับหมู่ชนหรือผู้บริหารบ้านเมือง ครั้งหนึ่งวัสสการพราหมณ์อำมาตย์ผู้ใหญ่ในมครรัฐเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าเพื่อต้องการที่จะทราบเหตุแห่งเสื่อมเพราะพระเจ้าอชาตศัตรูต้องการจะปราบแคว้นวัชชี แต่ยกกองทัพไปรบเมื่อใดก็ต้องพ่ายแพ้กลับมาทุกทีที่ไม่สามารถเอาชนะกษัตริย์แห่งแคว้นวัชชีได้เลย จะมีวิธีการอย่างไรทำให้แคว้นวัชชีพินาสถึงความวอดวาย” พระพุทธเจ้าแทนที่จะตอบคำถามวัสสการพราหมณ์แต่ได้หันไปสนทนากับพระอานนทความว่า^{๖๙} “สมัยนั้น ท่านพระอานนท์ ยืนถวายเป็นงานพัดพระผู้มีพระภาคเจ้า อยู่ ณ เบื้องพระปฤษฎางค์ ลำดับนั้นพระผู้มีพระภาคเจ้ารับสั่งกะท่านพระอานนท์ตามลำดับว่า

- (๑) ดูกรอานนท์ เธอได้ยินมาอย่างไร พวกเจ้าวัชชีหมั่นประชุมกันเนื่อง ๆ หรือ
- (๒) พวกเจ้าวัชชีพร้อมเพรียงกันประชุมพร้อมเพรียงกันเลิกประชุม และพร้อมเพรียงกันทำกิจที่เจ้าวัชชีพึงกระทำหรือ
- (๓) พวกเจ้าวัชชีไม่ได้บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ ไม่ถอนสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้แล้ว สมทานประพฤติดูอยู่ในวัชชีธรรมของเก่าตามที่บัญญัติไว้แล้ว พวกเจ้าวัชชีจักไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ จักไม่ถอน สิ่งที่มีได้บัญญัติไว้แล้ว จักสมทานประพฤติดูอยู่ในวัชชีธรรมของเก่าตามที่บัญญัติไว้
- (๔) พวกเจ้าวัชชีสักการเคารพนับถือบูชา ท่านที่เป็นผู้ใหญ่ของพวกเจ้าวัชชี และเชื่อฟังถ้อยคำของท่านเหล่านั้นหรือ
- (๕) พวกเจ้าวัชชีไม่อุคคร่าชื่นใจสตรีหรือ กุมารีในสกุลให้อยู่ร่วมด้วยหรือ
- (๖) พวกเจ้าวัชชีสักการะเคารพ นับถือ บูชาเจดีย์ของพวกเจ้าวัชชีทั้งภายในภายนอก และไม่ปล่อยให้ธรรมิกพลี ที่เคยให้ที่เคยกระทำ แก่เจดีย์เหล่านั้นเสื่อมทรมานไปหรือ
- (๗) ดูกรอานนท์ เธอได้ยินมาอย่างไร พวกเจ้าวัชชีจัดแจงไว้ดีแล้วซึ่งความอารักขาป้องกันคุ้มครองอันเป็นธรรมในพระอรหันต์ทั้งหลาย ด้วยตั้งใจว่า โฉนหนอ พระอรหันต์ที่ยังมิได้มาพึงมาสู่แคว้นแคว้นและที่มาแล้ว พึงอยู่เป็น ผาสุกในแคว้นแคว้น ดังนี้หรือ”

พระอานนท์ทูลตอบไปตามลำดับว่า “ข้าพระองค์ได้ยินมาอย่างนั้น พระเจ้าข้า” พระพุทธเจ้าจึงสรุปเป็นข้อ ๆ ว่า “หากพวกเจ้าวัชชีปฏิบัติตามนี้หลักนี้ พึงหวังได้ซึ่งความเจริญอย่างเดียวไม่มีเสื่อมเพียงนั้น จากนั้นพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงรับสั่งกะวัสสการพราหมณ์อำมาตย์ผู้ใหญ่ในมครรัฐว่า “ดูกรพราหมณ์ สมัยหนึ่ง เราอยู่ที่สารันทเขตเมืองเวสาลีนี้ ณ ที่นั้นเราได้แสดงอภิธานิยธรรมทั้งเจ็ดนี้ แก่พวกเจ้าวัชชี ก็อภิธานิยธรรมทั้งเจ็ดนี้ จักตั้งอยู่ในพวกเจ้าวัชชีและพวกเจ้าวัชชีจักสนใจในอภิธานิยธรรมทั้งเจ็ดนี้อยู่เพียงใดพราหมณ์พึงหวังได้ซึ่งความเจริญอย่างเดียว ไม่มีเสื่อมเพียงนั้น

หากว่าโดยสรุปในอภิธานิยธรรมได้แก่ (๑) หมั่นประชุมกันเนื่องนิิตย์ (๒) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ ข้อนี้แปลอีกอย่างหนึ่งว่า พร้อมเพรียงกันลุกขึ้นป้องกันบ้านเมือง พร้อมเพรียงกันทำกิจทั้งหลาย (๓) ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ (อัน

^{๖๙} ที.ม., ๑๐/๖๘/๗๙.

ขัดต่อหลักการเดิม) ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ (ตามหลักการเดิม) ถือปฏิบัติมันตามวัชชีธรรม (หลักการ) ตามที่วางไว้เดิม (๔) ท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ในชนชาววัชชี เคารพนับถือท่านเหล่านั้น เห็นถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันควรรับฟัง (๕) บรรดาภคบุตรภคมารีทั้งหลาย ให้อยู่ดีโดยมิถูกข่มเหง หรืออุศร่า ซินใจ (๖) เคารพสักการบูชาเจดีย์ (ปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ ตลอดถึงอนุสาวรีย์ต่าง ๆ) ของวัชชี (ประจำชาติ) ทั้งหลาย ทั้งภายในและภายนอก ไม่ปล่อยให้ธรรมิกพลีที่เคยให้เคยทำแก่เจดีย์เหล่านั้นเสื่อมทรามไป (๗) จัดให้ความอารักขา คุ่มครอง ป้องกัน อันชอบธรรม แก่พระอรหันต์ทั้งหลาย (ในที่นี้กินความกว้าง หมายถึง บรรพชิตผู้ดำรงธรรมเป็นหลักใจของประชาชนทั่วไป) ตั้งใจว่าขอพระอรหันต์ทั้งหลายที่ยังมีได้มา พึงมาสู่แวนแคว้น ที่มาแล้วพึงอยู่ในแวนแคว้นโดยผาสุกปรินิยธรรม เจ็ดประการนี้ พระพุทธเจ้าตรัสแสดงแก่เจ้าวัชชีทั้งหลายผู้ปกครองรัฐโดยระบอบสามัคคีธรรมซึ่งรัฐคู่อริยอมรับว่า เมื่อชาววัชชียังปฏิบัติตามหลักธรรมนี้ จะเอาชนะด้วยการรบไม่ได้ นอกจากจะใช้การเกลี้ยกล่อมหรือยุแยงให้แตกสามัคคี การประชุมเพื่อปรึกษาหารือในกิจการบางอย่าง แม้จะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีตามหลักอภิธานิยธรรมคือธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อมเป็นไปเพื่อความเจริญ ถวายเดี่ยว สำหรับหมู่ชนหรือผู้บริหารบ้านเมือง หากหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ ย่อมมีแต่ความเจริญ แต่มีข้อแม้ว่าในการประชุมนั้นต้องรับฟังความคิดเห็นของบุคคลที่มีความเห็นแตกต่างด้วย หากต่างฝ่ายต่างมุ่งประชุมเพื่อมุ่งหวังถึงผลประโยชน์ตนและหวังถึงการได้มาซึ่งอำนาจ การประชุมนั้นก็วนวายเพราะหาบทสรุปที่ถูกต้องเหมาะสมไม่ได้

หลักอภิธานิยธรรมสำหรับฝ่ายศาสนจักร หรือฝ่ายภิกษุสงฆ์ที่ตรัสสั่งสอนเหล่าภิกษุสงฆ์ ใน ๔ ข้อแรกนั้นเหมือนกับที่ตรัสแก่เจ้าลิฉฉวี มีแตกต่างกัน ๓ ข้อสุดท้าย ซึ่งอภิธานิยธรรมสำหรับพระภิกษุนั้นมี ๖ นัย

อภิธานิยธรรม ๗ สำหรับพระภิกษุ นัยที่ ๑ หมั่นประชุมกันเนื่อง ๆ ประชุมหรือเลิกประชุม และทำกิจของส่วนรวมอย่างพร้อมเพรียงกัน ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติ ไม่ถอนสิ่งที่ได้บัญญัติไว้แล้วยึดถือปฏิบัติตามหลักธรรมที่บัญญัติไว้ เคารพนับถือเชื่อฟังและให้เกียรติแก่ผู้เป็นประธาน ผู้บริหารหมู่คณะ และปฏิบัติตามหลักธรรมที่บัญญัติไว้ ไม่ลู่อานาจแก่ความอยากที่เกิดขึ้น คือไม่ลุแก่อันจะก่อให้เกิดภาพใหม่ ยินดีในความสงบ สันโดษ หมายถึง การยินดีในการอยู่ป่า ตั้งใจอยู่เสมอว่า พระภิกษุสามเณรผู้มีศีลที่ยังไม่มาสู่อาวาสขอให้มา ที่มาแล้วขอให้อยู่ผาสุก

อภิธานิยธรรม ๗ สำหรับพระภิกษุ นัยที่ ๒ ไม่เป็นผู้ชอบการงาน ไม่ยินดีแล้วในการงาน ไม่เป็นผู้ชอบการคุย ไม่ยินดีแล้วในการคุย ไม่เป็นผู้ชอบการนอนหลับ ไม่ยินดีแล้วในการนอนหลับ ไม่เป็นผู้ชอบการคลุกคลีด้วยหมู่คณะ ไม่ยินดีแล้วในการคลุกคลีด้วยหมู่คณะ ไม่เป็นผู้มีความปรารถนา ลามก ไม่ลู่อานาจแก่ความปรารถนาลามก เป็นผู้ไม่มีมิตรชั่ว สหายชั่ว หรือคบคนชั่ว ไม่ถึงความพอใจในระหว่าง เพราะการบรรลุคุณวิเศษเพียงขั้นต่ำ

อภิธานิยธรรม ๗ สำหรับพระภิกษุ นัยที่ ๓ เป็นผู้มีความศรัทธา เป็นผู้มีความประกอบด้วยหิริ เป็นผู้มีความอดิปะยะ เป็นผู้บริสุทธิ์ เป็นผู้ปรารถนาความเพียร เป็นผู้มีความตั้งมั่น เป็นผู้มีความปัญญา

อภิธานิยธรรม ๗ สำหรับพระภิกษุ นัยที่ ๔ เจริญสติสัมโพชฌงค์ เจริญธัมมวิจยสัมโพชฌงค์ เจริญวิริยสัมโพชฌงค์ เจริญปิติสัมโพชฌงค์ เจริญปัสสทธิสัมโพชฌงค์ เจริญสมาธิสัมโพชฌงค์ เจริญอุเบกขาสัมโพชฌงค์

อภิธานิยธรรม ๗ สำหรับพระภิกษุ นัยที่ ๕ เจริญอนิจจสัญญา เจริญอนัตตสัญญา เจริญอสุภสัญญา เจริญอาทีนวสัญญา เจริญปหานสัญญา เจริญวิราคสัญญา เจริญนิโรธสัญญา

อภิธานิยธรรม ๗ สำหรับพระภิกษุ นัยที่ ๖ เข้าไปตั้งกายกรรมประกอบด้วยเมตตาในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งในที่ลับและที่แจ้ง เข้าไปตั้งวจีกรรมประกอบด้วยเมตตาในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งในที่ลับและที่แจ้ง เข้าไปตั้งมโนกรรมประกอบด้วยเมตตาในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งในที่ลับและที่แจ้ง แบ่งปันลาภอันเป็นธรรมที่ได้มาโดยธรรม แก่เพื่อนพรหมจรรย์ มีศีลเสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ ทั้งในที่แจ้งและที่ลับ มีทิฐิเสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ ทั้งในที่แจ้งและที่ลับ^{๗๐}

สรุปจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการบริหารแนวพุทธสามารถนำไปประยุกต์เข้ากับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญได้ ๔ แนวทาง คือ

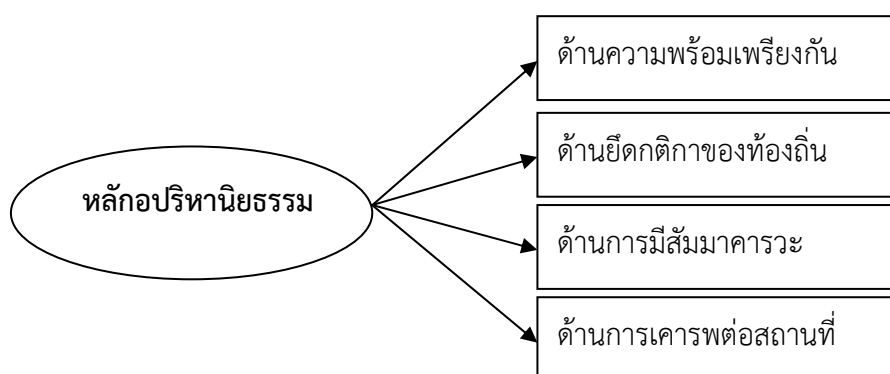
๑. แนวทางที่ใช้หลักความพร้อมเพรียงกันทั้งการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวก่อนมีการเปิดให้เข้าท่องเที่ยวจริง

๒. แนวทางการให้ยึดกฎกติกาของชาวคณะของสังคมและท้องถิ่น ยึดหลักการตามข้อสัญญาของท้องถิ่นที่มีไว้

๓. ยึดแนวทางให้มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ที่มีบุญคุณและให้เกียรติแก่ผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นหรือสังคม และผู้มาเยือนเพื่อการท่องเที่ยว

๔. ยึดแนวทางให้เคารพต่อสถานที่ที่อันเป็นที่เคารพสักการะของคนในท้องถิ่น เคารพปูชนียสถานต่าง ๆ ของท้องถิ่น เช่น ศาสนสถาน อนุสาวรีย์ผู้ทำประโยชน์แก่ชาติและท้องถิ่น รวมถึงการเอาใจใส่ตอบสนองให้การอุปถัมภ์สถานที่

จากผลสรุปหลักการบริหารแนวพุทธตามหลักอภิธานิยธรรม ๗ ผู้วิจัยสามารถทำการสรุปรวมหลักธรรมที่จะใช้ในการกระบวนการวิจัยออกเป็นตัวแปรย่อยทั้งหมด ๔ ตัวแปรย่อยดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๒.๖ องค์ประกอบของการปฏิบัติตามหลักอภิธานิยธรรม

^{๗๐} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), พุทธวิธีบริหาร, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๖๗.

๒.๕ แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์การพัฒนาในระยะแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติซึ่งปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นแผนที่กำหนดกรอบแนวทางและทิศทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งปรากฏแนวทางการพัฒนาดังนี้ ส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อขยายโอกาส ด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว รวมทั้งเพิ่มศักยภาพในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน นำไปสู่การพึ่งพาซึ่งกันและกัน และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในภูมิภาคโดย ๑) ส่งเสริมให้ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวกับประเทศในกลุ่มอาเซียนและอินโดจีน โดยเฉพาะการสนับสนุนการดำเนินการด้านการตลาดร่วมกันเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในภูมิภาค และการพัฒนาโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในประเทศและประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเสริมศักยภาพ ด้านการท่องเที่ยวระหว่างกัน ๒) พัฒนาระบบโครงข่ายคมนาคมเชื่อมโยงระหว่างกันให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจ ที่สามารถสนับสนุนการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามแนวพื้นที่เขตเศรษฐกิจ เพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและเสริมขีดความสามารถด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ๓) ร่วมมือกับประเทศที่สามและ/หรือองค์กรระหว่างประเทศในการฟื้นฟูภาวะเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน โดยการกระตุ้นธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่เศรษฐกิจที่มีศักยภาพ ส่งเสริมการค้าบริการที่มีศักยภาพเพื่อสร้างงาน กระจายรายได้และหารายได้จากเงินตราต่างประเทศ พัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เพื่อเพิ่มการจ้างงานและกระจายรายได้สู่ชุมชนโดย

๑) พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวไทยและต่างประเทศ โดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงกลุ่มพื้นที่ พร้อมทั้งสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับศักยภาพเชิงวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงขีดความสามารถของพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกวิธี การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณี การท่องเที่ยวเชิงเกษตร กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา สวนสุขภาพและสวนสนุก

๒) ปรับปรุงคุณภาพด้านด้านการบริการและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อมให้ได้มาตรฐานและเพียงพอ โดยให้ความสำคัญต่อการเพิ่มและยกระดับมาตรฐานด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาการล่อลวงเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว โดยเฉพาะด้านการเดินทางเข้าออกประเทศ การเดินทางในประเทศ การให้บริการข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย รวมทั้งพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและปริมาณสอดคล้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวแต่ละประเภท

๓) ส่งเสริมบทบาทชุมชนและองค์กรชุมชนท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างครบวงจร ทั้งการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การบำรุงรักษา และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว โดยธรรมาภิบาลสร้างจิตสำนึกและเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ชุมชนและท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมทั้งสนับสนุนให้มีการพัฒนาสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน และบริการในท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับธุรกิจการท่องเที่ยว

๔) ให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวที่มีระยะพักนานและนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพจากต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวกลุ่มการประชุม การจัดนิทรรศการนานาชาติ เพื่อเพิ่มสัดส่วนของรายได้ต่อนักท่องเที่ยวและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยให้มีระบบบริหารจัดการเฉพาะชั้นมารับผิดชอบ รวมทั้งให้มีศูนย์ประชุมและศูนย์แสดงสินค้านานาชาติในเมืองหลักที่มีศักยภาพขึ้นมารองรับ

๕) ประชาสัมพันธ์และสร้างจิตสำนึกการท่องเที่ยวมีคุณภาพ เพื่อส่งเสริมให้คนไทยเที่ยวเมืองไทยมากขึ้น และเร่งรัดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่ได้รับการพัฒนาให้เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวหลักในพื้นที่ เพื่อการสร้างงานและกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและท้องถิ่น

พัฒนาธุรกิจบริการที่มีศักยภาพ เพื่อเป็นแหล่งสร้างและกระจายรายได้ใหม่ที่สำคัญ โดยสนับสนุนบริการรักษาพยาบาลและส่งเสริมสุขภาพสำหรับชาวต่างประเทศพัฒนาคุณภาพบริการด้านการรักษาพยาบาลและส่งเสริมสุขภาพของไทยให้ทันสมัยโดยเฉพาะแพทย์แผนไทยและยาสมุนไพร โดยปรับปรุงกฎ ระเบียบ ให้สามารถรับรองมาตรฐานการขึ้นทะเบียนยาได้ สนับสนุนธุรกิจด้านภัตตาคารและร้านอาหาร โดยให้มีมาตรการจูงใจเพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการภัตตาคารและร้านอาหารทั้งในประเทศและต่างประเทศหันมาควบคุมดูแลมาตรฐานและสุขอนามัยของตนเองให้มากขึ้นเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้บริโภคทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ พร้อมทั้งส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การจัดงานเทศกาลอาหารไทยให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ส่งเสริมบริการด้านการศึกษาของประเทศให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับรวมทั้งสนับสนุนการศึกษานานาชาติ และฝึกอบรมวิชาชีพเฉพาะด้านสำหรับชาวต่างประเทศโดยปรับปรุงกฎระเบียบให้เอื้ออำนวยต่อการเดินทางเข้ามาศึกษาและฝึกอบรมในประเทศ โดยเฉพาะหลักสูตรระยะสั้น และจัดระบบการศึกษาและฝึกอบรมให้เป็นมาตรฐานสากลที่สามารถเชื่อมโยงและประสานกับสถาบันการศึกษาระหว่างประเทศ สำหรับเป็นทางเลือกสำหรับผู้ต้องการศึกษาต่อต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ เป้าหมาย ไว้ดังนี้

เป้าประสงค์ ชีตความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพิ่มขึ้น รายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศเพิ่มขึ้น โดยเน้นการพัฒนากิจกรรมที่สร้างมูลค่าและคุณค่าสร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความสมดุลและยั่งยืน

วิสัยทัศน์ ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในระดับโลก สามารถสร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม สมดุลและยั่งยืน

เป้าหมายอันดับ ชีตความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๕ อันดับ หรือเป็นลำดับ ๑-๗ ของทวีปเอเชีย ๑) อันดับขีดความสามารถด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๕ อันดับ หรือเป็นอันดับ ๑-๗ ของทวีปเอเชีย ๒) อันดับขีดความสามารถด้านสถานะแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการดำเนินธุรกิจเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๕ อันดับ หรือเป็นลำดับที่ ๑-๗ ของทวีปเอเชีย ๓) อันดับขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ธรรมชาติและวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๕ อันดับ หรือเป็นอันดับที่ ๑-๗ ของทวีป

เอเชีย รายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ กลุ่มท่องเที่ยวได้รับการพัฒนา ๘ กลุ่มท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าประสงค์ ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ออกเป็น ๔ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาสินค้าและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาสินค้า บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

จากการทบทวนเอกสารแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวผู้วิจัยสามารถสรุปให้เข้าประเด็นที่ใช้ในการวิจัยได้ดังนี้ ด้านความเป็นจุดเด่นและดึงดูดจะมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาสินค้า บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว ด้านความเป็นสถานที่พักผ่อนและเชื่อมโยงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรท่องเที่ยว ด้านการสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาสินค้าและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน และสุดท้ายด้านการสร้างความประทับใจสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาสินค้า บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว จึงเป็นที่มาของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

๒.๖ บริบทพื้นที่วิจัย

ในการศึกษาเรื่องรูปแบบพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในครั้งนี้ มีพื้นที่ในการศึกษาทั้งหมด ๘ ตำบล ๖ อำเภอ โดยมีรายละเอียดข้อมูลเชิงพื้นที่ดังต่อไปนี้

๑) ตำบลเกาะเกิด^{๗๑}

ประวัติความเป็นมา มีเรื่องเล่าต่อกันมาว่า แม่น้ำเจ้าพระยาได้ไหลผ่านพตท.เอาดินตะกอนมาทับถม กันเป็นเวลายาวนาน จนทำให้เกิดเกาะกลางแม่น้ำในบริเวณกว้าง เป็นที่ตั้งของตำบล จึงได้ตั้งชื่อตำบลว่า ตำบลเกาะเกิด

พื้นที่ เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน

อาชีพ อาชีพหลัก ทำสวน / อาชีพเสริม รับจ้าง

สาธารณูปโภค จำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ในเขต อบต. ๔๓๔ ครัวเรือน จำนวนบ้านที่มีโทรศัพท์ ๘๐ หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งสิ้น ๒,๑๓๑ คน

การเดินทาง เดินทางออกจากที่ว่าการอำเภอบางปะอินข้ามเรือไปตามถนนลาดยางจากบ้านลับไปทางถนนวงแหวนถึงที่ทำการ อบต. ระยะทางประมาณ ๑๓ กม.

^{๗๑} ไทยตำบล ดอท คอม, ข้อมูลพื้นฐาน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.thaitambon.com/tambon/140611> [๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

ผลิตภัณฑ์ สมุนไพรไทยอายุวัฒนะ, ขนมห้าวยาคุ

เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ศูนย์ศิลปาชีพเกาะเกิด จัดตั้งขึ้นตามพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๐ โดยมีพระราชดำริให้ก่อสร้างศูนย์ศิลปาชีพแห่งใหม่ขึ้นบนพื้นที่ของตำบลเกาะเกิด เพื่อส่งเสริมกิจกรรม ศิลปาชีพให้แก่เกษตรกร ควบคู่ไปกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม ปัจจุบัน ศูนย์ศิลปาชีพเกาะเกิด มีพื้นที่ประมาณ ๒,๐๒๘ ไร่ จัดสรรเนื้อที่ออกเป็น ๔ ส่วนเพื่อการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยพื้นที่ทำเกษตรกรรม กลุ่มอาคารพิพิธภัณฑ์ กลุ่มอาคารฝึกงาน ที่พักอาศัยของสมาชิกศิลปาชีพ และกลุ่มหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

๒) ตำบลไทรน้อย^{๗๒}

ประวัติความเป็นมา เทศบาลตำบลไทรน้อยตั้งอยู่ในเขตของอำเภอไทรน้อย ได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลไทรน้อยเป็นเทศบาลตำบลไทรน้อย ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๒ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๒ เทศบาลตำบลไทรน้อยมีพื้นที่ ๑.๒ ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ ๒ หมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลคลองขวาง (บางส่วน) และหมู่ที่ ๕ ตำบลไทรน้อย (บางส่วน) เทศบาลตำบลไทรน้อยตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มทางทิศตะวันตกของตำบลไทรน้อย โดยมีคลองพระพิมลราชา และคลองทวีวัฒนาไหลผ่าน

สภาพข้อมูลทั่วไป เทศบาลตำบลไทรน้อย ตั้งอยู่ในเขตของอำเภอไทรน้อย ได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลไทรน้อยเป็นเทศบาลตำบลไทรน้อย ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๒ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๒ เทศบาลตำบลไทรน้อย มีพื้นที่ ๑.๒ ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ ๒ หมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลคลองขวาง (บางส่วน) และหมู่ที่ ๕ ตำบลไทรน้อย (บางส่วน) เทศบาลตำบลไทรน้อยตั้งอยู่บริเวณ ที่ราบลุ่มทางทิศตะวันตกของตำบลไทรน้อย โดยมีคลองพระพิมลราชา และคลองทวีวัฒนาไหลผ่าน จำนวนประชากร ๒,๕๔๖ คน

ลักษณะภูมิประเทศ เทศบาลตำบลไทรน้อย มีพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นที่ราบภาคกลางตอนล่าง ในเขตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ ๑-๒ เมตร ความต่างระดับมีน้อยประมาณ ๑-๕ เมตร

ลักษณะของชุมชน ลักษณะของการตั้งถิ่นฐานของชุมชนเทศบาลตำบลไทรน้อย เป็นการตั้งถิ่นฐานตามเส้นทางของการคมนาคม คือคลองพระพิมลราชาและคลองทวีวัฒนา ในปัจจุบันการคมนาคมทางน้ำมีบทบาทลดลง และการตั้งถิ่นฐานของชุมชนจึงเริ่มขยายตัวออกไป ตามเส้นทางของการคมนาคมทางบกที่สำคัญ คือ ถนนบางกรวย-ไทรน้อย

เกี่ยวกับการท่องเที่ยว หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไทยน้อย เขาจันทร์โฮมสเตย์ ชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง สวนสละ สวนอิทลัม พร้อมเยี่ยมชมกลุ่มเพาะเห็ดครบวงจร กลุ่มหัตถกรรมเพื่อพัฒนาครอบครัว ชมไก่เถื่อน ณ เขตอนุรักษ์พันธุ์ไก่เถื่อน ศึกษาธรรมชาติและพรรณไม้บนยอดเขาจันทร์ ล่องเรืออ่างเก็บน้ำคลองป่าบอน กิจกรรมตกปลาอ่างเก็บน้ำ ชมพันธุ์ไม้หายากสวนลุงเม่น ชมวิถีชีวิตเงาะป่าซาไก

^{๗๒} เทศบาลตำบลไทรน้อย, ข้อมูลพื้นฐาน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://sainoi.go.th/public/location/data/index/menu/24> [๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

กิจกรรม

พักอาศัยในบ้านทรงไทย เรียนรู้วิถีชีวิตพื้นบ้านและทำอาหารกับเจ้าของบ้าน

ตักบาตรพระสงฆ์ในตอนเช้า

เรียนรู้การทำขนมไทย

ฝึกและเรียนรู้การบรรจุภัณฑ์น้ำดื่ม

ฝึกการทำดอกไม้จันทน์

ศึกษาและเรียนรู้การทำนา

ศึกษาและเรียนรู้การปลูกพืชผักการเกษตร

ศึกษาและเรียนรู้ด้านโบราณสถาน ศาสนา ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมที่วัดไทร

น้อย (โบสถ์หลวงพ่ใหญ่)

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางภาษาซึ่งกันและกันกับนักเรียนในโรงเรียนวัดไทรน้อย
โรงเรียนบางบาล โรงเรียนวัดปราสาททอง

กิจกรรมนำเที่ยวบริเวณใกล้เคียงที่พักตามแหล่งเที่ยวธรรมชาติและโบราณสถาน

ล่องเรือชมธรรมชาติ

ขึ้นรถชมธรรมชาติและไหว้พระศักดิ์สิทธิ์

๓) ตำบลท่าช้าง^{๗๓}

ประวัติความเป็นมา หมู่บ้านต้นโพธิ์, ใฝ่หลวง รกรากพื้นฐานเดิมเป็นชาวเวียงจันทร์
อพยพมาในรัชกาลที่ ๒ โดยการนำของนายเท่า มาพบภูมิประเทศ เหมาะแก่การประกอบอาชีพ
เพราะพื้นที่มีหนองน้ำ และต้นไม้มาก ซึ่งเดิมใช้ในการประกอบอาชีพ จึงได้ตั้งรกรากบริเวณนั้น

พื้นที่ ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง อยู่ทางทิศเหนือของอำเภอ ห่างจากที่ว่าการอำเภอ
๙ กิโลเมตร สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำป่าสักไหลผ่าน

อาชีพ อาชีพหลัก มีด/อาชีพเสริม ทำนา ค้าขาย รับจ้าง

สาธารณสุขปโภค ตำบลท่าช้างมีจำนวน ๘ หมู่บ้าน มีไฟฟ้าและน้ำประปาใช้ครบทุก
ครัวเรือน โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน ๒ แห่ง จำนวนประชากร ๔,๕๕๖ คน

ผลิตภัณฑ์ มีดอรัญญิก, เคียว

เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว สินค้าโอท็อป ๑) ผลิตภัณฑ์/ภูมิปัญญาบ้านใฝ่หนอง บ้านต้นโพธิ์
บ้านกุฎิกู และบ้านสามไถ เป็นถิ่นผลิตหัตถกรรมที่ลือชื่อกันมาเป็นเวลานานนับชั่วอายุคน นั่นคือ "มี
อรัญญิก" ในอนาคตชาวบ้านท่าช้างจะมีมีด และเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำด้วยเหล็กเนื้อดี ชาวบ้าน
อรัญญิก อ.ท่าเรือ เพราะเป็นชุมชนที่ใหญ่กว่า และยังเป็นโรงบ่อน คนทั่วไปจึงเรียกมีดอรัญญิก ๒)
ผลิตภัณฑ์/ภูมิปัญญากลุ่มโพธิ์ทอง จัดตั้งกลุ่มเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ช่างตีเหล็กของหมู่บ้านอรัญญิก มี
ชื่อเสียงด้านการทำอาวุธในสงคราม ต่อมาได้พัฒนาผลิตภัณฑ์จากการทำอาวุธ มาเป็นการผลิต
เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร โดยมีสแตนเลสเป็นวัตถุดิบ

^{๗๓} ไทยตำบล ดอท คอม, ข้อมูลพื้นฐาน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.thaitambon.com/tambon/140302> [๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

๔) ตำบลคลองจิก^{๗๔}

ประวัติความเป็นมา ตำบลคลองจิกในสมัยก่อน ชาวบ้านตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน บริเวณริมคลอง ซึ่งบริเวณลำคลองต่าง ๆ จะมีต้นไม้ชนิดหนึ่งขึ้นอยู่สองฝั่ง ชาวบ้านเรียกต้นไม้ชนิดนี้ว่า “ต้นจิก” จึงเรียกชุมชนบริเวณนี้ว่า “ชาวบ้านคลองจิก” มีหมู่บ้านจำนวน ๘ หมู่ คือ หมู่ที่ ๑ บ้านคลองจิก, หมู่ที่ ๒ บ้านลาว, หมู่ที่ ๓ บ้านคลองทราย, หมู่ที่ ๔ บ้านคลองทราย, หมู่ที่ ๕ บ้านคลองทราย, หมู่ที่ ๖ บ้านคลองหลุม, หมู่ที่ ๗ บ้านคลองหลุม และ หมู่ที่ ๘ บ้านเสาวังคา

พื้นที่ มีภูมิประเทศ เป็นที่ราบลุ่ม มีน้ำท่วมทุกปี พื้นที่เป็นเกษตรกรรม มีแหล่งน้ำธรรมชาติ

อาชีพ อาชีพหลัก ทำนา

สาธารณูปโภค จำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ในเขต อบต. ๓,๔๕๕ ครัวเรือน จำนวนบ้านที่มีโทรศัพท์ ๒,๐๕๔ หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๐๐ ของจำนวนหลังคาเรือน จำนวนประชากร ๗,๗๒๙ คน

การเดินทาง การเดินทางเข้าสู่ตำบลหนองจิก จากกรุงเทพฯ สามารถให้เส้นทางถนนสายเอเชีย กรุงเทพฯ-อยุธยา ถึงประตูน้ำพระอินทร์ ให้ชิดซ้ายจนถึงสะพานวงแหวน ข้ามลงมาที่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒ ชิดซ้ายเลี้ยวเข้าถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๘ (ถนนอุดมสรยุทธ) ประมาณ ๑ กิโลเมตร ก็เข้าสู่เขตตำบลคลองจิก

ผลิตภัณฑ์ คอนโดปลา, พิมเสนน้ำ, ชิงตองสามรส

๕) ตำบลบ้านป้อม^{๗๕}

ประวัติความเป็นมา ตำบลบ้านป้อม มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาตรงที่ป้อมจำปาพล ป้อมนี้สร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระเจ้า จักรพรรดิ เป็นป้อมนอกพระนครด้านตะวันตกอยู่เหนือวัดท่ากรังขึ้นไปทางปากวัดภูเขาทอง และวัดที่ตั้งอยู่บริเวณป้อม ชื่อวัดป้อมมี ๒ วัด คือวัดป้อมใหญ่ปัจจุบันมีการบูรณะแล้ว และวัดป้อมน้อย ปัจจุบันเป็นวัดร้างอยู่ในบริเวณที่ตั้งวัดท่ากรัง เป็นสถานที่ตั้งค่ายของพม่า ปี ๒๓๐๙ ตามคำบอกเล่าของคนกรุงเก่าว่า เมื่อมังมหานรธายกทัพมาถึงกรุงศรีอยุธยาได้มาตั้งค่ายล้อมกรุงรวมทั้งตำบลบ้านป้อมด้วย และจากการที่มีป้อมดังกล่าว สถานที่แห่งนี้จึงได้ตั้งชื่อว่า “บ้านป้อม”

พื้นที่ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอพระนครศรีอยุธยา ห่างจากอำเภอ ๕ กิโลเมตร

อาชีพ อาชีพหลัก ทำนา/อาชีพเสริม ถักเปลยวน เครื่องจักสาน เค้าเจี้ยวบรรจุขวด

สาธารณูปโภค มีไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ จำนวนประชากร ๖,๗๕๘ คน

การเดินทาง ทางรถยนต์ ทางเรือ

ผลิตภัณฑ์ เปลยวน, ซอู้

^{๗๔} ไทยตำบล ดอท คอม, ข้อมูลพื้นฐาน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.thaitambon.com/tambon/140606> [๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

^{๗๕} ไทยตำบล ดอท คอม, ข้อมูลพื้นฐาน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.thaitambon.com/tambon/140120> [๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ๑) วัดไชยวัฒนาราม หรือ วัดชัยวัฒนาราม เป็นวัดเก่าแก่สมัยอยุธยาตอนปลายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านป้อม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ทางฝั่งตะวันตกนอกเกาะเมือง วัดไชยวัฒนารามเป็นวัดสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าปราสาททอง ๒) วัดท่าการ้อง เป็นวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สร้างขึ้นก่อนปี พ.ศ. ๒๐๙๒ ประมาณ ๔๕๐ ปี เศษมาแล้ว ไม่ปรากฏหลักฐานว่าใครเป็นผู้สร้างและสร้างในปีใด สันนิษฐานว่าคงเป็นวัดที่ราษฎรสร้าง เพราะไม่ปรากฏรายชื่อพระอารามหลวงสมัยอยุธยา ตามบันทึกพระราชพงศาวดาร วัดท่าการ้องมีบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยามากมาย

๖) ตำบลปากจั่น^{๗๖}

ประวัติความเป็นมา ตำบลปากจั่น เดิมเป็นชุมชนตั้งอยู่ริมแม่น้ำป่าสัก ประชาชนมีอาชีพจับสัตว์น้ำโดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า "จั่น" จึงเรียกว่าบ้านปากจั่น ต่อมาชุมชนขยายขึ้นและยกฐานะเป็นตำบล เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๒ โดยรวมชุมชนใกล้เคียงเข้าด้วยกัน ชื่อว่า ตำบลปากจั่น

พื้นที่ เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำป่าสักไหลผ่าน พื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๖,๗๐๔ ไร่

อาชีพหลัก ทำนา/อาชีพเสริม รับจ้าง

สาธารณูปโภค จำนวนบ้านที่มีโทรศัพท์ ๒๔๐ หลังคาเรือน จำนวนประชากร ๓,๓๑๐ คน

การเดินทาง จากกรุงเทพฯ มาตามถนนสายเอเชียถึงจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผ่านอำเภอบางปะอิน อำเภอบางบาล แยกเข้าอำเภอนครหลวงตรงบริเวณตำบลบ่อโพรง (ลอดใต้สะพานบ่อโพรง) ไปตามทางหลวงท้องถิ่น ประมาณ ๘ กิโลเมตร เข้าสู่ตำบลปากจั่น

ผลิตภัณฑ์ ข้าวสาร

เกี่ยวกับการท่องเที่ยววัดละมุด ตั้งอยู่เลขที่ ๑๓๘ บ้านละมุด หมู่ที่ ๒ ตำบลปากจั่น อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย มีที่ดินตั้งวัดเนื้อที่ ๓๑ ไร่ สร้างขึ้นเป็นวัดตั้งแต่สมัยอยุธยา ประมาณปี พ.ศ.๒๑๐๐ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๑๑๐ วัดนี้เคยเป็นที่พำนักของเจ้าละมุดขณะประชน ครั้นหายแล้วจึงได้สร้างวัดขึ้น เป็นเวลานานกว่า ๒๐๐ ปี มาแล้ว

๗) ตำบลหนองน้ำใหญ่^{๗๗}

ประวัติความเป็นมา พื้นที่ของตำบลเป็นที่ราบลุ่ม เมื่อมีฝนตกลงมามากทำให้เกิดน้ำขังเป็นแอ่ง มีสัตว์เลี้ยงลงไปกิน เล่นน้ำ เช่น วัว ควาย ต่อมาได้เกิดเป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ขึ้นมา และในตำบลนี้ในอดีตมีสาว ๆ และผู้สูงอายุที่เป็นผู้หญิงอาศัยอยู่มาก สมัยก่อนนุ่งผ้ากระโจมอก จึงทำให้เรียกชื่อบ้านว่า "หมู่บ้านหนองน้ำใหญ่" เป็นชื่อที่ไม่สุภาพ ก็เลยเรียกชื่อในต่อมาว่า "บ้านหนองน้ำใหญ่" เพราะมีลำคลองที่มีน้ำไหลผ่านตลอดปี

^{๗๖} ไทยตำบล ดอท คอม, ข้อมูลพื้นฐาน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.thaitambon.com/tambon/140325> [๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

^{๗๗} ไทยตำบล ดอท คอม, ข้อมูลพื้นฐาน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.thaitambon.com/tambon/140813> [๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

พื้นที่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียว ที่ราบลุ่ม โดยมีพื้นที่ทั้งหมด ๒๐.๑๘๕ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑๒,๖๑๕ ไร่ จำนวนประชากร ๖,๐๘๐ คน

อาชีพ อาชีพหลัก ทำนา/อาชีพเสริม ทำพวงหรีดผ้า

สาธารณูปโภค ระบบสาธารณูปโภคครบถ้วน

การเดินทาง จากกรุงเทพฯ สามารถใช้เส้นทางสายเอเชีย พอถึงอยุธยา โดยใช้เส้นทางหลักของอยุธยาตรงมาถึงศาลากลางจังหวัดหลังเก่า เลี้ยวซ้ายตรงมาถึงทางแยกโรงพยาบาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตรงไปถึงสะพานวัดกษัตริย์ตราวรวิหาร ตรงไปถึงสี่แยกกวระเชษฐ เลี้ยวขวาถึงทางแยกเข้าอำเภอบางบาลตรงไปจนถึงอำเภอผักไห่ ผ่านตลาดอำเภอผักไห่ ไปทางตำบลอมฤต ถึงสะพานข้ามคลองชลประทานเลี้ยวซ้ายตรงไปจนถึงตลาดลาดชะโด

ผลิตภัณฑ์ พวงหรีดผ้า, ถั่วอัด

เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ๑) ตลาดลาดชะโดก่อตั้งมาเป็นเวลานานับ ๑๐๐ ปี โดยพัฒนามาจากตลาดน้ำ ที่ชุมชนชาวจีนได้มาสร้างเรือนแพทรงไทย ค้าขายเรียงรายอยู่สองฝั่งคลอง คนในท้องถิ่นทั้งชุมชนใกล้เคียง ก็จะพายเรือออกมาจับจ่ายสินค้ากัน ต่อมาได้ใช้พื้นที่ริมน้ำ ณ ปัจจุบัน ซึ่งเป็นของวัดลาดชะโดสร้างเป็นตลาดไม้ ยกพื้นสูงพื้นน้ำทำการค้าขาย แล้วได้ค่อยๆ ขยายตัวและพัฒนาตามลำดับ จนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนนับร้อยคูหาในอดีตตลาดลาดชะโด มีความเฟื่องฟูเป็นอย่างมาก เป็นศูนย์กลางการค้าขายของทางน้ำ คึกคักไปด้วยผู้คนที่มาทำการค้าขายระหว่างกัน ในตลาดนอกจากร้านค้าที่จำนวนสรรพสินค้ามากมายแล้ว ยังมีร้านของทอง ร้านขายยาจีน ร้านถ่ายรูป โรงหนัง-ละคร โรงสีข้าว เป็นต้น ๒) วัดย่านอ่างทอง (จุฬาลง) ตั้งอยู่ที่บ้านย่านอ่างทอง หมู่ที่ ๖ ต.บ้านใหญ่ เป็นวัดเก่าแก่ มีโบสถ์เก่าแก่ มีสถาปัตยกรรมที่สวยงาม และมีวัดอุ้มงมคล้าค่า ฝาผนังวิหารลายเขียนภาพจิตรกรรม บานประตูและหน้าต่างแกะสลักเป็นรูปเทพและยักษ์ โบราณวัตถุมีธรรมาสัน ตูพระไตรปิฎก รูปปั้น สำหรับเจดีย์มี ๔ องค์ ล้อมรอบวิหาร สิ่งสำคัญของวัดที่กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนโบราณสถานก็คือ อุโบสถและมณฑปยอดปราสาท วัดย่านอ่างทองสร้างขึ้นเป็นวัดนับตั้งแต่เมื่อใดนั้น ไม่มีหลักฐานแน่ชัด แต่ได้มีการปรับปรุงพัฒนาขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๓ จึงถือเอาประมาณ พ.ศ. ๒๓๖๗ ซึ่งรัชกาลที่ ๔ เมื่อครั้งยังผนวชอยู่ได้มาเทศน์ในงานฉลองนี้ด้วย พร้อมกับการฉลองก็ได้ใช้นามว่า "วัดจุฬาลง" ให้สอดคล้องกับวัดของสหาย คือ "วัดโมลีโลก" เดินทางไปสะดวกทั้งทางบกและทางน้ำ ทางบกมีถนนลาดยางถึงวัด

๘) ตำบลบ้านโพธิ์^{๗๘}

ประวัติความเป็นมา เนื่องจาก วัดโพธิ์ เดิมตั้งอยู่ที่ หมู่ ๑ ตำบลบ้านโพธิ์ แต่ปัจจุบันนี้ วัดโพธิ์ ได้ย้าย ไปอยู่ที่ หมู่ที่ ๔ ตำบลบ้านแพน ดังนั้น ตำบลบ้านโพธิ์ จึงใช้ชื่อวัดโพธิ์ เป็นชื่อตำบล บ้านโพธิ์ ครอบคลุมทุกวันนี้ ปัจจุบันได้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพธิ์ ประกอบด้วย ๑๒ หมู่บ้าน

พื้นที่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงและติดกับแม่น้ำลำคลองต่าง ๆ ได้แก่ แม่น้ำน้อย แม่น้ำปลายนา คลองต้นตาล คลองรางจระเข้ คลองแวง คลองหัวโพธิ์ คลองหัวไร่แดง มีพื้นที่ประมาณ ๔,๙๖๖ ไร่

^{๗๘} ไทยตำบล ดอท คอม, ข้อมูลพื้นฐาน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.thaitambon.com/tambon/141208> [๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

อาชีพ อาชีพหลัก ทำนา ทำสวน/อาชีพเสริม รับจ้าง

สาธารณูปโภค ไฟฟ้า ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล มีไฟฟ้าใช้ทุกหมู่บ้าน ประปาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล มีประปาหมู่บ้านจำนวน ๑๐ แห่ง โทรศัพท์ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล มีโทรศัพท์ใช้เกือบทุกหมู่บ้าน จำนวนประชากร ๓,๐๘๐ คน

การเดินทาง การเดินทางไปตำบลมี ๑ เส้นทาง ซึ่งสะดวกและรวดเร็ว มีรถโดยสารประจำหน่วยงาน และมีรถจักรยานยนต์รับจ้างไปตำบล ระยะทางจากอำเภอเสนาไปตำบลบ้านโพธิ์ประมาณ ๓ กิโลเมตรห่างจากจังหวัด ฯ ประมาณ ๑๘ กิโลเมตร

ผลิตภัณฑ์ แหล่งท่องเที่ยววังมัจฉา วัดรางจระเข้

เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ๑) วังมัจฉา วัดรางจระเข้ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาวัดรางจระเข้สร้างขึ้นเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. ๒๒๙๐ สมัยอยุธยา บริเวณที่ตั้งวัดมีลำคลอง แต่เดิมมีจระเข้มาอาศัยวางไข่ และออกลูกจำนวนมาก ชาวบ้านจึงเรียกว่า คลองรางจระเข้ เมื่อได้จัดสร้างวัดขึ้นมากก็เรียกนามวัดว่า “วัดรางจระเข้” ตามไปด้วย ๒) พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดโพธิ์เป็นแหล่งรวบรวมวัตถุโบราณ ซึ่งแสดงถึงวิถีชีวิตชาวบ้านในท้องถิ่น รวมทั้งศิลปวัตถุทางพุทธศาสนา อาทิเช่น พระพุทธรูปสมัยอุทอง สมัยอยุธยา และรัตนโกสินทร์

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๗.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชน

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้เป็นการศึกษางานวิจัยด้านการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งผู้วิจัยทบทวนจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่ได้ทำการวิจัยผ่านมาแล้ว โดยมีงานวิจัยที่ศึกษาดังนี้

ปิยะปาน ผู้มีทรัพย์^{๗๙} ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ เป็นการประเมินศักยภาพทางทรัพยากรท่องเที่ยวศักยภาพการท่องเที่ยวและการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของเส้นทางท่องเที่ยวเดิมโดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ๗ จังหวัดผลการศึกษาพบว่า ทั้ง ๗ จังหวัดมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สวยงามมีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ วัฒนธรรมจีน วัฒนธรรมอิสลาม สามารถเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมและท่องเที่ยวทั้งเส้นทางสนามบินนานาชาติของจังหวัดในกลุ่มภาคใต้ฝั่งอันดามันและทางบกไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยตั้งเป้าหมายการสร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้ถึงระดับ ๒ ล้านล้านบาท โดยเฉพาะพื้นที่การท่องเที่ยวฝั่งอันดามันเป็นพื้นที่สำคัญที่ทางรัฐบาลต้องการส่งเสริม นอกจากนี้การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีรายได้เพิ่มขึ้นจากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ข้อพึงระวังและต้องปรับปรุงแก้ไขก็คือการไม่มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่พัฒนาขึ้นโดยคนท้องถิ่นซึ่งเป็นผลมาจากการขาดแคลนมัคคุเทศก์ท้องถิ่นบุคลากรทางการท่องเที่ยวขาดความรู้ในด้านภาษา รัฐยังขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ถึงแม้การท่องเที่ยวจะขยายตัวสูงแต่ภาครัฐมิได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นมารองรับเช่น การไม่มีป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว ป้ายจราจร ป้ายจำกัดความเร็ว

^{๗๙} ปิยะปาน ผู้มีทรัพย์, “การศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้”, รายงานการวิจัย, (คณะวิทยาการจัดการ: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, ๒๕๕๖), หน้า ๑.

รวมทั้งการไม่มีเส้นทางทางถนนที่เข้าถึงในบางแหล่งท่องเที่ยว ความรู้ด้านการท่องเที่ยวและบริการด้านต่าง ๆ จึงควรมีการเตรียมบุคลากรเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวอันเนื่องมาจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปัญหาอีกประการหนึ่งที่รัฐบาลควรต้องริบเข้าไปดำเนินการแก้ไขก็คือการที่ผู้ประกอบการต่างชาติเข้ามาครอบงำเป็นเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวโดยเฉพาะจังหวัดภูเก็ตโดยมีชาวรัสเซีย เกาหลี ธุรกิจเกือบทั้งหมดจึงเป็นของคนต่างชาติรวมถึงการใช้ชื่อคนไทยเข้าครอบครองที่ดิน

ดวงพร อ่อนหวาน^{๘๐} ได้ศึกษาเรื่องแผนงานการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนบนพื้นที่สูงกรณีศึกษาอำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ จากผลการศึกษาพบว่า อำเภอภักดีชุมพลเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวประเภทชอบสิ่งแวดล้อมธรรมชาติเพื่อเรียนรู้แหล่งธรรมชาติใหม่ ๆ ที่ยังมีความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งธรรมชาติพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ภูเขาที่มีลักษณะสลับซับซ้อนทัศนียภาพสวยงามสภาพป่าทั่วไปเป็นป่าสนสองใบและสนสามใบเป็นผืนป่าสนที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทยและใหญ่ที่สุดในตะวันออกเฉียงใต้สภาพอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปีและมีแหล่งน้ำที่สำคัญเช่น ห้วยฮ่อม ห้วยแจ่มหลวง ห้วยแม่ละอู มีน้ำตกตามธรรมชาติที่สวยงามหลายแห่งเช่นน้ำตกตะลอมโปะโกระน้ำตกโป่งสะแยงด้านประชากรก็พบว่าประชากรเป็นชาวไทยภูเขา ๓ ชนเผ่าคือชนเผ่าปากกาเกอะญอ (กะเหรี่ยง) ม้ง และเผ่าลีซูปากกาเกอะญอ เป็นชนเผ่าที่ใหญ่ที่มีประชากรมากที่สุดในภาคอีสานพุทธ คริสต์ และนับถือผีมีวัดประจำอำเภออยู่หนึ่งแห่งที่สำคัญคือวัดจันทร์ และมีอาศรมกระจายในพื้นที่ครอบคลุมเกือบทั้งอำเภอ จำนวน ๑๒ อาศรม บางอาศรมยกฐานะเป็นวัดเรียบร้อยแล้วจากข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่า ชาวบ้านมีความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนเข้าใจว่าการท่องเที่ยวกำลังจะเข้ามาในพื้นที่แต่ชาวบ้านยังขาดความมั่นใจและไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไรในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน แม้ว่าที่ผ่านมาชาวบ้านจะได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์การเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว แต่การจัดฝึกอบรมเหล่านั้นให้กับชุมชนไม่ได้มีการศึกษาความต้องการของชุมชนหรือประเมินความรู้ความต้องการของชุมชนก่อน หลักสูตรที่จัดให้จึงไม่ได้แก้ปัญหาหรือตอบสนองความต้องการหรือความจำเป็นพื้นฐานในการจัดการท่องเที่ยวให้กับชุมชน อีกทั้งการจัดการอบรมไม่มีความต่อเนื่องให้เกิดประโยชน์จริง ๆ รวมถึงยังไม่ได้มีการติดตามและประเมินผลการฝึกอบรมทำให้ชุมชนยังขาดความรู้ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและไม่สามารถสร้างกลุ่มขึ้นมาเองได้ ชุมชนยังต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประภาศรี ศรีประดิษฐ์^{๘๑} ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ของจังหวัดอุดรดิติ์แพร่และน่านในเขตภาคเหนือ จากผลการศึกษาพบว่า การศึกษาด้านอุปทานและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวโดยกำหนดกรอบสำหรับการตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพไว้ ๖ มิติได้แก่ ลักษณะทางกายภาพแหล่งท่องเที่ยว ปริมาณของกิจกรรมหรือการ

^{๘๐} ดวงพร อ่อนหวาน, “แผนงานการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนบนพื้นที่สูงกรณีศึกษาอำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ”, รายงานการวิจัย, (คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่, ๒๕๕๖), หน้า ๑.

^{๘๑} ประภาศรี ศรีประดิษฐ์, “การศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ ของจังหวัดอุดรดิติ์แพร่ และน่านในเขตภาคเหนือ”, รายงานการวิจัย, (ภาควิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๖), หน้า ๑๗๔.

ใช้สอย ประเภทการท่องเที่ยว การออกแบบการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก ทัศนคติและพฤติกรรม นักท่องเที่ยว การยอมรับของประชากรในท้องถิ่น และมลพิษทางการท่องเที่ยวหรือผลกระทบต่อ ช้างเคียง ข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวพบว่า จังหวัดอุตรดิตถ์มีวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งศิลปวัฒนธรรม โบราณสถานและธรรมชาติที่สวยงาม การคมนาคมที่สะดวกทั้งทางรถยนต์และรถไฟ ด้านโอกาสของ จังหวัดได้แก่นโยบายการพัฒนาที่ส่งเสริมเศรษฐกิจและอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงสนับสนุนการเชื่อมโยง การค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน การส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับนานาชาติ มากขึ้นและนักท่องเที่ยวมีกระแสนิยมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการ ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การพัฒนาจุดผ่านแดนถาวรภู่อู่เพื่อการติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาวจังหวัดแพร่ มีวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์ประชาชนมี ความชำนาญในการผลิตผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นหลายด้านเช่น การทอผ้า การย้อมผ้าหม้อฮ่อม การทำเฟอร์นิเจอร์ไม้ การผลิตสุรากลั่นพื้นบ้าน การตีเหล็ก แหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้ง ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม โบราณสถาน และแหล่งธรรมชาติที่บริสุทธิ์สวยงาม เป็นจุดเชื่อมโยง ภาคเหนือตอนบนและภาคเหนือตอนล่างโดยมีการคมนาคมที่สะดวกทั้งทางรถยนต์รถไฟและ เครื่องบิน จังหวัดน่านมีทรัพยากรป่าไม้ที่สมบูรณ์หลากหลายเป็นต้นกำเนิดแม่น้ำน่าน แหล่งท่องเที่ยว ทางเกษตร ประวัติศาสตร์ ธรรมชาติและวัฒนธรรม ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดสูง วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่นที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมล้านนาที่ยังคง รักษาไว้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ชายแดนยังติดต่อกับต่างประเทศได้หลายช่องทางได้แก่สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว เวียดนาม และประเทศจีน นโยบายการพัฒนาที่ส่งเสริมเศรษฐกิจและอนุ ภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงสนับสนุนการเชื่อมโยงการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน การส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับนานาชาติมากขึ้น และนักท่องเที่ยวมีกระแสนิยมการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

มาฆะ ขิตตะสังคะ^{๘๒} ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนกรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่และ แม่ฮ่องสอน ผลของการศึกษาสรุปได้ว่า ชุมชนหมู่บ้านชาติพันธุ์ทั้ง ๑๒ หมู่บ้านแสดงศักยภาพความ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมไม่กลืนกลายตามความทันสมัย ตามข้อค้นพบดังนี้ (๑) ความพร้อมของชุมชนกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมี ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (๒) การศึกษาผลกระทบระหว่างปัจจัยภายนอกต่อการบริหาร จัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนพบมีความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ (๓) แนวทางการบริหาร จัดการการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบด้าน กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ ชุมชน การจัดการการบริการด้านที่พักแรม และการจัดการบริการด้านอาหารมีความสัมพันธ์ใน ทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (๔) การพัฒนาโครงสร้างคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว

^{๘๒} มาฆะ ขิตตะสังคะ, “การศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนกรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัย และพัฒนา: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๓), หน้า ๑.

และระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น ความพร้อมของชุมชนในการแสดงศักยภาพของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังคงพึงพิงปัจจัยภายนอกที่เป็นองค์กรเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในการแนะนำการให้การศึกษา และฝึกอบรมการสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว การประเมินทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยวจึงควรเน้นการศึกษาจุดแข็งและจุดอ่อนด้วย การวิเคราะห์สถานที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นในปัจจุบันที่แสดงเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและขอบเขตพื้นที่ของกิจกรรมการท่องเที่ยวเมื่อคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวและประชาชนในชุมชนท้องถิ่นได้ร่วมทำการประเมินวิเคราะห์ย่อมสามารถทำการเสนอแผนพัฒนาปรับปรุงขึ้นใหม่ตามสาระสำคัญดังนี้ (๑) ร่วมตกลงทำความเข้าใจเส้นทางท่องเที่ยวและขอบเขตพื้นที่กิจกรรมการท่องเที่ยวให้สามารถเชื่อมโยงกับระบบเส้นทางถนนที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าไปได้ถึง (๒) ร่วมตกลงเสริมฐานการท่องเที่ยวและขอบเขตพื้นที่กิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความต่อเนื่องและอาจเพิ่มเติมพัฒนาสถานที่พักผ่อนบริเวณจำหน่ายของที่ระลึกและร้านอาหารและเครื่องดื่ม (๓) ร่วมทำการปรับปรุงและให้ความสำคัญต่อกิจกรรมท่องเที่ยวในปัจจุบันและร่วมพัฒนาฐานท่องเที่ยวใหม่ (๔) ร่วมทำการขยายพื้นที่กิจกรรมท่องเที่ยวเมื่อพิจารณาถึงศักยภาพในความเป็นไปได้ (๕) ร่วมทำการกำหนดบริเวณการเข้าถึงเขตพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นเช่น แสดงประตูทางเข้าและสิ่งอำนวยความสะดวกที่แสดงให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจเมื่อเดินทางมาถึง (๖) ร่วมทำการพัฒนาเส้นทางย่อยไปสู่บริเวณที่ทำการขยายพื้นที่กิจกรรมท่องเที่ยวเช่น มีรถยนต์นำไปสู่จุดชมวิวของหมู่บ้าน

พระสมหมาย อตถสิทโธ (พีชสิงห์)^{๔๓} ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการนำหลักอปริหานิยธรรมไปใช้ในการบริหารของผู้บริหาร สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาหลักอปริหานิยธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ๒) เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการนำหลักอปริหานิยธรรมไปใช้ในการบริหารของผู้บริหารสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด ๓) เพื่อสังเคราะห์รูปแบบหลักอปริหานิยธรรมไปใช้ในการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า

๑) หลักอปริหานิยธรรมเป็นหลักธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว มี ๒ ประเภท คือ ราชอปริหานิยธรรม (อปริหานิยธรรมสำหรับคฤหัสถ์ผู้มีหน้าที่ในการปกครอง) และภิกษุอปริหานิยธรรม (อปริหานิยธรรมสำหรับบรรพชิตผู้ไฝ่ธรรม) อปริหานิยธรรมปรากฏในพระสูตรต่าง ๆ เช่น มหาปริพพานสูตร เป็นต้น โดยแต่ละสูตรมีหลักธรรม ๔ ประการบ้าง ๖ ประการบ้าง และ ๗ ประการบ้าง

๒) รูปแบบการนำหลักอปริหานิยธรรมไปใช้ในการบริหารของผู้บริหารสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด นำหลักอปริหานิยธรรมไปบูรณาการเข้าไปในทุกขั้นตอนของกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาการบริหารงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมความสามัคคีเป็นทีม (Teamwork) และสามารถนำมาบูรณาการเข้ากับบริหารงานทั้งในด้านการบริหารจัดการบุคลากร

^{๔๓} พระสมหมาย อตถสิทโธ (พีชสิงห์), “รูปแบบการนำหลักอปริหานิยธรรมไปใช้ในการบริหารของผู้บริหาร สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด”, **ธรรมทรรศน์**, ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑ (มีนาคม-มิถุนายน ๒๕๕๙): ๑๐๑-๑๐๒.

(Staffing) การประสานงาน (Coordinating) และการจัดองค์กร (Organizing) โดยการร่วมแรงร่วมใจ เป็นคณะแต่ละฝ่าย เป็นการผนึกกำลัง (Synergy) เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และพบว่า อปพรานโยบาย เป็นหลักป้องกันความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญขององค์การฝ่ายเดียว องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติด้านการบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี

๓) รูปแบบหลักอปพรานโยบายไปใช้ในการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า หลักอปพรานโยบายไปใช้ในการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด มี ๖ รูปแบบคือ ๑) รูปแบบของความสามัคคีการจัดประชุมและเลิกประชุม คือ ร่วมกันประชุมสามัญประจำปีเมื่อมีปัญหาเร่งด่วนทุกภาคส่วนก็พร้อมเพรียงกันประชุมโดยยกประเด็นปัญหา มาปรึกษาหารือกัน จนมีแนวทางแก้ไขในที่สุด ด้วยพร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงกระทำร่วมกันเพื่อสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นกับองค์กร ๒) รูปแบบของการเคารพต่อขนบธรรมเนียมประเพณีเดิมของท้องถิ่นรักษาขนบธรรมเนียมที่ดีงาม ถือเป็นเป้าหมายศาสตร์ที่ทุกคนต้องปฏิบัติ ๓) รูปแบบของการเคารพผู้อาวุโสและปราชญ์ท้องถิ่นให้เกียรติยกย่องเชิดชูและเคารพในเปิดโอกาสให้ผู้อาวุโสและปราชญ์ท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น และมีส่วนในการวางหลักสูตรการศึกษาบางส่วนในระดับท้องถิ่นของจังหวัดร้อยเอ็ด ๔) รูปแบบของการส่งเสริมสถานะและบทบาทของสตรีส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายสร้างความเข้มแข็งในตัวผู้หญิงเพื่อปรับเปลี่ยนชีวิตของผู้หญิงให้ เป็นไปในทางที่ดีขึ้นโดยสังคมมีส่วนร่วม มีการรวมกลุ่มจัดกิจกรรมในชุมชน ๕) รูปแบบของการถือแบบอย่างและยกย่องคนดีในการทำงานให้ความเคารพในการแสดงความคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ที่เหมาะสม ๖) รูปแบบของการปกป้องคุ้มครองผู้สูงอายุแยกและคนที่เข้ามาในท้องถิ่นจัดระเบียบและดูแลความสงบเรียบร้อยเน้นความสะอาด ความเป็นระเบียบ และถูกสุขลักษณะของที่อยู่อาศัยเคารพซึ่งกันและกันใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

เสนอ อัครมนตรี^{๘๔} ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการตามหลักอปพรานโยบายของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ๑) การประยุกต์ใช้หลักอปพรานโยบายในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี สามารถนำหลักอปพรานโยบายไปบูรณาการ เข้าไปในทุกขั้นตอนของกระบวนการบริหาร เพื่อพัฒนาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด นนทบุรี ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ความสามัคคีเป็นทีม (Teamwork) และสามารถมาบูรณาการเข้ากับบริหารงานทั้งในด้านการบริหารจัดการบุคลากร (Staffing) การประสานงาน (Coordinating) และการจัดองค์กร (Organizing) โดยการร่วมแรงร่วมใจเป็นคณะแต่ละฝ่าย เป็นการผนึกกำลัง (Synergy) เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และพบว่า อปพรานโยบาย ๗ เป็นหลักป้องกันความเสื่อม เป็นไป เพื่อความเจริญขององค์การฝ่ายเดียว องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี สามารถนำไปเป็นแนวทาง ปฏิบัติด้านการบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี ๒) แนวทางการนำหลักอปพรานโยบายไปบูรณาการเพื่อ การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี พบว่า หลักอปพรานโยบาย ๗ เป็นแนวทาง ในการบริหารงานเพื่อให้การทำงานเป็นระบบ ระเบียบ/คำสั่งสามารถนำไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมบรรลุ เป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามจะต้องมีองค์ประกอบด้วย การวางแผน

^{๘๔} เสนอ อัครมนตรี, “รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักอปพรานโยบายขององค์การบริหารส่วน จังหวัดนนทบุรี”, พุทธศาสตร์ชุมชนบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า (๒).

ยุทธศาสตร์ การจัดองค์กร การบริหารบุคคล การสั่งการ การประสานงาน การตรวจสอบควบคุมและงบประมาณเข้าไปกำกับดูแล โดยยึดหลักค่านึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมและส่งเสริมระบบคุณธรรม ให้มีการทำงานเป็นทีม ความสมัครสมานสามัคคี เคารพผู้ใหญ่อาวุโส ไม่รู้ทั้งกฎเกณฑ์ระเบียบที่ถูกต้อง ขอบธรรม ดำรงรักษาประเพณีวัฒนธรรมจริยธรรมอันดีงามขององค์กร และร่วมรับผลประโยชน์สูงสุดจากการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลทางปฏิบัติต่อไปอย่างยั่งยืน

วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์^{๘๕} ได้ศึกษาเรื่องแบบจำลองการบริหารเชิงพุทธบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า ๑) การศึกษาแนวคิดเชิงทฤษฎีและหลักพุทธธรรมเกี่ยวข้องกับการบริหารเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการใช้เทคนิคการสร้างบูรณาการ ๓ ประการ (3C) ได้แก่ร่วมมือ (Co-ordination), ประสาน (Co-operation) และสอดคล้อง (Consistency) ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓ ระดับ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับสาระงานท้องถิ่น ๓ ประการ ได้แก่ การเงิน บุคลากร และการมีส่วนร่วม โดยกลุ่มงานท้องถิ่น ๓ กลุ่ม ได้แก่ งานบริหาร งานบริการและงานสนับสนุน อันนำไปสู่คุณลักษณะของแบบจำลองการบริหารงานเชิงพุทธบูรณาการ ๓ ประการ ได้แก่ ความเป็นเอกภาพ ความเข้มแข็ง และความยั่งยืน

ประพันธ์ นิกกระโทก^{๘๖} ได้ศึกษาเรื่องทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบบูรณาการทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ๑) รูปแบบบูรณาการทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนป่าทาม ชุมชนบ้านอาลอ-โดนแบน รูปแบบการบูรณาการจัดการความรู้สู่ชุมชนขององค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนมีลักษณะการนำทุนทางสังคมมาใช้ควบคู่กับการจัดการความรู้สู่ชุมชนมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไปโดยทุนทางสังคมที่ถูกนำมาใช้ได้แก่ความไว้วางใจระหว่างบุคคลผู้เป็นต้นคิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าทาม ซึ่งคิดว่าผู้ริเริ่มไม่ได้มุ่งครอบครองป่าทามแต่เพียงผู้เดียวก่อให้เกิดการใช้ทุนทางบุคคลในชุมชนก่อตั้งเป็นองค์กรเล็ก ๆ ในชุมชนมีวัตถุประสงค์หลักคือการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าทามโดยรอบชุมชนบ้านอาลอ-โดนแบน และใช้ทุนทางความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนมาทบทวนสร้างกิจกรรมอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าทาม พร้อมกับการใช้ทุนทางการเงินซึ่งภายหลังการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าทามเกิดการสร้างเงินสร้างรายได้กลับเข้าสู่ชุมชน ๒) รูปแบบบูรณาการทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนรูปแบบการบูรณาการจัดการความรู้สู่ชุมชนขององค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน เป็นลักษณะของการตั้งทุนทางสังคมการประกอบอาชีพทางการเกษตร ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน การจัดการความรู้เกี่ยวกับการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต การถ่ายทอด

^{๘๕} วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์, “แบบจำลองการบริหารเชิงพุทธบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, *พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า (๑-๒).

^{๘๖} ประพันธ์ นิกกระโทก, “ทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง”, *พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า (๑-๒).

ประสบการณ์การบริหารขยายเป็นเครือข่าย การดึงทุนทางสังคมควบคู่ไปกับการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์เสริมบทบาทผู้นำในองค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็งตามแบบของผู้นำ เป็นที่ยอมรับและไว้วางใจของประชาชน ๓) รูปแบบบูรณาการทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน กลุ่มผลิตผ้าห่มนวนบ้านหนองยารักษ์ เป็นลักษณะของการดึงทุนทางสังคม การประกอบอาชีพทางการเกษตร ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน การจัดการความรู้เกี่ยวกับการบริหาร กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต การถ่ายทอดประสบการณ์การบริหารขยายเป็นเครือข่าย การดึงทุนทางสังคมควบคู่ไปกับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เสริมบทบาทผู้นำในองค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็งตามแบบของผู้นำ เป็นที่ยอมรับและไว้วางใจของประชาชน และ ๔) รูปแบบบูรณาการทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน กองทุนชุมชนบ้านถนนหัก มีการดึงทุนทางสังคมที่เกิดจากตัวบุคคลคือประธานกองทุนชุมชนบ้านถนนหัก มาใช้เชื่อมโยงกับทุนที่มีอยู่ในสังคมทั้งทุนที่เป็นทรัพยากรบุคคล ทุนทางการเงินของสมาชิกที่เกิดจากการระดมทุน ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติที่นำมาพัฒนาต่อยอดอาชีพในชุมชนสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนควบคู่กันกับกระบวนการจัดการความรู้สู่ชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เข้ามาเรียนรู้ รับฟังการถ่ายทอดประสบการณ์

กฤษฎา ให้วัดนานุกูล^{๘๗} ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (กอสส.) ผลการศึกษาพบว่า การบริหารขององค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพมีบทบาทที่สำคัญ ต่อกระบวนการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชน บนหลักธรรมาภิบาล ๖ ประการได้แก่ ๑) หลักนิติธรรม ๒) หลักคุณธรรม ๓) หลักความโปร่งใส ๔) หลักการมีส่วนร่วม ๕) หลักความรับผิดชอบ และ ๖) หลักความคุ้มค่า โดยมีหลักธรรมปัญหา ๓ ได้แก่ ๑) สุตมยปัญญา คือการรับฟังข้อมูล ๒) จินตามยปัญญา คือการคิดวิเคราะห์ห้ข้อมูลที่ได้มา และ ๓) ทาวนามยปัญญา คือการสังเคราะห์ข้อมูลสู่การตัดสินใจทำให้มีกระบวนการในการทำหน้าที่รับฟังความคิดเห็นจากข้อมูลต่างๆได้เพิ่มมากขึ้น บนพื้นฐานของความน่าเชื่อถือ จากการได้มาของข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประกอบการพิจารณาการให้ความเห็น ต่อโครงการที่มีผลกระทบอย่างรุนแรง ส่งผลให้ได้รับความเชื่อถือจากภาคประชาชน ภาครัฐและผู้ประกอบการอุตสาหกรรม นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน มีความสมดุลของสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้รูปแบบการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพนั้น ควรมีการออกพระราชบัญญัติองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ในการรับรองสถานภาพองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเพื่อการทำหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นไปเป็นองค์กรที่สามารถร้องขอข้อมูลและรวบรวมข้อมูลที่ต้องการจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ ตรวจสอบความจริงของข้อมูลได้ มีอำนาจทางการปกครองในการตรวจสอบและถ่วงดุล เสนอแนะ ติดตาม ประเมินผล และลงโทษกับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกลไกทางการดำเนินการได้ โดยคณะกรรมการ มีความเป็นอิสระในการทำหน้าที่ต่อกระบวนการให้ความเห็นโครงการที่มีผลกระทบอย่างรุนแรง ต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลกันเองภายใน ทั้งยังสามารถให้

^{๘๗} กฤษฎา ให้วัดนานุกูล, “การพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (กอสส.)”, พุทธศาสตร์ชุมชนบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า (๑-๒).

สังคมทำการตรวจสอบและถอดถอนได้ มีค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ครอบคลุมการทำงาน ทำหน้าที่บนพื้นฐานของหลักธรรมภิบาล ๖ ประการ โดยการใช้หลักธรรมปัญญา ๓ เป็นเครื่องมือในการบูรณาการของการทำหน้าที่ สามารถที่จัดการบริหารทรัพยากรการบริหาร (4Ms) คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการจัดการและด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้วยความเป็นอิสระ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของสังคม ประเทศชาติรวมเป็นใหญ่ ด้วยความซื่อสัตย์ มีศักดิ์ศรี คำนึงถึงหลักของสิทธิมนุษยชน

ตารางที่ ๒.๓ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชน

นักวิจัย	ผลการวิจัย
ปิยะพาน ผู้มีทรัพย์ (รายงานการวิจัย คณะวิทยาการจัดการ: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, ๒๕๕๖)	การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีรายได้เพิ่มขึ้นจากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ข้อพึงระวังและต้องปรับปรุงแก้ไขก็คือการไม่มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่พัฒนาขึ้นโดยคนท้องถิ่นซึ่งเป็นผลมาจากการขาดแคลนมัคคุเทศก์ท้องถิ่นบุคลากรทางการท่องเที่ยว ขาดความรู้ในด้านภาษา รัฐยังขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ถึงแม้การท่องเที่ยวจะขยายตัวสูงแต่ภาครัฐมิได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นมารองรับ
ดวงพร อ่อนหวาน (คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่, ๒๕๕๖)	ชาวบ้านมีความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน เข้าใจว่าการท่องเที่ยวกำลังจะเข้ามาในพื้นที่แต่ชาวบ้านยังขาดความมั่นใจและไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไรในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน แม้ว่าที่ผ่านมาชาวบ้านจะได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์การเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว แต่การจัดฝึกอบรมเหล่านั้นให้กับชุมชนไม่ได้มีการศึกษาความต้องการของชุมชนหรือประเมินความรู้ความต้องการของชุมชนก่อน
ประภาศรี ศรีประดิษฐ์ (รายงานการวิจัย, ภาควิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๖)	การศึกษาด้านอุปทานและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยกำหนดกรอบสำหรับการตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพไว้ ๖ มิติได้แก่ ลักษณะทางกายภาพแหล่งท่องเที่ยว ปริมาณของกิจกรรมหรือการใช้สอย ประเภทการท่องเที่ยว การออกแบบการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกทัศนคติและพฤติกรรมนักท่องเที่ยว การยอมรับของประชากรในท้องถิ่น และมลพิษทางการท่องเที่ยวหรือผลกระทบข้างเคียง

ตารางที่ ๒.๓ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
มาฆะ ชิตตะสังคะ (รายงานการวิจัย, สถาบันวิจัยและพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๕๓)	การพัฒนาโครงสร้างคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวและระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น ความพร้อมของชุมชนในการแสดงศักยภาพของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังคงพึงพิงปัจจัยภายนอกที่เป็นองค์การเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในการแนะนำการให้การศึกษา และฝึกอบรม การสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว การประเมินทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยวจึงควรเน้นการศึกษาจุดแข็งและจุดอ่อนด้วย
พระสมหมาย อตถสิทธิโส (พีชสิงห์) (ธรรมทรรศน์, ๒๕๕๙)	องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด นำหลักการบริหารนิยมไปบูรณาการเข้าไปในทุกขั้นตอนของกระบวนการบริหาร ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมความสามัคคีเป็นทีม(Teamwork) และสามารถนำมาบูรณาการเข้ากับบริหารงานทั้งในด้านการบริหารจัดการบุคลากร (Staffing) การประสานงาน (Coordinating) และการจัดองค์กร (Organizing) โดยการร่วมแรงร่วมใจเป็นคณะแต่ละฝ่าย เป็นการผนึกกำลัง (Synergy)
เสนอ อัสวมันตา (พุทธศาสตร์ดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘)	นำหลักการบริหารนิยมไปบูรณาการเข้าไปในทุกขั้นตอนของกระบวนการบริหาร เพื่อพัฒนาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ความสามัคคีเป็นทีม (Teamwork) และสามารถนำมาบูรณาการเข้ากับบริหารงานทั้งในด้านจัดการบุคลากร (Staffing) การประสานงาน (Coordinating) และการจัดองค์กร (Organizing) โดยการร่วมแรงร่วมใจเป็นคณะแต่ละฝ่าย เป็นการผนึกกำลัง (Synergy) เป็นไปตามวัตถุประสงค์
วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์ (พุทธศาสตร์ดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘)	องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการใช้เทคนิคการสร้างบูรณาการ ๓ ประการ (3C) ได้แก่ร่วมมือ (Co-ordination), ประสาน (Co-operation) และสอดคล้อง (Consistency) โดยกลุ่มงานท้องถิ่น ๓ กลุ่ม ได้แก่ งานบริหาร งานบริการและงานสนับสนุน อันนำไปสู่คุณลักษณะของแบบจำลองการบริหารงานเชิงพุทธบูรณาการ ๓ ประการ ได้แก่ ความเป็นเอกภาพ ความเข้มแข็งและความยั่งยืน

ตารางที่ ๒.๓ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
ประพันธ์ นิกกระโทก (พุทธศาสตร์ ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสน ศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘)	รูปแบบการบูรณาการจัดการความรู้สู่ชุมชนขององค์กร ชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน มีลักษณะการนำทุนทาง สังคมมาใช้ควบคู่กับการจัดการความรู้สู่ชุมชนมีลักษณะ ค่อยเป็นค่อยไปโดยทุนทางสังคมที่ถูกนำมาใช้ได้แก่ความ ไว้วางใจระหว่างบุคคลผู้เป็นต้นคิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่า ทามซึ่งคิดว่าผู้ริเริ่มไม่ได้มุ่งครอบครองป่าทามแต่เพียงผู้ เดียวก่อให้เกิดการใช้ทุนทางบุคคลในชุมชนก่อตั้งเป็น องค์กรเล็ก ๆ ในชุมชนมีวัตถุประสงค์หลักคือการอนุรักษ์ ฟื้นฟูป่าทามโดยรอบชุมชนบ้านอาลอ-โดนแบน และใช้ ทุนทางความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนมาทบทวนสร้างกิจกรรม อนุรักษ์ฟื้นฟูป่าทามพร้อมกับการใช้ทุนทางการเงินซึ่ง ภายหลังการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าทามเกิดการสร้างเงินสร้าง รายได้กลับเข้าสู่ชุมชน
กฤษฎา ให้วัดมนานุกูล (พุทธศาสตร์ ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสน ศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘)	การบริหารขององค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ มีบทบาทที่สำคัญ ต่อกระบวนการรับฟังความคิดเห็นและ การมีส่วนร่วมของประชาชนบนหลักการธรรมาภิบาล ๖ ประการได้แก่ ๑) หลักนิติธรรม ๒) หลักคุณธรรม ๓) หลักความโปร่งใส ๔) หลักการมีส่วนร่วม ๕) หลักความ รับผิดชอบ และ ๖) หลักความคุ้มค่า โดยมีหลักธรรม ปัญญา ๓ ได้แก่ ๑) สุตมยปัญญา คือการรับฟังข้อมูล ๒) จินตามยปัญญา คือการคิดวิเคราะห์ข้อมูลที่เข้ามา และ ๓) ภาวนามยปัญญา คือการสังเคราะห์ข้อมูลสู่การตัดสินใจ ทำให้มีกระบวนการในการทำหน้าที่รับฟังความคิดเห็น จากข้อมูลต่าง ๆ ได้เพิ่มมากขึ้น บนพื้นฐานของความ น่าเชื่อถือ

๒.๗.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้เป็นการศึกษางานวิจัยด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งผู้วิจัยทบทวนจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่ได้ทำการวิจัยผ่านมาแล้ว โดยมีงานวิจัยที่ศึกษาดังนี้

ปทุมมาศ พูลทิพย์ และคณะ^{๘๘} ได้ทำวิจัยเรื่องกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัยเชิงบูรณาการของประเทศแบบมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติผลการวิจัยพบว่า

^{๘๘} ปทุมมาศ พูลทิพย์, “กระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัยเชิงบูรณาการของประเทศแบบมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติเพื่อการวางนโยบายและแผนการวิจัยแห่งชาติด้านอุตสาหกรรม”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๔๘), หน้า ๑๓๔.

กระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนงานวิจัยเชิงบูรณาการของประเทศแบบมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติที่เหมาะสมประกอบด้วย ๙ ขั้นตอนได้แก่ การจัดเตรียมข้อมูลการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ และแผนงานวิจัยเชิงบูรณาการ การกำหนดกรอบแนวคิดของยุทธศาสตร์และแผนงานวิจัยเชิงบูรณาการ การจัดทำร่างเนื้อหาของยุทธศาสตร์และแผนงานวิจัยเชิงบูรณาการ การรับฟังข้อคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การปรับปรุงร่างเนื้อหาของยุทธศาสตร์และแผนงานวิจัยเชิงบูรณาการ การประชาสัมพันธ์ยุทธศาสตร์และแผนงานวิจัยเชิงบูรณาการ การประกาศใช้และเผยแพร่ยุทธศาสตร์และแผนงานวิจัยเชิงบูรณาการและติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์และแผนงานวิจัยเชิงบูรณาการ นอกจากนี้ในเรื่องการเผยแพร่ยุทธศาสตร์และแผนงานวิจัยเชิงบูรณาการของประเทศโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาตินั้นรูปแบบที่เข้าถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ การจัดทำเว็บไซต์ (Website) รองลงมาคือการจัดทำรูปเล่มเผยแพร่ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในระดับใกล้เคียงกันสำหรับการนำยุทธศาสตร์และแผนงานวิจัยเชิงบูรณาการของประเทศไปปฏิบัติ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการดังนี้ คือให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำยุทธศาสตร์ตั้งแต่แรกควรมีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อกำหนดนโยบายแผนยุทธศาสตร์กลยุทธ์ที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ฯ ดำเนินการวิจัยไปในทิศทางที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ฯ และส่งข้อมูลการติดตามประเมินผลให้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติทราบ

พระมหาสุริยา มะสันเทียะ^{๘๘} ได้ทำการศึกษากลยุทธ์การตลาดที่มีผลต่อการส่งเสริมคุณค่าการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในพระอารามหลวงชั้นเอกเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ผลการวิจัยพบว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นจากการวิจัยมีความเหมาะสม เนื่องจากมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และแต่ละองค์ประกอบของโมเดลมีความเที่ยงตรงมีความสามารถในการพยากรณ์ได้ระดับดีและเป็นที่ยอมรับได้ การทดสอบไค-สแควร์ (Chi-square) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ($P=0.065$) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้เมื่อพิจารณาดัชนีกลุ่มที่กำหนดไว้ที่ระดับมากกว่าหรือเท่ากับ ๐.๘๐ พบว่าดัชนีทุกตัวได้แก่ $GFI = 0.988$, $AGFI = 0.960$, $NFI = 0.987$, $IFI = 0.993$ และ $CFI = 0.993$ ผ่านเกณฑ์ตามลำดับส่วนดัชนีที่กำหนดไว้ที่ระดับน้อยกว่า ๐.๐๕ ได้แก่ $RMR = 0.019$ และ $RMSEA = 0.027$ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สรุปได้ว่าความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวกิจกรรมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาและนำไปสู่ประสิทธิผลที่ได้จากกลยุทธ์การตลาดในการเพิ่มคุณค่าการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาที่ได้จากกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ได้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลจากการสัมภาษณ์พระภิกษุและเจ้าหน้าที่ของวัดพระอารามหลวงทั้ง ๙ วัดพบว่า มีการบูรณปฏิสังขรณ์และอนุรักษ์สถาปัตยกรรมประติมากรรมจิตรกรรมโบราณสถานโบราณวัตถุในแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาให้สมบูรณ์และยั่งยืนอีกทั้งยังมีการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์สวยงามสภาพแวดล้อมสะอาดร่มรื่นเสนาสนะสถานที่พักอาศัยอาคารทำกิจกรรมห้องน้ำห้องสุขามีสถานที่จอดรถเพียงพอเข้าออกสะดวกจัดร้านค้าให้เป็น

^{๘๘} พระมหาสุริยา มะสันเทียะ, “กลยุทธ์การเพิ่มคุณค่าการตลาดสำหรับการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาของพระอารามหลวงในเกาะรัตนโกสินทร์”, *ดุษฎีนิพนธ์บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต สาขาการตลาด*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๘), หน้า ๑.

ระเบียบมีการควบคุมราคาไม่ให้เอาเปรียบนักท่องเที่ยวมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและ กิจกรรมของวัดในวันสำคัญมีการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีมารยาทในการบริการความรู้ทักษะใน การสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างชาติเพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจได้รับ รู้คุณค่าในการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาที่น่าพอใจ

รัศมี อ่อนปรีดา^{๙๐} ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า ๑) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและ สมุทรสงคราม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๕๖) เมื่อพิจารณาด้านพบว่า ปัจจัยด้านการ สร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์ ($\bar{X}$ = ๓.๗๒) อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการพัฒนาการ บริหารจัดการ ($\bar{X}$ = ๓.๖๖) ปัจจัยด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{X}$ = ๓.๖๐) และปัจจัยด้าน การพัฒนาคุณภาพสินค้าศักยภาพบุคลากรและบริการด้านการท่องเที่ยว ($\bar{X}$ = ๓.๕๙) ตามลำดับ ๒) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงคราม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ประกอบด้วย ๕ ตัวแปร ได้แก่การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ความผูกพันต่อแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การสร้างความยั่งยืนทาง วัฒนธรรม และนโยบายการท่องเที่ยว ($F=137.590$, $p\text{-value}=0.000$) ซึ่งปัจจัยทั้ง ๕ ปัจจัย สามารถ อธิบายความผันแปรของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและจังหวัด สมุทรสงครามได้ร้อยละ ๗๐.๒๐ (Adjusted, R-Square = 0.7020)

ปรีดิ์ ธิณโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก^{๙๑} ได้ทำการศึกษา การพัฒนาตัวแบบยุทธศาสตร์ การจัดการคุณภาพเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง ผลการวิจัยพบว่ายุทธศาสตร์การ จัดการคุณภาพเพื่อตัวแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้งจะเป็นแนวทางที่จะสามารถช่วย พัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอสวนผึ้งจากความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการส่งเสริมสินค้าหรือ บริการ รวมถึงกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และมีคุณภาพคงรักษาไว้ซึ่งธรรมชาติ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในเวลาเดียวกัน ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอองค์ประกอบของยุทธศาสตร์ ๙ องค์ประกอบคือ PESS+DIMPE โดยองค์ประกอบภายนอกเป็นองค์ประกอบการจัดการคุณภาพได้แก่ ๑) ผลสัมฤทธิ์ (Performance) ในด้านผลสัมฤทธิ์นั้นสถานประกอบการทางการท่องเที่ยวหรือภาค ส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต้องสามารถเสนอสินค้าหรือบริการทางการท่องเที่ยวที่ตอบ วัตถุประสงค์ในท่องเที่ยวของลูกค้าได้ประกอบด้วยความสะดวกความปลอดภัยสามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้ตามวัตถุประสงค์ทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวนั้น ๆ ๒) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ในด้านประสิทธิภาพนั้นสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวต้องมีประสิทธิภาพ ที่ตรงตามความต้องการของลูกค้าโดยสามารถจัดการลดต้นทุนต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมนอกจากนั้น ยังต้องสามารถสร้างความเชื่อมั่นจากลูกค้าด้วยการบริการที่มีประสิทธิภาพด้วย ๓) มาตรฐาน (Standard) สำหรับด้านมาตรฐานนั้นการนำเสนอสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวต้องมีความเป็น มาตรฐานและความโปร่งใสชัดเจน ๔) ความพึงพอใจ (Satisfaction) ในด้านความพึงพอใจสินค้าและ

^{๙๐} รัศมี อ่อนปรีดา, “การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงคราม”, วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (เมษายน ๒๕๕๘): ๑๓๕-๑๓๖.

^{๙๑} ปรีดิ์ ธิณโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก, “รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง”. วารสาร Veridian E-JournalSilpakorn University, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๙): ๒๕๐.

บริการทางการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีรูปแบบที่สามารถสร้างความประทับใจให้แก่ลูกค้าหรืออาจจะเป็น การเสนอคุณภาพเหนือความคาดหวังของลูกค้า ๕) พื้นที่ (Destination) พื้นที่ที่เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ ผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ขึ้นได้ซึ่งพื้นที่นั้นต้องพัฒนาจุดเด่นที่สามารถสร้างแรงดึงดูด ทางการท่องเที่ยวได้ ๖) นวัตกรรม (Innovation) เป็นอีกปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิง สร้างสรรค์ได้การนำเสนอกิจกรรมหรือสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์จะสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เติบโตขึ้น ได้ ๗) บุคลากร (Man) บุคลากรถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยประกอบทั้งผู้ประกอบการชุมชนและภาครัฐที่จะต้องสามารถริเริ่มพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิง สร้างสรรค์ใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นพร้อมบริการด้วยความมีอัธยาศัยไมตรีเป็นเจ้าบ้านที่ดีในส่วนของ ผู้ประกอบการถือว่าเป็นผู้นำในความคิดเชิงสร้างสรรค์โดยสามารถสร้างสรรค์บริการทางการท่องเที่ยว ใหม่ ๆ ที่ทำให้อาเภอสวนผึ้งเป็นที่นิยมในปัจจุบันได้ ๘) กระบวนการ (Process) คือการส่งเสริมการ พัฒนาหรือการจัดการกระบวนการสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดนวัตกรรมผลิตภัณฑ์รูปแบบกิจกรรมใหม่ ๆ หรือการบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ดังเช่น กระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยจักรยานของอำเภอสวนผึ้งที่มีกระบวนการจัดให้ สอดคล้องกับธรรมชาติมีการปั่นจักรยานเพื่อสัมผัสกับธรรมชาติข้างทางมีขั้นตอนการปลูกป่าเพื่อสร้าง สำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพร้อมร่วมรับประทานข้าวห่อกะหรี่ปิ้งและผูกข้อไม้ ข้อมือรับขวัญซึ่งเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นไปในกระบวนการของกิจกรรมร่วมกัน ๙) เศรษฐกิจ (Economic) ประโยชน์ทางเศรษฐกิจต้องเกิดขึ้นกับทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยวที่ รู้สึกคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไปกับบริการทางการท่องเที่ยวผู้ประกอบการได้รับผลตอบแทนจากสิ่งที่ลงทุน ไปและคนในชุมชนท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนเกิดรายได้จากการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาการ ท่องเที่ยวที่จะเกิดความยั่งยืนได้นั้นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทุก ๆ ฝ่ายจะต้องได้รับอย่าง เหมาะสมและยุติธรรมซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้ทุกส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวยินดี ที่จะสนับสนุนการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้น

ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์^{๙๒} ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อการพัฒนามาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขต ภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่าประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวมีการนำหลักการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มาปฏิบัติอยู่ในระดับมากโดยมีการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรอย่างพอดีสูงสุดมีระดับมาตรฐาน คุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับดีมากโดยมีศักยภาพในการรองรับด้านการ ท่องเที่ยวสูงสุด การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ส่งผล ต่อการพัฒนามาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลางมีความ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดีค่าไค-สแควร์เท่ากับ ๔๐.๙๙๐ ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ ๕๐ ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ ๐.๘๑๔ ไค-สแควร์สัมพันธ์ (Chi-square/df) เท่ากับ .๘๒๐ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ .๙๘๙ และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลัง สองของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (RMSEA) เท่ากับ .๐๐๐ โดยหลักการจัดการท่องเที่ยว

^{๙๒} ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์, “การศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อการพัฒนา มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลาง”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยราช ภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๑), หน้า ๑๔๒.

อย่างยั่งยืน ๕ อันดับแรกที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลางได้แก่ การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวสูงสุดร้อยละ ๗๐ การมีส่วนร่วมโดยการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวเกี่ยวกับท้องถิ่นร้อยละ ๖๙ การฝึกอบรมบุคลากรในท้องถิ่นร้อยละ ๖๖ การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติร้อยละ ๖๓ และการจัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อมร้อยละ ๖๒ ตามลำดับ สรุปผลได้ว่าหลักการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีอิทธิพลต่อมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลางร้อยละ ๔๑ โดยรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ๕ อันดับแรกที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลางได้แก่ การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวสูงสุด การมีส่วนร่วมโดยการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวเกี่ยวกับท้องถิ่น การฝึกอบรมบุคลากรในท้องถิ่น การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ และการจัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อม

ภัทรพร ทิมแดง^{๙๓} ได้ศึกษาเรื่อง โมเดลการตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จากการวิจัยพบว่า ๑) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดแรงจูงใจในการท่องเที่ยวพบว่าแรงจูงใจมีองค์ประกอบได้แก่ ความต้องการประสบการณ์ใหม่ ความต้องการการเรียนรู้ ความต้องการการพักผ่อน และความต้องการซื้อสินค้าพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าไค-สแควร์เท่ากับ ๖๑.๒๓ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนเท่ากับ ๐.๙๙ และค่าดัชนีของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือของการประมาณเท่ากับ ๐.๐๑๖ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดการตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวพบว่าการตลาดเชิงประสบการณ์มีองค์ประกอบได้แก่ ประสบการณ์เชิงกายภาพ ประสบการณ์เชิงอารมณ์ ประสบการณ์เชิงคนไทย และประสบการณ์เชิงการบริการ โดยโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าไค-สแควร์เท่ากับ ๔๗.๓๘ ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ ๐.๓๐ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนเท่ากับ ๐.๙๙ และค่าดัชนีของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือของการประมาณเท่ากับ ๐.๐๑๒ สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดผลสัมฤทธิ์ประสบการณ์นักท่องเที่ยวพบว่าผลสัมฤทธิ์การตลาดเชิงประสบการณ์มีองค์ประกอบได้แก่ คุณค่าการรับรู้ ความพึงพอใจ การกลับมาเที่ยวซ้ำ และการบอกต่อ โดยโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าไค-สแควร์เท่ากับ ๓๙.๑๕ ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ ๐.๓๓ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนเท่ากับ ๐.๙๙ และค่าดัชนีของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือของการประมาณเท่ากับ ๐.๐๑๑

๒) ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์เส้นทางในการทดสอบสมมติฐานที่ ๑ พบว่า แรงจูงใจในการท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อการตลาดเชิงประสบการณ์ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๑ (ค่าสถิติที่เท่ากับ ๑๓.๗๑) โดยมีขนาดของอิทธิพลมีค่าเป็นบวกเท่ากับ ๐.๘๙ จึงยอมรับสมมติฐานที่ ๑ การทดสอบสมมติฐานที่ ๒ พบว่าแรงจูงใจในการท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การตลาดเชิงประสบการณ์ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๑ (ค่าสถิติที่เท่ากับ ๒.๘๓) โดยมีขนาดของอิทธิพลมีค่าเป็นบวกเท่ากับ ๐.๔๘ จึงยอมรับสมมติฐานที่ ๒ การทดสอบสมมติฐานที่ ๓ พบว่าการตลาดเชิงประสบการณ์มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การตลาดเชิงประสบการณ์ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๑ (ค่าสถิติที่เท่ากับ ๒.๘๐)

^{๙๓} ภัทรพร ทิมแดง และผู้แต่งคนอื่น ๆ, “โมเดลการตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ”, วารสารสมาคมนักวิจัย, ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๕๔): ๘๙-๑๐๑.

โดยมีขนาดของอิทธิพลมีค่าเป็นบวกเท่ากับ ๐.๔๗ จึงยอมรับสมมติฐานที่ ๓ การทดสอบสมมติฐานที่ ๔ พบว่าแรงจูงใจในการท่องเที่ยวมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์การตลาดเชิงประสบการณ์ทางอ้อม ผ่านการตลาดเชิงประสบการณ์ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๑ (ค่าสถิติที่เท่ากับ ๗.๐๖) โดยมีขนาดของอิทธิพลมีค่าเป็นบวกเท่ากับ ๐.๔๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ ๔ จึงสรุปได้ว่าแรงจูงใจในการท่องเที่ยว การตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวและผลสัมฤทธิ์การตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ต่อกันทั้งทางตรงและทางอ้อม

๓. ผลการค้นหาดัชนีแบบการตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเมื่อทำการวิเคราะห์หาค่าประกอบของตัวแปรของการวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่าแรงจูงใจในการท่องเที่ยวมีองค์ประกอบได้แก่ประสบการณ์ใหม่การเรียนรู้การพักผ่อนและการซื้อสินค้า (ค่าสถิติไค-สแควร์เท่ากับ ๐.๗๖ ค่า p -value เท่ากับ ๐.๓๘ และค่า RMSEA เท่ากับ ๐.๐๐๐) การตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีองค์ประกอบได้แก่ ประสบการณ์เชิงกายภาพ ประสบการณ์เชิงอารมณ์ ประสบการณ์เชิงคนไทย และประสบการณ์การบริการ (ค่าสถิติไค-สแควร์เท่ากับ ๐.๖๓ ค่า p -value เท่ากับ ๐.๔๒ และค่า RMSEA เท่ากับ ๐.๐๐๐) ผลสัมฤทธิ์การตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีองค์ประกอบได้แก่ คุณค่ารับรู้ ความพึงพอใจ การมาเที่ยวซ้ำ และการบอกต่อ (ค่าสถิติไค-สแควร์เท่ากับ ๐,๐๐ ค่า p -value เท่ากับ ๑.๐๐๐ และค่า RMSEA เท่ากับ ๐.๐๐๐)

สรุปผลได้ว่า แรงจูงใจในการท่องเที่ยวการตลาดเชิงประสบการณ์มีความสำคัญมากต่อผลสัมฤทธิ์การตลาดเชิงประสบการณ์ และมีความสอดคล้องอย่างมากกับข้อมูลเชิงประจักษ์ผลการค้นหาโมเดลการตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในภาพรวมพบว่า โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า โมเดลการวัดแรงจูงใจในการท่องเที่ยวประกอบด้วยประสบการณ์ใหม่ การเรียนรู้ การพักผ่อน การซื้อสินค้า โมเดลการวัดการตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวประกอบด้วย ประสบการณ์เชิงกายภาพ ประสบการณ์เชิงอารมณ์ ประสบการณ์เชิงคนไทย ประสบการณ์การบริการ โมเดลการวัดผลสัมฤทธิ์ประสบการณ์นักท่องเที่ยวประกอบด้วย คุณค่ารับรู้ ความพึงพอใจ การกลับมาเที่ยวซ้ำ การบอกต่อ โดยแรงจูงใจในการท่องเที่ยวมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและผลสัมฤทธิ์การตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในทิศทางบวก

ภาวิดา ธนาธัญทวี^{๑๔} ได้ทำการศึกษา รูปแบบการนำเสนอภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทย เพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวชาวจีนตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการนำเสนอภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทยมีความเหมาะสมมากโดยเหมาะสมมากทั้งในด้านสังคมการเรียนรู้ ประสบการณ์ ความน่าตื่นเต้นและการผจญภัย ชื่อเสียงและสิ่งดึงดูดใจตามลำดับ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีการตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวประเทศไทยระดับมาก โดยตัดสินใจระดับมากตั้งแต่ขั้นการตัดสินใจเดินทาง การประเมินทางเลือก การแสวงหาข้อมูล การประเมินภายหลังการเดินทาง และการรับรู้ความต้องการตามลำดับ รูปแบบการนำเสนอภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทยเพื่อจูงใจให้

^{๑๔} ภาวิดา ธนาธัญทวี, “รูปแบบการนำเสนอภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทยเพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวชาวจีนตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวประเทศไทย”, วารสารธรรมศาสตร์, ปีที่ ๓๕ ฉบับที่ ๑ (ม.ค.-เม.ย. ๒๕๕๙): ๑๙๒-๒๑๕.

นักท่องเที่ยวชาวจีนตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวประเทศไทยที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตลอดจนรูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้และเป็นที่ยอมรับคิดเป็นร้อยละ ๙๑.๓ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ ๔๐ ขึ้นไปลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพบว่า ภูมิหลังของนักท่องเที่ยวชาวจีนได้แก่ รายได้ จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยวล่าสุด รูปแบบการติดต่อสื่อสาร จำนวนสื่อการท่องเที่ยวที่เปิดรับ และการนำเสนอภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทยต่างมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อการตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวประเทศไทยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕

วันใหม่ แดงแก้ว^{๙๕} ได้ทำการศึกษา การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเมืองเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ผลการศึกษาพบว่ากระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเมืองเชียงคานมีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างคุ้มวัด เทศบาล และกลุ่มผู้ประกอบการมี ๕ ขั้นตอน คือ การวางแผนกลยุทธ์ การจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การดำเนินงาน การประสานงาน และการจัดการความรู้ด้านต่าง ๆ ส่วนของบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเมืองเชียงคาน ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีลักษณะดังนี้ การหาแนวทางแก้ไขปัญหา การวางแผนพัฒนา การประสานงาน การให้ความรู้ การลงทุน การประชาสัมพันธ์ และการมีรายได้จากการท่องเที่ยว บทบาทที่สำคัญที่สุดในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเมืองเชียงคานคือ การหาแนวทางแก้ไข ปัญหา การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลเชียงคาน กรมโยธาธิการและผังเมือง และสภาเมืองเชียงคาน บทบาทที่สำคัญรองลงมา คือ การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลเชียงคาน สำนักงานจังหวัดเลย และผู้ประกอบการในพื้นที่ สำหรับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งจัดตามลำดับความสำคัญในขั้นตอนการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ได้แก่ ผู้ประกอบการ และภาคประชาชน ขั้นตอนการวางแผนดำเนินการ ได้แก่ เทศบาล และกรมโยธาธิการ และผังเมือง ขั้นตอนการลงทุนและดำเนินงาน ได้แก่ ผู้ประกอบการ เทศบาล ภาคประชาชน และชมรมต่าง ๆ และขั้นตอนการติดตามประเมินผลงาน ได้แก่ เทศบาล และสภาเมืองเชียงคาน ปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเมืองเชียงคาน คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละภาคส่วนขาดการบูรณาการในเรื่องแผนการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งการบริหารงานของแต่ละภาคส่วนยังไม่ชัดเจน และขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเมืองเชียงคานที่เหมาะสม คือ แนวทางการพัฒนาโดยใช้โมเดลการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีพัฒนาการมาจากการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน และมีการจัดทำโครงการการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ทำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น โดยสะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของชุมชน และผู้คนเจ้าของพื้นที่ โดยมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวมีปฏิสัมพันธ์กับคนในพื้นที่ ทำให้สามารถเอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ และเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างจิตสำนึกของชุมชนร่วมกันในการรักษาสมดุลของและสร้างฐานความรู้สำหรับการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน

^{๙๕}วันใหม่ แดงแก้ว, “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเมืองเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑.

พพร โอทกานนท์^{๔๖} ได้ทำการศึกษา รูปแบบคุณภาพการบริการภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวยุโรปและอเมริกัน ผลการวิจัยพบว่า ๑) กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวยุโรปเป็นนักท่องเที่ยวแบบราคาประหยัดและกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันเป็นนักท่องเที่ยวแบบราคาปานกลาง ผลการค้นหารูปแบบคุณภาพการบริการภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวยุโรป ๒) ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวคุณภาพการบริการ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวยุโรป ๓) ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว คุณภาพการบริการ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวยุโรปเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของระหว่างองค์ประกอบตัวแปรสังเกตได้พบว่าตัวแปรสังเกตได้ที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวทั้งในด้านความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำและการแนะนำบอกต่อโดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (β) มากที่สุดได้แก่การเอาใจใส่ (๑.๐๐) และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในด้านความปลอดภัย (๑.๐๐) รองลงมาคือการสนองตอบ (๐.๘๗) สิ่งดึงดูดใจแหล่งท่องเที่ยว (๐.๘๓) กิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว (๐.๘๒) รูปธรรมการบริการ (๐.๘๐) โดยตัวแปรทั้งหมดมีค่าสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบ (R^2) รูปแบบคุณภาพการบริการภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวยุโรปได้ร้อยละ ๗๐

ผลการค้นหารูปแบบคุณภาพการบริการภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวอเมริกันพบว่า ๑) ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว (Path Coefficient = -๐.๖๘) คุณภาพการบริการ (Path Coefficient = ๐.๕๐) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวอเมริกัน ๒) ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว (Path Coefficient = ๐.๙๐) คุณภาพการบริการ (Path Coefficient = -๐.๙๗) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว (Path Coefficient = ๐.๖๗) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวอเมริกันเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของระหว่างองค์ประกอบตัวแปรสังเกตได้พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมท่องเที่ยวทั้งในด้านความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำและการแนะนำบอกต่อโดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (β) มากที่สุดได้แก่ภาพลักษณ์ด้านกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวในด้านบันเทิงและชีวิตราตรีและการเป็นแหล่งเที่ยวชมวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ (๑.๐๐) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในด้านประสบการณ์การท่องเที่ยว (๑.๐๐) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการรับรู้คุณค่า (๐.๙๓) ความเชื่อถือได้ของสินค้าและบริการ (๐.๗๗) และความพึงพอใจในความปลอดภัย (๐.๗๕) โดยตัวแปรทั้งหมดมีค่าสัดส่วนความแปรปรวนที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบ (R^2) รูปแบบคุณภาพการบริการภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวอเมริกันได้ร้อยละ ๕๒ สรุปผลว่า ผลการค้นหารูปแบบ

^{๔๖} พพร โอทกานนท์, “รูปแบบคุณภาพการบริการภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวยุโรปและอเมริกัน”, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, วารสารธรรมศาสตร์, ปีที่ ๓๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๖): ๓๕-๓๖.

สมการโครงสร้างพบว่าองค์ประกอบสำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวยุโรปคือ ภาพลักษณ์ด้านสิ่งแวดล้อมแห่งท่องเที่ยวและคุณภาพการบริการด้านการเอาใจใส่ส่วนองค์ประกอบสำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวอเมริกันคือภาพลักษณ์ด้านกิจกรรมแห่งท่องเที่ยวและคุณภาพบริการด้านความเชื่อถือได้

พระมหาชาญ โชติญาณพล^{๙๗} ได้ทำการศึกษา อัตลักษณ์วัดไทยในพระพุทธศาสนาที่มีต่อการท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ผลการวิจัยพบว่า ๑) พบว่าอัตลักษณ์วัดไทยในพระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์ทางตรงกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาโดยมีความสัมพันธ์ทางบวก จากสมมติฐานที่ ๒) พบว่าอัตลักษณ์วัดไทยในพระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์ทางตรงกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาโดยมีความสัมพันธ์ทางลบและอัตลักษณ์วัดไทยในพระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์ทางอ้อมกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาโดยผ่านความคิดเห็นโดยมีความสัมพันธ์ทางบวก จากสมมติฐานที่ ๓) พบว่าอัตลักษณ์วัดไทยในพระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์ทางอ้อมกับความภักดีของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาโดยผ่านความคิดเห็นและความพึงพอใจโดยมีความสัมพันธ์ทางบวก จากสมมติฐานที่ ๔) พบว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์ทางตรงกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาโดยมีความสัมพันธ์ทางบวก จากสมมติฐานที่ ๕) พบว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์ทางอ้อมกับความภักดีของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาโดยผ่านความพึงพอใจโดยมีความสัมพันธ์ทางบวก และจากสมมติฐานที่ ๖) พบว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์ทางตรงกับความภักดีของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาโดยมีความสัมพันธ์ทางบวก ซึ่งโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมเนื่องจากมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อีกทั้งในแง่องค์ประกอบของโมเดลมีความเหมาะสมเที่ยงตรง (Validity) และมีความสามารถในการพยากรณ์ได้ร้อยละ ๙๓.๔

สมโภชน์ สุวรรณรัตน์^{๙๘} ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างความสามัคคีในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบด้วยหลักพุทธธรรม ผลการศึกษาพบว่า ๑) การสร้างความสามัคคีในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบชุมชนมีแนวทางการสร้างความสามัคคี ๔ แนว ได้แก่ การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันผ่านกิจกรรมและพิธีกรรมต่าง ๆ การประกอบอาชีพและขยายเครือข่ายการประกอบอาชีพ การรวมกลุ่มตามธรรมชาติของชุมชนตามความสนใจและกิจกรรมทางสังคม การสืบสานประเพณีวัฒนธรรม ๒) หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการสร้างความสามัคคีในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่

^{๙๗} พระมหาชาญ โชติญาณพล, “อัตลักษณ์วัดไทยในพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อการท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวต่างชาติ”, **คุษณีนิพนธ์บริหารธุรกิจคุษณีบัณฑิต สาขาการตลาด**. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๘), หน้า ๑.

^{๙๘} สมโภชน์ สุวรรณรัตน์, “การสร้างความสามัคคีในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบด้วยหลักพุทธธรรม”, **วารสาร สยามนักวิจัย**, ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๐): ๑๙๑.

ชาวบ้านใช้ในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน มากที่สุด คือ หลักสาราณียธรรม รองลงมาคือหลักอปริหานิยธรรม หลักสัพปุริสธรรม และหลักสังคหัตถุตามลำดับ หลักธรรมที่ชาวบ้านใช้ในการประกอบอาชีพมากที่สุดคือ หลักสาราณียธรรม รองลงมาคือหลักสัพปุริสธรรม หลักอปริหานิยธรรม และสุดท้าย คือหลักสังคหัตถุ หลักธรรมที่มีความสำคัญกับการรวมกลุ่ม อันดับแรก คือ หลักสาราณียธรรม รองลงมาคือ หลักอปริหานิยธรรม หลักสัพปุริสธรรม และสุดท้ายคือ หลักสังคหัตถุ หลักธรรมที่มีความสำคัญกับการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี อันดับหนึ่ง คือ หลักสาราณียธรรมรองลงมาคือ หลักอปริหานิยธรรม หลักสัพปุริสธรรม และหลักสังคหัตถุ ตามลำดับ ๓) การบูรณาการการสร้างควมสามัคคีในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบด้วยหลักพุทธธรรม หมู่บ้านทั้งสิบหมู่บ้านไม่ได้เลือกและไม่ได้เน้นหลักธรรมใดหลักธรรมหนึ่งในการสร้างความสามัคคีแต่การสร้างควมสามัคคีของหมู่บ้านนั้นขึ้นกับกิจกรรมแต่ละกิจกรรมของชาวบ้านซึ่งหมู่บ้านได้เลือกใช้รูปแบบการสร้างควมสามัคคีแบบบูรณาการหลักธรรมแต่ละหลักธรรมมาผสมผสานกัน ตามความเหมาะสมของกิจกรรมและกลุ่มคนที่มาร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ๔) แนวทางและสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับ “รูปแบบการสร้างควมสามัคคีในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบด้วยหลักพุทธธรรม” เรียกว่า MMMSH Model คือ มีเมตตา กรุณาต่อกัน (Mercy) มีการพบปะสังสรรค์พูดคุยกันอย่างต่อเนื่อง (Meeting) มีการบริหารจัดการอย่างเป็นธรรม (Management) มีการเฉลี่ยเจือจาน (Sacrifice) จึงจะก่อให้เกิดควมสามัคคี (Harmony)

ตารางที่ ๒.๔ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

นักวิจัย	ผลการวิจัย
ปทุมมาศ พูลทิพย์ (รายงานการวิจัย, สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๕๘)	กระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนงานวิจัยเชิงบูรณาการประกอบด้วย ๙ ขั้นตอนได้แก่ การจัดทำยุทธศาสตร์และแผนงานวิจัย การกำหนดกรอบแนวคิดของยุทธศาสตร์ การจัดทำร่างเนื้อหาของยุทธศาสตร์และแผนงานวิจัย การรับฟังข้อคิดเห็น การปรับปรุงร่างเนื้อหาของยุทธศาสตร์และแผนงานวิจัยเชิง การประชาสัมพันธ์ยุทธศาสตร์ การประกาศใช้และติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์
พระมหาสุริยา มะสันเทียะ (ดุขฎิบัณฑิต สาขาการตลาด, มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๘)	ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวกิจกรรมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาและนำไปสู่ประสิทธิผลที่ได้จากกลยุทธ์การตลาดในการเพิ่มคุณค่าการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาที่ได้จากกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ได้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตารางที่ ๒.๔ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
รัศมี อ่อนปรีดา (วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๕๘)	ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ จังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงครามอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ประกอบด้วย ๕ ตัวแปร ได้แก่การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ความผูกพันต่อแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การสร้างความยั่งยืนทางวัฒนธรรม และนโยบายการท่องเที่ยว
ปรีดิ์ ชินโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก (วารสาร Veridian E-Journal Silpakorn University, ๒๕๕๙)	องค์ประกอบของยุทธศาสตร์ ๙ องค์ประกอบคือ PESS+DIMPE โดยเป็นองค์ประกอบการจัดการคุณภาพ ได้แก่ ๑) ผลสัมฤทธิ์ (Performance) ๒) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ๓) มาตรฐาน (Standard) ๔) ความพึงพอใจ (Satisfaction) ๕) พื้นที่ (Destination) ๖) นวัตกรรม (Innovation) ๗) บุคลากร (Man) ๘) กระบวนการ (Process) ๙) เศรษฐกิจ (Economic)
ประพันธ์พงศ์ ชินพงษ์ (รายงาน การวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๑)	รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ๕ อันดับแรกที่ส่งผลกระทบต่อมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลางได้แก่ การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวสูงสุด การมีส่วนร่วมโดยการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น การฝึกอบรมบุคลากรในท้องถิ่น การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ และการจัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อม
ภัทรพร ทิมแดง และคนอื่น ๆ (วารสารสมาคมนักวิจัย, ปีที่ ๑๖ (๒๕๕๔))	ตัวแบบการตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเมื่อทำการวิเคราะห์หาค่าองค์ประกอบของตัวแปรของการวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่าแรงจูงใจในการท่องเที่ยวมีองค์ประกอบได้แก่ ประสบการณ์ใหม่การเรียนรู้การพักผ่อนและการซื้อสินค้า
ภาวิดา ธนาธัญทวี (วารสาร ธรรมศาสตร์, ๒๕๕๙)	รูปแบบการนำเสนอภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทยเพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวชาวจีนตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวประเทศไทยในเชิงสาเหตุสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการนำเสนอภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทยมีความเหมาะสมมากโดยเหมาะสมมากทั้งในด้านสังคมการเรียนรู้ประสบการณ์ความน่าตื่นเต้นและการผจญภัยชื่อเสียงและสิ่งดึงดูดใจตามลำดับ

ตารางที่ ๒.๔ (ต่อ)

นักวิจัย	ผลการวิจัย
วันใหม่ แต่งแก้ว (รายงานการวิจัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔)	กระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเมือง เชียงคานมีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างคุ้มวัด เทศบาล และกลุ่มผู้ประกอบการมี ๕ ขั้นตอน คือ การวางแผน กลยุทธ์ การจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การดำเนินงาน การประสานงาน และการจัดการความรู้ด้านต่าง ๆ
พบบร โอทกานนท์ (วารสาร ธรรมศาสตร์, ๒๕๕๖)	รูปแบบสมการโครงสร้างพบว่าองค์ประกอบสำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวยุโรปคือภาพลักษณ์ด้านสิ่งดึงดูดใจแหล่งท่องเที่ยวและคุณภาพการบริการด้านการเอาใจใส่ส่วนองค์ประกอบสำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวอเมริกันคือภาพลักษณ์ด้านกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวและคุณภาพบริการด้านความเชื่อถือได้
พระมหาชาญ โชติญาณพล (ดุษฎีนิพนธ์บริหารธุรกิจ สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๘)	การศึกษาอัตลักษณ์วัดไทยในพระพุทธศาสนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของวัดไทยในพระพุทธศาสนาความคิดเห็นความพึงพอใจเพื่อนำไปสู่ความภักดีของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการกลับท่องเที่ยวซ้ำ
สมโภชน์ สุวรรณรัตน์ (วารสาร สมาคมนักวิจัย, ๒๕๖๐)	แนวทางและสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับ “รูปแบบการสร้างสามัคคี ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบด้วยหลักพุทธธรรม” เรียกว่า MMMSH Model คือ มีเมตตา กรุณาต่อกัน (Mercy) มีการพบปะสังสรรค์พูดคุยกันอย่าง ต่อเนื่อง (Meeting) มีการบริหารจัดการอย่างเป็นธรรม (Management) มีการเฉลี่ยเจือจาน (Sacrifice) จึงจะก่อให้เกิดความสามัคคี (Harmony)

๒.๗.๓ งานวิจัยในต่างประเทศ

การศึกษางานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้เป็น การศึกษางานวิจัยด้านการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยทบทวนจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่ได้ทำการวิจัยผ่านมาแล้ว โดยมีงานวิจัยที่ศึกษาดังนี้

Nee Goh^{๙๙} ได้ศึกษาเรื่องการตรวจสอบความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักโรงแรมประเภทบูทีคในแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมขององค์กรยูเนสโกนครปีนังผลการวิจัยพบว่า ทศนคติการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและความพึงพอใจของลูกค้ามีอิทธิพลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของลูกค้าสิ่งที่น่าสนใจของงานวิจัยคือผลกระทบของการรับรู้ด้านการควบคุมพฤติกรรมและภาพลักษณ์โดยรวมไม่มีนัยสำคัญต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ

Ngoc & Trinh^{๑๐๐} ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการเยี่ยมชมเมืองหวงเต่าในประเทศเวียดนามเป็นการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยคั่นกลางด้านความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานปัจจัยด้านราคาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวมีนัยสำคัญ และผลกระทบในเชิงบวกความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำส่วนความปลอดภัยและการจัดการด้านระบบรักษาความปลอดภัยมีนัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ

Cam^{๑๐๑} ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยสำคัญด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเมืองญาจางประเทศเวียดนามผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับอาหารพื้นบ้าน สภาพแวดล้อมวัฒนธรรม และปัจจัยพื้นฐานทางสังคม ซึ่งนักท่องเที่ยวไม่ได้คำนึงถึงกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจและความบันเทิง ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นผลให้นักท่องเที่ยวรู้สึกไม่พึงพอใจต่อการเยี่ยมชมเมืองญาจางเท่าที่ควรแต่สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแล้วมีความรู้สึกพึงพอใจต่อการเยี่ยมชมเมืองญาจางจะมีความตั้งใจแนะนำนักท่องเที่ยวรายอื่น ๆ มาท่องเที่ยวมากกว่าตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำนอกจากนี้จากการศึกษาวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structure Equation Model: SEM) พบว่าการรับรู้คุณภาพการแสวงความหลากหลายและความแปลกใหม่จากการเดินทางท่องเที่ยวมีนัยสำคัญและมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อความพึงพอใจส่วนปัจจัยด้านประชากรศาสตร์เกี่ยวกับอายุมีอิทธิพลในทางลบต่อความพึงพอใจและความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำส่วนความพึงพอใจมีนัยสำคัญและมีความสำคัญในเชิงบวกต่อความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำและการแนะนำนักท่องเที่ยวรายอื่น ๆ

---

^{๙๙}Nee Goh, “Consumer behavior in tourism”, *European Journal of Marketing*, Vol. 27 (10) (2015): 5-44.

^{๑๐๐}Ngoc, K.N. & Trinh, N.T, “Factors affecting tourists’ return intention towards Vung Tau City, Vietnam: A mediation analysis of destination satisfaction”.*Journal of Advanced Management Science*, (2015).3(4): 292-298.

^{๑๐๑}Cam Nostrand. Kolasa, B. J, *Introduction of Behavioral Science for Business*, (New Jersey: Prince - Hall Intentional Inc, 1969), pp. 1-2.

ตารางที่ ๒.๕ สรุปงานวิจัยในต่างประเทศ

นักวิจัย	ผลการวิจัย
Nee Goh (European Journal of Marketing, 2015)	ทัศนคติการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและความพึงพอใจของลูกค้ามีอิทธิพลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของลูกค้าสิ่งที่น่าสนใจของงานวิจัยคือผลกระทบของการรับรู้ด้านการควบคุมพฤติกรรมและภาพลักษณ์โดยรวมไม่มีนัยสำคัญต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ
Ngoc, K.N. & Trinh, N.T (Journal of Advanced Management Science, 2015)	ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานปัจจัยด้านราคาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวมีนัยสำคัญและผลกระทบในเชิงบวก ความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำส่วนความปลอดภัยและการจัดการด้านระบบรักษาความปลอดภัยมีนัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ
Cam Nostrand. Kolasa, B. J (New Jersey: Prince-Hall Intentional Inc, 1969))	การรับรู้คุณภาพการแสวงความหลากหลายและความแปลกใหม่จากการเดินทางท่องเที่ยวมีนัยสำคัญและมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อความพึงพอใจส่วนปัจจัยด้านประชากรศาสตร์เกี่ยวกับอายุมีอิทธิพลในทางลบต่อความพึงพอใจและความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำส่วนความพึงพอใจมีนัยสำคัญและมีความสำคัญในเชิงบวกต่อความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำและการแนะนำนักท่องเที่ยวรายอื่น ๆ

๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นผู้วิจัยสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยสรุปที่มาของแต่ละตัวแปรดังนี้

๑. การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ในครั้งนี้ได้จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (๒๕๔๒), ชูสิทธิ์ ชูชาติ (๒๕๓๘), กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (๒๕๓๗), ไร่ไพพรรณ แก้วสุริยะ (๒๕๔๗), วศิน อิงคพัฒนากุล (๒๕๔๘), มณีวรรณ ผิวนิม (๒๕๕๐), ศรีพร สมบุญธรรม (๒๕๓๖) ประกอบด้วย

- ๑) การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว
- ๒) การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว
- ๓) การตลาดในแหล่งท่องเที่ยว
- ๔) การส่งเสริมทักษะคนในพื้นที่
- ๕) ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยว
- ๖) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

๒. บทบาทการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชน ในครั้งนี้ได้จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีของ Deming, W. Edwards (1986), สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (๒๕๕๔), การท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย (๒๕๖๑), Motloch (2001) ประกอบด้วย

- ๑) การวางแผน
- ๒) การปฏิบัติตามแผน
- ๓) การตรวจสอบ
- ๔) การแก้ไขปรับปรุง
- ๕) ความชัดเจนของเจ้าภาพและแผนพัฒนา
- ๖) ข้อกฎหมายและการจัดระเบียบ
- ๗) การสนับสนุนจากภาครัฐ
- ๘) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กร

๓. การมีส่วนร่วม ในครั้งนี้ได้จากทฤษฎีของ Cohen, John M and Uphoff, Norman T, (1977) ประกอบด้วย

- ๑) การมีส่วนร่วมวางแผน
- ๒) การมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา
- ๓) การมีส่วนร่วมประเมิน
- ๔) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

๔. หลักการบริหารนิยมนำมาจากพระไตรปิฎก, มหาปริณิพพานสูตร ที่ขนิทาย มหาวรรค, ๑๐/๖๘/๗๙. และพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (๒๕๔๙) เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและ ประเด็นที่ศึกษาดังนี้

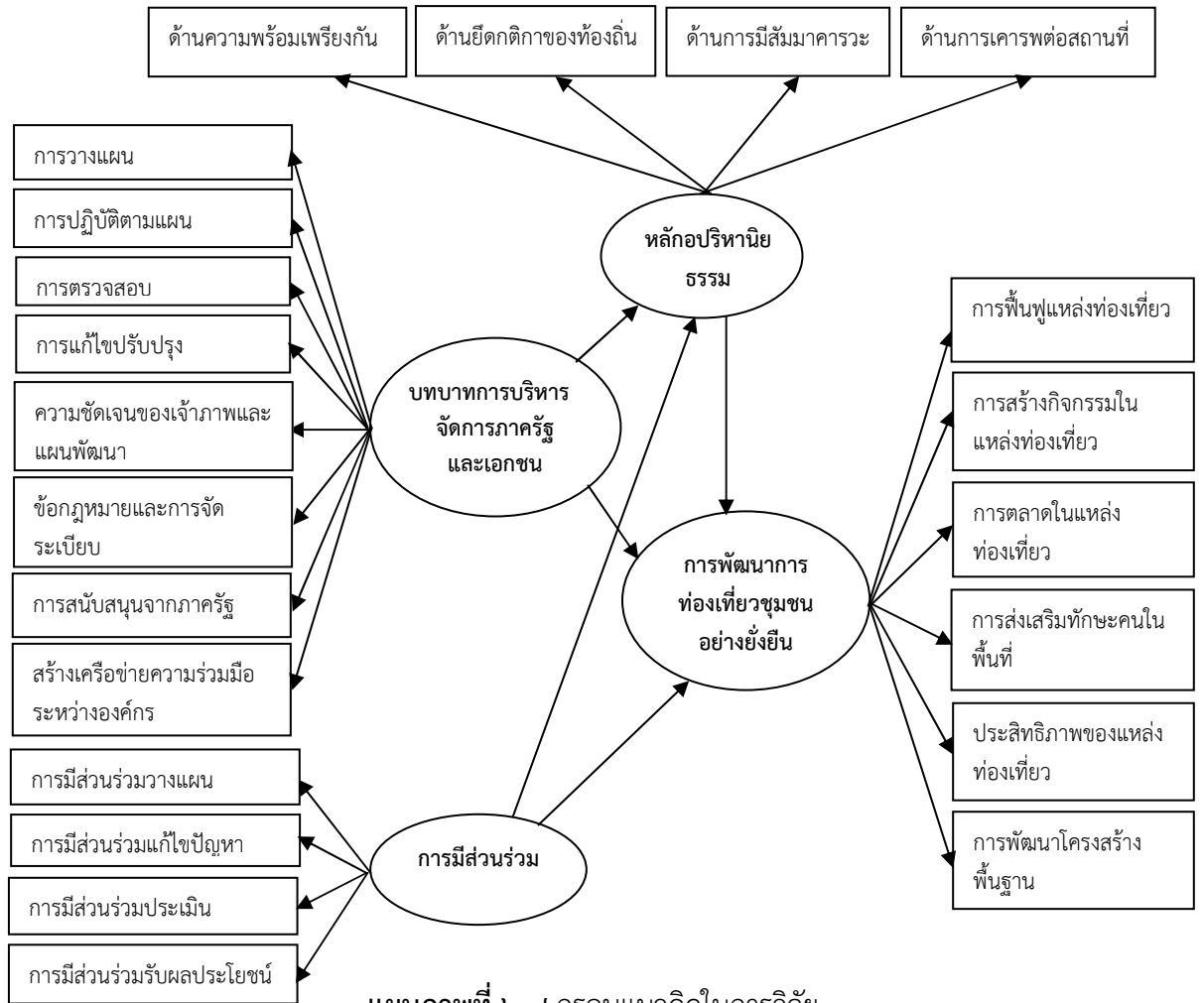
นัยที่ ๑) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์กับนัยที่ ๒) พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุม และทำกิจกรรมร่วมกัน รวมกันเป็นตัวแปรที่ ๑ คือ “ความพร้อมเพรียงกัน”

นัยที่ ๔) ให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่กับนัยที่ ๕) ไม่ข่มเหงสตรี เป็นการให้เกียรติและคุ้มครองสตรี รวมกันเป็นตัวแปรที่ ๒ คือ “มีสัมมาคารวะ”

นัยที่ ๖) เคารพบูชาสักการะเจตีย์ คือการให้ความเคารพศาสนสถาน ปูชนียสถาน อนุสาวรีย์ประจำชาติ เป็นตัวแปรที่ ๓ คือ “เคารพสถานที่”

นัยที่ ๓) ไม่บัญญัติ หรือล้มเลิกข้อบัญญัติต่าง ๆ เป็นการไม่เพิกถอน ไม่เพิ่มเติมกับนัย ที่ ๗) ให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์หรือผู้ทรงศีล เป็นการจัดการให้ความอารักขา บำรุง คุ้มครอง อันชอบธรรม แก่บรรพชิต รวมเป็นตัวแปรที่ ๔ คือ “ยึดกฎกติกาของท้องถิ่น”

รูปแบบพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้วิจัยสามารถสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์นำมาสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วยกระบวนการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ระยะที่ ๑ การออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๓ ระยะที่ ๒ การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัย โดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) มีแผนแบบการวิจัยแบบกลุ่มเดียวศึกษาสถานการณ์ โดยไม่มีการทดลอง (The One Shot Non-Experiment Case Study)

๓.๒ ระยะที่ ๑ การออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งไม่ทราบจำนวนแน่นอน

๒) กลุ่มตัวอย่าง

๒.๑) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๔๑๐ ตัวอย่าง สำหรับขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัยโดยการพิจารณาจากความเหมาะสมของจำนวนค่าพารามิเตอร์ที่ทำการประมาณค่าภายใต้โมเดลตามสมมติฐานในกรอบแนวคิดที่ได้ศึกษาเอกสารและทบทวนวรรณกรรมตามแนวคิดของนักวิจัยด้านโมเดลการวิเคราะห์ลิสเซลล์ คือ Lindeman, Merenda and Gold^๑ และ Weiss (1972)^๒ ที่ได้ทำการกำหนดขนาดตัวอย่างตามกฎอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปร ไว้เป็น ๑ พารามิเตอร์ ใช้ตัวอย่าง ๑๐-๒๐ ตัวอย่าง จากกรอบแนวคิดการวิจัยพบว่าค่าพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณภายใต้โมเดลลิสเซลล์ทั้งหมด ๔๑ พารามิเตอร์ ใช้เส้นพารามิเตอร์ละ ๑๐ ตัวอย่างเท่ากับ $๔๑ \times ๑๐ = ๔๑๐$ ตัวอย่าง

๒.๒) การสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยเลือกใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดย

ขั้นตอนที่ ๑ สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยการจัดแบ่งประชากรเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการจัดการการท่องเที่ยวเชิงกีฬา จะใช้วิธีการคำนวณขนาดตัวอย่างแบบแบ่งตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรแต่ละกลุ่ม}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งตามสัดส่วน แสดงไว้ในตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งตามสัดส่วน

เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีกลุ่มแม่น้ำ เจ้าพระยาตอนกลางของพระนครศรีอยุธยา	จำนวน ประชากร	สัดส่วน	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง
๑) เกาะเกิด ต.เกาะเกิด อ.บางปะอิน	๒,๑๓๑	$\frac{๔๑๐ \times ๒,๑๓๑}{๓๖,๑๓๖}$	๒๔

^๑ Lindeman RH, Merenda PF, Gold RZ., *Introduction to Bivariate and Multivariate Analysis*, (Scott, Foresman, Glenview, IL, 1980), p. 163.

^๒ Weiss, R., *The Provision of Social Relationship*, In Z. Rubin (Ed), (Doing Unto others Englewood Cliff, N. J: Prentice-Hall. 1972), pp. 17-26.

ตารางที่ ๓.๑ (ต่อ)

เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีสู่แม่ น้ำ เจ้าพระยาตอนกลางของพระนครศรีอยุธยา	จำนวน ประชากร	สัดส่วน	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง
๒) โหมสเตย์ไทรน้อย ต.ไทรน้อย อ.บางบาล	๒,๕๔๖	$\frac{๔๑๐ \times ๒,๕๔๖}{๓๖,๑๓๖}$	๒๘
๓) บ้านต้นโพธิ์ ไม้หนอง (ตีมืดอรัญญิก) ต.ท่าช้าง อ.นครหลวง	๔,๕๕๖	$\frac{๔๑๐ \times ๔,๕๕๖}{๓๖,๑๓๖}$	๕๑
๔) คลองจิก ต.คลองจิก อ.บางปะอิน	๗,๗๒๙	$\frac{๔๑๐ \times ๗,๗๒๙}{๓๖,๑๓๖}$	๘๗
๕) บ้านป้อม ต.บ้านป้อม อ. พระนครศรีอยุธยา	๖,๗๐๔	$\frac{๔๑๐ \times ๖,๗๐๔}{๓๖,๑๓๖}$	๗๖
๖) ปากจั่น ต.ปากจั่น อ.นครหลวง	๓,๓๑๐	$\frac{๔๑๐ \times ๓,๓๑๐}{๓๖,๑๓๖}$	๓๗
๗) ลาดชะโด ต.หนองน้ำใหญ่ อ.ผักไห่	๖,๐๘๐	$\frac{๔๑๐ \times ๖,๐๘๐}{๓๖,๑๓๖}$	๖๙
๘) โหมสเตย์คลอง รางจระเข้ ต.บ้านโพธิ์ อ.เสนา	๓,๐๘๐	$\frac{๔๑๐ \times ๓,๐๘๐}{๓๖,๑๓๖}$	๓๕
รวม	๓๖,๑๓๖		๔๑๐

ขั้นตอนที่ ๒ จากนั้นใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลากจนกระทั่งครบตัวอย่างตามที่ต้องการ

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน ๒ ชนิด ได้แก่

๑) แบบบันทึกเอกสาร (Document Recording Forms) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงาน

๒) แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งเป็น ๕ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๒ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด ๘ ด้าน แบ่งเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านความชัดเจนของเจ้าภาพ	มีข้อคำถามทั้งหมด ๓ ข้อ
ด้านกฎหมายและการจัดระเบียบ	มีข้อคำถามทั้งหมด ๕ ข้อ
ด้านการสนับสนุนจากรัฐ	มีข้อคำถามทั้งหมด ๕ ข้อ
ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	มีข้อคำถามทั้งหมด ๕ ข้อ
ด้านการวางแผน	มีข้อคำถามทั้งหมด ๖ ข้อ

ด้านการปฏิบัติตามแผน	มีข้อคำถามทั้งหมด ๕ ข้อ
ด้านการตรวจสอบ	มีข้อคำถามทั้งหมด ๕ ข้อ
ด้านการแก้ไขปรับปรุง	มีข้อคำถามทั้งหมด ๕ ข้อ

ลักษณะของข้อคำถามของแบบสอบถามเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดย ให้ผู้ตอบเลือกระดับจากระดับมากที่สุด ถึงน้อยที่สุด ดังนี้

๕ หมายถึง	ระดับมากที่สุด
๔ หมายถึง	ระดับมาก
๓ หมายถึง	ระดับปานกลาง
๒ หมายถึง	ระดับน้อย
๑ หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนประกอบด้วยข้อคำถาม ๔ ด้าน ได้แก่

ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน	มีข้อคำถามทั้งหมด ๕ ข้อ
ด้านการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา	มีข้อคำถามทั้งหมด ๗ ข้อ
ด้านการมีส่วนร่วมประเมิน	มีข้อคำถามทั้งหมด ๘ ข้อ
ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	มีข้อคำถามทั้งหมด ๕ ข้อ

ลักษณะของข้อคำถามของแบบสอบถามเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดย ให้ผู้ตอบเลือกระดับจากระดับมากที่สุด ถึงน้อยที่สุด ดังนี้

๕ หมายถึง	ระดับมากที่สุด
๔ หมายถึง	ระดับมาก
๓ หมายถึง	ระดับปานกลาง
๒ หมายถึง	ระดับน้อย
๑ หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ ๔ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการนำหลักการบริหารนิยธรรมเข้าบูรณาการการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนประกอบด้วยข้อคำถาม ๔ ด้าน ได้แก่

ด้านความพร้อมเพรียงกัน	มีข้อคำถามทั้งหมด ๖ ข้อ
ด้านมีสัมมาคารวะ	มีข้อคำถามทั้งหมด ๕ ข้อ
ด้านเคารพต่อสถานที่	มีข้อคำถามทั้งหมด ๓ ข้อ
ด้านยึดกฎกติกาของท้องถิ่น	มีข้อคำถามทั้งหมด ๕ ข้อ

ลักษณะของข้อคำถามของแบบสอบถามเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดย ให้ผู้ตอบเลือกระดับจากระดับมากที่สุด ถึงน้อยที่สุด ดังนี้

๕ หมายถึง	ระดับมากที่สุด
๔ หมายถึง	ระดับมาก
๓ หมายถึง	ระดับปานกลาง
๒ หมายถึง	ระดับน้อย
๑ หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ ๕ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนประกอบด้วย
ข้อคำถาม ๖ ด้าน ได้แก่

ด้านการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว	มีข้อคำถามทั้งหมด ๗ ข้อ
ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	มีข้อคำถามทั้งหมด ๖ ข้อ
ด้านการตลาดในแหล่งท่องเที่ยว	มีข้อคำถามทั้งหมด ๖ ข้อ
ด้านการส่งเสริมทักษะคนในพื้นที่	มีข้อคำถามทั้งหมด ๗ ข้อ
ด้านประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยว	มีข้อคำถามทั้งหมด ๕ ข้อ
ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	มีข้อคำถามทั้งหมด ๕ ข้อ

ลักษณะของข้อคำถามของแบบสอบถามเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า
(Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบเลือกระดับจากระดับมากที่สุด ถึงน้อยที่สุด ดังนี้

๕ หมายถึง	ระดับมากที่สุด
๔ หมายถึง	ระดับมาก
๓ หมายถึง	ระดับปานกลาง
๒ หมายถึง	ระดับน้อย
๑ หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการอภิปรายผล ซึ่งผลจากการคำนวณโดย
ใช้สูตรการคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้น มีดังนี้^๓ จากสูตร

$$\begin{aligned} \text{ช่วงชั้นคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ระดับการวัด}} \\ &= \frac{๕ - ๑}{๕} = ๐.๘๐ \end{aligned}$$

จะได้เกณฑ์การแปลผล ๕ ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ๔.๒๑ - ๕.๐๐	หมายถึง มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย ๓.๔๑ - ๔.๒๐	หมายถึง มาก
คะแนนเฉลี่ย ๒.๖๑ - ๓.๔๐	หมายถึง ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย ๑.๘๑ - ๒.๖๐	หมายถึง น้อย
คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๘๐	หมายถึง น้อยที่สุด

๓) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
จากเอกสาร ตำรา ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และสร้างเครื่องมือเป็นแบบบันทึกเอกสาร
เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ เก็บผลการวิเคราะห์ไว้ในแบบบันทึกเอกสาร

(๒) นำความรู้และแนวคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาประมวลเพื่อกำหนด
โครงสร้างของเครื่องมือและขอบเขตเนื้อหา โดยการสร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้สอบถามเกี่ยวกับ

^๓ มัลลิกา บุณนาค, สถิติเพื่อการตัดสินใจ, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๗),
หน้า ๑๔๓.

รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการนำข้อมูลสรุปประเด็นจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์มาจัดทำเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง ๒๒ ตัวแปร รวมข้อคำถามทั้งสิ้น ๑๑๙ ข้อ ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ ๕ คน แล้วจึงนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยพิจารณาจากค่า IOC มากกว่า ๐.๖๐ ขึ้นไป

(๓) นำความรู้และแนวคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและผลการวิเคราะห์องค์ประกอบมาเป็นฐานในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลและนำมาวิเคราะห์เพื่อหารูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๔) การหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

การหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย ดังต่อไปนี้

(๑) การตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ จากนั้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ คน ประกอบด้วย

(๑.๑) นายจรินทร์ อ้นมี, รองผู้อำนวยการด้านนโยบายและแผน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

(๑.๒) รศ.ดร.นันทิยา น้อยจันทร์, คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

(๑.๓) ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(๑.๔) ผศ.ดร.อนุวัต กระจังษ์, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(๑.๕) ดร.สุรียา รักษาเมือง, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจนของภาษา ความครอบคลุมของโครงสร้างและความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item-Objective Congruence) โดยผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านจะประเมินให้คะแนน ๓ ระดับ คือ +๑ = มีความสอดคล้อง ๐ = ไม่แน่ใจ -๑ = ไม่สอดคล้อง แล้วคำนวณค่าและคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องพบว่าทุกข้อมีค่าอยู่ระหว่าง ๐.๘๐-๑.๐๐ ทุกข้อคำถาม

(๒) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๓๐ คน

(๓) นำแบบสอบถามที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .๙๗๓ และสามารถจำแนกตามตัวแปรได้ดังนี้

ตารางที่ ๓.๒ แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α)
๑. บทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน	.๙๗๘
๒. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว	.๘๘๗
๓. การปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรม	.๙๘๔
๔. การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	.๙๘๒
ภาพรวม	.๙๗๓

(๔) แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม โดยนำข้อมูลจากการทดลองใช้ในขั้นตอนที่ผ่านมา ทำการปรับปรุงแก้ไขโดยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นจึงนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนของการวิจัย ดังต่อไปนี้

๑) การศึกษาและวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรม และการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนเพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย และสังเคราะห์ตัวแปรรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยทำการรวบรวมเอกสารจากแหล่งต่าง ๆ แล้ววิเคราะห์เอกสารโดยการจัดทำแบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร บันทึกเกี่ยวกับลักษณะเอกสารแหล่งที่มา และสาระสำคัญของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารจะเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาด้วยวิธีการอื่น ๆ ต่อไป

๒) การศึกษารูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๔๑๐ คน

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) และโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) การวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนต่อไปนี้

๑) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๒) การวิเคราะห์เนื้อหาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหา^๕

^๕ สุภางค์ จันทวานิช, การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๒๔.

๒.๑) ผู้วิจัยตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นสำหรับการคัดเลือกเอกสาร และหัวข้อที่จะทำการวิเคราะห์

๒.๒) ผู้วิจัยวางเค้าโครงของข้อมูล โดยการทำรายชื่อคำหรือข้อความในเอกสารที่จะถูกนำมาวิเคราะห์ แล้วแบ่งไว้เป็นประเภท (Categories) เพื่อให้การวิเคราะห์มีความสม่ำเสมอ และสามารถตัดสินได้ว่า จะดึงคำหรือข้อความใดออกมาจากเอกสารหรือตัวบท (Text) และจะทิ้งคำหรือข้อความใดออกไป

๒.๓) ผู้วิจัยคำนึงถึงบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมประกอบของข้อมูลเอกสารที่นำมาวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยตั้งคำถามเกี่ยวกับเอกสารที่นำมาวิเคราะห์ตามหัวข้อในแบบการวิเคราะห์เนื้อหาซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้งนี้เพื่อให้การวิเคราะห์เป็นไปอย่างลึกซึ้ง ผู้วิจัยทำการพิจารณาเอกสารในสภาพที่เป็นปัจจัย และเปรียบเทียบคุณลักษณะของเนื้อหาเข้ากับบริบทของเอกสาร โดยมีการโยงคุณลักษณะเข้ากับกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ผู้วิจัยเลือกมาเปรียบเทียบ เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความกว้างขึ้น และนำไปสู่การอ้างอิงกับข้อมูลอื่น ๆ ได้

๒.๔) วิเคราะห์เนื้อหาตามที่ปรากฏ (Manifest Content) ในเอกสารวัดความถี่ของคำหรือข้อความในเอกสารเท่านั้น ไม่ใช้การตีความหมายของข้อความ

๓) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อศึกษากลุ่มตัวแปรที่ยังไม่มีทฤษฎี หรือแนวคิดสนับสนุนเรื่องนั้นมาก่อน ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากตัวแปรเหล่านั้น แล้วนำมาจัดหมวดหมู่ด้วยการวิเคราะห์ปัจจัยเพื่อต้องการทราบว่ากลุ่มตัวแปร (Set of Variables) ทั้งหมดมีกี่ปัจจัย (factor) ด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลจากการวิเคราะห์ปัจจัย จะช่วยลดตัวแปรลงและได้ปัจจัยซึ่งทำให้เข้าใจลักษณะของข้อมูลได้ง่าย และสามารถสร้างตัวแปรแฝงเพื่อนำตัวแปรแฝงมาใช้ในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างต่อไป ซึ่งเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้^๕

๓.๑) ตรวจสอบเบื้องต้นว่า ข้อมูลสามารถนำมาวิเคราะห์ปัจจัยได้หรือไม่ โดยการพิจารณาเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร จากการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ได้ค่าไกเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy: KMO-MSA) มากกว่า .๗๐ ถึง ๑ และค่า Bartlett's Test of Sphericity มีนัยสำคัญ แสดงว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน เหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์ปัจจัย

๓.๒) สกัดปัจจัยขั้นต้น (Factor Extraction) ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Principal Component Analysis) โดยมีเกณฑ์กำหนดจำนวนปัจจัย คือ ค่าไอเกน (Eigen Values) มากกว่า ๑ และ Scree Plot เส้นกราฟเริ่มเป็นเส้นตรงขนานกับแกนนอน

๓.๓) หมุนแกนปัจจัย (Factor Rotation) เพื่อให้ได้ปัจจัยร่วมที่ชัดเจน

๓.๔) สร้างคะแนนปัจจัย (Factor Score) เพื่อสร้างตัวแปรแฝงจากตัวแปรสังเกตได้

^๕ นงลักษณ์ วิรัชชัย, โมเดลลิสเรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๒.

๓.๕) ตั้งชื่อปัจจัยให้สื่อความหมายถึงตัวแปรทั้งหมดในปัจจัย

๔) การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เป็นการบูรณาการของสถิติวิเคราะห์ที่สำคัญ คือการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) โมเดลสมการโครงสร้างประกอบด้วย ๒ ส่วน คือโมเดลการวัด (Measurement Model) และโมเดลโครงสร้าง (Structural Model)

๔.๑) โมเดลการวัด (Measurement Model) เป็นโมเดลที่ระบุความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรสังเกตได้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) อันดับทีหนึ่ง เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงว่า ตัวแปรสังเกตได้/ตัวบ่งชี้ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยโปรแกรม Lisrel (Linear Structure Relation) และพิจารณาคัดเลือกปัจจัยและตัวบ่งชี้ จากตัวแปรสังเกตได้/ตัวบ่งชี้ที่มีสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ซึ่งสามารถอธิบายองค์ประกอบสูงตั้งแต่ร้อยละ ๖๐ ขึ้นไป

๔.๒) โมเดลโครงสร้าง (Structural Model) เป็นโมเดลที่ระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรแฝง ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) จุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร ศึกษาอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมระหว่างตัวแปร และวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงของทฤษฎีหรือทดสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบด้วยขั้นตอน ๒ ส่วนคือ

(๔.๒.๑) การประมาณค่าพารามิเตอร์

(๑) การกำหนดข้อมูลจำเพาะโมเดล (Specification of the Model)

ผู้วิจัยได้สนใจศึกษาว่าตัวแปรสาเหตุตัวใดบ้างที่ส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน โดยผู้วิจัยใช้โมเดลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ประกอบด้วยตัวแปรแฝง และตัวแปรสังเกตได้ โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นของโมเดลว่าความสัมพันธ์ของโมเดลทั้งหมดเห็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linear) เป็นความสัมพันธ์เชิงบวก (Additive) และเป็นความสัมพันธ์ทางเดียว (Recursive Model) ระหว่างตัวแปรภายนอก (Exogenous Variables) และตัวแปรภายใน (Endogenous Variables)

(๒) การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล (Identification of the Model) ผู้วิจัยใช้เงื่อนไขกฎที่ (t-rule) นั่นคือจำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าจะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับจำนวนสมาชิกในเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบโดยจะให้จำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า (t) และจำนวนตัวแปรสังเกต (NI) ซึ่งนำมาคำนวณหาจำนวนสมาชิกในเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมได้ กฎที่กล่าวว่า แบบจำลองจะระบุค่าได้พอดีเมื่อ $t \leq (1/2) (NI) (NI+1)$ และใช้กฎความสัมพันธ์ทางเดียว (Recursive rule) เพื่อตรวจสอบเงื่อนไขพอเพียง

(๓) การประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดล (Parameter Estimation from the Model) ผู้วิจัยใช้การประมาณค่าโดยใช้วิธี ML (Maximum Likelihood) ซึ่งเป็นวิธีที่แพร่หลายที่สุด วิธีนี้ใช้ฟังก์ชันความกลมกลืนที่ไม่ใช่ฟังก์ชันแบบเส้นตรง แต่ก็ยังเป็นฟังก์ชันที่บอกความแตกต่างระหว่าง เมทริกซ์ S และ Sigma ได้ ค่าประมาณของพารามิเตอร์ที่ได้จากวิธี ML มีความคงเส้นคงวา (Consistency) มีประสิทธิภาพและความเป็นอิสระจากมาตรวัด การแจกแจงสุ่มของ

ค่าประมาณพารามิเตอร์ที่ได้จากวิธี ML เป็นแบบปกติ และความแปรปรวนของค่าประมาณขึ้นอยู่กับขนาดของค่าพารามิเตอร์

(๔.๒.๒) การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล (Goodness of Fit Measures) เพื่อศึกษาภาพรวมของโมเดลว่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงใด ผู้วิจัยใช้สถิติที่จะตรวจสอบ ดังนี้

(๑) ค่าไค-สแควร์ (Chi-square Statistics) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่าฟังก์ชันความสอดคล้องมีค่าเป็นศูนย์ ถ้าค่าไค-สแควร์ มีค่าต่ำมากหรือยิ่งเข้าใกล้ศูนย์มาก และค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญ แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

(๒) ค่าสัดส่วน χ^2 / df เนื่องจากเมื่อจำนวนกลุ่มตัวอย่างมาก ค่าไค-สแควร์ก็จะยิ่งสูงมากจนอาจทำให้สรุปผลได้ไม่ถูกต้อง ดังนั้นจึงแก้ไขโดยพิจารณาค่า χ^2 / df ซึ่งควรมีค่าไม่ควรเกิน ๒.๐๐^๖

(๓) ดัชนีระดับความสอดคล้อง (Goodness-of-Fit Index: GFI) ซึ่งเป็นอัตราส่วนของผลต่างระหว่างฟังก์ชันความสอดคล้องจากโมเดลก่อน และหลังปรับโมเดลกับฟังก์ชัน ความสอดคล้องก่อนปรับโมเดลค่า GFI หากมีค่าตั้งแต่ ๐.๙๐-๑.๐๐ แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

(๔) ดัชนีวัดความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (Adjusted Goodness-of-Fit Index: AGFI) ซึ่งนำ GFI มาปรับแก้ โดยคำนึงถึงขนาดของอิสระ (df) ซึ่งรวมทั้งจำนวนตัวแปรและขนาดกลุ่มตัวอย่างหาค่า AGFI หากมีค่าตั้งแต่ ๐.๙๐-๑.๐๐ แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

(๕) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) ใช้เปรียบเทียบโมเดลเชิงสมมติฐานการวิจัยว่ามีความสอดคล้องสูงกว่าข้อมูลเชิงประจักษ์มากน้อยเพียงใด ค่าที่ดีควรมีค่าตั้งแต่ ๐.๙๐ ขึ้นไป แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

(๖) ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Squared Residual: Standardized RMR) เป็นค่าบอกความคลาดเคลื่อนของโมเดล มีค่าต่ำกว่า ๐.๐๕ แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

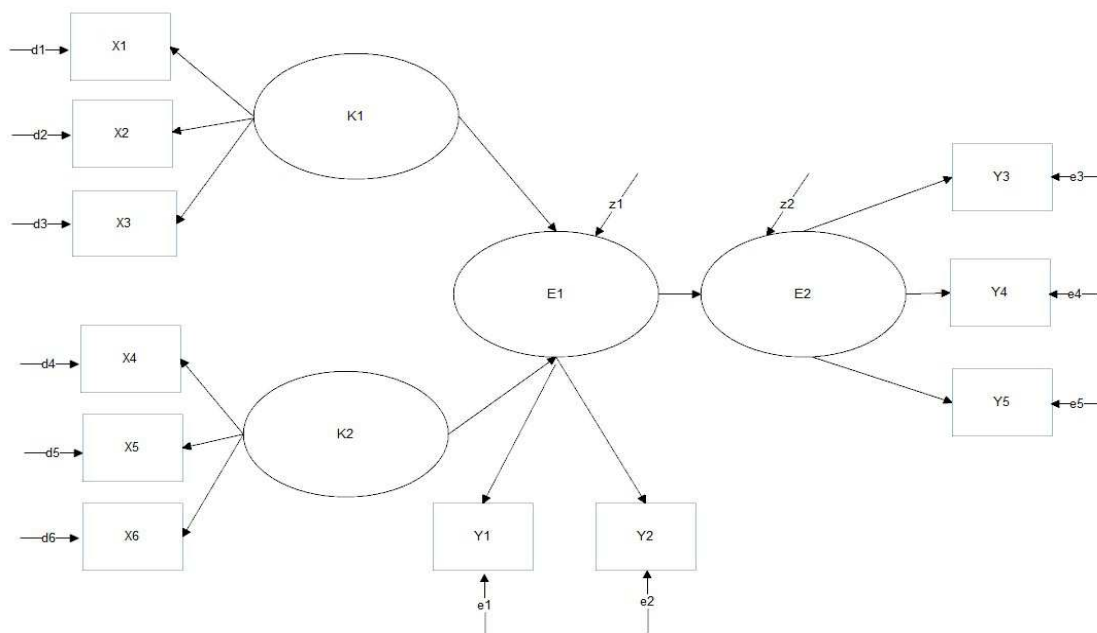
(๗) ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) เป็นค่าที่บ่งบอกถึงความไม่สอดคล้องของโมเดลที่สร้างขึ้นกับเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากร ซึ่งค่า RMSEA ที่ดีมาก ๆ ควรมีค่าต่ำกว่า ๐.๐๕ แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

^๖ สุกมาส อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ, และรัชณีกุล ภิญโญภาณุวัฒน์, สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL, (กรุงเทพมหานคร : เจริญมั่นคงตีพิมพ์, ๒๕๕๔), หน้า ๑๔๔.

(๘) ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤติ (Critical N: CN) เป็นดัชนีที่แสดงขนาดของตัวอย่างที่จะยอมรับดัชนีแสดงความสอดคล้องของโมเดลได้ และค่า CN ควรมีค่ามากกว่า ๒๐๐ ของกลุ่มตัวอย่าง (Diamantopoulos & Siguaw, 2000)^๗

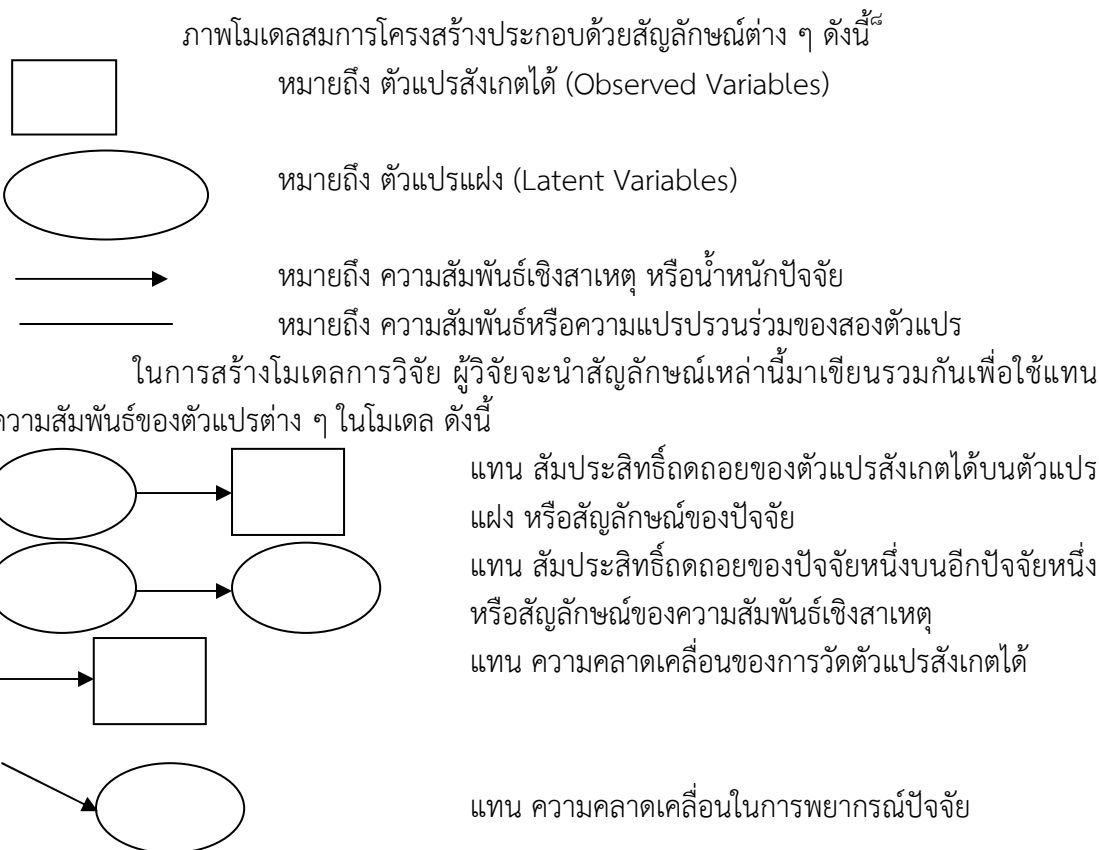
(๙) เมทริกซ์ความคลาดเคลื่อนในการเปรียบเทียบความสอดคล้อง (Fitting Residuals Matrix) หมายถึงเมทริกซ์ที่มีผลต่างของเมทริกซ์ S และ Sigma ซึ่งประกอบไปด้วยค่าความคลาดเคลื่อนทั้งในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ค่าสูงสุดของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (Largest Standardized Residual) ระหว่างเมทริกซ์สหสัมพันธ์ที่เข้าสู่การวิเคราะห์กับเมทริกซ์ที่ประมาณได้ โดยค่าเศษเหลือเคลื่อนที่เข้าใกล้ศูนย์ จะถือว่าโมเดลมีแนวโน้มสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ความพอดีเศษเหลือเหมาะสมอยู่ระหว่าง -๒ ถึง ๒

(๑๐) การปรับโมเดล (Model Modification Indexes: MI) ผู้วิจัยปรับโมเดลบนพื้นฐานของทฤษฎีและงานวิจัยเป็นหลัก โดยมีการดำเนินการคือ จะตรวจสอบผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ว่ามีความสมเหตุสมผลหรือไม่ มีค่าใดแปลกเกินความเป็นจริงหรือไม่ และพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุยกกำลังสอง (Squared Multiple Correlation) ให้มีความเหมาะสม รวมทั้งพิจารณาค่าความสอดคล้องรวม (Overall Fit) ของโมเดลว่า โดยภาพรวมแล้วโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงใด และจะหยุดปรับโมเดลเมื่อพบว่า ค่าสูงสุดของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐานต่ำกว่า ๒.๐๐

แผนภาพที่ ๓.๑ โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)

^๗ Diamantopoulos, A & Siguaw, AD, *Introducing LISREL : A Guide for the Uninitiated*, (Sage Publications : London, 2000), p. 223.

ตัวแปรแฝง (Latent Variables) ในโมเดลสมการโครงสร้างแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. ตัวแปรแฝงที่เป็นสาเหตุ เรียกว่า ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous Variables) ในภาพคือ K_1 และ K_2 ใช้สัญลักษณ์ K หรือ ξ (อ่านว่า KSI)
๒. ตัวแปรแฝงที่เป็นผล เรียกว่า ตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous Variables) ในภาพคือ E_1 และ E_2 ใช้สัญลักษณ์ E หรือ η (อ่านว่า ETA)

ตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables) ในโมเดลสมการโครงสร้างแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. ตัวแปรสังเกตได้สำหรับวัดตัวแปรแฝงภายนอก ใช้สัญลักษณ์ X ในภาพคือ X_1 X_2 X_3 X_4 X_5 และ X_6 โดยที่
  - X_1 X_2 และ X_3 เป็นตัวแปรสังเกตได้ของ K_1
  - X_4 X_5 และ X_6 เป็นตัวแปรสังเกตได้ของ K_2
๒. ตัวแปรสังเกตได้สำหรับวัดตัวแปรแฝงภายใน ใช้สัญลักษณ์ Y ในภาพคือ Y_1 Y_2 Y_3 Y_4 และ Y_5 โดยที่
  - Y_1 และ Y_2 เป็นตัวแปรสังเกตได้ของ E_1
  - Y_3 Y_4 และ Y_5 เป็นตัวแปรสังเกตได้ของ E_2

^๕ เรื่องเดียวกัน, สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL, หน้า ๑๔๖.

ความคลาดเคลื่อนของการวัดตัวแปรสังเกตได้ X ใช้สัญลักษณ์ d หรือ δ (อ่านว่า DELTA)

ส่วนความคลาดเคลื่อนของการวัดตัวแปรสังเกตได้ Y ใช้สัญลักษณ์ e หรือ ϵ (อ่านว่า EPSILON) ความคลาดเคลื่อนของการวัดตัวแปรแฝง E ใช้สัญลักษณ์ z หรือ ζ (อ่านว่า ZETA)

ดังนั้น $d_1 d_2 d_3 d_4 d_5$ และ d_6 เป็นความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนของ $X_1 X_2 X_3 X_4 X_5$ และ X_6 ตามลำดับ

$e_1 e_2 e_3 e_4$ และ e_5 เป็นความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนของ $Y_1 Y_2 Y_3 Y_4$ และ Y_5 ตามลำดับ

z_1 และ z_2 เป็นความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนของ E_1 และ E_2 ตามลำดับ

และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อสารที่ตรงกันจึงได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-Distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-Distribution
SKEW	แทน	ค่าความเบ้ (skewness)
KUS	แทน	ค่าความโด่ง (kurtosis)
C.V.	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)
SE	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error)
R^2	แทน	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง (Squared Multiple Correlation) หรือสัมประสิทธิ์การพยากรณ์
χ^2	แทน	ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi - square Statistics)
df	แทน	องศาอิสระ (Degree of Freedom)
p-value	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
ξ	แทน	ตัวแปรแฝงภายนอก (Ksi)
λ	แทน	ขนาดอิทธิพลของตัวแปรอิสระกับตัวแปรแฝงภายนอก
δ	แทน	ความคลาดเคลื่อนภายใต้ตัวแปรอิสระ
η	แทน	ตัวแปรแฝงภายใน (Eta)
Γ	แทน	เมตริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจาก ξ ไป η
GFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index)
AGFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index)

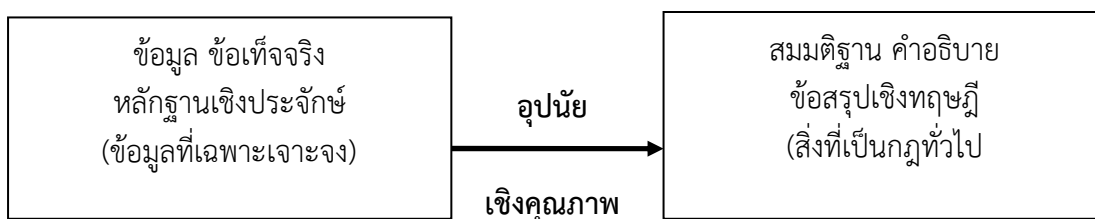
CFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index)
SRMR	แทน	ดัชนีค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standardized RMR)
RMSEA	แทน	ดัชนีค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Square Error of Approximation)
CN	แทน	ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤต (Critical N)
DE	แทน	อิทธิพลทางตรง (Direct Effects)
IE	แทน	อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effects)
TE	แทน	อิทธิพลรวม (Total Effects)
ชื่อตัวแปรแฝงภายนอก		
MANAGE	แทน	บทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน
manage1	แทน	ความชัดเจนของเจ้าภาพ
manage2	แทน	กฎหมายและการจัดระเบียบ
manage3	แทน	การสนับสนุนจากรัฐ
manage4	แทน	โครงสร้างพื้นฐาน
manage5	แทน	การวางแผน
manage6	แทน	การปฏิบัติตามแผน
manage7	แทน	การตรวจสอบ
manage8	แทน	การแก้ไขปรับปรุง
PART	แทน	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว
part1	แทน	การมีส่วนร่วมวางแผน
part2	แทน	การมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา
part3	แทน	การมีส่วนร่วมประเมิน
part4	แทน	การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์
ชื่อตัวแปรแฝงภายใน		
APHARI	แทน	การปฏิบัติตามหลักจริยธรรม
apha1	แทน	ความพร้อมเพรียงกัน
apha2	แทน	การมีสัมมาคารวะ
apha3	แทน	การเคารพต่อสถานที่
apha4	แทน	ยึดกฎกติกาของท้องถิ่น
DEVELOP	แทน	การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน
deve1	แทน	การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว
deve2	แทน	กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว
deve3	แทน	การตลาดในแหล่งท่องเที่ยว
deve4	แทน	การส่งเสริมทักษะคนในพื้นที่

deve5 แทน ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยว

deve6 แทน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

๓.๓ ระยะที่ ๑ การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

สำหรับรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีดำเนินการวิจัยที่เรียกว่าวิธีอุปนัย^๙ (Inductive Approach) คือเริ่มจากข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เจาะจงเลือกมาจำนวนหนึ่ง แล้วจึงวิเคราะห์หาข้อสรุป หรือคำอธิบายเชิงทฤษฎีที่มีลักษณะทั่วไปของข้อมูลนั้นดังแผนภาพที่ ๓.๒

แผนภาพที่ ๓.๒ รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๓.๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารระดับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ผู้ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวในจังหวัด ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเอกชน ตัวแทนประชาชน ตัวแทนนักท่องเที่ยว นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน ๑๗ คน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposefully Collected) ดังนี้

๑) นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager บริษัท เซเวนรีพับลิค จำกัด

๒) นายจรรุเชษฐา เรืองสุวรรณ, ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

๓) นายกิตติคุณ อัครวิทรานุกร, Visual Designer Agoda services /Blogger

๔) นายสมาน สาส์นประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป

๕) นางมยุรี ศรีนาค, ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไทรน้อย อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา

๖) นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มหัตถกรรมอรัญญิก บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๗) นางสาวเรือง ฤกษ์บุบผา, ประธานโฮมสเตย์คลองรางจระเข้

๘) นายวรวรรณ ธัญสิริพิสิฐ, ประธานชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลคลองจิก

^๙ พรรคกี้ ผ่องแผ้ว, ศาสตราจารย์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๙), หน้า ๙.

๙) นางดารณี คุ่มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ. พระนครศรีอยุธยา

๑๐) นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

๑๑) นางอรสา อารุชคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงาน พระนครศรีอยุธยา

๑๒) นางสาวฐาปนี เกียรติไพบูลย์, ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

๑๓) ผศ. ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๔) ศ. ดร. บุญทัน ดอกโรสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๕) พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร. รองเจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี รองคณบดีคณะ สังคมศาสตร์ ฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๖) พระปลัดระพิน พุทธิสาร, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๗) ผศ. ดร. รัฐพล เย็นใจมา, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ตาม วัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

๑) สภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด พระนครศรีอยุธยาเป็นอย่างไร

๒) ปัจจัยด้านบทบาทการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วย ความ ชัดเจนของเจ้าภาพ กฎหมายและการจัดระเบียบ การสนับสนุนจากรัฐ โครงสร้างพื้นฐาน การ วางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการแก้ไขปรับปรุง ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการ ท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาหรือไม่ อย่างไร

๓) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วม แก้ปัญหา การมีส่วนร่วมประเมิน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการ ท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาหรือไม่ อย่างไร

๔) หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะอปริหานิยธรรม ประกอบด้วย ความ พร้อมเพรียงกัน มีสัมมาคารวะ เคารพต่อสถานที่ ยึดกฎกติกาของท้องถิ่น จะช่วยส่งเสริมในการ พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาหรือไม่ อย่างไร

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง ๓ อย่าง ประกอบด้วย

๑) เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยการเก็บจากแบบสอบถาม
 ๒) เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Structured Interview) ทำการสัมภาษณ์โดย เจาะจงคำตอบเฉพาะเรื่องตามจุดมุ่งหมาย โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย

๓) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยว ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวจังหวัด จากผู้เชี่ยวชาญด้าน รัฐประศาสนศาสตร์ และด้านพระพุทธศาสนา จำนวน ๑๒ รูป/คน เป็นการจัดประชุมสนทนากลุ่ม ตามสถานการณ์หรือสถานที่ที่เหมาะสม โดยการสร้างบรรยากาศในการสนทนาเป็นลักษณะพูดคุย เรื่องทั่ว ๆ ไปที่เกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องการจะศึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูลให้เข้าประเด็นเนื้อหาที่ต้องการ วิจัย โดยไม่ปิดกั้นความคิดและเปิดโอกาสให้มีการซักถามเพื่อสร้างความไว้วางใจ และสุดท้ายจะ ขอขอบคุณผู้ร่วมสนทนาพร้อมกับกล่าวสรุปและอำลาด้วยภาษาสุภาพ บางครั้งอาจต้องมอบของ สมนาคุณแก่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม โดยรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะมีดังต่อไปนี้

๑) รศ. ดร. สุรพล สุขะพรหม, รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป ผู้อำนวยการ หลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) ผศ. ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) ศ. พล.ต.ท.หญิง ดร.นัยนา เกิดวิชัย, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕) ผศ. ดร. อนุวัต กระจ่าง, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๖) ผศ. ดร. รัฐพล เย็นใจมา, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๗) ดร. สุรียา รักษาเมือง, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๘) ดร. กาญจนา คำจตุ, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๙) ดร. พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๐) นายอรรถพล วรรณกิจ, รองผู้อำนวยการภูมิภาคตะวันออก การท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย

๑๑) นางศุภิตา อ่อนบรรจง, หัวหน้างานส่งเสริมกิจกรรมนานาชาติ กองส่งเสริม กิจกรรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

๑๒) นางอภนิษฐ์ ลิ้มตระกูล, รองผู้อำนวยการฝ่ายทรัพยากรบุคคล การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิด (Typologies) คำว่า “Typologies” หมายถึง ขั้นตอนของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในกรณีที่นักวิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นักวิจัยจำเป็นที่จะต้องจัดระบบข้อมูลโดยอาศัยหลักเกณฑ์ ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น ซึ่งการจำแนกหรือการจัดกลุ่มข้อมูลนี้ แบ่งได้เป็น ๒ ประเภท ได้แก่^{๑๐}

๑) การจำแนกข้อมูลในระดับจุลภาค การจำแนกข้อมูลระดับนี้แบ่งเป็น ๒ ประเภทย่อย ได้แก่ การวิเคราะห์คำหลัก (Domain Analysis) กับ การวิเคราะห์สารระบบ (Taxonomy Analysis) การวิเคราะห์คำหลัก หมายถึง การจำแนกจัดกลุ่มคำชุดหนึ่งให้อยู่ภายใต้คำอีกชุดหนึ่ง ซึ่งคำดังกล่าวนี้มีความหมายครอบคลุมคำชุดนั้น ๆ หรือ อาจกล่าวได้ว่า การวิเคราะห์คำหลัก เป็นการจัดกลุ่มคำชุดหนึ่งให้อยู่ร่วมกันโดยอาศัยลักษณะความสัมพันธ์บางอย่างของคำแต่ละคำที่นำมาใช้จัดกลุ่ม ทั้งนี้ลักษณะความสัมพันธ์บางอย่างที่ว่านี้เป็นความสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมที่บุคคลแต่ละสังคมเป็นผู้จัดจำแนก

๒) การจำแนกข้อมูลในระดับมหภาค การจำแนกข้อมูลในระดับมหภาค เป็นการจำแนกข้อมูลตามเหตุการณ์ (Event) หรือการวิเคราะห์เหตุการณ์ ตามเรื่องราว (Event Analysis) ที่ปรากฏ

---

^{๑๐} สุภางค์ จันทวานิช, การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๗๔.

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์โดยแบ่งออกเป็น ๓ ประเด็นดังนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์

๔.๓ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

๔.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน รายได้ต่อเดือน

ลำดับ	ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
๑	เพศ		
	ชาย	๑๔๕	๓๕.๔
	หญิง	๒๖๕	๖๔.๖
	รวม	๔๑๐	๑๐๐.๐
๒	อายุ		
	ต่ำกว่า ๒๕ ปี	๓๐	๗.๓
	๒๕-๓๕ ปี	๘๖	๒๑.๐
	๓๖-๔๕ ปี	๑๐๒	๒๔.๙
	มากกว่า ๔๕ ปี	๑๙๒	๔๖.๘
รวม	๔๑๐	๑๐๐.๐	
๓	สถานภาพสมรส		
	โสด	๑๑๕	๒๘.๐
	สมรส	๒๙๕	๖๑.๕

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)		(n=๔๑๐)	
ลำดับ	ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
	หย่าร้าง/หม้าย	๔๓	๑๐.๕
	รวม	๔๑๐	๑๐๐.๐
๔	ระดับการศึกษา		
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒๘๓	๖๙.๐
	ปริญญาตรี	๙๖	๒๓.๔
	ปริญญาโท	๑๘	๔.๔
	ปริญญาเอก	๑๓	๓.๒
	รวม	๔๑๐	๑๐๐.๐
๕	อาชีพ		
	เกษตรกร	๗๔	๑๘.๐
	ประกอบกิจการท่องเที่ยว	๒๑	๕.๑
	รับราชการ	๖๔	๑๕.๖
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๑๖	๓.๙
	รับจ้างทั่วไป	๑๘๕	๔๕.๑
	ค้าขาย	๓๕	๘.๕
	แม่บ้าน/พ่อบ้าน	๑๐	๒.๔
	พนักงานบริษัทเอกชน	๕	๑.๒
	รวม	๔๑๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตาม จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๔๑๐ คน สรุปได้ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๖ และเพศชาย จำนวน ๑๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๔ ตามลำดับ

ด้านอายุ พบว่า อันดับแรกมีอายุมากกว่า ๔๕ ปี จำนวน ๑๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๘ รองลงมาคืออายุระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี จำนวน ๑๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๙ มีอายุระหว่าง ๒๕-๓๕ ปี จำนวน ๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐ และมีอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี จำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๓ ตามลำดับ

ด้านสถานภาพสมรส พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน ๒๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๕ รองลงมาคือมีสถานภาพโสด จำนวน ๑๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๐ มีสถานะหย่าร้าง/หม้าย จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕ ตามลำดับ

ด้านระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๐ รองลงมาคือปริญญาตรี จำนวน ๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๔ ปริญญาโท จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๔ และปริญญาเอก จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๒ ตามลำดับ

ด้านอาชีพ พบว่า อันดับแรกรับจ้างทั่วไป จำนวน ๑๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๑ รองลงมาคือเกษตรกร จำนวน ๗๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๐ รับราชการ จำนวน ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ

ละ ๑๕.๖ ค่าขาย จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๕ ประกอบกิจการท่องเที่ยว จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๑ พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๙ แม่บ้าน/พ่อบ้าน จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๔ และพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๒ ตามลำดับ

๔.๑.๒ ข้อมูลปัจจัยด้านบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน

ประกอบด้วย ความชัดเจนของเจ้าภาพ กฎหมายและการจัดระเบียบ การสนับสนุนจากรัฐ โครงสร้างพื้นฐาน การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ การแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลปัจจัยด้านบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน ในภาพรวม (n=๔๑๐)

ข้อ	ปัจจัยด้านบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	ด้านการวางแผน	๓.๔๘	.๖๐๗	มาก
๒	ด้านการปฏิบัติตามแผน	๓.๓๗	.๕๙๘	ปานกลาง
๓	ด้านการตรวจสอบ	๓.๓๖	.๖๓๗	ปานกลาง
๔	ด้านการแก้ไขและปรับปรุง	๓.๔๑	.๕๘๙	มาก
๕	ด้านความชัดเจนของเจ้าภาพ	๓.๔๘	.๕๔๓	มาก
๖	ด้านกฎหมายและการจัดระเบียบ	๓.๔๘	.๖๔๓	มาก
๗	ด้านการสนับสนุนจากรัฐ	๓.๕๕	.๖๖๙	มาก
๘	ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ	๓.๔๑	.๖๑๓	มาก
ภาพรวม		๓.๔๓	.๕๒๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ปัจจัยด้านบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .๕๒๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ ด้านการสนับสนุนจากรัฐ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๕ รองลงมาคือ ด้านความชัดเจนของเจ้าภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๘ ด้านกฎหมายและการจัดระเบียบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๘ ด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๘ ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๑ ด้านการแก้ไขและปรับปรุง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๑ ด้านการปฏิบัติตามแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๗ และด้านการตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๖ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านพบผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลปัจจัยด้านบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน จำแนกเป็นรายข้อ (n=๔๑๐)

ข้อ	๑. ด้านการวางแผน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	แผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่จัดทำมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายไว้อย่างชัดเจน	๓.๕๒	.๖๘๙	มาก

ตารางที่ ๔.๓ (ต่อ)		(n=๔๑๐)		
ข้อ		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๒	ฝ่ายบริหารมีการจัดทำแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย	๓.๕๑	.๗๔๔	มาก
๓	แผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่จัดทำ ระบุวิธีการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน	๓.๔๙	.๗๓๑	มาก
๔	แผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่จัดทำ ระบุงบประมาณ อัตราค่าจ้างและระยะเวลาดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน	๓.๔๖	.๗๔๖	มาก
๕	มีการวางแผนล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินงานทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว	๓.๔๒	.๗๒๔	มาก
๖	มีการแจ้งให้บุคคลากรได้ทราบโดยทั่วกันในแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่วางไว้	๓.๔๗	.๗๗๓	มาก
ภาพรวม		๓.๔๘	.๖๐๗	มาก
๒. ด้านการปฏิบัติตามแผน				
๗	มีกระบวนการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงในการดำเนินงาน ตามภารกิจที่ได้รับการพิจารณาจากแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยว	๓.๔๔	.๗๐๕	มาก
๘	ฝ่ายบริหารมีการติดตามผลเกี่ยวกับประสิทธิผลของกระบวนการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	๓.๔๐	.๗๑๓	ปานกลาง
๙	มีการประเมินผลการดำเนินงานในระดับผลผลิตหรือผลลัพธ์ของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นระยะ ๆ	๓.๓๖	.๗๓๑	ปานกลาง
๑๐	มีการปรับปรุงประสิทธิผลของการดำเนินงานจากข้อเสนอแนะที่ได้จากประเมิน	๓.๓๙	.๗๑๘	ปานกลาง
๑๑	มีการจัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ผลการปฏิบัติงาน และนำเสนอรายงานแก่ผู้บริหารด้วย	๓.๒๙	.๗๐๖	ปานกลาง
ภาพรวม		๓.๓๗	.๕๙๘	ปานกลาง
๓. ด้านการตรวจสอบ				
๑๒	มีการประเมินความคืบหน้าของการดำเนินงานตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนด	๓.๓๔	.๗๓๘	ปานกลาง
๑๓	มีการประเมินเปรียบเทียบผลการใช้จ่ายเงินจริงกับ งบประมาณของการจัดการแหล่งท่องเที่ยว	๓.๓๔	.๗๔๗	ปานกลาง
๑๔	บุคลากรที่รับผิดชอบมีการทบทวนหรือปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานตามแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยว	๓.๓๙	.๗๔๓	ปานกลาง
๑๕	มีการประเมินความคืบหน้าการดำเนินการจัดการ แหล่งท่องเที่ยวในช่วงเวลาและความถี่ที่เหมาะสม	๓.๓๘	.๗๑๗	ปานกลาง

ตารางที่ ๔.๓ (ต่อ)		(n=๔๑๐)		
ข้อ		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑๖	มีการคำนวณและเปรียบเทียบต้นทุนของการดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับผลผลิตหรือผลลัพธ์	๓.๓๔	.๗๗๕	ปานกลาง
ภาพรวม		๓.๓๖	.๖๓๗	ปานกลาง
๔. ด้านการแก้ไขและปรับปรุง		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑๗	มีการแก้ไขส่วนที่เกิดข้อบกพร่องระหว่างการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	๓.๔๓	.๗๓๔	มาก
๑๘	มีการปรับเปลี่ยนงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม	๓.๔๐	.๗๓๑	ปานกลาง
๑๙	มีการกำหนดภาระหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขในแต่ละจุดอย่างชัดเจน	๓.๔๑	.๗๑๒	มาก
๒๐	เมื่อมีการแก้ไขปรับปรุงพื้นที่ท่องเที่ยว และมีการรายงานปรับแก้เอกสารให้เป็นปัจจุบันเสมอ	๓.๔๒	.๗๑๙	มาก
๒๑	มีการรายงานผลการปรับแก้ให้ผู้บริหารได้ทราบผลความคืบหน้าอย่างสม่ำเสมอ	๓.๓๘	.๖๙๖	ปานกลาง
ภาพรวม		๓.๔๑	.๕๘๙	มาก
๕. ด้านความชัดเจนของเจ้าภาพ				
๒๒	มีการระบุถึงขอบเขตในอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวที่จะใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวแต่ละพื้นที่อย่างชัดเจน	๓.๔๙	.๗๒๗	มาก
๒๓	มีการกำหนดขั้นตอนระบบการบริหารพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจน	๓.๔๕	.๖๙๘	มาก
๒๔	มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดการท่องเที่ยวเพื่อการประสานงานกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น	๓.๔๙	.๗๗๐	มาก
ภาพรวม		๓.๔๘	.๕๔๓	มาก
๖. ด้านกฎหมายและการจัดระเบียบ				
๒๕	พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีการควบคุมและจัดระเบียบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดการขยายตัวของสิ่งก่อสร้างมากเกินไป	๓.๔๓	.๗๘๓	มาก
๒๖	มีการบัญญัติมาตรฐานในการให้บริการต่อผู้ประกอบการที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการท่องเที่ยวเป็นไปตามมาตรฐานการบริการ	๓.๔๐	.๗๔๗	ปานกลาง
๒๗	มีการออกกฎระเบียบ ลงโทษที่ชัดเจนต่อบริษัทนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ที่ไม่มีใบอนุญาต	๓.๒๘	.๘๖๕	ปานกลาง

ตารางที่ ๔.๓ (ต่อ)		(n=๔๑๐)		
ข้อ		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๒๘	มีการกำหนดราคาสินค้าและบริการในพื้นที่ท่องเที่ยว อย่างเป็นธรรมกับนักท่องเที่ยว	๓.๔๖	.๗๘๕	มาก
๒๙	มีการจัดตั้งองค์กร หรือประสานงานกับองค์กรอื่นเพื่อ การหรือทางด้านการออกข้อระเบียบที่ใช้ในการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ	๓.๔๒	.๗๕๐	มาก
ภาพรวม		๓.๔๘	.๖๔๓	มาก
๗. ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ				
๓๐	รัฐให้การสนับสนุนทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการ กระตุ้นให้พื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คนทั่วไปรู้จัก	๓.๕๗	.๘๑๐	มาก
๓๑	รัฐให้การสนับสนุนทางการเงินเพื่อการพัฒนา ทางด้านโครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว	๓.๕๗	.๘๐๗	มาก
๓๒	รัฐให้การดูแลทางการให้ความรู้แก่บุคคลในพื้นที่ถึง หลักการบริหารจัดการเบื้องต้นเพื่อให้เกิดคุณภาพและ มาตรฐานการให้บริการ	๓.๕๕	.๗๕๒	มาก
๓๓	รัฐให้การสนับสนุนต่อการพัฒนา บุคลากรพืชมรดกและ สินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในเขตพื้นที่ท่องเที่ยว	๓.๕๓	.๗๙๔	มาก
๓๔	รัฐให้การส่งเสริมด้านการสร้างชื่อเสียงของผลิตภัณฑ์ หรือสินค้าที่ระลึก และสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ทาง วัฒนธรรมของท้องถิ่น	๓.๕๔	.๘๑๕	มาก
ภาพรวม		๓.๕๕	.๖๖๙	มาก
๘. ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ				
๓๕	มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้พื้นที่ท่องเที่ยวเป็นที่ประชุมและ สัมมนาด้วย	๓.๔๘	.๘๐๗	มาก
๓๖	มีการระบุอย่างชัดเจนถึงอำนาจหน้าที่ขององค์กรและ กลุ่มคนแต่ละกลุ่มว่ามีขอบเขตการจัดการระดับใด	๓.๔๔	.๗๑๕	มาก
๓๗	มีการจัดประชุมทุกฝ่ายเพื่อหารือต่อการตัดสินใจ ร่วมกันว่าจะใช้มรดกทางวัฒนธรรมเพื่อเป็นแหล่ง ท่องเที่ยว	๓.๔๐	.๗๒๘	ปานกลาง
๓๘	มีกำหนดแนวทางในการติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่	๓.๓๙	.๗๐๙	ปานกลาง
๓๙	ภายหลังการติดตามประเมินผลการดำเนินงานมีการ ชี้แจงผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวเพื่อ ร่วมกันระบุปัญหาและแนวทางแก้ไขอย่างต่อเนื่อง	๓.๓๖	.๗๕๔	ปานกลาง

ตารางที่ ๔.๓ (ต่อ)

(n=๔๑๐)

	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ภาพรวม	๓.๔๑	.๖๑๓	มาก
ภาพรวมปัจจัยด้านบทบาทการบริหารจัดการของ ภาครัฐและเอกชน	๓.๔๓	.๕๒๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .๕๒๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบผลการศึกษาดังนี้

๑. ด้านการวางแผน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๘ เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ แผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่จัดทำมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายไว้อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๒ รองลงมาคือฝ่ายบริหารมีการจัดทำแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๑ และแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่จัดทำ ระบุวิธีการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๙

๒. ด้านการปฏิบัติตามแผน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๗ เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ มีกระบวนการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงในการดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับการพิจารณาจากแผนการจัดการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๔ รองลงมาคือฝ่ายบริหารมีการติดตามผลเกี่ยวกับประสิทธิผลของกระบวนการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๐ และมีการปรับปรุงประสิทธิผลของการดำเนินงานจากข้อเสนอแนะที่ได้จากประเมิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๙

๓. ด้านการตรวจสอบ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๖ เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๒ ลำดับแรกได้แก่ บุคลากรที่รับผิดชอบมีการทบทวนหรือปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานตามแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๙ รองลงมาคือมีการประเมินความคืบหน้าการดำเนินการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในช่วงเวลาและความถี่ที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๘

๔. ด้านการแก้ไขและปรับปรุง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๑ เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ มีการแก้ไขส่วนที่เกิดข้อบกพร่องระหว่างการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ รองลงมาคือเมื่อมีการแก้ไขปรับปรุงพื้นที่ท่องเที่ยว และมีการรายงานปรับแก้เอกสารให้เป็นปัจจุบันเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๒ และมีการกำหนดภาระ หน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขในแต่ละจุดอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๑

๕. ด้านความชัดเจนของเจ้าภาพ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๘ เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ มีการระบุถึงขอบเขตในอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวที่จะใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวแต่ละพื้นที่อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๙ มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดการท่องเที่ยวเพื่อการประสานงานกับแหล่ง

ท่องเที่ยวอื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๙ และมีการกำหนดขั้นตอนระบบการบริหารพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๕

๖. ด้านด้านกฎหมายและการจัดระเบียบ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๘ เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ มีการกำหนดราคาสินค้าและบริการในพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมกับนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๖ รองลงมาคือพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีการควบคุมและจัดระเบียบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้มีการขยายตัวของสิ่งก่อสร้างมากเกินไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ และมีการจัดตั้งองค์กร หรือประสานงานกับองค์กรอื่นเพื่อการหารือทางด้านการออกข้อระเบียบที่ใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๒

๗. ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๕ เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ รัฐบาลให้การสนับสนุนทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการกระตุ้นให้พื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คนทั่วไปรู้จัก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๗ รองลงมาคือรัฐให้การสนับสนุนทางการเงินเพื่อการพัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๗ และรัฐให้การดูแลทางการให้ความรู้แก่บุคคลในพื้นที่ถึงหลักการบริหารจัดการเบื้องต้นเพื่อให้เกิดคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๕

๘. ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๑ เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้พื้นที่ท่องเที่ยวเป็นที่ประชุมและสัมมนาด้วย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๘ รองลงมาคือมีการระบุดังชัดเจนถึงอำนาจหน้าที่ขององค์กรและกลุ่มคนแต่ละกลุ่มว่ามีขอบเขตการจัดการระดับใด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๔ และมีการจัดประชุมทุกฝ่ายเพื่อหารือต่อการตัดสินใจร่วมกันว่าจะใช้มรดกทางวัฒนธรรมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๐

๔.๑.๓ ข้อมูลปัจจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน

ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมแก้ปัญหา การมีส่วนร่วมประเมิน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนในภาพรวม (n=๔๑๐)

ข้อ	ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	การมีส่วนร่วมวางแผน	๓.๔๒	.๖๔๐	มาก
๒	การมีส่วนร่วมแก้ปัญหา	๓.๔๑	.๖๔๙	มาก
๓	การมีส่วนร่วมประเมิน	๓.๓๑	.๖๕๘	ปานกลาง
๔	การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	๓.๓๒	.๗๐๙	ปานกลาง
ภาพรวมปัจจัยแรงกดดันภายนอก		๓.๓๖	.๖๐๘	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .๖๐๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ การมีส่วนร่วมวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๒ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๑ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๒ และการมีส่วนร่วมประเมิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๑ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านพบผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนจำแนกเป็นรายข้อ (n=๔๑๐)

ข้อ	๑. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	มีการเสนอให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยว	๓.๔๙	.๗๔๔	มาก
๒	ประชาชนสามารถร่วมเสนอข้อคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามแผนงานของคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	๓.๓๙	.๗๓๙	มาก
๓	ประชาชนสามารถร่วมประชุมปรึกษาหารือร่วมกันและตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เหมาะสมในการวางแผน	๓.๔๓	.๗๔๑	มาก
๔	ประชาชนสามารถร่วมการประชุมปรึกษาหารือในการวางแผนเพื่อหาวิธีการติดตามผล	๓.๔๐	.๗๓๘	ปานกลาง
๕	ประชาชนสามารถร่วมประชุมวางแผนเพื่อหาวิธีการตรวจสอบและการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว	๓.๓๘	.๗๕๗	ปานกลาง
ภาพรวม		๓.๔๒	.๖๔๐	มาก
๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา				
๖	ประชาชนสามารถเข้าร่วมการมีส่วนร่วมในการเสนอข้อแก้ไขปัญหา	๓.๔๒	.๘๐๓	มาก
๗	ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหา	๓.๓๗	.๗๘๘	ปานกลาง
๘	ให้การยอมรับข้อมูลข่าวสารจากภาคประชาชนเมื่อประชาชนแจ้งข้อมูลในจุดที่พบปัญหา	๓.๓๙	.๗๕๐	ปานกลาง
๙	มีการจัดตั้งคณะบุคคลที่มาจากภาคประชาชนเพื่อให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยว	๓.๓๘	.๗๓๔	ปานกลาง
๑๐	ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหาหรือเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาดัง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว	๓.๓๗	.๗๕๓	ปานกลาง
๑๑	ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	๓.๔๖	.๘๐๓	มาก

ตารางที่ ๔.๕ (ต่อ)		(n=๔๑๐)		
ข้อ		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑๒	ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พื้นที่ที่อยู่อาศัยในแหล่งท่องเที่ยวและชุมชน	๓.๔๕	.๗๙๐	มาก
ภาพรวม		๓.๔๑	.๖๔๙	มาก
๓. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล				
๑๓	ประชาชนสามารถตรวจสอบวิธีการประเมินผลเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	๓.๓๑	.๗๘๙	ปานกลาง
๑๔	เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้วประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจตราดูแลแหล่งท่องเที่ยว	๓.๓๕	.๗๖๗	ปานกลาง
๑๕	ประชาชนสามารถเข้าร่วมการตรวจสอบและการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว	๓.๓๔	.๗๗๙	ปานกลาง
๑๖	ประชาชนสามารถเข้าร่วมต่อการควบคุมการดำเนินกิจกรรมงานการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่	๓.๓๒	.๗๗๕	ปานกลาง
๑๗	ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยว	๓.๒๕	.๘๓๘	ปานกลาง
๑๗	ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยว	๓.๓๑	.๗๖๕	ปานกลาง
๑๙	ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านข้อมูลสถิติต่าง ๆ เช่น สถิตินักท่องเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว	๓.๒๙	.๗๗๐	ปานกลาง
๒๐	ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของโครงการต่าง ๆ	๓.๓๒	.๗๔๖	ปานกลาง
ภาพรวม		๓.๓๑	.๖๕๘	ปานกลาง
๔. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์				
๒๑	ประชาชนมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัตถุประสงค์	๓.๓๐	.๘๑๓	ปานกลาง
๒๒	ประชาชนมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางสังคม	๓.๓๙	.๘๐๖	ปานกลาง
๒๓	ประชาชนมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ส่วนบุคคล	๓.๓๐	.๘๐๕	ปานกลาง
๒๔	ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน	๓.๒๕	.๘๐๒	ปานกลาง
๒๕	มีการแบ่งปันผลตอบแทนของภาคประชาชนอย่างยุติธรรม	๓.๓๗	.๘๓๐	ปานกลาง
ภาพรวม		๓.๓๒	.๗๐๙	ปานกลาง
ภาพรวมปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน		๓.๓๖	.๖๐๘	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .๖๐๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบผลการศึกษาดังนี้

๑. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๒ เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ มีการเสนอให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๙ รองลงมาคือประชาชนสามารถร่วมประชุมปรึกษาหารือร่วมกันและตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เหมาะสมในการวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ และประชาชนสามารถร่วมการประชุมปรึกษาหารือในการวางแผนเพื่อหาวิธีการติดตามผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๐

๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๑ เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๖ รองลงมาคือประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พื้นที่อยู่อาศัยในแหล่งท่องเที่ยวและชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๕ และประชาชนสามารถเข้าร่วมการมีส่วนร่วมในการเสนอข้อแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๒

๓. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๑ เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้วประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจตราดูแลแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๕ รองลงมาคือประชาชนสามารถเข้าร่วมการตรวจสอบและการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๔ และประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของโครงการต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๒

๔. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๖ เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ ประชาชนมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๙ รองลงมาคือมีการแบ่งปันผลตอบแทนของภาคประชาชนอย่างยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๗ และประชาชนมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัตถุประสงค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๐

๔.๑.๔ ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักอปริหานิยธรรม

ประกอบด้วย ความพร้อมเพรียงกัน มีสัมมาคารวะ เคารพต่อสถานที่ ยึดกฎกติกาของท้องถิ่น ดังนี้

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลการปฏิบัติตามหลักอปริหานิยธรรมใน

ภาพรวม		(n=๔๑๐)		
ข้อ	การปฏิบัติตามหลักอปริหานิยธรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	ความพร้อมเพรียงกัน	๓.๔๕	.๕๗๒	มาก
๒	มีสัมมาคารวะ	๓.๓๘	.๖๒๑	ปานกลาง

ตารางที่ ๔.๖ (ต่อ) (n=๔๑๐)

ข้อ	การปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๓	เคารพต่อสถานที่	๓.๔๐	.๖๒๒	ปานกลาง
๔	ยึดกฎกติกาของท้องถิ่น	๓.๓๒	.๖๗๗	ปานกลาง
ภาพรวมการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรม		๓.๓๘	.๕๕๕	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า การปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .๕๕๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ ความพร้อมเพรียงกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๕ รองลงมาคือ เคารพต่อสถานที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๐ มีสัมมาคารวะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๘ และยึดกฎกติกาของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๒ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านพบผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรมจำแนกเป็นรายข้อ (n=๔๑๐)

ข้อ	๑. ด้านความพร้อมเพรียงกัน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	มีการประชุมร่วมกันถึงการเตรียมความพร้อมต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	๓.๕๒	.๗๓๑	มาก
๒	คณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวให้ความสำคัญเพื่อการปรึกษาหารือ	๓.๔๓	.๖๙๔	มาก
๓	ท้องถิ่น องค์กร และพ่อค้าแม่ค้าในพื้นที่การท่องเที่ยวให้การสนับสนุนเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	๓.๔๒	.๗๖๒	มาก
๔	ภาครัฐให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	๓.๔๑	.๖๖๙	มาก
๕	มีการประสานงานกับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอื่นเพื่อการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความสะดวกต่อนักท่องเที่ยวในการเดินทางเที่ยวชม	๓.๔๐	.๗๐๓	ปานกลาง
๖	ประชาชนในท้องถิ่นมีความพร้อมเพรียงต่อการปกป้องสถานที่ท่องเที่ยว	๓.๔๙	.๗๒๘	มาก
ภาพรวม		๓.๔๕	.๕๗๒	มาก
๒. ด้านการมีสัมมาคารวะ				
๗	มีการออกกฎเพื่อเป็นบรรทัดฐานในการให้การเคารพในสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น	๓.๓๔	.๗๓๔	ปานกลาง
๘	มีการออกระเบียบเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว	๓.๓๘	.๗๐๗	ปานกลาง

ตารางที่ ๔.๗ (ต่อ)		(n=๔๑๐)		
ข้อ		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๙	มีการจัดตั้งกลุ่มคนในท้องถิ่นร่วมกันเสนอกฎที่ใช้ในการปฏิบัติตนที่แสดงถึงการเคารพภายในสถานที่ท่องเที่ยว	๓.๔๔	.๗๐๘	มาก
๑๐	มีการออกป้ายประกาศชี้แจงถึงหลักปฏิบัติตนต่อสถานที่ที่ท่องเที่ยวอย่างชัดเจน	๓.๓๓	.๗๕๗	ปานกลาง
๑๑	คนในท้องถิ่นให้ความเคารพต่อกฎระเบียบแบบแผนที่มีการกำหนดไว้	๓.๓๙	.๗๐๕	ปานกลาง
ภาพรวม		๓.๓๘	.๖๒๑	ปานกลาง
๓. ด้านการเคารพต่อสถานที่				
๑๒	มีการสร้างค่านิยมในการให้ความเคารพต่อกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้	๓.๓๘	.๗๐๑	ปานกลาง
๑๓	คนในท้องถิ่นร่วมกันปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่จัดตั้งขึ้นจากการประชุมอย่างเป็นแบบแผน	๓.๓๖	.๖๗๑	ปานกลาง
๑๔	มีการสร้างค่านิยมในท้องถิ่นให้ช่วยกันอนุรักษ์ปูชนียสถาน และแหล่งท่องเที่ยว	๓.๔๕	.๗๔๙	มาก
ภาพรวม		๓.๔๐	.๖๒๒	ปานกลาง
๓. ด้านกติกาของท้องถิ่น				
๑๕	มีการจัดเวรเพื่อการดูแลวัดอุทยานที่สำคัญ	๓.๒๑	.๘๕๓	ปานกลาง
๑๖	มีการออกประกาศเพื่อให้ทุกคนทราบทั่วกันถึงข้อปฏิบัติตนในสถานที่ท่องเที่ยว	๓.๓๑	.๘๑๑	ปานกลาง
๑๗	มีการจัดการด้านการบูรณาการแหล่งท่องเที่ยวให้คงทนถาวร	๓.๔๐	.๗๖๐	ปานกลาง
๑๘	คนในท้องถิ่นให้การสนับสนุนหรือให้ความร่วมมือในการบูรณะแหล่งท่องเที่ยว	๓.๔๑	.๗๕๒	มาก
๑๙	มีการจัดเวรยามสอดส่องดูแลสถานที่ท่องเที่ยวตลอดเวลา	๓.๒๗	.๘๐๓	ปานกลาง
ภาพรวม		๓.๓๒	.๖๗๗	ปานกลาง
ภาพรวมการปฏิบัติตามหลักอปริหานิยธรรม		๓.๓๘	.๕๕๕	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๗ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักอปริหานิยธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๕๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบผลการศึกษาดังนี้

๑. ด้านความพร้อมเพรียงกัน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๕ เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ การประชุมร่วมกันถึงการเตรียมความพร้อมต่อ

การบริหารจัดการการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๒ รองลงมาคือประชาชนในท้องถิ่นมีความพร้อมเพียงพอต่อการปกป้องสถานที่ท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๙ และคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวให้ความสำคัญเพื่อการรักษาหรือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓

๒. ด้านการมีสัมมาคารวะ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๘ เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ มีการจัดตั้งกลุ่มคนในท้องถิ่นร่วมกันเสนอกฎที่ใช้ในการปฏิบัติตนที่แสดงถึงการเคารพภายในสถานที่ท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๔ รองลงมาคือคนในท้องถิ่นให้ความเคารพต่อกฎระเบียบแบบแผนที่มีการกำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๙ และมีการออกระเบียบเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๘

๓. ด้านการเคารพต่อสถานที่ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๐ เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ มีการสร้างค่านิยมในท้องถิ่นให้ช่วยกันอนุรักษ์ชุมชนสถานและแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๕ รองลงมาคือมีการสร้างค่านิยมในการให้ความเคารพต่อกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๘ และคนในท้องถิ่นร่วมกันปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่จัดตั้งขึ้นจากการประชุมอย่างเป็นแบบแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๖

๔. ด้านกตिकाของท้องถิ่น พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๒ เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ คนในท้องถิ่นให้การสนับสนุนหรือให้ความร่วมมือในการบูรณะแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๑ รองลงมาคือมีการจัดการด้านการบูรณะแหล่งท่องเที่ยวให้คงทนถาวร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๐ และมีการออกประกาศเพื่อให้ทุกคนทราบทั่วกันถึงข้อปฏิบัติตนในสถานที่ท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๑

๔.๑.๕ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

ประกอบด้วย การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว การตลาดในแหล่งท่องเที่ยว การส่งเสริมทักษะคนในพื้นที่ ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ดังนี้

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลสภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในภาพรวม (n=๔๑๐)

ข้อ	สภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว	๓.๕๕	.๖๓๒	มาก
๒	การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	๓.๕๔	.๖๓๗	มาก
๓	การตลาดในแหล่งท่องเที่ยว	๓.๕๗	.๕๙๗	มาก
๔	การส่งเสริมทักษะคนในพื้นที่	๓.๓๒	.๖๒๕	ปานกลาง
๕	ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยว	๓.๒๕	.๖๘๔	ปานกลาง
๖	การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	๓.๔๓	.๖๑๗	มาก
	ภาพรวมสภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน	๓.๔๔	.๕๑๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า สภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .๕๑๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ การตลาดในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๗ รองลงมาคือ การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๕ การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๔ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ การส่งเสริมทักษะคนในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๒ และประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๕ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้านพบผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลสภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนจำแนกเป็นรายข้อ (n=๔๑๐)

ข้อ	๑. ด้านการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑	มีการปรับปรุงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีความสวยงามอย่างสม่ำเสมอ	๓.๖๒	.๗๘๙	มาก
๒	มีการพัฒนาระบบการให้บริการให้มีความสะดวกสบายและทันสมัย	๓.๖๐	.๗๖๖	มาก
๓	มีระบบสาธารณูปโภคที่ได้มาตรฐานและพร้อมใช้งาน	๓.๕๒	.๗๗๙	มาก
๔	มีระบบสาธารณูปโภคที่ปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น	๓.๕๘	.๗๖๖	มาก
๕	มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	๓.๕๕	.๗๑๙	มาก
๖	มีระบบการให้บริการที่สอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยว	๓.๕๒	.๖๙๓	มาก
๗	มีการพัฒนาตัวสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะแหล่งท่องเที่ยว	๓.๔๔	.๗๖๕	มาก
	ภาพรวม	๓.๕๕	.๖๓๒	มาก
ข้อ	๒. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๘	มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างลงตัว	๓.๕๒	.๗๗๖	มาก
๙	กิจกรรมที่ดำเนินภายในพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์	๓.๕๖	.๗๔๘	มาก
๑๐	รูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยว	๓.๕๕	.๗๓๙	มาก
๑๑	กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่มีความแปลกใหม่เมื่อเทียบกับพื้นที่ท่องเที่ยวอื่น	๓.๕๑	.๗๕๗	มาก
๑๒	ผู้ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่มีความชำนาญในวิธีการดำเนินกิจกรรม	๓.๕๗	.๘๐๑	มาก

ตารางที่ ๔.๙ (ต่อ)		(n=๔๑๐)		
ข้อ		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑๓	กิจกรรมที่ดำเนินในพื้นที่ท่องเที่ยวสร้างความน่าตื่นตาตื่นใจแก่นักท่องเที่ยว	๓.๕๒	.๗๖๐	มาก
ภาพรวม		๓.๕๔	.๖๓๗	มาก
๓. ด้านการตลาดการท่องเที่ยว				
๑๔	แหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างคุณค่าทางจิตใจต่อนักท่องเที่ยวเพื่อการเก็บความทรงจำ	๓.๖๐	.๗๓๘	มาก
๑๕	แหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างชื่อเสียงเพื่อให้เห็นที่รู้จักกับนานาชาติ	๓.๖๓	.๗๓๒	มาก
๑๖	พื้นที่ท่องเที่ยวมีสินค้าที่ระลึกที่สามารถดึงดูดความสนใจแก่นักท่องเที่ยว	๓.๕๖	.๗๕๘	มาก
๑๗	พื้นที่ท่องเที่ยวมีสินค้าที่หลากหลายให้เลือกตามความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาพบเห็น	๓.๔๙	.๗๓๑	มาก
๑๗	มีการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อที่หลากหลาย	๓.๕๖	.๗๒๒	มาก
๑๙	มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารเข้ามาเพื่อการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	๓.๕๕	.๗๖๕	มาก
ภาพรวม		๓.๕๗	.๕๙๗	มาก
๔. ด้านการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่				
๒๐	มีการฝึกอบรมบุคลากร เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวถึงมารยาทการให้บริการ	๓.๒๘	.๘๖๖	ปานกลาง
๒๑	มีการฝึกอบรมบุคลากร ถึงหลักการและวิธีการ ให้บริการต่อนักท่องเที่ยว	๓.๒๘	.๘๐๕	ปานกลาง
๒๒	มีการอบรม หาความรู้เพื่อเพิ่มทักษะความสามารถแก่บุคลากร ถึงกลวิธีที่สร้างสรรค์ในการดำเนินกิจกรรม การท่องเที่ยว	๓.๓๔	.๗๙๔	ปานกลาง
๒๓	มีการจัดตั้งกลุ่ม หรือชมรมเพื่อการฝึกปฏิบัติต่อ กระบวนการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์อย่างสร้างสรรค์	๓.๓๓	.๗๑๗	ปานกลาง
๒๔	มีผู้เชี่ยวชาญ คอยให้คำปรึกษาถึงกลวิธีในการบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	๓.๓๘	.๖๙๔	ปานกลาง
๒๕	มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อให้คำปรึกษา และการอำนวยความสะดวกต่อแหล่งพื้นที่เมื่อพบปัญหา	๓.๓๖	.๖๙๓	ปานกลาง
๒๖	มีการจัดตั้งโครงการเพื่อพัฒนาบุคลากรในพื้นที่ ให้สามารถเป็นแม่คูกุเทศกในการนำเที่ยวได้	๓.๒๘	.๗๖๖	ปานกลาง
ภาพรวม		๓.๓๒	.๖๒๕	ปานกลาง

ตารางที่ ๔.๙ (ต่อ)		(n=๔๑๐)		
ข้อ	๕. ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๒๗	มีการจัดตั้งเวรยามรักษาการภายในพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ	๓.๑๒	.๘๙๗	ปานกลาง
๒๘	ระบบการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ที่มีความรัดกุม	๓.๒๑	.๘๐๕	ปานกลาง
๒๙	การรักษาความปลอดภัยเป็นไปพร้อมกับการให้บริการข้อมูลข่าวสารที่ดีแก่นักท่องเที่ยว	๓.๓๐	.๗๖๐	ปานกลาง
๓๐	มีการเพิ่มขีดความสามารถทางด้านความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่ออันตราย	๓.๓๓	.๗๗๔	ปานกลาง
๓๑	มีการจัดการอบรมต่อเจ้าหน้าที่ที่คอยให้บริการรักษาความปลอดภัยถึงการสร้างมิตรภาพที่ดีต่อนักท่องเที่ยว	๓.๒๙	.๗๔๕	ปานกลาง
ภาพรวม		๓.๒๕	.๖๘๔	ปานกลาง
๖. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน				
๓๒	มีการก่อสร้าง ต่อเติมถนนเพื่อให้ความสะดวกในการเดินทางของนักท่องเที่ยว	๓.๓๘	.๘๐๑	ปานกลาง
๓๓	มีการซ่อมแซมปรับปรุงถนนที่ชำรุด ให้กลับมาใช้งานได้ตามมาตรฐาน	๓.๔๗	.๘๓๑	มาก
๓๔	มีการเชื่อมต่อหรือมีระบบไฟฟ้าทั่วถึงทุกสถานที่	๓.๖๐	.๗๙๘	มาก
๓๕	มีระบบน้ำประปาที่สะอาด และเข้าถึงทุกชุมชน/ครัวเรือน	๓.๖๖	.๗๘๘	มาก
๓๖	มีการติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ต (WIFI) ในสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ	๓.๐๒	๑.๑๑๔	ปานกลาง
ภาพรวม		๓.๔๓	.๖๑๗	มาก
ภาพรวมการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน		๓.๔๔	.๕๑๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๑๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบผลการศึกษาดังนี้

๑. ด้านการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๕ เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ มีการปรับปรุงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีความสวยงามอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๒ รองลงมาคือมีการพัฒนาระบบการให้บริการให้มีความสะดวก สบายและทันสมัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๐ และมีระบบสาธารณสุขที่ปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๘

๒. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๔ เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ ผู้ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่มีความชำนาญในวิธีการดำเนินกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๗ รองลงมาคือกิจกรรมที่ดำเนินภายในพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๖ และรูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๕

๓. ด้านการตลาดการท่องเที่ยว พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๗ เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างชื่อเสียงเพื่อให้เป็นที่รู้จักกับนานาชาติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๓ รองลงมาคือแหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างคุณค่าทางจิตใจต่อนักท่องเที่ยวเพื่อการเก็บความทรงจำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๐ และพื้นที่ท่องเที่ยวมีสินค้าที่ระลึกที่สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๖

๔. ด้านการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๒ เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ มีผู้เชี่ยวชาญ คอยให้คำปรึกษาถึงกลวิธีในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๘ รองลงมาคือมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อให้คำปรึกษา และการอำนวยความสะดวกต่อแหล่งพื้นที่เมื่อพบปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๖ และมีการอบรม หาความรู้เพื่อเพิ่มทักษะความสามารถแก่บุคลากร ถึงกลวิธีที่สร้างสรรค์ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๔

๕. ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยว พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๕ เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ มีการเพิ่มขีดความสามารถทางด้านความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่ออันตราย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๓ รองลงมาคือการรักษาความปลอดภัยเป็นไปพร้อมกับการให้บริการข้อมูลข่าวสารที่ดีแก่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๐ และมีการจัดการอบรมต่อเจ้าหน้าที่ที่คอยให้บริการรักษาความปลอดภัยถึงการสร้างมิตรภาพที่ดีต่อนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๙

๖. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๔ เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ มีระบบน้ำประปาที่สะอาด และเข้าถึงทุกชุมชน/ครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๖ รองลงมาคือมีการเชื่อมต่อหรือมีระบบไฟฟ้าทั่วถึงทุกสถานที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๐ และมีการซ่อมแซมปรับปรุงถนนที่ชำรุด ให้กลับมาใช้งานได้ตามมาตรฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๗

๔.๑.๖ ค่าสถิติเบื้องต้นตัวแปรสังเกตได้ของรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้ในรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (n=๔๑๐)

ตัวแปร	Mean	ระดับ	S.D.	Variance	Skewness	Kurtosis
manage1	๓.๔๘	มาก	.๖๐๗	.๓๖๘	-.๑๕๗	.๒๕๔
manage2	๓.๓๗	ปานกลาง	.๕๙๘	.๓๕๘	-.๒๕๔	.๕๐๕

ตารางที่ ๔.๑๐ (ต่อ) (n=๔๑๐)

ตัวแปร	Mean	ระดับ	S.D.	Variance	Skewness	Kurtosis
manage3	๓.๓๖	ปานกลาง	.๖๓๗	.๔๐๕	-.๒๐๕	๑.๐๔๒
manage4	๓.๔๑	มาก	.๕๘๙	.๓๔๖	-.๑๗๑	.๔๑๖
manage5	๓.๔๘	มาก	.๕๔๓	.๔๑๔	-.๑๘๑	.๖๐๔
manage6	๓.๔๘	มาก	.๖๔๓	.๔๐๗	-.๑๙๔	.๐๓๗
manage7	๓.๕๕	มาก	.๖๖๙	.๔๔๘	-.๐๘๘	.๐๑๔
manage8	๓.๔๑	มาก	.๖๑๓	.๓๗๕	-.๒๐๙	.๑๔๗
MANAGE	๓.๔๓	มาก	.๕๒๙	.๒๘๐	-.๒๐๙	.๑๙๐
part1	๓.๔๒	มาก	.๖๔๐	.๔๐๙	-.๒๗๑	.๗๙๒
part2	๓.๔๑	มาก	.๖๔๙	.๔๒๑	-.๔๒๖	๑.๑๗๔
part3	๓.๓๑	ปานกลาง	.๖๕๘	.๔๓๓	-.๔๐๓	.๗๓๙
part4	๓.๓๒	ปานกลาง	.๗๐๙	.๕๐๓	-.๒๒๗	.๒๔๐
PART	๓.๓๖	ปานกลาง	.๖๐๘	.๓๗๐	-.๓๗๕	.๗๙๖
apha1	๓.๔๕	มาก	.๕๗๒	.๓๒๘	-.๓๐๐	.๙๖๓
apha2	๓.๓๘	ปานกลาง	.๖๒๑	.๓๘๕	-.๐๗๘	.๒๔๔
apha3	๓.๔๐	ปานกลาง	.๖๒๒	.๓๘๗	.๐๕๙	.๑๗๗
apha4	๓.๓๒	ปานกลาง	.๖๗๗	.๔๕๙	-.๐๐๖	.๔๔๓
APHA	๓.๓๘	ปานกลาง	.๕๕๕	.๓๐๙	-.๑๐๖	.๔๗๐
deve1	๓.๕๕	มาก	.๖๓๒	.๔๐๐	-.๑๐๔	.๑๕๙
deve2	๓.๕๔	มาก	.๖๓๗	.๔๐๖	-.๐๒๒	.๑๒๕
deve3	๓.๕๗	มาก	.๕๙๗	.๓๕๗	-.๐๗๔	.๑๖๒
deve4	๓.๓๒	ปานกลาง	.๖๒๕	.๓๙๑	-.๐๓๘	.๔๖๘
deve5	๓.๒๕	ปานกลาง	.๖๘๔	.๔๖๘	-.๒๑๓	.๕๕๒
deve6	๓.๔๓	มาก	.๖๑๗	.๓๘๑	-.๓๔๒	.๗๕๗
DEVELOP	๓.๔๔	มาก	.๕๑๕	.๒๖๕	-.๒๔๗	.๖๕๖

จากตารางที่ ๔.๑๐ ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในแต่ละโมเดล มีตัวบ่งชี้ทั้งหมด ๒๒ ตัว ที่ใช้วัดตัวแปรแฝง ๔ ตัวแปร คือ บทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน (MANAGE) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน (PART) การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน (DEVELOP) ส่วนตัวแปรส่งผ่านได้แก่ การปฏิบัติตามหลักจริยทานิยมธรรม (APHA) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะการกระจายและการแจกแจงของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัว ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ค่าความเบ้ (Sk) และค่าความโด่ง (Ku) โดยแยกวิเคราะห์ผลแต่ละตัวแปรดังต่อไปนี้

เมื่อพิจารณาบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน (MANAGE) พบว่า โดยภาพรวมบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๔๓$) ซึ่งเมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๓.๕๕$) รองลงมาคือ ด้านความชัดเจนของเจ้าภาพ ($\bar{X}=๓.๔๘$) ด้านกฎหมายและการจัดระเบียบ ($\bar{X}=๓.๔๘$) ด้านการวางแผน ($\bar{X}=๓.๔๘$) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ($\bar{X}=๓.๔๑$) ด้านการแก้ไขและปรับปรุง ($\bar{X}=๓.๔๑$) ด้านการปฏิบัติตามแผน ($\bar{X}=๓.๓๗$) และด้านการตรวจสอบ ($\bar{X}=๓.๓๖$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรมีการกระจายไม่ต่างกันมาก โดยมีค่าอยู่ระหว่าง ร้อยละ ๓๔.๖-๔๔.๘ เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Sk) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงในลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่าข้อมูลของตัวแปรทุกตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Ku) พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะสูงโด่งกว่าโค้งปกติ (ค่าความโด่งมากกว่า ๐) แสดงว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน (PART) พบว่า โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=๓.๓๖$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมวางแผน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๓.๔๒$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมแก้ปัญหา ($\bar{X}=๓.๔๑$) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X}=๓.๓๒$) และการมีส่วนร่วมประเมิน ($\bar{X}=๓.๓๑$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรมีการกระจายไม่ต่างกันมาก โดยมีค่าอยู่ระหว่าง ร้อยละ ๔๐.๙-๕๐.๓ เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Sk) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงในลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่าข้อมูลของตัวแปรทุกตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Ku) พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะสูงโด่งกว่าโค้งปกติ (ค่าความโด่งมากกว่า ๐) แสดงว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย

เมื่อพิจารณาตัวแปรการปฏิบัติตามหลักอปริยหานิยธรรม (APHA) พบว่า โดยภาพรวมการปฏิบัติตามหลักอปริยหานิยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=๓.๓๘$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความพร้อมเพรียงกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๓.๔๕$) รองลงมาคือเคารพต่อสถานที่ ($\bar{X}=๓.๔๐$) มีสัมมาคารวะ ($\bar{X}=๓.๓๘$) และยึดกฎกติกาของท้องถิ่น ($\bar{X}=๓.๓๒$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรมีการกระจายไม่ต่างกันมาก โดยมีค่าอยู่ระหว่าง ร้อยละ ๓๒.๘-๔๕.๙ เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Sk) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงในลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่าข้อมูลของตัวแปรทุกตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Ku) พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะสูงโด่งกว่าโค้งปกติ (ค่าความโด่งมากกว่า ๐) แสดงว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย

เมื่อพิจารณาตัวแปรการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน (DEVELOP) พบว่า โดยภาพรวมการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๔๔$) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การตลาดในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=๓.๕๗$) รองลงมาคือ การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X}=๓.๕๕$) การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X}=๓.๕๔$) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{X}=๓.๔๓$) การส่งเสริมทักษะคนในพื้นที่ ($\bar{X}=๓.๓๒$) และประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X}=๓.๒๕$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรมีการกระจายไม่ต่างกันมาก โดยมีค่าอยู่ระหว่าง ร้อยละ ๔๖.๒-๖๗.๗ เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Sk) ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจกแจงในลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเบ้เป็นลบ) แสดงว่าข้อมูลของตัวแปรทุกตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Ku) พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการแจก

แรงของข้อมูลในลักษณะสูงโด่งกว่าโค้งปกติ (ค่าความโด่งมากกว่า ๐) แสดงว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย

๔.๑.๗ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้เพื่อใช้สร้างเมทริกซ์สหสัมพันธ์ในการวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีตัวแปรการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรมเป็นตัวแปรส่งผ่าน

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรสังเกตได้ในรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชน
 อย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีตัวแปรการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรมเป็นตัวแปรส่งผ่าน

	mana1	mana2	mana3	mana4	mana5	mana6	mana7	mana8	part1	part2	part3	part4	apha1	apha2	apha3	apha4	deve1	deve2	deve3	deve4	deve5	deve6
mana1	๑.๐๐๐																					
mana2	.๖๖๒**	๑.๐๐๐																				
mana3	.๕๓๕**	.๖๒๔**	๑.๐๐๐																			
mana4	.๖๗๓**	.๗๔๑**	.๖๓๑**	๑.๐๐๐																		
mana5	.๖๕๔**	.๖๘๖**	.๖๔๔**	.๗๙๐**	๑.๐๐๐																	
mana6	.๖๖๘**	.๗๐๗**	.๖๑๕**	.๗๗๘**	.๗๙๓**	๑.๐๐๐																
mana7	.๕๙๒**	.๖๔๑**	.๕๒๓**	.๗๒๕**	.๗๕๕**	.๗๗๘**	๑.๐๐๐															
mana8	.๖๐๒**	.๖๑๙**	.๕๘๑**	.๗๓๓**	.๗๕๖**	.๗๕๘**	.๘๐๗**	๑.๐๐๐														
part1	.๕๗๙**	.๕๗๘**	.๔๘๘**	.๗๐๒**	.๖๖๕**	.๖๗๙**	.๖๕๑**	.๖๕๘**	๑.๐๐๐													
part2	.๕๙๖**	.๖๔๖**	.๔๘๘**	.๖๘๘**	.๖๕๙**	.๖๙๖**	.๖๗๒**	.๖๗๘**	.๘๕๕**	๑.๐๐๐												
part3	.๕๙๔**	.๖๓๗**	.๔๙๐**	.๖๙๕**	.๖๖๕**	.๗๒๑**	.๗๔๔**	.๗๑๕**	.๘๐๓**	.๘๔๔**	๑.๐๐๐											
part4	.๕๒๑**	.๖๑๕**	.๕๑๕**	.๖๒๗**	.๖๔๕**	.๗๐๔**	.๖๗๗**	.๖๗๘**	.๖๙๘**	.๗๒๓**	.๘๐๑**	๑.๐๐๐										
apha1	.๕๗๕**	.๖๒๖**	.๕๖๘**	.๖๙๐**	.๖๙๐**	.๗๐๔**	.๗๒๐**	.๖๙๑**	.๗๐๔**	.๗๓๐**	.๗๔๘**	.๖๘๗**	๑.๐๐๐									
apha2	.๕๕๒**	.๕๕๒**	.๔๔๐**	.๖๐๗**	.๖๒๗**	.๖๔๔**	.๖๔๒**	.๖๒๙**	.๖๙๖**	.๗๒๖**	.๗๓๘**	.๖๙๐**	.๗๕๕**	๑.๐๐๐								
apha3	.๕๖๔**	.๕๗๕**	.๔๒๔**	.๖๐๗**	.๕๘๐**	.๖๐๘**	.๕๒๕**	.๕๔๐**	.๖๗๗**	.๗๒๒**	.๗๐๘**	.๖๒๐**	.๖๖๓**	.๗๓๙**	๑.๐๐๐							
apha4	.๕๗๙**	.๕๙๖**	.๔๕๑**	.๖๔๗**	.๖๓๒**	.๖๕๐**	.๖๓๓**	.๖๐๔**	.๖๘๙**	.๗๐๗**	.๗๓๐**	.๖๖๓**	.๖๕๙**	.๗๗๓**	๑.๐๐๐							
deve1	.๕๕๙**	.๖๒๖**	.๖๓๐**	.๕๘๘**	.๕๗๑**	.๖๒๗**	.๕๕๙**	.๖๑๐**	.๕๕๖**	.๖๒๐**	.๕๘๔**	.๖๐๖**	.๖๖๙**	.๕๘๖**	.๕๗๐**	๑.๐๐๐						
deve2	.๕๒๐**	.๖๒๑**	.๖๐๘**	.๕๖๑**	.๕๗๑**	.๕๘๒**	.๕๖๓**	.๕๘๘**	.๕๐๕**	.๖๐๐**	.๕๕๑**	.๕๗๓**	.๖๑๙**	.๕๒๔**	.๕๐๘**	.๘๐๘**	๑.๐๐๐					
deve3	.๕๑๐**	.๕๕๖**	.๕๖๕**	.๕๑๕**	.๕๖๐**	.๕๕๔**	.๕๑๙**	.๕๕๗**	.๔๓๗**	.๕๐๔**	.๔๕๖**	.๔๔๐**	.๕๗๖**	.๔๖๗**	.๔๔๑**	.๔๐๖**	.๗๒๓**	.๗๗๗**	๑.๐๐๐			
deve4	.๕๙๓**	.๕๘๖**	.๓๙๓**	.๖๕๐**	.๖๐๔**	.๖๒๘**	.๖๖๘**	.๕๕๕**	.๖๓๙**	.๖๔๐**	.๗๑๑**	.๖๓๗**	.๖๗๖**	.๖๗๙**	.๖๘๓**	.๕๑๐**	.๔๖๖**	.๔๖๙**	๑.๐๐๐			
deve5	.๕๑๓**	.๕๖๖**	.๓๗๖**	.๕๙๘**	.๕๖๗**	.๖๐๘**	.๖๒๑**	.๕๗๓**	.๕๙๒**	.๕๘๘**	.๖๓๖**	.๖๒๓**	.๕๗๒**	.๖๗๖**	.๖๕๓**	.๗๑๙**	.๔๙๓**	.๔๗๙**	.๔๒๖**	.๗๕๗**	๑.๐๐๐	
deve6	.๕๓๓**	.๕๗๑**	.๕๐๓**	.๕๘๐**	.๕๗๖**	.๕๗๔**	.๕๕๘**	.๕๖๔**	.๕๗๙**	.๕๙๓**	.๖๐๒**	.๕๘๓**	.๖๒๒**	.๖๑๓**	.๖๐๔**	.๕๙๕**	.๖๔๗**	.๕๕๔**	.๕๗๖**	.๖๑๓**	.๖๒๔**	๑.๐๐๐

Bartlett's Test of Sphericity = 9197.356, df = 231, p = .000, Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = .968

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

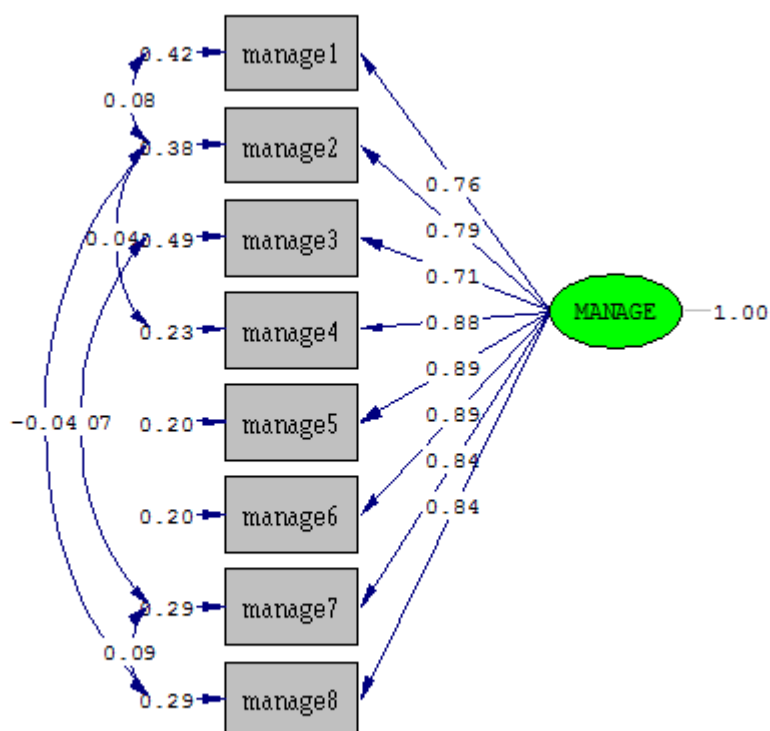
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์

๔.๒.๑ สภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การนำเสนอข้อมูลในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อแรก ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) ด้วยโปรแกรมลิสเรล โดยใช้แบบสอบถามที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๔๑๐ ตัวอย่าง แสดงผลการวิเคราะห์สอดคล้องกับสมมติฐานที่ ๑ ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ ๑ รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานย่อยที่ ๑.๑ ค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

Chi-Square=24.08, df=15, P-value=0.06382, RMSEA=0.038

แผนภาพที่ ๔.๑ แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน กับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับโมเดลการวิจัย

ค่าดัชนี	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
χ^2 -test	p-value มากกว่า 0.05	0.063	ผ่านเกณฑ์
χ^2/df	น้อยกว่า 2.00	1.60	ผ่านเกณฑ์
GFI	มากกว่า 0.90	0.99	ผ่านเกณฑ์
AGFI	มากกว่า 0.90	0.97	ผ่านเกณฑ์
CFI	มากกว่า 0.95	1.00	ผ่านเกณฑ์
SRMR	น้อยกว่า 0.05	0.015	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	น้อยกว่า 0.05	0.038	ผ่านเกณฑ์
CN	มากกว่า 200	516.18	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ค่า p-value ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ ๐.๐๖๓ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๐๕) ผ่านเกณฑ์ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ ๒๔.๐๘ ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ ๑๕ ค่าสัดส่วนไค-สแควร์ (χ^2/df) เท่ากับ ๑.๖๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๒) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ ๐.๙๙ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ ๐.๙๗ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ ๑.๐๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ ๐.๐๑๕ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๐.๐๕) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ ๐.๐๓๘ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๐.๐๕) ผลผ่านเกณฑ์ มีขนาดตัวอย่างวิกฤติ (CN) เท่ากับ ๕๑๖.๑๘ (เกณฑ์ที่กำหนดมากกว่า หรือเท่ากับ ๒๐๐) ซึ่งทุกค่ามีค่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดแสดงให้เห็นว่าโมเดลบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ		t	R ²	สปส.คะแนนองค์ประกอบ
	beta	B(SE)			
manage1	2.04	0.76 (.11)	18.02**	0.58	0.03
manage2	0.50	0.79 (.03)	18.78**	0.62	0.13
manage3	0.48	0.71 (.03)	16.35**	0.51	0.14
manage4	0.54	0.88 (.02)	22.31**	0.77	0.29
manage5	0.54	0.89 (.02)	22.95**	0.80	0.36
manage6	0.53	0.89 (.02)	22.99**	0.80	0.37

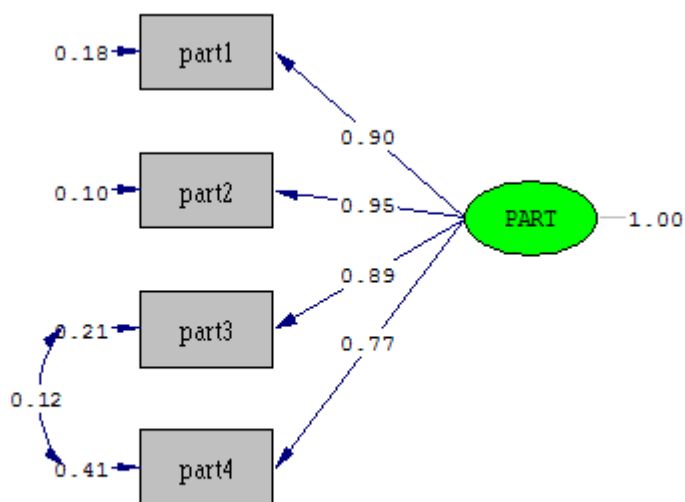
ตารางที่ ๔.๑๓ (ต่อ)

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ		t	R ²	สปส.คะแนน องค์ประกอบ
	beta	B(SE)			
manage7	0.54	0.84 (.03)	20.89**	0.71	0.21
manage8	0.50	0.84 (.02)	20.84**	0.71	0.20
Chi-Square = 24.08 df = 15 GFI = 0.99 AGFI = 0.97 RMSEA = 0.038					

หมายเหตุ : **p < .01 ; n = 410 ; ระดับการให้คะแนน 5 ระดับ

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรทั้งหมดมีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ ๐.๐๓ ถึง ๐.๓๗ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ทุกตัว ด้านที่ส่งผลมากที่สุด คือ การวางแผน (manage5) การปฏิบัติตามแผน (manage6) มีความแปรผันร่วมกับบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน ร้อยละ ๘๐ รองลงมาคือ โครงสร้างพื้นฐาน (manage4) มีความแปรผันร้อยละ ๗๗ การตรวจสอบ(manage7) การแก้ไขปรับปรุง (manage8) มีความแปรผันร้อยละ ๗๑ กฎหมายและการจัดระเบียบ (manage2) มีความแปรผันร้อยละ ๖๒ ความชัดเจนของเจ้าภาพ (manage1) มีความแปรผันร้อยละ ๕๘ และตัวแปรที่มีความแปรผันน้อยที่สุดคือการสนับสนุนจากรัฐ (manage3) ร้อยละ ๕๑ แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรเหล่านี้เป็นตัวแปรที่สำคัญขององค์ประกอบบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน

สมมติฐานย่อยที่ ๑.๒ ค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

Chi-Square=0.46, df=1, P-value=0.49808, RMSEA=0.000

แผนภาพที่ ๔.๒ แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน

ตารางที่ ๔.๑๔ ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน กับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับโมเดลการวิจัย

ค่าดัชนี	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
χ^2 -test	p-value มากกว่า 0.05	0.49	ผ่านเกณฑ์
χ^2 /df	น้อยกว่า 2.00	0.46	ผ่านเกณฑ์
GFI	มากกว่า 0.90	1.00	ผ่านเกณฑ์
AGFI	มากกว่า 0.90	0.99	ผ่านเกณฑ์
CFI	มากกว่า 0.95	1.00	ผ่านเกณฑ์
SRMR	น้อยกว่า 0.05	0.002	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	น้อยกว่า 0.05	0.000	ผ่านเกณฑ์
CN	มากกว่า 200	5909.53	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ค่า p-value ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ ๐.๔๙ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๐๕) ผ่านเกณฑ์ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ ๐.๔๖ ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ ๑ ค่าสัดส่วนไค-สแควร์ (χ^2 /df) เท่ากับ ๐.๔๖ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๒) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ ๑.๐๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ ๐.๙๙ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ ๑.๐๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ ๐.๐๐๒ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๐.๐๕) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ ๐.๐๐๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๐.๐๕) ผลผ่านเกณฑ์ มีขนาดตัวอย่างวิกฤติ (CN) เท่ากับ ๕๙๐๙.๕๓ (เกณฑ์ที่กำหนดมากกว่าหรือเท่ากับ ๒๐๐) ซึ่งทุกค่ามีค่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดแสดงให้เห็นว่าโมเดลการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

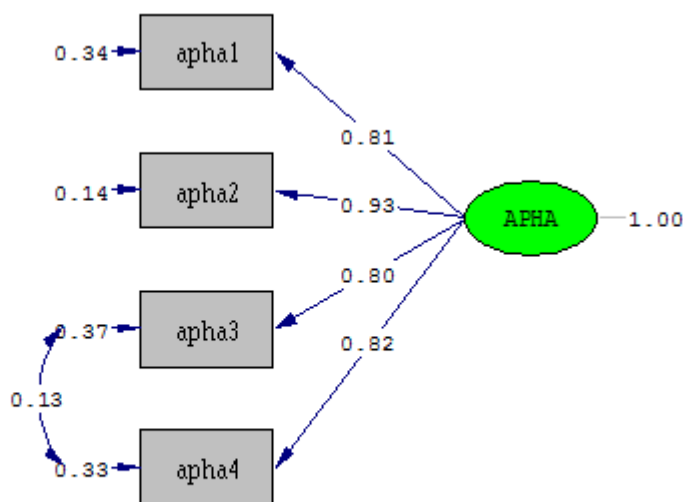
ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ		t	R ²	สปส.คะแนนองค์ประกอบ
	beta	B(SE)			
part1	0.58	0.90 (0.02)	23.28**	0.82	0.42
part2	0.61	0.95 (0.02)	25.21**	0.90	0.78
part3	0.59	0.89 (0.03)	22.76**	0.79	0.33
part4	0.54	0.77 (0.03)	17.99**	0.59	0.06
Chi-Square = 0.46 df = 1 GFI = 1.00 AGFI = 0.99 RMSEA = 0.000					

หมายเหตุ : **p < .01 ; n = 410 ; ระดับการให้คะแนน 5 ระดับ

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรทั้งหมดมีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ ๐.๐๖ ถึง ๐.๗๘ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ทุกตัว ด้านที่ส่งผลมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมแก้ปัญหา (part2) มีความแปรผันร่วมกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนร้อยละ ๙๐ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมวางแผน (part1) มีความแปรผันร้อยละ ๘๒ การมีส่วนร่วมประเมิน (part3) มีความแปรผันร้อยละ ๗๙ และตัวแปรที่มีความแปรผันร่วมกับการมีส่วนร่วม น้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (part4) ร้อยละ ๕๙ แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรเหล่านี้เป็นตัวแปรที่สำคัญขององค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน

สมมติฐานย่อยที่ ๑.๓ ค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการปฏิบัติตามหลัก อภิธานิธรรมที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

Chi-Square=0.51, df=1, P-value=0.47393, RMSEA=0.000

แผนภาพที่ ๔.๓ แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการปฏิบัติตามหลัก อภิธานิธรรม

ตารางที่ ๔.๑๖ ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลการปฏิบัติตามหลักอภิธานิธรรม

ค่าดัชนี	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
χ^2 -test	p-value มากกว่า 0.05	0.47	ผ่านเกณฑ์
χ^2 /df	น้อยกว่า 2.00	0.51	ผ่านเกณฑ์
GFI	มากกว่า 0.90	1.00	ผ่านเกณฑ์
AGFI	มากกว่า 0.90	0.99	ผ่านเกณฑ์
CFI	มากกว่า 0.95	1.00	ผ่านเกณฑ์
SRMR	น้อยกว่า 0.05	0.002	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	น้อยกว่า 0.05	0.000	ผ่านเกณฑ์
CN	มากกว่า 200	5289.72	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ค่า p-value ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ ๐.๔๗ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๐๕) ผ่านเกณฑ์ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ ๐.๕๑ ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ ๑ ค่าสัดส่วนไค-สแควร์ (χ^2/df) เท่ากับ ๐.๕๑ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๒) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ ๑.๐๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ ๐.๙๙ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ ๑.๐๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ ๐.๐๐๒ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๐.๐๕) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ ๐.๐๐๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๐.๐๕) ผลผ่านเกณฑ์ มีขนาดตัวอย่างวิกฤติ (CN) เท่ากับ ๕๒๘๙.๗๒ (เกณฑ์ที่กำหนดมากกว่าหรือเท่ากับ ๒๐๐) ซึ่งทุกค่ามีค่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดแสดงให้เห็นว่าโมเดลการปฏิบัติตามหลักอภิปรายนิยธรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

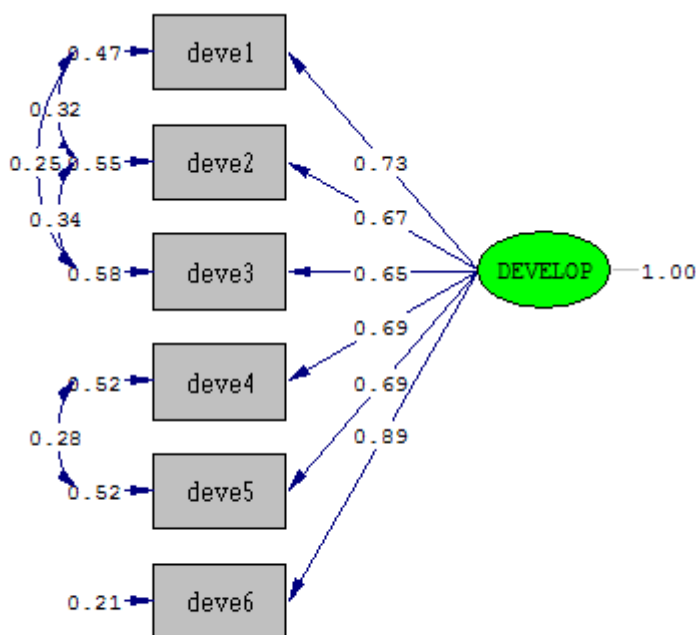
ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการปฏิบัติตามหลักอภิปรายนิยธรรม

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ		t	R ²	สปส.คะแนนองค์ประกอบ
	beta	B(SE)			
apha1	0.47	0.81 (0.02)	19.36**	0.66	0.39
apha2	0.58	0.93 (0.02)	23.42**	0.86	0.90
apha3	3.45	0.80 (0.19)	18.57**	0.63	0.03
apha4	0.55	0.82 (0.03)	19.28**	0.67	0.23
Chi-Square = 0.51 df = 1 GFI = 1.00 AGFI = 0.99 RMSEA = 0.000					

หมายเหตุ : **p < .01 ; n = 410 ; ระดับการให้คะแนน 5 ระดับ

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรการปฏิบัติตามหลักอภิปรายนิยธรรมทั้งหมดมีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ ๐.๐๓ ถึง ๐.๙๐ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ทุกตัว ด้านที่ส่งผลมากที่สุดคือ การมีสัมมาคารวะ (apha2) มีความแปรผันร่วมกับการปฏิบัติตามหลักอภิปรายนิยธรรมร้อยละ ๘๖ รองลงมาคือ ยึดกฎกติกาของท้องถิ่น (apha4) มีความแปรผันร้อยละ ๖๗ ความพร้อมเพรียงกัน (apha1) มีความแปรผันร้อยละ ๖๖ และตัวแปรที่มีความแปรผันน้อยที่สุดคือ เคารพต่อสถานที่ (apha3) ร้อยละ ๖๓ แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรเหล่านี้เป็นตัวแปรที่สำคัญขององค์ประกอบการปฏิบัติตามหลักอภิปรายนิยธรรม

สมมติฐานย่อยที่ ๑.๔ ค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

Chi-Square=8.33, df=5, P-value=0.13913, RMSEA=0.040

แผนภาพที่ ๔.๔ แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

ตารางที่ ๔.๑๘ ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

ค่าดัชนี	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
χ^2 -test	p-value มากกว่า 0.05	0.13	ผ่านเกณฑ์
χ^2 /df	น้อยกว่า 2.00	1.66	ผ่านเกณฑ์
GFI	มากกว่า 0.90	0.99	ผ่านเกณฑ์
AGFI	มากกว่า 0.90	0.97	ผ่านเกณฑ์
CFI	มากกว่า 0.95	1.00	ผ่านเกณฑ์
SRMR	น้อยกว่า 0.05	0.008	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	น้อยกว่า 0.05	0.040	ผ่านเกณฑ์
CN	มากกว่า 200	731.45	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ค่า p-value ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ ๐.๑๓ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๐๕) ผ่านเกณฑ์ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ ๘.๓๓ ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ ๕ ค่าสัดส่วนไค-สแควร์ (χ^2 /df) เท่ากับ ๑.๖๖ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๒) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ ๐.๙๙ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ ๐.๙๗ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ ๑.๐๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อน

มาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ ๐.๐๐๘ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๐.๐๕) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ ๐.๐๔๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๐.๐๕) ผลผ่านเกณฑ์มีขนาดตัวอย่างวิกฤติ (CN) เท่ากับ ๗๓๑.๔๕ (เกณฑ์ที่กำหนดมากกว่าหรือเท่ากับ ๒๐๐) ซึ่งทุกค่ามีค่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดแสดงให้เห็นว่าโมเดลการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

ตารางที่ ๔.๑๙ แสดงค่าสถิติพื้นฐานขององค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ		t	R ²	สปส.คะแนนองค์ประกอบ
	beta	B(SE)			
deve1	0.46	0.73 (0.03)	15.56**	0.53	0.23
deve2	0.43	0.67 (0.03)	14.03**	0.45	0.06
deve3	0.39	0.65 (0.03)	13.38**	0.42	0.10
deve4	0.43	0.69 (0.03)	14.67**	0.48	0.19
deve5	0.48	0.69 (0.03)	14.73**	0.48	0.18
deve6	0.55	0.89 (0.03)	19.98**	0.79	0.95
Chi-Square = 8.33 df = 5 GFI = 0.99 AGFI = 0.97 RMSEA = 0.040					

หมายเหตุ : **p < .01 ; n = 410 ; ระดับการให้คะแนน 5 ระดับ

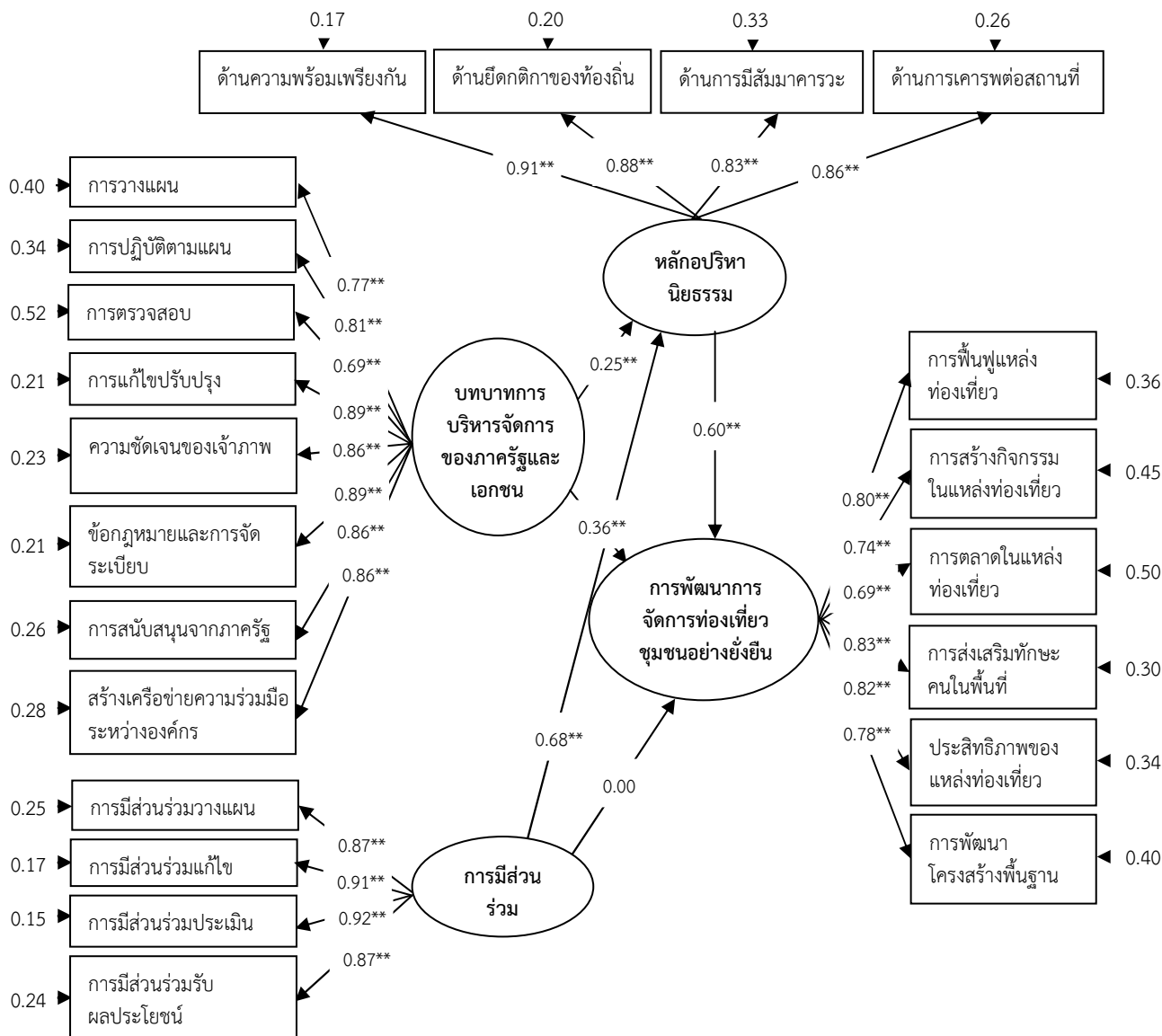
จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนทั้งหมดมีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ ๐.๐๖ ถึง ๐.๙๕ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ทุกตัว ด้านที่ส่งผลมากที่สุดคือ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (deve6) มีความแปรผันร่วมกับการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนร้อยละ ๗๙ รองลงมาคือการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว (deve1) มีความแปรผันร้อยละ ๕๓ การส่งเสริมทักษะคนในพื้นที่ (deve4) ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยว (deve5) มีความแปรผันร้อยละ ๔๘ การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (deve2) และตัวแปรที่มีความแปรผันร่วมกับการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนน้อยที่สุดคือ การตลาดในแหล่งท่องเที่ยว (deve3) ร้อยละ ๔๒ แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรเหล่านี้เป็นตัวแปรที่สำคัญขององค์ประกอบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

๔.๒.๒ ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ ๒ ดังนี้

สมมติฐานที่ ๒ ปัจจัยด้านบทบาทการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชน การมีส่วนร่วม หลักการบริหารนิยธรรม มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หลังปรับโมเดลการวิจัย

Chi-Square=163.20, df=136, P-value= 0.0558, RMSEA=0.022

แผนภาพที่ ๔.๕ ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หลังปรับโมเดลการวิจัย

ตารางที่ ๔.๒๐ ค่าสถิติความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับโมเดลการวิจัย

ค่าดัชนี	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
χ^2 -test	p-value มากกว่า 0.05	0.055	ผ่านเกณฑ์
χ^2 /df	น้อยกว่า 2.00	1.2	ผ่านเกณฑ์
GFI	มากกว่า 0.90	0.96	ผ่านเกณฑ์
AGFI	มากกว่า 0.90	0.93	ผ่านเกณฑ์
CFI	มากกว่า 0.90	1.00	ผ่านเกณฑ์
SRMR	น้อยกว่า 0.05	0.023	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	น้อยกว่า 0.05	0.022	ผ่านเกณฑ์
CN	มากกว่า 200	451.61	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่าค่า p-value มีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ ๐.๐๕๕ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๐๕) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ ๑๖๓.๒๐ ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ ๑๓๖ ค่าสัดส่วนไค-สแควร์ (χ^2 /df) เท่ากับ ๑.๒ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๒) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ ๐.๙๖ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ ๐.๙๓ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ ๑.๐๐ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่า ๐.๙๐) ผลผ่านเกณฑ์ ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ ๐.๐๒๓ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๐.๐๕) ผลผ่านเกณฑ์ ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ ๐.๐๒๒ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องน้อยกว่า ๐.๐๕) ผลผ่านเกณฑ์ มีขนาดตัวอย่างวิกฤติ (CN) เท่ากับ ๔๕๑.๖๑ (เกณฑ์ที่กำหนดต้องมากกว่าหรือเท่ากับ ๒๐๐) ผลผ่านเกณฑ์ แสดงให้เห็นว่าค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเชิงสมมติฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

การทดสอบสมมติฐานที่ ๒ ปัจจัยด้านบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน การมีส่วนร่วมหลักอปปริหานิยธรรม มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถอธิบายตามตารางที่ ๔.๒๑ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒๑ ค่าสถิติผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรในโมเดลรูปแบบการพัฒนาการจัดการ
ท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีการปฏิบัติตามหลัก
อปรีหานิยธรรม เป็นตัวแปรส่งผ่าน

ตัวแปรเหตุ	APHARI			DEVELOP					
	TE	IE	DE	TE	IE	DE			
MANAGE	0.25** (0.06)	-	0.25** (0.06)	0.51** (0.07)	0.15** (0.08)	0.36** (0.06)			
PART	0.68** (0.06)	-	0.68** (0.06)	0.41** (0.07)	0.41** (0.02)	0.00 (0.09)			
APHARI	-	-	-	-	-	0.60** (0.09)			
ค่าสถิติ	Chi-Square = 137.56, df = 112, GFI = 0.97, AGFI = 0.95, RMSEA = 0.022								
ตัวแปร	man1	man2	man3	man4	man5	man6	man7	man8	part1
ความเที่ยง	0.60	0.66	0.48	0.79	0.77	0.79	0.74	0.72	0.75
ตัวแปร	part2	part3	part4	apha1	apha2	apha3	apha4	deve1	deve2
ความเที่ยง	0.83	0.85	0.76	0.83	0.77	0.69	0.74	0.64	0.55
ตัวแปร	deve3	deve4	deve5	deve6					
ความเที่ยง	0.47	0.68	0.66	0.60					
สมการโครงสร้างของตัวแปร	APHARI		DEVELOP						
R ²	0.83		0.78						
เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร									
ตัวแปรแฝง	APHARI	DEVELOP	MANAGE	PART					
APHARI	1.00								
DEVELOP	0.90	1.00							
MANAGE	0.85	0.86	1.00						
PART	0.90	0.85	0.87	1.00					

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน, **p < .01

TE = ผลรวมอิทธิพล   IE = อิทธิพลทางอ้อม   DE = อิทธิพลทางตรง

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า ค่าความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง ๐.๔๗-๐.๘๕ โดยตัวแปรที่มีค่าความเที่ยงสูงสุดคือการมีส่วนร่วมประเมิน (part3) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ ๐.๘๕ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา (part2) และความพร้อมเพรียงกัน (apha1) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ ๐.๘๓ ส่วนตัวแปรที่มีค่าความเที่ยงต่ำสุดคือ การตลาดในแหล่งท่องเที่ยว (deve3) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ ๐.๔๗ สำหรับค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R²) ของสมการโครงสร้างตัวแปรภายในแฝงพบว่ามีค่าเท่ากับ ๐.๘๓ แสดงว่าตัวแปรในโมเดลคือ บทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน (MANAGE) และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน (PART) สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติตามหลักอปรหานิยธรรม (APHARI) ได้ร้อยละ

๘๓ และยังพบว่าสมการโครงสร้างตัวแปรภายในแฝงมีค่าเท่ากับ ๐.๗๘ แสดงว่าตัวแปรในโมเดลคือ บทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน (MANAGE) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน (PART) และการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรม (APHARI) สามารถอธิบายความแปรปรวนของการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน (DEVELOP) ได้ร้อยละ ๗๘

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมระหว่างตัวแปรในโมเดลพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน (MANAGE) กับการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน (DEVELOP) ขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ ๐.๘๖ แยกเป็นอิทธิพลทางตรง ๐.๓๖ และอิทธิพลทางอ้อม ๐.๑๕ เป็นอิทธิพลรวม ๐.๕๑ โดยมีค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวม ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน (DEVELOP) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมระหว่างตัวแปรในโมเดลพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน (PART) กับการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน (DEVELOP) ขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ ๐.๘๕ แยกเป็นอิทธิพลทางตรง ๐.๐๐ และอิทธิพลทางอ้อม ๐.๔๑ เป็นอิทธิพลรวม ๐.๔๑ โดยที่อิทธิพลทางตรงไม่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน (DEVELOP) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรม (APHARI) มีขนาดอิทธิพลทางตรงส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน (DEVELOP) โดยมีค่าอิทธิพลร้อยละ ๖๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณแล้วผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อยืนยันผลการศึกษาข้างต้นจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์และนำเสนอตามลำดับดังนี้

๑. การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว

ประเด็นที่สัมภาษณ์คือ “การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน พบผลการศึกษาที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

๑) การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นไปอย่างดี กิจกรรมมีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้นกว่าอดีต^๑

๒) การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้นยังพัฒนาอยู่กลุ่มเล็ก ๆ โดยเฉพาะในเมืองเท่านั้น ในต่างอำเภออย่างน้อยมากและไม่มีความต่อเนื่อง ไม่จริงจัง การฟื้นฟูยังไม่ต้องพูดถึง เพราะไม่มีต่างอำเภอ^๒

๓) แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะมีนักท่องเที่ยวมามาก เฉพาะวัดและตัวจังหวัดส่วนตามชนบทหรือตลาดน้ำยังชบเซาอยู่ ควรจะช่วยประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้^๓

^๑ สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^๒ สัมภาษณ์ นางมยุรี ศรีนาค, ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไทรน้อย อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^๓ สัมภาษณ์ นางดารณี คุ่มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

๔) จุดแข็งเป็นจุดขายของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ดังนั้นโบราณสถาน โบราณวัตถุ ภายในจังหวัดจึงมีความสำคัญมาก ซึ่งปัจจุบันอุทยานแห่งชาติพระนครศรีอยุธยาก็ก็นำการอนุรักษ์และดูแลเป็นอย่างดี^๕

๕) การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้เป็นไปตามวิถีชีวิตวัฒนธรรม ประเพณี สิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ในจังหวัดแบบดั้งเดิม^๖

๖) การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรฟื้นฟูเรื่องการจัดระเบียบร้านค้าในเขตโบราณ^๗

๗) การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรมีการจัดระเบียบเรื่องความสะอาด ยังมีขยะพบเห็นอยู่มาก รวมไปถึง แม่ค้าพ่อค้าแผงลอย ควรห้ามเข้าใกล้บริเวณ ควรจัดสรรพื้นที่ขายที่สะอาดและชัดเจน รวมไปถึงการจอดรถที่เหมาะสม ลดปัญหาการติด^๘

๘) การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังไม่เท่าที่ควร โดยเฉพาะกฎระเบียบในการเข้าชมโบราณสถานต่าง ๆ สำหรับนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ^๙

๙) การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้นควรทำในทุกที่ แต่การให้ความสำคัญ ควรจัดแบ่งเป็นโซน เป็นประเภท^{๑๐}

๑๐) การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น ควรจัดการเรื่องความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยตามเส้นทาง และในชุมชน พัฒนาเรื่องการเป็นเจ้าบ้านที่ดีให้กับคนในชุมชน^{๑๑}

๑๑) แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้นควรพัฒนาทางด้านความสะอาด ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การจัดระเบียบจราจร^{๑๒}

๑๒) การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น ควรให้มีการฟื้นฟูด้านโบราณสถาน สถาปัตยกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาด้านความเสื่อมโทรมและลดผลกระทบด้าน

^๕ สัมภาษณ์ นางอรสา อารุชคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานพระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

^๖ สัมภาษณ์ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^๗ สัมภาษณ์ นายจรรุเชษฐา เรืองสุวรรณ, ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^๘ สัมภาษณ์ นายกิตติคุณ อัครวิฑูร, Visual Designer Agoda services /Blogger, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒.

^๙ สัมภาษณ์ นายสมาน สาสนประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๐} สัมภาษณ์ นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มหัตถกรรมอัญญา บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

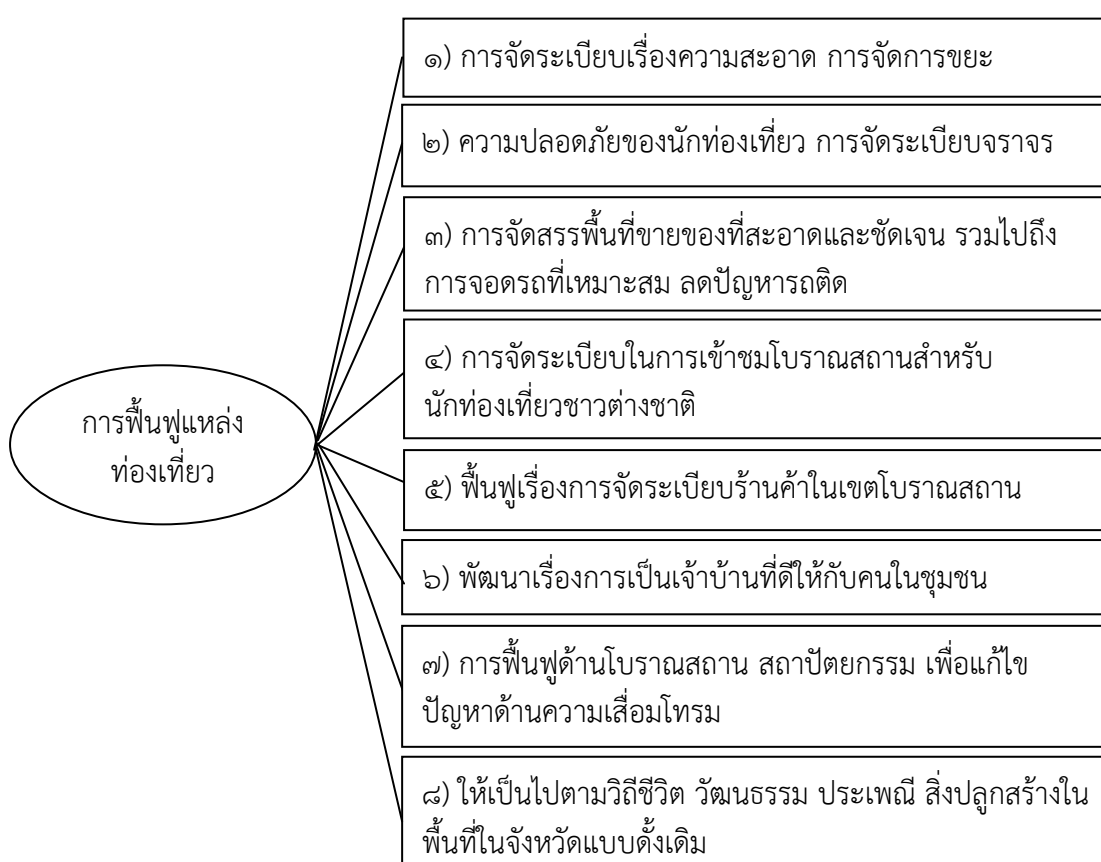
^{๑๑} สัมภาษณ์ นายวรวัตร ธีรสิริพิสิฐ, ประธานชมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๒} สัมภาษณ์ นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยว และเพื่อเป็นจุดดึงดูดให้กับนักท่องเที่ยวในการส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อไป^{๑๒}

สรุปการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรมีการฟื้นฟูในหลายด้านด้วยกัน อาทิ ควรฟื้นฟูเรื่องการจัดระเบียบร้านค้าในเขตโบราณ การจัดระเบียบเรื่องความสะดวก การจัดการขยะ จัดสรรพื้นที่ขายที่สะอาดและชัดเจน รวมไปถึงการจอดรถที่เหมาะสม ลดปัญหาการติดขัด จัดระเบียบในการเข้าชมโบราณสถานสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พัฒนาเรื่องการเป็นเจ้าบ้านที่ดีให้กับคนในชุมชน เพิ่มความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การจัดระเบียบจราจร การฟื้นฟูด้านโบราณสถาน สถาปัตยกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาด้านความเสื่อมโทรม และก็ควรเป็นไปตามวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี แบบดั้งเดิมบ้าง และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๖ การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว

ประเด็นที่สัมภาษณ์คือ “การจัดกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน พบผลการศึกษาที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

^{๑๒} สัมภาษณ์ นางสาวฐาปณีย์ เกียรติไพบูลย์, ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

๑) การจัดกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังขาดความหลากหลายของกิจกรรม^{๑๓}

๒) การจัดกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บางแหล่งท่องเที่ยวดีอยู่แล้ว แต่แหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใหม่ ยังสามารถเพิ่มเติมกิจกรรมได้อีก^{๑๔}

๓) การจัดกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น ยังไม่เคยทราบข่าวถึงกิจกรรมที่น่าสนใจเลยสักครั้ง ควรมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ที่ดีกว่านี้^{๑๕}

๔) การจัดกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น แหล่งท่องเที่ยวมีแต่โบราณสถานหรือมรดกโลกเท่านั้นในการจัดกิจกรรมในต่างอำเภอมีการส่งเสริมอย่างมาก แต่ละแหล่งท่องเที่ยวในต่างอำเภอขาดงบประมาณสนับสนุน^{๑๖}

๕) การจัดกิจกรรมควรจะมีในชนบท ซึ่งดึงให้งบค่าทำการตลาดชีวิตวิถี แต่ได้แต่ร้านค้าขาดนักท่องเที่ยวเข้ามา ถ้ามีการประชาสัมพันธ์และมีกิจกรรมอยู่คงจะดี^{๑๗}

๖) การจัดกิจกรรมมีมากเกินไป ปัจจุบันท่องเที่ยวจังหวัดจัดกิจกรรมน้อยมากและไม่มีเอกลักษณ์ของตนเอง ส่วนใหญ่จะเป็นขายของซ้ำซาก ขายนมหรรมสินค้า แหล่งท่องเที่ยวหรือร้านอาหาร การบริการไม่ประทับใจ เช่น แพกรุงเก่าไม่มีการปรับปรุงร้านเลยเป็นปี ๆ^{๑๘}

๗) มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องในจำนวนไม่มากหรือน้อยไป อย่างไรก็ตามการมีกิจกรรมระดับประเทศหรือระดับจังหวัดที่มีความโดดเด่น เพื่อจะทำให้เกิดการพักค้างคืนในจังหวัดเพิ่มมากขึ้น^{๑๙}

๘) ความคิดเห็นในการกิจกรรมในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้นมีกิจกรรมจำนวนมากในแต่ละช่วงปี เช่น งานไหว้ครูมวยไทยโลก งานสงกรานต์กรุงเก่า งานวัฒนธรรมประเพณี งานลอกกระทง งานยอยศยั้งฟ้า อยุธยา มรดกโลก งานแห่เทียนพรรษาทางน้ำ เป็นต้น โดยส่วนมากจะเห็นว่าเป็นกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีซึ่งสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ แต่หากสามารถจัดกิจกรรมด้าน

^{๑๓} สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายจารุเชษฐ์ เรืองสุวรรณ, ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๕} สัมภาษณ์ นายกิตติคุณ อัครินทรางกูร, Visual Designer Agoda services /Blogger, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นางมยุรี ศรีนาค, ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไทรน้อย อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นางดารณี คุ้มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๙} สัมภาษณ์ นางอรสา อารุคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานพระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

ความบันเทิง กิจกรรมด้านดนตรี กีฬา หรือกิจกรรมด้านสังคมได้ ก็จะสามารถสร้างมิติใหม่ ๆ ให้กับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แต่ทั้งนี้ก็ควรให้อยู่ในขอบเขตและความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่^{๒๐}

๙) การจัดกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาดีแล้ว แต่ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลทั่วไปทราบให้มากกว่านี้^{๒๑}

๑๐) การจัดกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น มีลักษณะต่างแหล่งต่างที่จัดกันไปของตนเอง ควรมีแผนงานร่วมกัน ในระดับอำเภอ จังหวัด ควรนำแหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งมาคุยกัน วางแผนร่วมกัน^{๒๒}

๑๑) การจัดกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ควรกระจายให้นักท่องเที่ยวไปเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวรองในชุมชนที่มีของดีอยู่อีกมากมาย เพื่อกระจายรายได้ให้คนในชุมชน ได้รับความทั่วถึง กิจกรรมต่าง ๆ ควรกระจายไปพื้นที่รองในชุมชนด้วย^{๒๓}

๑๒) การจัดกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น ควรเป็นกิจกรรมของคนในพื้นที่จริง ๆ เพื่อให้เป็นแรงจูงใจให้กับคนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยว^{๒๔}

สรุป การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรมีการฟื้นฟูในหลายด้านด้วยกัน อาทิ ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่ดีให้ครอบคลุมทุกสื่อ ทุกช่องทาง การจัดกิจกรรมกระจายการท่องเที่ยวในต่างอำเภอ และยังคงขาดงบประมาณสนับสนุน ควรนำแหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งมาคุยกัน วางแผนร่วมกัน จัดกิจกรรมด้านความบันเทิง กิจกรรมด้านดนตรี กีฬา หรือกิจกรรมด้านสังคม และควรเป็นกิจกรรมของคนในพื้นที่เพื่อให้เป็นแรงจูงใจให้กับคนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยว และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

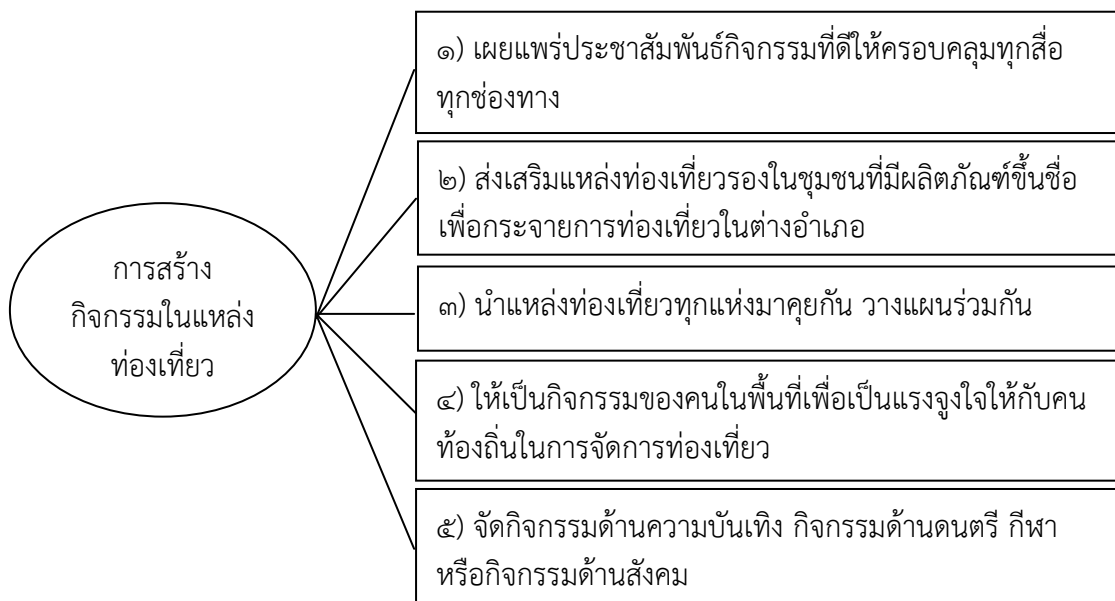
^{๒๐} สัมภาษณ์ นางสาวฐาปนี เกียรติไพบูลย์, ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๑} สัมภาษณ์ นายสมาน สาส์นประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๒} สัมภาษณ์ นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มหัตถกรรมอรัญญิก บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายวรวรรณ ธัญสิริพิสิฐ, ประธานชมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๔} สัมภาษณ์ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๗ การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

การตลาดในแหล่งท่องเที่ยว

ประเด็นที่สัมภาษณ์คือ “การทำการตลาดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน พบผลการศึกษาน่าสนใจดังต่อไปนี้

๑) การทำการตลาดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาดีอยู่แล้ว แต่ยังสามารถทำการตลาดให้แหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใหม่ได้อีก^{๒๕}

๒) การตลาดดีอยู่แล้ว แต่ทำอย่างไรให้คนมาเที่ยวแล้วมีความสุข ประทับใจอยากกลับไป^{๒๖}

๓) การทำการตลาดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ถือว่าทำได้ดีแล้ว เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยมีการมาท่องเที่ยวซ้ำ^{๒๗}

๔) ความคิดเห็นในส่วนการตลาดนั้น การทำการตลาดของจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้นใช้รูปแบบด้านส่งเสริมการตลาด (Promotion) สร้างการรับรู้ผ่านสื่อออนไลน์และออฟไลน์ตามความนิยมในปัจจุบัน เช่น ละครเรื่องบุพเพสันนิวาส ส่งผลให้คนทั่วไปเดินทางไปจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

^{๒๕} สัมภาษณ์ นายจารุเชษฐ์ เรืองสุวรรณ, ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๖} สัมภาษณ์ นายวรวัตร ัญญศิริพิสิฐ, ประธานชมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๗} สัมภาษณ์ นางอรสา อารุคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานพระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

มากขึ้น แต่ทั้งนี้หากเพิ่มเติมในส่วนของผลิตภัณฑ์ (Product) พัฒนาสินค้าท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ ก็จะสามารถทำการตลาดได้ง่ายขึ้น^{๒๘}

๕) การทำการตลาดควรจะมีการศึกษากลุ่มบุคคลที่ชื่นชอบในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดต่าง ๆ มากกว่านี้เพื่อให้รู้ความต้องการ และได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง^{๒๙}

๖) การทำการตลาดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรทำการตลาดให้มากขึ้นกว่านี้^{๓๐}

๗) การทำการตลาดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น ควรทำให้มากกว่านี้ แต่ก่อนหน้านั้นช่วยพัฒนาข้อเสนอแนะตามข้อ ๑ เสียก่อน ในเรื่องความสะดวก แฝงลอย ที่จอดรถ กฎระเบียบ^{๓๑}

๘) การทำการตลาดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรทำให้มากกว่านี้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ^{๓๒}

๙) การตลาดในการท่องเที่ยวศูนย์กลางคือจังหวัด อ่างทอง องค์กรส่วนท้องถิ่น ต้องวางแผนร่วมกัน ท้องถิ่นและอำเภอต้องสนับสนุนและรับรู้ถึงกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนมากกว่านี้ บางชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวอยู่แล้วก็ควรจะได้รับ การส่งเสริม^{๓๓}

๑๐) การทำการตลาดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาคิดว่ายังไม่ดีพอ ควรกระจายนักท่องเที่ยวไปในต่างอำเภอบ้าง ทุกวันนี้กระจุกอยู่แต่ในตัวพระนครศรีอยุธยา^{๓๔}

๑๑) การตลาดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยายังไม่ดีพอเหมือนจังหวัดอื่น ๆ ที่มีจุดขาย ควรจะมีการประชาสัมพันธ์และหาจุดขายที่เด่น ๆ ออกมาเสนอ^{๓๕}

๑๒) ตลาด High End ยังน้อยอยู่ ๗๐% เป็นคนไทย ควรเน้นการหาตลาดแปลกใหม่มากขึ้น โดยใช้วิธีการ on line marketing เพราะความเป็นมรดกโลกของอยุธยา^{๓๖}

สรุป การตลาดในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรมีการทำการตลาดในหลายด้านด้วยกัน อาทิ จังหวัด อ่างทอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องวางแผนร่วมกันในการทำ

^{๒๘} สัมภาษณ์ นางสาวฐาปนีย์ เกียรติไพบูลย์, ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๙} สัมภาษณ์ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๓๐} สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๓๑} สัมภาษณ์ นายกิตติคุณ อัครินทร์ทรากร, Visual Designer Agoda services /Blogger, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๒} สัมภาษณ์ นายสมาน สาสนประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

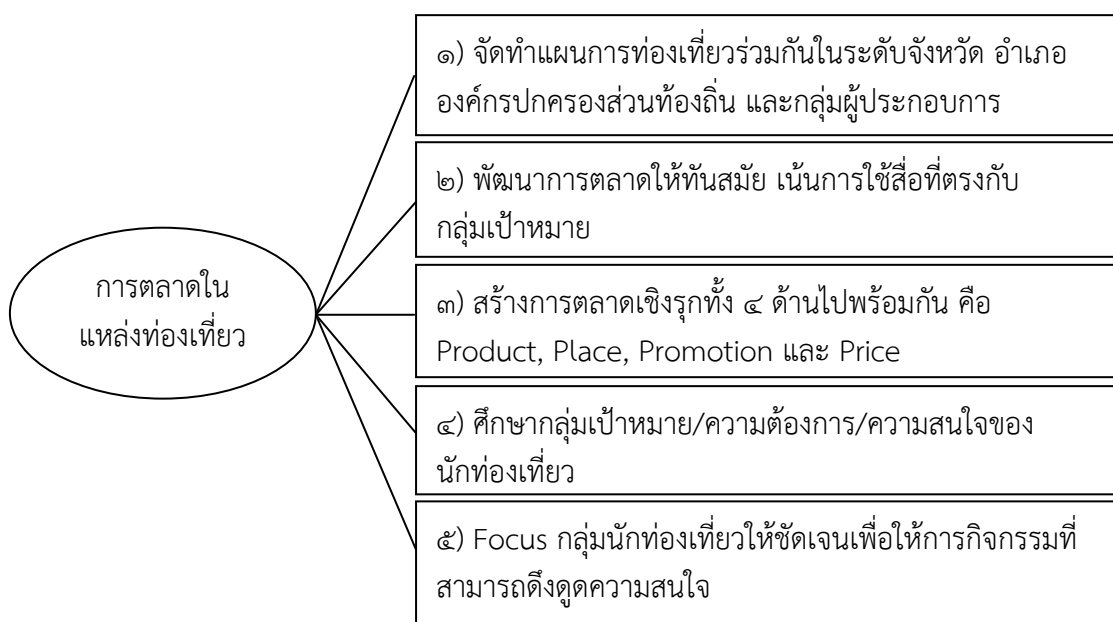
^{๓๓} สัมภาษณ์ นางมยุรี ศรีนาค, ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไทรน้อย อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๔} สัมภาษณ์ นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มหัตถกรรมมอริญญิก บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๕} สัมภาษณ์ นางดารณี คุ้มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๖} สัมภาษณ์ นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

ตลาด ควรกระจายนักท่องเที่ยวไปในต่างอำเภอเพื่อลดกระจุกตัวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เน้นการตลาดแบบให้คนมาเที่ยวแล้วมีความสุข เกิดความประทับใจอยากกลับมาเที่ยวใหม่ ควรจะมีการประชาสัมพันธ์และหาจุดขายใหม่ที่เด่น ๆ ออกมานำเสนอ เพิ่มเติมในส่วนของผลิตภัณฑ์ (Product) พัฒนาสินค้าท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยว และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๘ การตลาดในแหล่งท่องเที่ยวจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

การส่งเสริมทักษะคนในพื้นที่

ประเด็นที่สัมภาษณ์คือ “การส่งเสริมทักษะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้แก่คนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน พบผลการศึกษาน่าสนใจดังต่อไปนี้

๑) ชุมชนท่องเที่ยวแต่ละชุมชนมีพื้นฐานไม่เท่ากัน บางชุมชนเข้าใจทำไม่ได้แต่ก็ต้องส่งเสริมสนับสนุนให้มีศักยภาพมากขึ้น บางชุมชนรู้อ่างไม่รู้บ้างก็ต้องส่งเสริมให้มากขึ้นเพื่อจะได้ยั่งยืนยิ่งขึ้น^{๓๗}

๒) การส่งเสริมทักษะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้แก่คนในพื้นที่ยังไม่เพียงพอ ถ้าผลประโยชน์ที่รับจากการท่องเที่ยวยังมีเฉพาะกลุ่ม เฉพาะพื้นที่ โดยคนส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลประโยชน์ การส่งเสริมทักษะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้แก่คนในพื้นที่ก็จะได้รับความร่วมมือ^{๓๘}

^{๓๗} สัมภาษณ์ นางมยุรี ศรีนาค, ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไทรน้อย อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๘} สัมภาษณ์ นายวรวัตร ธีรสิริพิสิฐ, ประธานชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

๓) การส่งเสริมให้คนในพื้นที่สนใจแหล่งท่องเที่ยวยังมีน้อยมาก โดยเฉพาะในชนบท กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่ช่วยประชาสัมพันธ์และไม่ออกมาให้บริการ ถึงแม้รัฐจะให้งบประมาณมาจัดทำ การตลาดนวัตกรรม^{๓๙}

๔) ฝึกการต้อนรับของคนภายในการต้อนรับนักท่องเที่ยวให้มากกว่านี้ และการบริการ แบบยิ้มแย้มแจ่มใสให้เข้มข้นขึ้น เพราะอยุธยาเป็นมรดกโลก เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลัก มีนักท่องเที่ยว ต่างชาติมากกว่าจังหวัดใกล้เคียง^{๔๐}

๕) จังหวัดพระนครศรีอยุธยาถือว่าเป็นเมืองท่องเที่ยวหลัก เนื่องจากมีจำนวน นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในแต่ละปีเป็นจำนวนมากเกิน ๕ ล้านคน อย่างไรก็ตามคิดว่าในพื้นที่ ยังขาดทักษะในการให้บริการที่ดี ทักษะในการสื่อสารภาษาต่างประเทศ เป็นต้น^{๔๑}

๖) ความคิดเห็นในส่วนของการส่งเสริมทักษะนั้นควรมีการเพิ่มทักษะด้านต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวครั้งนี้ ด้านการบริการ ด้านภาษาต่างประเทศ ด้านเทคโนโลยี ด้านการ ถ่ายภาพ ด้านการเขียน เป็นต้น^{๔๒}

๗) การส่งเสริมทักษะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้แก่คนในพื้นที่ควรเพิ่มความหลากหลาย เพื่อเข้าถึงความสนใจที่หลากหลายของนักท่องเที่ยว^{๔๓}

๘) การส่งเสริมทักษะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้แก่คนในพื้นที่ ควรเพิ่มความรู้ด้านการตลาด การท่องเที่ยวให้คนในพื้นที่ และการเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ บ้าง^{๔๔}

๙) การส่งเสริมทักษะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้แก่คนในพื้นที่นั้นยังไม่เพียงพอ ควรมีการ ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น แผนที่ชัดเจน ป้ายภาษาอังกฤษ จุดบริการที่หาง่าย และเพิ่ม ลูกเล่น น่าสนใจ เช่น ตัวมาสคอตอยุธยา แผนที่น่ารัก ๆ การสะสมตราประทับหรือของที่ระลึก จาก วัดต่าง ๆ มาแลกของรางวัล^{๔๕}

๑๐) การส่งเสริมทักษะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้แก่คนในพื้นที่ยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะใน ด้านการสื่อสารกับชาวต่างชาติ^{๔๖}

---

^{๓๙} สัมภาษณ์ นางดารณี คุ้มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๔๐} สัมภาษณ์ นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๔๑} สัมภาษณ์ นางอรสา อารุคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงาน พระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๔๒} สัมภาษณ์ นางสาวฐาปนีย์ เกียรติไพบูลย์, ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว การ ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๔๓} สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๔๔} สัมภาษณ์ นายจาร์เชษฐ เรื่องสุวรรณ, ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

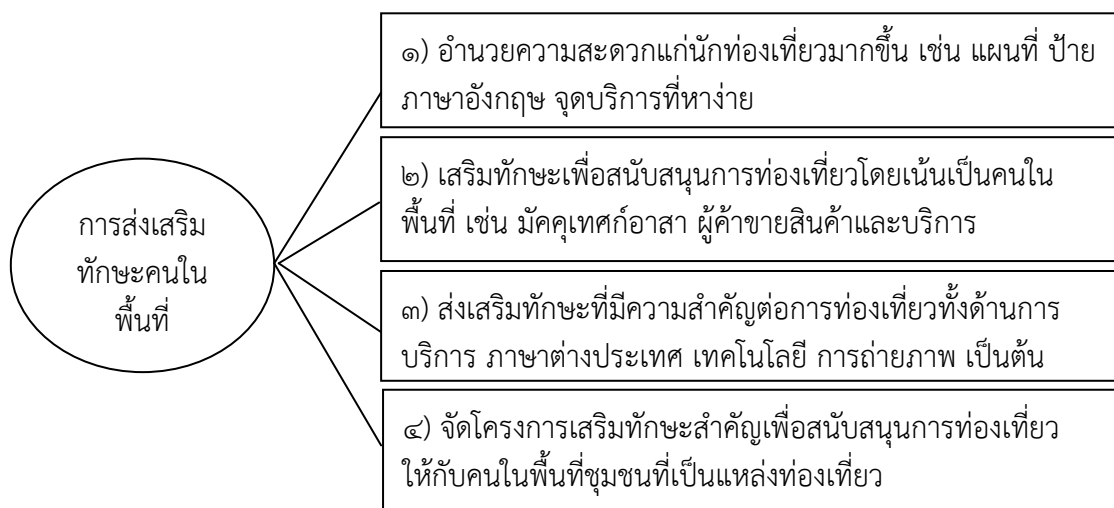
^{๔๕} สัมภาษณ์ นายกิตติคุณ อัครินทรางกูร, Visual Designer Agoda services /Blogger, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๔๖} สัมภาษณ์ นายสมาน สาสนประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

๑๑) การส่งเสริมทักษะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้แก่คนในพื้นที่ ควรทำให้คนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เห็นความสำคัญของการเป็นเจ้าภาพที่ดีและเราจะทำอย่างไร^{๔๗}

๑๒) ส่งเสริมทักษะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้แก่คนในพื้นที่ ควรส่งเสริมระบบความคิดในการนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อให้เป็นประโยชน์ของจังหวัด^{๔๘}

สรุป การส่งเสริมทักษะคนในพื้นที่ควรมีการส่งเสริมในหลายด้านด้วยกัน อาทิ ควรเพิ่มความรู้ด้านการตลาดที่หลากหลาย และการเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น แผนที่ ป้ายภาษาอังกฤษ จุดบริการที่หาง่าย ส่งเสริมทักษะด้านการสื่อสารกับชาวต่างชาติให้แก่คนในพื้นที่ ควรฝึกการต้อนรับนักท่องเที่ยวและการบริการแบบยิ้มแย้มแจ่มใส และส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวทั้งด้านการบริการ ด้านภาษาต่างประเทศ ด้านเทคโนโลยี ด้านการถ่ายภาพเป็นต้น และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๙ การส่งเสริมทักษะคนในพื้นที่จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ประเด็นที่สัมภาษณ์คือ “ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน พบผลการศึกษาน่าสนใจดังต่อไปนี้

๑) ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีข้อดีหลายอย่าง สามารถแข่งขันกับจังหวัดใกล้เคียงได้^{๔๙}

^{๔๗} สัมภาษณ์ นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มหัตถกรรมมอรัญญิก บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๔๘} สัมภาษณ์ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๔๙} สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

๒) ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาสามารถแข่งขันกับจังหวัดใกล้เคียงได้ เพราะมีแบรนด์มรดกโลกที่อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ สามารถดึงดูดให้คนเดินทางมาท่องเที่ยว^{๕๐}

๓) ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น หากไม่มีอุทยานประวัติศาสตร์ก็ไม่มีอะไรเลย ลองนึกภาพเป็นนักท่องเที่ยวที่ไม่เข้าใจภาษาไทย ก็จะไม่เที่ยวได้ลำบากมาก และโดนคนท้องถิ่นหลอกหลวง^{๕๑}

๔) ประสิทธิภาพดีกว่าหลาย ๆ จังหวัดมากมาย สามารถแข่งขันกับจังหวัดอื่น ๆ ได้อย่างสบาย หากมีการส่งเสริมโฆษณาประชาสัมพันธ์ หากดูขายให้มากกว่านี้^{๕๒}

๕) แหล่งท่องเที่ยวของเราสามารถแข่งขันกับจังหวัดใกล้เคียงได้สิ่งสำคัญรัฐ (ทุกฝ่าย) ต้องเข้ามาสนับสนุนจริงจังและช่วยกันวางแผนร่วมกันอย่างแท้จริง^{๕๓}

๖) ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในเกาะเมือง เราสู้เขาได้ แต่ในต่างอำเภอออกไป ต้องพัฒนาให้มากกว่านี้^{๕๔}

๗) ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความน่าสนใจในเรื่องการท่องเที่ยวอยู่แล้ว แต่ต้องทำให้นักท่องเที่ยวที่มาแล้ว มีความสุข ประทับใจ ปลอดภัย^{๕๕}

๘) ประสิทธิภาพของพระนครศรีอยุธยาดีอยู่แล้วอยู่ดีอยู่ดี จึงต้องมีการปรับปรุงแบบในตัวเมือง ไม่ว่าจะเป็นการตลาดน้ำย้อนยุคหรือตลาดบกก็ตาม^{๕๖}

๙) ประสิทธิภาพแหล่งท่องเที่ยวดี เมื่อเทียบกับสุพรรณบุรีแล้วคิดว่าความเป็นมรดกโลกช่วยได้มาก^{๕๗}

๑๐) ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และความเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม ทำให้แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาสามารถแข่งขันกับจังหวัดใกล้เคียงได้อย่างแน่นอน^{๕๘}

^{๕๐} สัมภาษณ์ นายจากรุเชษฐ์ เรืองสุวรรณ, ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๕๑} สัมภาษณ์ นายกิตติคุณ อัครินทรานุกร, Visual Designer Agoda services /Blogger, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๕๒} สัมภาษณ์ นายสมาน สาสนประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๕๓} สัมภาษณ์ นางมยุรี ศรีนาค, ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไทรน้อย อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๕๔} สัมภาษณ์ นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มหัตถกรรมอรัญญิก บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๕๕} สัมภาษณ์ นายวรวรรณ ธิญศิริพิสิฐ, ประธานชมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๕๖} สัมภาษณ์ นางดารณี คุ้มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

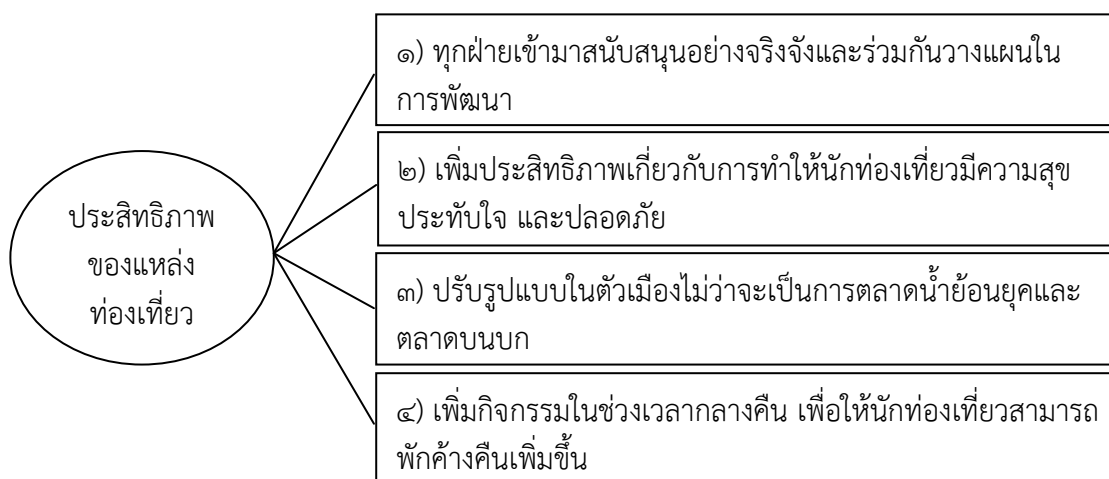
^{๕๗} สัมภาษณ์ นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๕๘} สัมภาษณ์ นางอรสา อารุคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานพระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

๑๑) ความคิดเห็นด้านความสามารถในการแข่งขันนั้นเนื่องด้วยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งอยู่ไม่ห่างจากกรุงเทพมหานครและเป็นเส้นทางผ่านไปยังภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ จึงทำให้การท่องเที่ยวมีความสามารถในการแข่งขันอยู่แล้ว แต่หากสามารถเพิ่มกิจกรรมในช่วงเวลาว่างคืนได้ จะสามารถทำให้การพักค้างคืนมีมากขึ้นเพื่อเพิ่มความได้เปรียบในการแข่งขัน^{๕๙}

๑๒) ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมด้วย ดังนั้นด้วยชื่อเสียงยังคงดึงดูดนักท่องเที่ยวได้พอสมควร^{๖๐}

สรุป ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยวควรมีการส่งเสริมในหลายด้านด้วยกัน อาทิ ทุกฝ่ายต้องเข้ามาสนับสนุนอย่างจริงจังและวางแผนร่วมกันในการพัฒนา เพิ่มประสิทธิภาพเกี่ยวกับการทำให้นักท่องเที่ยวมีความสุข ประทับใจ มีความปลอดภัย ควรมีการปรับรูปแบบในตัวเมืองไม่ว่าจะเป็นการตลาดน้ำย้อนยุคและตลาดบก และหากสามารถเพิ่มกิจกรรมในช่วงเวลาว่างคืนได้ จะสามารถทำให้การพักค้างคืนเพิ่มขึ้น และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑๐ ประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยวจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ประเด็นที่สัมภาษณ์คือ “การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน พบผลการศึกษาน่าสนใจดังต่อไปนี้

๑) พระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ หากมีระบบรถไฟความเร็วสูงก็จะช่วยเรื่องการเข้าออกเมืองได้สะดวกขึ้น^{๖๑}

^{๕๙} สัมภาษณ์ นางสาวฐาปณีย์ เกียรติไพบูลย์, ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๖๐} สัมภาษณ์ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๖๑} สัมภาษณ์ นายจากรุชฎี เรืองสุวรรณ, ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

๒) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้น ยังไม่ดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะด้านภาษาสำหรับสื่อสารกับชาวต่างชาติ^{๖๒}

๓) พื้นฐานยังไม่ถึงชุมชนใดเป็นชุมชนท่องเที่ยวต้องมีการพิจารณาเป็นกรณีพิเศษไม่ว่า ถนน ไฟฟ้า ประปา เส้นทางจักรยาน ภัยรถล่อลัม หรือตามแหล่งท่องเที่ยวอุตสาหกรรม ผุ่นละออง ควันพิช การจราจร หัวใจสำคัญท้องถิ่น อำเภอ ต้องพิจารณาชุมชนท่องเที่ยวของแต่ละอำเภอด้วย ว่า ควรส่งเสริมสนับสนุนอะไรบ้าง^{๖๓}

๔) โครงสร้างพื้นฐานในแต่ละที่ค่อนข้างดีแต่ขาดการประชาสัมพันธ์และความสนใจของคนในพื้นที่ สิ่งที่ควรที่จะพัฒนา คือ ให้คนในชุมชนตระหนักถึงการออกมาช่วยกันดูแลและหาวิธีการช่วยเหลือเพื่อให้การท่องเที่ยวยั่งยืน^{๖๔}

๕) ต้องปรับปรุงการทำงานของเทศบาล พัฒนาบุคลากรของเทศบาล เพราะมีการเมือง และผลประโยชน์มาเกี่ยวข้องมากเกินไป ท่องเที่ยวจังหวัดจัดกิจกรรมมากเกินไป ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ การบูรณาการเพื่อการท่องเที่ยวยังน้อยเกินไป^{๖๕}

๖) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังไม่ดีมากเท่าที่ควรจะเป็น สิ่งที่มีการพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ ระบบการกำจัดขยะโดยเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ และระบบคมนาคม รวมทั้ง ระบบไฟฟ้า ซึ่งดูเหมือนไม่เพียงพอ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของทั้งนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ได้^{๖๖}

๗) โครงสร้างพื้นฐานของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาถือว่าสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี แต่บางเส้นทางก็ไม่สามารถขยายให้กว้างขึ้นได้ เนื่องจากเป็นผังเมืองเก่า ทำให้ช่วงที่มีนักท่องเที่ยวหนาแน่นเกิดการจราจรติดขัด ทำให้เสียเวลา^{๖๗}

๘) ความคิดเห็นด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานนั้น ควรพัฒนาด้านคมนาคมเนื่องจากใน ส่วนของพื้นที่มีเพียงรถตุ๊กตุ๊กให้บริการ หากหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนสามารถร่วมมือกันจัดบริการ แบบ Hop On Hop Off ได้ จะสามารถเพิ่มความสะดวกสบายด้านการเดินทางในพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้น อีก ด้านคือการจัดการขยะ การจัดการขยะไม่ใช่เพียงหน้าที่รัฐอย่างเดียว เห็นควรให้มีการรณรงค์ให้ ประชาชนในพื้นที่ที่มีความรับผิดชอบในการจัดการขยะ ลดปริมาณขยะ รีไซเคิลขยะ พร้อมปลูก

^{๖๒} สัมภาษณ์ นายสมาน สารสินประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๖๓} สัมภาษณ์ นางมยุรี ศรีนาค, ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไทรน้อย อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๖๔} สัมภาษณ์ นางดารณี คุ้มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๖๕} สัมภาษณ์ นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๖๖} สัมภาษณ์ นางอรสา อาวุธคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงาน พระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๖๗} สัมภาษณ์ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

จิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ เพื่อให้พื้นที่ส่วนบุคคลและพื้นที่สาธารณะมีความสวยงามน่ามอง^{๖๘}

๙) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรพัฒนาระบบขนส่งมวลชนในพื้นที่^{๖๙}

๑๐) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเน้น ควรพัฒนาเรื่องการคมนาคม ที่จอดรถ เส้นทางรถหมุนเวียน ความสะอาด แผงลอย พกหลอกกลางนักท่องเที่ยว^{๗๐}

๑๑) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเน้น ยังต้องทำอีกเยอะ ป้ายบอกทาง ป้ายบอกเล่าเรื่องราว ตลอดถนนหนทางในหลาย ๆ ที่ไม่ดีเลยเทียบกับสุพรรณบุรีแล้วเราแย่มาก^{๗๑}

๑๒) โครงสร้างพื้นฐานดีอยู่แล้ว ควรปรับปรุงในเรื่องความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านอัตลักษณ์และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ถ้าคนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีจะส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนแน่นอน^{๗๒}

สรุป การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานควรมีการส่งเสริมในหลายด้านด้วยกัน อาทิ ควรพัฒนาระบบขนส่งมวลชนในพื้นที่ และระบบรถไฟความเร็วสูงเชื่อมโยงกับกรุงเทพมหานคร ควรพัฒนาเรื่องการคมนาคม ที่จอดรถ เส้นทางรถหมุนเวียน ควรมีการป้องกันฝุ่นละออง ควีนพิษจากการจราจร ควรปรับปรุงในเรื่องความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านอัตลักษณ์และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ต้องปรับปรุงการทำงานของเทศบาล พัฒนาบุคลากรของเทศบาล ป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์ และควรให้มีการรณรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่มีความรับผิดชอบในการจัดการขยะ ลดปริมาณขยะ รีไซเคิลขยะ พร้อมปลูกจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

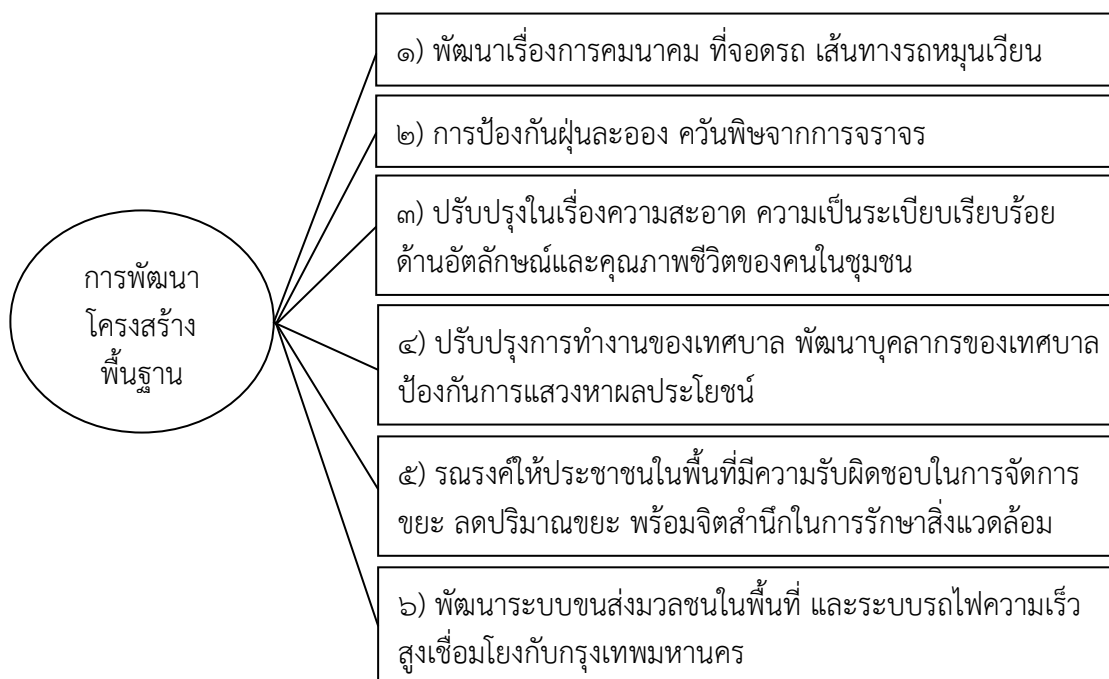
^{๖๘} สัมภาษณ์ นางสาวฐาปนี เกียรติไพบูลย์, ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๖๙} สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๗๐} สัมภาษณ์ นายกิตติคุณ อัครินทรงกูร, Visual Designer Agoda services /Blogger, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๗๑} สัมภาษณ์ นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มนักท่องเที่ยวบ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๗๒} สัมภาษณ์ นายวรวรรณ ธีญสิริพิสิฐ, ประธานชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๑๑ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

๑) บทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน

การวางแผน

ประเด็นที่สัมภาษณ์คือ “การวางแผนเพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน” จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน พบผลการศึกษาที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

๑) การวางแผนจะช่วยทำให้มีทิศทางในการพัฒนาในระดับสั้น กลาง ยาว ทั้งคนในชุมชนมีเป้าหมายในการทำกิจกรรมจัดการท่องเที่ยว^{๗๓}

๒) การวางแผนการทำงานที่ดี จะช่วยให้การดำเนินงานมีความแม่นยำและชัดเจน อันจะส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน^{๗๔}

๓) การวางแผนที่ดีนั้นจะทำให้เกิดการพัฒนาเป็นไปตามระบบและจัดสรร การใช้งบประมาณได้อย่างคุ้มค่า^{๗๕}

^{๗๓} สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๗๔} สัมภาษณ์ นายจารุเชษฐ์ เรื่องสุวรรณ, ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๗๕} สัมภาษณ์ นายกิตติคุณ อัครวินทรางกูร, Visual Designer Agoda services /Blogger, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒.

๔) การวางแผนจะช่วยให้ทุกคนมีแนวทางในการดำเนินงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ถูกต้อง ครบถ้วน^{๗๖}

๕) ถ้าในส่วนการวางแผนทั้งภาครัฐและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การท่องเที่ยวร่วมกันเป็นสิ่งที่ดียิ่ง เพราะจะได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ทุกด้านไปพร้อม ๆ กันเพื่อเตรียมการที่ดี^{๗๗}

๖) การวางแผนงานจะช่วยให้การพัฒนาเป็นไปตามความสำคัญ ติดตามประเมินผลได้ง่ายในแต่ละลำดับ ๆ ไป^{๗๘}

๗) การทำงานโดยการวางแผน ก็จะทำตามแผนที่เราวางไว้^{๗๙}

๘) การวางแผนจะช่วยให้การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนได้ เพราะเป็นกระบวนการพัฒนาจากปัญหาเดิมที่มีในชุมชน ให้มีกรอบและทิศทางการทำงานเป็นแนวทางเดียวกันที่จะไปถึงเป้าหมายที่วางไว้^{๘๐}

๙) การวางแผนจะช่วยให้พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้เพราะชุมชนจะได้รับแนวทางและกระบวนการ การทำงานอย่างเป็นระบบและดีขึ้นในการทำงาน^{๘๑}

๑๐) โครงการทุกอย่างต้องมีการวางแผน ต้องให้ความสำคัญของการท่องเที่ยวชุมชน คือ การบริหารจัดการที่ดี การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน การจัดสรรผลประโยชน์ร่วมกันและการรักษาสิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้ย่อมต้องมีการวางแผนทั้งสิ้น^{๘๒}

๑๑) การวางแผนเป็นเรื่องที่สำคัญมากเรื่องหนึ่ง ช่วยให้เห็นภาพรวมของการทำงานสามารถแบ่งหน้าที่การทำงานได้อย่างชัดเจน ไม่เกิดการงานที่ซ้ำซ้อนกัน สามารถแก้ปัญหาได้ทันทีซึ่งจะทำให้การดำเนินการบรรลุถึงเป้าหมาย^{๘๓}

๑๒) การวางแผนการท่องเที่ยวจะเป็นการป้องกันความผิดพลาดในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยการกำหนดหรือการเตรียมความพร้อมในการรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน มีขั้นตอนการดำเนินงานในการต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างไรไม่ให้เกิดการทำลายล้างทรัพยากร

^{๗๖} สัมภาษณ์ นายสมาน สาส์นประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๗๗} สัมภาษณ์ นางมยุรี ศรีนาค, ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไทรน้อย อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๗๘} สัมภาษณ์ นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มหัตถกรรมอรัญญิก บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๗๙} สัมภาษณ์ นางดาวเรือง ถูกษ์บุบผา, ประธานโฮมสเตย์คลองรางจระเข้, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๘๐} สัมภาษณ์ นายวรวรรณ ธิญสิริพิสิฐ, ประธานชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๘๑} สัมภาษณ์ นางดารณี คุ่มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๘๒} สัมภาษณ์ นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๘๓} สัมภาษณ์ นางอรสา อาวุธคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานพระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

ที่มีอยู่ แผนหลักดำเนินการอย่างไรบ้าง แผนสำรองมีอะไรบ้างในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน เช่น วางแผนใช้ไฟฟ้าอย่างเหมาะสมมีหน่วยรักษาพยาบาลเบื้องต้น เป็นต้น^{๘๔}

๑๓) การวางแผนจะช่วยในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนแน่นอน เนื่องจากการวางแผนต้องมีรูปแบบในการท่องเที่ยวชุมชนนั้น เมื่อชุมชนมีรูปแบบแล้วจะทำให้ นักท่องเที่ยวต่าง ๆ เข้าใจและสามารถค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ในการตัดสินใจท่องเที่ยวเป็นอย่างดีอันเป็น การพัฒนาอย่างยั่งยืน^{๘๕}

๑๔) การวางแผนต้องเกิดขึ้นก่อนกลยุทธ์ที่สามารถต่อยอดไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยว การวางแผนที่ดีจะทำให้โครงการพัฒนาสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี^{๘๖}

๑๕) การวางแผนช่วยให้มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทุกมิติและพัฒนาได้อย่าง ทั่วถึง^{๘๗}

๑๖) การวางแผนจะช่วยให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนได้อย่างเป็นระบบและ ต่อเนื่อง อีกทั้งทำให้เห็นทิศทางหรือเป้าหมายในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน^{๘๘}

สรุป การวางแผนช่วยในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนหลายด้าน ด้วยกัน อาทิ การวางแผนช่วยทำให้มีทิศทางในการพัฒนา ทำคนในชุมชนมีเป้าหมายในการทำ กิจกรรม ช่วยให้การทำงานมีความแม่นยำและชัดเจน ทำให้การใช้งบประมาณได้อย่างคุ้มค่า ช่วย ให้การพัฒนาเป็นไปตามความสำคัญ ติดตามประเมินผลได้ง่าย การวางแผนต้องให้ความสำคัญของ การท่องเที่ยวชุมชน คือ การบริหารจัดการที่ดี การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน การจัดสรรผลประโยชน์ ร่วมกันและการรักษาสิ่งแวดล้อม และการวางแผนการท่องเที่ยวควรมีแผนหลักดำเนินการอย่างไร แผนสำรองมีอะไรบ้าง และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

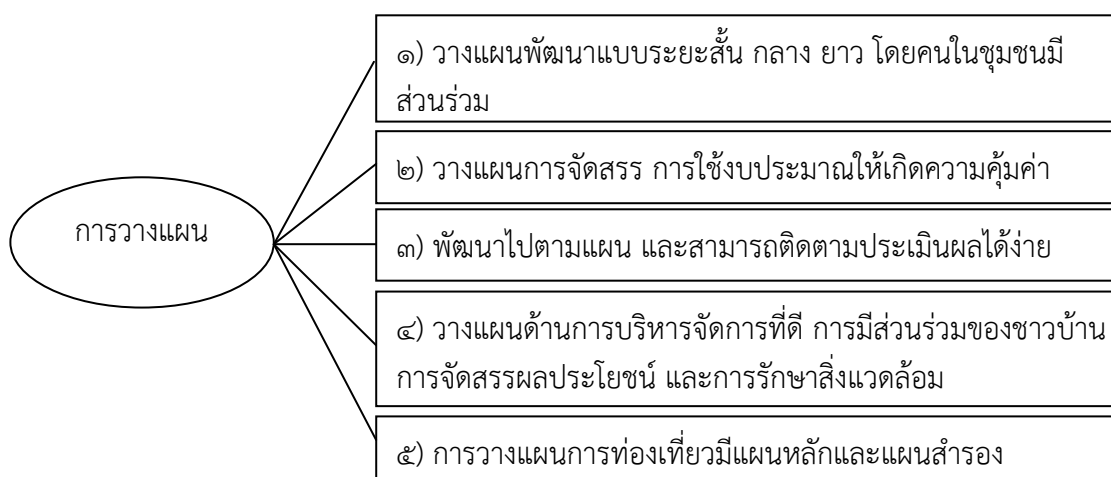
^{๘๔} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ้ายวิชาการ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๘๕} สัมภาษณ์ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสน ศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๘๖} สัมภาษณ์ พระอุดมสิทธิธนายก, ผศ.ดร. รองเจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ้ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๘๗} สัมภาษณ์ พระปลัดระพีพัน พุทธิสารโร, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๘๘} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. รัฐพล เย็นใจมา, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๑๒ การวางแผนจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

การปฏิบัติตามแผน

ประเด็นที่สัมภาษณ์คือ “การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้เพื่อช่วยในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน” จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน พบผลการศึกษาที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

๑) การปฏิบัติตามแผนจะส่งผลดีต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนได้ เพราะจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามเป้าหมายและง่ายต่อการนำข้อมูลไปวางแผนพัฒนาต่อ^{๔๔}

๒) การปฏิบัติตามแผนจะส่งผลดีต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เพราะหากมีการวางแผนที่ดีแล้ว แต่ไม่มีการปฏิบัติงานตามแผนย่อมไม่ก่อให้เกิดผลงานที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน^{๔๐}

๓) การปฏิบัติตามแผนทำให้การพัฒนาไม่ตกหล่นด้านใดด้านหนึ่งไป หากไม่มีแผนการที่ดี การพัฒนาจะยากลำบาก สับสนและไม่สมบูรณ์^{๔๑}

๔) การปฏิบัติตามแผนนั้นขึ้นอยู่กับแผนงานที่วางไว้ว่าสามารถนำของโครงการนั้นให้ เป็นไปตามเป้าหมายได้หรือไม่ เข้ากับชุมชนนั้น ๆ ได้แค่ไหน ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของแต่ละชุมชนด้วย^{๔๒}

๕) เมื่อมีการวางแผนที่ดี จึงต้องมีการปฏิบัติตามแผน ปฏิบัติแล้วก็ต้องติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล แล้วจึงพัฒนาปรับปรุงให้บรรลุไปตามแผนต่อไป^{๔๓}

^{๔๔} สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๔๐} สัมภาษณ์ นายจารุเชษฐา เรืองสุวรรณ, ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๔๑} สัมภาษณ์ นายกิตติคุณ อัครวินทรากร, Visual Designer Agoda services /Blogger, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๔๒} สัมภาษณ์ นายสมาน สาสนประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๔๓} สัมภาษณ์ นางมยุรี ศรีนาค, ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไทรน้อย อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

๖) การปฏิบัติตามแผนดีแน่นอน เพราะมีแผนแล้วไม่ปฏิบัติก็จะทำให้การทำงานไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับงาน^{๙๔}

๗) การปฏิบัติตามแผนส่งผลดีแน่ เพราะถ้าจัดการตามแผนจะส่งผลให้การปฏิบัติชัดเจนตามแผน^{๙๕}

๘) การปฏิบัติตามแผนเป็นผลดี ที่ทำให้คนในชุมชนได้รับรู้ และช่วยกันพัฒนาให้สำเร็จเป็นไปตามเป้าหมาย^{๙๖}

๙) การปฏิบัติตามแผนจะช่วยส่งผลดีกับการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ยิ่งขึ้น เพราะทุกคนจะได้ทราบกระบวนการทำงาน ซึ่งจะได้ถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน ทำให้ไม่เกิดการขัดแย้ง^{๙๗}

๑๐) การปฏิบัติตามแผนย่อมส่งผลดี แต่อย่าลืมว่าแผนนี้จะมีการระดมความคิดของชาวบ้าน มีการออกความคิดเห็น มีการเข้ามีส่วนร่วม ร่วมกันจัดทำแผนและเป็นแนวทางร่วมกันของชุมชน^{๙๘}

๑๑) การปฏิบัติตามแผนส่งผลดี ทั้งนี้จะต้องเป็นแผนที่ได้รับการยอมรับจากกระบวนการที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ และควรเป็นแผนที่มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้^{๙๙}

๑๒) การปฏิบัติตามแผนการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในแผนแต่ละแผนงานที่วางไว้จะต้องสอดคล้องกับความยั่งยืนของการท่องเที่ยวถ้าทุกฝ่ายปฏิบัติตามก็จะส่งผลให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวที่เกิดความยั่งยืน^{๑๐๐}

๑๓) การปฏิบัติตามแผนจะส่งผลดีต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนแน่นอน ถ้าหากแผนนั้นเกิดขึ้นมาจากความร่วมมือของคนในชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ผู้ประกอบการภาครัฐ เอกชนได้ร่วมกันออกแบบขึ้นเอง^{๑๐๑}

^{๙๔} สัมภาษณ์ นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มหัตถกรรมมอริญญิก บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๙๕} สัมภาษณ์ นางดาวเรือง ฤกษ์บุบผา, ประธานโฮมสเตย์คลองรางจระเข้, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๙๖} สัมภาษณ์ นายวรวรรณ ธัญสิริพิสิฐ, ประธานชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๙๗} สัมภาษณ์ นางดารณี คุ่มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๙๘} สัมภาษณ์ นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๙๙} สัมภาษณ์ นางอรสา อารุคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานพระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

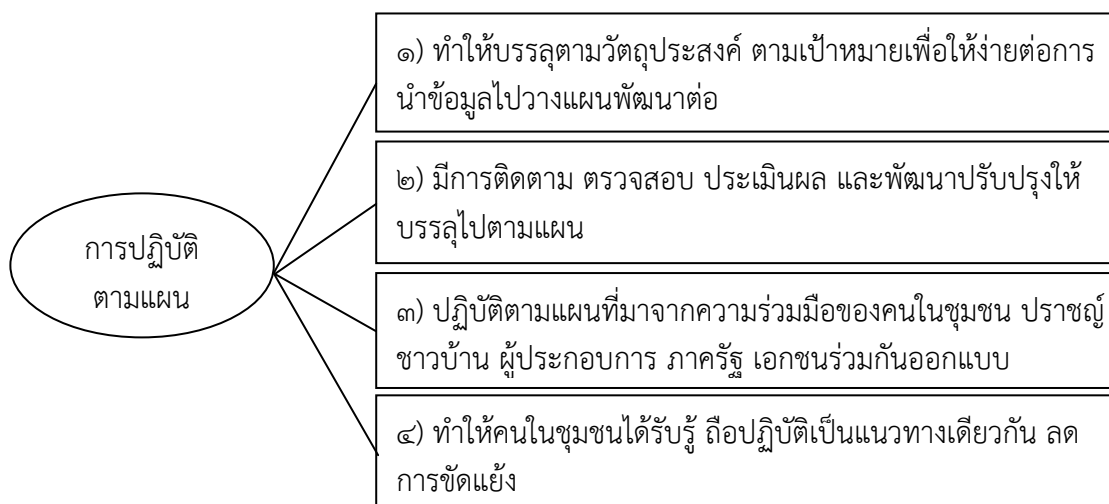
^{๑๐๑} สัมภาษณ์ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

๑๔) การปฏิบัติตามแผนจะส่งผลดีต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนแน่นอน เพราะถ้ามีการวางแผนกลยุทธ์ที่ดีก็จะนำไปสู่การปฏิบัติที่ดีตามไปด้วย^{๑๐๒}

๑๕) การปฏิบัติตามแผนจะช่วยให้เกิดการพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรม^{๑๐๓}

๑๖) หากมีการวางแผนดี ก็ควรมีการปฏิบัติตามแผนนั้นด้วย ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ สำเร็จตามเป้าหมาย^{๑๐๔}

สรุป การปฏิบัติตามแผนช่วยในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนหลายด้านด้วยกัน อาทิ ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามเป้าหมายและง่ายต่อการนำข้อมูลไปวางแผนพัฒนาต่อ ทำให้การพัฒนาไม่ตกหล่นด้านใดด้านหนึ่งไป เมื่อมีการปฏิบัติแล้วก็ต้องติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงให้บรรลุไปตามแผน ทำให้คนในชุมชนได้รับรู้ ถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน ทำให้ไม่เกิดการขัดแย้ง และควรปฏิบัติตามแผนที่มาจากความร่วมมือของคนในชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ผู้ประกอบการ ภาครัฐ เอกชนร่วมกันออกแบบ และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑๓ การปฏิบัติตามแผนจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

การตรวจสอบ

ประเด็นที่สัมภาษณ์คือ “การทำการตรวจสอบเพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน” จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน พบผลการศึกษาที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

^{๑๐๒} สัมภาษณ์ พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร. รองเจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๐๓} สัมภาษณ์ พระปลัดระพี นพวิสารโร, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๐๔} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. รัฐพล เย็นใจมา, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๒.

- ๑) การตรวจสอบจะส่งผลดีต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ทำให้สามารถชี้แจงข้อบกพร่องและทำข้อมูลไว้ในการวางแผนพัฒนาต่อ^{๑๐๕}
- ๒) การตรวจสอบสำคัญเนื่องจากการคอร์ปชั่นนั้นมีอยู่ทุกภาคส่วน ทุกหน่วยย่อยในประเทศไทย หากมีการตรวจสอบลงโทษจริงจิงจะแก้ไขได้^{๑๐๖}
- ๓) การตรวจสอบควรมีการตรวจสอบเป็นอย่างยิ่ง โดยการแบ่งการตรวจสอบเป็นระยะๆ เช่น ช่วง ๓ เดือนแรกตรวจทุกเดือน จากนั้น ๓ เดือนครั้งภายในปีแรก^{๑๐๗}
- ๔) เป็นเรื่องสำคัญถ้าวางแผนแล้ว ปฏิบัติแล้วไม่มีการตรวจสอบจะรู้ได้อย่างไรว่างานที่ทำนั้นประสบผลสำเร็จ มีผลดีหรือที่ออกมาไม่เป็นไปตามแผน^{๑๐๘}
- ๕) การตรวจสอบนั้นดีแน่นอน จะได้ว่าเราัยงบกพร่องอะไรบ้าง ส่วนไหนน้อยไป ส่วนไหนมากไป จะได้แก้ไขได้ทันกาล^{๑๐๙}
- ๖) การตรวจสอบการบริหารจัดการโดยเฉพาะงบประมาณแผ่นดิน อันนี้จะทำการท่องเที่ยวที่พัฒนาได้อย่างยั่งยืน^{๑๑๐}
- ๗) การตรวจสอบเป็นผลดี ทำให้เรารู้ว่ามีส่วนบกพร่อง จุดเด่น จุดด้อย ที่จะจัดการท่องเที่ยวในชุมชนของเราอย่างไรจะได้ แก้ไขถูกจุด ไม่ให้หลงทาง ประหยัดงบประมาณ เวลา และไปถึงเป้าหมายได้เร็ว^{๑๑๑}
- ๘) การตรวจสอบย่อมทำให้เกิดผลดี เพราะชุมชนจะได้รู้ว่าการจัดการท่องเที่ยวต้องปรับปรุงอะไร และจะเติมเต็มส่วนไหน^{๑๑๒}
- ๙) ตรวจสอบในภาพรวม ให้ชาวบ้านจัดการตกลงกันเอง ตรวจสอบทำได้หลายประเด็น ประเด็นที่สำคัญควรให้ผู้นำชุมชน ตรวจสอบ คือ เรื่องการบริหารจัดการด้านบัญชีรายรับ รายจ่าย และการตรวจสอบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน^{๑๑๓}

^{๑๐๕} สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๐๖} สัมภาษณ์ นายกิตติคุณ อัครินทร์ทางกูร, Visual Designer Agoda services /Blogger, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๐๗} สัมภาษณ์ นายสมาน สาส์นประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๐๘} สัมภาษณ์ นางมยุรี ศรีนาค, ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไทรน้อย อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๐๙} สัมภาษณ์ นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มหัตถกรรมอรัญญิก บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๑๐} สัมภาษณ์ นางสาวเรือง ฤกษ์บุบผา, ประธานโฮมสเตย์คลองรางจระเข้, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๑๑} สัมภาษณ์ นายวรวรรณ ธีญสิริพิสิฐ, ประธานชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๑๒} สัมภาษณ์ นางดารณี คุ้มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๑๓} สัมภาษณ์ นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

๑๐) การตรวจสอบส่งผลดี เนื่องจากการตรวจสอบจะทำให้ทราบว่าการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ และหากพบปัญหาข้อขัดแย้งใดก็สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้เพื่อจะทำงานได้ดีขึ้น^{๑๑๔}

๑๑) การตรวจสอบผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามแผนการที่วางไว้หรือไม่ หากไม่เป็นไปตามแผนจะได้วิเคราะห์ว่าเกิดจากปัญหาและอุปสรรคใด จะได้ร่วมกันดำเนินการแก้ไขได้ทันที^{๑๑๕}

๑๒) การตรวจสอบจะส่งผลดีต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนนั้น หมายถึงจะช่วยให้คนในชุมชนได้รับทราบถึงจุดหมายในการจัดการการท่องเที่ยวแล้ว ทำให้มีทิศทางของการปรับปรุงด้วย^{๑๑๖}

๑๓) การวางแผน การปฏิบัติตามแผนต้องตามด้วยการประเมินผล ดังนั้นการประเมินผลจึงมีความจำเป็นมาก^{๑๑๗}

๑๔) ในการพัฒนาต้องใช้ระยะเวลาดังนั้นการตรวจสอบจะช่วยให้เกิดการปรับแผน และพัฒนาแผนให้ทันสมัยเหมาะสมยิ่งขึ้น^{๑๑๘}

๑๕) การตรวจสอบมีผลดีในการที่จะได้เห็นพัฒนาการของการทำงาน การประเมินผลจะทำให้เห็นข้อดี ข้อเสีย โอกาส และอุปสรรค ของการทำงานซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยการให้ชุมชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผนนั้น ๆ^{๑๑๙}

๑๖) การตรวจสอบจะส่งผลดีต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เพราะการทำงานไประยะหนึ่ง ควรมีการตรวจสอบผลการทำงานตรงตามแผนหรือไม่ หากการทำงานตรงตามแผนแล้วแต่ไม่ก่อให้เกิดผลงานที่ดีก็ต้องการปรับปรุงแผน^{๑๒๐}

สรุป การตรวจสอบช่วยในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนหลายด้านด้วยกัน อาทิ ทำให้สามารถชี้แจงข้อบกพร่องและทำข้อมูลไว้ใน การวางแผนพัฒนาต่อ การตรวจสอบจะช่วยป้องกันการคอร์รัปชันในหน่วยงานนั้น ๆ ได้ ทำให้รู้เกี่ยวกับข้อบกพร่อง จุดเด่น อุปสรรค และโอกาสที่จะจัดการท่องเที่ยวในชุมชน ช่วยให้คนในชุมชนได้รับทราบถึงจุดหมายในการจัดการท่องเที่ยวและมีทิศทางของการปรับปรุง และควรตรวจสอบเรื่องการบริหารจัดการด้านบัญชี รายรับ รายจ่าย และการตรวจสอบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

^{๑๑๔} สัมภาษณ์ นางอรสา อารุทคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานพระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๑๕} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

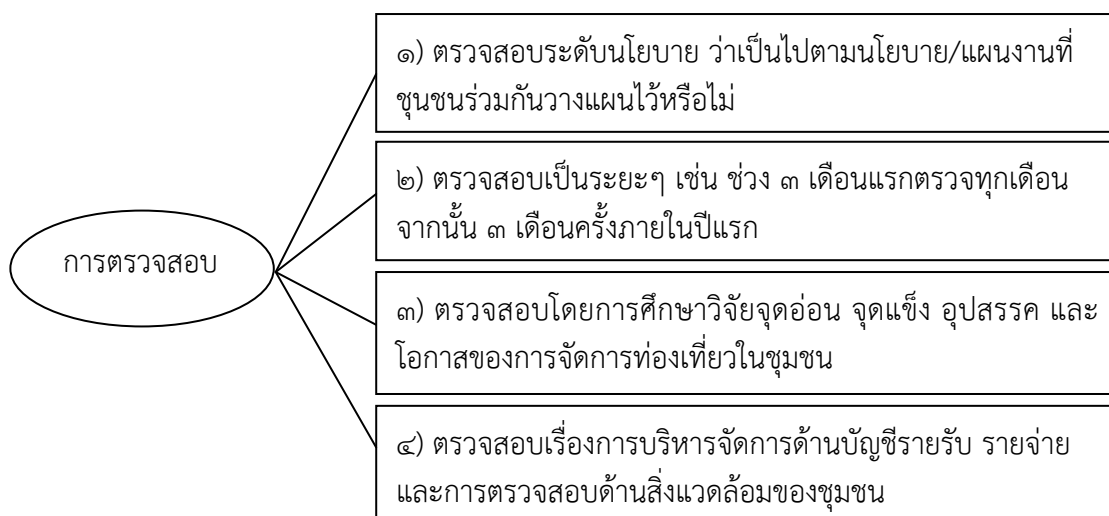
^{๑๑๖} สัมภาษณ์ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๑๗} สัมภาษณ์ พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร. รองเจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๑๘} สัมภาษณ์ พระปลัดระพี นพวิธาน, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๑๙} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. รัฐพล เย็นใจมา, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๒๐} สัมภาษณ์ นายจรัสเชษฐ เรื่องสุวรรณ, ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๑๔ การตรวจสอบจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

การแก้ไขปรับปรุง

ประเด็นที่สัมภาษณ์คือ “การแก้ไขปรับปรุงเพื่อช่วยในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน” จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน พบผลการศึกษาที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

๑) การแก้ไขปรับปรุงจะส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนเพราะจะทำให้แผนงานดีขึ้นกว่าเดิม^{๑๒๑}

๒) การแก้ไขปรับปรุงจะส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เพราะการทำงานก่อให้เกิดการเรียนรู้ของคนในชุมชน เมื่อเกิดการเรียนรู้แล้ว ก็นำมาแก้ไขปรับปรุงแผนการทำงานให้ดีขึ้นไป^{๑๒๒}

๓) การแก้ไขปรับปรุงจะส่งผลให้ชุมชนที่ถูกแก้ไข ปรับปรุงพัฒนานั้น น่าเที่ยวมากขึ้น^{๑๒๓}

๔) เมื่อมีการตรวจสอบประเมินผลแล้วก็ต้องรู้ว่า ผลที่ออกมาไม่ได้เป็นไปตามแผนเพราะอะไร ก็ต้องสรุปเพื่อการแก้ไข ปรับปรุง เพื่อให้เกิดพัฒนาให้มีผลดีและประสบความสำเร็จต่อไปได้^{๑๒๔}

๕) การแก้ไขปรับปรุงนั้นดีแน่นอน ทำให้ข้อบกพร่องต่าง ๆ ได้รับการปรับปรุง ถ้าเป็นเรื่องใหม่ก็นำเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ช่วยเหลือ^{๑๒๕}

^{๑๒๑} สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๒๒} สัมภาษณ์ นายจรัสเชษฐ เรื่องสุวรรณ, ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๒๓} สัมภาษณ์ นายกิตติคุณ อัครินทรงกูร, Visual Designer Agoda services /Blogger, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๒๔} สัมภาษณ์ นางมยุรี ศรีนาค, ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไทรน้อย อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๒๕} สัมภาษณ์ นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มหัตถกรรมอรัญญิก บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

- ๖) การแก้ไขปรับปรุงจะต้องส่งผลดีต่อการพัฒนาแน่นอน^{๑๒๖}
- ๗) การแก้ไขปรับปรุงส่งผลต่อการพัฒนา ทำให้การพัฒนาไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างรวดเร็ว แก้ไขจุดบกพร่องได้อย่างรวดเร็ว ประหยัดงบประมาณ เวลา และทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้สึกที่ดี สะดวกสบาย ปลอดภัย^{๑๒๗}
- ๘) การแก้ไขปรับปรุงย่อมดีส่งผลดีแน่นอน เราจะได้แก้ไขข้อบกพร่องที่เราไม่รู้^{๑๒๘}
- ๙) ทุกอย่างต้องมีการแก้ไข ปรับปรุง มีการทดลองงาน แต่ต้องมาจากชาวบ้าน ผู้นำชุมชนจะมีบทบาทในเรื่องนี้ ควรมีการปรับปรุงการบริหารกันด้วยเหตุผล^{๑๒๙}
- ๑๐) การแก้ไขปรับปรุงจะส่งผลดีต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เนื่องจากการแก้ไขปัญหาคือ เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นได้ในอนาคต^{๑๓๐}
- ๑๑) การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนนั้น ต้องมีการประสานการจัดการร่วมกันเพื่อลดผลกระทบต่อระบบนิเวศของชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน อีกทั้งป้องกันปัญหาเรื่องผลประโยชน์และความขัดแย้งด้วยการประสานความต้องการและกำหนดแผนงานทางเศรษฐกิจความยั่งยืนของการดำรงอยู่และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น^{๑๓๑}
- ๑๒) การแก้ไขปรับปรุงส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนมาก หากได้รับความร่วมมือจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน^{๑๓๒}
- ๑๓) ปรับปรุงสิ่งที่เป็นจุดอ่อนของโครงการและนำกลับไปวางแผนพัฒนาใหม่^{๑๓๓}
- ๑๔) ต่อเนื่องจากการตรวจสอบ เมื่อมีการตรวจสอบก็ต้องมีการนำกลับไปปรับปรุงแก้ไขให้เป็นที่ไปตามผลการตรวจสอบนั้น^{๑๓๔}

^{๑๒๖} สัมภาษณ์ นางดาวเรือง ฤกษ์บุบผา, ประธานโฮมสเตย์คลองรางจระเข้, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๒๗} สัมภาษณ์ นายวรวรรณ ธัญสิริพิสิฐ, ประธานชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๒๘} สัมภาษณ์ นางดารณี คุ่มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๒๙} สัมภาษณ์ นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๓๐} สัมภาษณ์ นางอรสา อารุฑคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานพระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๓๑} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ้ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๓๒} สัมภาษณ์ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

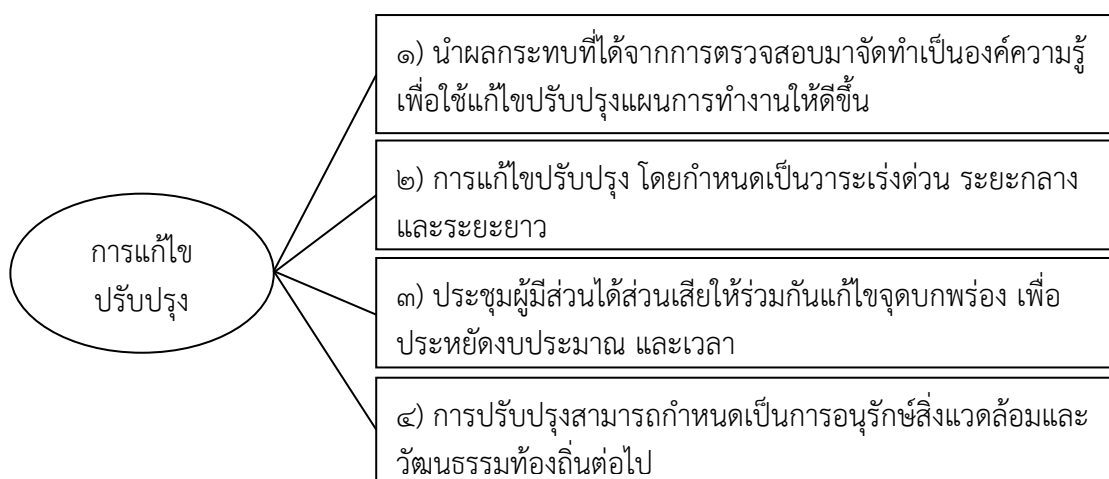
^{๑๓๓} สัมภาษณ์ พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร. รองเจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ้ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๓๔} สัมภาษณ์ พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

๑๕) การแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นก็ย่อมมีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างยั่งยืน การพัฒนาจำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น ทำเป็นระยะ ๆ ต่อเนื่อง หลายระบบจนเกิดความสมดุลในการหาวิธีการพัฒนาการท่องเที่ยวให้กับชุมชนที่เหมาะสมกับบริบททางสังคม^{๑๓๕}

๑๖) หากมีข้อบกพร่องหรือไม่สามารถทำตามแผนงานที่วางไว้ก็ควรจะมีการปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือเป็นไปในแนวทางที่ดีขึ้น^{๑๓๖}

สรุป การแก้ไขปรับปรุงช่วยในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนหลายด้านด้วยกัน อาทิ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในชุมชน เมื่อเกิดการเรียนรู้ก็นำมาแก้ไขปรับปรุงแผนการทำงานให้ดีขึ้น การแก้ไข ปรับปรุง เพื่อให้เกิดพัฒนาให้มีผลดีและประสบความสำเร็จต่อไป ทำให้การพัฒนาถึงเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว แก้ไขจุดบกพร่องได้ ประหยัดงบประมาณ เวลา ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้สึกที่ดี สะดวกสบาย ปลอดภัย และการปรับปรุงสามารถกำหนดเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นต่อไป และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑๕ การแก้ไขปรับปรุงจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ความชัดเจนของเจ้าภาพ

ประเด็นที่สัมภาษณ์คือ “การมีเจ้าภาพที่ชัดเจนเพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน” จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน พบผลการศึกษาที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

๑) การมีเจ้าภาพที่ชัดเจนของการท่องเที่ยวส่งผลดี เนื่องจากจะทำให้มีผู้นำในการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ^{๑๓๗}

^{๑๓๕} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. รัฐพล เย็นใจมา, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๓๖} สัมภาษณ์ นายสมาน สาสนประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๓๗} สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

๒) การมีเจ้าภาพที่ชัดเจนของการท่องเที่ยวส่งผลดีต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เพราะมีหน่วยงานและผู้รับผิดชอบในการทำงาน ทำให้มีโอกาสในการพัฒนา การรักษาวิถีชุมชน รวมทั้งการสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน^{๑๓๘}

๓) การมีเจ้าภาพที่ชัดเจนของการท่องเที่ยวส่งผลดีต่อการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน การมีเจ้าภาพหรือผู้นำในการพัฒนานั้นจะทำให้มีทิศทางดำเนินการ อย่างเช่น ในประเทศญี่ปุ่น จะมีการจัดสรรงบประมาณการท่องเที่ยวลงมาตามหมู่บ้าน เมืองต่าง ๆ ในการพัฒนา^{๑๓๙}

๔) การมีเจ้าภาพที่ชัดเจนของการท่องเที่ยวนั้นมีผลดีแน่นอนคือ มีจุดศูนย์กลางในการจัดการสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว^{๑๔๐}

๕) การมีเจ้าภาพในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างชัดเจนมีผลดีเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ชุมชนจะได้รู้ถึงเป้าหมายที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและตรงเป้าหมาย ประสานงานถูกต้อง^{๑๔๑}

๖) การมีเจ้าภาพในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างชัดเจนนั้นมีผลดีแน่นอน เพราะการมีเจ้าภาพที่ชัดเจนย่อมทำให้รู้ว่าใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ ใครมีบทบาทอย่างไร ชุมชนจะอบอุ่น^{๑๔๒}

๗) การมีเจ้าภาพในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างชัดเจนนั้นคิดว่ามีผลดีต่อการพัฒนา เพราะจะทำให้รู้ว่าใครที่ควรเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ปัจจุบันมีกรมท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยรับผิดชอบอยู่^{๑๔๓}

๘) การมีเจ้าภาพที่ชัดเจน ส่งผลดีต่อการท่องเที่ยวและการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนแน่นอน เพราะมีหลายหน่วยงานขณะนี้ทำเรื่องท่องเที่ยวกันมากทั้งที่มีหน้าที่โดยตรงและไม่เป็นหน้าที่ ทำให้เกิดความสับสนทั้งกลุ่มชุมชน ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว^{๑๔๔}

๙) การมีเจ้าภาพที่ชัดเจนของการท่องเที่ยวจะเป็นการส่งผลดีต่อการท่องเที่ยว เพราะจะมีผู้ติดตามและให้คำแนะนำต่อการดำเนินการในทุก ๆ ด้าน^{๑๔๕}

๑๐) การมีเจ้าภาพที่ชัดเจนอาจส่งผลดีในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ สิ่งสำคัญที่สุดของการท่องเที่ยวชุมชน คือ คนในชุมชนที่จะต้องมีความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวชุมชน การมีส่วนร่วมของ

^{๑๓๘} สัมภาษณ์ นายจรัสเชษฐ์ เรืองสุวรรณ, ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๓๙} สัมภาษณ์ นายกิตติคุณ อัครินทรางกูร, Visual Designer Agoda services /Blogger, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๔๐} สัมภาษณ์ นายสมาน สาสันประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๔๑} สัมภาษณ์ นางมยุรี ศรีนาค, ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไทรน้อย อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๔๒} สัมภาษณ์ นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มหัตถกรรมอรัญญิก บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๔๓} สัมภาษณ์ นางดาวเรือง ถุฑ์บุบผา, ประธานโฮมสเตย์คลองรางจระเข้, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๔๔} สัมภาษณ์ นายวรวรรณ ธีรสิริพิสิฐ, ประธานชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๔๕} สัมภาษณ์ นางดารณี คุ้มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

คนในชุมชนต้องได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อมาร่วมสร้างจุดแข็งของการท่องเที่ยวจะต้องมีการบริหารจัดการโดยชุมชน ซึ่งจะทำให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน^{๑๔๖}

๑๑) การกำหนด “เจ้าภาพ” ที่ชัดเจนนั้นต้องหมายถึง การที่ทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาท ภารกิจ หน้าที่และกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ในการกำหนดมาตรฐานด้านคุณภาพการบริการและรูปแบบที่เหมาะสม อีกทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจของทั้งผู้บริการและผู้รับบริการไปในแนวทางเดียวกันเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนให้เกิดความยั่งยืนนั่นเอง^{๑๔๗}

๑๒) การมีเจ้าภาพที่ชัดเจนส่งผลต่อการพัฒนา การจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนมากที่สุด โดยเฉพาะเจ้าภาพที่มีความเป็นปราชญ์ในพื้นที่ท่องเที่ยว นั้น และร่วมกับภาครัฐ เอกชน ในการช่วยเหลือด้านเงินทุนสนับสนุนด้วย^{๑๔๘}

๑๓) การมีเจ้าภาพที่ชัดเจนส่งผลต่อการพัฒนาเพราะจะทำให้รู้ว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบแต่โครงการ^{๑๔๙}

๑๔) การมีเจ้าภาพทางการท่องเที่ยวที่ชัดเจนแสดงให้เห็นถึงการมีผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนนั้น ๆ ก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนในด้านการท่องเที่ยวได้อย่างเป็นรูปธรรม^{๑๕๐}

๑๕) การมีเจ้าภาพทางการท่องเที่ยวที่ชัดเจนทำให้มีการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง และมีความรับผิดชอบต่องานนั้น ๆ^{๑๕๑}

๑๖) ควรจะมีเจ้าภาพ เพราะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี แต่การเป็นเจ้าภาพจะต้องเข้าไปแบบกระตุ่นให้ถึงบ้านเกิดความคิดเห็นกันเอง ไม่ใช่เข้าไปยึดยึดความคิดหรือสั่งการ การเป็นเจ้าภาพก็เพื่อให้เกิดการบูรณาการและควรออกมาในรูปการเป็นพี่เลี้ยงให้ชาวบ้านทำเองมากกว่าจะไปทำแทนชาวบ้าน^{๑๕๒}

สรุป ความชัดเจนของเจ้าภาพช่วยในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนหลายด้านด้วยกัน อาทิ การมีเจ้าภาพที่ชัดเจนทำให้มีโอกาสในการพัฒนา การรักษาวินัยชุมชน รวมทั้ง

^{๑๔๖} สัมภาษณ์ นางอรสา อารุชคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานพระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๔๗} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ้ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๔๘} สัมภาษณ์ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

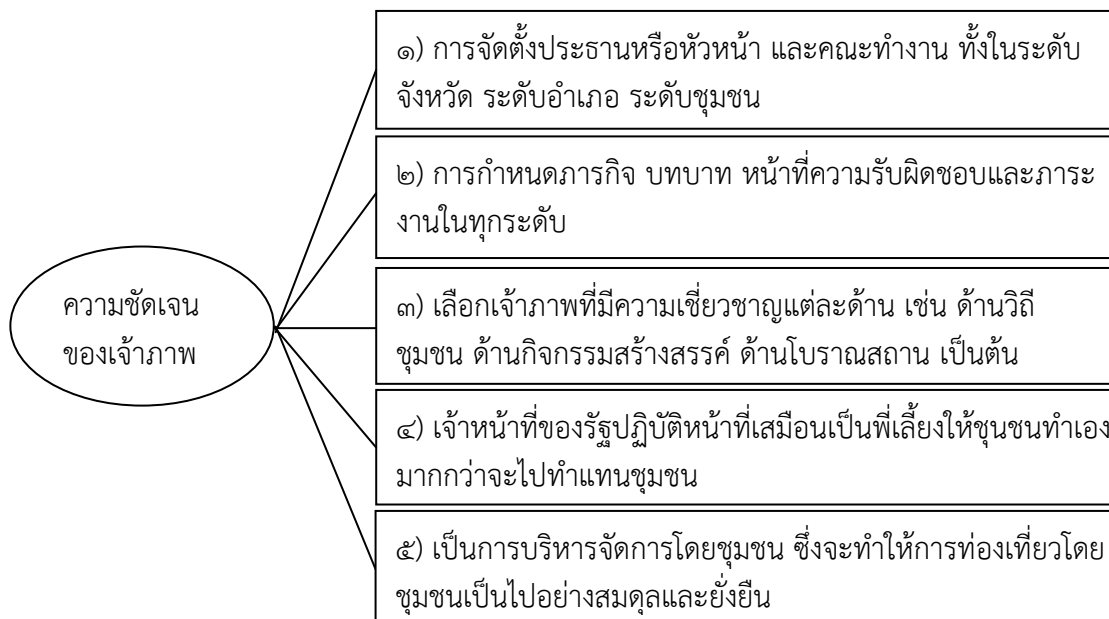
^{๑๔๙} สัมภาษณ์ พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร. รองเจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ้ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๕๐} สัมภาษณ์ พระปลัดระพี พุทธิสารโ, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๕๑} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. รัฐพล เย็นใจมา, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๕๒} สัมภาษณ์ นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

การสร้างสรรคกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน ทำให้มีทิศทางการดำเนินการ มีจุดศูนย์กลางในการจัดการสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว การมีเจ้าภาพจะทำให้รู้ว่าใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ ใครมีบทบาทอย่างไร เกิดความอบอุ่นในชุมชน ทำให้มีผู้ติดตามและให้คำแนะนำต่อการดำเนินการในทุก ๆ ด้าน แต่ควรออกมาในรูปการเป็นพี่เลี้ยงให้ชาวบ้านทำเองมากกว่าจะไปทำแทนชาวบ้าน การท่องเที่ยวจะต้องมีการบริหารจัดการโดยชุมชน ซึ่งจะทำให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑๖ ความชัดเจนของเจ้าภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

กฎหมายและการจัดระเบียบ

ประเด็นที่สัมภาษณ์คือ “การออกกฎหมายและการจัดระเบียบชุมชนเพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน” จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน พบผลการศึกษาที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

๑) การออกกฎหมายและการจัดระเบียบชุมชนส่งผลดี เพื่อความเรียบร้อย ทิศทางที่ชัดเจนของการพัฒนา^{๑๕๓}

๒) การออกกฎหมายและการจัดระเบียบชุมชนส่งผลดีต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เพราะผู้จัดการท่องเที่ยวและสมาชิกจะมีแนวทางปฏิบัติร่วมกัน ทั้งนี้กฎระเบียบควรเกิดจากสมาชิกในชุมชนออกแบบร่วมกัน^{๑๕๔}

^{๑๕๓} สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๕๔} สัมภาษณ์ นายจารุเชษฐ เรื่องสุวรรณ, ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

๓) การออกกฎหมายและการจัดระเบียบชุมชนส่งผลดีอย่างยั่งยืน เนื่องจากหากเราต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนใด ๆ แล้วไม่คำนึงถึง การจัดการและระเบียบ ก็จะส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่นักท่องเที่ยวเห็นและไม่เกิดการบอกต่อและประทับใจ^{๑๕๕}

๔) การออกกฎหมายและการจัดระเบียบชุมชนมีผลดีต่อการท่องเที่ยว เพราะจะเป็นตัวกำหนดทิศทางและแนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันตามกรอบกำหนดขึ้น^{๑๕๖}

๕) การออกกฎหมายระเบียบ กฎหมาย น่าจะส่งผลดีกับชุมชน เพื่อจะได้มีแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้อง ชัดเจน เป็นแนวทางเดียวกันทั้งประเทศ ชุมชนรู้ปฏิบัติถูกต้อง นักท่องเที่ยวก็จะรู้ระเบียบถูกต้อง^{๑๕๗}

๖) การออกกฎหมายและจัดระเบียบชุมชนมีทั้งข้อดีและไม่ดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ คือดูที่คน ใช่ว่าดีก็ไป ถ้าไม่เข้มงวดมากไปก็ขัดขวางความคิดสร้างสรรค์ของคนในชุมชน^{๑๕๘}

๗) การออกกฎหมายและการจัดระเบียบชุมชนคิดว่าดี เพราะจะสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น^{๑๕๙}

๘) การออกกฎหมายและการจัดระเบียบชุมชนเป็นผลดี เพราะจะได้กรอบแนวทางการพัฒนาชุมชน ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของชาติ ประชาชน ชุมชน องค์กร หน่วยงานทุกภาคส่วน รับรู้ เข้าใจ และร่วมมือพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน^{๑๖๐}

๙) การออกกฎหมายได้เห็นด้วย แต่การจัดการระเบียบชุมชนถือว่าเป็นการสร้างวินัย และทำให้การท่องเที่ยวดูมีระเบียบยิ่งขึ้น^{๑๖๑}

๑๐) การออกกฎหมายและการจัดระเบียบชุมชนส่งผลดี เนื่องจากจะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวชุมชนที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีข้อตกลงร่วมกันของชุมชนถือว่าเป็นกติกาในการบริหารจัดการชุมชน เช่น การห้ามก่อไฟ ห้ามกางเต็นท์ ห้ามทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เกิดความยั่งยืน^{๑๖๒}

---

^{๑๕๕} สัมภาษณ์ นายกิตติคุณ อัครินทรางกูร, Visual Designer Agoda services /Blogger, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๕๖} สัมภาษณ์ นายสมาน สาส์นประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๕๗} สัมภาษณ์ นางมยุรี ศรีนาค, ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไพรน้อย อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๕๘} สัมภาษณ์ นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มหัตถกรรมอรัญญิก บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๕๙} สัมภาษณ์ นางสาวเรือง ฤกษ์บุบผา, ประธานโฮมสเตย์คลองรางจระเข้, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๖๐} สัมภาษณ์ นายวรวรรณ ธีญสิริพิสิฐ, ประธานชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๖๑} สัมภาษณ์ นางดารณี คุ้มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๖๒} สัมภาษณ์ นางอรสา อาวุธคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานพระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

๑๑) การจัดระเบียบชุมชน โดยการสร้างเป็น “ธรรมนูญชุมชน” เพื่อการแสดงเจตจำนงค์ และให้พันธะสัญญาในการปฏิบัติกรร่วมกันของชุมชนเป็นเรื่องที่ควรนำมาใช้เพื่อเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน^{๑๖๓}

๑๒) การออกกฎหมายและการจัดระเบียบชุมชนส่งผลดีต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนมาก แต่ในกระบวนการก่อนออกข้อกำหนดต้องทำการศึกษาวิจัย รวมถึงทำประชาพิจารณ์กับคนในชุมชนอย่างแท้จริงก่อน^{๑๖๔}

๑๓) การออกกฎหมายและการจัดระเบียบชุมชนส่งผลดี เพราะทำให้คนในสังคมปฏิบัติตามกฎหมายเดียวกัน ไม่มีอภิสิทธิ์ชน^{๑๖๕}

๑๔) การออกกฎหมายและการจัดระเบียบชุมชนนั้นจะทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในพื้นที่รู้สึกปลอดภัย และสบายใจในการท่องเที่ยวมากขึ้น^{๑๖๖}

๑๕) การออกกฎหมายและการจัดระเบียบชุมชนนั้นเป็นสิ่งที่ดี เพราะบางครั้งก็ควรมีการวางกติกาเพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว^{๑๖๗}

๑๖) กฎหมายควรออกมาในลักษณะป้องกันด้านสิ่งแวดล้อมในระดับนโยบายมากกว่า หรือการมีกฎหมายให้หน่วยงานรัฐเข้ามาสนับสนุน โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะวิถีชุมชนให้เป็นเรื่องของชุมชน^{๑๖๘}

สรุป กฎหมายและการจัดระเบียบช่วยในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนหลายด้านด้วยกัน อาทิ สมาชิกมีแนวทางปฏิบัติร่วมกัน ทั้งนี้กฎระเบียบควรเกิดจากสมาชิกในชุมชน ออกแบบร่วมกัน เป็นตัวกำหนดทิศทางและแนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ตามกรอบที่กำหนดขึ้น ชุมชนรู้ปฏิบัติถูกต้อง นักท่องเที่ยวก็จะรู้ระเบียบถูกต้อง สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยว เป็นการสร้างวินัย และทำให้การท่องเที่ยวมีระเบียบยิ่งขึ้น ควรสร้างเป็น “ธรรมนูญชุมชน” เพื่อการแสดงเจตจำนงค์และให้พันธะสัญญาในการปฏิบัติกรร่วมกันของชุมชนสุดท้ายจะช่วยสร้างความปลอดภัยให้กับชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

^{๑๖๓} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

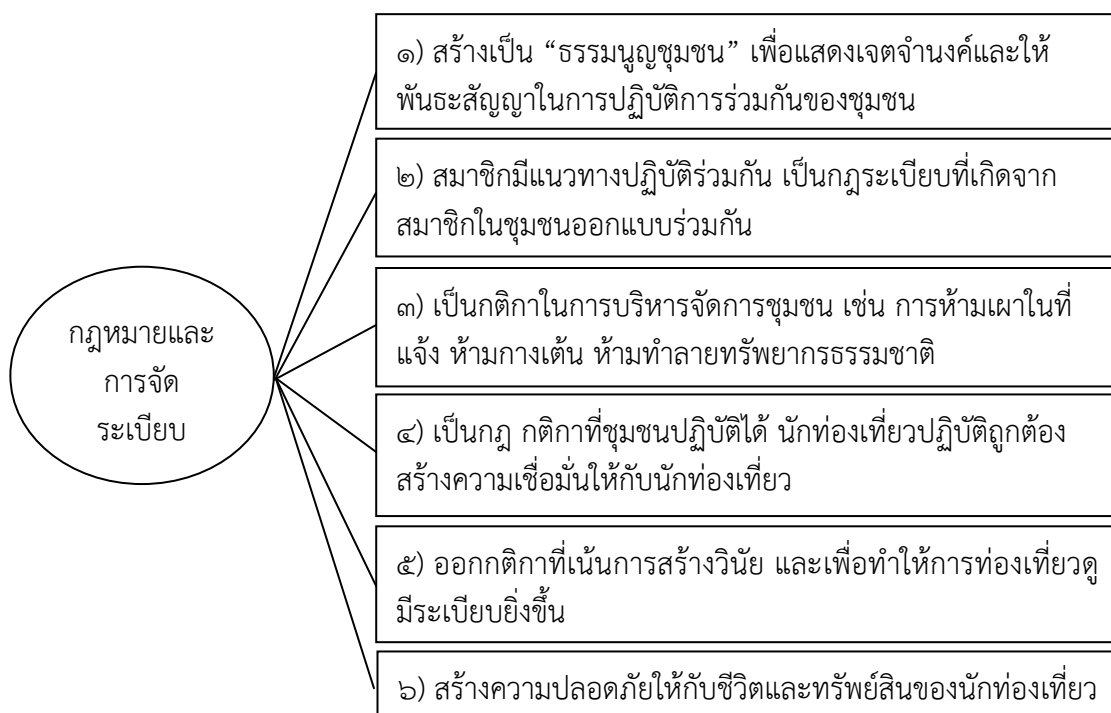
^{๑๖๔} สัมภาษณ์ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๖๕} สัมภาษณ์ พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร. รองเจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๖๖} สัมภาษณ์ พระปลัดระพี พุทธิสาร, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๖๗} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. รัฐพล เย็นใจมา, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๖๘} สัมภาษณ์ นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๑๗ กฎหมายและการจัดระเบียบจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

การสนับสนุนจากภาครัฐ

ประเด็นที่สัมภาษณ์คือ “การสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อช่วยใหเกิดการพัฒนากิจการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน” จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน พบผลการศึกษาที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

๑) การสนับสนุนจากภาครัฐ เป็นผลดีต่อการพัฒนากิจการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เพื่อมองการพัฒนาเป็นภาพใหญ่ เป็นองค์รวม มีทิศทางเดียวกันง่ายต่อการทำวิจัยและการโปรโมทการท่องเที่ยว^{๑๖๙}

๒) ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ภาครัฐจะช่วยสนับสนุนหากเป็นกิจกรรมที่ประชาชนต้องการจะส่งผลดี แต่หากเป็นกิจกรรมที่ไม่เอื้อประโยชน์ต่อชุมชน หรือทำให้ประชาชนขัดแย้งก็ไม่ส่งผลดี^{๑๗๐}

๓) การสนับสนุนจากภาครัฐส่งผลดีในระดับระยะสั้น ในระยะเริ่มต้นเท่านั้น แต่ในระยะยาวช่วงนั้นก็ระอแต่การสนับสนุนจากภาครัฐอย่างเดียว^{๑๗๑}

^{๑๖๙} สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๗๐} สัมภาษณ์ นายจรรุเชษฐ เรืองสุวรรณ, ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๗๑} สัมภาษณ์ นายสมาน สาส์นประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

๔) การที่รัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่ดี เพราะชุมชนดำเนินการกันเองบางครั้งอาจจะเกิดปัญหาขึ้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ แต่ถ้ารัฐเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาด้วย จะทำให้สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น ตามบริบทของแต่ละชุมชน^{๑๗๒}

๕) การสนับสนุนจากภาครัฐมีผลดีแน่นอน เพราะภาครัฐเป็นภาคส่วนที่มีศักยภาพและมีโครงข่าย โยงใยมากมาย^{๑๗๓}

๖) การสนับสนุนจากภาครัฐส่งผลดีเป็นอย่างมาก เพราะส่วนใหญ่ชุมชนไม่สามารถจะทำท่องเที่ยวได้เอง หากขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ^{๑๗๔}

๗) การสนับสนุนจากภาครัฐส่งผลดีแน่นอน เพราะการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชน จะต้องใช้งบประมาณในการพัฒนา ปรับปรุงหลาย ๆ ด้าน ภาครัฐจะมีหน่วยงานเฉพาะด้านตามภารกิจให้การสนับสนุน^{๑๗๕}

๘) การสนับสนุนจากภาครัฐถือว่าเป็นผลดีต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพราะภาครัฐมีงบประมาณสามารถมาสร้างจุดขายในชุมชนได้เป็นอย่างดี^{๑๗๖}

๙) การสนับสนุนจากภาครัฐส่งผลดี เพราะการท่องเที่ยวชุมชนไม่สามารถทำตามลำพัง โดยชุมชน ให้ประสบความสำเร็จได้ด้วยดี ดังนั้นการสนับสนุนจากภาครัฐจะสามารถเสริมสร้างศักยภาพให้แก่ชุมชนโดยเฉพาะเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน การเพิ่มพูนความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น^{๑๗๗}

๑๐) ภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการที่จะส่งเสริมพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนโดยองค์กรภาครัฐต้องมีการกำหนดนโยบาย สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในทุก ๆ รูปแบบไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม ในขณะที่เดียวกันก็ดูแลและคุ้มครองไม่ให้การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อหรือทำความเสียหายให้แก่สิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม ประเพณีและคุณภาพชีวิตของชุมชนด้วย^{๑๗๘}

^{๑๗๒} สัมภาษณ์ นางมยุรี ศรีนาค, ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไทรน้อย อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๗๓} สัมภาษณ์ นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มหัตถกรรมอรัญญิก บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๗๔} สัมภาษณ์ นางดาวเรือง ถุภักษ์บุบผา, ประธานโฮมสเตย์คลองรางจระเข้, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๗๕} สัมภาษณ์ นายวรวรรณ ธัญสิริพิสิฐ, ประธานชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๗๖} สัมภาษณ์ นางดารณี คุ่มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๗๗} สัมภาษณ์ นางอรสา อาวุธคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานพระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๗๘} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

๑๑) การสนับสนุนจากภาครัฐจะช่วยส่งผลดีต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนมาก เนื่องจากการสนับสนุนจากภาครัฐที่จะได้รับมานั้น ชุมชนจะต้องมีระเบียบ แบบแผนในการบริหารจัดการอย่างดี และจะทำให้ชุมชนพัฒนาไปได้^{๑๗๙}

๑๒) การสนับสนุนจากภาครัฐจะทำให้การจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวมีความสะดวกคล่องตัว และมีงบประมาณในการดำเนินงานมากขึ้น^{๑๘๐}

๑๓) การสนับสนุนจากภาครัฐเป็นสิ่งจำเป็นเพราะจะทำให้มีงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ ในชุมชน^{๑๘๑}

๑๔) การสนับสนุนจากภาครัฐส่งผลดีแน่นอนเพราะบางครั้งประชาชนไม่สามารถพัฒนาด้วยตนเองได้ต้องอาศัยงบประมาณจากภาครัฐด้วย^{๑๘๒}

๑๕) การสนับสนุนจากภาครัฐส่งผลดี เพราะอย่างที่บอกไปในข้อแรกเมื่อมีการจัดสรรงบประมาณลงมาที่หน่วยย่อยก็จะนำไปพัฒนาชุมชนต่อ แต่ว่าจะต้องมีการวางระบบตรวจสอบค่าใช้จ่ายโปร่งใสและมี KPI วัดผลการดำเนินงาน^{๑๘๓}

๑๖) ภาครัฐควรสนับสนุนในด้านพื้นฐาน สาธารณูปโภค การคมนาคม เดินทางเข้าไปในชุมชน เพราะแม้จะเป็นชุมชนที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว แต่การเดินทางไปในชุมชนไม่สะดวกก็ไม่สามารถพัฒนาให้ดียั่งยืนได้ ต้องนำคนเข้าไปในพื้นที่และมีการบริหารจัดการที่ดี คำนึงถึงการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม^{๑๘๔}

สรุป การสนับสนุนจากภาครัฐช่วยในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนหลายด้านด้วยกัน อาทิ ทำให้การพัฒนาเป็นภาพใหญ่ เป็นองค์รวม มีทิศทางเดียวกันง่ายต่อการทำวิจัยและการโปรโมทการท่องเที่ยว การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้ชุมชนไปพัฒนาต่อ โดยรัฐวางระบบตรวจสอบ ค่าใช้จ่ายโปร่งใสและมี KPI วัดผลการดำเนินงาน รัฐเข้ามาร่วมพัฒนาจะทำให้เกิดความสมบูรณ์แบบยั่งยืน ตามบริบทของแต่ละชุมชน ภาครัฐเป็นภาคส่วนที่มีศักยภาพและมีโครงข่าย โยงใยมากมายภาครัฐมีงบประมาณสามารถมาสร้างจุดขายในชุมชนได้เป็นอย่างดี สามารถเสริมสร้างศักยภาพให้แก่ชุมชนทั้งโครงสร้างพื้นฐาน ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีความสะดวก คล่องตัว และมีงบประมาณในการดำเนินงานมากขึ้น และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

^{๑๗๙} สัมภาษณ์ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

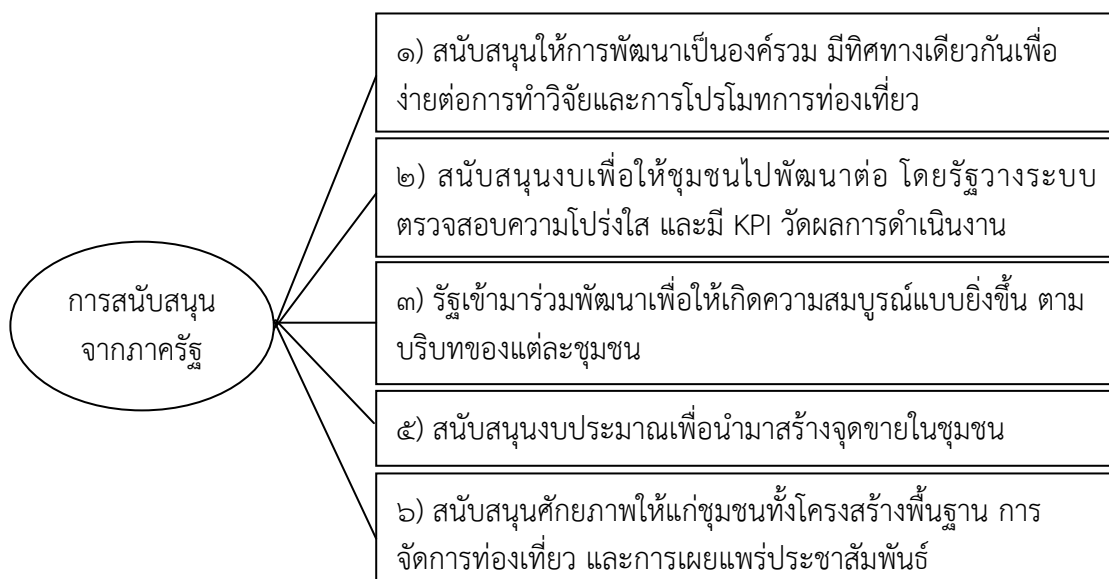
^{๑๘๐} สัมภาษณ์ พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร. รองเจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๘๑} สัมภาษณ์ พระปลัดระพี นพฺธิสาโร, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๘๒} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. รัฐพล เย็นใจมา, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๘๓} สัมภาษณ์ นายกิตติคุณ อัครวินทรางกูร, Visual Designer Agoda services /Blogger, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๘๔} สัมภาษณ์ นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๑๘ การสนับสนุนจากภาครัฐจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

ประเด็นที่สัมภาษณ์คือ “การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน” จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน พบผลการศึกษาน่าสนใจดังต่อไปนี้

๑) การสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน รวมถึงประชาชนในพื้นที่ มีการร่วมกันในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุก ๆ ด้านด้วยดี^{๑๘๕}

๒) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนทำให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นบรรลุตามเป้าหมายเรื่อยมา^{๑๘๖}

๓) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเป็นการผลักดันแนวทางกิจกรรมของจังหวัด เมื่อมีแนวทางที่ถูกเลือกแล้วก็ทำให้เกิดความร่วมมือในระดับสูงไปสู่ระดับย่อยลงไป^{๑๘๗}

๔) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนแน่นอน เพราะจะทำให้เกิดการเรียนรู้ การศึกษาดูงานและการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวด้วย^{๑๘๘}

๕) หน่วยงานราชการ เอกชน ประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือการท่องเที่ยวชุมชนเป็นอย่างดี^{๑๘๙}

^{๑๘๕} สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๘๖} สัมภาษณ์ นายจารุเชษฐา เรืองสุวรรณ, ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๘๗} สัมภาษณ์ นายกิตติคุณ อัครินทรางกูร, Visual Designer Agoda services /Blogger, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๘๘} สัมภาษณ์ นายสมาน สาสนประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๘๙} สัมภาษณ์ นางมยุรี ศรีนาค, ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไทรน้อย อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

๖) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนได้ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการร่วมมือกันในรูปแบบ “บวร” คือบ้าน วัด โรงเรียน เพื่อช่วยขับเคลื่อนการท่องเที่ยวของพื้นที่^{๑๙๐}

๗) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนแน่นอนเนื่องจากทุกครั้งที่เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน จะเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนตั้งแต่การประชุมหารือ วางแผน ตลอดจนการลงมือปฏิบัติ โดยมอบหมายให้แต่ละหน่วยงานรับผิดชอบอย่างชัดเจน^{๑๙๑}

๘) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนเพราะจะทำให้เกิดการช่วยเหลือ ร่วมมือ อำนวยความสะดวกให้การท่องเที่ยวที่นั่นดำเนินไปอย่างราบรื่น^{๑๙๒}

๙) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนเป็นการสร้างโครงข่ายทางสังคม และพัฒนาให้เป็นโครงข่ายทางธุรกิจด้วย โดยร่วมมือกันพัฒนาการท่องเที่ยวให้ทุกฝ่ายได้รับผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน^{๑๙๓}

๑๐) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เพราะการท่องเที่ยวต้องได้มาตรฐานจากภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการดำเนินกิจกรรมจึงต้องอาศัยหลายหน่วยงานเข้ามาด้วยกัน^{๑๙๔}

๑๑) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนแน่นอน เพราะต้องมีการร่วมมือกับโรงเรียน โรงพยาบาล ชุมชน วัดวาอารามต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือด้านวิชาการ และการอำนวยความสะดวก ซึ่งจะทำให้การจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้^{๑๙๕}

๑๒) การให้ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวที่นั่นส่งผลดีมาก แต่ต้องอาศัยผู้นำในท้องถิ่นที่มีศักยภาพและวิสัยทัศน์ที่ช่วยในการขับเคลื่อนไปสู่จุดหมาย^{๑๙๖}

---

^{๑๙๐} สัมภาษณ์ นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มหัตถกรรมอรัญญิก บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๙๑} สัมภาษณ์ นางดาวเรือง ฤกษ์บุบผา, ประธานโฮมสเตย์คลองรางจระเข้, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๙๒} สัมภาษณ์ นายวรวรรณ ธัญสิริพิสิฐ, ประธานชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๙๓} สัมภาษณ์ นางดารณี คุ่มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๙๔} สัมภาษณ์ นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๙๕} สัมภาษณ์ นางอรสา อาวุธคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานพระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๙๖} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

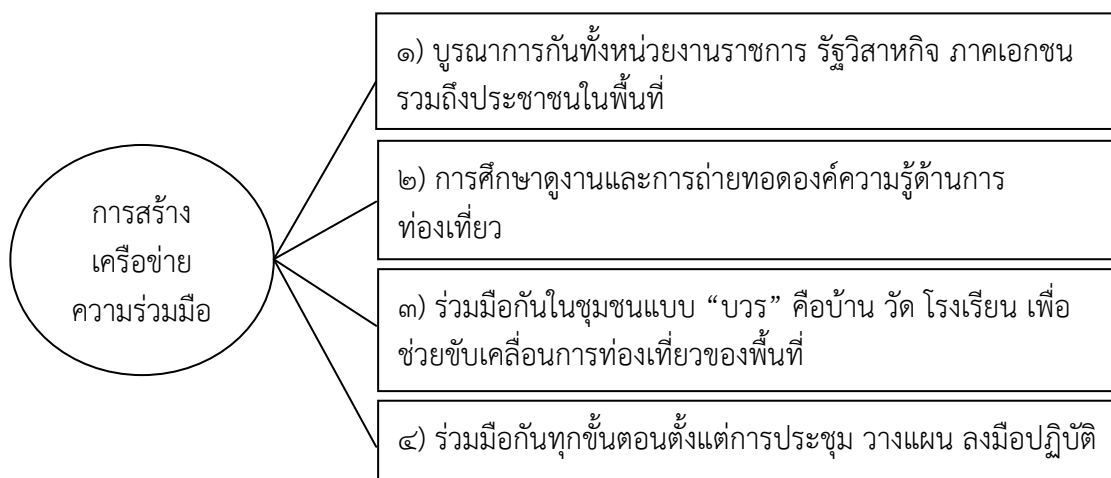
๑๓) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนแน่นอน โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องมีการประชุมปรึกษาหารือกันอยู่บ่อย ๆ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา^{๑๙๗}

๑๔) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนถือเป็นหัวใจสำคัญของงานพัฒนาอีกอย่างหนึ่ง เพราะถ้าไม่มีการร่วมมือกันการทำงานใหญ่โดยเฉพาะการท่องเที่ยวก็จะไม่ประสบความสำเร็จหรือเกิดอุปสรรคมากมาย เพราะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับหลาย ๆ ฝ่ายด้วย^{๑๙๘}

๑๕) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนแน่นอน เพราะภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนตั้งแต่การประชุมหารือ วางแผน การลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน^{๑๙๙}

๑๖) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนแน่นอน เพราะหลักการพัฒนาต้องมีการร่วมมือกันอย่างน้อยก็อยู่ในรูปแบบ “บวร” คือ บ้าน วัด โรงเรียน ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น^{๒๐๐}

สรุป การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนหลายด้านด้วยกัน อาทิ ต้องบูรณาการกันทั้งหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน รวมถึงประชาชนในพื้นที่ ทำให้เกิดการเรียนรู้ การศึกษาดูงานและการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวร่วมมือกันในรูปแบบ “บวร” คือบ้าน วัด โรงเรียน เพื่อช่วยขับเคลื่อนการท่องเที่ยวของพื้นที่ร่วมมือกันทุกขั้นตอนตั้งแต่การประชุม วางแผน ลงมือปฏิบัติ และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑๙ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

^{๑๙๗} สัมภาษณ์ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๙๘} สัมภาษณ์ พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร. รองเจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๑๙๙} สัมภาษณ์ พระปลัดระพี นพฺพิสาโร, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๐๐} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. รัฐพล เย็นใจมา, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๒.

๓. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมวางแผน

ประเด็นที่สัมภาษณ์คือ “การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน” จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน พบผลการศึกษาที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

๑) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนจะส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนโดยทำให้มองภาพการแก้ปัญหาได้ในภาพที่ใหญ่ขึ้น และลงรายละเอียดได้^{๒๐๑}

๒) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนส่งผลให้การพัฒนา ครอบคลุมรอบด้าน แต่ว่าก็ส่งผลต่อความล่าช้าในการดำเนินงานที่ต้องรออนุมัติจากหลายด้าน^{๒๐๒}

๓) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนส่งผลดีต่อการท่องเที่ยว เพราะจะได้เป็นการระดมความคิดในแง่มุมต่าง ๆ ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น^{๒๐๓}

๔) การมีส่วนร่วมที่ดีแน่นอน ทำให้ทุกคนมีความเป็นเจ้าของและมีความรับผิดชอบร่วมกัน^{๒๐๔}

๕) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนส่งผลดี แต่บางชุมชนก็ไม่สามารถจะร่วมกันวางแผนได้^{๒๐๕}

๖) การวางแผนร่วมระดมความคิดในการพัฒนา จะส่งผลให้การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนได้รับการยอมรับ เป็นกติกา ได้บูรณาการการทำงานร่วมกัน ได้แนวคิดหลากหลายในการพัฒนา^{๒๐๖}

๗) การที่ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผนย่อมส่งผลต่อการพัฒนา การจัดการท่องเที่ยวแน่นอน เพราะได้รับคำแนะนำจากหลายภาคส่วนมารวมกันเพื่อปรับปรุงชุมชน^{๒๐๗}

๘) การที่ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผนคาดว่าน่าจะส่งผลดี เพราะมุมมองของแต่ละภาคส่วนอาจมีความแตกต่างกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ชุมชนควรจะมีบทบาทในการวางแผนเป็นหลักด้วย^{๒๐๘}

๙) การที่ทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนจะเป็นเรื่องที่ดี เนื่องจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่างมีบทบาทหน้าที่ที่ถูกกำหนดไว้ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องด้านใดบ้าง ซึ่ง

^{๒๐๑} สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๐๒} สัมภาษณ์ นายกิตติคุณ อัครินทรางกูร, Visual Designer Agoda services /Blogger, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๐๓} สัมภาษณ์ นายสมาน สาสันประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๐๔} สัมภาษณ์ นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มหัตถกรรมอรัญญิก บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๐๕} สัมภาษณ์ นางสาวเรือง ฤกษ์บุบผา, ประธานโฮมสเตย์คลองรางจระเข้, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๐๖} สัมภาษณ์ นายวรวรรณ ธีญศิริพิสิฐ, ประธานชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๐๗} สัมภาษณ์ นางดารณี คุ้มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๐๘} สัมภาษณ์ นางอรสา อารุฑคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานพระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

แต่ละฝ่ายจะทราบถึงปัญหาในส่วนของตนเองอย่างแท้จริงนำไปสู่การร่วมกันวิเคราะห์ถึงปัญหา และหาวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน เป็นการลำดับชั้นความสำคัญของปัญหา และกำหนดขั้นตอนและวิธีการแก้ไขปัญหา^{๒๐๙}

๑๐) การที่ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผนส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เนื่องจากทุกภาคส่วนจะสามารถผลักดันให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้^{๒๑๐}

๑๑) การที่ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผนส่งผลดี เพราะเป็นการระดมความคิดจากผู้คนที่มีความหลากหลาย^{๒๑๑}

๑๒) การระดมความคิดจะช่วยให้เกิดการมองภาพสำหรับการพัฒนาได้ในหลายมิติ ช่วยให้เกิดการพัฒนาที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น^{๒๑๒}

๑๓) การที่ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผนส่งผลดีแน่นอน แต่ต้องคำนึงถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในศักยภาพของการเป็นพี่เลี้ยงที่ปรึกษา โดยเฉพาะหน่วยงานราชการหรือสถาบันการศึกษา และปล่อยให้ชาวบ้านออกความคิดโดยเสรี^{๒๑๓}

๑๔) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนจะส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยวในชุมชน ต้องมาร่วมกันวางแผนเพื่อปิดจุดอ่อน เสริมจุดแข็ง

๑๕) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งในภาครัฐแต่ละส่วน ภาคเอกชนและชุมชน ควรที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน ร่วมวิเคราะห์สถานการณ์และร่วมวางแผนทุกด้านให้ครบ

สรุป การมีส่วนร่วมวางแผนช่วยในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนหลายด้านด้วยกัน อาทิ ทำให้มองภาพการแก้ปัญหาได้ในภาพที่ใหญ่ขึ้น และลงรายละเอียดได้ กลุ่มคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว ต้องมาร่วมกันวางแผนเพื่อปิดจุดอ่อนเสริมจุดแข็ง เป็นการระดมความคิดในแง่มุมต่าง ๆ ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ชุมชนได้รับการยอมรับเป็นกตিকা ได้บูรณาการการทำงานร่วมกัน หาวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน และกำหนดขั้นตอนและวิธีการแก้ไขปัญหของส่วนรวม ทำให้การพัฒนาครอบคลุมรอบด้าน แต่อาจความล่าช้าในการดำเนินงานที่ต้องรออนุมัติจากหลายฝ่าย และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

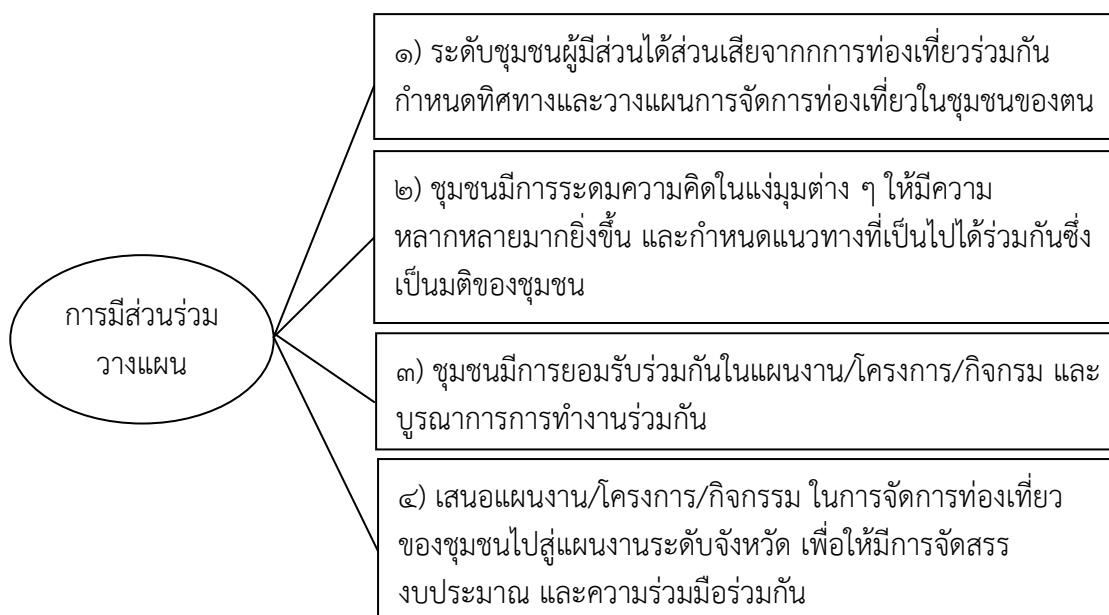
^{๒๐๙} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๑๐} สัมภาษณ์ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๑๑} สัมภาษณ์ พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร. รองเจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๑๒} สัมภาษณ์ พระปลัดระพี นพวิธาน, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๑๓} สัมภาษณ์ นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๒๐ การมีส่วนร่วมวางแผนจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

การมีส่วนร่วมแก้ปัญหา

ประเด็นที่สัมภาษณ์คือ “การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน” จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน พบผลการศึกษาที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

๑) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาจะส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนโดยทำให้การพัฒนาสำเร็จได้เร็วขึ้น^{๒๑๔}

๒) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาจะส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชน เพราะเมื่อเกิดปัญหาการร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจของคนในชุมชน จะทำให้ปัญหาคลี่คลาย^{๒๑๕}

๓) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาจะทำให้การพัฒนาครอบคลุมรอบด้าน แต่ว่าก็ส่งผลต่อความล่าช้าในการดำเนินงานที่ต้องรออนุมัติจากหลายด้าน^{๒๑๖}

๔) ในเบื้องต้นควรให้ภายในชุมชน แก้ไขปัญหาตัวเองก่อน หากสามารถผ่านไปได้ก็จะเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน หากคอยแต่จะให้ภาครัฐเข้ามาแก้ปัญหาก็ไม่ยั่งยืน^{๒๑๗}

๕) เมื่อมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน เมื่อเกิดปัญหาขึ้นทุกภาคส่วนก็ต้องเข้ามาร่วมกันแก้ไขปัญหาร่วมกัน เพื่อจะได้แก้ไขให้ตรงประเด็น ตรงงาน ตรงฝ่าย ตรงจุด ช่วยกันรับหน้าที่ดูแล

^{๒๑๔} สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๑๕} สัมภาษณ์ นายจารุเชษฐ เรื่องสุวรรณ, ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๑๖} สัมภาษณ์ นายกิตติคุณ อัครินทรงกูร, Visual Designer Agoda services /Blogger, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๑๗} สัมภาษณ์ นายสมาน สาสนประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

ร่วมกันทุกฝ่ายนั่นเอง ผู้ปฏิบัติคือ ชุมชน ก็จะได้มีความสุขในการทำท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างแท้จริง^{๒๑๘}

๖) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่มีผลดีแน่นอน แต่ต้องแบ่งออกว่าใครจะเป็นเจ้าภาพด้านใด แก้ไขอย่างไร^{๒๑๙}

๗) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาจะทำให้การแก้ปัญหานั้นตรงจุดตรงประเด็นและแก้ได้อย่างยั่งยืน^{๒๒๐}

๘) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาส่งผลดีต่อการพัฒนา ทำให้รู้ว่าการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ เป็นไปตามกรอบ หรือไม่อย่างไร มีความสำเร็จเพียงใด ต้องแก้ไขจุดไหน และต้องทำอะไรต่อไป^{๒๒๑}

๙) ถ้าทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมแก้ปัญหา ย่อมส่งผลดีต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวให้ทันสมัยและทัดเทียมสถานที่ที่อยู่ในเมือง^{๒๒๒}

๑๐) ต้องดูว่าเป็นปัญหาจากอะไร การแก้ปัญหาก็เพราะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ในการให้ความรู้ชาวบ้าน ถ้าให้ทุกภาคส่วนเข้ามา ปัญหานั้นก็จะแก้ไขลำบากเหมือนการตั้งกรรมการมาแก้ปัญหา ย่อมไม่ถูกจุด การแก้ไขลำบาก ไม่ได้คาดหวังต้องระวัง^{๒๒๓}

๑๑) การแก้ไขปัญหามาจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนจะเป็นการช่วยแก้ไขปัญหามาได้ตรงประเด็นมีการเชื่อมโยงประเด็นที่เกี่ยวข้องกันและครอบคลุมปัญหาทั้งหมดได้ ที่เรียกว่าการแก้ไขปัญหาโดย “การบูรณาการ” ร่วมกัน^{๒๒๔}

๑๒) เห็นด้วยที่จะให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เนื่องจากปัญหามีความหลากหลายจึงควรให้ผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมกันพิจารณาและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น^{๒๒๕}

^{๒๑๘} สัมภาษณ์ นางมยุรี ศรีนาค, ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไพร่น้อย อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๑๙} สัมภาษณ์ นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มหัตถกรรมอรัญญิก บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๒๐} สัมภาษณ์ นางดาวเรือง ฤกษ์บุบผา, ประธานโฮมสเตย์คลองรางจระเข้, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๒๑} สัมภาษณ์ นายวรวรรณ ธัญสิริพิสิฐ, ประธานชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๒๒} สัมภาษณ์ นางดารณี คุ่มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๒๓} สัมภาษณ์ นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๒๔} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

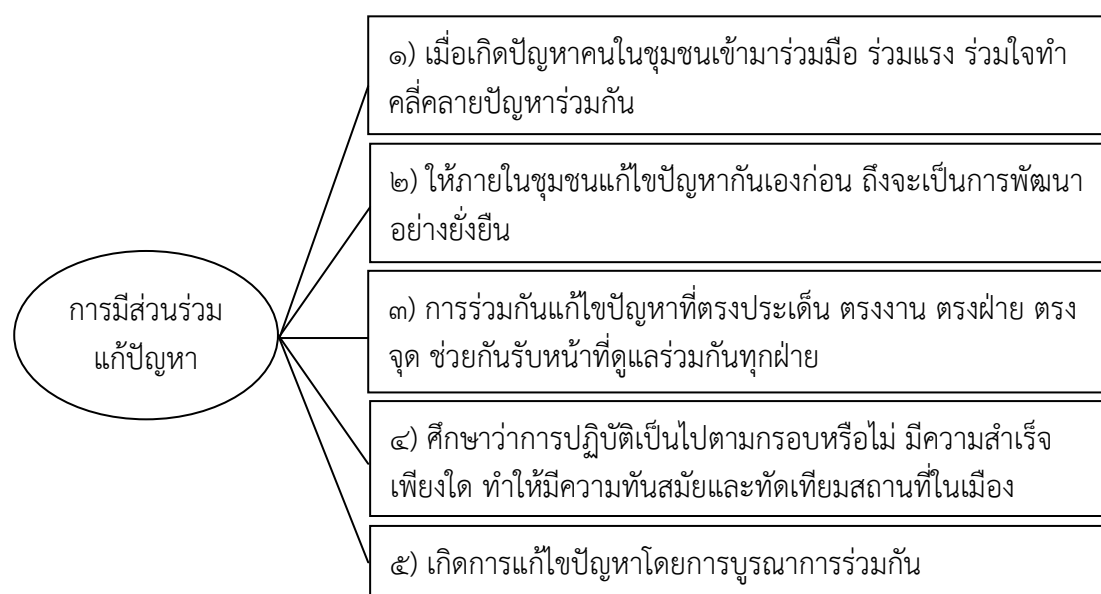
^{๒๒๕} สัมภาษณ์ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

๑๓) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาอาจไม่จำเป็น อาจเลือกเฉพาะผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหา โดยไม่จำเป็นต้องนำทุกภาคส่วนมาร่วมก็ได้^{๒๒๖}

๑๔) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมจะช่วยให้แก้ปัญหาได้อย่างตรงประเด็น เพราะหลายหน่วยงาน ก็จะยิ่งหลายปัญหา^{๒๒๗}

๑๕) การแก้ปัญหาควรเริ่มต้นจากชุมชนเป็นลำดับแรก เพราะเป็นผู้ที่ทราบปัญหาเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามหากมีแนวโน้มไม่สามารถแก้ไขได้ตามลำดับ ก็ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา^{๒๒๘}

สรุป การมีส่วนร่วมแก้ปัญหาช่วยในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนหลายด้านด้วยกัน อาทิ เมื่อเกิดปัญหาการร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจของคนในชุมชน ทำให้ปัญหาคลีคลาย ในเบื้องต้นควรให้ภายในชุมชนแก้ไขปัญหาตนเองก่อน ถึงจะเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน การร่วมกันแก้ไขปัญหาจะได้ตรงประเด็น ตรงงาน ตรงฝ่าย ตรงจุด ช่วยกันรับหน้าที่ดูแลร่วมกันทุกฝ่าย ทำให้รู้ว่าการปฏิบัติเป็นไปตามกรอบหรือไม่ มีความสำเร็จเพียงใด ทำให้มีความทันสมัยและทัดเทียมสถานที่ในเมือง และเกิดการแก้ไขปัญหาโดยการบูรณาการร่วมกัน และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๒๑ การมีส่วนร่วมแก้ปัญหาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

^{๒๒๖} สัมภาษณ์ พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร. รองเจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๒๗} สัมภาษณ์ พระปลัดระพี นพวิสาโร, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๒๘} สัมภาษณ์ นางอรสา อารุณคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานพระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

การมีส่วนร่วมประเมิน

ประเด็นที่สัมภาษณ์คือ “การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน” จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน พบผลการศึกษาที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

๑) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานนั้นจะก่อให้เกิดผลดีอย่างมาก เพราะการจะประเมินมุมมองและประเมินจากหลายมิติ^{๒๒๙}

๒) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน จะทำให้ผลการดำเนินงานจะส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เพราะทุกคนที่ร่วมกันทำงานจะได้รับรู้ภาพรวมของการทำงานและประเด็นย่อยต่าง ๆ เมื่อรู้จักเกิดความเข้าใจแล้ว จะได้ช่วยกันนำมาปรับปรุงแผนการดำเนินงานต่อไป^{๒๓๐}

๓) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินส่งผลดีต่อการท่องเที่ยว หากทุกภาคส่วนมีการทำความเข้าใจกับชุมชนนั้น ๆ อย่างถูกต้อง^{๒๓๑}

๔) ถ้าทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผน ดำเนินการปฏิบัติทุกภาคส่วนก็ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานด้วย ถ้าไม่อย่างนั้นจะรู้ได้อย่างไรว่างานนั้น ๆ ทำได้แค่ไหน มีปัญหาอย่างไร^{๒๓๒}

๕) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลจะทำให้รู้ว่า เรามีปัญหาอะไร เกิดจากอะไร จะแก้ได้อย่างไร โดยทุกคนช่วยกันมอง ช่วยกันคิด^{๒๓๓}

๖) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินการดำเนินงานนั้นส่งผลดีต่อการพัฒนา ทำให้รู้ว่าการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ เป็นไปตามกรอบ หรือไม่อย่างไร มีความสำเร็จเพียงใด ต้องแก้ไขจุดไหน และต้องทำอะไรต่อไป^{๒๓๔}

๗) การที่ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานย่อมเป็นสิ่งที่ดีเยี่ยม เพราะทุกชุมชนจะได้รู้จักจุดเด่นจุดด้อยของตนเองและจะได้ปรับปรุงให้ดีขึ้น^{๒๓๕}

^{๒๒๙} สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๓๐} สัมภาษณ์ นายจรัสเชษฐ เรื่องสุวรรณ, ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๓๑} สัมภาษณ์ นายสมาน สาส์นประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๓๒} สัมภาษณ์ นางมยุรี ศรีนาค, ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไพร่น้อย อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๓๓} สัมภาษณ์ นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มหัตถกรรมอรัญญิก บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๓๔} สัมภาษณ์ นายวรวรรณ ธัญสิริพิสิฐ, ประธานชมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๓๕} สัมภาษณ์ นางดารณี คุ่มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

๘) การประเมินผลการดำเนินการให้ทุกภาคมีส่วนร่วม อันนี้ถ้าทำได้ เพราะจะได้การประเมินผลจากมาตรฐานของแต่ละภาคส่วน ซึ่งมีแนวคิดหลากหลาย การประเมินผลย่อมได้ ๓๖๐ องศารอบด้าน หากมีทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมกันประเมิน^{๒๓๖}

๙) การที่ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานส่งผลดี เนื่องจากแต่ละภาคส่วนต่างมีความรอบรู้ที่ต่างกัน ดังนั้นการประเมินผลการดำเนินงานจะเป็นประโยชน์มากต่อชุมชน และสามารถนำข้อเห็น คำแนะนำจากการประเมินผลมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไปได้เป็นอย่างดี^{๒๓๗}

๑๐) การประเมินผลงานร่วมกันเป็นการทบทวนบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติงานร่วมกันว่าในการจัดการการท่องเที่ยวในแต่ละขั้นตอนที่วางแผนไว้นั้นได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการหรือไม่อย่างไร มีขั้นตอนไหนบ้างที่ยังต้องนำกลับมาทบทวนเพื่อแก้ไขปัญหาใหม่ เช่นการที่นักท่องเที่ยวไม่ให้ความร่วมมือในการรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ทุกภาคส่วนจะต้องกลับมาร่วมกันคิดวิเคราะห์ว่าเกิดจากปัญหาอะไร จะดำเนินการแก้ไขอย่างไรใครมีส่วนเกี่ยวข้องบ้าง และจะกำหนดมาตรการอย่างไร^{๒๓๘}

๑๑) การให้ทุกภาคส่วนมาร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานนั้นส่งผลดีแน่นอน เนื่องจากแต่ละภาคส่วนจะมีความเชี่ยวชาญเฉพาะของตนอันส่งผลดีต่อการประเมิน^{๒๓๙}

๑๒) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินก็จะทำให้ประเมินได้หลายมิติมากขึ้นตามไปด้วย^{๒๔๐}

๑๓) ทุกการวางแผน และการร่วมประเมินตามแผน ต้องมีการประเมินผลว่าทำได้ตามแผนที่วางไว้หรือไม่^{๒๔๑}

สรุป การมีส่วนร่วมประเมินช่วยในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนหลายด้านด้วยกัน อาทิ ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมวางแผน ดำเนินการปฏิบัติ ก็ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานด้วย ได้รับรู้ภาพรวมของการทำงานและจะได้ช่วยกันนำมาปรับปรุงแผนการดำเนินงาน ทุกชุมชนจะได้รู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเองและจะได้ปรับปรุงให้ดีขึ้น การประเมินผลย่อมได้ ๓๖๐ องศารอบด้านตามมาตรฐานของแต่ละภาคส่วน สามารถนำข้อคิดเห็น คำแนะนำจากการประเมินผลมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไปได้ และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

^{๒๓๖} สัมภาษณ์ นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

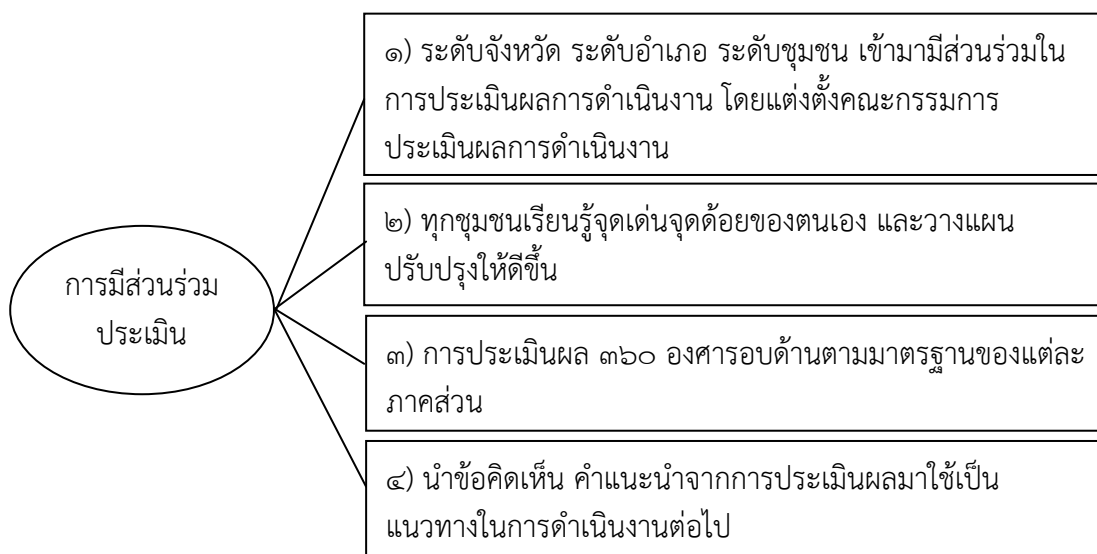
^{๒๓๗} สัมภาษณ์ นางอรสา อารุฑคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานพระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๓๘} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ้ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๓๙} สัมภาษณ์ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๔๐} สัมภาษณ์ พระปลัดระพิน พุทธิสารโ, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๔๑} สัมภาษณ์ พระอุดมสิทธิธนายก, ผศ.ดร. รองเจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ้ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๒๒ การมีส่วนร่วมประเมินจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ประเด็นที่สัมภาษณ์คือ “การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน” จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน พบผลการศึกษาที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

๑) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์นั้นจะก่อให้เกิดผลดี เพื่อให้ทุกภาคส่วนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา^{๒๔๒}

๒) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์นั้นไม่ใช้อย่างแน่นอน^{๒๔๓}

๓) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของทุกภาคส่วนเป็นเรื่องปกติ เพราะอย่างไรในท้ายที่สุดทุกภาคส่วนก็ต้องได้ผลประโยชน์อยู่แล้ว แต่จะมากจะน้อย ทางตรงหรือทางอ้อมหรือโดยหน้าที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์นั้น ๆ^{๒๔๔}

๔) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์นั้นถ้าทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม งานก็เดินไปได้ด้วยดี^{๒๔๕}

๕) การจัดการท่องเที่ยวหรือการทำงานด้วยกัน การแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้รับจะต้องทั่วถึงและเป็นธรรม จะทำให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน เป็นหัวใจของการพัฒนาทุก ๆ ด้าน^{๒๔๖}

^{๒๔๒} สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๔๓} สัมภาษณ์ นายสมาน สาส์นประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๔๔} สัมภาษณ์ นางมยุรี ศรีนาค, ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไทรน้อย อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๔๕} สัมภาษณ์ นางสาวเรือง ฤกษ์บุบผา, ประธานโฮมสเตย์คลองรางจระเข้, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๔๖} สัมภาษณ์ นายวรวรรณ ธัญสิริพิสิฐ, ประธานชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

๖) การที่ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ จะส่งผลกระทบต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างแน่นอน เพราะเราต้องดูว่าชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการลงทุนของตนเองหรือหน่วยงานมาลงทุนให้^{๒๔๗}

๗) ไม่เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง ทั้งที่ ชุมชนควรได้รับผลประโยชน์เต็มที่ ทั้งนี้เมื่อชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวชุมชนแล้ว ควรมีการจัดสรรรายได้ แล้วนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของชุมชนและสาธารณประโยชน์^{๒๔๘}

๘) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จะส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนส่งผลดีแน่ เนื่องจากเกิดการจ้างงาน การจัดการแหล่งท่องเที่ยว จัดหาสินค้าและบริการให้แก่นักท่องเที่ยวไปพร้อม ๆ กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และการร่วมรับผลประโยชน์ยังเป็น “แรงจูงใจ” ในการร่วมกันพัฒนาด้วย^{๒๔๙}

๙) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จะส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนส่งผลดีเพราะจะทำให้ทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และเกิดการหวงแหนอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไป^{๒๕๐}

๑๐) อาจไม่จำเป็นที่จะต้องได้รับประโยชน์ในทุกภาคส่วน^{๒๕๑}

๑๑) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จะทำให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างเช่นกัน เข้าถึงทุกภาคส่วนของชุมชนที่มีผลกระทบหรือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย^{๒๕๒}

๑๒) ต้องแยกทุกภาคส่วนคืออะไร ถ้าครอบคลุมถึงหน่วยงาน ราชการ NGO ย่อมไม่ถูกต้อง แต่ถ้าเป็นทุกภาคส่วน คือ ชุมชน หรือสถาบันผลประโยชน์ให้ได้ตามความเหมาะสม^{๒๕๓}

๑๓) ต้องมีข้อตกลงในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ถูกต้องและยุติธรรม จะช่วยป้องกันความขัดแย้งในภายหลัง^{๒๕๔}

---

^{๒๔๗} สัมภาษณ์ นางดารณี คุ่มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๔๘} สัมภาษณ์ นางอรสา อาวุธคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานพระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๔๙} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๕๐} สัมภาษณ์ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๕๑} สัมภาษณ์ พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร. รองเจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๕๒} สัมภาษณ์ พระปลัดระพี นพุทธิสาร, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

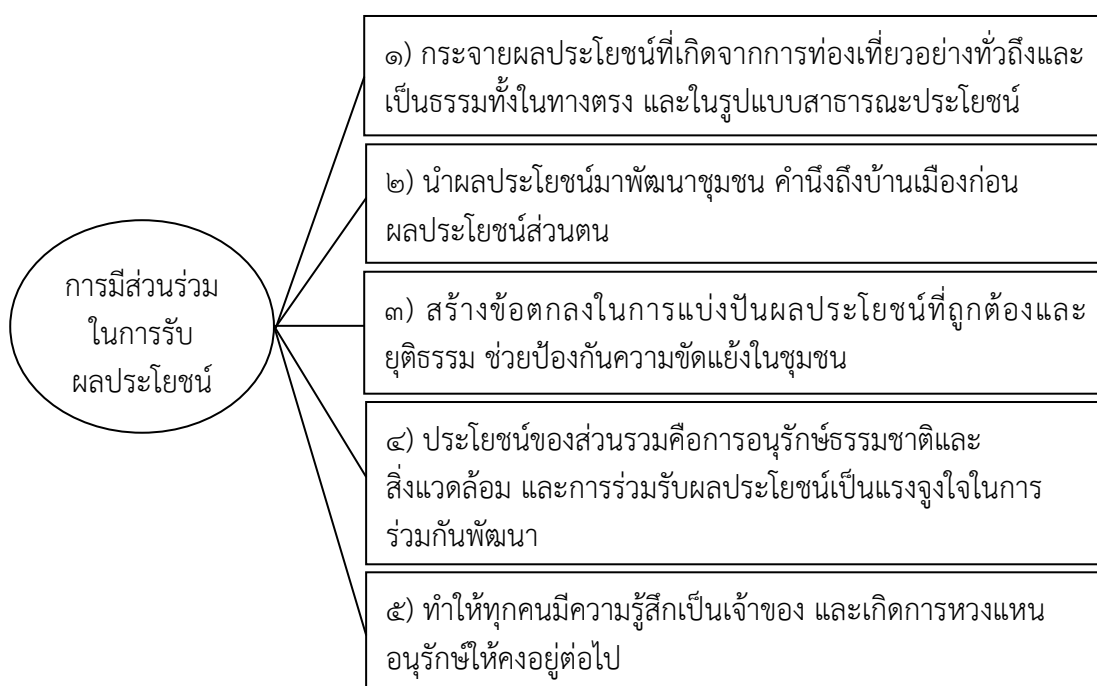
^{๒๕๓} สัมภาษณ์ นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๕๔} สัมภาษณ์ นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มหัตถกรรมมอริญญิก บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

๑๔) ทุกคนที่ทำการท่องเที่ยวควรมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม แม้แต่คนในชุมชนที่ไม่ได้ทำกิจกรรมการท่องเที่ยวก็ควรได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวในรูปแบบการบริจาคเพื่อสาธารณะประโยชน์^{๒๕๕}

๑๕) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์นั้นอาจส่งผลเสียและก่อให้เกิดการคอร์รัปชันซับซ้อน ควรนำผลประโยชน์มาพัฒนาชุมชนต่อไป ผู้นำควรคำนึงถึงบ้านเมืองก่อนผลประโยชน์^{๒๕๖}

สรุป การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ช่วยในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนหลายด้านด้วยกัน อาทิ ควรได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมทั้งในทางตรง และในรูปแบบการบริจาคเพื่อสาธารณะประโยชน์ ควรนำผลประโยชน์มาพัฒนาชุมชนต่อไป ผู้นำควรคำนึงถึงบ้านเมืองก่อนผลประโยชน์ ต้องมีข้อตกลงในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ถูกต้องและยุติธรรมจะช่วยป้องกันความขัดแย้งในชุมชนได้ ประโยชน์ที่ได้ร่วมกันคือการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และการร่วมรับผลประโยชน์ยังเป็นแรงจูงใจในการร่วมกันพัฒนาด้วย ทำให้ทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และเกิดการหวงแหนอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไป และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๒๓ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

^{๒๕๕} สัมภาษณ์ นายจารุเชษฐ เรื่องสุวรรณ, ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๕๖} สัมภาษณ์ นายกิตติคุณ อัครวินทรางกูร, Visual Designer Agoda services /Blogger, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒.

๔. หลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรม

ความพร้อมเพรียงกัน

ประเด็นที่สัมภาษณ์คือ “การสร้างพร้อมเพรียงกันในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน” จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน พบผลการศึกษาที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

- ๑) การทำอะไรโดยพร้อมเพรียงกันจะทำให้เกิดการสร้างพลังในการเปลี่ยนแปลง^{๒๕๗}
- ๒) การทำอะไรโดยพร้อมเพรียงกันจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เพราะการทำงานโดนพร้อมเพรียง ร่วมมือ ร่วมใจกันทำ ย่อมส่งผลให้เกิดแรงกระเพื่อมต่อการท่องเที่ยว^{๒๕๘}
- ๓) การทำอะไรโดยพร้อมเพรียงกันส่งผลให้ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมกันและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน ทำให้รักชุมชนและอยากพัฒนาขึ้นไป^{๒๕๙}
- ๔) การทำอะไรโดยพร้อมเพรียงกันจะช่วยส่งเสริมให้เกิดผลดีต่อการท่องเที่ยวแน่นอน^{๒๖๐}
- ๕) แน่ใจอยู่แล้วว่า ความพร้อมเพรียง ความสามัคคี ความร่วมมือ ความคิดเห็นที่ไปในทางเดียวกัน ย่อมส่งผลให้งานประสบผลสำเร็จอยู่แล้ว การทำการท่องเที่ยวชุมชนเช่นกัน เพราะถ้าชุมชนมีธรรมะ ข้อนี้ก็จะทำงานสำเร็จแน่นอน^{๒๖๑}
- ๖) ความพร้อมเพรียงกัน ความสามัคคีกัน จำเป็นอย่างยิ่งต้องมีในการจัดการชุมชนท่องเที่ยว ชุมชนต้องรวมเป็นหนึ่ง^{๒๖๒}
- ๗) การทำอะไรโดยพร้อมเพรียงกันจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนอย่างแน่นอน ความสามัคคีของหมู่คณะย่อมนำมาความสำเร็จมาสู่ชุมชน^{๒๖๓}
- ๘) การร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ทำให้เกิดความรัก ความสามัคคี เกิดพลังจะทำให้การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว ไปอย่างยั่งยืน^{๒๖๔}
- ๙) การทำอะไรได้พร้อมเพรียงกันย่อมเป็นสิ่งที่ดีที่ทำให้การขับเคลื่อนชุมชนไปได้ง่ายและเกิดการถ้อยทีถ้อยอาศัยกันไม่เกิดการขัดแย้งกัน^{๒๖๕}

^{๒๕๗} สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๕๘} สัมภาษณ์ นายจารุเชษฐ เรื่องสุวรรณ, ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๕๙} สัมภาษณ์ นายกิตติคุณ อัครินทรางกูร, Visual Designer Agoda services /Blogger, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๖๐} สัมภาษณ์ นายสมาน สาสันประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๖๑} สัมภาษณ์ นางมยุรี ศรีนาค, ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไทรน้อย อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๖๒} สัมภาษณ์ นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มหัตถกรรมอรัญญิก บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๖๓} สัมภาษณ์ นางสาวเรือง ถุฑ์บุบผา, ประธานโฮมสเตย์คลองรางจระเข้, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๖๔} สัมภาษณ์ นายวรวรรณ ธัญสิริพิสิฐ, ประธานชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๖๕} สัมภาษณ์ นางดารณี คุ้มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

๑๐) การทำอะไรโดยพร้อมเพรียงกันย่อมดีต่อการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยว เช่น มีการประชุมให้พร้อมเพรียงกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน มีความยุติธรรมในการแบ่งหน้าที่กันทำ และผลประโยชน์ร่วมกัน และยินดีรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้พร้อมเพรียงกัน^{๒๖๖}

๑๑) การจะทำอะไรโดยพร้อมเพรียงกัน แสดงให้เห็นถึงความหมายของคำว่า สามัคคี ปราศจากการเอารัดเอาเปรียบ ช่วยเหลือกัน และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างได้อย่างสันติ ซึ่งจะทำให้ชุมชนเข้มแข็งและจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนได้^{๒๖๗}

๑๒) การจะทำอะไรโดยพร้อมเพรียงกันและเห็นพ้องต้องกัน สามารถพัฒนาการดำเนินการท่องเที่ยวได้รวดเร็วมากขึ้น ประสบความสำเร็จเร็วขึ้น ทำให้เกิดความสามัคคีกันในชุมชน ล้วนส่งผลต่อความยั่งยืนในชุมชน^{๒๖๘}

๑๓) ความพร้อมเพรียงกันจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เนื่องจากความพร้อมเพรียงหมายถึงการสร้าง “พลัง” ของชุมชน เป็นพลังที่แสดงถึงความเข้มแข็งของชุมชนในการจะปกป้องคุ้มครองสิ่งที่ตนต้องการจะรักษาไว้ให้คงอยู่ยาวนาน เช่น การรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชนเพื่อใช้ในการพัฒนาท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนจากรุ่นสู่รุ่นต่อไป^{๒๖๙}

๑๔) ความพร้อมเพรียงกัน ร่วมแรง ร่วมใจ จะทำให้ทุกคนช่วยการรักษาในชุมชน ช่วยกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชนให้เกิดความยั่งยืน^{๒๗๐}

๑๕) ความพร้อมเพรียงกันจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เนื่องจากจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลจากการทำงาน^{๒๗๑}

๑๖) ความพร้อมเพรียงกันจะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ประสบความสำเร็จได้ง่าย^{๒๗๒}

---

^{๒๖๖} สัมภาษณ์ นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๖๗} สัมภาษณ์ นางอรสา อารุทคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานพระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๖๘} สัมภาษณ์ นางสาวฐาปนี เกียรติไพบูลย์, ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๖๙} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

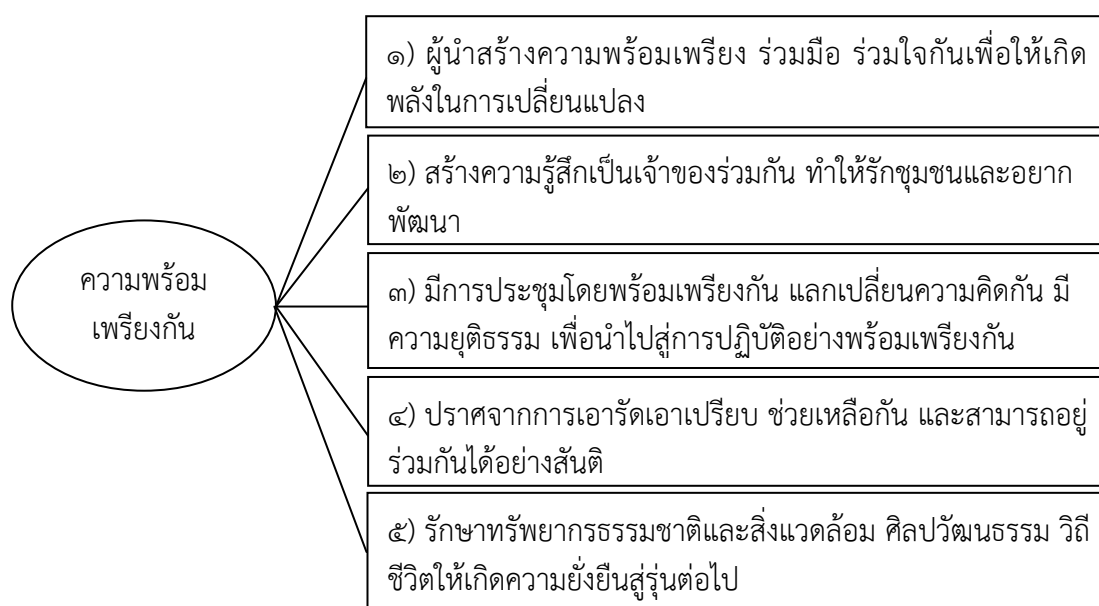
^{๒๗๐} สัมภาษณ์ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๗๑} สัมภาษณ์ พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร. รองเจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๗๒} สัมภาษณ์ พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

๑๗) ความพร้อมเพรียงกันจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เนื่องจากการพัฒนาต้องอาศัยคนจำนวนมากช่วยเหลือกัน และก็ต้องอาศัยความพร้อมเพรียงเป็นสำคัญ^{๒๗๓}

สรุป ความพร้อมเพรียงกันช่วยในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนหลายด้านด้วยกัน อาทิ ความพร้อมเพรียง ร่วมมือ ร่วมใจกันทำให้เกิดการสร้างพลังในการเปลี่ยนแปลง เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน ทำให้รักชุมชนและอยากพัฒนาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป เกิดความสามัคคี ความคิดเห็นที่ไปในทางเดียวกัน ย่อมส่งผลให้งานสำเร็จแน่นอน มีการประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน มีความยุติธรรมในการแบ่งงาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้พร้อมเพรียงกัน ปราศจากการเอาวัดเอาเปรียบ ช่วยเหลือกัน และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ และเป็นการรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสู่รุ่นต่อไป และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๒๔ ความพร้อมเพรียงกันจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

การมีสัมมาคารวะ

ประเด็นที่สัมภาษณ์คือ “การมีสัมมาคารวะต่อกันในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน” จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน พบผลการศึกษาน่าสนใจดังต่อไปนี้

๑) การมีสัมมาคารวะต่อกันจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เพราะจะช่วยส่งเสริม สร้างบรรยากาศที่ดี^{๒๗๔}

^{๒๗๓} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. รัฐพล เย็นใจมา, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๗๔} สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

๒) การมีสัมมาคารวะต่อกันจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เพราะการมีสัมมาคารวะคือ การให้เกียรติซึ่งกันและกันในการทำงาน^{๒๗๕}

๓) การมีสัมมาคารวะต่อกันส่งผลดี ทำให้ผู้คนอบอุ่นถ่อมตนให้เกียรติกัน เมื่อมีปัญหาภายในก็จะคลี่คลายได้ง่าย^{๒๗๖}

๔) การมีสัมมาคารวะต่อกันจะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างดี เพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่มีการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน การเคารพผู้อาวุโสกว่าเป็นพื้นฐานของสังคมไทยมาแต่ในอดีต^{๒๗๗}

๕) ธรรมชาติของมนุษย์เหมือนกัน ถ้าทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุกคนมีสัมมาคารวะต่อกัน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกคน ก็จะเกิดความเข้าใจกัน รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการนอบน้อมต่อกัน มีความเคารพในความคิดเห็นต่อกัน^{๒๗๘}

๖) ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน โดยมีความเคารพในวิถุฒิ คุณวุฒิ โดยให้ความสำคัญต่อกัน จะนำพาซึ่งความกลมเกลียวกันในชุมชน^{๒๗๙}

๗) การมีสัมมาคารวะต่อกันช่วยส่งเสริมการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนแน่นอน เพราะการมีสัมมาคารวะ ทำให้หมู่คณะดูมีการเชื่อฟังผู้มีอาวุโสกว่า^{๒๘๐}

๘) การอ่อนน้อมถ่อมตัว การให้เกียรติกันในการทำงานกลุ่มหรือองค์กรจะทำให้เกิดความรัก ความสามัคคีของทุกคนในกลุ่ม จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน^{๒๘๑}

๙) การที่ทุกคนมีสัมมาคารวะธรรมอยู่กับตัวเองย่อมส่งผลดีให้กับชุมชน นักท่องเที่ยวก็อยากมาเที่ยวและมีความสุขกลับไป^{๒๘๒}

๑๐) การมีสัมมาคารวะย่อมเป็นสิ่งดีภายในสังคมไทย แต่การมีสัมมาคารวะรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ ฟังคำชี้แนะเป็นสิ่งจำเป็น แต่ขณะเดียวกันก็ต้องเป็นโอกาสให้ผู้ย่อยได้แสดงความคิดเห็นด้วย สัมมาคารวะในที่นี้คือ การฟังผู้ใหญ่ก่อนแล้วนำมาคิด แต่ขณะเดียวกันก็ไม่ควรยำเกรงผู้ใหญ่ จนทำให้ไม่กล้าออกความเห็น^{๒๘๓}

^{๒๗๕} สัมภาษณ์ นายจรัสเชษฐ เรื่องสุวรรณ, ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๗๖} สัมภาษณ์ นายกิตติคุณ อัครินทร์ทรากร, Visual Designer Agoda services /Blogger, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๗๗} สัมภาษณ์ นายสมาน สาสนประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๗๘} สัมภาษณ์ นางมยุรี ศรีนาค, ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไพร่น้อย อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๗๙} สัมภาษณ์ นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มหัตถกรรมอรัญญิก บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๘๐} สัมภาษณ์ นางสาวเรือง ฤกษ์บุบผา, ประธานโฮมสเตย์คลองรางจระเข้, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๘๑} สัมภาษณ์ นายวรวรรณ ธีญสิริพิสิฐ, ประธานชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๘๒} สัมภาษณ์ นางดารณี คุ้มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๘๓} สัมภาษณ์ นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

๑๑) การมีสัมมาคารวะถือเป็นวัฒนธรรมที่ดีและมีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกัน กล่าวคือ บุคคลที่มีสัมมาคารวะสามารถสร้างความสุขให้แก่ตนเอง และบุคคลอื่น ดังนั้นการมีสัมมาคารวะต่อกันจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนได้^{๒๘๔}

๑๒) การมีสัมมาคารวะหรือการให้ความเคารพซึ่งกันและกัน เคารพในความอาวุโส เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง ย่อมนำไปสู่การส่งเสริมกันมากขึ้น และสามารถพัฒนากระบวนการดำเนินงานการท่องเที่ยวได้อย่างดี^{๒๘๕}

๑๔) การมีสัมมาคารวะเป็นเสน่ห์ การมีเสน่ห์จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้^{๒๘๖}

๑๕) สัมมาคารวะเป็นการแสดงออกทางบุคลิกภาพซึ่งจะส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม และการประสานงาน ถ้าโครงการดังกล่าวเป็นกิจกรรมกลุ่มและเป็นการประสานงานจึงจำเป็นต้องมีสัมมาคารวะ^{๒๘๗}

๑๖) สังคมไทยยังให้ความสำคัญต่อมารยาททางสังคม ซึ่งการมีสัมมาคารวะก็เป็นหนึ่งในนั้น มีผลต่อความสัมพันธ์ในการร่วมงานและการให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ^{๒๘๘}

๑๗) การมีสัมมาคารวะจะส่งผลดีอย่างมากเพราะการทำงานร่วมกันก็ต้องให้เกียรติเคารพซึ่งกันและกัน^{๒๘๙}

๑๓) การท่องเที่ยวหมายถึงการไปเยือนสถานที่ต่าง ๆ เพื่อความรู้ ความบันเทิง การพักผ่อน หรือการสนทนาการอย่างไรก็ตามผู้ที่ไปท่องเที่ยวจะต้องเป็นมิตรต่อทั้งคนและสิ่งแวดล้อมของสถานที่ที่ไปเยือนในการท่องเที่ยวผู้ท่องเที่ยวจะต้องต้องมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม รู้ร่วมรักษา รู้ถึงคุณประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ด้วย การเป็นมิตรต่อทั้งคน และสิ่งแวดล้อมจึงเป็นการแสดงถึงความมีสัมมาคารวะต่อกันที่จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน^{๒๙๐}

สรุป การมีสัมมาคารวะช่วยในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนหลายด้านด้วยกันอาทิ การมีสัมมาคารวะต่อกันการให้เกียรติซึ่งกันและกันในการทำงาน สร้างบรรยากาศที่ดี

^{๒๘๔} สัมภาษณ์ นางอรสา อารุชคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานพระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๘๕} สัมภาษณ์ นางสาวธัญปณีย์ เกียรติไพบูลย์, ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๘๖} สัมภาษณ์ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

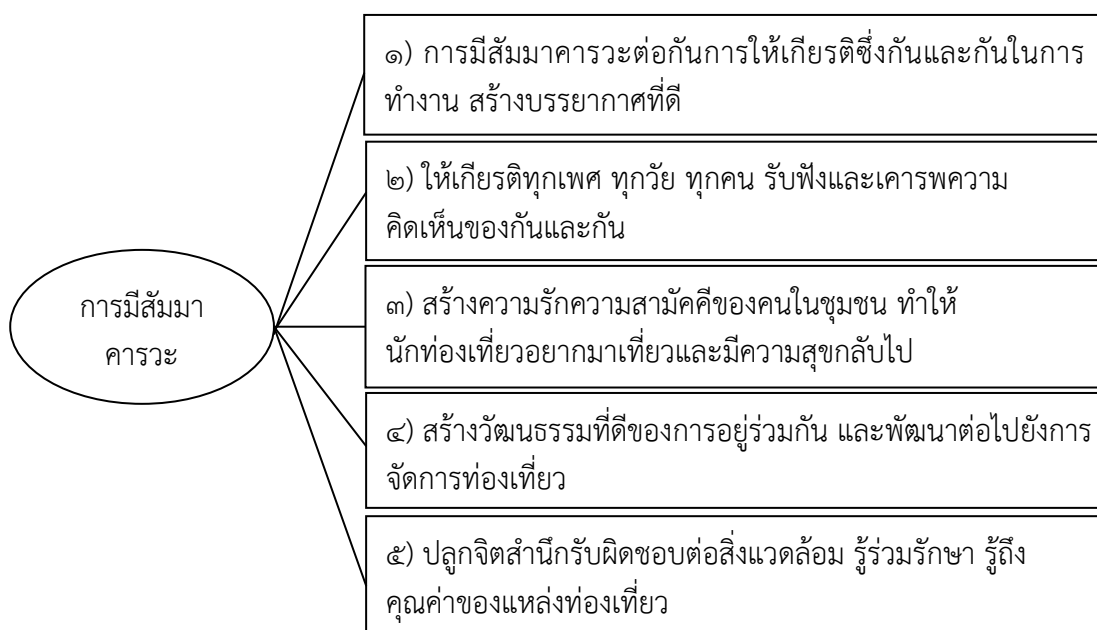
^{๒๘๗} สัมภาษณ์ พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร. รองเจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๘๘} สัมภาษณ์ พระปลัดระพีพันธ์ พุทธิสารโร, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๘๙} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. รัฐพล เย็นใจมา, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๒๙๐} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

การมีสัมมาคารวะต่อกันทุกเพศ ทุกวัย ทุกคน ก็จะเกิดความเข้าใจกัน รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความเคารพในความคิดเห็นต่อกัน ทำให้เกิดความรักความสามัคคีของคนในชุมชน นักท่องเที่ยวอยากมาเที่ยวและมีความสุขกลับไป เป็นวัฒนธรรมที่ดีและมีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกัน และสามารถพัฒนากระบวนการดำเนินงานการท่องเที่ยวได้ดี ก่อเกิดจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม รู้ร่วมรักษา รู้ถึงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๒๕ การมีสัมมาคารวะจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

เคารพต่อสถานที่

ประเด็นที่สัมภาษณ์คือ “การเคารพต่อสถานที่ในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน” จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน พบผลการศึกษาน่าสนใจดังต่อไปนี้

๑) การเคารพต่อสถานที่จะช่วยส่งเสริม การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เกิดความเรียบร้อย^{๒๙๑}

๒) การเคารพต่อสถานที่จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เพราะสถานที่เป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งในการท่องเที่ยวชุมชน หากชุมชนสามารถนำเสนอเรื่องราวของสถานที่ให้น่าสนใจก็จะเพิ่มเสน่ห์ให้สถานที่ด้วย^{๒๙๒}

๓) การเคารพต่อสถานที่ส่งผลให้สถานที่นั้น มีความสมบูรณ์และสวยงามอย่างยั่งยืน^{๒๙๓}

^{๒๙๑} สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๙๒} สัมภาษณ์ นายจารุเชษฐ เรื่องสุวรรณ, ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๙๓} สัมภาษณ์ นายกิตติคุณ อัครวินทรางกูร, Visual Designer Agoda services /Blogger, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒.

- ๔) การเคารพต่อสถานที่ส่งเสริมได้อย่างยั่งยืนแน่นอน^{๒๙๔}
- ๕) การเคารพในสถานที่หมายถึง ในพื้นที่ของชุมชนนั้น ๆ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนประกอบหลายส่วนอยู่ (บ้าน วัด โรงเรียน ชุมชนต่าง ๆ) ซึ่งเป็นเรื่องปกติที่ต้องพึงเหตุและผล หรือบริบทของชุมชนนั้น ๆ ก็จะทำให้ส่งผลดีกับการพัฒนา^{๒๙๕}
- ๖) คงต้องทำสถานที่ของเราให้คนเขาเกรงใจ เช่น ถ้าเราไม่ยอมให้เขาทิ้งขยะ เราต้องมีบริเวณที่สะอาด ไม่มีขยะ ช่วยกันดูแลสถานที่ให้สะอาดอยู่เสมอ^{๒๙๖}
- ๗) การเคารพต่อสถานที่ที่จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เพราะจะทำให้สถานที่นั้น ๆ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น^{๒๙๗}
- ๘) การเคารพต่อสถานที่ เป็นการให้เกียรติ เห็นคุณค่า สำนึกในความดี จะทำให้ไม่ยอมให้สถานที่ที่มัวหมอง สกปรก มีแต่จะพัฒนาทำให้ดีขึ้น รู้สึกอยากรักษา ปกป้อง จะทำให้ส่งเสริมการพัฒนา การจัดการท่องเที่ยวชุมชนได้^{๒๙๘}
- ๙) การเคารพต่อสถานที่ย่อมส่งเสริมให้การพัฒนาขับเคลื่อนไปได้อย่างดีและรวดเร็ว เช่น ในชุมชน เขาจัดแหล่งเรียนรู้ไว้ให้เราชม ถ้าเราเข้าไปชมด้วยความเคารพในสถานที่ก็จะมีสิ่งดึงดูด^{๒๙๙}
- ๑๐) การเคารพต่อสถานที่สำคัญ ย่อมเป็นสิ่งที่ดี ย่อมทำให้เกิดความภาคภูมิใจในสถานที่ที่อยู่ในชุมชน เกิดความรู้สึกอยากปกป้อง ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมไม่ชำรุดเสื่อมเสีย การเคารพสถานที่เป็นการมีวินัย และทำให้ผู้ปฏิบัติต้องเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนด้วย^{๓๐๐}
- ๑๑) เนื่องจาก การเคารพ หมายถึง การนับถือและการตระหนักถึงคุณค่า ทำให้เกิดความรู้สึกว่าจะต้องให้ความสำคัญต่อสิ่งนั้น ๆ ดังนั้นการเคารพต่อสถานที่ ชุมชน จะสามารถช่วยส่งเสริมการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน^{๓๐๑}
- ๑๒) การเคารพต่อสถานที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน โดยเฉพาะเจ้าของพื้นที่ที่จะต้องเป็นผู้รักษาและสามารถถ่ายทอดแนวคิดการเคารพสถานที่ให้กับนักท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน^{๓๐๒}

^{๒๙๔} สัมภาษณ์ นายสมาน สาสนประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๙๕} สัมภาษณ์ นางมยุรี ศรีนาค, ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไทรน้อย อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๙๖} สัมภาษณ์ นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มหัตถกรรมอรัญญิก บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๙๗} สัมภาษณ์ นางดาวเรือง ฤกษ์บุบผา, ประธานโฮมสเตย์คลองรางจระเข้, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๙๘} สัมภาษณ์ นายวรวรรณ ธัญสิริพิสิฐ, ประธานชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๙๙} สัมภาษณ์ นางดารณี คุ่มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๐๐} สัมภาษณ์ นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๓๐๑} สัมภาษณ์ นางอรสา อารุฑคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานพระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๓๐๒} สัมภาษณ์ นางสาวฐาปณีย์ เกียรติไพบูลย์, ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒. .

๑๓) การให้ความเคารพต่อสถานที่ในที่นี่น่าจะเป็นเรื่องการเคารพในสังคม วัฒนธรรม และประเพณีของประชาชนในท้องถิ่น รวมไปถึงการรู้จักปรับตัวและเข้าใจถึงความแตกต่างทาง วัฒนธรรมและประเพณีของแต่ละชุมชน และการรักษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมไปถึงวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาวบ้านในท้องถิ่นเพื่ออนุรักษ์ไว้เพื่อความคงอยู่ของ สถานที่ท่องเที่ยวให้สามารถส่งต่อให้เยาวชนรุ่นหลังได้ชื่นชม หรือศึกษาหาความรู้ต่อไป^{๓๐๓}

๑๔) การเคารพต่อสถานที่ที่จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่าง ยั่งยืนอย่างมาก เนื่องจากการเคารพบุคคล สถานที่ทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่น ทำให้เกิดความอนุรักษ์ ทำให้สะอาดและนำมาเยี่ยมชม^{๓๐๔}

๑๕) การเคารพต่อสถานที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนได้ เพราะ เป็นการเคารพคนในพื้นที่ด้วย^{๓๐๕}

๑๖) การให้ความเคารพต่อสถานที่อาจเกิดจากความรัก ความผูกพันต่อสถานที่ ช่วยให้ เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งส่งผลต่อความต้องการในการพัฒนาสถานที่นั้น ๆ^{๓๐๖}

๑๗) ควรมีการเคารพต่อสถานที่ซึ่งเปรียบเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติของชุมชน ที่ควรใช้ ประโยชน์ให้คืนกลับชุมชน ซึ่งบุคคลภายนอกต้องให้ความเคารพ^{๓๐๗}

สรุป เคารพต่อสถานที่ช่วยในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนหลายด้าน ด้วยกัน อาทิ สถานที่ที่เป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งในการท่องเที่ยวชุมชนต้องช่วยกันรักษาความสะอาด จัดการ ขยะมูลฝอยอย่างดี เป็นการให้เกิดสถานที่ เห็นคุณค่า อนุรักษ์ ปกป้อง ทำให้เกิดการพัฒนาก การท่องเที่ยวชุมชน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในสถานที่ที่อยู่ในชุมชน เป็นการสร้างวินัยทำให้ผู้ปฏิบัติต้อง เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนด้วย เจ้าของพื้นที่เป็นผู้รักษาและถ่ายทอดแนวคิดการเคารพสถานที่ให้กับ นักท่องเที่ยวด้วย เป็นการรักษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุ วัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชน และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

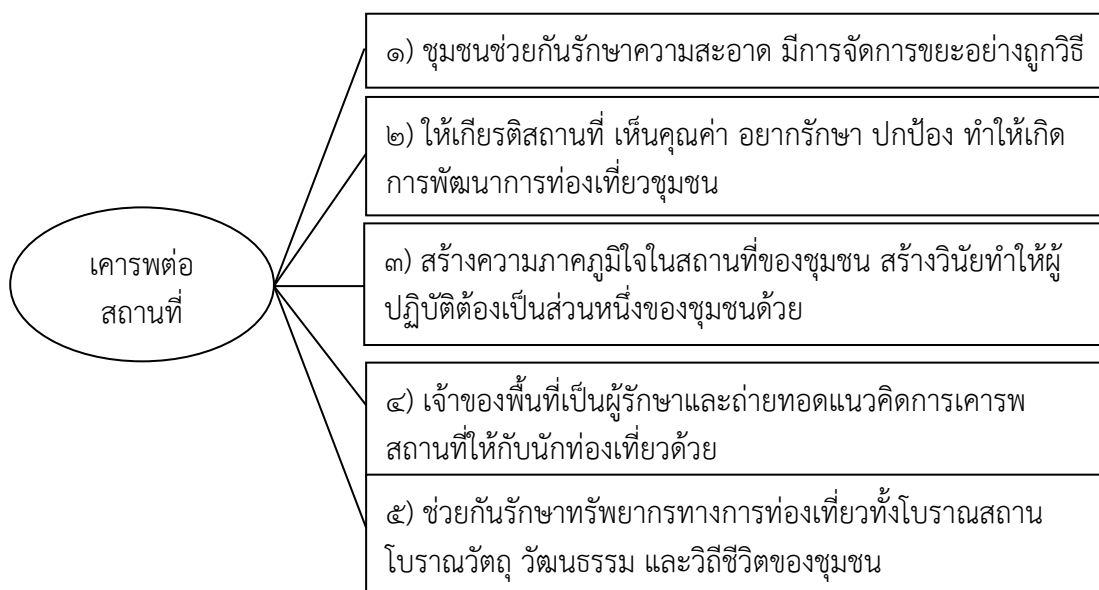
^{๓๐๓} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๓๐๔} สัมภาษณ์ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสน ศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๓๐๕} สัมภาษณ์ พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร. รองเจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๓๐๖} สัมภาษณ์ พระปลัดระพี นพวิธาน, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๓๐๗} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. รัฐพล เ็นใจมา, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๒๖ การพื่อสถานที่จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ยึดกฎกติกาของท้องถิ่น

ประเด็นที่สัมภาษณ์คือ “การยึดกฎกติกาของท้องถิ่นในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน” จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๗ รูป/คน พบผลการศึกษาที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

๑) การยึดกฎกติกาของท้องถิ่นจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนเพราะไม่ทำให้เกิดความขัดแย้งในชุมชน^{๓๐๘}

๒) การยึดกฎกติกาของท้องถิ่นจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เพราะแต่ละท้องถิ่นจะมีประเพณี การปฏิบัติที่แตกต่างกัน การปฏิบัติตามกฎระเบียบจะทำให้ไม่เกิดความขัดแย้งอีกทั้งยัง เสริมความเข้มแข็งให้วัฒนธรรม ประเพณีในชุมชน^{๓๐๙}

๓) การยึดกฎกติกาของท้องถิ่นส่งผลให้ความเป็นระเบียบนั้นดำรงอยู่อย่างยั่งยืน^{๓๑๐}

๔) การยึดกฎกติกาของท้องถิ่นช่วยส่งเสริมแน่นอน เพราะทุกคนจะได้ปฏิบัติตามกฎให้เหมือน ๆ กันทุกคน^{๓๑๑}

^{๓๐๘} สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง, Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๓๐๙} สัมภาษณ์ นายจารุเชษฐ เรื่องสุวรรณ, ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๓๑๐} สัมภาษณ์ นายกิตติคุณ อัครินทรงกูร, Visual Designer Agoda services /Blogger, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๑๑} สัมภาษณ์ นายสมาน สาสนประดิษฐ์, ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

๕) กฎ กติกา ของท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นที่มีอยู่นั้นก็ถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการปฏิบัติอยู่เดิม แต่ถ้ามีเหตุการณ์หรือสถานการณ์บางส่วนเข้ามาเฉพาะเรื่องก็อาจจะมีการปรับหรือแก้ไขได้บ้างตามความคิดเห็นของทุกฝ่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาได้^{๓๑๒}

๖) การยึดกฎกติกาของท้องถิ่นจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนหรือไม่ นั่น อยู่ที่ว่าประชาชนสัมพันธ์ ว่าเรามีเหตุผลอย่างไรจึงมี กฎ กติกา แบบนี้ ให้ทุกคนเข้าใจ^{๓๑๓}

๗) ถ้าเรายึด กฎ กติกา จะทำให้ชุมชน มีความเป็นระเบียบมากขึ้น หากไม่มีกฎ กติกา จะทำให้ชุมชนขาดระเบียบ^{๓๑๔}

๘) แต่กฎของชุมชนท้องถิ่นเป็นแบบแผน เป็นมติที่คนในชุมชน มีความเห็นร่วมกันว่าดี และยอมรับร่วมกัน มีส่วนช่วยในการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เพราะคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวต่างถิ่นที่มาเที่ยวในชุมชนจะต้องปฏิบัติตาม เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นเอกลักษณ์ที่แต่ละชุมชนจะไม่เหมือนกัน จะทำให้ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างดีและยั่งยืน^{๓๑๕}

๙) การยึดถือกติกาท้องถิ่น เหมือนกับการเคารพกฎระเบียบของชุมชน การจัดการท่องเที่ยวจะดูมีระเบียบวินัยมากขึ้น ชุมชนจะช่วยจัดอะไรไว้ก็จะดียิ่งขึ้น เพราะทุกคนช่วยกันดูแลรักษา^{๓๑๖}

๑๐) กฎ กติกา คือ ข้อตกลงร่วมกันของชุมชน หากเป็นการท่องเที่ยวชุมชน ข้อตกลง กฎ กติกา ก็ควรจะเป็นเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไม่ให้ถูกทำลาย เช่น การห้ามก่อกองไฟ ห้ามตัดต้นไม้ ซึ่งกฎกติกาจะต้องถูกนำไปใช้กับคนในชุมชนและบุคคลภายในรวมทั้งนักท่องเที่ยวที่จะเข้าไปท่องเที่ยวในชุมชนนั้น ๆ ด้วย^{๓๑๗}

๑๑) การยึดตามกฎของชุมชนท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการรักษาคุณค่าของชุมชน อีกทั้งยังสามารถช่วยให้การท่องเที่ยวสามารถพัฒนาต่อไปสร้างมูลค่าเพิ่มและรักษาชุมชนให้ยั่งยืนต่อไป^{๓๑๘}

๑๒) การกำหนดกฎระเบียบใดใดขึ้นมา ก็เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นนั้น ๆ ให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง และมีสันติสุขของสังคม ดังนั้นการปฏิบัติตามกฎกติกาที่วางไว้ของชุมชนนั้นก็หมายถึง

^{๓๑๒} สัมภาษณ์ นางมยุรี ศรีนาค, ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไทรน้อย อ. บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๑๓} สัมภาษณ์ นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์, ประธานกลุ่มหัตถกรรมอรัญญิก บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๑๔} สัมภาษณ์ นางดาวเรือง ฤกษ์บุบผา, ประธานโฮมสเตย์คลองรางจระเข้, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๓๑๕} สัมภาษณ์ นายวรวรรณ ธัญสิริพิสิฐ, ประธานชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๓๑๖} สัมภาษณ์ นางดารณี คุ่มภัยพาล, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๑๗} สัมภาษณ์ นางอรสา อาวุธคม, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานพระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๓๑๘} สัมภาษณ์ นางสาวฐาปณีย์ เกียรติไพบูลย์, ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

การปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของเจ้าของพื้นที่ที่จะเป็นการส่งเสริมความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันทั้งของผู้มาเยือนและเจ้าของพื้นที่และสังคมโดยรวมนั้นหมายถึงความยั่งยืนของสังคมด้วย^{๓๑๙}

๑๔) การที่ทุกคนยึดกติกาของท้องถิ่นนั้นเรียกได้ว่าเป็นการให้การเคารพคนในชุมชน สร้างความรักสามัคคี ไม่เกิดความแตกแยกของคนในแต่ละชุมชน^{๓๒๐}

๑๕) กติกาเป็นสิ่งที่ชุมชนและสังคมนั้นเป็นคนกำหนดเพื่อให้คนในพื้นที่ปฏิบัติตามดังนั้นการยึดกฎกติกาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง^{๓๒๑}

๑๖) กฎ กติกาของท้องถิ่นควรมีความยืดหยุ่นเพื่อเอื้อต่อการพัฒนาและการบริหารจัดการของชุมชน^{๓๒๒}

๑๗) การเคารพกติกาของชุมชนอันเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน จะเป็นการช่วยลดความขัดแย้งและความไม่เข้าใจกันลงได้^{๓๒๓}

๑๘) ทุกท้องถิ่นต้องมี กติกา ประเพณี วิถีชีวิตของตนเอง การยึดถือกติกาท้องถิ่นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน เช่น หมู่บ้านชาวเขา ห้ามขายหญิงนักท่องเที่ยวในห้องเดียวกันในบางแห่ง หรือการยึดผีของชาวเขา เหล่านี้เราก็ต้องเคารพกติกาของเขา ต้องเคารพวิถีชีวิตของเขา จึงจะทำให้เกิดความยั่งยืนไม่เป็นการเข้าไปทำลายวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน^{๓๒๔}

สรุป ยึดกฎกติกาของท้องถิ่นช่วยในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนหลายด้านด้วยกัน อาทิ การปฏิบัติตามกฎระเบียบจะช่วยลดความขัดแย้งและเสริมความเข้มแข็งให้กับวัฒนธรรม ประเพณีชุมชน การเคารพกฎ กติกาของชุมชนทำให้ชุมชนมีความเป็นระเบียบมากขึ้น เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชนที่ไม่เหมือนกัน เป็นการให้เกียรติคนพื้นที่ เคารพวิถีชีวิตของเขาด้วย เป็นการรักษาคุณค่าของชุมชน สร้างมูลค่าเพิ่มและรักษาชุมชนให้ยั่งยืน เป็นการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของคนในพื้นที่ ส่งเสริมความสงบสุขในการอยู่ร่วมกัน และสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

^{๓๑๙} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

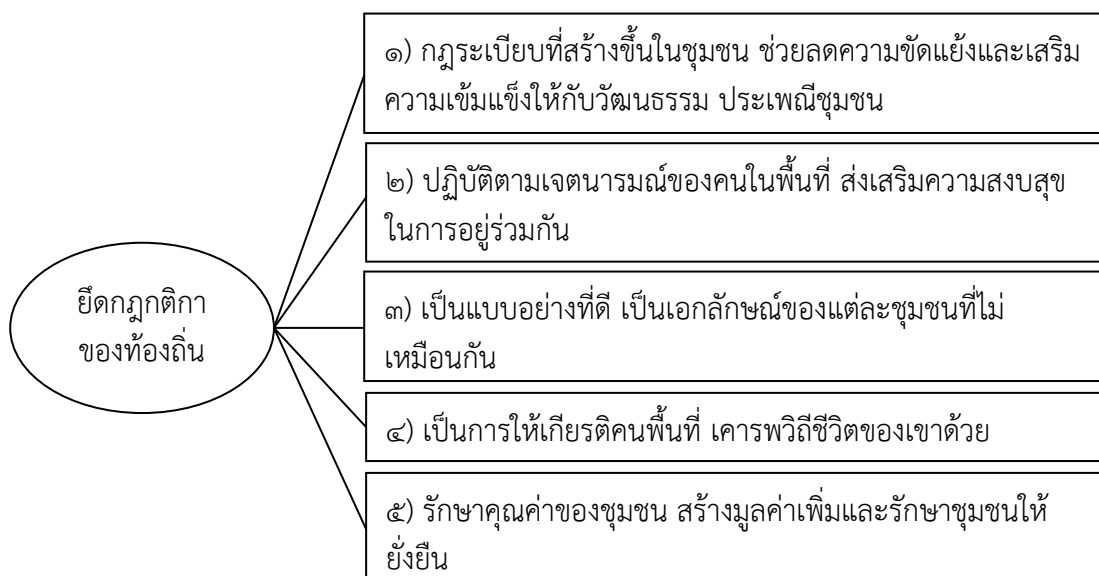
^{๓๒๐} สัมภาษณ์ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง, ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๓๒๑} สัมภาษณ์ พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร. รองเจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๓๒๒} สัมภาษณ์ พระปลัดระพี พิสุทธิสาร, ผศ.ดร., อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๓๒๓} สัมภาษณ์ ผศ. ดร. รัฐพล เย็นใจมา, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๒.

^{๓๒๔} สัมภาษณ์ นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์, อดีตผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๒๗ ยึดกฎกติกาของท้องถิ่นจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

๔.๒.๓ รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการศึกษาข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ การสัมภาษณ์เชิงลึกสามารถสังเคราะห์เป็นรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ดังนี้

การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑. ด้านการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ๑) การปรับปรุงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีความสวยงาม ๒) การพัฒนาระบบการให้บริการให้มีความสะดวก สบายและทันสมัย ๓) ระบบสาธารณูปโภคที่ปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น ๔) สิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ๕) ระบบการให้บริการที่สอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยว ๖) ระบบสาธารณูปโภคที่ได้มาตรฐานและพร้อมใช้งาน ๗) การพัฒนาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะแหล่งท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนา ๑) จัดระเบียบร้านค้าในเขตโบราณสถาน ความสะอาด และการจัดการขยะ ๒) จัดสรรพื้นที่ขายของที่สะอาดและชัดเจน การจอตลอดที่เหมาะสม ลดปัญหาการติด ๓) การจัดระเบียบในการเข้าชมโบราณสถาน สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ๔) ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การจัดระเบียบจราจร ๕) การฟื้นฟูด้านโบราณสถาน สถาปัตยกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาด้านความเสื่อมโทรม ๖) ให้เป็นไปตามวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี สิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ในจังหวัด	๒. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ๑) มีความชำนาญในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ๒) กิจกรรมในพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ๓) รูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยว ๔) กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับพื้นที่ท่องเที่ยว ๕) กิจกรรมในพื้นที่ท่องเที่ยวสร้างความตื่นตาตื่นใจแก่นักท่องเที่ยว ๖) กิจกรรมในพื้นที่ที่มีความแปลกใหม่เมื่อเทียบกับพื้นที่ท่องเที่ยวอื่น แนวทางการพัฒนา ๑) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่ดีให้ครอบคลุมทุกสื่อ ทุกช่องทาง ๒) ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวรองในชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ขึ้นชื่อเพื่อกระจายการท่องเที่ยว ๓) นำแหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งมาคุยกันวางแผนร่วมกัน ๔) จัดกิจกรรมด้านความบันเทิง กิจกรรมด้านดนตรี กีฬา หรือกิจกรรมด้านสังคม ๕) เป็นกิจกรรมของคนในพื้นที่เพื่อเป็นแรงจูงใจในการจัดการท่องเที่ยว	๓. ด้านการตลาดการท่องเที่ยวการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ๑) แหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกับนานาชาติ ๒) แหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างคุณค่าความทรงจำที่ดี ๓) สินค้าที่ระลึกที่สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว ๔) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อที่หลากหลาย ๕) สินค้าที่หลากหลายให้เลือกตามความต้องการของนักท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนา ๑) ศึกษากลุ่มเป้าหมาย/ความต้องการ/ความสนใจของนักท่องเที่ยว ๒) มีเป้าหมายกลุ่มนักท่องเที่ยวให้ชัดเจนเพื่อให้กิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจ ๓) สร้างการตลาดเชิงรุกทั้ง ๔ ด้านพร้อมกันทั้ง Product, Place, Promotion และ Price ๔) พัฒนาการตลาดให้ทันสมัย เน้นการใช้สื่อที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ๕) จัดทำแผนการท่องเที่ยวร่วมกันทั้งจังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มผู้ประกอบการ	๔. ด้านการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่ แนวทางการพัฒนา ๑) จัดโครงการเสริมทักษะสำคัญเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวให้กับคนในพื้นที่ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ๒) อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น แผนที่ ป้ายภาษาอังกฤษ จุดบริการที่หาง่าย ๓) เสริมทักษะเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยเน้นเป็นคนในพื้นที่ เช่น มัคคุเทศก์อาสา ผู้ค้าขายสินค้าและบริการ ๔) ส่งเสริมทักษะที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวทั้งด้านการบริการ ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยี การถ่ายภาพ เป็นต้น ๕. ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนา ๑) ทุกฝ่ายเข้ามาสนับสนุนอย่างจริงจัง และร่วมกันวางแผนในการพัฒนา ๒) เพิ่มประสิทธิภาพให้นักท่องเที่ยวมีความสุข ประทับใจ และปลอดภัย ๓) ปรับรูปแบบในตัวเมืองไม่ว่าจะเป็นการตลาดนำย้อนยุคและตลาดบนบก ๔) เพิ่มกิจกรรมในช่วงเวลาว่างกลางคืนเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถพักค้างคืนเพิ่มขึ้น	๖. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ๑) ระบบน้ำประปาที่สะอาด และเข้าถึงทุกชุมชน ๒) การเชื่อมต่อหรือมีระบบไฟฟ้าทั่วถึงทุกสถานที่ ๓) การซ่อมแซมปรับปรุงถนนที่ชำรุดให้กลับมาใช้งานได้ตามมาตรฐาน แนวทางการพัฒนา ๑) พัฒนาระบบขนส่งมวลชน และระบบรถไฟความเร็วสูงเชื่อมโยงกับกรุงเทพมหานคร ๒) พัฒนาเรื่องการเดินทางที่จอดรถ เส้นทางรถหมุนเวียน ๓) การป้องกันฝุ่นละออง ควั่นพิกจาก การจราจร ๔) ปรับปรุงความสะอาด ความเป็นระเบียบ อัตลักษณ์และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ๕) ปรับปรุงการทำงานของเทศบาล พัฒนาบุคลากร ป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์ ๖) รมรคให้ประชาชนมีความรับผิดชอบในการจัดการขยะ พร้อมจิตสำนึกในการรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม

แผนภาพที่ ๔.๒๘ แสดงการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บริหารการพัฒนาการท่องเที่ยว

๑. ด้านการวางแผน

- ๑) แผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายชัดเจน
- ๒) ฝ่ายบริหารมีการจัดทำเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
- ๓) แผนการท่องเที่ยวระบุวิธีการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน
- ๔) วางแผนพัฒนาแบบระยะสั้น กลาง ยาว โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วม
- ๕) วางแผนการจัดการ การใช้งบประมาณให้เกิดความคุ้มค่า
- ๖) พัฒนาไปตามแผน และสามารถติดตามประเมินผลได้ง่าย
- ๗) วางแผนการบริหารจัดการที่ดี เน้นการมีส่วนร่วม การจัดสรรผลประโยชน์ และการรักษาสิ่งแวดล้อม
- ๘) การวางแผนการท่องเที่ยวมีแผนหลักและแผนสำรอง

๒. ด้านการปฏิบัติตามแผน

- ๑) กระบวนการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นนั้นดำเนินตามแผนการจัดการท่องเที่ยว
- ๒) มีการติดตามผลเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกระบวนการปฏิบัติงานเสมอ
- ๓) มีการปรับปรุงประสิทธิภาพจากข้อเสนอแนะ
- ๔) ทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ง่ายต่อการนำไปวางแผนพัฒนาต่อ
- ๕) ปฏิบัติตามลัดติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และพัฒนาให้บรรลุตามแผน
- ๖) ให้คนในชุมชนได้รับรู้ ถึงปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน ลดการขัดแย้ง
- ๗) ปฏิบัติตามแผนที่มาจากความร่วมมือของงานในชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ผู้ประกอบการ ภาครัฐ เอกชนร่วมกันออกแบบ

๓. ด้านการตรวจสอบ

- ๑) มีการทบทวนหรือปรับปรุงแก้ไขตาม
- ๒) มีการประเมินการดำเนินการในช่วงเวลาและเวลาที่เหมาะสม
- ๓) ตรวจสอบระดับนโยบาย ว่าเป็นไปตามนโยบาย/แผนงานที่วางแผนไว้หรือไม่
- ๔) ตรวจสอบเป็นระยะๆ เช่น ช่วง ๓ เดือนแรกตรวจทุกเดือน จากนั้น ๓ เดือนครั้งภายในปีแรก
- ๕) ศึกษาวิจัยจุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาสของการจัดการท่องเที่ยวชุมชน
- ๖) ตรวจสอบด้านบัญชีรายรับ รายจ่าย และด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน

๔. ด้านการแก้ไขและปรับปรุง

- ๑) มีการแก้ไขส่วนที่บกพร่องระหว่างการจัดการแหล่งท่องเที่ยว
- ๒) มีการแก้ไขปรับปรุง และมีการขยายงานรับนักท่องเที่ยวให้เป็นปัจจุบันเสมอ
- ๓) มีการกำหนดภาวะ หน้าที่ของการแก้ไขในแต่ละจุดอย่างชัดเจน
- ๔) นำผลกระทบทที่ได้มาจัดทำองค์ความรู้เพื่อใช้แก้ไขปรับปรุงแผนการทำงาน
- ๑) แก้ไขปรับปรุง โดยกำหนดเป็นวาระเร่งด่วน ระยะกลาง และระยะยาว
- ๓) ประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ร่วมกันแก้ไข เพื่อประหยัดงบประมาณ และเวลา
- ๔) ปรับปรุงและกำหนดเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา

๑. ด้านการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว

- ๑) จัดระเบียบร้านค้าในเขตโบราณสถาน ความสะอาด และการจัดการขยะ
- ๒) จัดสรรพื้นที่ขายของที่สะอาดและชัดเจน การจอดรถที่เหมาะสม ลดปัญหาการติด
- ๓) การจัดระเบียบในการเข้าชมโบราณสถานสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ
- ๔) ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การจัดระเบียบจราจร
- ๕) การฟื้นฟูด้านโบราณสถาน สถาปัตยกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาด้านความเสื่อมโทรม
- ๖) ให้เป็นไปตามวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี สิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ในจังหวัด

๒. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

- ๑) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่ดีให้ครอบคลุมทุกสื่อ ทุกช่องทาง
- ๒) ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวรองในชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ขึ้นชื่อเพื่อกระจายการท่องเที่ยว
- ๓) นำแหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งมาผูกกัน วางแผนร่วมกัน
- ๔) จัดกิจกรรมด้านความเป็นที่ กิจกรรมด้านดนตรี กีฬา หรือกิจกรรมด้านสังคม
- ๕) เป็นกิจกรรมของคนในพื้นที่เพื่อเป็นแรงจูงใจในการจัดการท่องเที่ยว

๓. ด้านการตลาดการท่องเที่ยว

- ๑) ศึกษากลุ่มเป้าหมาย/ความต้องการ/ความสนใจของนักท่องเที่ยว
- ๒) มีเป้าหมายกลุ่มนักท่องเที่ยวให้ชัดเจนเพื่อให้การกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจ
- ๓) สร้างการตลาดเชิงรุกทั้ง ๔ ด้านพร้อมกันทั้ง Product, Place, Promotion และ Price
- ๔) พัฒนาการตลาดให้ทันสมัย เน้นการใช้สื่อที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย
- ๕) จัดทำแผนการท่องเที่ยวร่วมกันทั้งจังหวัด อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มผู้ประกอบการ

๔. ด้านการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่

- ๑) จัดโครงการเสริมทักษะสำคัญเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวให้กับคนในพื้นที่
- ๒) อำนาจความสะอาดแก่นักท่องเที่ยวเหมือนกัน เช่น แผนที่ ป้ายภาษาอังกฤษ จุดบริการที่หาง่าย
- ๓) เสริมทักษะเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยเน้นเป็นคนในพื้นที่ เช่น มัคคุเทศก์อาสา ผู้ค้าขายสินค้าและบริการ
- ๔) ส่งเสริมทักษะที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวทั้งด้านการบริการ ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยี การถ่ายภาพ เป็นต้น

๕. ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยว

- ๑) ทุกฝ่ายเข้ามาสนับสนุนอย่างจริงจังและร่วมกันวางแผนในการพัฒนา
- ๒) เพิ่มประสิทธิภาพทำให้นักท่องเที่ยวมีความสุข ประทับใจ และปลอดภัย
- ๓) ปรับรูปแบบในตัวเมืองไม่ว่าจะเป็นการตลาดน้ำย่อนยุคและตลาดบนบก
- ๔) เพิ่มกิจกรรมในช่วงเวลากลางคืน เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถพักค้างคืนเพิ่มขึ้น

๖. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

- ๑) พัฒนาระบบขนส่งมวลชน และระบบรถไฟความเร็วสูงเชื่อมโยงกับกรุงเทพมหานคร
- ๒) พัฒนาเรื่องการคมนาคม ที่จอดรถ เส้นทางรถหมุนเวียน
- ๓) การป้องกันฝุ่นละออง ครีนฟิชจากจราจร
- ๔) ปรับปรุงความสะอาด ความเป็นระเบียบ อัดลักษณ์และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน
- ๕) ปรับปรุงการทำงานของเทศบาล พัฒนาบุคลากร ป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์
- ๖) รณรงค์ให้ประชาชนมีความรับผิดชอบในการจัดการขยะ พร้อมจัดสำนึกในการรักษาสีเขียว

บริหารการพัฒนาการท่องเที่ยว

๕. ด้านความชัดเจนของเจ้าภาพ

- ๑) มีการระบุถึงขอบเขตในอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารแต่ละพื้นที่
- ๒) มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการประสานงานกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น
- ๓) มีการกำหนดขั้นตอนระบบการบริหารพื้นที่อย่างชัดเจน
- ๔) การจัดตั้งประธาน และคณะทำงานในทุกระดับ
- ๕) การกำหนดภารกิจ บทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบในทุกระดับ
- ๖) เลือกเจ้าภาพที่เชี่ยวชาญแต่ละด้าน เช่น ด้านวิถีชุมชน กิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ
- ๗) รัฐทำหน้าที่เสมือนเป็นพี่เลี้ยงและให้ชุมชนลงมือปฏิบัติเอง
- ๘) เป็นการบริหารจัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชนสมดุลและยั่งยืน

๖. ด้านกฎหมายและการจัดระเบียบ

- ๑) มีการกำหนดราคาสินค้าและบริการอย่างเป็นธรรม
- ๒) มีการควบคุมและจัดระเบียบเพื่อให้ไม่มีการขายตัวของสิ่งก่อสร้าง
- ๓) มีการจัดตั้งองค์กร หรือหารือการออกข้อระเบียบอย่างเป็นทางการ
- ๔) เป็นกฎระเบียบที่เกิดจากสมาชิกในชุมชนออกมาร่วมกัน
- ๕) เป็นกติกากิจการชุมชนเช่น การห้ามเผาในที่แจ้ง ห้ามทำลายธรรมชาติ
- ๖) เป็นกฎ กติกาที่ชุมชนปฏิบัติได้ นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามต้อง สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยว
- ๗) กติกาที่เน้นการสร้างวินัย และเพื่อทำให้การท่องเที่ยวมีระเบียบยิ่งขึ้น
- ๘) สร้างเป็น ธรรมนูญชุมชนเพื่อแสดงเจตจำนงและให้พันธะสัญญาของชุมชน
- ๙) สร้างความปลอดภัยให้กับชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

๗. ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ

- ๑) รัฐให้การสนับสนุน ประชาสัมพันธ์ให้คนทั่วไปรู้จัก
- ๒) รัฐให้การสนับสนุนงบประมาณในโครงสร้างพื้นฐาน
- ๓) รัฐกำกับดูแลด้านคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการ
- ๔) ให้ชุมชนพัฒนาโดยรัฐวางระบบตรวจสอบ วัดผลการค้าดำเนินงาน
- ๕) รัฐเข้าร่วมพัฒนาตามบริบทของแต่ละชุมชน
- ๖) ภาครัฐมีงบประมาณสามารถสร้างจุดขายในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

๘. ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

- ๑) สร้างเครือข่าย เพื่อส่งเสริมให้เป็นที่ประชุมและสัมมนา
- ๒) ระบุอำนาจหน้าที่ขององค์กรและกลุ่มคนแต่ละกลุ่ม
- ๓) ตัดสินใจร่วมกันในเชิงรศทางวัฒนธรรมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว
- ๔) บูรณาการกันทั้งหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน รวมถึงประชาชน
- ๕) การศึกษาดูงานและการถ่ายทอดองค์ความรู้
- ๖) ร่วมมือกันในชุมชนแบบ “บวร” คือบ้าน วัด โรงเรียน เพื่อช่วยเหลือกัน
- ๗) ร่วมมือกันทุกขั้นตอนตั้งแต่การประชุม วางแผน ลงมือปฏิบัติ

แผนภาพที่ ๔.๒๙ แสดงรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ความรู้

หลักการปธานิยธรรม

๑. ด้านความพร้อมเพรียงกัน

- ๑) ประชุมร่วมกันถึงการเตรียมความพร้อมต่อการจัดการการท่องเที่ยว
- ๒) ประชาชนในท้องถิ่นมีความพร้อมเพรียงต่อการปกป้องสถานที่ท่องเที่ยว
- ๓) ประชาชนให้ความสำคัญเพื่อการประชุมปรึกษาหารือ
- ๔) ผู้นำสร้างความพร้อมเพรียง ร่วมมือร่วมใจกันเพื่อให้เกิดพลังการเปลี่ยนแปลง
- ๕) สร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของร่วมกัน ทำให้รักชุมชนและอยากพัฒนา
- ๖) มีการประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีความยุติธรรม
- ๗) ปราศจากการเอาัดเอาเปรียบ ช่วยเหลือกัน และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ
- ๘) รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตให้เกิดความยั่งยืน

๒. ด้านการมีสัมมาคารวะ

- ๑) เสนอฎีกาที่ใช้ที่แสดงถึงการเคารพภายในสถานที่ท่องเที่ยว
- ๒) คนในท้องถิ่นให้ความเคารพต่อกฎระเบียบแบบแผน
- ๓) ออกระเบียบเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ๔) มีสัมมาคารวะต่อกัน ให้เกียรติกันและกันในการทำงาน สร้างบรรยากาศที่ดี
- ๕) ให้เกียรติทุกเพศ ทุกวัย ทุกคน รับฟังและเคารพความคิดเห็นของคนอื่น
- ๖) สร้างความรักความสามัคคีในชุมชน นักท่องเที่ยวอยากมาและมีความสุข
- ๗) สร้างวัฒนธรรมที่ดีของกรอยู่ร่วมกัน และพัฒนาต่อไปยังการจัดการท่องเที่ยว
- ๘) ปลุกจิตสำนึกรับผิดชอบ รู้ร่วมรักษา รู้ถึงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา

๑. ด้านการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว

- ๑) จัดระเบียบร้านค้าในเขตโบราณสถาน ความสะอาด และการจัดการขยะ
- ๒) จัดสรรพื้นที่ขายของที่สะอาดและชัดเจน การจอดรถที่เหมาะสม ลดปัญหาการติด
- ๓) การจัดระเบียบในการเข้าชมโบราณสถานสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ
- ๔) ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การจัดระเบียบจราจร
- ๕) การฟื้นฟูด้านโบราณสถาน สถาปัตยกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาด้านความปลอดภัย
- ๖) ให้เป็นไปตามวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี สิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ในจังหวัด

๒. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

- ๑) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่ดีให้ครอบคลุมทุกสื่อ ทุกช่องทาง
- ๒) ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวรองในชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ขึ้นชื่อเพื่อกระจายการท่องเที่ยว
- ๓) นำแหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งมาคุยกัน วางแผนร่วมกัน
- ๔) จัดกิจกรรมด้านความบันเทิง กิจกรรมด้านดนตรี กีฬา หรือกิจกรรมด้านสังคม
- ๕) เป็นกิจกรรมของคนในพื้นที่เพื่อแรงจูงใจในการจัดการท่องเที่ยว

๓. ด้านการตลาดการท่องเที่ยว

- ๑) ศึกษากลุ่มเป้าหมาย/ความต้องการ/ความสนใจของนักท่องเที่ยว
- ๒) มีเป้าหมายกลุ่มนักท่องเที่ยวให้ชัดเจนเพื่อให้การกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจ
- ๓) สร้างการตลาดเชิงรุกทั้ง ๔ ด้านพร้อมกันทั้ง Product, Place, Promotion และ Price
- ๔) พัฒนาการตลาดให้ทันสมัย เน้นการใช้สื่อที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย
- ๕) จัดทำแผนการท่องเที่ยวร่วมกันทั้งจังหวัด อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มผู้ประกอบการ

๔. ด้านการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่

- ๑) จัดโครงการเสริมทักษะสำคัญเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวให้กับคนในพื้นที่
- ๒) อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น แผนที่ ป้ายภาษาอังกฤษ จุดบริการที่ทางง่าย
- ๓) เสริมทักษะเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยเน้นเป็นคนในพื้นที่ เช่น มัคคุเทศก์อาสา ผู้ค้าขายสินค้าและบริการ
- ๔) ส่งเสริมทักษะที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวทั้งด้านการบริการ ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยีการถ่ายภาพ เป็นต้น

๕. ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยว

- ๑) ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังและร่วมกันวางแผนในการพัฒนา
- ๒) เพิ่มประสิทธิภาพทำให้นักท่องเที่ยวมีความสุข ประทับใจ และปลอดภัย
- ๓) ปรับรูปแบบในตัวเมืองไม่ว่าจะเป็นการตลาดน้ำย่อนยุคและตลาดบนบก
- ๔) เพิ่มกิจกรรมในช่วงเวลาว่างขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถพักค้างคืนเพิ่มขึ้น

๖. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

- ๑) พัฒนาระบบขนส่งมวลชน และระบบรถไฟความเร็วสูงเชื่อมโยงกับกรุงเทพมหานคร
- ๒) พัฒนาเรื่องการคมนาคม ที่จอดรถ เส้นทางรถหมุนเวียน
- ๓) การป้องกันฝุ่นละออง ควีนพิษจากการจราจร
- ๔) ปรับปรุงความสะอาด ความเป็นระเบียบ อัตลักษณ์และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน
- ๕) ปรับปรุงการทำงานของเทศบาล พัฒนาบุคลากร ป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์
- ๖) รณรงค์ให้ประชาชนมีความรับผิดชอบในการจัดการขยะ พร้อมจิตสำนึกในการรักษาสีสิ่งแวดล้อม

หลักการปธานิยธรรม

๓. ด้านการเคารพต่อสถานที่

- ๑) สร้างค่านิยมในการอนุรักษ์ชุมชนสถานและแหล่งท่องเที่ยว
- ๒) สร้างค่านิยมในการให้ความเคารพต่อกฎเกณฑ์ที่ตั้ง
- ๓) คนในท้องถิ่นร่วมกันปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งขึ้นจากการประชุม
- ๔) ชุมชนช่วยกันรักษาความสะอาด มีการจัดการขยะอย่างถูกวิธี
- ๕) ให้เกียรติสถานที่ เห็นคุณค่า อวยกรักษา และปกป้อง
- ๖) สร้างความภาคภูมิใจในสถานที่ สร้างวินัยทำให้ผู้ปฏิบัติเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนด้วย
- ๗) เจ้าของพื้นที่เป็นผู้รักษาและถ่ายทอดแนวคิดการเคารพสถานที่ให้กับนักท่องเที่ยว
- ๘) ช่วยกันรักษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชน

๔. ด้านกติกาของท้องถิ่น

- ๑) ให้การสนับสนุนร่วมมือในการบูรณะแหล่งท่องเที่ยว
- ๒) บูรณาการแหล่งท่องเที่ยวให้คงทนถาวร
- ๓) ประกาศให้ทุกคนทราบทั่วกันถึงข้อปฏิบัติในสถานที่ท่องเที่ยว
- ๔) กฎระเบียบที่สร้างขึ้นในชุมชน ช่วยลดความขัดแย้งและเสริมความเข้มแข็งให้กับวัฒนธรรม ประเพณีชุมชน
- ๕) ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของคนในพื้นที่ ส่งเสริมความสงบสุขในการอยู่ร่วมกัน
- ๖) เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชนที่ไม่เหมือนกัน
- ๗) เป็นการให้เกียรติคนพื้นที่ เคารพวิถีชีวิตของเขาด้วย
- ๘) รักษาคุณค่าของชุมชน สร้างมูลค่าเพิ่มและรักษาชุมชนให้ยั่งยืน

๔.๒.๗ ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

จากการศึกษาข้อมูลทางเอกสาร (Documentary Data) ที่เป็นแนวความคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน บทบาทของรัฐและเอกชนในการบริหารจัดการและการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แนวคิดหลักการบริหารด้วยหลักอภิปรายธรรม จากนั้นผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูล และทำการสัมภาษณ์เชิงลึก และสรุปเป็นรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามที่อธิบายไว้ข้างต้น และนำมาสู่กระบวนการการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๑๒ คน จนได้รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาดังต่อไปนี้

ตามที่คุณผู้วิจัยสนใจโดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องของ การท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยได้มีการสกัดออกมาจากข้อมูลในเชิงปริมาณและในเชิงคุณภาพ ในงานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย ๓ ข้อ ซึ่งผู้วิจัยมองว่า องค์ความรู้ของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะเกิดขึ้นได้ ก็มีสาเหตุมาจาก ๑) บทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐกับภาคเอกชน ๒) การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน และ ๓) หลักธรรมในพระพุทธศาสนา ซึ่งผู้วิจัยมองว่าการที่จะจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนได้ ต้องมาจากองค์ประกอบหลายด้านทั้งบทบาทของรัฐกับเอกชนก็ดี การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายก็ดี หรือหลักธรรมทางศาสนาก็ดี จะช่วยในการขับเคลื่อนผลักดันการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนได้อย่างไร^{๓๒๕}

๑. การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑) ด้านการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว

ภารกิจของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ทำหน้าที่เรื่องของการส่งเสริมการตลาด เรื่องของ Marketing ในขณะที่เรื่องของการพัฒนาจะมีหน่วยงานภาครัฐนั่นก็คือ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในทุก ๆ จังหวัด เป็นการทำงานคู่ขนานกัน เรื่องของการท่องเที่ยวชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องบริบทของการบริหารจัดการ ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่ต้องร่วมพัฒนาเพื่อให้ชุมชนเกิดความสมบูรณ์ โดยเฉพาะในเรื่องของการมีส่วนร่วม ถือเป็นหัวใจสำคัญที่สุดที่จะทำให้ชุมชนยั่งยืน ถ้าเอกชนเข้ามาอภิปรายผลประโยชน์ในชุมชน ความยั่งยืนก็จะน้อยเร็วขึ้น เมื่อใดก็ตามที่ปล่อยให้ชุมชนเดินไปเองโดยที่รัฐช่วยผลักดัน ชุมชนก็จะสามารถเดินไปได้เองและยังมีการนำเอาหลักธรรมมาบริหาร เข้ามาเกี่ยวข้องก็จะยังทำให้การท่องเที่ยวจะเข้าไปสู่ความยั่งยืนได้เป็นอย่างดี เพราะในนิยามของหลักธรรมนี้ว่าด้วยเรื่องของความพร้อมเพรียง การเคารพกติกา การมีสัมมาคารวะ การเคารพต่อสถานที่ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ที่จะทำให้เรื่องของการท่องเที่ยวชุมชนไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ และเชื่อว่าการวิจัยนี้จะเป็นตัวโมเดลของอยุธยาที่จะทำให้จังหวัดอื่น ๆ สามารถที่จะนำเอาผลของการวิจัยในครั้งนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนอื่น ๆ หรือชุมชนของจังหวัดอื่น ๆ ได้ต่อไป ส่วนตัวแปรที่ ๑ เรื่องของการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ต้องถือว่าเป็นประเด็นสำคัญ คือชุมชนทุกชุมชน ไม่ได้หมายความว่าชุมชนเป็น

^{๓๒๕} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลืออง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

แหล่งท่องเที่ยวได้ ดังนั้นต้องดูความพร้อมของตัวเองด้วย ในงานวิจัยต้องชี้ชัดไปเลยว่าความพร้อมของชุมชนที่ไปสู่การท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง ซึ่งจะทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐ โดยเฉพาะกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเข้าไปฟื้นฟู ไปทำ ไปพัฒนา ให้เกิดการพัฒนาขึ้นมาได้^{๓๒๖}

๒) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

เข้ามาสู่หัวข้อที่ ๒ ก็คือเรื่องกิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะเป็น Value ให้กับนักท่องเที่ยว ที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน กิจกรรมการท่องเที่ยวมันจะเป็น Income ให้กับชุมชน แล้วพอมันเป็นรายได้ให้กับชุมชนได้ ชุมชนก็จะเห็นความสำคัญ ชุมชนได้เห็นความสำคัญ ก็จะไม่มิตีของการต่อต้านเกิดขึ้น เพราะอดีตที่ผ่านมาจะเห็นว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระดับชุมชนก็คือบ้านไหนได้เงินก็จะดีไป บ้านไหนที่จะไม่ได้เงินก็จะก่อความขัดแย้งกัน จะไม่เกิด กิจกรรมการท่องเที่ยวก็จะเป็นตัวเสริม เติมแต่ง ยกกระดับให้ชุมชนนั้นมีความโดดเด่นขึ้นมา จนนำไปสู่เครื่องมืออันสุดท้ายนั่นก็คือการตลาดกับการท่องเที่ยวในเรื่องของการตลาดการท่องเที่ยวที่สำคัญ^{๓๒๗} การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวถ้าจะทำให้ยั่งยืนทั้ง ๔ ด้าน กิจกรรมแนะนำท่องเที่ยวชุมชน เรื่องการยั่งยืนถ้าจะทำกิจกรรมหรือการเข้าไปทำในชุมชน ต้องเป็นกิจกรรมดั้งเดิมของชุมชน ก็คือพัฒนาขึ้นมาแล้วก็ปรับรูปแบบให้ทันสมัย แต่ต้องมีรากฐานของชุมชนอยู่ แต่ในเรื่องนี้ได้มีการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมด้านความบันเทิง กิจกรรมด้านการเกมกีฬา หรือกิจกรรมด้านสังคม ส่วนนี้น่าจะปรับเพราะถ้าใช้ดนตรีหรือกีฬาอย่างเดียวมันจะไม่ยั่งยืน ต้องเป็นในเรื่องของวิถีชีวิตของคนในชุมชนเข้ามา คือดูว่าตรงไหนที่จะเป็นโมเดล ตรงนั้นเค้าใช้ชีวิตยังไง แล้วช่วยพัฒนาหรือให้คำแนะนำว่ากลางคืนมีกิจกรรมอะไร อาจจะไปตกปลาหรือตกกุ้ง แต่ต้องไม่ไปรบกวนวิถีชีวิตที่มีในปัจจุบัน จะทำให้ความยั่งยืนของชุมชนยังคงอยู่^{๓๒๘}

๓) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว

อีกหนึ่งในแนวทางการพัฒนาที่สำคัญก็คือ ต้องรวบรวมเครื่องมือทางการตลาดให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เลือกใช้เครื่องมือทางการตลาดที่มีความทันสมัย และมีความเหมาะสมกับตลาดเป้าหมายก็สามารถทำได้ ในเรื่องของการตลาดที่ทางผู้วิจัยได้นำเสนอมาก็ครบถ้วน เหลือเพียงแนวทางการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้รูปแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งจะเป็นกรณีตัวอย่างให้จังหวัดข้างเคียง ยกตัวอย่างเช่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีสินค้าด้านการท่องเที่ยวที่เป็นจุดแข็ง มีมรดกโลกที่เป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดี ปัญหาอย่างหนึ่งคือ เมื่อนักท่องเที่ยวมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานแล้วไปไหนต่อ การนำการท่องเที่ยวชุมชนมารองรับ จึงเป็นหนึ่งในทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวที่จะพักค้างคืนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนั้นเค้ามามีพักค้างคืนเป็นโซนที่ทำให้เกิดรายได้เข้าสู่จังหวัด และในขณะเดียวกันก็ปรับโจทย์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้อีกทางหนึ่ง เพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวขึ้นมา จังหวัดอื่น ๆ

^{๓๒๖} สทนากลุ่มเฉพาะ นายอรรถพล วรรณกิจ, รองผู้อำนวยการภูมิภาคตะวันออก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๓๒๗} สทนากลุ่มเฉพาะ นายอรรถพล วรรณกิจ, รองผู้อำนวยการภูมิภาคตะวันออก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๓๒๘} สทนากลุ่มเฉพาะ นางศุภิดา อ่อนบรรจง, หัวหน้างานส่งเสริมกิจกรรมนานาชาติ กองส่งเสริมกิจกรรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

ที่อยู่ข้างเคียงไม่ว่าจะเป็น สิงห์บุรี อ่างทอง ลพบุรี ชัยนาท เหล่านี้ก็จะสามารถนำเอาโมเดลไปปฏิบัติได้ ทำให้เกิดการเดินทางเข้ามาในพื้นที่ภาคกลางและพื้นที่อื่น ๆ ได้^{๓๒๙} ในเรื่องของการตลาด เนื่องจากว่าการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยต้องทำงานร่วมกันคู่ขนานกับนักท่องเที่ยว ดังนั้นในข้อ ๕ จัดทำแผนการท่องเที่ยวที่จะเป็นการตลาดเพราะอยู่ในหัวข้อการตลาด มาทำการตลาดร่วมกัน เพราะความยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้คือ ๑) สถานที่ท่องเที่ยวยังคงอยู่ มีการพัฒนาฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยวให้คงอยู่สภาพเดิม ที่สำคัญและขาดไม่ได้ก็คือการกระจายรายได้เนื่องจากเป็นเรื่องสำคัญที่สุด ถึงแม้สถานที่ท่องเที่ยวจะดี มีการพัฒนาไปสู่จุดสูงสุด แต่ว่าผลประโยชน์มันไม่เท่ากัน มีกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมาเอาผลประโยชน์ไปก็จะเกิดแรงต้าน เกิดแรงต้านแล้วก็จะอยู่ไม่ได้ เพราะฉะนั้นการกระจายรายได้ควรเพิ่มเข้าไปอยู่ในหัวข้อการตลาดจะสมบูรณ์ที่สุด^{๓๓๐} ในเรื่องของด้านการตลาดการท่องเที่ยวชุมชน สินค้าพื้นที่ที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ แต่ไม่มีแนวทางพัฒนา เพราะว่าแต่ละชุมชนแพคเกจจิ้งก็จะไม่สวย ตรงนี้จะต้องมีแนวทางการพัฒนาในเรื่องของสินค้าที่ระลึก ให้มันมีความโดดเด่น โดยยึดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของชุมชนนั้น ๆ พัฒนาขึ้นมาให้ดูสวยงามและน่าจับต้อง และขายได้^{๓๓๑}

๔) ด้านการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่

การสนทนากลุ่มครั้งนี้ขอเสนอแนะให้เรียงตามลักษณะของการนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนซึ่งตัวแปรที่ ๒ ก็คือ เรื่องของการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่ การเพิ่มทักษะบุคลากรในพื้นที่มีความจำเป็น เป็นอย่างยิ่ง ทักษะในเรื่องของการบริหารจัดการ ทักษะในเรื่องของการบริการ นั่นก็หมายความว่าบริการอย่างไรที่จะทำให้ผู้ที่มาเที่ยวเกิดความประทับใจและจดจำ นำไปบอกต่อ แล้วกลับมาเที่ยวใหม่ การเสริมทักษะที่ทำให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามกติกาของชุมชน สิ่งเหล่านี้มันเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องมาเสริม^{๓๓๒} สำหรับในประเด็นนี้มีข้อเสนอว่าการส่งเสริมทักษะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้แก่คนในพื้นที่นั้นยังไม่เพียงพอ ดังนั้นควรมีการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวมากขึ้นเช่น แผนที่ชัดเจนจากหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ปัจจุบันยังมีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับป้ายไม่ตรงกัน รวมทั้งป้ายภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ซึ่งควรต้องดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย^{๓๓๓} เห็นด้วยในประเด็นนี้ซึ่งประเทศไทยยังขาดการส่งเสริมทักษะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้แก่คนในพื้นที่อยู่ เนื่องจากบางครั้งคนก็มองว่าตัวเองไม่ได้รับผลประโยชน์ จึงไม่อยากจะเข้าไปยุ่งเกี่ยว ดังนั้นถ้าผลประโยชน์ที่ได้รับจากการ

^{๓๒๙} สนทนากลุ่มเฉพาะ นายอรรถพล วรรณกิจ, รองผู้อำนวยการภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๓๓๐} สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.สุรียา รักษาเมือง, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๓๓๑} สนทนากลุ่มเฉพาะ นางศุภิดา อ่อนบรรจง, หัวหน้างานส่งเสริมกิจกรรมนานาชาติ กองส่งเสริมกิจกรรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๓๓๒} สนทนากลุ่มเฉพาะ นายอรรถพล วรรณกิจ, รองผู้อำนวยการภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๓๓๓} สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

ท้องถิ่นยังมีเฉพาะกลุ่มเฉพาะพื้นที่ โดยคนส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลประโยชน์ การส่งเสริมทักษะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้แก่คนในพื้นที่ก็จะไม่ได้รับความร่วมมือด้วยเช่นกัน^{๓๓๔}

๕) ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยว

ประสิทธิภาพการท่องเที่ยวควรมาเป็นลำดับที่ ๓ แปลว่า ถ้าชุมชนมีความพร้อม ภาครัฐมีการฟื้นฟู มีบุคลากรพร้อม ก็ต้องมาดูตัวชี้วัดในเรื่องของชุมชนแต่ละแห่งว่า มีแรงดึงดูดพอไหม มีความน่าสนใจอะไรที่มันเป็นจุดขาย ที่จะทำให้คนตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยว และจึงนำมาสู่เรื่องของโครงสร้างพื้นฐานที่จะมาคู่ขนานควบคู่กันไป^{๓๓๕} เห็นด้วยกับท่านผู้ทรงคุณวุฒิเนื่องด้วยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตั้งอยู่ไม่ห่างจากกรุงเทพมหานครและเป็นเส้นทางผ่านไปยังภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ จึงทำให้การท่องเที่ยวมีความสามารถในการแข่งขันอยู่แล้ว แต่หากสามารถเพิ่มกิจกรรมในช่วงเวลาว่างคืนได้ จะสามารถทำให้การพักค้างคืนมีมากขึ้นเพื่อเพิ่มความได้เปรียบในการแข่งขัน^{๓๓๖} สำหรับเรื่องประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น ในเกาะเมืองการท่องเที่ยวสู้กับจังหวัดอื่นได้ แต่ในต่างอำเภอออกไป ต้องพัฒนาให้มากกว่านี้ เพราะต้องทำให้นักท่องเที่ยวที่มาแล้วรู้สึกมีความสุข ประทับใจ ปลอดภัย เดินทางไปท่องเที่ยวตามที่ต่าง ๆ ได้^{๓๓๗}

๖) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

สิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น แผนที่ ป้ายบอกเรื่องราวต่าง ๆ ควรจะมีครอบคลุม และในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งไฟฟ้า น้ำประปา ถนนหนทาง ป้ายบอกทาง เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง จำเป็นต้องมีในแหล่งท่องเที่ยว^{๓๓๘} ในประเด็นนี้เห็นแย้งกับเบื้องต้นหน้อยคือในตัวเมืองนั้นโครงสร้างพื้นฐานอาจดี แต่นอกเมืองออกไปโครงสร้างพื้นฐานยังไม่ทั่วถึง ดังนั้นหน่วยงานหลักต้องดูว่าชุมชนใดเป็นชุมชนท่องเที่ยว ซึ่งต้องมีการพิจารณาในการพัฒนาเป็นพิเศษทั้งถนน ไฟฟ้า ประปา เส้นทางจักรยาน เรื่องฝุ่นละออง ควินพิช การจราจรเป็นต้น ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญการท่องเที่ยว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ ต้องพิจารณาถึงชุมชนท่องเที่ยวของแต่ละอำเภอด้วยว่าควรส่งเสริมสนับสนุนอะไรบ้าง^{๓๓๙} เท่าที่เคยไปสัมผัสมาโครงสร้างพื้นฐานนั้นค่อนข้างดีอยู่แล้ว แต่ควรปรับปรุงในเรื่องความสะดวก ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ส่งเสริมในด้านอัตลักษณ์และคุณภาพชีวิต

^{๓๓๔} สทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๓๓๕} สทนากลุ่มเฉพาะ นายอรรถพล วรรณกิจ, รองผู้อำนวยการภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๓๓๖} สทนากลุ่มเฉพาะ นางศุภิดา อ่อนบรรจง, หัวหน้างานส่งเสริมกิจกรรมนานาชาติ กองส่งเสริมกิจกรรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๓๓๗} สทนากลุ่มเฉพาะ นางอกนิษฐ์ ลิ้มตระกูล, รองผู้อำนวยการฝ่ายทรัพยากรบุคคล การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๓๓๘} สทนากลุ่มเฉพาะ นายอรรถพล วรรณกิจ, รองผู้อำนวยการภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๓๓๙} สทนากลุ่มเฉพาะ ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

ของคนในชุมชน ถ้าคนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีจะส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน
แน่นอน^{๓๔๐}

๒. บทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน

งานวิจัยนี้พบเป็นองค์ความรู้ที่ยิ่งใหญ่และครอบคลุมทุกประเด็น สำหรับประเด็นที่
เพิ่มเติมในส่วนองค์ความรู้คือ ในการวางแผน การวางแผนในงานวิจัยนี้เอาหลักในการวางแผน
และสามารถติดตามการประมวลผลได้ง่าย ประเด็นนี้ควรตรวจสอบว่าตรงใจกับการวางแผนหรือ
เปล่า อาจมีการปรับเปลี่ยนเป็นด้านการวางแผน ด้านการตรวจสอบ หรือด้านการบำรุงแก้ไข แล้วก็
ส่วนของการปฏิบัติตามแผน ในเรื่องของประสิทธิภาพและประสิทธิผลควรวิเคราะห์ให้แน่ชัด แยกให้
ชัดเจนประเด็นไหนเป็นประสิทธิภาพ (กระบวนการ) และส่วนไหนเป็นประสิทธิผล (ผลลัพธ์ที่ได้)
เพิ่มเติมในส่วนการวางแผนในการวางแผนขายสุดข้างบน การจะวางแผนต้องมีองค์ประกอบถึง ๓ ตัว
ก็คือ วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ๓ ตัวนี้ก็ควรกำหนดชัด ๆ และควรเพิ่มเข้าไปในประเด็นปลีกย่อย
ด้วย แล้วการวางแผนที่สำคัญที่สุดแต่ขาดอยู่ก็คือต้องเพิ่มเติมวางแผนด้านกำลังคน วางแผนด้าน
งบประมาณอันนี้มีแล้ว วางแผนด้านการจัดการและทรัพยากร ด้านการตรวจสอบสิ่งที่ตรวจหาไม่ได้
เลยที่ควรตรวจสอบ ก็คือ ๑) ตรวจสอบกระบวนการดำเนินการ ๒) ต้องตรวจสอบความสอดคล้อง
กับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ว่าการดำเนินการสอดคล้องไหม มันเป็นแนวทางเดียวกันหรือเปล่า
และที่สำคัญตรวจสอบความโปร่งใสซึ่งมีความสำคัญมากหาไม่ได้^{๓๔๑} ไม่ว่าจะทำอะไรการวางแผน
เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกอยู่แล้ว เพราะช่วยในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนหลาย
ด้านด้วยกัน อาทิ การวางแผนช่วยทำให้มีทิศทางในการพัฒนา ทำคนในชุมชนมีเป้าหมายในการทำ
กิจกรรม ช่วยให้การดำเนินงานมีความแม่นยำและชัดเจน ทำให้การใช้งบประมาณได้อย่างคุ้มค่า ช่วย
ให้การพัฒนาเป็นไปตามความสำคัญ ติดตามประเมินผลได้ง่าย การวางแผนต้องให้ความสำคัญของ
การท่องเที่ยวชุมชน คือ การบริหารจัดการที่ดี การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน การจัดสรรผลประโยชน์
ร่วมกันและการรักษาสีสิ่งแวดล้อม และปฏิบัติให้เป็นไปตามวงจร PDCA เพื่อความสมบูรณ์ของการ
พัฒนา^{๓๔๒}

๓. การปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรม

หลักบริหารปรียธรรมขอเพิ่มนิดเดียว ก็คือความพร้อมเพรียง ความพร้อมเพรียงนั้นก็คือ
จะต้องพร้อมเพรียงการประชุม พร้อมเพรียงการเลิก แล้วก็พร้อมเพรียงการลงความเห็นเพิ่มเติมเข้า
ไปจะทำให้เกิดความสมบูรณ์ที่สุด^{๓๔๓} ตามความประสงค์ของนิสิตที่ใคร่อยากจะทำศึกษารูปแบบการ
พัฒนาการท่องเที่ยว ที่นิสิตจะสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลแล้วก็ได้ทำการวิจัยในเรื่องนี้ อยากจะพัฒนา

^{๓๔๐} สทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.รัฐพล เย็นใจมา, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๓๔๑} สทนากลุ่มเฉพาะ ดร.สุรียา รักษาเมือง, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาล
งกรณราชวิทยาลัย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๓๔๒} สทนากลุ่มเฉพาะ นายอรรถพล วรรณกิจ, รองผู้อำนวยการภูมิภาคตะวันออก การท่องเที่ยวแห่ง
ประเทศไทย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๓๔๓} สทนากลุ่มเฉพาะ ดร.สุรียา รักษาเมือง, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาล
งกรณราชวิทยาลัย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

ว่า การจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนจะอย่างไร ด้วยว่าการวิจัยคือการแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ แก้ปัญหาเก่า ๆ ปัญหาเหล่านี้คือปัญหาเก่า ปัญหาเกิดขึ้นมาตั้งนานแล้ว แต่เรายังสร้างความยั่งยืนไม่ได้ ยังไม่พบแนวทางในการแก้ปัญหาที่ต้องอาศัยงานวิจัยในการที่จะแก้ปัญหา แสวงหากลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้ได้ ในงานวิจัยเรื่องรูปแบบในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน นิสิตได้ไปศึกษาค้นคว้าและได้นำมาเป็นองค์ความรู้ใหม่คือ การพัฒนาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบวิถีพุทธ เรียกว่าหลักพุทธธรรมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในส่วนนี้จะขอเสนอแนะอย่างสั้น ๆ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนหลักหนีไม่ได้ว่าต้องมีส่วนร่วมเท่านั้น แล้วก็ยั่งยืน ถ้าไม่มีส่วนร่วมปล่อยให้ไปเป็นไปในเชิงธุรกิจ ในเชิงพาณิชย์ ประชาชนย่อมไม่มีส่วนร่วมแน่นอน ความยั่งยืนก็จะไม่มี ดังนั้นจึงขอเสนอว่าให้เอาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวบวกกับหลักอภิธานิธรรมตามที่ได้สังเคราะห์มาแล้วว่าจะต้องเหลืออยู่แค่ ๔ โมเดล ๔ หัวข้อ ๔ หลักธรรมที่สรุปออกมาแล้วเอามาสรุปให้เข้าใจง่ายก็คือ ในการที่เราจะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้ยั่งยืนนั้นต้องประกอบด้วย

- ๑) พร้อมเพรียงกันร่วมวางแผน
- ๒) หวงแหน รักษา แก้ปัญหาสถานที่นั้น
- ๓) เคารพให้เกียรติกันร่วมประเมินคุณค่า
- ๔) ยึด กฎ กติการ่วมกันรับผลประโยชน์

มี ๔ ข้อที่จะเป็นศิลปวิชฌิมโมเดลโดยประยุกต์เอาหลักอภิธานิธรรมและการมีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการท่องเที่ยวไว้ด้วยกัน^{๓๔๔} องค์ความรู้ที่ได้มาเห็นภาพชัดเจน ผู้วิจัยควรพัฒนาโมเดลให้เป็นของตนเองเช่น ศิลปวิชฌิมโมเดล เหมือน 4M มีแค่ ๒ ตัวคือ 4 กับ M มีคนรู้จักทั่วโลก การสร้างโมเดลควรปรับค่าให้มีความสวยงาม กระชับ เข้าใจง่าย ส่วนเรื่องของการบูรณาการหลักธรรมทั้ง ๔ ข้อนี้ ถ้าจะปรับค่าเอามาใช้ต้องตีความให้ดีขึ้นในข้อ ๖ ให้ความเคารพ นักบวชบรรพชิต หรือว่าบุคคลที่มีความรู้ คือภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อ ๗ เคารพสถานที่ ซึ่งนักบวชใหม่ต้องเคารพสถานที่จริง ๆ แต่ถ้ามาตีความใหม่ก็คือ ไม่ไประรานของเก่า ไม่ไปเรื่องเกี่ยวข้อง ซึ่งแต่ละชุมชนมีระเบียบข้อบังคับ มีกฎเกณฑ์ ความเชื่อ เรื่องของท้องถิ่น แต่ละที่เหมือนกันอยู่แล้ว^{๓๔๕} ผู้วิจัยเลือกหัวข้อวิจัยในเรื่องของการท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่สร้างรายได้หลักของประเทศ ถ้าสามารถประยุกต์นำไปใช้ได้ไปในชุมชนแต่ละชุมชนได้ จะทำให้ประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่งยั่งยืน ตามนโยบายของรัฐได้ อยากเสนอในเรื่องบริบทในแต่ละสถานที่ไม่เหมือนกัน ทั้งในเรื่องของศาสนา ความเชื่อ อันไหนควรจะให้เป็นที่มามาตรฐานที่จะเป็นโมเดลของผู้วิจัยด้วย^{๓๔๖} ขอยกตัวอย่างเรื่องของกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อให้เห็นภาพ ที่ชุมชนบางระจันเค้ามีองค์ความรู้เรื่องของการต่อสู้ เรื่องประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา และมีสิ่งหนึ่งที่ชุมชนบอกก็คือ มีการทำสัญญากันว่า จะยึดมั่นหลักธรรม ๓ ประการ นั่นก็คือ ๑) เราจะมีความอดทน ๒) เราจะยึดถือความสามัคคี ความสามัคคีก็คือยึดเอา

^{๓๔๔} สอนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.รัฐพล เย็นใจมา, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๓๔๕} สอนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๓๔๖} สอนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุกัธ, อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่บ้านเมืองเคยแตกความสามัคคีจนทำให้เกิดการเสียกรุง และ ๓) จะยึดมั่นในอัตลักษณ์ การยึดหลัก ๓ ประการนี้ทำให้วันนี้ตลาดบางระจันไม่มีที่จอดรถ แน่นไปหมด ยิ่งกว่าตอนหลายอีก อัตลักษณ์ก็คือ เค้าแตงตัวด้วยชุดบ้านบางระจัน มีคำพูดเจ้าคะ เจ้าขา ขอรับ นี่คือสิ่งที่ทำให้กลายเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง รายได้กลับมาสู่ชุมชนอย่างยั่งยืน^{๓๔๗}

จากข้อเสนอแนะในการสนทนากลุ่มผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์ปรับแก้ไขเพิ่มในส่วนที่ขาดความสมบูรณ์ ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นโดยได้มีการปรับการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวใหม่เรียงลำดับตามความสำคัญประกอบด้วย ๑) ด้านการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว โดยจัดระเบียบร้านค้าในเขตโบราณสถาน ความสะอาด และการจัดการขยะ จัดสรรพื้นที่ขายของที่สะอาดและชัดเจน การจอดรถที่เหมาะสม การจัดระเบียบจราจร ลดปัญหาการติดขัดระเบียบในการเข้าชมโบราณสถานสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ สร้างความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ฟื้นฟูด้านโบราณสถาน สถาปัตยกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาด้านความเสื่อมโทรมธำรงไว้ซึ่งวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี สิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ในจังหวัด ๒) ด้านการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่ โดยจัดโครงการเสริมทักษะสำคัญเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวให้กับคนในพื้นที่ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เสริมทักษะเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยเน้นเป็นคนในพื้นที่ เช่น มัคคุเทศก์อาสา ผู้ค้าขายสินค้าและบริการ ส่งเสริมทักษะที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวทั้งด้านการบริการ ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยี การถ่ายภาพ เป็นต้น ๓) ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยว โดยทั้งภาครัฐและเอกชนต้องเข้ามาสนับสนุนอย่างจริงจังและร่วมกันวางแผนในการพัฒนา เพิ่มประสิทธิภาพทำให้นักท่องเที่ยวมีความสุข ประทับใจ และปลอดภัย ปรับรูปแบบในตัวเมืองไม่ว่าจะเป็นการตลาดน้ำย้อนยุคและตลาดบนบก เพิ่มกิจกรรมในช่วงเวลา กลางคืน เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถพักค้างคืนเพิ่มขึ้น ๔) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่ดีให้ครอบคลุมทุกสื่อทุกช่องทาง ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวรองในชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ขึ้นชื่อเพื่อกระจายการท่องเที่ยว นำแหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งมาคุยกัน วางแผนร่วมกัน จัดกิจกรรมด้านศาสนา เดิน-วิ่ง หรือกีฬาอื่น หรือกิจกรรมด้านสังคม เป็นกิจกรรมของคนในพื้นที่เพื่อเป็นแรงจูงใจในการจัดการท่องเที่ยว ๕) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว โดยการศึกษา กลุ่มเป้าหมาย/ความต้องการ/ความสนใจของนักท่องเที่ยว กำหนดเป้าหมายกลุ่มนักท่องเที่ยวให้ชัดเจนเพื่อให้การกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจ สร้างการตลาดเชิงรุกทั้ง ๔ ด้านพร้อมกันทั้งผลิตภัณฑ์ สถานที่ การส่งเสริมการขาย และราคา นอกจากนั้นควรพัฒนาการตลาดให้ทันสมัย เน้นการใช้สื่อที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย จัดทำแผนการท่องเที่ยวร่วมกันทั้งจังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มผู้ประกอบการ เพิ่มการกระจายรายได้ให้ทั่วถึง ๖) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยการพัฒนาระบบขนส่งมวลชน และระบบรถไฟความเร็วสูงเชื่อมโยงกับกรุงเทพมหานคร พัฒนาการเรื่องคมนาคม ที่จอดรถ เส้นทางรถหมุนเวียน เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้นทั้งแผนที่ ป้ายภาษาอังกฤษ จุดบริการที่หาง่าย ป้องกันฝุ่นละออง ควีนพิษจากการจราจร ปรับปรุงความสะอาด ความเป็นระเบียบ อัตลักษณ์และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ปรับปรุงการทำงานของเทศบาล พัฒนาบุคลากร ป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์ และธรรมาภิบาลให้ประชาชนมีความรับผิดชอบในการจัดการขยะ พร้อมจิตสำนึกในการรักษาสีสิ่งแวดล้อมด้วย

^{๓๔๗} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลืออง, รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

ปัจจัยภายนอกซึ่งได้แก่บทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชนนั้น มีองค์ประกอบเรียงตามลำดับคือ ๑) การวางแผน โดยอาจมีการวางแผนพัฒนาแบบระยะสั้น กลาง ยาว โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนด้วย ๒) ด้านการปฏิบัติตามแผน โดยปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย มีการตรวจสอบ ประเมินผลและพัฒนาให้บรรลุตามแผน ๓) ด้านการตรวจสอบ ศึกษาวิจัยจุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาสของการจัดการท่องเที่ยวชุมชน และตรวจสอบความโปร่งใสในการดำเนินงาน ๔) ด้านการแก้ไขและปรับปรุง มีการแก้ไขปรับปรุง และมีการรายงานปรับแก้เอกสารให้เป็นปัจจุบันเสมอ ๕) ด้านความชัดเจนของเจ้าภาพ มีการจัดตั้งประธาน และคณะทำงานในทุกระดับในแต่ละภารกิจ ๖) ด้านกฎหมายและการจัดระเบียบ บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ๗) ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ รัฐให้การสนับสนุน ประชาสัมพันธ์ให้คนทั่วไปรู้จัก ๘) ด้านการสร้างเครือข่าย บูรณาการกันทั้งหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน รวมถึงประชาชนทั่วไป

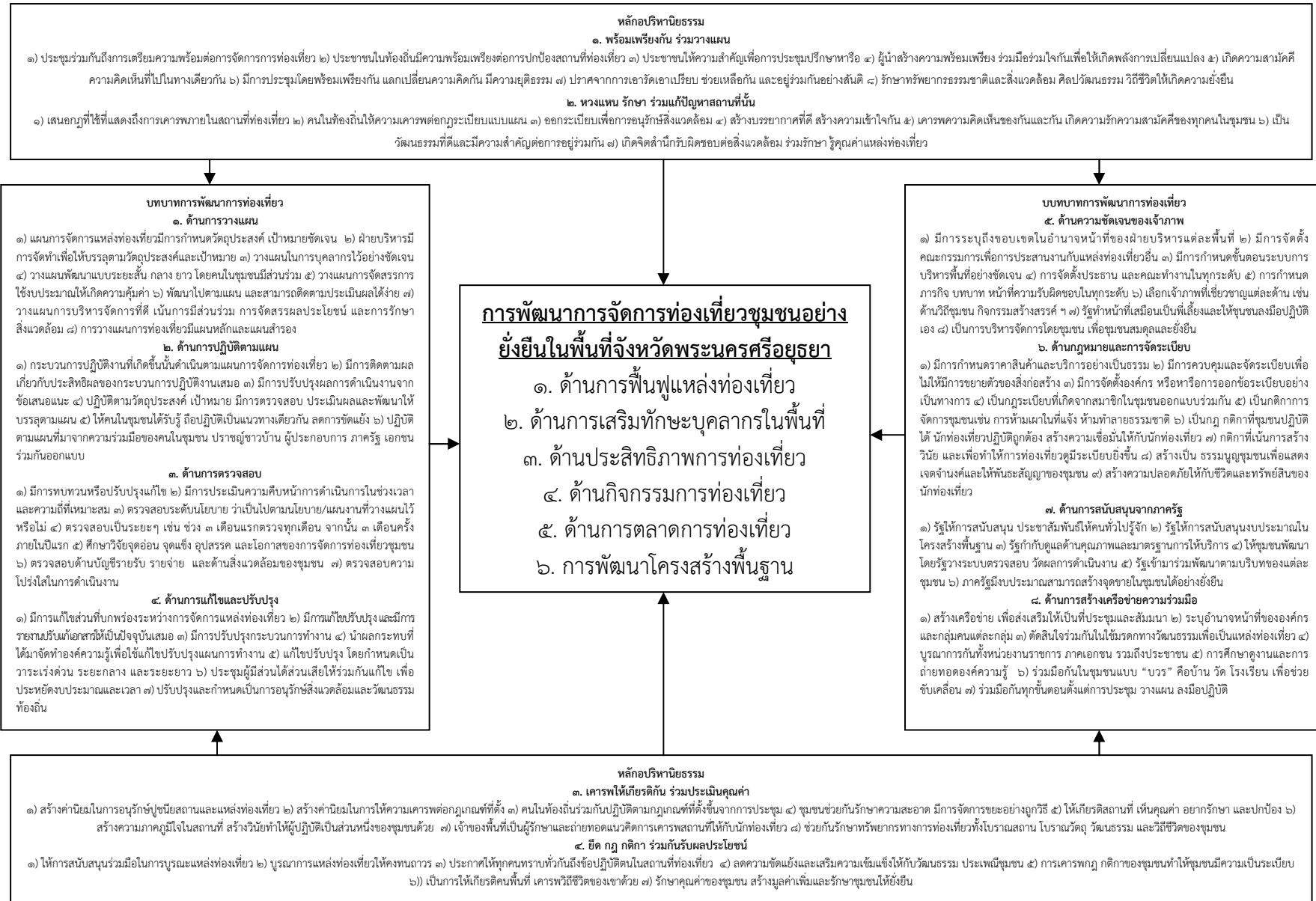
และบูรณาการการมีส่วนร่วมกับหลักการบริหารนิยธรรมใหม่ให้มีความชัดเจน สอดคล้อง เข้าใจง่าย ประกอบด้วย ๑) พร้อมเพรียงกันร่วมวางแผน ๒) ห่วงเหิน รักษา แก้ปัญหาสถานที่นั้น ๓) เคารพให้เกียรติกันร่วมประเมินคุณค่า ๔) ยึดกฎ กติการ่วมกันรับผลประโยชน์ และได้นำเสนอเป็นแผนภาพเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ เป็นองค์ความรู้ใหม่ในหัวข้อถัดไปดังนี้

๔.๓ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับ “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ได้ศึกษาสภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นเบื้องต้น นอกจากนั้นยังได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาบูรณาการกับศาสตร์ตะวันตกเพื่อให้เห็นถึงรูปแบบพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้วย โดยได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน และยังมีบูรณาการหลักการบริหารนิยธรรมซึ่งเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อเป็นตัวแปรส่งผ่านด้วย จากการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยและการสนทนากลุ่มในครั้งนี้เป็น ๒ ส่วนคือ ส่วนที่หนึ่งการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และส่วนที่สองปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามแผนภาพดังนี้

การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑. ด้านการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ๑) การปรับปรุงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีความสวยงาม ๒) การพัฒนาระบบการให้บริการให้มีความสะดวก สบายและทันสมัย ๓) ระบบสาธารณูปโภคที่ได้มาตรฐาน มีความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น ๔) สิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ๕) ระบบการให้บริการที่สอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยว ๖) มีการพัฒนาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะแหล่งท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนา ๑) จัดระเบียบร้านค้าในเขตโบราณสถาน ความสะอาด และการจัดการขยะ ๒) จัดสรรพื้นที่ขายของที่สะอาดและชัดเจน การจอตลอดที่เหมาะสม ลดปัญหาการติด ๓) การจัดระเบียบในการเข้าชมโบราณสถาน สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ๔) ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การจัดระเบียบจราจร ๕) การฟื้นฟูด้านโบราณสถาน สถาปัตยกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาด้านความเสื่อมโทรม ๖) การสร้างไว้ซึ่งวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี สิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ในจังหวัด	๒. ด้านการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่แนวทางการพัฒนา ๑) จัดโครงการเสริมทักษะสำคัญเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวให้กับคนในพื้นที่ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ๒) เสริมทักษะเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยเน้นเป็นคนในพื้นที่ เช่น มัคคุเทศก์อาสา ผู้ค้าขายสินค้าและบริการ ๓) ส่งเสริมทักษะที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวทั้งด้านการบริการ ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยี การถ่ายภาพ เป็นต้น ๓. ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยวแนวทางการพัฒนา ๑) ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องเข้ามาสนับสนุนอย่างจริงจังและร่วมกันวางแผนในการพัฒนา ๒) เพิ่มประสิทธิภาพทำให้นักท่องเที่ยวมีความสุข ประทับใจ และปลอดภัย ๓) ปรับรูปแบบในตัวเมืองไม่ว่าจะเป็น การตลาดน้ำย้อนยุคและตลาดบนบก ๔) เพิ่มกิจกรรมในช่วงเวลากลางคืน เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถพักค้างคืนเพิ่มขึ้น	๔. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ๑) มีความชำนาญในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ๒) กิจกรรมในพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ๓) รูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยว ๔) กิจกรรมการท่องเที่ยวมีเหมาะสมกับพื้นที่ท่องเที่ยว ๕) กิจกรรมในพื้นที่ท่องเที่ยวสร้างความน่าตื่นตาตื่นใจแก่นักท่องเที่ยว ๖) กิจกรรมในพื้นที่มีความแปลกใหม่เมื่อเทียบกับพื้นที่ท่องเที่ยวอื่น แนวทางการพัฒนา ๑) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่ดีให้ครอบคลุมทุกสื่อ ทุกช่องทาง ๒) ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวรองในชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ขึ้นชื่อเพื่อกระจายการท่องเที่ยว ๓) นำแหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งมาคุยกันวางแผนร่วมกัน ๔) จัดกิจกรรมด้านศาสนา เดิน-วิ่ง หรือกีฬาอื่น หรือกิจกรรมด้านสังคม ๕) เป็นกิจกรรมของคนในพื้นที่เพื่อเป็นแรงจูงใจในการจัดการท่องเที่ยว	๕. ด้านการตลาดการท่องเที่ยวการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ๑) แหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกับนานาชาติ ๒) แหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างคุณค่าความทรงจำที่ดี ๓) มีสินค้าที่พัฒนาตามอัตลักษณ์ของชุมชนที่สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว ๔) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อที่หลากหลาย ๕) สินค้าที่หลากหลายให้เลือกตามความต้องการของนักท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนา ๑) ศึกษากลุ่มเป้าหมาย/ความต้องการ/ความสนใจของนักท่องเที่ยว ๒) มีเป้าหมายกลุ่มนักท่องเที่ยวให้ชัดเจนเพื่อให้การกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจ ๓) สร้างการตลาดเชิงรุกทั้ง ๔ ด้านพร้อมกันทั้ง Product, Place, Promotion และ Price ๔) พัฒนาการตลาดให้ทันสมัย เน้นการใช้สื่อที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ๕) จัดทำแผนการท่องเที่ยวร่วมกันทั้งจังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มผู้ประกอบการ ๖) เพิ่มการกระจายรายได้ให้ทั่วถึง	๖. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ๑) ระบบน้ำประปาที่สะอาด และเข้าถึงทุกชุมชน ๒) การเชื่อมต่อหรือมีระบบไฟฟ้าทั่วถึงทุกสถานที่ ๓) การซ่อมแซมปรับปรุงถนนที่ชำรุดให้กลับมาใช้งานได้ตามมาตรฐาน แนวทางการพัฒนา ๑) พัฒนาระบบขนส่งมวลชน และระบบรถไฟความเร็วสูงเชื่อมโยงกับกรุงเทพมหานคร ๒) พัฒนาเรื่องการเดินทางที่จอดรถ เส้นทางรถหมุนเวียน ๓) เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้นทั้งแผนที่ ป้ายภาษาอังกฤษ จุดบริการที่ง่าย ๔) การป้องกันฝุ่นละออง ควันพิษจากการจราจร ๕) ปรับปรุงความสะอาด ความเป็นระเบียบ อัตลักษณ์และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ๖) ปรับปรุงการทำงานของเทศบาล พัฒนาบุคลากร ป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์ ๗) รมรณคให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อการจัดการขยะ พร้อมจิตสำนึกในการรักษาสีหน้าวัดล้อม

แผนภาพที่ ๔.๓๐ รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากแผนภาพสามารถอธิบายให้ความหมายของรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาดังต่อไปนี้

๑. การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน มีคำอธิบายดังต่อไปนี้

๑) ด้านการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว มีการปรับปรุงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีความสวยงาม พัฒนาระบบการให้บริการให้มีความสะดวก สบายและทันสมัย ระบบสาธารณูปโภคที่ได้มาตรฐาน มีความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว มีระบบการให้บริการที่สอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยว และมีการพัฒนาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะแหล่งท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนา การจัดระเบียบร้านค้าในเขตโบราณสถาน ความสะอาด และการจัดการขยะจัดสรรพื้นที่ขายของที่สะอาดและชัดเจน การจอดรถที่เหมาะสม ลดปัญหาการติด การจัดระเบียบในการเข้าชมโบราณสถานสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ สร้างความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การจัดระเบียบจราจร การฟื้นฟูด้านโบราณสถาน สถาปัตยกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาด้านความเสื่อมโทรม และการธำรงไว้ซึ่งวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี สิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ในจังหวัด

๒) ด้านการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่ จัดโครงการเสริมทักษะสำคัญเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวให้กับคนในพื้นที่ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เสริมทักษะเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยเน้นเป็นคนในพื้นที่ เช่น มัคคุเทศก์อาสา ผู้ค้าขายสินค้าและบริการฯ และส่งเสริมทักษะที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวทั้งด้านการบริการ ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยี การถ่ายภาพ เป็นต้น

๓) ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องเข้ามาสนับสนุนอย่างจริงจังและร่วมกันวางแผนในการพัฒนา เพิ่มมูลค่าทางจิตใจให้นักท่องเที่ยวมีความสุข ประทับใจ และปลอดภัย ปรับรูปแบบการท่องเที่ยวในตัวเมืองทั้งตลาดน้ำอโยธยาและตลาดบนบก และเพิ่มกิจกรรมในช่วงเวลากลางวัน เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถพักค้างคืนเพิ่มขึ้น

๔) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ในชุมชนมีความชำนาญในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ดี กิจกรรมในพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ รูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสมกับพื้นที่ สร้างความน่าตื่นตาตื่นใจแก่นักท่องเที่ยว และมีความแปลกใหม่เมื่อเทียบกับพื้นที่ท่องเที่ยวอื่น

แนวทางการพัฒนา จากการศึกษาสามารถสรุปเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลายด้านด้วยกันคือ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่ดีให้ครอบคลุมทุกสื่อ ทุกช่องทาง ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวรองในชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ขึ้นชื่อเพื่อกระจายการท่องเที่ยว นำแหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งมาคุยกันวางแผนร่วมกัน จัดกิจกรรมด้านศาสนา เดิน-วิ่ง หรือกีฬาอื่น หรือกิจกรรมด้านสังคม และควรเป็นกิจกรรมของคนในพื้นที่เพื่อเป็นแรงจูงใจในการจัดการท่องเที่ยว

๕) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกับนานาชาติ สามารถสร้างคุณค่าความทรงจำที่ดี มีสินค้าที่พัฒนาตามอัตลักษณ์ของชุมชนที่สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อที่หลากหลาย และมีสินค้าที่หลากหลายให้เลือกตามความต้องการของนักท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนา ศึกษากลุ่มเป้าหมาย/ความต้องการ/ความสนใจของนักท่องเที่ยว มีเป้าหมายกลุ่มนักท่องเที่ยวให้ชัดเจนเพื่อให้มีกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจ สร้างการตลาดเชิงรุกทั้ง ๔ ด้านพร้อมกันทั้งด้านผลิตภัณฑ์ (Product) สถานที่ (Place) การส่งเสริมการขาย

(Promotion) และราคา (Price) พัฒนาการตลาดให้ทันสมัย เน้นการใช้สื่อที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย และจัดทำแผนการตลาดร่วมกันทั้งจังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกลุ่มผู้ประกอบการ เพิ่มการกระจายรายได้ให้ทั่วถึง

๖) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานพบว่าระบบน้ำประปามีความสะอาดและเข้าถึงทุกชุมชน มีการเชื่อมต่อระบบไฟฟ้าทั่วถึงทุกสถานที่ และการซ่อมแซมปรับปรุงถนนที่ชำรุด ให้กลับมาใช้งานได้ตามมาตรฐาน

แนวทางการพัฒนา พัฒนาระบบขนส่งมวลชน และระบบรถไฟความเร็วสูงเชื่อมโยงกับกรุงเทพมหานคร พัฒนาเรื่องการค้าคมนาคม ที่จอดรถ เส้นทางรถหมุนเวียน การป้องกันฝุ่นละอองคว้นพิษจากการจราจร เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้นทั้งแผนที่ ป้ายภาษาอังกฤษ จุดบริการที่หาง่าย ปรับปรุงความสะอาด ความเป็นระเบียบ อัตลักษณ์และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ปรับปรุงการทำงานของเทศบาล พัฒนาบุคลากร ป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์ และรณรงค์ให้ประชาชนมีความรับผิดชอบในการจัดการขยะ พร้อมจิตสำนึกในการรักษาสีน้ำเงิน

๒ ด้านบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน มีคำอธิบายดังต่อไปนี้คือ

๑) ด้านการวางแผน แผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายความชัดเจน ฝ่ายบริหารมีการจัดทำเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย วางแผนในการบุคลากรไว้อย่างชัดเจน มีการวางแผนพัฒนาแบบระยะสั้น กลาง ยาว โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วม วางแผนการจัดสรรการใช้งบประมาณให้เกิดความคุ้มค่า มีการพัฒนาไปตามแผนและสามารถติดตามประเมินผลได้ง่าย วางแผนการบริหารจัดการที่ดี เน้นการมีส่วนร่วม การจัดสรรผลประโยชน์ และการรักษาสีน้ำเงิน รวมทั้งมีแผนหลักและแผนสำรองด้วย

๒) ด้านการปฏิบัติตามแผน กระบวนการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นนั้นดำเนินการตามแผนการจัดการท่องเที่ยว มีการติดตามผลเกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงานเสมอ มีการปรับปรุงผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย มีการตรวจสอบ ประเมินผลและพัฒนาให้บรรลุตามแผน ให้คนในชุมชนได้รับรู้ ถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันเพื่อลดการขัดแย้ง เป็นแผนที่มาจากความร่วมมือของคนในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ประกอบการ ภาครัฐ เอกชนร่วมกันออกแบบ

๓) ด้านการตรวจสอบ มีการทบทวนหรือปรับปรุงแก้ไข มีการประเมินความคืบหน้าการดำเนินการในช่วงเวลาและความถี่ที่เหมาะสม ตรวจสอบระดับนโยบายให้เป็นไปตามนโยบาย/แผนงานที่วางแผนไว้ ตรวจสอบเป็นระยะ ๆ (ช่วง ๓ เดือนแรกตรวจทุกเดือน จากนั้น ๓ เดือนครั้ง ภายในปีแรก) ศึกษาวิจัยจุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาสของการจัดการท่องเที่ยวชุมชน และตรวจสอบด้านบัญชีรายรับ รายจ่าย ตรวจสอบด้านสีน้ำเงินของชุมชน และตรวจสอบความโปร่งใสในการดำเนินงาน

๔) ด้านการแก้ไขและปรับปรุง มีการแก้ไขส่วนที่บกพร่องระหว่างการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีการแก้ไขปรับปรุง และมีการรายงานปรับแก้เอกสารให้เป็นปัจจุบันเสมอ มีการปรับปรุงกระบวนการทำงาน นำผลกระทบที่ได้มาจัดทำองค์ความรู้เพื่อใช้แก้ไขปรับปรุงแผนการทำงาน แก้ไขปรับปรุง โดยกำหนดเป็นวาระเร่งด่วน ระยะกลาง และระยะยาว ประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ร่วมกันแก้ไข เพื่อประหยัดงบประมาณ และเวลา ปรับปรุงและกำหนดเป็นการอนุรักษ์สีน้ำเงินและวัฒนธรรมท้องถิ่น

๕) **ด้านความชัดเจนของเจ้าภาพ** มีการระบุถึงขอบเขตในอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหาร แต่ละพื้นที่ มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการประสานงานกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น มีการกำหนด ขั้นตอนระบบการบริหารพื้นที่อย่างชัดเจน การจัดตั้งประธาน และคณะทำงานในทุกระดับ มีการกำหนดภารกิจ บทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบในทุกระดับ มีการเลือกเจ้าภาพที่เกี่ยวข้องชาวยุทธแต่ละด้าน เช่น ด้านวิถีชุมชน กิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ รัฐทำหน้าที่เสมือนเป็นพี่เลี้ยงและให้ชุมชนลงมือปฏิบัติเอง และเป็นการบริหารจัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชนสมดุลและยั่งยืน

๖) **ด้านกฎหมายและการจัดระเบียบ** มีการกำหนดราคาสินค้าและบริการอย่างเป็นธรรม มีการควบคุมและจัดระเบียบเพื่อไม่ให้เกิดการขยายตัวของสิ่งก่อสร้าง มีการจัดตั้งองค์กร หรือหาหรือการ ออกข้อระเบียบอย่างเป็นทางการ เป็นกฎระเบียบที่เกิดจากสมาชิกในชุมชนออกแบบร่วมกัน เป็น กติกาการจัดการชุมชนเช่น การห้ามเผาในที่แจ้ง ห้ามทำลายธรรมชาติ เป็นกฎกติกาที่ชุมชนปฏิบัติได้ นักท่องเที่ยวปฏิบัติถูกต้อง สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยว กติกาที่เน้นการสร้างวินัย และเพื่อ ทำให้การท่องเที่ยวดูมีระเบียบยิ่งขึ้น สร้างเป็นธรรมนุญชุมชนเพื่อแสดงเจตจำนงค์และให้พันธะ สัญญาของชุมชน รวมทั้งสร้างความปลอดภัยให้กับชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวด้วย

๗) **ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ** รัฐให้การสนับสนุน ประชาสัมพันธ์ให้คนทั่วไปรู้จัก รัฐ ให้การสนับสนุนงบประมาณในโครงสร้างพื้นฐาน รัฐกำกับดูแลด้านคุณภาพและมาตรฐานการ ให้บริการ ให้ชุมชนพัฒนาโดยรัฐวางระบบตรวจสอบ วัดผลการดำเนินงาน รัฐเข้าร่วมพัฒนาตาม บริบทของแต่ละชุมชน ภาครัฐมีงบประมาณสามารถสร้างจุดขายในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

๘) **ด้านการสร้างเครือข่าย** สร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมให้เป็นที่ประชุมและสัมมนา ระบุ อำนาจหน้าที่ขององค์กรและกลุ่มคนแต่ละกลุ่ม ตัดสินใจร่วมกันในใช้มรดกทางวัฒนธรรมเพื่อเป็น แหล่งท่องเที่ยว บูรณาการกันทั้งหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน รวมถึงประชาชน มีการศึกษาดูงาน และการถ่ายทอดองค์ความรู้ ร่วมมือกันในชุมชนแบบ “บวร” คือบ้าน วัด โรงเรียน เพื่อช่วย ขับเคลื่อน ร่วมมือกันทุกขั้นตอนตั้งแต่การประชุม วางแผน ลงมือปฏิบัติ

๓. การปฏิบัติตามหลักอภิธานิธรรม มีคำอธิบายดังต่อไปนี้

๑) **พร้อมเพรียงกัน ร่วมวางแผน** ทำการประชุมร่วมกันถึงการเตรียมความพร้อมต่อการ จัดการการท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่นมีความพร้อมเพรียงต่อการปกป้องสถานที่ท่องเที่ยว ประชาชนให้ความสำคัญเพื่อการประชุมปรึกษาหารือ ความพร้อมเพรียง ร่วมมือ ร่วมใจทำให้เกิดการ สร้างพลังในการเปลี่ยนแปลง เกิดความสามัคคี ความคิดเห็นที่ไปในทางเดียวกัน ปราศจากการเอารอด เอาเปรียบ ช่วยเหลือกัน อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ เป็นการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต

๒) **หวงแหน รักษา ร่วมแก้ปัญหาสถานที่นั้น** เสนอกฎที่ใช้ที่แสดงถึงการเคารพภายใน สถานที่ท่องเที่ยว คนในท้องถิ่นให้ความเคารพต่อกฎระเบียบแบบแผน ออกระเบียบเพื่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม สร้างบรรยากาศที่ดี เกิดความเข้าใจกัน เคารพความคิดเห็นของกันและกัน เกิดความรัก ความสามัคคีของคนในชุมชน เป็นวัฒนธรรมที่ดีและมีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกัน เกิดจิตสำนึก รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ร่วมรักษา รู้คุณค่าแหล่งท่องเที่ยว

๓) **เคารพให้เกียรติกัน ร่วมประเมินคุณค่า** สร้างค่านิยมในการอนุรักษ์ปูชนียสถานและ แหล่งท่องเที่ยว สร้างค่านิยมในการให้ความเคารพต่อกฎเกณฑ์ที่ตั้ง คนในท้องถิ่นร่วมกันปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์ที่ตั้งขึ้นจากการประชุม ชุมชนต้องช่วยกันรักษาความสะอาด จัดการขยะ เห็นคุณค่าอยาก

รักษา ปกป้อง ทำให้เกิดการพัฒนากองท่องเที่ยว เกิดความภาคภูมิใจในสถานที่ที่อยู่ในชุมชน เป็นการ
รักษาแหล่งท่องเที่ยวทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุ วัฒนธรรม วิถีชุมชน

๔) ยึดกฎ กติกา ร่วมกันรับผลประโยชน์ ให้การสนับสนุนร่วมมือในการบูรณะแหล่ง
ท่องเที่ยว บูรณะแหล่งท่องเที่ยวให้คงทนถาวร ประกาศให้ทุกคนทราบทั่วกันถึงข้อปฏิบัติตนใน
สถานที่ท่องเที่ยว ลดความขัดแย้งและเสริมความเข้มแข็งให้กับวัฒนธรรม ประเพณีชุมชน การเคารพ
กฎ กติกาของชุมชนทำให้ชุมชนมีความเป็นระเบียบ เป็นการให้เกียรติคนพื้นที่ เคารพวิถีชีวิตของเขา
รักษาคุณค่าของชุมชน สร้างมูลค่าเพิ่มให้ชุมชนยั่งยืน

จากการศึกษาผู้วิจัยสรุปเป็นผังมโนทัศน์ของรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชน
อย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๓๑ ผังมโนทัศน์ของรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) การดำเนินการแบ่งเป็น ๒ ระยะ โดยระยะที่ ๑ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในรูปของการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อตรวจสอบความตรงของรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และศึกษาอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมระหว่างตัวแปรในโมเดล ระยะที่ ๒ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) เพื่อยืนยันโมเดลหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ ๑ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๑๐ ตัวอย่าง ซึ่งเป็นขนาดที่เหมาะสมในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง แนวทางการสำรวจผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามขึ้นเองโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๕ ส่วน ประกอบด้วย ๑) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ๒) แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน ๓) แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ๔) แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักจริยธรรม ๕) แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลการทดสอบค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .๘๗๓ ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ทั้งการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประมาณ ๒ เดือน จนได้กรอบแนวคิดในการวิจัยที่มีบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นตัวแปรภายนอก และมีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นตัวแปรภายใน โดยมีตัวแปรการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมเป็นตัวแปรส่งผ่าน และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ซึ่งได้แบบสอบถามกลับมาครบ ๔๑๐ ฉบับ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (EFA) การประมาณค่าความเที่ยง การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างโดย

ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเพื่อตรวจสอบความตรงตามกรอบแนวคิดในการวิจัยด้วยโปรแกรมทางสถิติ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การเสนอสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น ๒ ส่วนคือ ส่วนที่ ๑ เป็นการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และส่วนที่ ๒ เป็นการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๖ และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๔ อันดับแรกมีอายุมากกว่า ๔๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๘ ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๕ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๐ อันดับแรกมีอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๑ รองลงมาคือเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๐ รับราชการ คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๖ ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ ๘.๕ ประกอบกิจการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ ๕.๑ ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .๕๒๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๕ รองลงมาคือ ด้านความชัดเจนของเจ้าภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๘ ด้านกฎหมายและการจัดระเบียบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๘ ด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๘ ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๑ ด้านการแก้ไขและปรับปรุง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๑ ด้านการปฏิบัติตามแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๗ และด้านการตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๖ ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .๖๐๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ การมีส่วนร่วมวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๒ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๑ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๒ และการมีส่วนร่วมประเมิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๑ ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .๕๕๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ ความพร้อมเพรียงกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๕ รองลงมาคือ เคารพต่อสถานที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๐ มีสัมมาคารวะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๘ และยึดกฎกติกาของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๒ ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .๕๑๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบผลการศึกษาคือ การตลาดในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๗ รองลงมาคือ การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๕ การสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๔ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ การส่งเสริมทักษะคนใน

พื้นที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๒ และประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๕ ตามลำดับ

๕.๑.๒ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ ผู้วิจัยนำเสนอสาระจากวิธีการเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ แยกตามวัตถุประสงค์การวิจัยเป็น ๓ ด้านคือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนากิจการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนากิจการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนากิจการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑. สภาพการพัฒนากิจการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากผลการศึกษาพบว่า สภาพการพัฒนากิจการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

๑) ด้านการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว มีการปรับปรุงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีความสวยงาม พัฒนาระบบการให้บริการให้มีความสะดวก สบายและทันสมัย ระบบสาธารณูปโภคที่ได้มาตรฐาน มีความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว มีระบบการให้บริการที่สอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยว และมีการพัฒนาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะแหล่งท่องเที่ยว

๒) ด้านการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่ จัดโครงการเสริมทักษะสำคัญเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวให้กับคนในพื้นที่ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เสริมทักษะเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยเน้นเป็นคนในพื้นที่ เช่น มัคคุเทศก์อาสา ผู้ค้าขายสินค้าและบริการฯ และส่งเสริมทักษะที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวทั้งด้านการบริการ ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยี การถ่ายภาพ เป็นต้น

๓) ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องเข้ามาสนับสนุนอย่างจริงจัง และร่วมกันวางแผนในการพัฒนา เพิ่มมูลค่าทางจิตใจให้นักท่องเที่ยวมีความสุข ประทับใจ และปลอดภัย ปรับรูปแบบการท่องเที่ยวในตัวเมืองทั้งตลาดน้ำย้อนยุคและตลาดบนบก และเพิ่มกิจกรรมในช่วงเวลากลางวัน เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถพักค้างคืนเพิ่มขึ้น

๔) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ในชุมชนมีความชำนาญในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ดี กิจกรรมในพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ รูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสมกับพื้นที่ สร้างความน่าตื่นตาตื่นใจแก่นักท่องเที่ยว และมีความแปลกใหม่เมื่อเทียบกับพื้นที่ท่องเที่ยวอื่น

๕) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกับนานาชาติ สามารถสร้างคุณค่าความทรงจำที่ดี มีสินค้าที่พัฒนาตามอัตลักษณ์ของชุมชนที่สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อที่หลากหลาย และมีสินค้าที่หลากหลายให้เลือกตามความต้องการของนักท่องเที่ยว

๖) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานพบว่าระบบน้ำประปามีความสะอาด และเข้าถึงทุกชุมชนการเชื่อมต่อหรือมีระบบไฟฟ้าทั่วถึงทุกสถานที่ และการซ่อมแซมปรับปรุงถนนที่ชำรุด ให้กลับมาใช้งานได้ตามมาตรฐาน เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้นทั้งแผนที่ ป้ายภาษาอังกฤษ จุดบริการที่หาง่าย

๒. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากผลการศึกษาพบว่า ค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง ๐.๔๗-๐.๘๕ โดยตัวแปรที่มีค่าความเที่ยงสูงสุดคือการมีส่วนร่วมประเมิน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ ๐.๘๕ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและความพร้อมเพรียงกัน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ ๐.๘๓ ส่วนตัวแปรที่มีค่าความเที่ยงต่ำสุดคือการตลาดในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าความเที่ยงเท่ากับ ๐.๔๗ สำหรับค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R-SQUARE) ของสมการโครงสร้างตัวแปรภายในแฝงพบว่า มีค่าเท่ากับ ๐.๘๓ แสดงว่าตัวแปรในโมเดลคือ บทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวสามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรมได้ร้อยละ ๘๓ และยังพบว่าสมการโครงสร้างตัวแปรภายในแฝงมีค่าเท่ากับ ๐.๗๘ แสดงว่าตัวแปรในโมเดลคือ บทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว และการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรม สามารถอธิบายความแปรปรวนของการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนได้ร้อยละ ๗๘

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมระหว่างตัวแปรในโมเดลพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน กับการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ ๐.๘๖ แยกเป็นอิทธิพลทางตรง ๐.๓๖ และอิทธิพลทางอ้อม ๐.๑๕ เป็นอิทธิพลรวม ๐.๕๑ โดยมีค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวม ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมระหว่างตัวแปรในโมเดลพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว กับการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ ๐.๘๕ แยกเป็นอิทธิพลทางตรง ๐.๐๐ และอิทธิพลทางอ้อม ๐.๔๑ เป็นอิทธิพลรวม ๐.๔๑ โดยที่อิทธิพลทางตรงไม่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

และยังพบว่าตัวแปรการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรม มีขนาดอิทธิพลทางตรงส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมีค่าอิทธิพลร้อยละ ๖๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

๓. รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ได้ศึกษาสภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นเบื้องต้น นอกจากนั้นยังได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาบูรณาการกับศาสตร์ตะวันตกเพื่อให้เห็นถึงรูปแบบพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้วย โดยได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน และยังมีบูรณาการหลักการบริหารนิยธรรมซึ่งเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อเป็นตัวแปรส่งผ่านด้วย จากการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยและการสนทนากลุ่มในครั้งนี้เป็น ๒ ส่วนคือ ส่วนที่หนึ่งการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนใน

พื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และส่วนที่สองปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

๑. การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน มีคำอธิบายดังต่อไปนี้

๑) ด้านการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว มีการปรับปรุงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีความสวยงาม พัฒนาระบบการให้บริการให้มีความสะดวก สบายและทันสมัย ระบบสาธารณูปโภคที่ได้มาตรฐาน มีความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว มีระบบการให้บริการที่สอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยว และมีการพัฒนาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะแหล่งท่องเที่ยว

๒) ด้านการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่ จัดโครงการเสริมทักษะสำคัญเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวให้กับคนในพื้นที่ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เสริมทักษะเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยเน้นเป็นคนในพื้นที่ เช่น มัคคุเทศก์อาสา ผู้ค้าขายสินค้าและบริการฯ และส่งเสริมทักษะที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวทั้งด้านการบริการ ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยี การถ่ายภาพ เป็นต้น

๓) ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องเข้ามาสนับสนุนอย่างจริงจังและร่วมกันวางแผนในการพัฒนา เพิ่มมูลค่าทางจิตใจให้นักท่องเที่ยวมีความสุข ประทับใจ และปลอดภัย ปรับรูปแบบการท่องเที่ยวในตัวเมืองทั้งตลาดน้ำอโยธยาและตลาดบนบก และเพิ่มกิจกรรมในช่วงเวลากลางวัน เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถพักค้างคืนเพิ่มขึ้น

๔) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ในชุมชนมีความชำนาญในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ดี กิจกรรมในพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ รูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสมกับพื้นที่ สร้างความน่าตื่นตาตื่นใจแก่นักท่องเที่ยว และมีความแปลกใหม่เมื่อเทียบกับพื้นที่ท่องเที่ยวอื่น

๕) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกับนานาชาติ สามารถสร้างคุณค่าความทรงจำที่ดี มีสินค้าที่พัฒนาตามอัตลักษณ์ของชุมชนที่สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อที่หลากหลาย และมีสินค้าที่หลากหลายให้เลือกตามความต้องการของนักท่องเที่ยว

๖) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานพบว่าระบบน้ำประปามีความสะอาด และเข้าถึงทุกชุมชนการเชื่อมต่อหรือมีระบบไฟฟ้าทั่วถึงทุกสถานที่ และการซ่อมแซมปรับปรุงถนนที่ชำรุด ให้อกลับมาใช้งานได้ตามมาตรฐาน เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้นทั้งแผนที่ ป้ายภาษาอังกฤษ จุดบริการที่หาง่าย

๒ ด้านบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน มีคำอธิบายดังต่อไปนี้คือ

๑) ด้านการวางแผน แผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายชัดเจน ฝ่ายบริหารมีการจัดทำเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย วางแผนในการบุคลากรไว้อย่างชัดเจน มีการวางแผนพัฒนาแบบระยะสั้น กลาง ยาว โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วม วางแผนการจัดสรรการใช้งบประมาณให้เกิดความคุ้มค่า มีการพัฒนาไปตามแผนและสามารถติดตามประเมินผลได้ง่าย วางแผนการบริหารจัดการที่ดี เน้นการมีส่วนร่วม การจัดสรรผลประโยชน์ และการรักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีแผนหลักและแผนสำรองด้วย

๒) ด้านการปฏิบัติตามแผน กระบวนการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นนั้นดำเนินตามแผนการจัดการท่องเที่ยว มีการติดตามผลเกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงานเสมอ มีการปรับปรุงผลการ

ดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย มีการตรวจสอบ ประเมินผลและพัฒนาให้บรรลุตามแผน ให้คนในชุมชนได้รับรู้ ถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันเพื่อลดการขัดแย้ง เป็นแผนที่มาจากความร่วมมือของคนในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ประกอบการ ภาครัฐ เอกชนร่วมกัน ออกแบบ

๓) **ด้านการตรวจสอบ** มีการทบทวนหรือปรับปรุงแก้ไข มีการประเมินความคืบหน้าการดำเนินการในช่วงเวลาและความถี่ที่เหมาะสม ตรวจสอบระดับนโยบายให้เป็นไปตามนโยบาย/แผนงานที่วางแผนไว้ ตรวจสอบเป็นระยะ ๆ (ช่วง ๓ เดือนแรกตรวจทุกเดือน จากนั้น ๓ เดือนครั้ง ภายในปีแรก) ศึกษาวิจัยจุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาสของการจัดการท่องเที่ยวชุมชน และตรวจสอบด้านบัญชีรายรับ รายจ่าย ตรวจสอบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน และตรวจสอบความโปร่งใสในการดำเนินงาน

๔) **ด้านการแก้ไขและปรับปรุง** มีการแก้ไขส่วนที่บกพร่องระหว่างการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีการแก้ไขปรับปรุง และมีการรายงานปรับแก้เอกสารให้เป็นปัจจุบันเสมอ มีการปรับปรุงกระบวนการทำงาน นำผลกระทบที่ได้มาจัดทำองค์ความรู้เพื่อใช้แก้ไขปรับปรุงแผนการทำงาน แก้ไขปรับปรุง โดยกำหนดเป็นวาระเร่งด่วน ระยะเวลา และระยะยาว ประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ร่วมกันแก้ไข เพื่อประหยัดงบประมาณ และเวลา ปรับปรุงและกำหนดเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

๕) **ด้านความชัดเจนของเจ้าภาพ** มีการระบุถึงขอบเขตในอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหาร แต่ละพื้นที่ มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการประสานงานกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น มีการกำหนดขั้นตอนระบบการบริหารพื้นที่อย่างชัดเจน การจัดตั้งประธาน และคณะทำงานในทุกระดับ มีการกำหนดภารกิจ บทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบในทุกระดับ มีการเลือกเจ้าภาพที่เกี่ยวข้องชาญแต่ละด้าน เช่น ด้านวิถีชุมชน กิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ รัฐทำหน้าที่เสมือนเป็นพี่เลี้ยงและให้ชุมชนลงมือปฏิบัติเอง และเป็นการบริหารจัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชนสมดุลและยั่งยืน

๖) **ด้านกฎหมายและการจัดระเบียบ** มีการกำหนดราคาสินค้าและบริการอย่างเป็นธรรม มีการควบคุมและจัดระเบียบเพื่อไม่ให้เกิดการขยายตัวของสิ่งก่อสร้าง มีการจัดตั้งองค์กร หรือหาหรือการออกข้อระเบียบอย่างเป็นทางการ เป็นกฎระเบียบที่เกิดจากสมาชิกในชุมชนออกแบบร่วมกัน เป็นกติกากาการจัดการชุมชนเช่น การห้ามเผาในที่แจ้ง ห้ามทำลายธรรมชาติ เป็นกติกากาที่ชุมชนปฏิบัติได้ นักท่องเที่ยวปฏิบัติถูกต้อง สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยว กติกากาที่เน้นการสร้างวินัย และเพื่อทำให้การท่องเที่ยวดูมีระเบียบยิ่งขึ้น สร้างเป็นธรรมนุญชุมชนเพื่อแสดงเจตจำนงค์และให้พันธะสัญญาของชุมชน รวมทั้งสร้างความปลอดภัยให้กับชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวด้วย

๗) **ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ** รัฐให้การสนับสนุน ประชาสัมพันธ์ให้คนทั่วไปรู้จัก รัฐให้การสนับสนุนงบประมาณในโครงสร้างพื้นฐาน รัฐกำกับดูแลด้านคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการ ให้ชุมชนพัฒนาโดยรัฐวางระบบตรวจสอบ วัดผลการดำเนินงาน รัฐเข้ามาร่วมพัฒนาตามบริบทของแต่ละชุมชน ภาครัฐมีงบประมาณสามารถสร้างจุดขายในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

๘) **ด้านการสร้างเครือข่าย** สร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมให้เป็นที่ประชุมและสัมมนา ระบุนำอำนาจหน้าที่ขององค์กรและกลุ่มคนแต่ละกลุ่ม ตัดสินใจร่วมกันในใช้มรดกทางวัฒนธรรมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว บูรณาการกันทั้งหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน รวมถึงประชาชน มีการศึกษาดูงาน

และการถ่ายทอดองค์ความรู้ ร่วมมือกันในชุมชนแบบ “บวร” คือบ้าน วัด โรงเรียน เพื่อช่วยขับเคลื่อน ร่วมมือกันทุกขั้นตอนตั้งแต่การประชุม วางแผน ลงมือปฏิบัติ

๓. การปฏิบัติตามหลักอภิปรายธรรม มีคำอธิบายดังต่อไปนี้

๑) **พร้อมเพรียงกัน ร่วมวางแผน** ทำการประชุมร่วมกันถึงการเตรียมความพร้อมต่อการจัดการการท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่นมีความพร้อมเพรียงต่อการปกป้องสถานที่ท่องเที่ยว ประชาชนให้ความสำคัญเพื่อการประชุมปรึกษาหารือ ความพร้อมเพรียง ร่วมมือ ร่วมใจทำให้เกิดการสร้างพลังในการเปลี่ยนแปลง เกิดความสามัคคี ความคิดเห็นที่ไปในทางเดียวกัน ปราศจากการเอารัดเอาเปรียบ ช่วยเหลือกัน อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ เป็นการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต

๒) **หวงแหน รักษา ร่วมแก้ปัญหาสถานที่นั้น** เสนอกฎที่ใช้ที่แสดงถึงการเคารพภายในสถานที่ท่องเที่ยว คนในท้องถิ่นให้ความเคารพต่อกฎระเบียบแบบแผน ออกระเบียบเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สร้างบรรยากาศที่ดี เกิดความเข้าใจกัน เคารพความคิดเห็นของกันและกัน เกิดความรักความสามัคคีของทุกคนในชุมชน เป็นวัฒนธรรมที่ดีและมีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกัน เกิดจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ร่วมรักษา รู้คุณค่าแหล่งท่องเที่ยว

๓) **เคารพให้เกียรติกัน ร่วมประเมินคุณค่า** สร้างค่านิยมในการอนุรักษ์ชุมชนียสถานและแหล่งท่องเที่ยว สร้างค่านิยมในการให้ความเคารพต่อกฎเกณฑ์ที่ตั้ง คนในท้องถิ่นร่วมกันปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งขึ้นจากการประชุม ชุมชนต้องช่วยกันรักษาความสะอาด จัดการขยะ เห็นคุณค่าอยากรักษา ปกป้อง ทำให้เกิดการพัฒนารท่องเที่ยว เกิดความภาคภูมิใจในสถานที่ที่อยู่ในชุมชน เป็นการรักษาแหล่งท่องเที่ยวทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุ วัฒนธรรม วิถีชุมชน

๔) **ยึด กฎ กติกา ร่วมกันรับผลประโยชน์** ให้การสนับสนุนร่วมมือในการบูรณะแหล่งท่องเที่ยว บูรณะแหล่งท่องเที่ยวให้คงทนถาวร ประกาศให้ทุกคนทราบทั่วกันถึงข้อปฏิบัติตนในสถานที่ท่องเที่ยว ลดความขัดแย้งและเสริมความเข้มแข็งให้กับวัฒนธรรม ประเพณีชุมชน การเคารพกฎ กติกาของชุมชนทำให้ชุมชนมีความเป็นระเบียบ เป็นการให้เกียรติคนพื้นที่ เคารพวิถีชีวิตของเขา รักษาคุณค่าของชุมชน สร้างมูลค่าเพิ่มให้ชุมชนยั่งยืน

๕.๒ อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓ ส่วนคือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนารจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนารจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนารจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๕.๒.๑ สภาพการพัฒนารจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการศึกษาสภาพการพัฒนารจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

๑) ด้านการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว มีการปรับปรุงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีความสวยงาม พัฒนาระบบการให้บริการให้มีความสะดวก สบายและทันสมัย ระบบสาธารณูปโภคที่ได้มาตรฐาน มีความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว มีระบบการให้บริการที่สอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยว และมีการพัฒนาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของประภาศรี ศรีประดิษฐ์ ที่พบว่า จังหวัดอุดรดิตรดิต์มีการคมนาคมที่สะดวกทั้งทางรถยนต์และรถไฟ เป็นจุดเชื่อมโยงภาคเหนือตอนบนและภาคเหนือตอนล่างโดยมีการคมนาคมที่สะดวกทั้งทางรถยนต์รถไฟและเครื่องบิน^๑ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุริยา มะสันเทียะ ที่พบว่า มีการบูรณปฏิสังขรณ์และอนุรักษ์สถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรมโบราณสถาน โบราณวัตถุในแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาให้สมบูรณ์และยั่งยืน อีกทั้งยังมีการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์สวยงามสภาพแวดล้อมสะอาดร่มรื่น เสนาสนะ สถานที่พักอาศัย อาคารทำกิจกรรมห้องน้ำห้องสุขา มีสถานที่จอดรถเพียงพอ เข้าออกสะดวก จัดร้านค้าให้เป็นระเบียบมีการควบคุมราคาไม่ให้เอาเปรียบนักท่องเที่ยว^๒ และสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีนธ์ ชินโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก ที่พบว่า การท่องเที่ยวจะยั่งยืนได้นั้นองค์ประกอบหนึ่งคือ ผลสัมฤทธิ์ (Performance) ในด้านผลสัมฤทธิ์นั้นสถานประกอบการทางการท่องเที่ยวหรือภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต้องสามารถเสนอสินค้าหรือบริการทางการท่องเที่ยวที่ต่อบัณฑิตผู้ประสงค์ในท่องเที่ยวของลูกค้าน่าได้ประกอบด้วยความสะดวกความปลอดภัยสามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้ตามวัตถุประสงค์ทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว^๓

๒) ด้านการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่ จัดโครงการเสริมทักษะสำคัญเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวให้กับคนในพื้นที่ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เสริมทักษะเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยเน้นเป็นคนในพื้นที่ เช่น มัคคุเทศก์อาสา ผู้ค้าขายสินค้าและบริการ ฯ และส่งเสริมทักษะที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวทั้งด้านการบริการ ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยี การถ่ายภาพ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของเสนอ อัครมันตา ที่พบว่า การประยุกต์ใช้หลักการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ความสามัคคีเป็นทีม (Teamwork) และสามารถนำมาบูรณาการเข้ากับบริหารงานทั้งในด้านการบริหารจัดการบุคลากร (Staffing)^๔ สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะปาน ผู้มีทรัพย์ ผลการศึกษาพบว่า การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะช่วยสนับสนุนให้ธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีรายได้เพิ่มขึ้นจากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่จะเดินทางมา

^๑ ประภาศรี ศรีประดิษฐ์, “การศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ ของจังหวัดอุดรดิตรดิต์ แพร่ และน่านในเขตภาคเหนือ”, รายงานการวิจัย, (ภาควิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๖).

^๒ พระมหาสุริยา มะสันเทียะ, “กลยุทธ์การเพิ่มคุณค่าการตลาดสำหรับการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาของพระอารามหลวงในเกาะรัตนโกสินทร์”, ดุษฎีนิพนธ์บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต สาขาการตลาด, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๘).

^๓ ปรีนธ์ ชินโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก, “รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง”. วารสาร Veridian E-JournalSilpakorn University, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๙).

^๔ เสนอ อัครมันตา, “รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี”, พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

ท่องเที่ยวในประเทศไทย ข้อพึงระวังและต้องปรับปรุงแก้ไขก็คือ การไม่มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่พัฒนาขึ้นโดยคนท้องถิ่นซึ่งเป็นผลมาจากการขาดแคลนมัคคุเทศก์ท้องถิ่นบุคลากรทางการท่องเที่ยวขาดความรู้ในด้านภาษา ความรู้ด้านการท่องเที่ยวและบริการด้านต่าง ๆ จึงควรมีการเตรียมบุคลากรเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวอันเนื่องมาจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน^๕ สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงพร อ่อนหวาน ที่พบว่า ชาวบ้านมีความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนเข้าใจว่าการท่องเที่ยวกำลังจะเข้ามาในพื้นที่แต่ชาวบ้านยังขาดความมั่นใจและไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไรในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน แม้ว่าที่ผ่านมาชาวบ้านจะได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์การเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว แต่การจัดฝึกอบรมเหล่านั้นให้กับชุมชนไม่ได้มีการศึกษาความต้องการของชุมชนหรือประเมินความรู้ความต้องการของชุมชนก่อน หลักสูตรที่จัดให้จึงไม่ได้แก้ปัญหาหรือตอบสนองความต้องการหรือความจำเป็นพื้นฐานในการจัดการท่องเที่ยวให้กับชุมชน^๖ และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัศมี อ่อนปรีดา ที่พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงครามโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยด้านการพัฒนาคุณภาพสินค้าศักยภาพบุคลากรและบริการด้านการท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบด้านหนึ่ง^๗

๓) ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องเข้ามาสนับสนุนอย่างจริงจังและร่วมกันวางแผนในการพัฒนา เพิ่มมูลค่าทางจิตใจให้นักท่องเที่ยวมีความสุข ประทับใจ และปลอดภัย ปรับรูปแบบการท่องเที่ยวในตัวเมืองทั้งตลาดน้ำย้อนยุคและตลาดบนบก และเพิ่มกิจกรรมในช่วงเวลาว่างขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถพักค้างคืนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของประพันธ์ นีกระโทก ที่พบว่ารูปแบบบูรณาการทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนคือ การจัดการความรู้เกี่ยวกับการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต การถ่ายทอดประสบการณ์การบริหารขยายเป็นเครือข่าย การตั้งทุนทางสังคมควบคู่ไปกับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เสริมบทบาทผู้นำในองค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็งตามแบบของผู้นำ เป็นที่ยอมรับและไว้วางใจของประชาชน^๘ สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะปาน ผู้มีทรัพย์ ผลการศึกษาพบว่าข้อพึงระวังและต้องปรับปรุงแก้ไขก็คือ การไม่มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่พัฒนาขึ้นโดยคนท้องถิ่น^๙ สอดคล้องกับงานวิจัยของมาฆะ ชิตตะสังคะ คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวและประชาชนในชุมชนท้องถิ่นได้ร่วมทำการประเมินวิเคราะห์ที่ย่อมสามารถทำการเสนอแผนพัฒนาปรับปรุงขึ้นใหม่ตามสาระสำคัญดังนี้

^๕ ปิยะปาน ผู้มีทรัพย์, “การศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้”, **รายงานการวิจัย**, (คณะวิทยาการจัดการ: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, ๒๕๕๖).

^๖ ดวงพร อ่อนหวาน, “แผนงานการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนบนพื้นที่สูงกรณีศึกษาอำเภอภักดีพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่”, **รายงานการวิจัย**, (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาภาคพายัพเชียงใหม่, ๒๕๕๖).

^๗ รัศมี อ่อนปรีดา, “การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงคราม”, **หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์,วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑, (เมษายน, ๒๕๕๘).**

^๘ ประพันธ์ นีกระโทก, “ทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง”, **พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).**

^๙ ปิยะปาน ผู้มีทรัพย์, “การศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้”, **รายงานการวิจัย**, (คณะวิทยาการจัดการ: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, ๒๕๕๖).

(๑) ร่วมตกลงทำความเข้าใจเส้นทางการท่องเที่ยวและขอบเขตพื้นที่กิจกรรมการท่องเที่ยว (๒) ร่วมตกลงเสริมฐานการท่องเที่ยวและขอบเขตพื้นที่กิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความต่อเนื่อง (๓) ร่วมทำการปรับปรุงและให้ความสำคัญต่อกิจกรรมท่องเที่ยวในปัจจุบันและร่วมพัฒนาฐานท่องเที่ยวใหม่ (๔) ร่วมทำการขยายพื้นที่กิจกรรมท่องเที่ยวเมื่อพิจารณาถึงศักยภาพในความเป็นไปได้ (๕) ร่วมทำการกำหนดบริเวณการเข้าถึงเขตพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น และ (๖) ร่วมทำการพัฒนาเส้นทางย่อยไปสู่บริเวณที่ทำการขยายพื้นที่กิจกรรมท่องเที่ยว^{๑๐} และสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีนธ์ ชิมโชติ และธีระวัฒน์ ทีก ที่พบว่าองค์ประกอบของยุทธศาสตร์ ๙ องค์ประกอบโดยองค์ประกอบหนึ่งได้แก่ ประสิทธิภาพ (Efficiency) ในด้านประสิทธิภาพนั้นสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวต้องมีประสิทธิภาพที่ตรงตามความต้องการของลูกค้าโดยสามารถจัดการลดต้นทุนต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมนอกจากนั้นยังต้องสามารถสร้างความเชื่อมั่นจากลูกค้าด้วยการบริการที่มีประสิทธิภาพด้วย^{๑๑}

๔) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ในชุมชนมีความชำนาญในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ดี กิจกรรมในพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ รูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสมกับพื้นที่ สร้างความน่าตื่นตาตื่นใจแก่นักท่องเที่ยว และมีความแปลกใหม่เมื่อเทียบกับพื้นที่ท่องเที่ยวอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของประพันธ์ นิกกระโทก ที่พบว่ารูปแบบบูรณาการทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนการถ่ายทอดประสบการณ์การบริหารขยายเป็นเครือข่ายการดึงทุนทางสังคมควบคู่ไปกับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เสริมบทบาทผู้นำในองค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็งตามแบบของผู้นำ เป็นที่ยอมรับและไว้วางใจของประชาชน^{๑๒} สอดคล้องกับงานวิจัยของมาฆะ ขิตตะสังคะ ที่พบว่า แนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน การจัดการการบริการด้านที่พักแรม และการจัดการบริการด้านอาหารมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ^{๑๓} และสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีนธ์ ชิมโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก ที่พบว่าองค์ประกอบหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนก็คือ กระบวนการ (Process) คือการส่งเสริมการพัฒนาหรือการจัดการกระบวนการสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดนวัตกรรมผลิตภัณฑ์รูปแบบกิจกรรมใหม่ ๆ หรือการบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ดังเช่นกระบวนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว

^{๑๐} มาฆะ ขิตตะสังคะ, “การศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนกรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยและพัฒนา: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๓).

^{๑๑} ปรีนธ์ ชิมโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก, “รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง”. วารสาร Veridian E-JournalSilpakorn University, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๙).

^{๑๒} ประพันธ์ นิกกระโทก, “ทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง”, พุทธศาสตร์ชุมชนบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

^{๑๓} มาฆะ ขิตตะสังคะ, “การศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนกรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยและพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๓).

โดยจักรยานของอำเภอสวนผึ้งที่มีกระบวนการจัดให้สอดคล้องกับธรรมชาติมีการปั่นจักรยานเพื่อสัมผัสกับธรรมชาติข้างทางมีขั้นตอนการปลูกป่าเพื่อสร้างสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพร้อมร่วมรับประทานข้าวหอมกะเหรี่ยงและผูกข้อมือข้อมือรับขวัญซึ่งเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นไปในกระบวนการของกิจกรรมร่วมกัน^{๑๔}

๕) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกับนานาชาติ สามารถสร้างคุณค่าความทรงจำที่ดี มีสินค้าที่พัฒนาตามอัตลักษณ์ของชุมชนที่สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อที่หลากหลาย และมีสินค้าที่หลากหลายให้เลือกตามความต้องการของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของประภาศรี ศรีประดิษฐ์ ที่พบว่า โอกาสของจังหวัดได้แก่นโยบายการพัฒนาสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจและอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขงสนับสนุนการเชื่อมโยงการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน การส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับนานาชาติมากขึ้นและนักท่องเที่ยวมีกระแสนิยมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การพัฒนาจุดผ่านแดนถาวรคู่เพื่อการติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจังหวัดแพร่ด้วย^{๑๕} สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุริยา มะสันเทียะ ที่พบว่าความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว กิจกรรมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาและนำไปสู่ประสิทธิผลที่ได้จากกลยุทธ์การตลาดในการเพิ่มคุณค่าการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาที่ได้จากกรอบคิดในการวิจัยที่ได้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์^{๑๖} และสอดคล้องกับงานวิจัยของประพันธ์พงษ์ ชิมพงษ์ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลางได้แก่การจัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อม^{๑๗}

๖) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานพบว่าระบบน้ำประปามีความสะอาด และเข้าถึงทุกชุมชนการเชื่อมต่อหรือมีระบบไฟฟ้าทั่วถึงทุกสถานที่ และการซ่อมแซมปรับปรุงถนนที่ชำรุด ให้กลับมาใช้งานได้ตามมาตรฐาน เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้นทั้งแผนที่ ป้ายภาษาอังกฤษ จุดบริการที่หาง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะปาน ผู้มีทรัพย์ ผลการศึกษาพบว่า รัฐยังขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ถึงแม้การท่องเที่ยวจะขยายตัวสูงแต่ภาครัฐมิได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นมารองรับเช่น การไม่มีป้ายบอกทาง

^{๑๔} ปรีดิ์ ชินโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก, “รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง”. วารสาร Veridian E-JournalSilpakorn University, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๙).

^{๑๕} ประภาศรี ศรีประดิษฐ์, “การศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ ของจังหวัดอุดรดิษฐ์ แพร่ และน่านในเขตภาคเหนือ”, รายงานการวิจัย, (ภาควิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๖).

^{๑๖} พระมหาสุริยา มะสันเทียะ, “กลยุทธ์การเพิ่มคุณค่าการตลาดสำหรับการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาของพระอารามหลวงในเกาะรัตนโกสินทร์”, คุชฌ์นิพนธ์บริหารธุรกิจคุชฌ์บัณฑิต สาขาการตลาด, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๘).

^{๑๗} ประพันธ์พงษ์ ชิมพงษ์, “การศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อการพัฒนามาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลาง”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๑).

แหล่งท่องเที่ยว ป้ายจราจร ป้ายจำกัดความเร็ว รวมทั้งการไม่มีเส้นทางทางถนนที่เข้าถึงในบางแหล่งท่องเที่ยว^{๑๘} สอดคล้องกับงานวิจัยของประภาศรี ศรีประดิษฐ์ ที่พบว่า จังหวัดอุดรดิตถ์มีวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งศิลปวัฒนธรรม โบราณสถานและธรรมชาติที่สวยงาม การคมนาคมที่สะดวกทั้งทางรถยนต์และรถไฟ^{๑๙} และ สอดคล้องกับงานวิจัยของรัศมี อ่อนปรีดา ที่พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงครามโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีปัจจัยด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นองค์ประกอบหนึ่ง^{๒๐}

๕.๒.๒ ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมระหว่างตัวแปรในโมเดลพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน กับการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ ๐.๘๖ แยกเป็นอิทธิพลทางตรง ๐.๓๖ และอิทธิพลทางอ้อม ๐.๑๕ เป็นอิทธิพลรวม ๐.๕๑ โดยมีค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ โดยบทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน มี ๒ ลักษณะคือ ๑) ลักษณะเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ การแก้ไขปรับปรุง จากการศึกษาลักษณะการบริหารจัดการมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนั้นในการพัฒนาให้เกิดประสิทธิผลอย่างจริงจังต้องมีการบริหารจัดการอย่างดี มีระบบ ถึงจะพบผลสัมฤทธิ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของรัศมี อ่อนปรีดา^{๒๑} ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงครามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ประกอบด้วย ๕ ตัวแปรได้แก่ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ความผูกพันต่อแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การสร้างความยั่งยืนทางวัฒนธรรม และนโยบายการท่องเที่ยว (F = 137.590, p value = 0.000) สอดคล้องกับงานวิจัยของมาছে ชิตตะสังคะ และ

^{๑๘} ปิยะพาน ผู้มีทรัพย์, “การศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้”, รายงานการวิจัย, (คณะวิทยาการจัดการ: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, ๒๕๕๖).

^{๑๙} ประภาศรี ศรีประดิษฐ์, “การศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ ของจังหวัดอุดรดิตถ์ แพร่ และน่านในเขตภาคเหนือ”, รายงานการวิจัย, (ภาควิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๖).

^{๒๐} รัศมี อ่อนปรีดา, “การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงคราม”, หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (เมษายน ๒๕๕๘)

^{๒๑} รัศมี อ่อนปรีดา, “การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงคราม”, หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ (เมษายน ๒๕๕๘).

คณะ^{๒๒} ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนกรณีศึกษาจังหวัดเชียงรายเชียงใหม่และแม่ฮ่องสอน พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวควรมีการประเมินทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยวเน้นประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนเช่น พื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาเยือนได้ทั้งเวลากลางวันและกลางคืน จุดดึงดูดความสนใจที่นักท่องเที่ยวเห็นว่ามีสำคัญและมีความโดดเด่น เป็นต้น การประเมินจุดอ่อนเช่น ความขัดแย้งทางการเมืองหรือความรุนแรงในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาศักยภาพที่ไม่ได้มาตรฐานของการเป็นทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น ๒) ลักษณะกายภาพทางสังคม ประกอบด้วย ข้อกฎหมายและการจัดระเบียบ ความชัดเจนของเจ้าภาพ การสนับสนุนจากภาครัฐ สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กร จากการศึกษาลักษณะกายภาพทางสังคมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนั้นในการพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพอย่างจริงจังต้องคำนึงถึงลักษณะกายภาพทางสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์^{๒๓} ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อการพัฒนามาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลาง พบว่า หลักการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีอิทธิพลต่อมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลางร้อยละ ๔๑ โดยรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ๕ อันดับแรกที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลาง ได้แก่การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวสูงสุดการมีส่วนร่วมโดยการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่นการฝึกอบรมบุคลากรในท้องถิ่นการรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติและการจัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อม พบพร โอทกานนท์^{๒๔} ได้ทำการศึกษา รูปแบบคุณภาพการบริการภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวยุโรปและอเมริกัน พบว่า รูปแบบสมการโครงสร้างพบว่าองค์ประกอบสำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวยุโรปคือภาพลักษณ์ด้านสิ่งดึงดูดใจแหล่งท่องเที่ยวและคุณภาพการบริการด้านการเอาใจใส่ส่วนองค์ประกอบสำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวอเมริกันคือภาพลักษณ์ด้านกิจกรรมแหล่ง

^{๒๒} มาฆะ ชิตตะสังคะ, “การศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนกรณีศึกษาจังหวัดเชียงรายเชียงใหม่และแม่ฮ่องสอน”, สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, (๒๕๕๓).

^{๒๓} ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์, “การศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อการพัฒนามาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลาง”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๑).

^{๒๔} พบพร โอทกานนท์, “รูปแบบคุณภาพการบริการภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวยุโรปและอเมริกัน”, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, วารสารธรรมศาสตร์, ปีที่ ๓๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๖).

ท่องเที่ยวและคุณภาพบริการด้านความเชื่อถือได้ สอดคล้องกับ Ngoc & Trinh^{๒๕} ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการเยี่ยมชมเมืองหวงเต่าในประเทศเวียดนาม ผลการวิจัยพบว่า ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน ปัจจัยด้านราคา สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวมีนัยสำคัญและผลกระทบในเชิงบวกความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ ส่วนความปลอดภัยและการจัดการด้านระบบรักษาความปลอดภัยมีนัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษฎา ให้วัฒนานุกูล^{๒๖} ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (กอสส.) ผลการวิจัยพบว่าการใช้หลักธรรมาภิบาล ๓ เป็นเครื่องมือในการบูรณาการของการทำหน้าที่ สามารถที่จัดการบริหารทรัพยากรการบริหาร (4Ms) คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการจัดการและด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้วยความเป็นอิสระ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของสังคม ประเทศชาติรวมเป็นใหญ่ด้วยความซื่อสัตย์ มีศักดิ์ศรี คำนึงถึงหลักของสิทธิมนุษยชนด้วย

สำหรับการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรม มีขนาดอิทธิพลทางตรงส่งผลกระทบต่อพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมีค่าอิทธิพลร้อยละ ๖๐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ โดยอภินิยธรรมที่นำมาศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ๑) พร้อมเพรียงกัน ร่วมวางแผน ๒) ห่วงแทน รักษา ร่วมแก้ปัญหาสถานที่นั้น ๓) เคารพให้เกียรติกัน ร่วมประเมินคุณค่า ๔) ยึด กฎ กติกา ร่วมกันรับผลประโยชน์ แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติตาม อภินิยธรรมนั้นทำให้เกิดการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของเสนอ อัครมันตา^{๒๗} ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการตามหลักอภินิยธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า การประยุกต์ใช้หลักอภินิยธรรมในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี สามารถนำหลักอภินิยธรรมไปบูรณาการเข้าไปในทุกขั้นตอนของกระบวนการบริหาร เพื่อพัฒนาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ความสามัคคีเป็นทีม (Teamwork) และสามารถนำมาบูรณาการเข้ากับบริหารงานทั้งในด้านการบริหารจัดการบุคลากร (Staffing) การประสานงาน (Coordinating) และการจัดองค์กร (Organizing) โดยการร่วมแรงร่วมใจเป็นคณะแต่ละฝ่าย เป็นการผนึกกำลัง (Synergy) เป็นไปตามวัตถุประสงค์

^{๒๕} Ngoc, K.N. & Trinh, N.T, “Factors affecting tourists’ return intention towards Vung Tau City, Vietnam: A mediation analysis of destination satisfaction”, *Journal of Advanced Management Science*, (2015).3(4).

^{๒๖} กฤษฎา ให้วัฒนานุกูล, “การพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (กอสส.)”, *พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

^{๒๗} เสนอ อัครมันตา, “รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักอภินิยธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี”, *พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

สอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมหมาย อตถลัทโธ (พีชสิงห์)^{๒๘} ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการนำหลักอปริหานิยธรรมไปใช้ในการบริหารของผู้บริหาร สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า อปริหานิยธรรม เป็นหลักป้องกันความเสี่ยง เป็นไปเพื่อความเจริญขององค์การฝ่ายเดียว องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติด้านการบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี โดยองค์การองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ดนำมาใช้มี ๖ รูปแบบคือ ๑) รูปแบบของความสามัคคีการจัดประชุมและเลิกประชุม คือ ร่วมกันประชุมสามัญประจำปีเมื่อมีปัญหาเร่งด่วน ทุกภาคส่วนก็พร้อมเพรียงกันประชุมโดยยกประเด็นปัญหามาปรึกษาหารือกัน จนมีแนวทางแก้ไขในที่สุด ด้วยพร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงกระทำร่วมกันเพื่อสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นกับองค์กร ๒) รูปแบบของการเคารพต่อขบวนการธรรมเนียมประเพณีเดิมของท้องถิ่นรักษาขนบธรรมเนียมที่ดั้งเดิม ถือเป็นเป้าหมายศาสตร์ที่ทุกคนต้องปฏิบัติ ๓) รูปแบบของการเคารพผู้อาวุโสและปราชญ์ท้องถิ่นให้เกียรติยกย่องเชิดชูและเคารพในเปิดโอกาสให้ผู้อาวุโสและปราชญ์ท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น และมีส่วนในการวางหลักสูตรการศึกษาบางส่วนในระดับท้องถิ่นของจังหวัดร้อยเอ็ด ๔) รูปแบบของการส่งเสริมสถานะและบทบาทของสตรีส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายสร้างความเข้มแข็งในตัวผู้หญิงเพื่อปรับเปลี่ยนชีวิตของผู้หญิงให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้นโดยสังคมมีส่วนร่วม มีการรวมกลุ่มจัดกิจกรรมในชุมชน ๕) รูปแบบของการถือแบบอย่างและยกย่องคนดีในการทำงานให้ความเคารพในการแสดงความคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ที่เหมาะสม ๖) รูปแบบของการปกป้องคุ้มครองผู้อยู่อาศัยแขกและคนที่เข้ามาในท้องถิ่นจัดระเบียบและดูแลความสงบเรียบร้อยเน้นความสะอาด ความเป็นระเบียบ และถูกสุขลักษณะของที่อยู่อาศัยเคารพซึ่งกันและกันใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของสมโภชน์ สุวรรณรัตน์^{๒๙} ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างความสามัคคีในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบด้วยหลักพุทธธรรม พบว่า หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการสร้างความสามัคคีในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ที่ชาวบ้านใช้ในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันมากที่สุด คือ หลักสาราณียธรรม รองลงมาคือหลักอปริหานิยธรรม หลักสัพบุรีธรรม และหลักสังคหวัตถุตามลำดับ

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีแผนพัฒนาทั้งแผนการฟื้นฟูด้านโบราณสถาน สถาปัตยกรรม แผนการจัดระเบียบร้านค้าในเขตโบราณสถาน การจัดระเบียบในการเข้าชมโบราณสถาน ความสะอาดและการจัดการขยะ แผนพัฒนาเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวให้ทันสมัย (e-path) รวมทั้งนโยบายจัดกิจกรรมด้านกีฬาเดิน-วิ่ง ปั่น ของจังหวัด

^{๒๘} พระสมหมาย อตถลัทโธ (พีชสิงห์), “รูปแบบการนำหลักอปริหานิยธรรมไปใช้ในการบริหารของผู้บริหาร สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด”, *ธรรมทรรศน์*, ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑ (มีนาคม-มิถุนายน ๒๕๕๙).

^{๒๙} สมโภชน์ สุวรรณรัตน์, “การสร้างสามัคคีในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบด้วยหลักพุทธธรรม”, *วารสาร สยามนักวิจัย*, ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๖๐).

๒) จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ตามแผนงานทั้ง ๑) แผนงานการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการทุกรูปแบบอย่างมีมาตรฐาน ๒) แผนงานการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการอย่างยั่งยืน และ ๓) แผนงานการสร้างสมดุลในแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ ทั้งในเชิงพื้นที่ เชิงเวลา ฤดูกาล และรูปแบบการท่องเที่ยว

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

๑) จากการศึกษาพบว่าการปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรมเป็นตัวแปรส่งผ่านของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนั้นทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียควรนำหลักธรรมมาบูรณาการกับการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการส่งเสริมให้มี ๑) พร้อมเพรียงกัน ร่วมวางแผน ๒) ห่วงแหน รักษา ร่วมแก้ปัญหาสถานที่นั้น ๓) เคารพให้เกียรติกัน ร่วมประเมินคุณค่า ๔) ยึด กฎ กติกา ร่วมกันรับผลประโยชน์ มาเป็นหลักในการปฏิบัติเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

๒) จากการศึกษาพบว่าการปฏิบัติตามแผนอยู่ในระดับปานกลางดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการติดตามผลเกี่ยวกับประสิทธิผลของกระบวนการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานในระดับผลผลิตหรือผลลัพธ์ของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นระยะ ๆ ปรับปรุงประสิทธิผลของการดำเนินงานจากข้อเสนอแนะที่ได้จากประเมิน และต้องจัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานและนำเสนอรายงานแก่ผู้บริหารด้วย

๓) จากการศึกษาพบว่าการตรวจสอบอยู่ในระดับปานกลางดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการประเมินความคืบหน้าของงาน ประเมินเปรียบเทียบผลการใช้จ่ายเงินจริงกับงบประมาณของการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานตาม ประเมินความคืบหน้าการดำเนินการในช่วงเวลาและความถี่ที่เหมาะสม คำนวณและเปรียบเทียบต้นทุนของการดำเนินการจัดการแหล่งท่องเที่ยวกับผลผลิตหรือผลลัพธ์ด้วย

๔) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสิ่งต้องทำอีกด้านหนึ่งคือการสร้างเครือข่ายโดยต้องมีการจัดประชุมทุกฝ่ายเพื่อหารือต่อการตัดสินใจร่วมกันในใช้มรดกทางวัฒนธรรมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว ร่วมกันกำหนดแนวทางในการติดตามและประเมินผล มีการชี้แจงผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวเพื่อร่วมกันระบุปัญหาและแนวทางแก้ไขอย่างต่อเนื่องด้วย

๕) จากการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน เข้ามาตรวจตราดูแลแหล่งท่องเที่ยว รักษาสิ่งแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งสำคัญคือการติดตามและประเมินผลด้านการใช้จ่ายเงินต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวด้วย

๖) จากการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนในการได้รับผลประโยชน์ทั้งทางด้านวัตถุ ตอบแทนส่วนบุคคล ด้านทางสังคม ด้านการลงทุนและปฏิบัติงานอย่างเท่าเทียมและยุติธรรมด้วย

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑) การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพียงแค่จังหวัดเดียวคือจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนั้นรูปแบบที่ได้ อาจไม่สามารถนำไปใช้ในจังหวัดอื่นหรือพื้นที่อื่นได้ จึงควรมีการศึกษาในจังหวัดอื่น และตัวแปรอื่นเพื่อให้แต่ละจังหวัดมีโมเดลการพัฒนาการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด

๒) ควรมีการศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมในหลาย ๆ มิติทั้งมิติด้านการท่องเที่ยว ด้านสังคม ด้านคุณภาพชีวิต เพราะประเทศไทยเป็นเมืองพุทธและจะได้นำผลการศึกษาซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดทางวิทยาศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติหรือนำสู่นโยบายในการพัฒนาประเทศ

๓) การพัฒนาการท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่นั้นบางครั้งมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนาของแต่ละลักษณะทางภูมิศาสตร์และแต่ละลักษณะทางกายภาพเพื่อให้ได้โมเดลในการพัฒนาที่มีความคล้ายคลึงกันมีรูปแบบเหมือนกันและนำไปใช้

๔) ภาครัฐและสถาบันการศึกษาควรส่งเสริมให้นักวิจัยทำการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วม (PAR) เพื่อช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมและทำให้รับรู้วิธีการดึงประชาชนเข้ามาส่วนร่วม และรับรู้ถึงอุปสรรคเกี่ยวกับการที่ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ:

กมล รัตนวิระกุล. ความคิดเห็นที่มีอิทธิพลต่อการซื้อหนังสือของผู้บริโภค. ม.ป.ท., ๒๕๔๐.

กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการบริหารโรงเรียนปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๕.

คณะกรรมการโลกว่าด้วยวัฒนธรรมและการพัฒนา. วัฒนธรรมอันหลากหลายของมนุษยชาติ. ม.ป.ท.:

ม.ป.พ..

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทในการบริหารงานพัฒนาชนบท.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๗.

ฉันทิช วรรณถนอม. การวางแผนและการจัดนำเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร: บริษัทวิรัตน์

เอ็ดดูเคชั่นจำกัด, ๒๕๕๙.

เฉลียว บุรีภักดิ์ และคณะ. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสถาบันราช

ภัฏกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร: เอสอาร์พรีนติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๕.

ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์. การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

, ๒๕๓๗.

ชินรัตน์ สมสืบ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

, ๒๕๓๙.

ชูสิทธิ์ ชูชาติ. อดสาหกรรมการท่องเที่ยวในโครงการตำราวิชาการราชภัฏเฉลิมพระเกียรติเนื่องใน

วโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมายุครบ ๖ รอบ. เชียงใหม่:

สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๔๒.

ณัฐพันธ์ เขจรนนท์ และคณะ. กลยุทธ์การสร้างองค์การคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: ธรรมกมล

การพิมพ์, ๒๕๔๖.

เทิดชาย ช่วยบำรุง. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยพัฒนาการปกครอง

ท้องถิ่นสถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๒.

ธงชัย สันติวงษ์. พฤติกรรมองค์การ: การศึกษาการบริหารพฤติกรรมองค์การเชิงบริหาร.

กรุงเทพมหานคร: ประชุมช่าง, ๒๕๔๘.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บริษัทการพิมพ์จำกัด, ๒๕๓๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- นิคม จารุมนี. การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๖.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬา, ๒๕๓๗.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์, ๒๕๔๒.
- _____. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: เพรสแอนด์ดีไซน์, ๒๕๔๘.
- ประวิทย์ ชูศิลป์. เจตคติทางวิทยาศาสตร์. ลพบุรี: คณะวิทยาศาสตร์สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๔๐.
- ปรัชญา เวสารัชช์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยคดีศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต). พุทธวิธีบริหาร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.
- พระธรรมปิฎก.(ป.อ.ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสื่อตะวันจำกัด, ๒๕๔๕.
- พิสณุ พองศรี. การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: บริษัทด้านสุทธากา
รพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๒.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. ศาสตร์แห่งการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๙.
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. การพัฒนาชนบทแบบผสมผสานสำหรับประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: ไทย
วัฒนาพานิช, ๒๕๓๔.
- มณีวรรณ ผิวนิม และคณะ. โครงการพัฒนาการและผลกระทบของการท่องเที่ยวกรณีศึกษาชุมชน
ตลาดน้ำ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๖.
- มนัส สุวรรณ. การจัดการสิ่งแวดล้อม: หลักการและแนวคิด. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๙.
- มัลลิกา บุณนาค. สถิติเพื่อการตัดสินใจ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๗.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: ไทยอนุเคราะห์ไทย,
๒๕๓๖.
- รัตนา ศิริพานิช. สถิติเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, ๒๕๓๒.
- รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: การ
ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๓.
- วิรัช นิภาวรรณ. การบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ: บทบาทขององค์กรในท้องถิ่น.
กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๕.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ศรีพร สมบุญธรรม. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. ททท. จุลสารการท่องเที่ยว ๑๒. ศูนย์การท่องเที่ยวเกีฬและนันทนาการจังหวัดนครศรีธรรมราช.โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช: นครศรีธรรมราช, ๒๕๔๘.
- ศิริ ฮามสุโพธิ์. **สังคมวิทยาการท่องเที่ยว**. เลย: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สถาบันราชภัฏเลย, ๒๕๔๓.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. ศุกร เสรีรัตน์ .องอาจ ปทพานิช และปริญญา ลักษิตานนท์. **การบริหารการตลาดยุคใหม่**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทธีระฟิล์มและโซเท็กซ์จำกัด, ๒๕๔๖.
- ศุภชัย อาชีวะระงับโรค. **PDCA: แก้ปัญหาและปรับปรุงงานเพื่อความสำร็จ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัดชินดีไซน์, ๒๕๔๗.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. **การท่องเที่ยวประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมहनุนตลาดไทยเกี่ยวไทยครั้งแรกของปี ๒๕๖๑. ฉบับที่ ๒๕๐๘**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทศูนย์วิจัยกสิกรไทยจำกัด, ๒๕๖๑.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. **รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนินการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**.กรุงเทพมหานคร: ศูนย์บริการวิชาการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๒.
- สมบัติ กาญจนกิจ. **นันทนาการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.
- สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต. **แนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเมืองท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๔.
- สมัย อาภาภิรม. และเยาวนันท์ เชษฐรัตน์. **สถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทย ๒๕๓๘**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโลกสีเขียวในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนากรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์, ๒๕๓๘.
- สุภางค์ จันทวานิช. **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙.
- _____ . **การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. **คู่มือการกำหนดตัวชี้วัดตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ๒๕๔๒.
- อคิน ธิพัฒน์. **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคม และวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภาการพิมพ์, ๒๕๒๗.
- อุดม เขยกิจวงศ์. **หลักสูตรท้องถิ่นยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานคร} ๒๕๕๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๒) ดุษฎีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์:

กฤษฎา ให้วัฒนานุกูล. “การพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (กอสส.)”. **พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

นันทภัทร บุรชจรกุล. “การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในจังหวัดจันทบุรี”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๑.

ประพันธ์ นีกระโทก. “ทุนทางสังคมกับการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชนพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง”. **พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

พระมหาชาญ โชติญาณพล. “อัตลักษณ์วัดไทยในพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติ”. **ดุษฎีนิพนธ์บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิตสาขาการตลาด**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๘.

พระมหาสุริยา มะสันเทียะ. “กลยุทธ์การเพิ่มคุณค่าการตลาดสำหรับการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาของพระอารามหลวงในเกาะรัตนโกสินทร์”. **ดุษฎีนิพนธ์บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต สาขาการตลาด**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๘.

วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์. “แบบจำลองการบริหารเชิงพุทธบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”. **พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

เสนอ อัครมันตา. “รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักอปริหานิยธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี”. **พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

(๓) รายงานวิจัย :

ดวงพร อ่อนหวาน. “แผนงานการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้ชุมชนบนพื้นที่สูงกรณีศึกษาอำเภอภักดีชุมพล จังหวัดเชียงใหม่”. **รายงานการวิจัย**. คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่, ๒๕๕๖.

ปทุมมาศ พูลทิพย์. “กระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัยเชิงบูรณาการของประเทศแบบมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อการวางนโยบายและแผนการวิจัยแห่งชาติ: ด้านอุตสาหกรรม”. **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๕๘.

ประพันธ์พงศ์ ชินพงษ์. “การศึกษาแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อการพัฒนามาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดในเขตภาคกลาง”. **รายงานการวิจัย**. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๑.

ประภาศรี ศรีประดิษฐ์. “การศึกษาศักยภาพและมูลค่าของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ของจังหวัดอุดรดิษฐ์ แพร่ และน่านในเขตภาคเหนือ”. **รายงานการวิจัย**. ภาควิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

ปิยะ ปานผู้มีทรัพย์. “การศึกษาศักยภาพและมูลค่าผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้”. รายงานการวิจัย. คณะวิทยาการจัดการ: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, ๒๕๕๖.

มาฆะ ชิตตะสังคะ. “การศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนกรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน”. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยและพัฒนา: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๓.

วันใหม่ แดงแก้ว. “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเมืองเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย”. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

(๔) บทความ:

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. “การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : กระบวนทัศน์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวยุคใหม่”. e-TAT Tourism Journal. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยประจำไตรมาสที่ ๓ (๒๕๕๒): ๙๒

บุญจง ขาวสิทธิวงษ์. “การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง”. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม. ปีที่ ๓ เล่มที่ ๒ (๒๕๕๐): ๒๙-๖๘.

ปรีนธ์ ชินโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก. “รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง”. วารสาร Veridian E-Journal Silpakorn University. ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๙): ๒๕๐.

ภัทรพร ทิมแดง และผู้แต่งคนอื่นๆ. “โมเดลการตลาดเชิงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ”. วารสารสมาคมนักวิจัย. ปีที่ ๑๖ (๒๕๕๔): ๘๙-๑๐๑.

สุดาพร วรพล. “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: วิธีสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน”. จุลสารการท่องเที่ยว ๔. (ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๓๘): ๒๑-๓๑.

(๕) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

กรมการท่องเที่ยว. สลิตินักท่องเที่ยว. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tourism.go.th> [๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๑].

กรมอาเซียน. กระทรวงการต่างประเทศ. การเตรียมความพร้อมของไทยสู่การเป็นประชาคมอาเซียน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/other-20140102-103348-182352.pdf> [๙ มกราคม ๒๕๖๑].

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ข้อมูลท่องเที่ยว๗๖จังหวัดสถานที่พักแรม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tourismthailand.org/accommodation/bangkok> [๑ มีนาคม ๒๕๖๑].

ไทยตำบล ดอท คอม. ข้อมูลพื้นฐาน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thaitambon.com/tambon/140611> [๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

เทศบาลตำบลไทรน้อย. ข้อมูลพื้นฐาน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://sainoi.go.th/public/location/data/index/menu/24> [๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

ไทยตำบล ดอท คอม. ข้อมูลพื้นฐาน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thaitambon.com/tambon/140302> [๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

_____ . ข้อมูลพื้นฐาน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thaitambon.com/tambon/140606> [๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

_____ . ข้อมูลพื้นฐาน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thaitambon.com/tambon/140120> [๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

_____ . ข้อมูลพื้นฐาน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thaitambon.com/tambon/140325> [๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

_____ . ข้อมูลพื้นฐาน. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.thaitambon.com/tambon/140813> [๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

_____ . ข้อมูลพื้นฐาน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thaitambon.com/tambon/141208> [๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑].

วศิน อิงคพัฒนากุล. **คุณลักษณะ ๗ ประการของผู้ให้บริการที่ดี.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://lib.dtc.ac.th/article /tourism> [๒๙ มีนาคม ๒๕๖๑].

สถาบันอยุธยาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. **รายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อม.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://asi.aru.ac.th/?page_id=2646 [๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒].

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. **ความหมายของการท่องเที่ยว.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://tourismatbuu.wordpress.com> [๒๕ เมษายน ๒๕๖๑].

(๖) สัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม

สัมภาษณ์ นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง. Project Manager, ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

นายจารุเชษฐา เรืองสุวรรณ. ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

นายกิตติคุณ อัศวินทรงกูร. Visual Designer Agoda services /Blogger, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒.

นายสมาน สาส์นประดิษฐ์. ผู้จัดการทั่วไป, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒.

นางมยุรี ศรีนาค. ประธานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โฮมสเตย์ไทรน้อย อ.บางบาล จ. พระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

นายผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์. ประธานกลุ่มหัตถกรรมอัญญาญิก บ้านต้นโพธิ์ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ๒๒ มกราคม ๒๕๖๒.

นางดาวเรือง ฤกษ์บุบผา. ประธานโฮมสเตย์คลองรางจระเข้, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

นายวรวรรณ ธัญสิริพิสิฐ. ประธานชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลคลองจิก, ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

นางดารณี คุ่มภัยพาล. รองนายกเทศมนตรีเทศบาลลาดชะโด อ.พระนครศรีอยุธยา, ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒.

นายชัยสงค์ ชูฤทธิ์. ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๙ มีนาคม ๒๕๖๒.

นางอรสา อาวุธคม. ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานพระนครศรีอยุธยา, ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

นางสาวฐาปนีย์ เกียรติไพบูลย์. ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

ผศ. ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง. รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒.

ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง. ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร.รองเจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒.

พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒.

ผศ. ดร. รัฐพล เย็นใจมา. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๒.

สนทนากลุ่มเฉพาะ รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา. ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง. ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง. รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

ศ. พล.ต.ท.หญิง ดร.นัยนา เกิดวิชัย. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

ผศ.ดร.อนุวัติ กระสังข์. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

ผศ.ดร. รัฐพล เย็นใจมา. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

อาจารย์ ดร.สุรียา รักษาเมือง. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

อาจารย์ ดร.กาญจนา ดำจูดดี. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

อาจารย์ ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

นายอรรถพล วรรณกิจ. รองผู้อำนวยการภูมิภาคตะวันออก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

นางศุภิดา อ่อนบรรจง. หัวหน้างานส่งเสริมกิจกรรมนานาชาติ กองส่งเสริมกิจกรรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

นางอภนิษฐ์ ลีมตระกูล. รองผู้อำนวยการฝ่ายทรัพยากรบุคคล การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

๒. ภาษาอังกฤษ

1. Secondary Source

(I) Books :

- camNostrand. Kolasa.B.J. **Introduction of Behavioral Sciene for Business**. New Jersey: Prince - Hall Intentional Inc, 1969.
- Cohen.John M. and Uphoff. Norman T. **Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project Design. Implementation and Evaluation.** In **Rural Development Monograph**. 2 The Rural Development Committee Center for International Studies. New York: Cornell University, 1977.
- Creswell. J. W. **Research design: Qualitative, Quantitative and mixed methods approaches**. 2nd ed. Thousand Oaks. CA: Sage Publications. Inc, 2003.
- Denzin. N. K. & Lincoln.Y. S. **Handbook of Qualitative Research**. Thousand Oaks: Sage, 1994.
- Derrett.Ros. "The Tourism Culture of Cultural Tourism: Planning through Community Consultation."In **Mike Robinson, Nigel Evans and Paul Callaghan, eds. Tourism and Cultural Change: Tourism and Culture**. towards the 21st Century. Sunderland: The Center for Travel and Tourism and Business Education, 1996.
- Diamantopoulos, A & Siguaw, A.D. **Introducing LISREL: A Guide for the Uninitiated**. Sage Publications: London, 2000.
- Frankly n. **Popular Participation in Planning for Basic Needs**. Great Britain: Black more Press, 1985.
- Gall.M.. Gall.J.& Borg. W. **Educational research An introduction**. 7th ed. Boston: Allyn & Bacon, 2003.
- Guba. E. G.& Lincoln.Y. S. **Competing paradigms in qualitative research**. In N. K, 1994.
- Hoy. W. K. & Miskel. C. G. **Educational administration**. 2nd ed. New York: Intrator Jessica, 2002.
- Inskeep. Edward. **Tourism Planning: An Integrated and Sustainable** Wiley: 1 edition. March 1, 1991.
- Kidder. L. **Research Methods in Social Relations**. 4th ed. New York: Holt. Rinehart and Winston, 1981.
- Kline. R. B. **Principles and Practice of Structural Equation Modeling**. 2nd Edition ed. New York: The Guilford Press, 2005.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Lindeman RH. Merenda PF. Gold RZ. **Introduction to Bivariate and Multivariate Analysis**. Scott. Foresman. Glenview. IL, 1980.
- Lofland, J. **Analyzing Social Settings**. Blemont. Calif. Wadworth, 1984.
- Motloch. John L. **Introduction to Landscape Design**. 2nd ed. New York: John Wiley & Sons, 2001.
- Reeder. W.W. **Some Aspects of the Informal Social Participation of Farm Family**. New York: Cornell University Press, 1963.
- Rifkin. S.B. Muller. F. & Bichman. W. **Primary health care: on measurer participation**. SocSci Med 26, 1995.
- The International Ecotourism Society. **The Ecotourism Society's definition**. The Ecotourism Society Newsletter. Spring, 1991.
- United Nations. "Popular Participation as a Strategy for Promoting Community Level Action and National Development". In **Department of International Economic and Social Affairs**. New York: United Nations, 1981.
- Weiss, R. **The Provision of Social Relationship**. In Z. Rubin (Ed). Doing Unto others Englewood Cliff. N. J: Prentice-Hall, 1972.
- (II) Articles :**
- Nee Goh. "Consumer behavior in tourism". **European Journal of Marketing**. (2015). 27 (10): 5-44.
- Ngoc .K.N. & Trinh. N.T. "Factors affecting tourists' return intention towards Vung Tau City. Vietnam: A mediation analysis of destination satisfaction". **Journal of Advanced Management Science**. (2015). 3 (4): 292-298.
- (III) Other:**
- Kaye Chon Dean. **School of Hotel & Tourism Management the Hong Kong Polytechnic University**. [Online]. Retrieved from: www.polyu.edu.hk [May 23, 2015].
- Saks, A. **Helsinki's image as a tourism destination in St Petersburg**. Journal of Business Tourism. [Online]. Retrieved from: <http://www.theseus.fi/handle/10024/47672> [October 17, 2012].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๘๔

วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.สุรียา รักษาเมือง

ด้วย นายศิลปวิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๒๖ นิสิตหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัย
เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้ว
เห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ
พิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ดร. สุรียา รักษาเมือง

ผู้ประสานงาน: นายศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร

โทรติดตอ. ๐๘๗-๔๕๔-๕๕๕๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๘๔

วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์

ด้วย นายศิลปวิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๒๖ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๗-๔๕๔-๕๕๕๔

๐๓๕/๑๑๐๕

(ผศ.ดร. อนุวัต กระสังข์)
๘/๑๑/๒๕๖๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๗๖๓

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำดุษฎีนิพนธ์
เรียน นางสาวธำปณีย์ เกียรติไพบูลย์ ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างดุษฎีนิพนธ์ จำนวน ๑ เล่ม
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการทำดุษฎีนิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นายศิลปวิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๒๖ นิสิตหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดูตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำดุษฎีนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่าง
ยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

ผู้ประสานงาน: นายศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร
โทรศัพท์ติดต่อ: ๐๘๗-๔๕๔-๕๔๕๔

(นางสาวธำปณีย์ เกียรติไพบูลย์)
ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๗๖๓

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำตุ๊กทินิพนธ์
เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์
คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างตุ๊กทินิพนธ์ จำนวน ๑ เล่ม
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการทำตุ๊กทินิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นายศิลปวิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๒๖ นิสิตหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำตุ๊กทินิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่าง
ยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๗-๔๕๔-๕๕๕๔

ตรงจุด/๓๗/๐๖๖๖๖๖๖๖๖๖
๒๓
(๐๖.๐๖ นันทิยา น้อยจันทร์)

ภาคผนวก ข
ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (IOC) ของแบบสอบถาม
เรื่อง รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัย นายศิลป์วิษณุ น้อยสมมิตร

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๒ คำถามเกี่ยวกับบริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยว

ข้อ	บริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยว	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๑. ด้านความชัดเจนของเจ้าภาพ									
๑	มีการระบุถึงขอบเขตในอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวที่จะใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวแต่ละพื้นที่อย่างชัดเจน	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๒	มีการกำหนดขั้นตอนระบบการบริหารพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดการท่องเที่ยวเพื่อการประสานงานกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๒. ด้านกฎหมายและการจัดระเบียบ									
๔	พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีการควบคุมและจัดระเบียบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดการขยายตัวของสิ่งก่อสร้างมากเกินไป	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	มีการบัญญัติมาตรฐานในการให้บริการต่อผู้ประกอบการที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นไปตามมาตรฐานการบริการ	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๖	มีการออกกฎระเบียบ ลงโทษที่ชัดเจนต่อบริษัทนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ที่ไม่มี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	บริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยว	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	ใบอนุญาต								
๗	มีการกำหนดราคาสินค้าและบริการในพื้นที่ท่องเที่ยวที่เป็นไปอย่างเป็นธรรมกับนักท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๘	มีการจัดตั้งองค์กร หรือประสานงานกับองค์กรอื่นเพื่อการหาหรือทางด้านการออกข้อระเบียบที่ใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ									
๙	รัฐให้การสนับสนุนทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการกระตุ้นให้พื้นที่เป็นท่องเที่ยวเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คนทั่วไปรู้จัก	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐	รัฐให้การสนับสนุนทางการเงินเพื่อการพัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๑	รัฐให้การดูแลทางการให้ความรู้แก่บุคคลในพื้นที่ท่องเที่ยวถึงหลักการบริหารจัดการเบื้องต้นเพื่อให้เกิดคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการ	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๑๒	รัฐให้การสนับสนุนต่อการพัฒนา บุณยะพื้นฟูมรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในเขตพื้นที่ท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๓	รัฐให้การส่งเสริมทางการขายและการสร้างชื่อเสียงผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่ระลึก ให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวได้รับทราบและสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	บริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยว	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๔. ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ									
๑๔	มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว กับนักการเมืองท้องถิ่นเพื่อการจัดการส่งเสริมให้พื้นที่ท่องเที่ยวเป็นที่ประชุมและสัมมนา ของผู้บริหารหรือผู้ประกอบการท้องถิ่นที่	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๕	มีการระบุอย่างชัดเจนถึงอำนาจหน้าที่ขององค์กรและกลุ่มคนแต่ละกลุ่มว่ามีขอบเขตการจัดการระดับใด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๖	มีการจัดประชุมทุกฝ่ายเพื่อหารือต่อการตัดสินใจร่วมกันว่าจะใช้มรดกทางวัฒนธรรมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๑๗	มีกำหนดแนวทางในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๘	ภายหลังการติดตามประเมินผลการดำเนินงานมีการชี้แจงผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวเพื่อร่วมกันระบุปัญหาและหนทางแก้ไขปัญหาลงอย่างต่อเนื่อง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕. ด้านการวางแผน									
๑๙	ฝ่ายบริหารมีการจัดทำแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงานที่กำหนด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๐	แผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่จัดทำมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายไว้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	บริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยว	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	อย่างชัดเจน								
๒๑	แผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่จัดทำวิธีการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๒	แผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่จัดทำงบประมาณ อัตราค่าจ้างและระยะเวลาดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๓	มีการวางแผนล่วงหน้าเพื่อการเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินงานทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๔	มีการบอกให้บุคคลากรได้ทราบโดยทั่วกันในแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่วางไว้	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๖. ด้านการปฏิบัติตามแผน									
๒๕	มีกระบวนการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงในการดำเนินงานตามภารกิจได้รับการพิจารณาจากแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยว	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๒๖	ฝ่ายบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีการติดตามผลเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกระบวนการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๒๗	มีผลการประเมินผลการดำเนินงานในระดับผลผลิต หรือผลลัพธ์ของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๘	มีการนำมาตรการเข้ามาใช้จริงเกี่ยวกับการปรับปรุงประสิทธิภาพของการดำเนินงานจากข้อเสนอแนะได้มีการนำไปปฏิบัติ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๙	มีการจัดทำเป็นเอกสารในรูปแบบที่	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้

ข้อ	การบริหารจัดการท่องเที่ยว	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	สามารถแก้ไขปรับปรุงเพื่อการนำเสนอรายงานกับผู้บริหาร								
๗. ด้านการตรวจสอบ									
๓๐	มีการประเมินความคืบหน้าของการบรรลุวัตถุประสงค์การดำเนินงานของแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยว	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๓๑	มีการประเมินเทียบผลการใช้จ่ายเงินจริงกับงบประมาณและสาเหตุของความแตกต่างของจำนวนเงินที่ใช้จ่ายจริงกับงบประมาณการจัดการแหล่งท่องเที่ยว	+๑	+๑	๐	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๓๒	บุคลากรที่รับผิดชอบมีการทบทวนหรือปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานแผนและกระบวนการดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๓	มีการประเมินความคืบหน้าการดำเนินการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในระยะเวลาและความถี่ที่เหมาะสม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๔	มีการคำนวณและเปรียบเทียบต้นทุนของการดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยวกับผลผลิตหรือผลลัพธ์ว่ามีความคุ้มค่า	+๑	๐	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๘. ด้านการแก้ไขและปรับปรุง									
๓๕	มีการแก้ไขส่วนที่เกิดข้อบกพร่องระหว่างการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๖	มีการปรับเปลี่ยนงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๗	มีการกำหนดภาระหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขในแต่ละจุดอย่าง	+๑	๐	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้

ข้อ	บริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยว	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	ชัดเจน								
๓๘	เมื่อมีการแก้ไขปรับปรุงพื้นที่ท่องเที่ยวเมื่อเขียนรายงานต้องปรับแก้เอกสารให้เป็นปัจจุบันเสมอ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๙	มีการรายงานผลการปรับแก้ให้ผู้บริหารได้ทราบผลความคืบหน้าอย่างสม่ำเสมอ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ตอนที่ ๓ เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน									
๑	มีการเสนอให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ประชาชนสามารถร่วมเสนอข้อคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามแผนงานของคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	ประชาชนสามารถร่วมประชุมปรึกษาหารือร่วมกันตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เหมาะสมในการวางแผน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ประชาชนสามารถร่วมการประชุมปรึกษาหารือในการวางแผนเพื่อหาวิธีการติดตามผล	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	ประชาชนสามารถร่วมการประชุมปรึกษาหารือในการวางแผนเพื่อหาวิธีการตรวจสอบและการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการ ท่องเที่ยวของชุมชน	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๒. ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไข ปัญหา									
๖	ประชาชนสามารถเข้าร่วมการมีส่วนร่วม ในการเสนอข้อแก้ไขปัญหา	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๗	ประชาชนสามารถเข้าร่วมการมีส่วนร่วม ตัดสินใจในการเลือกแนวทางในการแก้ไข ปัญหา	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๘	ให้การยอมรับข้อมูลข่าวสารจากภาค ประชาชนเมื่อประชาชนแจ้งข้อมูลในจุดที่ พบปัญหา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๙	มีการจัดตั้งคณะบุคคลที่มาจากภาค ประชาชนเพื่อให้มีส่วนร่วมในการ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐	ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไข ปัญหาหรือเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหา ต่างในแหล่งท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๑	ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษา สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๒	ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พื้นที่ อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวและชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล									
๑๓	ประชาชนสามารถตรวจสอบวิธีการ ประเมินผลเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๔	เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้วประชาชน สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจตรา ดูแล	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๕	ประชาชนสามารถเข้าร่วมการตรวจสอบ และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมภายใน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการ ท่องเที่ยวของชุมชน	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
	แหล่งท่องเที่ยว								
๑๖	ประชาชนสามารถเข้าร่วมต่อการควบคุม การดำเนินกิจกรรมงานการจัดการ ท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๗	ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและ ประเมินผลด้านการควบคุมดูแลการใช้ จ่ายเงินต่างๆของแหล่งท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๘	ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและ ประเมินผลด้านปัญหาและอุปสรรคที่ เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๙	ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและ ประเมินผลด้านข้อมูลสถิติต่างๆเช่นสถิติ นักท่องเที่ยวความพึงพอใจของ นักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๐	ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและ ประเมินผลความสำเร็จของโครงการ ต่างๆ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์									
๒๑	ประชาชนมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ทางด้านวัตถุประสงค์	+๑	๐	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๒๒	ประชาชนมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทาง สังคม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๓	ประชาชนมีส่วนร่วมผลประโยชน์ส่วน บุคคล	+๑	๐	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๒๔	ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการ ลงทุนและปฏิบัติงาน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๕	มีการแบ่งปันผลตอบแทนของภาค	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการ ท่องเที่ยวของชุมชน	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
	ประชาชนอย่างยุติธรรม								

ตอนที่ ๔ เป็นคำถามเกี่ยวกับการนำหลักอปริยหายธรรมเข้าบูรณาการการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ข้อ	หลักอปริยหายธรรม	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๑. ด้านความพร้อมเพียงกัน									
๑	มีการประชุมร่วมกันถึงการเตรียมความพร้อมต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	คณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวให้ความสำคัญเพื่อหาปรึกษาหารือ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	ท้องถิ่น องค์กร และพ่อค้าแม่ค้าในพื้นที่การท่องเที่ยวให้การสนับสนุนเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ภาครัฐ ให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	มีการประสานงานกับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอื่นเพื่อการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความสะดวกต่อนักท่องเที่ยวเพื่อการเดินทางเที่ยวชม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	คนในท้องถิ่นให้ความพร้อมเพรียงต่อการปกป้องสถานที่ท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. ด้านการมีสัมมาคารวะ									
๗	มีการออกกฎเพื่อเป็นบรรทัดฐานในการให้การเคารพในสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๘	มีการออกระเบียบเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	หลักอภัยธรรม	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๙	มีการจัดตั้งกลุ่มคนในท้องถิ่นร่วมกัน เสนอกฎที่ใช้ในการปฏิบัติตนที่แสดงถึงการเคารพภายในสถานที่ท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐	มีการออกป้ายประกาศชี้แจงถึงหลักปฏิบัติตนต่อสถานที่ที่ท่องเที่ยวอย่างชัดเจน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๑	คนในท้องถิ่นให้ความเคารพต่อกฎระเบียบแบบแผนที่มีการกำหนดไว้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ด้านการเคารพต่อสถานที่									
๑๒	มีการสร้างค่านิยมในการให้การเคารพต่อกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๓	คนในท้องถิ่นร่วมกันปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่จัดตั้งขึ้นจากการประชุมอย่างเป็นแบบแผน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๔	มีการสร้างค่านิยมในท้องถิ่นให้ช่วยกันอนุรักษ์ชุมชนียสถาน และแหล่งท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. ด้านกติกาของท้องถิ่น									
๑๕	มีการจัดเวรเพื่อการดูแลวัดอุทยานที่สำคัญ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๖	มีการออกประกาศเพื่อให้ทุกคนทราบเป็นทั่วกันถึงข้อปฏิบัติตนในสถานที่ท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	๐	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๑๗	มีการจัดทางด้านการบูรณาแหล่งท่องเที่ยวให้คงทนถาวร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๘	คนท้องถิ่นให้การสนับสนุนหรือให้ความร่วมมือในการเมื่อมีการบูรณะแหล่งท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๙	มีการจัดเวรยามสอดส่องดูแลสถานที่	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ชื่อ	หลักก่อปรัยหายธรรม	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	ท่องเที่ยวตลอดเวลา								

ตอนที่ ๕ เป็นคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ชื่อ	การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑. ด้านการฟื้นฟูแหล่ง									
๑	มีการปรับปรุงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีความสวยงามอย่างสม่ำเสมอ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	มีการพัฒนาระบบการให้บริการให้มีความสะดวกสบายและทันสมัย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	มีระบบสาธารณูปโภคที่ได้มาตรฐานและพร้อมใช้งาน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	มีระบบสาธารณูปโภคที่ปลอดภัยต่อการใช้งาน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมใช้ต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	มีระบบการให้บริการที่สอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๗	มีการพัฒนาตัวสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะแหล่งท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว									
๘	มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างลงตัว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๙	กิจกรรมที่ดำเนินภายในพื้นที่ท่องเที่ยวเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐	รูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑๑	กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีความแปลกใหม่เมื่อเทียบกับพื้นที่ท่องเที่ยวอื่น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๒	ผู้ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่มีความชำนาญในวิธีการดำเนินกิจกรรม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๓	กิจกรรมที่ดำเนินในพื้นที่ท่องเที่ยวสร้างความน่าตื่นตาตื่นใจแก่นักท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓. ด้านการตลาดการท่องเที่ยว									
๑๔	แหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างคุณค่าทางจิตใจต่อนักท่องเที่ยวเพื่อการเก็บความทรงจำ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๕	แหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างชื่อเสียงเพื่อให้เป็นที่รู้จักกับนานาชาติ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๖	พื้นที่ท่องเที่ยวมีสินค้าเกี่ยวกับที่ระลึกที่สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๗	พื้นที่ท่องเที่ยวมีสินค้าที่หลากหลายให้เลือกตามความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาพบเห็น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๘	มีการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อที่หลากหลาย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๙	มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารเข้ามาเพื่อการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. ด้านการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่									
๒๐	มีการฝึกอบรมต่อบุคลากร เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องการท่องเที่ยวถึงมารยาทการให้บริการ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๑	มีการฝึกอบรมต่อบุคลากร เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องการท่องเที่ยวถึงหลักการ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	และวิธีการให้บริการต่อนักท่องเที่ยว								
๒๒	มีการอบรม หาความรู้เพื่อการเพิ่มทักษะความสามารถต่อบุคลากร เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องการท่องเที่ยวถึงกลวิธีที่สร้างสรรค์ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๓	มีการจัดตั้งกลุ่ม หรือชมรมเพื่อการฝึกปฏิบัติต่อกระบวนการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์อย่างสร้างสรรค์	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

๒๔	มีผู้เชี่ยวชาญ คอยให้คำปรึกษาถึงกลวิธีในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๕	มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อให้คำปรึกษา และการอำนวยความสะดวกต่อแหล่งพื้นที่เมื่อพบปัญหา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๖	มีการจัดตั้งโครงการเพื่อการพัฒนาให้บุคคลในพื้นที่ทางด้านความสามารถ เป็นมีคฤหะศก์เพื่อการนำเที่ยวให้ได้ อรรถรส	๐	+๑	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๕. ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยว									
๒๗	มีจัดตั้งเวรรักษาการภายในพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๘	ระบบการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่มีความรัดกุม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๙	การรักษาความปลอดภัยเป็นไปพร้อมกับการให้บริการที่ดีทางด้านกรให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อ	การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๓๐	มีการเพิ่มขีดความสามารถทางด้านความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่ออันตราย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๑	มีการจัดการอบรมต่อเจ้าหน้าที่ที่คอยให้บริการรักษาความปลอดภัยถึงการสร้างมิตรภาพที่ดีต่อนักท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน									
๓๒	มีการก่อสร้าง ต่อเติมถนนเพื่อให้มีความสะดวกในการเดินทางของนักท่องเที่ยว	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๓	มีการซ่อมแซมปรับปรุงถนนที่ชำรุดให้กลับมาใช้งานได้ตามมาตรฐาน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๔	มีการเชื่อมต่อหรือมีระบบไฟฟ้าทั่วถึงทุกสถานที่	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๕	มีระบบน้ำประปาที่สะอาด และเข้าถึงทุกชุมชน/ครัวเรือน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๖	มีการติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ต (WIFI) ในสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ภาคผนวก ค
ผลการหาค่าความเชื่อมั่น

รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.973	119

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	334.53	3354.051	.313	.973
a2	335.17	3338.971	.471	.972
a3	334.87	3308.671	.618	.972
a4	334.83	3305.523	.604	.972
a5	334.70	3342.769	.527	.972
a6	335.10	3330.921	.635	.972
a7	335.00	3321.931	.657	.972
a8	335.47	3311.016	.771	.972
a9	335.33	3309.747	.798	.972

a10	335.33	3299.471	.714	.972
a11	335.23	3324.116	.690	.972
a12	334.70	3328.286	.643	.972
a13	335.07	3337.375	.604	.972
a14	334.97	3328.378	.630	.972
a15	335.33	3328.506	.648	.972
a16	335.33	3309.747	.798	.972
a17	335.23	3311.357	.659	.972
a18	335.17	3367.178	.401	.972
a19	334.87	3388.395	.109	.973
a20	334.83	3386.902	.098	.973
a21	334.87	3381.292	.165	.973
a22	335.13	3376.809	.229	.973
a23	334.97	3392.240	.045	.973
a24	335.00	3321.931	.657	.972
a25	335.47	3311.016	.771	.972
a26	335.33	3309.747	.798	.972
a27	335.33	3299.471	.714	.972
a28	335.33	3356.782	.358	.972
a29	335.07	3373.099	.195	.973
a30	335.03	3404.171	-.066	.973
a31	335.17	3392.489	.017	.973
a32	335.17	3379.799	.110	.973
a33	335.10	3368.990	.229	.973
a34	335.50	3328.879	.477	.972
a35	335.57	3362.047	.261	.973
a36	336.30	3367.252	.395	.972
a37	335.40	3336.179	.579	.972
a38	335.37	3339.826	.373	.972
a39	335.10	3330.921	.635	.972
b1	335.00	3321.931	.657	.972

b2	335.47	3311.016	.771	.972
b3	335.33	3309.747	.798	.972
b4	335.33	3299.471	.714	.972
b5	335.23	3324.116	.690	.972
b6	334.70	3328.286	.643	.972
b7	335.07	3337.375	.604	.972
b8	334.97	3328.378	.630	.972
b9	335.33	3328.506	.648	.972
b10	335.33	3309.747	.798	.972
b11	335.23	3311.357	.659	.972
b12	335.17	3367.178	.401	.972
b13	334.87	3388.395	.109	.973
b14	334.83	3386.902	.098	.973
b15	334.87	3381.292	.165	.973
b16	335.13	3376.809	.229	.973
b17	334.97	3392.240	.045	.973
b18	334.87	3366.189	.389	.972
b19	334.77	3371.633	.327	.972
b20	334.80	3397.407	-.018	.973
b21	334.70	3414.355	-.192	.973
b22	334.53	3354.051	.313	.973
b23	335.17	3338.971	.471	.972
b24	334.87	3308.671	.618	.972
b25	334.83	3305.523	.604	.972
d1	334.70	3342.769	.527	.972
d2	334.87	3372.326	.267	.972
d3	334.80	3370.924	.281	.972
d4	334.73	3377.926	.233	.973
d5	334.77	3369.909	.301	.972
d6	334.93	3346.133	.576	.972
d7	334.43	3331.220	.541	.972

d8	335.30	3340.562	.441	.972
d9	334.60	3340.731	.435	.972
d10	334.93	3345.926	.452	.972
d11	335.67	3353.678	.363	.972
d12	334.43	3336.392	.534	.972
d13	334.63	3329.413	.346	.973
d14	334.17	3318.764	.641	.972
d15	334.03	3315.551	.661	.972
d16	334.53	3302.464	.753	.972
d17	334.33	3309.747	.798	.972
d18	334.40	3290.455	.715	.972
d19	334.43	3354.254	.314	.973
e1	334.17	3372.213	.165	.973
e2	334.17	3403.454	-.055	.973
e3	334.37	3388.792	.030	.973
e4	334.43	3368.668	.138	.973
e5	334.30	3354.493	.255	.973
e6	334.73	3317.513	.445	.972
e7	334.70	3362.493	.217	.973
e8	335.67	3353.678	.363	.972
e9	334.43	3336.392	.534	.972
e10	334.53	3338.602	.320	.973
e11	334.17	3318.764	.641	.972
e12	334.03	3315.551	.661	.972
e13	334.53	3302.464	.753	.972
e14	334.33	3309.747	.798	.972
e15	334.40	3290.455	.715	.972
e16	334.23	3324.116	.690	.972
e17	333.70	3328.286	.643	.972
e18	334.53	3354.051	.313	.973
e19	335.17	3338.971	.471	.972

e20	334.87	3308.671	.618	.972
e21	334.83	3305.523	.604	.972
e22	334.70	3342.769	.527	.972
e23	335.10	3330.921	.635	.972
e24	335.00	3321.931	.657	.972
e25	335.47	3311.016	.771	.972
e26	335.33	3309.747	.798	.972
e27	335.33	3299.471	.714	.972
e28	335.23	3324.116	.690	.972
e29	334.70	3328.286	.643	.972
e30	335.07	3337.375	.604	.972
e31	334.97	3328.378	.630	.972
e32	335.33	3328.506	.648	.972
e33	335.33	3309.747	.798	.972
e34	335.23	3311.357	.659	.972
e35	335.17	3367.178	.401	.972
e36	334.87	3388.395	.109	.973

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๐๒

วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ พระอุดมสิทธินายก,ผศ.ดร.

เนื่องด้วย นายคิลปวิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๒๖ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนากิจการท้องถิ่นที่ชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายคิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๗-๔๕๔-๕๔๕๔

๓๖๑๑/๓๕๒ ม.๒๖๓๕๒/๓๖๑๑

(พระอุดมสิทธินายก,ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๐๒

วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ

เนื่องด้วย นายคิลปวิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๒๖ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายคิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๗-๔๕๔-๕๔๕๔

ศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ

ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ
MO. S. A. ๖๑

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๐๒

วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ พระปลัดระพีณ พุทธิสารโ, ผศ.ดร.

เนื่องด้วย นายคิลปวิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๒๖ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

พระปลัดระพีณ พุทธิสารโ
พระปลัดระพีณ พุทธิสารโ, ผศ.ดร.
1๐/๑๒/๒๕๖๑

ผู้ประสานงาน: นายคิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร

โทรติดตอ. ๐๘๗-๔๕๔-๕๕๕๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๐๒

วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกโรสง

เนื่องด้วย นายศิลปวิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๐๔๐๒๖ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๗-๕๕๔-๕๕๕๔

รศ.สุรพล

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๓๐

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี่ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางสุจิตรา จงขานสิทธิธ รองผู้อำนวยการด้านสินค้าและธุรกิจท่องเที่ยว
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายศิลปวิษณุ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๒๖
นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงขอความ
อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายศิลปวิษณุ น้อยสมมิตร
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๖-๕๕๔-๕๕๕๔

(นางสุจิตรา จงขานสิทธิธ)
รองผู้อำนวยการด้านสินค้าและธุรกิจท่องเที่ยว

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๓๐

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี่ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางสาวธำปณีย์ เกียรติไพบูลย์ ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายศิลปวิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๒๖
นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงขอความ
อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๓๐
นางสาวธำปณีย์ เกียรติไพบูลย์

(นางสาวธำปณีย์ เกียรติไพบูลย์)
ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๗-๕๕๔-๕๕๕๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๓๐

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายรัตนโชติ ศรีคงเมือง Online Marketeer / Lifestyle Bloggr
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายคิลปวิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๒๖
นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงขอความ
อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายคิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๗-๔๕๔-๕๔๕๔

จินตีย์ น้อยบุษ
Rattanaht
นายรัตนโชติ ๐๙๖๑๑๕๖๖

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๓๐

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายจรรุเชษฐ เรืองสุวรรณ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายศิลปวิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๒๖
นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงขอความ
อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

มีข้อมูลแล้ว
จรรุเชษฐ
(นายจรรุเชษฐ เรืองสุวรรณ)
ผู้อำนวยการกองวางแผนสินค้าการท่องเที่ยว

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๗-๔๕๔-๕๔๕๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๓๐

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายธนวัฒน์ ทองเพิ่ม ผู้อำนวยการสมาพันธ์ธุรกิจท่องเที่ยวส่วนภูมิภาค
แห่งประเทศไทย และ ผู้ช่วยประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายศิลปวิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๒๖
นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มี ความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๗-๔๕๔-๕๔๕๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๓๐

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นิสิตรเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายกิตติคุณ อัครินทรางกูร Visual Designer Agoda Services / Blogger
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายศิลปวิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๐๔๐๒๖
นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ยื่นให้ในนามของดร.ศ. น้อยสมมิตร
กิตติคุณ อัครินทรางกูร

ผู้ประสานงาน: นายศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๗-๕๕๔-๕๕๕๔

ภาคผนวก จ
หนังสือขอเชิญร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๕ วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน อาจารย์ ดร.กาญจนา ต่าจติ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์

เนื่องด้วย นายศิลปวิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๒๖ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ในวันพุธที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๔.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องB๕๐๘ ชั้น ๕ โซนบี อาคารเรียนรวม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๗-๔๕๔-๕๕๕๔

ฉันทิพรภัทรา

บันทึกข้อความ

งานสารบรรณ
หลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
รับที่ ๗๒
วันที่ ๓ พ.ค. ๖๒
ผู้รับ อ.ประสิทธิ์

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)
ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๕ วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุษะพรหม ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

เนื่องด้วย นายศิลปวิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๐๔๐๒๖
นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณา
แล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว
ชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ในวันพุธที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา
๑๔.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้อง B๕๐๘ ชั้น ๕ โซนบี อาคารเรียนรวม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์
จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

อ.ประสิทธิ์

รองศาสตราจารย์ สุพล สุษะพรหม
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๗-๔๕๔-๕๕๕๕

๕ ๖๒ ๖๒

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร.โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๕

วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัฐพล เย็นใจมา อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

เนื่องด้วย นายศิลปวิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๐๔๐๒๖ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ในวันพุธที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๔.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้อง B๕๐๘ ชั้น ๕ โซนบี อาคารเรียนรวม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร

โทรติดต้อ. ๐๘๗-๔๕๔-๕๕๕๔

จัดที่ประชุมสนทนากลุ่ม
 ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒
 ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๕

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร.โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๕

วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ

เนื่องด้วย นายศิลปวิษณุ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๐๑๐๒๖ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ในวันพุธที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๔.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้อง B๕๐๘ ชั้น ๕ โซนบี อาคารเรียนรวม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายศิลปวิษณุ น้อยสมมิตร
โทรติดต่. ๐๘๗-๔๕๔-๕๔๕๔

(ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๕

วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน อาจารย์ ดร.กาญจนา คำจติ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์

เนื่องด้วย นายศิลปวิษณุ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๐๔๐๒๖ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ในวันพุธที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๔.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้อง B๕๐๘ ชั้น ๕ โซนบี อาคารเรียนรวม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม

ผู้ประสานงาน: นายศิลปวิษณุ น้อยสมมิตร
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๗-๔๕๔-๕๔๕๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร.โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๕

วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน อาจารย์ ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์ อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

เนื่องด้วย นายศิลปวิษณุ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๐๔๐๒๖ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ในวันพุธที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๔.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้อง B๕๐๘ ชั้น ๕ โชนปี อาคารเรียนรวม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายศิลปวิษณุ น้อยสมมิตร

โทรติดต่อกับ: ๐๘๗-๔๕๔-๕๔๕๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๕

วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน อาจารย์ ดร.สุรียา รักษาเมือง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

เนื่องด้วย นายศิลปวิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๐๐๔๐๒๖ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ในวันที่พุธที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๔.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้อง B๕๐๘ ชั้น ๕ โซนบี อาคารเรียนรวม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ดร. สุรียา รักษาเมือง

ผู้ประสานงาน: นายศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๗-๔๕๔-๕๔๕๔

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร.โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๕

วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์ อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

เนื่องด้วย นายศิลาพิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๐๔๐๒๖ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ในวันพุธที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๔.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้อง B๕๐๘ ชั้น ๕ โซนบี อาคารเรียนรวม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายศิลาพิชญ์ น้อยสมมิตร
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๗-๔๕๔-๕๔๕๔

ดร. อนุวัต กระสังข์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๕

วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน ศาสตราจารย์ พลตำรวจโทหญิง ดร.นัยนา เกิดวิชัย อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

เนื่องด้วย นายศิลปวิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๐๐๔๐๒๖ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ในวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๔.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้อง B๕๐๘ ชั้น ๕ โซนบี อาคารเรียนรวม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร

โทรติดต่. ๐๘๗-๔๕๔-๕๕๕๔

รับแจ้งเรียนสนทนากลุ่ม
นางสาว น. น.
(อ.อรุณมา นิลวิเชียร)

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ โทร.โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๕

วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกโรสง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

เนื่องด้วย นายศิลปวิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๐๔๐๒๖ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ในวันพุธที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๔.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องB๕๐๘ ชั้น ๕ โชนบี อาคารเรียนรวม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

ทนาย
[Signature]

[Signature]

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร

โทรติดตอ. ๐๘๗-๔๕๔-๕๔๕๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๖๑

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
เรียน นางศุภิดา อ่อนบรรจง หัวหน้างานส่งเสริมกิจกรรมนานาชาติ กองส่งเสริมกิจกรรม
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย นายศิลปวิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๒๖
นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณา
แล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว
ชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ในวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา
๑๔.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้อง B๕๐๘ ชั้น ๕ โชนบี อาคารเรียนรวม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์
จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้
จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

อ. น้อยสมมิตร นามสกุล น้อยสมมิตร

Pl. Don

ผู้ประสานงาน: นายศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๗-๔๕๔-๕๕๕๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๖๑

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังนก
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
เรียน นายอรุณพล วรรณกิจ รองผู้อำนวยการภูมิภาคภาคตะวันออกเฉียง
การทองเที่ยวแห่งประเทศไทย
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย นายศิลปวิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๑๐๔๐๒๖
นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณา
แล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว
ชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ในวันพุธที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา
๑๔.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องB๕๐๘ ชั้น ๕ โชนปี อาคารเรียนรวม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอรังนก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์
จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๗-๔๕๔-๕๔๕๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๖๑

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)
เรียน นางอนิษฐ์ ลีมตระกูล รองผู้อำนวยการฝ่ายทรัพยากรบุคคล
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย นายศิลปวิษณุ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๐๔๐๒๖
นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณา
แล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว
ชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ในวันพุธที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา
๑๔.๓๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องB๕๐๔ ชั้น ๕ โชนปี อาคารเรียนรวม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์
จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ณิชาต์ เจ้าวงสนทนากลุ่มเฉพาะ:
อนิษฐ์ ลีมตระกูล

ผู้ประสานงาน: นายศิลปวิษณุ น้อยสมมิตร
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๗-๔๕๔-๕๔๕๔

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน
ในพื้นที่จังหวัด พระนครศรีอยุธยา”

นายศิลปวิชญ์ นามสกุล น้อยสมมิตร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๐๔๐๒๖
นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
ณ ห้องเจียร์เตอร์ B๕๐๘-๕๐๙ ชั้น ๕ อาคารเรียนรวม โชนบี ภาควิชารัฐศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วันพุธที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒ เวลา ๑๔.๐๐ น. เป็นต้นไป

ชื่อ-ฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง	ลงนาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป / ผอ.หลักสูตรบัณฑิตศึกษา	
ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง	ประธานหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง	รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ	
ศาสตราจารย์ พล.ต.ท.หญิง ดร.นัยนา เกิดวิชัย	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัฐพล เย็นใจมา	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์	
อาจารย์ ดร.กาญจนา คำจตุ	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์	
อาจารย์ ดร.สุรียา รักษาเมือง	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์	
อาจารย์ ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์	
นายอรุณพล วรรณกิจ	รองผู้อำนวยการภูมิภาค ภาคตะวันออก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	
นางศุภิดา อ่อนบรรจง	หัวหน้างานส่งเสริมกิจกรรมนานาชาติ กองส่งเสริมกิจกรรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	
นางอภนิษฐ์ ลิ้มตระกูล	รองผู้อำนวยการฝ่ายทรัพยากรบุคคล การ ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	

ภาคผนวก ฉ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามการวิจัยเรื่อง
รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยครั้งนี้จะเกิดผลการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ ต้องได้รับความร่วมมือกับผู้ตอบแบบสอบถาม และในการตอบแบบสอบถามจะไม่มีผลใด ๆ ต่อตัวผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น เนื่องจากการศึกษาวิจัยเพื่อการทำคุณนิตินิพนธ์ของผู้วิจัยเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบข้อคำถามตามความเป็นจริง ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างสูงสำหรับการให้ข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

คำชี้แจง : แบบสอบถามเพื่อการวิจัยประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด ๖ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๒ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับบริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยวประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด ๘ ด้าน

ตอนที่ ๓ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ประกอบด้วยข้อคำถาม ๔ ด้าน

ตอนที่ ๔ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการนำหลักอปริยหาธรรมเข้าบูรณาการการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนประกอบด้วยข้อคำถาม ๔ ด้าน

ตอนที่ ๕ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนประกอบด้วยข้อคำถาม ๖ ด้าน

ตอนที่ ๖ เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเขียนข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยลงในแบบสอบถาม

(.....)

นายศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร

ตอนที่ ๑ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวน ๕ ข้อ

๑. เพศ

( ) ชาย ( ) หญิง

๒. อายุ

( ) ต่ำกว่า ๒๕ ปี ( ) ๒๕ - ๓๕ ปี

( ) ๓๖ - ๔๕ ปี ( ) มากกว่า ๔๕ ปี

๓. สถานภาพ

( ) โสด ( ) สมรส

( ) หม้าย/หย่าร้าง ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๔. ระดับการศึกษาสูงสุด

( ) ต่ำกว่าปริญญาตรี ( ) ปริญญาตรี

( ) ปริญญาโท ( ) ปริญญาเอก

๕. อาชีพ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

( ) เกษตรกร ( ) ประกอบกิจการท่องเที่ยว

( ) รัฐบาล ( ) พนักงานรัฐวิสาหกิจ

( ) รับจ้างทั่วไป ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ ๒ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับบริบทการบริหารจัดการท่องเที่ยว

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้โดยละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงความคิดเห็นหรือความรู้สึกของท่านซึ่งเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการวางแผน					
๑. แผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่จัดทำมีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายไว้อย่างชัดเจน					
๒. ฝ่ายบริหารมีการจัดทำแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย					
๓. แผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่จัดทำ ระบุวิธีการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน					
๔. แผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่จัดทำ ระบุงบประมาณ อัตราค่าจ้างและระยะเวลาดำเนินงานไว้อย่าง					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ชัดเจน					
๕. มีการวางแผนล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินงานทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว					
๖. มีการแจ้งให้บุคคลากรได้ทราบโดยทั่วกันในแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่วางไว้					
ด้านการปฏิบัติตามแผน					
๑. มีกระบวนการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงในการดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับการพิจารณาจากแผนการจัดการท่องเที่ยว					
๒. ฝ่ายบริหารมีการติดตามผลเกี่ยวกับประสิทธิผลของกระบวนการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ					
๓. มีการประเมินผลการดำเนินงานในระดับผลผลิต หรือผลลัพธ์ของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นระยะ ๆ					
๔. มีการปรับปรุงประสิทธิผลของการดำเนินงานจากข้อเสนอแนะที่ได้จากประเมิน					
๕. มีการจัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ผลการปฏิบัติงาน และนำเสนอรายงานแก่ผู้บริหารด้วย					
ด้านการตรวจสอบ					
๑. มีการประเมินความคืบหน้าของการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด					
๒. มีการประเมินเปรียบเทียบผลการใช้จ่ายเงินจริงกับงบประมาณของการจัดการแหล่งท่องเที่ยว					
๓. บุคลากรที่รับผิดชอบมีการทบทวนหรือปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานตามแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยว					
๔. มีการประเมินความคืบหน้าการดำเนินการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในช่วงเวลาและความถี่ที่เหมาะสม					
๕. มีการคำนวณและเปรียบเทียบต้นทุนของการดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยวกับผลผลิตหรือผลลัพธ์					

ข้อความถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการแก้ไขและปรับปรุง					
๑. มีการแก้ไขส่วนที่เกิดข้อบกพร่องระหว่างการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว					
๒. มีการปรับเปลี่ยนงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม					
๓. มีการกำหนดภาระ หน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขในแต่ละจุดอย่างชัดเจน					
๔. เมื่อมีการแก้ไขปรับปรุงพื้นที่ท่องเที่ยว และมีการรายงานปรับแก้เอกสารให้เป็นปัจจุบันเสมอ					
๕. มีรายงานผลการปรับแก้ให้ผู้บริหารได้ทราบผลความคืบหน้าอย่างสม่ำเสมอ					
ด้านความชัดเจนของเจ้าภาพ					
๑. มีการระบุถึงขอบเขตในอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวที่จะใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวแต่ละพื้นที่อย่างชัดเจน					
๒. มีการกำหนดขั้นตอนระบบการบริหารพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจน					
๓. มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดการท่องเที่ยวเพื่อการประสานงานกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น					
ด้านกฎหมายและการจัดระเบียบ					
๑. พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีการควบคุมและจัดระเบียบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดการขยายตัวของสิ่งก่อสร้างมากเกินไป					
๒. มีการบัญญัติมาตรฐานในการให้บริการต่อผู้ประกอบการที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการท่องเที่ยวเป็นไปตามมาตรฐานการบริการ					
๓. มีการออกกฎระเบียบ ลงโทษที่ชัดเจนต่อบริษัทนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ที่ไม่มีใบอนุญาต					
๔. มีการกำหนดราคาสินค้าและบริการในพื้นที่ท่องเที่ยว					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
อย่างเป็นธรรมกับนักท่องเที่ยว					
๕. มีการจัดตั้งองค์กร หรือประสานงานกับองค์กรอื่น เพื่อการท่องเที่ยวทางด้านการออกข้อระเบียบที่ใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ					
ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ					
๑. รัฐให้การสนับสนุนทางด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อการกระตุ้นให้พื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คนทั่วไปรู้จัก					
๒. รัฐให้การสนับสนุนทางการเงินเพื่อการพัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว					
๓. รัฐให้การดูแลทางด้านการให้ความรู้แก่บุคคลในพื้นที่ถึงหลักการบริหารจัดการเบื้องต้นเพื่อให้เกิดคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการ					
๔. รัฐให้การสนับสนุนต่อการพัฒนา บุคลากรพื้นฟูมรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในเขตพื้นที่ท่องเที่ยว					
๕. รัฐให้การส่งเสริมด้านการสร้างชื่อเสียงของผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่ระลึก และสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น					
ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ					
๑. มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้พื้นที่ท่องเที่ยวเป็นที่ประชุมและสัมมนาด้วย					
๒. มีการระบุอย่างชัดเจนถึงอำนาจหน้าที่ขององค์กรและกลุ่มคนแต่ละกลุ่มว่ามีขอบเขตการจัดการระดับใด					
๓. มีการจัดประชุมทุกฝ่ายเพื่อหารือต่อการตัดสินใจร่วมกันว่าจะใช้มรดกทางวัฒนธรรมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว					
๔. มีกำหนดแนวทางในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่					
๕. ภายหลังจากติดตามประเมินผลการดำเนินงานมีการ					

ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ชี้แจงผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวเพื่อร่วมกันระบุปัญหาและแนวทางแก้ไขอย่างต่อเนื่อง					

ตอนที่ ๓ เป็นข้อความเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้โดยละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงความคิดเห็นหรือความรู้สึกของท่านซึ่งเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน					
๑. มีการเสนอให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยว					
๒. ประชาชนสามารถร่วมเสนอข้อคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามแผนงานของคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว					
๓. ประชาชนสามารถร่วมประชุมปรึกษาหารือร่วมกันและตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เหมาะสมในการวางแผน					
๔. ประชาชนสามารถร่วมการประชุมปรึกษาหารือในการวางแผนเพื่อหาวิธีการติดตามผล					
๕. ประชาชนสามารถร่วมประชุมวางแผนเพื่อหาวิธีการตรวจสอบและการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว					
ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา					
๑. ประชาชนสามารถเข้าร่วมการมีส่วนร่วมในการเสนอข้อแก้ไขปัญหา					
๒. ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหา					
๓. ให้การยอมรับข้อมูลข่าวสารจากภาคประชาชนเมื่อ					

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ประชาชนแจ้งข้อมูลในจุดที่พบปัญหา					
๔. มีการจัดตั้งคณะบุคคลที่มาจากภาคประชาชนเพื่อให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยว					
๕. ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหาหรือเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว					
๖. ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว					
๗. ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พื้นที่อยู่อาศัยในแหล่งท่องเที่ยวและชุมชน					
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
๑. ประชาชนสามารถตรวจสอบวิธีการประเมินผลเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
๒. เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้วประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจตราดูแลแหล่งท่องเที่ยว					
๓. ประชาชนสามารถเข้าร่วมการตรวจสอบและการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว					
๔. ประชาชนสามารถเข้าร่วมต่อการควบคุมการดำเนินกิจกรรมงานการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่					
๕. ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว					
๖. ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยว					
๗. ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านข้อมูลสถิติต่าง ๆ เช่น สถิตินักท่องเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว					
๘. ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของโครงการต่าง ๆ					

ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์					
๑. ประชาชนมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัตถุตอบแทน					
๒. ประชาชนมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางสังคม					
๓. ประชาชนมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ส่วนบุคคล					
๔. ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน					
๕. มีการแบ่งปันผลตอบแทนของภาคประชาชนอย่างยุติธรรม					

ตอนที่ ๔ เป็นข้อความเกี่ยวกับการนำหลักอปริยหานิยธรรมเข้าบูรณาการการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้โดยละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงความคิดเห็นหรือความรู้สึกของท่านซึ่งเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านความพร้อมเพียงกัน					
๑. มีการประชุมร่วมกันถึงการเตรียมความพร้อมต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว					
๒. คณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวให้ความสำคัญเพื่อการศึกษาหารือ					
๓. ท้องถิ่น องค์กร และพ่อค้าแม่ค้าในพื้นที่การท่องเที่ยวให้การสนับสนุนเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
๔. ภาครัฐให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว					
๕. มีการประสานงานกับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอื่นเพื่อการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความสะดวกต่อนักท่องเที่ยวในการเดินทางเที่ยวชม					

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๖. ประชาชนในท้องถิ่นมีความพร้อมเพรียงต่อการปกป้องสถานที่ท่องเที่ยว					
ด้านการมีสัมมาคารวะ					
๑. มีการออกกฎเพื่อเป็นบรรทัดฐานในการให้การเคารพในสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น					
๒. มีการออกระเบียบเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว					
๓. มีการจัดตั้งกลุ่มคนในท้องถิ่นร่วมกันเสนอกฎที่ใช้ในการปฏิบัติตนที่แสดงถึงการเคารพภายในสถานที่ท่องเที่ยว					
๔. มีการออกป้ายประกาศชี้แจงถึงหลักปฏิบัติตนต่อสถานที่ที่ท่องเที่ยวอย่างชัดเจน					
๕. คนในท้องถิ่นให้ความเคารพต่อกฎระเบียบแบบแผนที่มีการกำหนดไว้					
ด้านการเคารพต่อสถานที่					
๑. มีการสร้างค่านิยมในการให้ความเคารพต่อกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้					
๒. คนในท้องถิ่นร่วมกันปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่จัดตั้งขึ้นจากการประชุมอย่างเป็นแบบแผน					
๓. มีการสร้างค่านิยมในท้องถิ่นให้ช่วยกันอนุรักษ์ปูชนียสถาน และแหล่งท่องเที่ยว					
ด้านกติกาของท้องถิ่น					
๑. มีการจัดเวรเพื่อการดูแลวัดอุทยานที่สำคัญ					
๒. มีการออกประกาศเพื่อให้ทุกคนทราบทั่วกันถึงข้อปฏิบัติตนในสถานที่ท่องเที่ยว					
๓. มีการจัดการด้านการบูรณะแหล่งท่องเที่ยวให้คงทนถาวร					
๔. คนในท้องถิ่นให้การสนับสนุนหรือให้ความร่วมมือในการบูรณะแหล่งท่องเที่ยว					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๕. มีการจัดเวรยามสอดส่องดูแลสถานที่ท่องเที่ยวตลอดเวลา					

ตอนที่ ๕ เป็นข้อความเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้โดยละเอียด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงความคิดเห็นหรือความรู้สึกของท่านซึ่งเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว					
๑. มีการปรับปรุงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีความสวยงามอย่างสม่ำเสมอ					
๒. มีการพัฒนาระบบการให้บริการให้มีความสะดวกสบายและทันสมัย					
๓. มีระบบสาธารณูปโภคที่ได้มาตรฐานและพร้อมใช้งาน					
๔. มีระบบสาธารณูปโภคที่ปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น					
๕. มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว					
๖. มีระบบการให้บริการที่สอดคล้องกับรูปแบบการท่องเที่ยว					
๗. มีการพัฒนาตัวสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะแหล่งท่องเที่ยว					
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว					
๑. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างลงตัว					
๒. กิจกรรมที่ดำเนินภายในพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๓. รูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยว					
๔. กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีความแปลกใหม่เมื่อเทียบกับพื้นที่ท่องเที่ยวอื่น					
๕. ผู้ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีความชำนาญในวิธีการดำเนินกิจกรรม					
๖. กิจกรรมที่ดำเนินในพื้นที่ท่องเที่ยวสร้างความน่าตื่นตาตื่นใจแก่นักท่องเที่ยว					
ด้านการตลาดการท่องเที่ยว					
๑. แหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างคุณค่าทางจิตใจต่อนักท่องเที่ยวเพื่อการเก็บความทรงจำ					
๒. แหล่งท่องเที่ยวสามารถสร้างชื่อเสียงเพื่อให้เป็นที่รู้จักกับนานาชาติ					
๓. พื้นที่ท่องเที่ยวมีสินค้าที่ระลึกที่สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว					
๔. พื้นที่ท่องเที่ยวมีสินค้าที่หลากหลายให้เลือกตามความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาพบเห็น					
๕. มีการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อที่หลากหลาย					
๖. มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารเข้ามาเพื่อการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว					
ด้านการเสริมทักษะบุคลากรในพื้นที่					
๑. มีการฝึกอบรมบุคลากร เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวถึงมารยาทการให้บริการ					
๒. มีการฝึกอบรมบุคลากร ถึงหลักการและวิธีการให้บริการต่อนักท่องเที่ยว					
๓. มีการอบรม หาความรู้เพื่อเพิ่มทักษะความสามารถแก่บุคลากร ถึงกลวิธีที่สร้างสรรค์ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว					
๔. มีการจัดตั้งกลุ่ม หรือชมรมเพื่อการฝึกปฏิบัติต่อ					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
กระบวนการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์อย่างสร้างสรรค์					
๕. มีผู้เชี่ยวชาญ คอยให้คำปรึกษาถึงกลวิธีในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
๖. มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อให้คำปรึกษา และการอำนวยความสะดวกต่อแหล่งพื้นที่เมื่อพบปัญหา					
๗. มีการจัดตั้งโครงการเพื่อพัฒนาบุคลากรในพื้นที่ ให้สามารถเป็นมัคคุเทศก์ในการนำเที่ยวได้					
ด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยว					
๑. มีการจัดตั้งเวรยามรักษาการภายในพื้นที่ท่องเที่ยว อย่างเพียงพอ					
๒. ระบบการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ที่มีความรัดกุม					
๓. การรักษาความปลอดภัยเป็นไปพร้อมกับการให้บริการข้อมูลข่าวสารที่ดีแก่นักท่องเที่ยว					
๔. มีการเพิ่มขีดความสามารถทางด้านความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่ออันตราย					
๕. มีการจัดการอบรมต่อเจ้าหน้าที่ที่คอยให้บริการรักษาความปลอดภัยถึงการสร้างมิตรภาพที่ดีต่อนักท่องเที่ยว					
การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน					
๑. มีการก่อสร้าง ต่อเติมถนนเพื่อให้มีความสะดวกในการเดินทางของนักท่องเที่ยว					
๒. มีการซ่อมแซมปรับปรุงถนนที่ชำรุด ให้กลับมาใช้งานได้ตามมาตรฐาน					
๓. มีการเชื่อมต่อหรือมีระบบไฟฟ้าทั่วถึงทุกสถานที่					
๔. มีระบบน้ำประปาที่สะอาด และเข้าถึงทุกชุมชน/ครัวเรือน					
๕. มีการติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ต (WIFI) ในสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ					

ภาคผนวก ซ
ภาพการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล

แบบสัมภาษณ์

**เรื่อง รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา**

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

วัน/เดือน/ปี ที่ให้สัมภาษณ์.....เวลา.....น.

ชื่อ ..... นามสกุล.....

อายุ..... ปี ตำแหน่ง.....

ตอนที่ ๒ การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑) ท่านคิดว่าการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นอย่างไรบ้าง
ควรมีการฟื้นฟูด้านใดเพิ่มเติมหรือไม่

.....
.....
.....

๒) ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็น
อย่างไรบ้าง ดีแล้วหรือควรมีกิจกรรมอะไรเพิ่มเติมหรือไม่

.....
.....
.....

๓) ท่านคิดว่าการทำการตลาดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ดีแล้วหรือยัง หรือควรทำการตลาดให้มากกว่านี้

.....
.....
.....

๔) ท่านคิดว่าการส่งเสริมทักษะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้แก่คนในพื้นที่เพียงพอหรือยัง หรือควรมีการฝึกทักษะใหม่ ๆ เพิ่มเติมอีกหรือไม่ ด้านใดบ้าง

.....
.....
.....

๕) ท่านคิดว่าประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นอย่างไรบ้าง สามารถแข่งขันกับจังหวัดใกล้เคียงได้หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

๖) ท่านคิดว่าการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาดีแล้วหรือยัง หรือต้องการให้มีการพัฒนาด้านใดเพิ่มเติม

.....
.....
.....

ตอนที่ ๓ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

๓.๑ ปัจจัยด้านบทบาทการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชน

๑) ท่านคิดว่าควรมีการวางแผนอย่างไรที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนได้

.....
.....
.....

๒) ท่านคิดว่าจะปฏิบัติตามแผนอย่างไร ถึงจะช่วยให้การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนได้

.....
.....
.....

๓) ท่านคิดว่าจะทำการตรวจสอบอย่างไร ที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนได้

.....
.....
.....

๔) ท่านคิดว่าจะทำการแก้ไขปรับปรุงอย่างไรถึงจะช่วยให้การพัฒนาการจัดการ
ท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนได้

.....
.....
.....

๕) ท่านคิดว่าจะทำอะไรให้มีเจ้าภาพที่ชัดเจนถึงจะช่วยให้เกิดการพัฒนาการจัดการ
ท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนได้

.....
.....
.....

๖) ท่านคิดว่าจะออกกฎหมายและการจัดระเบียบชุมชนอย่างไรที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนา
การจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนได้

.....
.....
.....

๗) ท่านคิดว่าภาครัฐควรสนับสนุนอย่างไรที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาการจัดการ
ท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนได้

.....
.....
.....

๘) ท่านคิดว่าการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนควรเป็นอย่างไรที่จะช่วยให้เกิด
การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนได้

.....
.....
.....

๒.๒ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม

๑) ท่านคิดว่าจะทำอะไรเพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการ
พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

.....
.....
.....

๒) ท่านคิดว่าทำอย่างไรให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

.....
.....
.....

๓) ท่านคิดว่าจะทำอย่างไรให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

.....
.....
.....

๔) ท่านคิดว่าจำอย่างไรให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

.....
.....
.....

๓.๓ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “อปริหานิยธรรม”

๑) ท่านคิดว่าจะทำอะไรให้เกิดพร้อมเพียงกันในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

.....
.....
.....

๒) ท่านคิดว่าจะทำอย่างไรให้คนมีสัมมาคารวะต่อกันในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

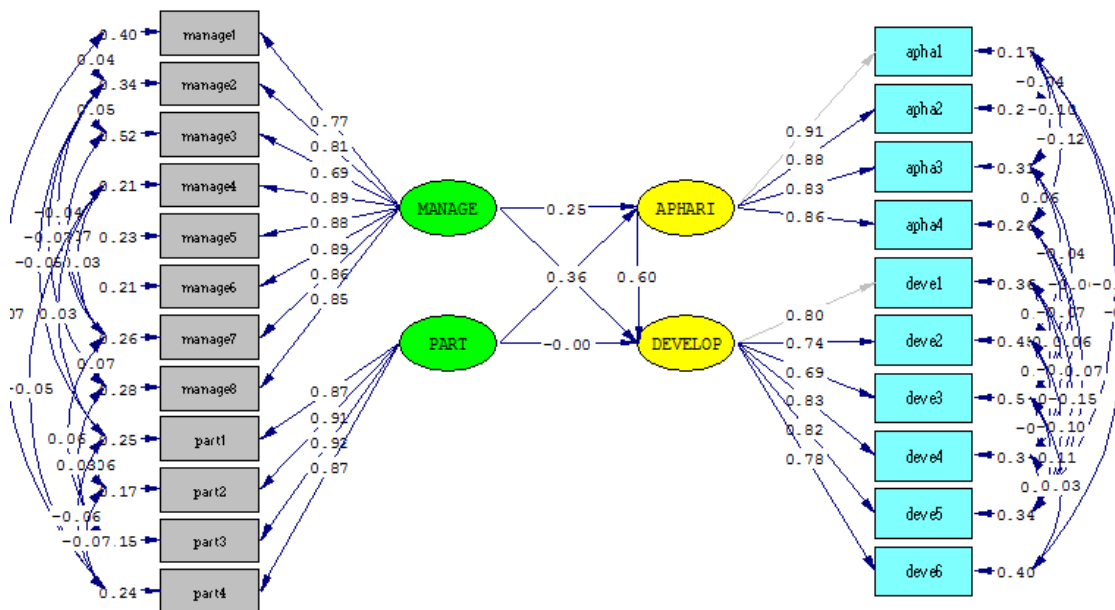
.....
.....
.....

๓) ท่านคิดว่าจะทำอย่างไรให้คนเคารพต่อสถานที่ในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

๔) ท่านคิดว่าทำอย่างไรให้คนยึดกฎกติกาของท้องถิ่นในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

Chi-Square=163.20, df=136, P-value=0.05588, RMSEA=0.022

DATE: 3/ 5/2019

TIME: 17:58

L I S R E L 8.72

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by Scientific Software International, Inc.

7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100
 Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.
 Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140
 Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-

2005

Use of this program is subject to the terms specified in
 the

Universal Copyright Convention.
 Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file C:\Development
 tourism\path.SPJ:

```
path
SYSTEM FILE from file 'C:\Development tourism\path.dsf'
Sample Size = 410
Latent Variables  APHARI DEVELOP MANAGE PART
Relationships
apha1 = APHARI
apha2 = APHARI
apha3 = APHARI
apha4 = APHARI
Set error covariance of manage4 and deve4 free
Set error covariance of manage1 and deve2 free
Path Diagram
LISREL OUTPUT: ME=ML RS EF SS SE TV FS SC MI AD=OFF
End of Problem
```

path

Number of Iterations =345

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

LAMBDA-Y		
	APHARI	DEVELOP
	-----	-----
apha1	0.52	- -
apha2	0.54 (0.02) 24.07	- -
apha3	3.60 (0.18) 19.79	- -
apha4	0.58 (0.03) 20.17	- -
deve1	- -	0.51
deve2	- -	0.47 (0.02)

			22.63
deve3	- -	0.41 (0.02)	17.80
deve4	- -	0.51 (0.03)	15.76
deve5	- -	0.56 (0.04)	15.35
deve6	- -	0.48 (0.03)	16.83

LAMBDA-X

	MANAGE	PART
	-----	-----
manage1	2.06 (0.11) 18.43	- -
manage2	0.52 (0.03) 19.80	- -
manage3	0.46 (0.03) 15.96	- -
manage4	0.54 (0.02) 22.79	- -
manage5	0.53 (0.02) 22.51	- -
manage6	0.53 (0.02) 22.97	- -
manage7	0.54 (0.03) 21.61	- -
manage8	0.50 (0.02) 21.17	- -

part1	- -	0.56 (0.03) 21.82
part2	- -	0.59 (0.02) 23.68
part3	- -	0.60 (0.02) 24.33
part4	- -	0.62 (0.03) 21.89

BETA

	APHARI	DEVELOP
APHARI	- -	- -
DEVELOP	0.60 (0.09) 6.41	- -

GAMMA

	MANAGE	PART
APHARI	0.25 (0.06) 4.33	0.68 (0.06) 10.78
DEVELOP	0.36 (0.06) 5.68	0.00 (0.09) -0.01

Covariance Matrix of ETA and KSI

	APHARI	DEVELOP	MANAGE	PART
APHARI	1.00			
DEVELOP	0.90	1.00		
MANAGE	0.85	0.86	1.00	
PART	0.90	0.85	0.87	1.00

PHI

	MANAGE	PART
MANAGE	1.00	

PART	0.87	1.00
	(0.01)	
	60.07	

PSI

Note: This matrix is diagonal.

APHARI	DEVELOP
-----	-----
0.17	0.15
(0.03)	(0.03)
6.48	5.39

Squared Multiple Correlations for Structural Equations

APHARI	DEVELOP
-----	-----
0.83	0.85

Squared Multiple Correlations for Reduced Form

APHARI	DEVELOP
-----	-----
0.83	0.79

Reduced Form

	MANAGE	PART
	-----	-----
APHARI	0.25	0.68
	(0.06)	(0.06)
	4.33	10.78
DEVELOP	0.51	0.41
	(0.07)	(0.07)
	7.45	6.15

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

apha1	apha2	apha3	apha4	devel	deve2
-----	-----	-----	-----	-----	-----
0.83	0.77	0.69	0.74	0.64	0.55

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

deve3	deve4	deve5	deve6
-----	-----	-----	-----
0.47	0.68	0.66	0.60

Squared Multiple Correlations for X - Variables

manage1	manage2	manage3	manage4	manage5	manage6
-----	-----	-----	-----	-----	-----
0.60	0.66	0.48	0.79	0.77	0.79

Squared Multiple Correlations for X - Variables

manage7	manage8	part1	part2	part3	part4
0.74	0.72	0.75	0.83	0.85	0.76

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 136
 Minimum Fit Function Chi-Square = 160.91 (P = 0.071)
 Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 163.20 (P = 0.056)

Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 27.20
 90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 63.45)

Minimum Fit Function Value = 0.39
 Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.067
 90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.16)
 Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.022
 90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.034)
 P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 1.00

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.97
 90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.90 ; 1.06)
 ECVI for Saturated Model = 1.24
 ECVI for Independence Model = 91.15

Chi-Square for Independence Model with 231 Degrees of Freedom = 37235.62

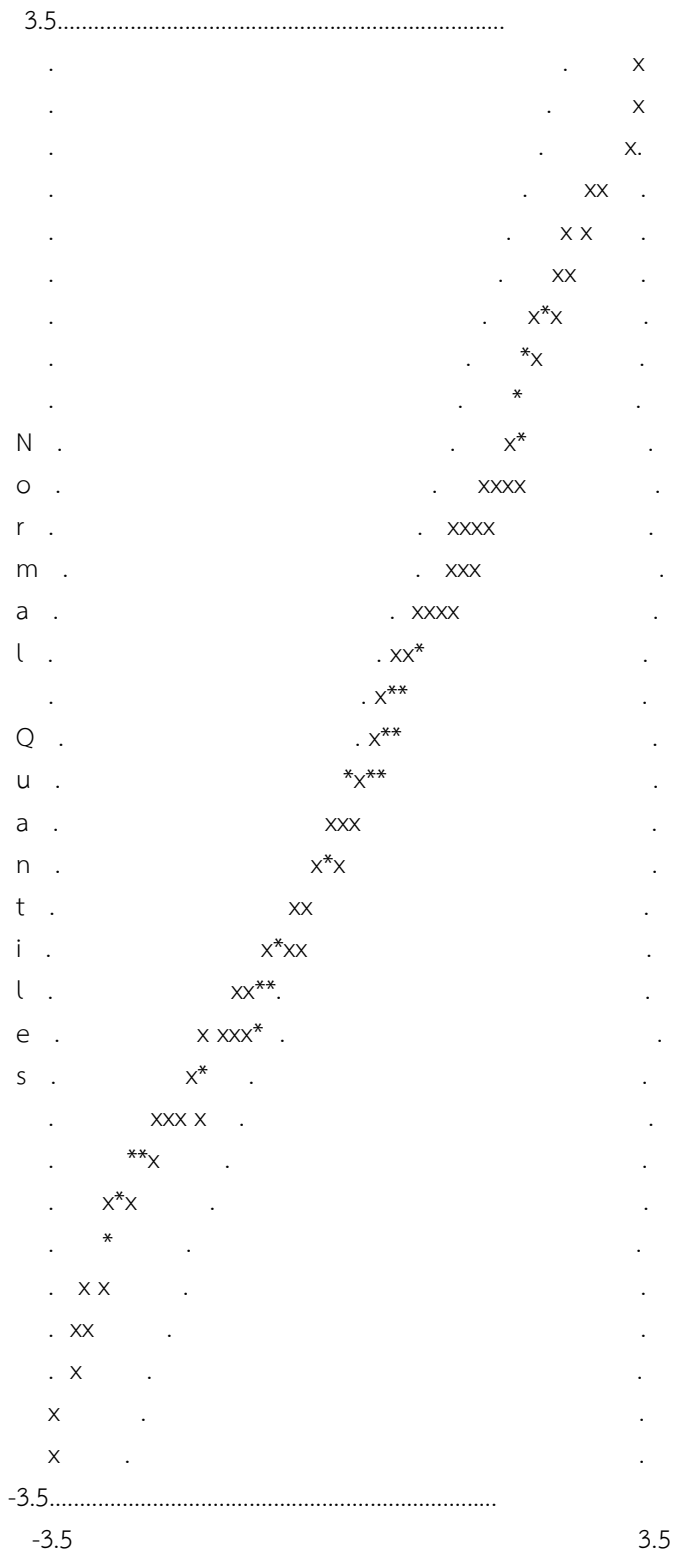
Independence AIC = 37279.62
 Model AIC = 397.20
 Saturated AIC = 506.00
 Independence CAIC = 37389.98
 Model CAIC = 984.09
 Saturated CAIC = 1775.09

Normed Fit Index (NFI) = 1.00
 Non-Normed Fit Index (NNFI) = 1.00
 Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.59
 Comparative Fit Index (CFI) = 1.00
 Incremental Fit Index (IFI) = 1.00
 Relative Fit Index (RFI) = 0.99

Critical N (CN) = 451.61

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.041
 Standardized RMR = 0.023
 Goodness of Fit Index (GFI) = 0.96
 Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.93
 Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.52

Qplot of Standardized Residuals

path

Standardized Solution

LAMBDA-Y

	APHARI	DEVELOP
	-----	-----
apha1	0.52	- -
apha2	0.54	- -
apha3	3.60	- -
apha4	0.58	- -
deve1	- -	0.51
deve2	- -	0.47
deve3	- -	0.41
deve4	- -	0.51
deve5	- -	0.56
deve6	- -	0.48

LAMBDA-X

	MANAGE	PART
	-----	-----
manage1	2.06	- -
manage2	0.52	- -
manage3	0.46	- -
manage4	0.54	- -
manage5	0.53	- -
manage6	0.53	- -
manage7	0.54	- -
manage8	0.50	- -
part1	- -	0.56
part2	- -	0.59
part3	- -	0.60
part4	- -	0.62

BETA

	APHARI	DEVELOP
	-----	-----
APHARI	- -	- -
DEVELOP	0.60	- -

GAMMA

	MANAGE	PART
	-----	-----
APHARI	0.25	0.68
DEVELOP	0.36	0.00

Correlation Matrix of ETA and KSI

	APHARI	DEVELOP	MANAGE	PART
	-----	-----	-----	-----
APHARI	1.00			
DEVELOP	0.90	1.00		
MANAGE	0.85	0.86	1.00	
PART	0.90	0.85	0.87	1.00

PSI

Note: This matrix is diagonal.

APHARI	DEVELOP
0.17	0.15

Regression Matrix ETA on KSI (Standardized)

	MANAGE	PART
APHARI	0.25	0.68
DEVELOP	0.51	0.41

path

Completely Standardized Solution

LAMBDA-Y

	APHARI	DEVELOP
apha1	0.91	- -
apha2	0.88	- -
apha3	0.83	- -
apha4	0.86	- -
deve1	- -	0.80
deve2	- -	0.74
deve3	- -	0.69
deve4	- -	0.83
deve5	- -	0.82
deve6	- -	0.78

LAMBDA-X

	MANAGE	PART
manage1	0.77	- -
manage2	0.81	- -
manage3	0.69	- -
manage4	0.89	- -
manage5	0.88	- -
manage6	0.89	- -
manage7	0.86	- -
manage8	0.85	- -
part1	- -	0.87
part2	- -	0.91
part3	- -	0.92
part4	- -	0.87

BETA

	APHARI	DEVELOP
APHARI	- -	- -
DEVELOP	0.60	- -

GAMMA

	MANAGE	PART
APHARI	0.25	0.68
DEVELOP	0.36	0.00

Correlation Matrix of ETA and KSI

	APHARI	DEVELOP	MANAGE	PART
APHARI	1.00			
DEVELOP	0.90	1.00		
MANAGE	0.85	0.86	1.00	
PART	0.90	0.85	0.87	1.00

PSI

Note: This matrix is diagonal.

	APHARI	DEVELOP
	0.17	0.15

Regression Matrix ETA on KSI (Standardized)

	MANAGE	PART
APHARI	0.25	0.68
DEVELOP	0.51	0.41

path

Total and Indirect Effects

Total Effects of KSI on ETA

	MANAGE	PART
APHARI	0.25 (0.06) 4.33	0.68 (0.06) 10.78
DEVELOP	0.51 (0.07) 7.45	0.41 (0.07) 6.15

Indirect Effects of KSI on ETA

	MANAGE	PART
APHARI	- -	- -
DEVELOP	0.15 (0.04) 3.67	0.41 (0.07) 5.65

Total Effects of ETA on ETA

	APHARI	DEVELOP
	-----	-----
APHARI	- -	- -
DEVELOP	0.60 (0.09) 6.41	- -

Largest Eigenvalue of B*B' (Stability Index) is 0.360

Total Effects of ETA on Y

	APHARI	DEVELOP
	-----	-----
apha1	0.52	- -
apha2	0.54 (0.02) 24.07	- -
apha3	3.60 (0.18) 19.79	- -
apha4	0.58 (0.03) 20.17	- -
deve1	0.30 (0.05) 6.41	0.51
deve2	0.28 (0.04) 6.34	0.47 (0.02) 22.63
deve3	0.24 (0.04) 6.22	0.41 (0.02) 17.80
deve4	0.31 (0.05) 6.43	0.51 (0.03) 15.76
deve5	0.33 (0.05) 6.28	0.56 (0.04) 15.35
deve6	0.29 (0.05) 6.32	0.48 (0.03) 16.83

Indirect Effects of ETA on Y

	APHARI	DEVELOP
	-----	-----
apha1	- -	- -
apha2	- -	- -
apha3	- -	- -
apha4	- -	- -
deve1	0.30 (0.05) 6.41	- -
deve2	0.28 (0.04) 6.34	- -
deve3	0.24 (0.04) 6.22	- -
deve4	0.31 (0.05) 6.43	- -
deve5	0.33 (0.05) 6.28	- -
deve6	0.29 (0.05) 6.32	- -

Total Effects of KSI on Y

	MANAGE	PART
	-----	-----
apha1	0.13 (0.03) 4.33	0.36 (0.03) 10.78
apha2	0.14 (0.03) 4.31	0.37 (0.04) 10.62
apha3	0.90 (0.21) 4.31	2.46 (0.24) 10.36
apha4	0.15	0.40

	(0.03)	(0.04)
	4.31	10.55
deve1	0.26	0.21
	(0.03)	(0.03)
	7.45	6.15
deve2	0.24	0.19
	(0.03)	(0.03)
	7.30	6.05
deve3	0.21	0.17
	(0.03)	(0.03)
	7.07	5.99
deve4	0.26	0.21
	(0.03)	(0.03)
	7.51	6.16
deve5	0.28	0.23
	(0.04)	(0.04)
	7.49	6.15
deve6	0.24	0.20
	(0.03)	(0.03)
	7.38	6.08

path

Standardized Total and Indirect Effects

Standardized Total Effects of KSI on ETA

	MANAGE	PART
	-----	-----
APHARI	0.25	0.68
DEVELOP	0.51	0.41

Standardized Indirect Effects of KSI on ETA

	MANAGE	PART
	-----	-----
APHARI	- -	- -
DEVELOP	0.15	0.41

Standardized Total Effects of ETA on ETA

	APHARI	DEVELOP
	-----	-----
APHARI	- -	- -
DEVELOP	0.60	- -

Standardized Total Effects of ETA on Y

	APHARI	DEVELOP
	-----	-----

apha1	0.52	- -
apha2	0.54	- -
apha3	3.60	- -
apha4	0.58	- -
deve1	0.30	0.51
deve2	0.28	0.47
deve3	0.24	0.41
deve4	0.31	0.51
deve5	0.33	0.56
deve6	0.29	0.48

Completely Standardized Total Effects of ETA on Y

	APHARI	DEVELOP
	-----	-----
apha1	0.91	- -
apha2	0.88	- -
apha3	0.83	- -
apha4	0.86	- -
deve1	0.48	0.80
deve2	0.44	0.74
deve3	0.41	0.69
deve4	0.50	0.83
deve5	0.49	0.82
deve6	0.47	0.78

Standardized Indirect Effects of ETA on Y

	APHARI	DEVELOP
	-----	-----
apha1	- -	- -
apha2	- -	- -
apha3	- -	- -
apha4	- -	- -
deve1	0.30	- -
deve2	0.28	- -
deve3	0.24	- -
deve4	0.31	- -
deve5	0.33	- -
deve6	0.29	- -

Completely Standardized Indirect Effects of ETA on Y

	APHARI	DEVELOP
	-----	-----
apha1	- -	- -
apha2	- -	- -
apha3	- -	- -
apha4	- -	- -
deve1	0.48	- -
deve2	0.44	- -
deve3	0.41	- -
deve4	0.50	- -
deve5	0.49	- -
deve6	0.47	- -

Standardized Total Effects of KSI on Y

	MANAGE	PART
	-----	-----
apha1	0.13	0.36
apha2	0.14	0.37
apha3	0.90	2.46
apha4	0.15	0.40
deve1	0.26	0.21
deve2	0.24	0.19
deve3	0.21	0.17
deve4	0.26	0.21
deve5	0.28	0.23
deve6	0.24	0.20

Completely Standardized Total Effects of KSI on Y

	MANAGE	PART
	-----	-----
apha1	0.23	0.62
apha2	0.22	0.60
apha3	0.21	0.57
apha4	0.22	0.59
deve1	0.41	0.33
deve2	0.38	0.30
deve3	0.35	0.28
deve4	0.42	0.34
deve5	0.42	0.33
deve6	0.40	0.32

Time used: 0.500 Seconds

ภาพการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล

ภาพการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ
เกิด
ที่อยู่

นายศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร
วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๑๗
๑๗ ถนน อีสรภาพ แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่
กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

เบอร์โทรศัพท์

บ้าน : ๐๒-๘๘๑-๐๑๓๙ ที่ทำงาน: ๐๒-๘๔๘-๕๒๓๙ แฟกซ์: ๐๒-๕๑๙-๐๖๙๑
มือถือ : ๐๘๗-๔๕๔-๕๕๕๔ e-mail: Sinlapawit@hotmail.com

การศึกษา

ปริญญาโท หลักสูตรการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
(NIDA)

ปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ (สื่อสารมวลชน) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มัธยมศึกษา โรงเรียนทวีธาภิเศก

ตำแหน่งปัจจุบัน

กรรมการผู้จัดการ บริษัท เอ็นเนอร์ยีฟาวเวอร์ จำกัด

ประวัติการทำงาน

ผู้จัดการแผนกการตลาด บริษัท กันตนา ออร์กาไนซ์เซอร์ แอนด์
เมเนจเม้นท์ จำกัด
ผู้จัดการฝ่ายราชการสัมพันธ์ บริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
ผู้จัดการแผนกกิจกรรมพิเศษ บริษัท กันตนา โปรเฟชั่นแนล
แอดคาเดมี ฟอว์ เทเลวิชั่น จำกัด

ผลงานวิชาการ

“การพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพุทธศาสนา” วารสารวิจัยวิชาการ วิทยาเขต
นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑
(มกราคม-เมษายน ๒๕๖๑)
“ประชาธิปไตยแบบสังคมไทย” วารสารวิจัยวิชาการ วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม
๒๕๖๑)
“การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อนโยบายสาธารณะ” วารสารวิจัยวิชาการ
วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑
(มกราคม-เมษายน ๒๕๖๒)